32.

Cat 297

C.26
C..3

De l Noviciado de S.n Luis de Sevilla de la Comp.a de Jesus

Del Noviciado de S.n Luis de Sevilla.

[illegible]

Expositio magistri Petri Tatareti super summulas Petri hyspani cum additionibus in locis propriis

[illegible]

addat[ur] immediate ut homo albus ex ipso p[ro]b[at]ur non e[st] restrictio homo e[st] albus [illegible] immediate q[uando] addat[ur] [et] s[ecundu]m [illegible]
fit r[esp]ectu alicuius q[uo]d apponitur p[re]dicata dic[itur] q[uod] debet intelligi p[re]cis[e] [illegible] [et] n[on] p[ro] aliis [et] dico p[ro]
[illegible]. Et ideo ista e[st] vera o[mn]is homo e[st] p[ro]ductus similiter o[mn]is homo mortuus q[ui] tamen [illegible] n[on] sic mortuus
[illegible] n[on] p[ro]p[ter] ea dicit[ur] restringi s[ed] alienari. Q[uarto] [illegible] determinatio sub[stan]tialis restringit determinabile
[et] c[etera] si accipiat[ur] in ea acceptione s[ed] si n[on] nu[n]q[uam] determinabile restringit determinatio[n]e[m]
[et] determinabile [non restringitur] ponit absolute. Unde t[ame]n i[ta] [est] determinatio [et] adverbialis ut currit
[illegible]. Alia adiectivalis ut homo albus. Alia substantivalis q[ue] fit ex recto [et] obliquo [et] talis e[st]
[illegible] accepta [et] n[on] accepta: accepta fit duobus modis p[rimo] q[uan]do determinabile p[re]cedit determina
[tionem] i[d est] dictione[m] [et] gen[er]is dictione[m] [illegible] ut a[n]i[m]al h[om]i[ni]s. [Secundo] q[uan]do determinatio p[re]cedit
mediat[e] inter determinabile [et] [illegible] determinabile ut [illegible]
terminatio e[st] n[on] accepta fit duobus modis p[rimo] q[uan]do determinatio p[re]cedit determinabile: ut [illegible]
[illegible] [et] q[uan]do determinabile p[re]cedit [sed] mediat[e] inter determinatio[n]e[m] [et] sig[num] [illegible]
[de]terminatio[n]e[m] ut [illegible] ho[m]o currit. Q[uarto] [illegible] generalis q[uan]do alicui termino suppo[nenti] p[ro] [illegible]
alicuius addito [et] suppo[nenti] p[ro] pluribus sine tali additio[n]e talis terminus d[icitu]r restrictus [et] tale additum d[icitu]r restr[ingens]
[illegible] ap[pe]llationu[m] debet intelligi [illegible] generales termini q[ui] debet ampliari suppo[sit]a
[illegible] significata correspondentia [illegible] suppo[nere] in ordine ad talos [illegible]
suppo[nere] [illegible] [et] seorsu[m] [illegible] n[on] restringant

Sequit[ur] de appellationibus

Appellatio [illegible] formalis [et] [illegible]. Formalis e[st] acceptio termini nota
[illegible] ut homo e[st] albus ibi h[oc] albus appellat albedinem adiacere illi rei p[ro] q[ua] supponit. [Et] sic appella
[tio] formalis solu[m] convenit t[er]minis [con]notativis unde appellare e[st] [illegible] denotative suppo[n]e
re [et] p[ro] appellatio[n]e formali ponu[n]t[ur] aliq[ue] [regule]. [Prima] t[er]minus [con]notativus [illegible] appellat q[uan]do ponit[ur]
[illegible] q[ui]a tunc denotat suu[m] significatu[m] formale adiacere illi rei p[ro] q[ua] supponit ut albus
currit [et] [illegible] q[uan]do ponit[ur] [illegible] absoluto: q[ui]a tunc denotat suu[m] significatu[m] formale adiacere [illegible]
[illegible] adiacere illi rei p[ro] q[ua] t[er]minus absolutus supponit ut homo albus currit [et] [illegible] q[uan]do ponit[ur] [cum] alio t[er]mino
[con]notativo: q[ui]a tunc [con]notat suu[m] significatu[m] formale adiacere [illegible] [con]notato alterius t[er]mini
Sortes e[st] monachus albus. [Secunda] q[uan]do duo t[er]mini [con]notativi ponu[n]t[ur] a parte eiusdem extremi quoru[m]
[un]us determinat alium appellat sua significata formalia p[ro] eodem tempore [illegible] ut p[ro]missi papa
denotat[ur] q[uod] talis p[ro]missio fuit [illegible] papa eodem tempore q[uo] erat papa. [Tertia] q[uan]do ponu[n]t[ur] duo
t[er]mini [con]notativi a parte eiusdem extremi h[ab]entes se sicut substantivum [et] adiectivum tunc [illegible]
[illegible] adiectivum denotat[ur] adiacere [illegible] [con]notato t[er]mini substantivi ut Sortes e[st]
monachus albus [illegible] Sortes h[ab]et [illegible] monachale albu[m] [illegible] talis albedo [illegible] [et] n[on] [illegible]
[Quarta] t[er]minus [con]notativus appellat suu[m] significatu[m] [illegible] [illegible] ap[pe]llatio[n]es [et] restrictio[n]es
[illegible] album fuit Sortes: Sortes fuit albus inter quas est [illegible] d[iffe]r[enti]a. Secu[n]do appellatio[n]e rationis
[illegible] appellat sua[m] [illegible] interiore[m] importante[m]: appellat sua[m]
[illegible] t[er]minus seq[ue]ns [illegible] actum [illegible]
[illegible] denotat [illegible] rei: ut cognosco venientem i[d est] [illegible] venie[n]te[m]
[illegible] unde n[on] sic appellat [illegible] venientem cognosco. q[ui]a sufficit h[oc] [illegible]
[illegible] rei que venit [et] dictio[n]es [illegible] intelligo cognosco appeto desidero.
[Et] notandu[m] q[uod] ad hoc q[uod] p[ro]p[ositi]o de possibili sit vera requirit[ur] q[uod] sua de in esse sit possibile
[et] de p[re]terito sit vera op[ort]et q[uod] sua de inesse aliq[uan]do fuerit vera: quibus [illegible] observa
[illegible] si subiectu[m] fuerit t[er]minus [con]notativus debet accipi p[ro]nomen demonstrativu[m] s[u]ppo[n]e[n]s
[illegible] determinatio[n]es repugnantes p[ro]p[ositi]o debet dimitti [et] si ponat[ur] copula repugnans
debet mutari [et] si ponat[ur] t[er]minus numeralis p[ro] plurali p[ro]p[ositi]o[n]es debet reducere [illegible]
[illegible] appellationum [illegible] determinationibus acceptis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Incipiunt summule domini Petri Tatareti vna cum textu magistri petri hyspani iuxta mentē scoti que de modo sciendi tanq̄ de subiecto adequato tractant.

Irca principium cuiuslibet libri querenda sunt tria. Primo qd sit titulus. Scdo quod sunt cause. Tertio quid sit subiectum. Secūdo supponitur ꝑ primo puncto q̄ titulus huius libri siue huius scientie est iste. Incipiūt summule de modo sciendi ad discernēdū notum ab ignoto: ꝛ verum a falso. Uñ titulus est denominatio libri vel scientie sm oñs vl aliquas vel aliquā suaꝝ causaꝝ. Tertio supponit̄ q̄ summule dupliciter accipiūtur: scʒ proprie ꝛ improprie. Uñ summule ꝓprie capte sunt noticie indicatiue siue adhesiue quib⁹ adheren⁹ firmiter sine dubitatione cōclusionib⁹ demonstratis in hac scia: sed summule improprie capte sunt cōclusiones vocales vel scripte vel earū significata de q̄bus habent̄ tales noticie adhesiue seu indicatiue. Ex hoc sequit̄ q̄ summule improprie dicunt̄ parui tractatus vel cōclusiones vocales vel scripte demōstrate in hoc libro Quarto supponit̄ q̄ dicunt̄ summule ꝑ quandam cōparationeʒ ad logicā aristotelis in qua magis ample tractat̄ de istis conclusionibus.

Secundo sciendum est q̄ alicuius scie ꝓprie sunt tantū due cause. s. efficiens ꝛ finalis. efficiens nō est nisi ipse intellect⁹ ꝛ subiectum illius scientie: ꝛ hoc maxīe in scientia reali. nō eñ videtur q̄ scientia cum non sit nisi noticia causet̄ ab aliquo alio q̄ ab obiecto ꝛ potētia. Si quis ergo querat quot sunt cause hui⁹ scientie. Respondet̄ due scʒ efficiens ꝛ finalis. Unde efficiens est ipse intellectus cuʒ subiecto. Causa vero finalis est duplex: scʒ intrinseca et extrinseca mediata ꝛ īmediata. īmediata nō est aliud q̄ cognitio subiecti illius scie: vt cognitio modi sciendi vel sillogismi est causa finalis immediata huius sciētie. sed causa finalis mediata est illud ad quod ordinat̄ perfecta cognitio subiecti talis scientie vt causa finalis mediata huius scientie est: vt cognito mō sciendi vel sillogismo deueniam⁹ ad cognitionē alioꝝ. vtputa q̄ sciamus discernere notū ab ignoto ꝛ verū a falso. quod aūt cōiter dr̄ q̄ subm̄ alicuius scientie est materia illius scientie: ꝛ diuisio sciētie est causa formalis hoc est multuʒ improprie locutum. nam subiectum scie hʒ magis rationeʒ cause efficientis q̄ materialis.

Tertio sciendum est q̄ subiectum huius scientie videtur esse modus sciendi: quia illud est subiectum in hac scientia quod primo et principaliter considerat̄ in hac scia vel saltē ad qd̄ cōsiderata in hac scientia reducunt̄. sed modus sciendi est huiusmodi: igit̄. Et si quis dicat argumentatio vel sillogismus principaliter consideratur in hac scientia cuʒ totalis processus videatur esse de sillogismo. Respondet̄ q̄ aliquid pōt dupliciter considerari in aliqua scientia. vno mō tanq̄ subiectum adequatum illius scientie: ꝛ sic ibi considerat̄ modus sciendi saltem in suis speciebus. alio modo tanq̄ de principali cōtento sub adequato subiecto illi⁹ scientie: ꝛ sic hū consideratur principaliter de sillogismo tanq̄ de principali contento sub modo sciendi. Aduerte q̄ triplex est modus sciendi: scʒ diffinitio: diuisio: ꝛ argumentatio: vt videbitur in logica. Aduerte scdo q̄ modus sciendi pōt sic describi ē qui facit venire de noticia noti ad noticiam ignoti cui⁹ propria passio est discernere notuʒ ab ignoto. Aduerte tertio q̄ subiectum est duplex scʒ scientie realis ꝛ scientie rationalis: subiectum sciētie realis est qd primo virtualiter continet oēs veritates necessarias illius scientie cui⁹ est subiectum: sed subiectuʒ scientie rationalis est quod principaliter ꝑmo cōsideratur in illa scientia ad qd̄ oīa principaliter ꝯsiderata hūt attributioneʒ nō ꝯtinēs virtualiter ꝟitates illi⁹ scie cuius est subiectum.

Quomodo dis aliquid pōt ꝯsiderari in aliqua scia.

Arguitur sic primo. nullius modus sciendi est subiectū in hac scientia: ergo mod⁹ sciendi nō est subiectuʒ in hac scientia. ¶ Secundo sic: aīa est subiectū huius scie: ergo non modus sciendi: aūs patʒ: q2 oīs scientia recipit̄ in aīa ꝛ sigit̄. ¶ Tertio sic: conclusio est subiectū huius scientie: ergo nō est modus sciendi. aūs patet: quia oīs sciētia est habitus ꝯclusionis et habetur de aliqua conclusione.

Ad primū dicitur negando consequentiam: quia cōmittit̄ fallacia figure dictionis arguendo a suppositione personali ad simplicem. Ad scđm dicit̄ q̄ anima est subiectum inhesionis scientie: non tamen attributionis. ¶ Ad tertiū dr̄ q̄ oīs scia est cōclusionis tanq̄ scibilis propinqui non tñ tanq̄ scibilis remoti

D Yaletica est ars artium scientia scientiaꝝ ad oīm methodoꝝ principia viā habens. sola eñ dyaletica ꝓbabiliter disputat de principijs omniū aliaꝝ scientiaꝝ. Et ideo in acq̄sitione oīm aliaꝝ sciaꝝ dyaletica dicitur esse prior. Dicitur eñ dyaletica a dya qd̄ est duo ꝛ logos quod est sermo vel lexis qd̄ est ratio q̄si duoꝝ sermo vel ratio. s. opponētis ꝛ rñdētis in disputādo. Sed q2 disputatio nō pōt haberi. nisi mediāte sermone nec sermo nisi mediāte voce: nec vox nisi mediante sono. ideo a sono tanq̄ a cōiori incboandum est.

Dyaletica potest capi substātiue ꝛ adiectiue.

Supponitur primo ꝙ dyaletica capitur dupliciter. vno modo substātiue. alio modo adiectiue: vn̄ dyaletica substantiue capta capitur dupl'r. vno mō ꝓprie: ꝛ sic est habit⁹ inclinans ad speculationē sillogismi dyaletici et oīm inclusoꝝ in sillogismo dyaletico: ꝛ sic nō capitur hic: qꝛ tūc nō est nisi vna ps seu vn⁹ hit⁹ parcialis in logica. alio mō capit' large: vt idez est ꝙ logica: ꝛ sic est habit⁹ inclinās ad speculationem modi sciēdi ꝛ oīm cōpleroꝝ inclusoruz in eo cuiꝰ sunt sillogism⁹ demōstratiu⁹: dyaleticus: ꝛ sophisticus: ꝛ capit' ibi. ita ꝙ est sensus dyaletica est ars. i. habitus vel scia inclinās ad speculationē modi sciēdi. Aduerte tn̄ ꝙ mod⁹ sciēdi nō ꝯtinet sillogismū nec sillogismū demōstratiuū: dyaleticū nec sophisticuz virtualiter: qꝛ scde intētiones nihil virtualiter ꝯtinēt. alio modo capit' dyaletica adiectiue: ꝛ tunc est res hn̄s aliquem istoꝝ habituuz: ꝛ sic nō capit' hic. qꝛ falsum est dicere ꝙ hn̄s dyaleticā seu talem habentiū sit ars: qꝛ tūc petrus vel mulier esset ars cū aliqs istoꝝ pōt hr̄e talem habitum.

Ars scientia ꝗt modis capiuntur.

Sciendū est scdo ꝙ ars similiter et scia capiunt' dupliciter. vno mō large ꝓ aggregatione multoꝝ documentoꝝ ad vnū finē tēdentium. i. ꝓ aggregatione multaꝝ noticiaꝝ siue habituuz de illis documētis ꝗ ordinant' adinuicem ad vnū finē cognoscendū. ꝛ sic ars est quoddā cōe ad ꝗnqꝫ habit⁹ itellectuales ꝗ sūt sapientia: scia: intellect⁹: ars: ꝛ prudētia. circa quos nō ꝯtingit dicere falsum. etiā ad oīs artes liberales ꝗ sūt septē. s. logica: rhetorica: grāmatica: arismetica: musica: geometria: ꝛ astrologia. quarū tres dicūtur triuiales ꝗsi ad vnuz terminum fm̄ diuersos modos tēdentes. s. dyaletica: rhetorica: ꝛ grāmatica ꝗ tendūt circa sermonez. alie quattuor dicunt' ꝗdriuiales ꝗsi ad vnum terminū fm̄ diuersos modos tendētes. scꝫ circa ꝗntitatē. nā arismetica est circa numeꝝ. musica circa numeꝝ sonoꝝ. geometria circa ꝗntitatē ꝯtinuā. ꝛ astrologia circa magnitudinez mobilē. ꝛ sic capit' ars in textu: ꝛ conceditur tūc ꝙ dyaletica est ars capiēdo etiā dyaleticā ꝓ aggregatione habituū seu noticiaꝝ ordinatarum ad cognitionem subiecti logice ꝛ nō capiendo dyaleticā ꝓ vno habitu simplici vni⁹ ꝯclonis qꝛ tūc nō est aggregatio multaꝝ noticiarū. alio mō capit' ars ꝓprie vt distinguit' contra alios habitus intellectuales: ꝛ sic est recta rō rerū a nobis factibilium. i. hītus intellectualis inclinans ꝛ docēs nos recte operari circa factibilia id est circa materias exn̄tes extra intellectū et volūtatē ꝛ ꝯtinet sub se septē artes mecanicas ꝗ in istis versibus continent'. Lana nem⁹ miles nauigatio rus medicina. his ars fabrilis cōnumerari pōt. ꝛ dicitur mecanice: qꝛ faciunt intellectum mecari seu alienari a ꝓpria eius operatione dicitur etiā fuiles: qꝛ subseruiūt ad vsū seu commoditatem corporis: ꝛ isto modo dyaletica non est ars: quia tunc ars distinguit' contra scientiam.

Dyaleticaz hr̄e viaz ad principia oīz sciaꝝ intelligi pt̄ duplic'r.

Sciendum est tertio ꝙ dyaleticaz hr̄e viam ad principia oīm sciaꝝ pōt dupliciter intelligi. vno mō ꝙ ipa ꝓbet principia cuiuslibz scie. ꝛ sic nō est intelligendū. alio mō ꝙ doceat formare argumētationes ex principiis ꝛ terminis cuiuslibꝫ scie: ꝛ sic est intelligendū. Ex quo pꝫ ꝙ methodus nō capit' hic ꝓprie ꝓ breui via sed capit' ꝓ ipa scia. ¶ Aduerte ꝙ sola dyaletica ꝓbabiliter disputat de principiis oīm sciaꝝ id est sola dyaletica docet formare argumentationes dyaleticas gn̄atiuas opinionis. Ex quo pꝫ ꝙ ista ꝑticula solum ꝯuenit dyaletice ꝓprie capte ꝗ est vna ps logice: ꝛ sic pꝫ ꝙ aliter capit' dyaletica dicēdo dyaletica est ars: ꝛ dicēdo sola dyaletica ꝓbabiliter disputat: qꝛ primo capit' ꝓ logica ꝛ scdo vt est vna ps logice. Aduerte secūdo ꝙ ex diffinitione dyaletice seqtur vnū correlarium: scꝫ ꝙ dyaletica in acqsitione oīm scientiaꝝ dr̄ esse prior. i. in acqsitione cōpleta ꝛ ꝑfecta aliaꝝ sciaꝝ dyaletica debet prius acqri cū oīs scia acqratur per logicaz: qꝛ oīs scia per demonstrationē acquiritur: sed logica docet modum arguēdi ꝛ cōponēdi demonstrationē: igit'. ¶ Aduerte tertio ꝙ qn̄ dicit' ꝙ disputatio non potest haberi nisi per sonuz intelligit' de disputatione vocali ꝛ nō de mentali ꝛ scripta ꝗ bene possunt fieri sine sono. Unde triplex est disputatio: scꝫ vocalis que componitur ex ꝓpositionibus vocalibus scripta que componitur ex propositionibus scriptis: ꝛ mentalis que componitur ex propositionibus mentalibus.

Triplex est disputatio

Arguitur primo. ars ꝛ sciētia sūt habitus abinuicē distincti: igit'. nihil idē est ars et scia: ꝛ ꝓ ꝯn̄s dyaletica nō ē ars ꝛ scia. ¶ Secundo sic. metaphisica est scia nobilior logica: et etiaz scie reales: igit'. male dr̄ ꝙ dyaletica est scia scientiaruz cū gtūs reflexus supra suuz nominatiuū singularē dicat excellētiā. ¶ Tertio diffinitio dyaletice ē nugatoria: ergo nō est bona: añs ꝓbatur: quia scientia in illa diffinitione capitur specialiter vl' generaliter. si spāliter tunc est nugatio cum inferius vl' minus cōe additur magis cōmuni sine copula. vel generaliter ꝛ tunc est etiam nugatio cum tunc ars ꝛ scientia sint penitus sinonima.

Ad primam dr̄ ꝙ si ars ꝛ scientia capiantur specialiter: tunc ars ꝛ scia sunt bene habitus adinuicem distincti: nō tamen si ars et scientia capiantur generaliter. ¶ Ad scdm̄ dicitur ꝙ ille gtūs scientiaꝝ nō dicit excellentiaz simpliciter logice respectu omniū scientiarum in ꝑfectione. sed in applicatione seu cōitate applicationis. ¶ Ad tertiaz conceditur ꝙ illa diffinitio ꝓprie est nugatoria nec est ibi aliqua figura que ipsam excuset. Unde quandocūqꝫ superius additur immediate inferiori vel inferius superiori ibi est nugatio vt dicendo animal homo homo animal. Ex quo videtur petruz hyspanū in prima sui propositione defecisse. nisi dicatur ꝙ posuerit scia sciaꝝ ad maiorē expressionem.

Sonus est quicquid ab auditu proprie et per se percipitur. Dico autem ~~proprie~~ quia licet homo vel campana audiatur hoc nõ est per se sed per sonũ suũ. Sonoꝝ ali⁹ vox ali⁹ nõ vox.

Quid sit sonus.

¶ Sciendũ est primo pro declaratiõe text⁹ ꝙ sonus est quicq̃d ꝓprie et ꝑ se ab auditu ꝑcipitur que diffinitio debz sic intelligi. Son⁹ est aliquod sensibile qd̃ proprie et per se ab auditu ꝑcipitur. Ex quo sequitur ꝙ ibi ly quicquid non capitur vniuersaliter sed particulariter vel indefinite. vt tantum valet sicut aliqd̃ ens vel aliquod sensibile. ¶ Aduerte vlterius ꝙ proprie capit̃ dupliciter. vno modo vt idẽ est ꝙ simpliciter. et sic non capitur hic. alio modo vt idem est ꝙ adequate et precise et sic capitur hic ita ꝙ est sensus. sonus est aliquod sensibile quod ꝓprie id est precise ab auditu percipitur. ¶ Aduerte etiã ꝙ per se capitur dupl'r vno mõ vt idẽ est ꝙ non per accidens. et sic capitur hic. alio modo vt idem est qd̃ non per alterũ. ¶ Aduerte tertio ꝙ auditus est vna potẽtia sensitiua que cognoscit sonos sicut visus est potẽtia que cognoscit colores. ¶ Aduerte quarto ꝙ percipit̃ in diffinitione soni est idem quod cognoscitur ita ꝙ est sensus percipit̃ ab auditu. i. cognoscit̃. ¶ Aduerte quinto ꝙ in diffinitionibus vt plurimũ ꝑmus terminus qui ponitur post copulam ponit̃ loco generis. et residuũ ponitur loco differentie. Unde proprie ponitur ad differẽtiã sensibiliũ cõmuniũ que pluribus sensibus percipiunt̃ per se ponitur ad differentiã per accidens cuiusmõi sũt substãtie. ab auditu ponitur ad differẽtiã alioꝝ sensibiliũ ꝓprioꝝ que ab alijs potentijs ꝑcipit̃ vt videbit̃ in libris de anima.

Proprie quot modis capit̃

Primus terminus posit⁹ in aliq̃ diffinitiõe p⁹ copulam ponit̃ loco gñis.

Sciendũ est secũdo ꝙ diffinitio soni est bene posita: qꝛ sibi conueniunt ꝯditiones bone diffinitionis: que sunt tres. Prima ꝙ diffinitio conueniat cuilibet contento sub diffinito. Secũda ꝙ diffinitio cõueniat soli diffinito id ẽ ꝙ diffinitio personaliter sumpta nõ predicetur de aliquo quin diffinitũ de illo predicetur. Tertia ꝙ diffinitio manifestet diffinitũ. Et si quis q̃rat quid est ibi diffinitũ dicendo sonus est quicquid. vtrũ sit ille termin⁹ sonus vel res significata per sonũ. Respondetur ꝙ diffinitum põt capi dupliciter. vno modo ꝓ illo quod manifestatur per diffinitionem. et sic res significata per illũ terminũ sonus diffinitur. Alio modo capit̃ diffinitum pro illo de quo predicatur vel predicari põt diffinitio. et sic dico ꝙ ille termin⁹ son⁹ diffinit̃. Et si dicas diffinitio dz ꝑdicari de illo qd̃ per ipsam manifestat̃. Dicit̃ ꝙ nõ oportz: sed sufficit ꝙ predicet̃ de termino supponẽte ꝓ illa re. ¶ Et si q̃ras nõne res põt ꝑdicari d̃ alia re. dico ꝙ hoc põt itelligi dupl'r. vno mõ ꝙ ex vna re cũ alia re fiat vna ꝯpositio in qua sit subiectum et predicatũ. et sic dico ꝙ nõ. Alio mõ põt intelligi ꝙ vna res cõcipiatur in ordine ad aliã rem et sic dico ꝙ vna res bene predicatur de alia. i. cõcipitur de alia seu in ordine ad aliam

Conditiones requisite ad bonaz diffinitionez

Sciendũ est tertio ꝙ diuisio soni in qua dicit̃ sonoꝝ alius vox ali⁹ nõ vox est sufficiens et debet sic intelligi. de numero sonoꝝ Alius est sonus vox. Alius son⁹ nõ vox. Unde tres ꝯditiones requiruntur ad bonã diuisionẽ. Prima ꝙ mẽbra diuidentia sint opposita id est ꝙ nõ possint de se inuicem predicari mediante isto sincathegorematice formal'r. Scd̃a ꝙ membra diuisiõis nõ excedãt diuisum. i. ꝙ mẽbra diuisionis disiunctim sumpta nõ predicent̃ de aliquo de quo nõ predicetur diuisũ. Tertia ꝙ diuisum nõ excedat mẽbra diuisionis. i. ꝙ diuisũ nõ predicetur de aliquo de quo non predicetur disiunctum ex mẽbris diuidentib⁹ cõstitutum. ¶ Unde diuisio est quidam modus sciendi vt superius visũ est ita ꝙ aliquid diuidi logicaliter loquendo non est aliud ꝙ a posteriori manifestari quo ad eius cõmunitatẽ seu significationẽ vel quando dicitur ꝙ aĩal diuidit̃ per rationale: et irrationale. i. a posteriori manifestatur eius cõmunitas per rationale et irrationale. et nõ est intelligendũ ꝙ diuidatur per partes integrales sicut lignũ per frusta.

Arguitur sic primo oĩs bona diffinitio debet vere et affirmatiue predicari de diffinito. sed diffinitio soni vere et affirmatiue non predicatur de sono: igitur diffinitio soni. nõ est bona. ¶ Secũdo sic. diffinitio soni ꝯuenit alijs a diffinito: igitur nõ est bona. antecedẽs patet. qꝛ conuenit silentio quod non est sonus: igitur. ¶ Tertio sic. diffinitio soni nõ conuenit cuilibz cõtẽto sub diffinito. igitur nõ est bona. añcedẽs patet: qꝛ non conuenit isti sono ꝑticulari. qꝛ tal' sonus precise nõ ꝑcipitur ab auditu cum multi alij soni ab illo percipiantur ab auditu.

Ad primũ dicitur quod in diffinitione soni ly quicquid nõ capitur vniuersaliter vt tantũ valeat sicut omne ens: sed capitur particulariter vel indefinite vt tantũ valet sicut aliquod ens vel aliqd̃ sensibile. ita ꝙ est sensus. sonus est quicq̃d. i. aliquod sensibile. ¶ Ad secũdũ dicit̃ ꝙ silentiũ percipitur ab auditu priuatiue tanq̃ carentia soni et nõ positiue. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ ly precise potest determinare ly sensibile: ita ꝙ sit sensus iste sonus percipit̃ ab auditu et nõ alius: et sic est falsa. alio modo vt determinat ly auditu. ita ꝙ sit sensus iste sonus ꝑcipitur ab auditu. et nõ ab aliq̃ alia potẽtia sensitiua et sic est vera. Textus.

Sonus vox est idẽ ꝙ ipsa vox. Unde vox est sonus ab ore animalis ꝓlatus naturalib⁹ instrumẽtis formatus. Naturalia instrumẽta quib⁹ vox formatur sunt nouẽ. s. guttur lingua palatum quattuor dentes et duo labra. versus. Instrumẽta nouem sunt

Soni diffinitio.

guttur lingua palatum. Quattuor et dentes et duo labra simul. Sonus non vox est qui generatur ex collisione duorum corporum inanimatorum: vt fragor arborum strepidus pedum. Vocum alia significatiua: alia non significatiua. Vox significatiua est illa que auditui nostro aliquid representat. vt bō hominē. Vox nō significatiua est illa que auditui nostro nihil representat. vt buf baf. Vocū significatiuarū: alia significat naturaliter: alia ad placitū. vox significatiua naturaliter est illa que apud oēs idem representat vt gemitus infirmorū latratus canū. vox significatiua ad placitum est illa que ad voluntatem primi instituētis aliquid significat: vt bō hoiem equus equū.

Pro declaratione textus supponitur, primo quod sonus vox et vox sunt idē. Pro cuius declaratione supponitur primo quod diffinitio soni vocis data a petro hyspano est insufficiens. quia nō conuenit omni voci: puta voci facte ab angelo in aliquo corpore: que tamē est vere vox etiā significatiua et tamē nō fit ab ore animalis cū angelus nō sit animal neque corpus quod assumit: sed posset dici quod vox est sonus causatus ab ore animalis vel ab aliquo equiualēte mediantibus naturalibus instrumentis vel equiualētibus.

Quot sūt instrumēta principalia quibus vox formatur.

Secūdo supponitur quod instrumēta supple principalia et propinqua quibus cōplete et perfecte regulariter vox formatur sūt nouē. s. guttur lingua et sic de aliis. Et dicitur notanter principalia propter pulmonē et arteriā vocalē que requiruntur ad formationē vocis. Dicitur etiā notanter propinqua propter sonos fistularum qui licet fiant ab instrumētis naturalibus nō tamē tanquam ab instrumētis propinquis sed remotis quia instrumēta propinqua illorū sonorum sunt fistula et illa foramina: etiā digiti. Dicitur notāter cōplete et perfecte propter voces que fiunt ab hominibus carentibus dentibus quorum voces nō sunt complete et perfecte. Tertio supponitur quod diffinitio soni et nō vocis est sic intelligenda: sonus nō vox est sonus causatus ex collisione duorum corporū inanimatorum vel animatorum se habentiū ad modū inanimatorū vel vnius supplentis vicem duorum cuiusmōi est sonus factus cum zona. Ex quo sequitur quod nullus sonus tube vel fistule vel organorum dicitur proprie vox. Quarto sequitur quod sonus echo nō videtur esse sonus vox quia nō fit imediate ab ore animalis. sed ab aliquo alio. et de hoc magis videbitur in libris de aīa

Diuisio vocis.

Sciendū est secundo quod diuisio vocis est talis scilz vocū alia significatiua alia nō significatiua que dz sic intelligi de nūero vocuz alia est vox significatiua. alia est vox non significatiua: et est talis diuisio subiecti in accidētia. vnde vox significatiua est que nata est representare aliquid aliud a se vel sibi simili vel suo prolatore vel aliqua vel aliqualiter nisi fuerit imposita ad significandū suū prolatorē. Ex quo sequuntur multa correlaria. Primū quod vox nō dicitur significatiua quia actu aliquid representat: sed sufficit quod nata sit representare. Sequitur secūdo quod signa sicut oīs nullus sunt voces significatiue: et tamē nihil representent: sed bene aliqualiter: etiā nomina collectiua nō significant proprie aliquid sed aliqua: vel vt dicunt aliqui significant collectionē multorum. Sequitur tertio quod ad hoc quod vox sit significatiua requiritur quod significet aliquid aliud a se. quia si nō. tunc omnis vox esset significatiua cū omnis vox significet se. Requirit etiam quod significet aliud a prolatore. quia nō sic significat suū prolatorem nisi supple illa vox esset imposita ad significandū suū prolatorē. Requiritur etiā quod significet aliud a sibi simili vel aliqua vel aliqualiter. Sequitur ex hoc diffinitio vocis nō significatiue puta quod vox nō significatiua est que nō est nata significare aliquid aliud a se vel sibi simili vel suo prolatore vel aliqua vel aliqualiter.

Vocum significatiuarum diuisio.

Tertio sciendū est quod vocuz significatiuarum alia est significatiua naturaliter alia ad placitū. Pro cuius declaratione supponitur quod duplex est significare scilicet naturaliter et ad placitum. vnde significare ad placitum est ex impositione vel vsu voluntario representare suum significatum: sed significare naturaliter est ex cōditione vel proprietate sue nature aliquid vel aliqua vel aliqualiter representare. et istud est triplex. s. significare naturaliter proprie cōmuniter et ex instinctu nature. significare naturaliter proprie est seipso formaliter aliquid vel aliqua vel aliqualiter representare cuiusmōi sunt conceptus vltimati qui nō sunt nisi noticie actuales rerum. Ex quo sequitur quod conceptus vltimatus nō significat per aliū conceptū: sed seipso significat: sed significare naturaliter cōmuniter est mouere intellectum ad formandū cōceptum de seipso. Ex quo sequitur quod oīs res mundi significat naturaliter cōmuniter. Secūdo sequitur quod secunde intētiones nō significant naturaliter cōmuniter cū nō possit mouere intellectum: aliud est significare naturaliter ex instinctu nature. vnde vox dicitur significare naturaliter ex instinctu nature que ex natura sua. et nō ex impositione nata est idē representare apud oēs vt gemitus infirmorum latratus canū qui apud omēs representant dolorē vel gaudiū.

Arguitur primo sic. subiectū cuiuslibet propositionis aliquid significat: sed buf baf possunt esse subm propositiōis. ergo aliquid significant. Secūdo sic. omnis vox representat seipsam. ergo oīs vox est significatiua. Tertio sic. soli conceptus significant naturaliter. ergo nulla vox significat naturaliter. antecedēs probatur. quia solū illud significat naturaliter quod est similitudo rei naturalis cuiusmodi sunt soli cōceptus: igitur.

Dicitur ad primū ꝙ nō oportet ꝙ omne illud quod est subiectū alicuius propōnis sit vox significatiua nisi capiēdo significare large vt se extēdit ad significare naturalr̄ cōmuniter. ¶ Ad scōm dicit̄ ꝙ bene probat ꝙ oīs vox significat naturalr̄ cōiter qḋ nō negam⁹: sed nō probat ꝙ oīs vox significet ad placitū ⁊ illud negamus. ¶ Ad tertium dr̄ ꝙ bene probat ꝙ soli cōceptus significent naturalr̄ proprie. sed non probat ꝙ soli ꝯceptus significent naturalr̄ cōiter: vel ex instinctu nature. ¶ Aduerte tamen ꝙ ꝯceptus nō vltimati sicut sunt noticie actuales vocū vel scripturarum significatiuarū significant naturaliter ad placitum. nam significant voces vel scripturas naturalr̄ proprie et significant res representatas per voces vel scripturas ad placitum.

Uocum significatiuarum ad placitum. alia complexa: alia incomplexa: complexa vt oratio; incomplexa vt nomen vel verbum.

¶ Sciendum est primo ꝙ vocū significatiuarū ad placitū: alia cōplexa alia incōplexa. ¶ Pro cuius declaratione supponit̄ primo ꝙ vox ꝯplexa est illa cui correspōdet cōceptus cōplex⁹ in anima siue q̄ subordinat̄ cōceptui cōplexo qui ab aliquib⁹ dicit̄ cōplexus nō ꝙ realiter et formaliter sit cōpositus ex pluribus cōceptib⁹ seu noticiis: sed solū extrinsece: quia est de obiecto cōplexo: vel qr̄ equiualet plurib⁹ vocibus in significando. Ex quo sequitur ꝙ alicui simplici voci potest correspondere conceptus cōplexus in mente: vt ptz de ista littera a. que si imponeretur ad significandū hoiem currere: tunc a. eēt vox cōplexa: licet nō cōponeret̄ ex pluribus vocibus: qr̄ hoc nō requirit̄. sed sufficit ꝙ sibi correspōdeat ꝯcept⁹ ꝯplexus. i. ꝙ subordinet̄ conceptui cōplexo qḋ nihil aliud est ꝙ̄ significare suū significatū mediāte ꝯceptu cōplexo. ¶ Secūdo supponit̄ ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄ vox dicat̄ cōplexa fm̄ grāmaticū: oportet ꝙ sit cōposita ex pluribus vocib⁹. sed hoc nō requirit̄ fm̄ logicū. sed sufficit ꝙ subordinet̄ ꝯceptui ꝯplexo. ¶ Tertio supponit̄ ꝙ vox incōplexa est cui correspondet cōceptus incōplexus siue que subordinat̄ conceptui incōplexo: vt ista vox hō. ¶ Quarto supponit̄ ꝙ duplex est ꝯplexū. s. distans ⁊ indistās. distans est cōplexū propōnale vel cui⁹ extrema vniūtur adinuicē ꝑ copulā verbalē. Indistans est ꝯplexum non propositionale vel cuius extrema se habent sicut determinatio ⁊ determinabile sine tamen copula verbali.

Cōplexū ē duplex

Nominis diffinitio

Nomen est vox significatiua ad placitum sine tēpore cuius nulla ps separata aliquid significat finita et recta. vox in ista diffinitiōe ponitur loco generis. significatiua ponitur ad differentiam vocis nō significatiue. Ad placitum ponitur ad differentiam vocis significātis naturaliter: sine tempore ponitur ad differētiaz verbi quod significat cum tempore. Cuius nulla ps separata significat aliquid: ponitur ad differētiā orationis cuius ptes separate aliq̄d significāt. Finita ponitur ad differētiam nois infiniti qḋ nō est nomē fm̄ logicum. sed nomē infinitū: vt nō hō non equus. Recta ponitur ad differētiā noim obliquorū; vt catbonis catboni que nō sunt noīa fm̄ logicū: sed nomina obliqua vel casus nominū. vnde solus rectus fm̄ logicum dicitur esse nomen.

¶ Nomen potest capi dupliciter. vno mō pro per se significato seu scōe intētionaliter. ⁊ sic ē intētio scōa attributa voci significatiue ad placitū: ⁊ sic capitur hic nam q̄cquid principaliter diffinit̄ logic⁹ est scōa intentio. ¶ Et si quis dicat nulla scōa intentio est vox. Respōdet̄ ꝙ verum est ꝙ nulla scōa intentio est vox fm̄ p̄dicationem formalē: tn̄ bene est vox fm̄ predicationem fundamentalē seu accidentalē. vñ dicit̄ nomen est vox: sensus est nomē est vna scōa intentio fundata seu attributa voci significatiue ad placitū. ex quo sequit̄ ꝙ ibi ꝓprie nō diffinit̄ nomen vocale neq̧ scriptū neq̧ mētale. sed nomē scōe intentionalr̄ captū qḋ nō est nisi scōa intētio attributa alicui illoꝝ. Et si q̄s dicat oē nomē vel est nomē vocale scriptū vel mētale: ergo aliqḋ illoꝝ ibi diffinit̄. dr̄ ꝙ verū est ꝙ oē nomē est mētale vocale vel scriptū capiēdo nomē prime intētionalr̄ seu ꝓ denoīato. sed nō capiēdo nomen scōe intētionalr̄ seu pro per se significato. alio mō ergo accipit̄ nomē prime intentionalr̄: et sic nō est nisi nomē mētale vocale vl̄ scriptū.

Quō secunda intentio sit vox.

Sciendū est tertio ꝙ pro maiori declaratione supponit̄ p̄mo ꝙ duplex est intentio. s. prima ⁊ scōa. vnde intētio p̄ia est res cognita vl̄ cognoscibilis nō causata ꝑ actum comparatiuū nostri intellect⁹ cōparata ad aliud: sz scōa intentio est respectus rationis causatus ꝑ actum cōparatiuū nostri intellectus vel ꝑ actuz alterius potētie collatiue. ¶ Scōo supponitur ꝙ nomē capit̄ triplr̄. Uno mō large ꝓ oīni illo qḋ pōt reddere suppositū verbo siue sumat̄ materialiter siue ꝑsonalr̄. ⁊ sic oīs vox pōt dici nomen. Scōo mō ꝓprie ꝓ oīni illo qḋ significatiue sumpto pōt reddere suppositū verbo ꝑsonali modi finiti: ⁊ sic nomē infinitū est nomē. Tertio mō capitur nomē ꝓprijssime ꝓ voce finita ⁊ recta cui⁹ ptes separate nihil significant. ⁊. q̄ nō subordināntur cōceptui icōplexo q̄ significatiue sumpta pōt reddere suppositum v̄bo per

Duplex est intentio.

Nōis acceptiões

sonali modi finiti. ¶ Tertio supponitur q in diffinitione nois debet intelligi cathegorematica. ita q est sensus nomē est vox cathegorematica supple. et per hoc remouētur adiectiua adiectiue tenta. Unī aliq vox dr cathegorematica tripliciter. Primo mō rōne officij que significatiue sumpta pōt reddere suppositū verbo psonali modi finiti. Scdo mō rōne significatōis tm̄ que est iposita ad significandū aliqd vel aliqua siue reddat suppositū verbo psonali siue nō. Tertio mō rōne officij et significationis simul q̄ est iposita ad significandū aliqd vel aliq: et cū hoc pōt reddere suppositū verbo. Et per oppositū aliq vox dicit sincathegorematica trib⁹ modis: scilz rōne significatōis tm̄: rōne officij tm̄. et ratione officij et significationis simul.

Primo arguitur sic: adiectiuis adiectiue tentis ꝯuenit diffinitio nois: et tm̄ nō sūt nomia cū nō possint reddere suppositū verbo psonali modi finiti. et silr pōt argui de ꝑticipijs adiectiue tentis. ¶ Scdo sic: pnomina sunt nomina fm logicū: et tm̄ ipis nō ꝯuenit diffinitio nominis cum sint pura sincathegoremata: g diffinitio nois nō est bona. ¶ Tertio sic. noia infinita noia obliqua possunt reddere suppositū verbo et esse subiectum in propositionib⁹: ergo sunt nomina fm logicum.

Ad primū dicitur q noia adiectiua adiectiue tenta nō sunt noia fm logicū: quia sūt sincathegoremata rōne officij cū nō possint reddere suppositū verbis. et similr dicat de participijs. participia tm̄ et adiectiua substātiue sūpta sūt bene noia fm logicū. ¶ Et si quis dicat q participia significāt cū tpe. Respōdetur q significant cum tpe indeterminato et nō determinato. ¶ Ad scdm dr q pronoia possunt capi dupliciter. vno mō pure pronoīalr: et sic nō sunt noia fm logicū: qr sunt pura sincathegoremata. alio mō accipiūtur pro suis relatis vel demōstratis et sic sunt bene noia fm logicū: adhuc capiendo nomen large cum vt sic subordinentur cōceptui complexo. ¶ Ad tertium dicitur q nomen infinitum bene est nomen capiēdo nomē large: sed non capiendo nomē proprijssime. de noibus obliquis dicitur q bene possūt reddere suppositum verbo impersonali modi infiniti. De nominib⁹ composite figure dicitur q non sunt nomina capiendo nomen proprijssime cuz subordinentur conceptui complexo sunt tamen bene noia capiendo nomen large.

Quō pronoia dīr noia apd logicum.

Tertius.

Quid est verbum.

Verbuz est vox significatiua ad placituz cū tēpore cuius nulla pars separata aliquid significat finita et recta. Cū tempore ponitur ad differētiā nominis qd significat sine tempore. Finita ponitur ad differentiā verbi ifiniti: vt nō currit: nō laborat que non sunt verba fm dyaleticū: sed verba infinita. Recta ponitur ad differentiam verboz obliquorū vt currebā cucurri cucurrit currebat que non sunt verba fm dyaleticum: sed verba obliqua: vnde solum verbū presentis tēporis indicatiui modi fm dyaleticū dicitur eē verbū. Reliqua vero verba eiusdem modi et alioz modorum dicuntur verba obliqua. alie vero particule ponūtur hic eadem ratione qua ponebantur in diffinitione nominis. Et sciendum est q dyaleticus pōit tm̄ duas partes orationis: scilicet nomen et verbum: alias autem appellat sincathegorematicas id est cum alijs significatiuas.

Verbuz quot modis accipitur.

Sciendum est primo q verbū ibi accipit eodē modo scdo intētionalr. sicut nomē accipit. vn̄ vbū triplr accipit. vno° cōit p voce q̄ pōt esse appositū in oratiōe respectu nois substātiui. Alio mō ꝓprie p voce q̄ significatiue sumpta pōt esse appositū in oratione respectu nois noīatiui casus. alio mō ꝓprijssime et sic est vox simplex q̄ significatiue sumpta potest esse appositū respectu nois noīatiui casus in ꝓpositione simplr prima. vn̄ ꝓpositio simplr prima est q̄ cōponit ex noie ꝓprijssime sūpto et verbo p̄sentis tpis indicatiui modi. et dicit simplr prima ꝓ tanto q alie de preterito et futuro reducunt ad eā et nō econtra ad hoc q fiāt vere. et sic verbū ꝓprijssime captū diffinit a petro hyspano q̄ diffinitio dz sic intelligi: verbum est vnum intētionale qd attribuit voci cathegorematice, ex officio significatiue ad placitū cum tpe determinato cui⁹ nulla ps separata significat. i. cui in mente nō correspōdet ꝯceptus cōplexus finite. i. sine negatione infinitāte et recte id est presentis temporis indicatiui modi.

Sciendū est scdo q omne verbum quod est precise copula est purū sincathegorema. vt illud verbū est tertium adiacēs est purū sincathegorema nihil significans: sed tm̄ denotans vniōnē predicati cū subiecto siue ita sit in re siue nō: sz ipm verbū est scdm adiacens ē qn nō ponit aliud p̄dicatum materiale ab ipo verbo est vel a suo participio: et tunc est partim sincathegorema: qr tunc equalet copule et participio. Ex quo seqtur vnuz satis ꝓbabile q ly est scdm adiacens nō est verbum capiēdo verbū proprijssime: qr est vox cōplexa cū subordinet conceptui cōplexo. Sequit scdo q solū est tertium adiacens est verbū capiendo verbū ꝓprijssime cum tale solum sit vox incomplexa. Sequit tertio q illud quod est verbū ꝓprijssime sumptuz

est purū sincathegorema. ¶ Et si q̄s dicat ergo nullū verbum adiectiuū est verbū fm logicū cu iusmodi est currit. Dico q̄ verum est capiendo verbum ꝓpriissime cum nullū tale sit vox incō plera. sed cōplexa que correspōdet conceptui complexo. equiualet participio ⁊ copule.

Duo requirūtur anteq̄ aliqd verbū dicat rectum.

Sciendum est tertio q̄ pro maiori declaratione supponit̄ primo q̄ duo reqrunt̄ ad hoc q̄ aliqd verbum dicat̄ rectū. scȝ q̄ tale verbum sit indicatiui modi ⁊ q̄ sit p̄sentis temporis. Ex quo pȝ q̄ verbū dicit̄ obliquū tripliciter. Uno mō q: nō est indicatiui modi licet sit presentis t̄pis vt amare. Alio mō q: nō est presentis temporis: lȝ sit indicatiui modi vt amabā Alio modo q: nō est p̄sentis temporis neq̄ indicatiui modi. ¶ Secūdo supponit̄ q̄ verbum infinitū est qd̄ est cōpositum ex verbo finito et negatione cadente supra illud verbū rōne sui participij vt nō currit. qd̄ tm̄ valet sicut est nō currēs. ¶ Tertio supponit̄ q̄ verbum qd̄ est pura copula nō pōt infinitari cū sit purū sincathegorema. ex istis pȝ q̄ tm̄ sunt due ptes orationis fm logicū: scȝ nomē ⁊ verbū: q: ille due sufficiunt ad ꝯstitutionē ꝓpositionis cathegorice etiam solū iste due sunt sincathegorematice rōne officij: alie sunt sincathegorematice ratione officij: quia significatiue sumpte nō p̄nt eē suppositum verbi personalis modi finiti neq̄ appositum respectu nōis nōiatiui casus.

Quot sūt ptes orōnis fm logicum.

Arguitur sic p̄mo nullum nomen significat cum t̄pe: sed verbū est nomē: igit̄ non significat cū t̄pe minor ꝓbatur: q: verbū pōt eē suppositū in oratione: ergo est nomē. ¶ Scd̄o sic. est tertiū adiacēs est verbū fm logicum: ⁊ tm̄ nō est vox significatiua ad placitū cum sit purū sincathegorema: igit̄. ¶ Tertio sic: in qualibet ꝓpositione affirmatiua subm̄ ⁊ p̄dicatū debēt pro eodē supponere. sȝ in ista ꝓpositione verbū est vox ly verbum ⁊ ly vox nō supponūt ꝓ eodē nam ly verbum videtur supponere ꝓ vna secū da intentione que nō est vox.

Ad primū distinguitur minor vel capiēdo verbū materialr̄ ⁊ sic est vera q̄ verbū est nomē vel capiēdo verbū ꝑsonaliter ⁊ significatiue. ⁊ sic est falsum q̄ verbū sit nomē. ¶ Ad secūdum dr̄ qd̄ est tertiū adiacēs significat aliq̄liter q̄ sufficit ad hoc qd̄ sit vox significatiua. ¶ Ad tertiā pōt dici ꝓ nunc negādo illā maiorem vel q̄ illa regula est vera in p̄dicatione formali ⁊ q̄ditatiua: sed in p̄dicatione fundamentali cuiōi est ista verbum est vox vel pōt dici ⁊ forte melius logicaliter loquendo q̄ ly verbuȝ supponit ꝓ verbo vocali cognotando vnam secundam intentionem sibi attribui.

Oratio est vox significatiua ad placitū cui⁹ ptes sepate aliqd significāt Cui⁹ ptes separate aliqd significāt hoc totū ponit̄ ad d̄riaȝ nōis ⁊ verbi quoꝝ ptes sepate nihil significant.

Alie vo᷑ pticule ponūt̄ hic eadē rōe q̄ in diffinitiōe nōis ⁊ verbi ponebāt̄

Orationū diuisio.

Orationū alia perfecta alia imꝑfecta. Perfecta est illa que ꝑfectū sensum generat in aīo auditoris. vt hō currit. Imꝑfecta est illa q̄ imꝑfectū sensum generat in aīo auditoris. vt hō albus. Orationū ꝑfectaꝝ alia indicatiua vt hō currit alia imperatiua vt petre fac ignē. Alia optatiua vt vtinā essem bonus clericus: alia cōiunctiua vt si veneris ad me dabo tibi equū. alia deprecatiua vt miserere mei de⁹. Harū aūt orationū sola indicatiua dr̄ esse ꝓpositio.

¶ Supponit̄ primo q̄ oratio sicut alij termini scd̄e intētionis capit̄ dupl̄r. vno mō ꝓ ꝑ se significato seu ꝓ illo qd̄ primo ⁊ ꝑ se significat. ⁊ sic capitur ꝓ intētione scd̄a attributa orationi vocali seu voci cōplexe significatiue ad placitū et sic volūt aliq̄ qd̄ sic ibi accipiat̄ ⁊ qd̄ sit p̄dicatio fundamētalis seu accidētalis sicut diceretur nomē est vox. alio modo accipit̄ ꝓ denomīato seu ꝓ significato materiali. ⁊ sic accipit̄ pro oratione mētali vocali vel scripta. ita qd̄ sicut iste termin⁹ alb⁹ de ꝑ se significato significat albedinē ⁊ de significato materiali ⁊ secūdario significat oēm rem habentē albedineȝ. ita q̄libet termin⁹ scd̄e intētionis cōcretiue designatus seu in cōcreto de ꝑ se significato significat secūdam intentionē ⁊ de significato materiali seu secundario significat illud cui⁹ attribuitur: seu de quo denoīatuȝ p̄dicat̄. Dicunt tm̄ aliq̄ ⁊ multū ꝓbabiliter q̄ qn̄ dr̄ oratio est vox ibi iste terminus oratio diffinit̄ supponens ꝓ oratione vocali. ¶ Aduerte vlteri⁹ q̄ orationē significare ad placitū pōt intelligi dupl̄r. vno mō rōe suarum partiū ⁊ nō ex impositione sui cuiusmodi est oratio vocalis cōposita ex plurib⁹ vocibus significatiuis cuiusmodi est ista oratio. homo ē aīal: que fm se totam nunq̄ fuit imposita ad significandum. sed soluȝ rōne suaꝝ partiuȝ. alio modo ex impositione sui sicut pȝ de oratione vocali nō cōposita ex plurib⁹ vocibus significatiuis cuiusmodi esset ista littera a si esset imposita ad significandū tm̄ q̄tuȝ significat ista oratio homo est aīal. Ex quo sequit̄ q̄ oratio dicit̄ significatiua ad placituȝ vel ex impositione sui vel suarum partium.

Secundo sciendū est q̄ oratio prime intētionaliter capta est triplex: scȝ mētalis vocalis ⁊ scripta. vnde oratio mentalis non est aliud q̄ conceptus complexus siue talis conceptus dicatur cōplexus: q: in significando equiualet plurib⁹ vocib⁹ significatiuis siue compo-

natur ex pluribus conceptibus. Sed oratio voca lis est que subordinat orationi mētali ꝛ similiter scripta siue componat ex pluribus vocibus siue nō. Et sic pꝫ quod ista particula: scꝫ cuius partes separate aliquid significāt: sic dꝫ intelligi que subordinat conceptui complexo. Ex quo sequitur ꝙ noīa que sunt composite figure ſm grāmaticum sunt orationes ſm logicum.

¶ Sequitur vlteriꝰ ꝙ in diffinitione orationis nō ponitur cū tpe: qꝛ multe sunt orōnes in quibus nulla pars significat cū tpe vt hō albꝰ: neqꝫ ponit sine tpe cū multe sint orationes in quibꝰ partes significant cū tempore. ꝛ sic si diceretur cum tempore vel sine tempore diffinitio orationis nō conueniret omni orationi.

Sciendum est tertio ꝙ orationuꝫ alia pfecta alia imperfecta que diuisio sic intelligit de numero orationū alia pfecta alia impfecta. oratio pfecta est que pfectum sensum generat in aīo auditoris. i. pfectum cōceptū seu orationē mentalē vltimatā nō interrogatiuam in qua noīatiuus reddit suppositūꝫ verbo psonali modi finiti. sꝫ orō impfecta est q̄ impfectuꝫ sensum generat in aīo auditoris. i. orationē mētalem vltimatā interrogatiuā vel in qua noīatiuus nō reddit suppositū verbo psonali modi finiti. Et sic pꝫ ꝙ p sensuꝫ nos nō intelligimus aliud q̄ ppositionē mentalē. ¶ Supponit vlterius ꝙ de numero orationuꝫ pfectaꝝ. alia est indicatiua in qua ponit verbuꝫ indicatiui modi vt petrus currit. alia imperatiua in qua ponitur verbū imperatiui modi: vt petre fac ignem alia optatia in qua ponit verbū optatiui modi vt vtinam essem bonꝰ clericꝰ. alia ꝯiunctiua in qua ponit verbū ꝯiunctiui modi vt cū veneris ad me dabo tibi equuꝫ. alia est depcatiua q̄ importat depcationē que ꝓprie fit p verbū imperatiui modi. ideo nō differt ab imperatiua nisi rōne depcationis. Et subdit ꝙ sola indicatiua supple cathegorica dr ꝓprie ꝓpositio: qꝛ alie nō significant verū vel falsum nisi reducant ad indicatiuā. Et dr notanter cathegorica: qꝛ multe sunt ypothetice determinate vere que nō sūt indicatiui modi vt si asinus volaret asinus haberet alas: ꝛ sic de alijs.

Arguitur sic primo si diffinitō orationis esset bona sequeret ꝙ ibi diffiniret oratio ꝓ per se significato vel ꝓ denoīato. sꝫ nullū illorum est dicendū: igit. Primo nō ꝓ denoīato qꝛ est q̄d complexū cū nō sit nisi oratio mētalis vocalis vel scripta: neqꝫ ꝓ per se significato nam ibi illud diffinit de quo vox significatiua ad placitū ꝛc. qd est diffinitio orationis essentialiter pdicat: sed nō pdicat de oratione scđe intētionaliter capta sed magis de oratione pme intentionaliter capta: igit. ¶ Scđo sic: multe sūt orationes quaꝝ partes separate nihil significant: igit. diffinitio orationis non est bona. aīs pꝫ. nam si ista littera a īponeret ad significādum tm̄ ꝯtum significat ista oratio hō est aīal tunc a esset oratio. ꝛ tn̄ eius ptes sepate nihil significant. ¶ Tertio sic illa ꝓpositio vellē esse bonꝰ clericus est vera. ꝛ tn̄ nō est indicatiui modi: sed optatiui: igitur male dicit ꝙ sola indicatiua dicit determinate vera.

¶ Ad primuꝫ pōt dici ꝙ ibi diffinitur oratio ꝓ per se significato. Et ad improbationeꝫ dicatur ꝙ diffinitio orationis dr essentialiter de oratione. nam in diffinitionibꝰ secūdarum intētionū vel pluriū intelligit aliq̄s actus signatus: vt in ista. oratio est vox intelligit orō est vna scđa intētio q̄ attribuit voci significatiue. mō ista diffinitio sic intellecta pdicat d oratione ꝓ denoīato accidētaliter. Ad scđm cū dr ꝙ partes orōnis sepate aliq̄d significāt debet intelligi ꝙ subordinent cōceptui cōplexo. Ad tertium dr ꝙ ista oratio vellē esse bonꝰ clericus pōt capi ꝓprie vt significat desideriū: ꝛ sic proprie nō est vera neqꝫ falsa. alio mō pōt capi loco istius ego volo esse bonꝰ clericus vl loco istiꝰ voluntas mea est esse bonꝰ clericus: ꝛ sic ista bene est vera vel falsa. ¶ Textus.

Propositio est oratio verū vel falsuꝫ significās indicādo vt hō currit. Propositionū aūt alia cathegorica alia ypothetica. Cathegorica est illa que hꝫ subiectū ꝛ predicatū ꝛ copulam tanq̄ principales ptes sui: vt hō currit. In hac em̄ ꝓpositione homo est subiectū currit vero pdicatum ꝛ qđ cōiungit vnū cū alio est copula: vt pꝫ resoluēdo hō currit id ē hō est currēs hō est subiectū currēs predicatū ꝛ illud verbū est copulat vnū cū altero. Et dicitur cathegorica a cathegorizo zas. quod idem est ꝙ predico predicas: vnde cathegorica id est predicatiua.

¶ Supponit primo ꝙ ꝓpositio est oratio verū vel falsum significās. Supponit scđo ꝙ ꝓpositio capit dupl'r. vno mō ꝓprie vt idē est ꝙ pro alio positio ꝛ sic nō capit hic: qꝛ solū sic oratio dr ꝓpositio q̄ ponit in sillogismo ad inferendū ꝯclusionē. alio mō capit large vt cōuertit cum enūciatiōe ꝛ sic capit hic ita ꝙ ꝓpō ꝛ enūciatio idem sunt. Supponit tertio ꝙ ꝓpō capitur adhuc dupl'r. vno mō scđe intētional'r vt est vna scđa intētio attributa p denoīationē orōni mētali vocali ꝛ scripte. alio mō accipit pme intētionalit ꝛ sic nō est aliud q̄ propositio mētalis vocalis ꝛ scripta. Supponit quarto ꝙ ꝓpositio pme intētionaliter capta est triplex: scꝫ mētalis vocalis ꝛ scripta: vn̄ ꝓpositio mētalis est ꝯceptus cōplexꝰ quo cognoscit aliqđ cōplexū cōplexe siue talis ꝯceptꝰ dicat cōplexus solū equaliter vt dicūt aliq̄ siue formaliter sic ꝙ cōponat ex pluribus ꝯceptibꝰ ꝛ vno actu seu termino mētali sincathegorematico q̄ dicit actus ꝛ nō cons

ceptus: quia non significāt aliquid neqʒ aliqua: vt cōceptus quo cognoscit̄ petrum currere dicitur propō mētalis. Et est duplex. s. vltimata et nō vltimata sicut est duplex terminꝰ mētalis. s. vltimatus et nō vltimatꝰ. ¶ Supponit̄ quinto q̄ noticia seu cōceptus cōplexꝰ est duplex. s. apprehensiua et adhesiua: apprehensiue est qua simpliciter apprehendit̄ aliqđ ꝯplexum: et talis proprie dr̄ propō mētalis: sed adhesiua seu iudicatiua dicitur qua iudicatur ita esse vel nō esse: et talis proprie nō dicitur propositio mētalis.

Sciendū est secūdo q̄ pro maiori declaratione supponitur p̄mo q̄ mediāte ppōe res mētales ꝯcipiunt̄ in ordie adinuicē. nō tū q̄ ex ipsis fiat aliq̄ ppō q̄ dicat̄ propō realis quaʒ aliquis ponūt. q: nulla talis est ponēda. Et si dicatur res subijciūtur et p̄dicātur. igitur ex ipsis fiet propō: dicit̄ q̄ nō subijciūtur neqʒ p̄dicātur nisi ad istū sensum. i. cōcipiūtur adinuicem mediante propōne mētali. ¶ Scđo supponit̄ q̄ significare verū est de significatōe totali et propositionali significare esse qđ est vel fore quod erit vel fuisse qđ fuit. et hoc in affirmatiuis. sʒ in negatiuis est significare nō esse qđ nō est vel nō fore qđ nō erit: vel nō fuisse qđ nō fuit. Significare falsum est de significatōe totali et ppositionali significare esse qđ nō est: vel fore qđ nō erit vl' fuisse qđ nō fuit. et ꝑ cōtrariū dicatur in negatiuis. ¶ Ex quo sequūtur aliqua. Primo q̄ licet isti termī verum et falsum significēt verū vl' falsum nō tn̄ sunt propōnes: q: nō significāt significatione propōnali. ¶ Sequit̄ scđo q̄ licʒ aliquid significet̄ ꝑ propōnem illud tn̄ proprie nō dicitur verū et falsum. et qn̄ dicitur propō significat verū. ergo significatū propōnis seu cōplexe significabile dicitur verū vel falsum. Respondetur negādo ꝯñam: q: nō dicit̄ significare veruʒ eo q̄ significatū sit verum: sed q: significat vere vel false: vel ita eē sicut est vl' nō eē sicut nō est.

Sciendū est tertio q̄ propositio prima sui diuisione diuiditur in propōnem cathegoricā et ypotheticaʒ. vnde propositio cathegorica est illa que explicite vel implicite formaliter vel equiualēter habet subiectum et predicatum et copulam tanq̄ principales partes sui: et ponit̄ explicite vel implicite propter propōnes de verbis adiectiuis in quibus includitur copula et etiaʒ propter aliquas propositiones de est secundo adiacente in quibus includitur predicatum materiale. vt dicendo petrus est ens capiendo participiale et ponitur formaliter vel equiualenter propter verba exepte actionis: vt pluit tonat. etiam propter verba impersonalia. passiue vocis vt legitur que omnia sunt propositiones: quia equiualent propositiōibus cuʒ subordinentur conceptibus complexis. etiā si imponeretur ad significandum tantum q̄tum animal currit: tunc a esset propositio: quia licet in omnibus istis non ponatur subiectum copula et predicatuʒ formaliter tamen bene equiualenter. Supponitur vlterius q̄ ppositio cathegorica est duplex. s. de est secūdo adiacente et de est tertio adiacente. vnde ppositio de est secundo adiacente est illa in qua nō ponitur aliud p̄dicatuʒ materiale a suo participio vt petrus est id est petrus est ens: et nō dicitur de est secundo adiacente eo q̄ istud verbū est ponatur in secūdo loco: sed quia preter ipsuʒ nō ponitur aliud predicatum materiale a suo participio. sed propositio de est tertio adiacente est illa in qua preter illud verbū est ponitur aliquod predicatum materiale aliđ a suo participio sue ponatur ante copulā sicut in ppositionibus de modo loquēdi incōsueto vt homo animal est et dicitur de est tertio adiacente eo q̄ preter istud verbum est et suum participium ponitur aliquod predicatuʒ materiale.

Arguitur sic primo quodlibet diffinitum debʒ esse aliq̄d vnū sed ppositio nō est aliquid vnū ꝑ se cū sit aggregatū ex terminis. Nec valet dicere q̄ ppositio ꝑ ꝑ se significat est aliq̄d vnū: q: illa intētio scđa nō est aliquid vnum cuiꝰ fundamētum nō est aliq̄d vnū: sʒ fundamentū ppōnis nō est aliq̄d vnū cū sit tota ppositio vocalis mentalis vel scripta. Scđo sic. ista oratio hō qui est aīal est ppositio cuʒ includat ppōnem: scʒ hō est aīal. et tn̄ nō significat verum neqʒ falsum imo magis generat imperfectum sensum in aīo auditoris. Tertio sic: oīs ppositio significat verū vel falsum. sed nō oīs significat verum: ergo oīs significat falsum. ꝯña pbatur: q: arguendo a tota disiunctiua cū destructione vnius partis ad positioneʒ alterius a est semper bona ꝯsequentia.

Ad primū dicitur q̄ verum est de respectu reali sed nō de respectu rationali cuiusmodi sunt scđe intētiones. Ad scđʒ dr̄ q̄ nō est pprie ppositio cum sm̄ se totam nō significet verū neqʒ falsum: lʒ bn̄ includat ppositionē. Ad tertium dr̄ q̄ ista ppositio oīs ppositio significat veruʒ vl' falsum pōt esse disiunctiua vl' de disiuncto extremo. si sit disiunctiua est falsa. et tunc ꝯña est bona: sed sicut aīs est falsum: ita et consequens: sed si ipsa sit de disiuncto extremo: tunc ipsa est vera: sed tunc nō valet consequentia. ¶ Tertio.

Subiectū est illud de quo aliud dicitur: scʒ p̄dicatū. Predicatū est qđ dicitur de alio. s. de subiecto. Propositionū cathegoricaꝝ. alia vl'is. alia pticularis: alia indefinita: et alia singularis. Propositio vl'is est illa in qua subijcitur terminus cōis signo vl'i determiatus vt oīs hō currit. Terminus cōis est q̄ est aptꝰ natus predicari de pluribꝰ: vt hō de sorte et de platone. Signa vl'ia sunt hec omnis nullus quilibet neuter et similia.

Quid sit significare verum.

Quid sit significare falsum.

Quid sit propō cathegorica.

Quid sit ppō de scđo adiacente.

Quid sit ppō de tertio adiacente.

Intellectus diffinitionis subiecti.

¶ Sciendū est primo q̄ ꝓ declaratione textus supponit̄ p̄mo q̄ diffinitio subiecti sic est intelligenda: subiectū est de quo explicite vel implicite mediāte copula affirmata vel negata dr̄ p̄dicatū: sed diffinitio p̄dicati sic est intelligēda: p̄dicatū est qd̄ explicite vel īplicite mediāte copula affirmata vel negata dr̄ de alio. ꝛ ita intelligenda est de ꝓpōnibus de simplici copula. ¶ Secūdo supponit̄ q̄ duplex est subiectū. s. distributionis ꝛ enūciatiōis. vn̄ subiectū distributiōis est terminus cōis distribut⁹ positus a parte subiecti: vt cuiuslibꝫ hoīs oculus est dexter: ibi ly hominis est subiectū distributionis: sed subiectuꝫ enūciationis est illud de quo principalr̄ dr̄ p̄dicatum.

Duplex ē subm.

¶ Supponit̄ tertio q̄ de subiecto ꝓpositionis ponūtur aliq̄ regule. Prima est quādo in aliqua ꝓpōe a pte subiecti ponitur aggregatum ex recto ꝛ obliquo: siue rectus p̄cedat siue nō: tunc totū aggregatuꝫ ex recto ꝛ obliquo est subiectū: vt asinus hoīs currit: ibi totū hoc asinus hoīs est subiectuꝫ. ¶ Scd̄a regula est qn̄ a pte subiecti ponit̄ substantiuū ꝛ adiectiuū: tunc aggregatū ex illis est subiectū: vt hō albus currit: ibi totū hoc homo albus est subm. ¶ Tertia regula est qn̄ a pte subiecti: ponit̄ qui vel q̄ vel qd̄: tūc totū p̄cedens sm̄ verbū est subiectum: vt sortes q̄ est bon⁹ studet totū hoc. sortes q̄ est bonus est subiectū. ¶ Quarta regula est quādo a pte subiecti ponit̄ solus obliqu⁹: vt hic in fornace est panis: tūc ille solus obliquus nō est subiectum: sed debet intelligi aliq̄s rectus scilꝫ ens.

Regle de subo propositiōis

¶ Quarto supponitur q̄ pro p̄dicato ponitur talis regula qn̄ post copulā ponit̄ solus obliqu⁹ tūc nō est p̄dicatū: sed intelligit̄ ens vt lapis est in mari. i. lapis est ens in mari ꝛ sic de alijs.

Sciendū est secundo q̄ ꝓ declaratione textus supponitur primo q̄ propō cathegorica de simplici subiecto diuidit̄ in vl̄em particularem indefinitā ꝛ singularē: ꝛ est talis diuisio penes quātitatē capiēdo q̄ntitatē metaphorice ꝓ proprietate ꝓpōnis ꝓ quā denotat̄ subiectū sic vel sic accipi. ¶ Scd̄o supponit̄ q̄ duplex est propō cathegorica: quedā est de simplici subiecto vt hō currit. alia de subiecto cōposito seu mixto: vt cuiuslibet hoīs ocul⁹ est dexter. Vn̄ ibi diuidit̄ ꝓpō cathegorica de subiecto simplici ꝛ nō cōposito. nam aliter essent multe propōnes q̄ nō essent alicuius quātitatis sicut ista cuiuslibet hoīs oculus est dexter. que neqꝫ ē vniuersalis neqꝫ ꝑticularis: sed est mixte quātitatis scꝫ vl̄is ꝛ indefinita. ¶ Tertio supponit̄ q̄ diffinitio ꝓpōnis vl̄is sic est intelligenda: est in qua explicite vel implicite formalr̄ ꝛ equiualenter subijcit̄ termin⁹ cōis signo vniuersali nō īpedito deteriatus vel ab aliquo supplēte. ꝛ ponit̄ implicite ꝓpter tales propōes nihil est in poto: quilibet currit: in quib⁹ explicite nō subijcit̄ termin⁹ cōis: sed solū īplicite dr̄ equiualēter. nam si a. īponeretur ad significandum tantū quātū oīs homo currit: tunc a. esset propositio vl̄is: et tamē formaliter nō haberet terminū cōem determinatū signo vniuersali: sed solū equiualenter. ¶ Dicitur notāter nō impedito ꝓpter istas propōnes: nō oīs hō currit: nō nullus hō currit que sunt particulares: quia ibi signū impedit̄. ¶ Dicitur notāter ab aliquo supplente vel equiualēte ꝓpter istas propōnes nō homo currit: non quidā homo currit: que sunt vniuersales q̄uis non ponatur signum vniuersale. quia ponitur aliquod equiualens.

Sciendū est tertio q̄ diffinitio termini cōmunis sic est intelligenda: est qui ex modo sue impositionis vel significationis naturalis natus est predicari directe de plurib⁹ essentialiter distinctis vere affirmatiue vniuoce ꝛ diuisim mediāte copula nō ampliata. Et dicitur notāter ex modo sue impositionis propt̄ istos terminos: deus: sol: luna: quibus non repugnat ex modo sue impositionis predicari de plurib⁹. ¶ Dicitur notāter vel significationis naturalis propter terminos cōmunes mētales qui seipsis significant res naturaliter proprie. ¶ Dicit̄ notanter natus propter termios scriptos in libris qui actu non predicantur de pluribus. ¶ Dicit̄ notāter essentialiter distinctis propter istū terminum. hec essentia diuina que predicat̄ de pluribus realiter distinctis. ¶ Dicitur notāter vere affirmatiue vniuoce ꝛ diuisim ꝓpter terminos singulares qui possunt p̄dicari de pluribus false negatiue equiuoce ꝛ coniunctim. ¶ Ex isto sequit̄ q̄ oīe disiunctuꝫ ex aliquibus terminis disiunctis est termin⁹ comunis sicut istud disiunctum petrus vel iohānes: asinus vel homo: quia quodlibet tale potest predicari vere de plurib⁹.

Diffinitio termini cōis

¶ Ex quo sequitur q̄ differentia est inter disiunctum ꝛ copulatum. Nam disiunctum est terminus cōmunis ꝛ copulatum saltem ex terminis singularib⁹ est terminus singularis vt istud copulatū petr⁹ ꝛ iohānes. ¶ Dr̄ notāter mediāte copula non ampliata: quia termini singulares mediante tali copula possunt predicari de pluribus: vt sortes imaginatur esse plato. et petrus imaginatur esse plato.

Dr̄a int̄ disiunctū ꝛ copulatum.

Arguitur primo sic. predicatū nūq̄ dr̄ de subo saltē vere: q2 illa nūq̄ est v̄a subm est p̄dicatū: ergo diffinitio nō est bona. ¶ Scd̄o sic. illa ꝓpō petr⁹ vel hō currit est cathegorica: ꝛ tn̄ nō est vl̄is neqꝫ ꝑticularis neqꝫ indefinita neqꝫ singularis: ergo illa diuisio nō est bona. ¶ Tertio sic. si termin⁹ cōis p̄dicaret̄ de plurib⁹. vel hoc eēt in vna ꝓpōne vel in plurib⁹: nō in vna cū in vna sit tm̄ vnū subiectū: nec in plurib⁹: q2 qd̄ semel dictū est amplius resumi nō potest.

Ad primū dicitur q̄ subiectū et predicatum possunt capi dupl'r. vno modo scd̄e intētionaliter: ꝛ sic non p̄dicantur de seinuicem nisi forte in actu signato: et vt vnū accipitur vt qd̄ ꝛ vnū vt modus. alio mō capiūt̄ p̄re intētionaliter. ꝛ sic vnuꝫ bene predicatur de alio: vt dicēdo petrus est homo. ¶ Ad scd̄m dicitur q̄ talis ꝓpō est proprie indefinita: quia totuꝫ subiectum

ctum est terminꝰ cōis sumptꝰ sine signo. Dicunt tn̄ aliqui ꝙ est mixte ꝙ̄titatis puta simul singularis ⁊ indefinita: ⁊ ꝙ ibi diuidit ꝓpō cathegorica de subiecto simplici ⁊ non mixto. ¶ Ad tertiā dr̄ ꝙ terminꝰ cōis ꝑdicat de pluribus in pluribꝰ ꝓpōnibꝰ ⁊ lȝ vnus terinus in se resumi nō possit tamen bene in suo sinonimo.

Propositio ꝑticularis est illa in qua subijcitur terminꝰ cōis signo particulari determinatꝰ. vt quidā hō currit: signa ꝑticularia sunt hec: quidam. alter. aliqs. ⁊ similia. Propositio idefinita est illa in qua subijcitur terminus ꝯmunis sine signo: vt hō currit. Propositio singularis est illa in qua subijcitur terminus discretꝰ vel terminꝰ ꝯmunis cum ꝓnoie demōstratiuo. vt sortes currit: vel ille hō currit. terminus singularis vel discretꝰ est qui aptus natus ē predicari de vno solo. vt sortes de seipso.

Quomodo intelligit diffinitio ꝑticularis

¶ Pro declaratōe textus supponit p̄rio ꝙ diffinitio ꝓpōnis ꝑticularis sic est intelligēda. est in qua explicite vel implicite formalr̄ vel equiualēter subijcit terminꝰ cōis cōiter tētus signo ꝑticulari ꝑticulariter tēto nō ipedito determinatus vel aliquo supplēte. Unde iste ꝑticule satis possunt patere ex dictis in ꝓpōne vli. Secundo supponit ꝙ duo sunt gradꝰ ꝓpōnū ꝑticularium. Primus est in quo ponūtur ꝓpōnes in quibꝰ subiecta supponūt deteriate vt quidā hō currit. Secūdus est in quibꝰ subiectū supponit cōfuse tm̄: vt a. hō currit posito ꝙ ly a. sit signū ꝯfusum tm̄. ¶ Tertio supponit ꝙ signū ꝑticulare est qḋ denotat terminū cui addit accipi ꝓ oīmbus suis suppositis disiūctiue ⁊ sunt duplicia: quedā sunt pure sincathegorematica: vt ꝗdam: aliqs. alia sunt ꝑtim cathegorematica: vt aliqd: aliquotiēs: aliquādo. ¶ Quarto supponitur ꝙ ad hoc ꝙ aliquis ꝓpō dicat ꝑticularis aliq̄ ꝯditiones reqrunt.

Conditōnes reqsite ad propositōem particularem.

¶ Prima ꝙ terminus cōis ponat a pte subiecti: adeo illa nō est ꝑticularis: sortes est aliqs hō. ¶ Secunda: ꝙ tale signū teneat ꝑticulariter. io illa nō est particularis quidā est signū particulare. ¶ Tertia ꝙ tale signū nō ponatur inter partes subiecti. sed ꝑ ponatur toti subiecto. ideo illa nō est particularis: asinus alicuius hominis currit.

Quomodo intelligit diffinitio propositōis idefinite

Secūdo sciēdum est ꝙ diffinitio ꝓpositōis indefinite sic est intelligēda. est ꝓpō cathegorica in qua explicite vl' implicite formaliter vel equiualēter subijcit terminꝰ cōis communiter tētus vel singularis cōiter tentus sine signo ꝙ̄titatiuo ⁊ negatōe negāte nō ꝑcedente. Dicit notāter explicite vel implicite propter illa verba pluit: tonat: que faciunt propositionē indefinitam cū subordinetur propositionibꝰ mētalibus indefinitis: vt ista pluit subordinat isti ꝓpōni mētali natura pluit. Dicit notāter formaliter vel equiualēter propter illā litteram a impositā ad significandū tm̄ ꝙ̄tum hō currit ꝙ esset ꝓpō indefinita. Dicit etiā terminꝰ singularis cōiter tentus. ꝓpter istas ꝓpōes sortes est dictio dissillaba: sortes est nomē vocale in ꝗbus licet ponat terminꝰ singularis sunt tn̄ indefinite: qꝛ talis terminꝰ tenet cōiter qm̄ terminꝰ singularis dr̄ teneri cōiter qn̄ sibi vt sic tento nō repugnat supponere ꝓ pluribus vniuoce ⁊ diuisim. Dicitur notāter sine signo ꝙ̄titatiuo ꝓpter istas ꝓpōnes: solus hō currit: tantū hō currit: que sunt indefinite quia talia signa nō sunt ꝙ̄titatiua. i. nō variāt quātitatē ꝓpōnis. Dicitur notāter nulla negatōe negāte ꝑcedente: quia si poneret negatio esset vlis: vt ista nō hō currit. Et dr̄ notāter negāte. qꝛ negatio infinitās non variat ꝙ̄titatem ꝓpōnis: vt ista est indefinita nō hō currit: si ly nō sit negatio infinitās. sequitur ex istis ꝙ ille sunt indefinite hō est species: aīal est genus cum subiectis earū nō repugnet addi signū vniuersale ꝙ tn̄ repugnat subiectis ꝓpōnum singularium. sequitur ex hoc probabiliter ꝙ due indefinite possunt esse vere cōtradictorie vt alias magis videbitur.

Intellectus diffinitōis singularis.

¶ Sciendum est tertio ꝙ diffinitio ꝓpōnis singularis sic est intelligenda: est illa in qua explicite vel iplicite formalr̄ vel equiualenter subijcit terminꝰ singularis singulariter tentus vel terminꝰ cōis cū ꝓnomie primitiue speciei determināte totū subiectū. ¶ Dicit notāter singulariter tētus propter istas ꝓpōes: sortes est dictio dissillaba ꝗ est indefinita. Unde terminꝰ singularis dr̄ teneri singulariter qn̄ sibi vt sic accepto repugnat supponere pro pluribus vniuoce ⁊ diuisim. ¶ Dicit notāter cū ꝓnoie primitiue spēi: qꝛ si esset deriuatiue tūc eēt indefinita: vt meus equus currit: noster hō venit. ¶ Dicit notāter deteriate totū subiectū: qꝛ si ꝑcise deteriaret vnā partē tūc nō esset singularis: vt istius hoīs oculus est dexter. Unde pro maiori declaratione supponit ꝙ terminꝰ singularis est cui ex modo sue ipositiōis repugnat ꝑdicari de pluribꝰ essentialr̄ distinctis diuisim vere affirmatiue ⁊ vniuoce directe mediāte copula nō ampliatiua. ¶ Dicitur notanter ex modo sue ipositionis propter illos termīos mūdꝰ sol luna quibꝰ nō repugnat ꝑdicari de pluribus. ¶ Dicit notāter essentialr̄ distinctis ꝓpter illū terminū hec essentia ꝗ ꝑdicat de luribꝰ realr̄ distinctis. ¶ Dicitur notāter diuisim propt illū terminū isti hoīes qui ꝑdicat de pluribꝰ copulatim. ¶ Dicitur notāter vere ⁊ affirmatiue vniuoce. nam ille terminus sortes bene predicatur de pluribus false negatiue ⁊ equiuoce.

Arguitur sic primo in ista ꝓpositione hō videns quendam asinū currit subijcit terminꝰ cōis signo ꝑticulari deteriatus: ⁊ tn̄ nō est ꝑticularis sed indefinita: ergo diffinitio propositionis ꝑticularis nō ē bona. ¶ Scḋo sic, in

illa propōne hō est spēs subijcit̄ termin⁹ cōis si ne signo quātitatiuo: τ tñ nō est indefinita: ergo diffinitio ꝓpōnis indefinite nō est bona. ꝙ non sit indefinita ptz: quia tūc due ꝯtradictorie essent simꝉ vere. nam illa propō nullus hō est species q̄ esset ei⁹ ꝯtradictoria est vera: τ etiam illa hō est spēs: ergo. ❡ Tertio sic. in illa propositione mei asini interest currere subijcit̄ termin⁹ cōmunis mediāte pronoīe primitiue spēi: τ tñ nō est singularis: quiā subiectū eius predicatur de pluribus puta de quolibet meo asino resoluendo obliquum in rectum.

Ad primū dicitur ꝙ oportet ꝙ tale signū ꝑticulare ponat̄ in principio subiecti et ꝙ determinet totū subiectuʒ. ❡ Ad scōm dr̄ ꝙ illa ꝓpō hō est spēs est indefinita cum subiecto eius nō repugnet addi signū vl̄e. Et ad īprobatione dr̄ qd̄ illa ꝓpō nullus hō est spēs non est sua ꝯtradictoria cum termini eodē gñe suppositionis nō supponāt: sʒ ei⁹ ꝯtradictoria erit magis illa hō nō est spēs: neqʒ est incōueniēs duas indefinitas quarū subiecta supponūt simpl'r eē cōtradictorias. ❡ Ad tertiū dr̄ ꝙ ly mei cap̄it̄ dupl'r. s. ꝑmitiue τ deriuatiue. si deriuatiue tūc ipa est indefinita vel particularis: et est sensus alicui⁹ entis qd̄ est meus asin⁹ interest currere. si vero capiatur primitiue hoc est dupl'r. nam ly mei pōt esse adiectiuum de ly asini: τ tūc est sensus mei qui sum asin⁹ interest currere: τ tunc est singularis: vel ly mei regitur de ly asinus ex vi possessionis: et tunc est sensus asini mei interest currere: τ tunc est indefinita.

De diuisione ꝓpōnis in affirmatiuam τ negatiuam

Item ꝓpōnū cathegoricaruʒ alia est affirmatiua: alia negatiua. affirmatiua est illa in qua predicatū affirmatur de subiecto: vt hō currit. Negatiua est illa ī qua predicatū negat̄ de subiecto: vt hō nō currit. Diuisa ꝓpōe tripl'r. Sciendū est qd̄ triplex est quesitiuuʒ per qd̄ querim⁹ de ipsa ꝓpōne scʒ que: qualis: τ quāta: q̄ q̄rit de substantia ꝓpōnis: iō ad questionē factā per que respōdendū est cathegorica vel ipothetica qualis q̄rit de qualitate propōnis: iō ad questionē factaʒ ꝑ qualis respōdendum est affirmatiua vel negatiua. quāta q̄rit de quātitate: ideo ad īterrogationeʒ factā ꝑ quāta respondendū est vl'is: vel ꝑticularis: vel īdefinita: vel singularis. vñ ꝟsus. Que ca. vl' ip. qualis ne. vel af. v. quāta par. in. sing.

❡ Primo sciendū est ꝙ ꝓ declaratione textus supponit̄ primo ꝙ tertia diuisio propōnis q̄ est penes q̄litatē ꝓpōnis est in affirmatiuā τ negatiuā q̄ qualitas ꝓpōnis nō est aliud ꝙ affirmatio τ negatio propōnis. ❡ Et aduerte ꝙ ibi est diuisio propōnis cathegorice de simplici copula sicut ista: hō est aīal: τ nō de copula mixta sicut ista chimera est vl' nō est. Vñ supponit̄ scdo ꝙ sicut sunt aliq̄ ꝓpōnes mixte q̄titatis que simul sunt vl'es τ ꝑticulares. ita sunt aliq̄ ꝓpositiones q̄ sunt mixte q̄litatis τ affirmatiue τ negatiue: vt ista chimera est vel nō est. et hoc tenēdo ꝙ ly vel cōiūgat inter termios sicut de rigore logices facit. Ex quo sequuntur aliq̄ correlaria. Primū ꝙ nō opʒ oēs cōtrarias esse diuerse q̄litatis supple in genere. i. vnā affirmatiuam τ aliā negatiuā. Scdo sequit̄ ꝙ multe sunt ꝓpōnes cathegorice q̄ nō sunt affirmatiue neqʒ negatiue. sed simul affirmatiue τ negatiue. cuiusmodi est ista qd̄libet est vel nō est: qr q̄ rōne est affirmatiua eadē rōne est et negatiua. Sequit̄ tertio ꝙ sicut sunt aliq̄ propōnes q̄ sunt de subiecto vel ꝑdicato disiūcto vel copulato puta in quibus partes subiecti vel ꝑdicati ꝯiungunt̄ ꝑ cōiunctionē disiunctiuā vel copulatiuā: ita sunt aliqu proposiriones de copula disiuncta vl' copulata vt chimera est vel non est.

Sciendum est scdo ꝙ propositio affirmatiua est in q̄ explicite vel īplicite. enūciatur ꝑdicatū de subo mediāte copula principali vel pricipaliori ꝑte affirmata vt hō est aīal. Et dr̄ notāter explicite ꝓpter istas ꝓpōnes petrus currit: petrus dormit. in q̄bus explicite ponitur copula τ ꝑdicatū. ❡ Dr̄ etiā notāter īplicite ꝓpter istā litterā a. q̄ si īponeret̄ ad significandū tm̄ q̄tum hō currit solū īplicite τ equiualenter haberet copulā τ ꝑdicatū. ❡ Dr̄ notāter mediāte copula principali ꝓpter ꝓpōnes in quib⁹ ponit̄ īplicatio in quib⁹ ponit̄ copula principalis et min⁹ principalis. vt sortes q̄ nō currit disputat: q̄ simpl'r est affirmatiua cū pricipalis copula inclusa in ly disputat nō negat̄. ❡ Dr̄ notanter. vel principaliori ꝑte. ꝓpter propōnes modales in quib⁹ multoties solū pricipalis ps copule negat̄: vt sortē possibile est nō currere. Vñ copula principalis est illa cui⁹ exigētiam extrema ordinant̄ adinuicē. Sed ꝓpō negatiua est in q̄ explicite vel īplicite enūciat̄ ꝑdicatum de subiecto mediante copula principali vel principaliori ꝑte negata. Ex quo sequit̄ ꝙ multe sunt propōnes negatiue in quib⁹ ꝑdicatū nō negatur de subiecto vt in propōnib⁹ de mō loquēdi icōsueto vt hō asinus non est. ibi asinus est predicatum: tamē non negatur de subiecto: sed bene negatiue enunciatur de subiecto ꝙ sufficit ad propositionem negatiuam.

Propositionis affirmatiue diffinitio

Propōis negatiue diffinitio

Sciendū est tertio ꝙ quesitiuum propositionis est duplex. scʒ pricipale quod nō est nisi res querēs aliquid de aliquo. Aliud est instrumētale τ min⁹ principale ꝙ non est aliud ꝙ terminus ꝑ quē querit̄ de aliqua re. τ de isto est hic ad propositū. ❡ Pro cuius declaratione supponitur ꝙ ibi nō determinat̄ de omib⁹ quesi

De q̄sitiuo ꝓpōis

tiuis propōnis: sed solū de his q̄ proportionabiliter se hn̄t ad triplicē diuisionē propōnis cathegorice. ita q̄ sicut triplex ē diuisio propōnis cathegorice: ita sunt tria quesitiua scz quod q̄rit de substātia propōnis puta vtrū sit cathegorica vel ypothetica. qualis de qualitate: puta vtruz sit affirmatiua vel negatiua quāta de quātitate puta vtrū sit vl'is particularis indefinita vl' singl'aris. Ex quo seq̄tur q̄ plura sunt q̄sitiua propositionis p q̄ potest queri de ipa propōne. s. an ne vtruz. ¶ Scd'o sequit̄ q̄ tm̄ sufficiūt tria q̄sitiua fm numerū triū diuisionū propōnis prius positarū: ꝛ illa tria solū enumerauit petr⁹ hyspanus. ¶ Tertio supponitur q̄ illa tria directe ꝛ per se ꝛ vsitate querunt de propositione cathegorica: licet secundario possint querere de propositione ypothetica.

Propositionū cathegoricarum diuisio.

Arguitur sic primo. ista propositio: nihil ꝛ nemo mordēt se in sacco est cathegorica: ꝛ tm̄ non est affirmatiua neq̄ negatiua: igit̄ diuisio nō est bona q̄ nō sit affirmatiua patz. q̄ ibi ponit̄ negatio i ly nihil. ꝛ q̄ nō sit negatiua ptz. q̄ ibi ponūtur due negatiōes. ¶ Scd'o sic. ista propō q̄olibz est vel nō est: est cathegorica. ꝛ tm̄ nō est affirmatiua neq̄ negatiua. q̄ qua rōne diceret̄ affirmatiua eadē rōne diceret̄ negatiua cū ad ptē pricipalē copule ponat̄ negatio. ¶ Tertio sic. ista propō hō qui currit [struck through] mouetur est affirmatiua: ꝛ tamen predicatum negatur de subiecto: igitur.

Ad primā dicitur q̄ si negatio inclusa in ly nihil tenet̄ negāter. ꝛ scd'a inclusa in ly nemo infinitāter: tūc est negatiua ꝛ vl'is. ꝛ tm̄ valet sicut nullum existēs non hō mordet se in sacco: vel negatio inclusa in ly nihil pōt teneri infinitāter: ꝛ scd'a inclusa in ly nemo negāter: et tunc est affirmatiua ꝛ idefinita, ꝛ equalet isti exn̄s nō hō ꝛ nullus hō mordet se in sacco: ꝛ eodem mō posset dici de ista nihil ꝛ chimera sunt fratres. ¶ Ad scd'm dr̄ q̄ talis propō nō est affirmatiua neq̄ negatiua: sed est affirmatiua et negatiua simul: ꝛ qn̄ dr̄ q̄ oīs propō cathegorica est affirmatiua vl' negatiua debz intelligi de ꝑpōe cathegorica simplicis copule ꝛ nō mixte copule. ¶ Ad tertiū dr̄ q̄ licet p̄dicatū minus principale negetur de subiecto nō tamē p̄dicatū pricipale. dico etiā q̄ ad ꝑpōnē negatiuā nō requirit̄ q̄ p̄dicatū neget̄ de subiecto. sz sufficit q̄ enunciet̄ de subiecto mediante copula principali vel principaliori parte negata.

Itē ꝑpōnū cathegoricarū. quedaz participant vtroq̄z termio: vt hō est aīal: hō nō est aīal. alie ꝑticipāt vno tm̄: vt hō currit: hō disputat. Itē ꝑpositionū ꝑticipantiuz vtroq̄z termino alie ꝑticipant ƒz eundē ordinē: vt hō currit: hō non currit. alie vero ordine ecōuerso: vt hō est aīal. animal est hō.

Itē ꝑpositionū vtroq̄z termino participantiū fm eundē ordinem alie sunt cōtrarie. alie subcōtrarie. alie cōtradictorie. alie subalterne. Contrarie sunt vl'is affirmatiua et vl'is negatiua eiusdē subiecti: et eiusdē predicati. vt oīs homo currit. nullus homo currit. Subcontrarie sunt particularis affirmatiua et ꝑticularis negatiua eiusdē subiecti ꝛ eiusdē predicati vt quidā homo currit: quidā hō non currit. Contradictorie sunt vl'is affirmatiua ꝛ ꝑticularis negatiua vel vl'is negatiua ꝛ ꝑticularis affirmatiua eiusdē subiecti ꝛ eiusdē p̄dicati: vt oīs hō currit: q̄dam hō nō currit nullus hō currit q̄dā hō currit. Subalterne sunt vl'is affirmatiua ꝛ ꝑticularis affirmatiua. vel vl'is negatiua ꝛ ꝑticularis negatiua eiusdē subiecti ꝛ eiusdē p̄dicati: vt oīs hō currit q̄dam hō currit: nullus hō currit quidam homo nō currit.

¶ Uidendū est ꝯsequēter de oppositionibus ꝛ legib⁹ ꝑpōnuz. Pro cui⁹ declaratione supponitur p̄mo: q̄ tres sunt diuisiones ad habēdum ꝑfectā cognitionē de oppositionib⁹ ꝑpōnum. Prima est ꝑpositionū cathegoricarū q̄daz participant vtroq̄z termio: que scz cōstituunt̄ ex similib⁹ termīs vel sibi sinonimis: vt hō est aīal: homo nō est aīal: q̄dam altero tm̄ que sic se habent q̄ aliq̄s termin⁹ vnius est ꝯsimilis alicui termino alteri⁹ vel sibi sinonimus. vt hō ē aīal homo est asin⁹ q̄dam vero nullo que sic se hn̄t q̄ nullus termin⁹ vnius est ꝯsimilis termino alterius. ¶ Secūdo supponit̄ q̄ scd'a diuisio est ista ꝑpōnum cathegoricarū vtroq̄z termio participantiū quedā participāt ordine eodē puta ille q̄ sic se hn̄t q̄ subm ꝛ predicatū vnius sunt ꝯsimilia subiecto ꝛ p̄dicato alteri⁹. vt hō currit homo nō currit. q̄dam vero ordine ꝯuerso q̄ sic se hn̄t q̄ subiectū vnius est ꝯsimile p̄dicato alterius ꝛ econtra vt homo est aīal: aīal est homo. ¶ Tertio supponit̄ q̄ tertia diuisio est ista. ꝑpositionū cathegoricarū vtroq̄z termio ꝑticipātiū ordine eodē q̄dā opponunt̄ ꝯtre q̄dā ꝯdictorie q̄dā subalterne ꝛ q̄dā subcōtrarie. ¶ Quarto supponit̄: q̄ ibi nō loq̄tur de oppositione terminorum: sz solum p̄cise ꝑpōnuz vtroq̄z termino participantium ordine eodem. Et aduerte q̄ proprie propositiones dicūtur opposite que non habent proprie esse in eodem simul̄ quo ad assensum et dissensum: licet bene quo ad apprehensionem.

Tres diuisiones ad habēdum ꝑfectam cognitionē de oppōibus ꝑpōnum.

Conditiones requisite ad hoc q propones opponant contrarie.

Sciendum est scdo q prima spes oppositionis propositionum est oppositio contraria. Pro cuius declaratione est aduertendum ad hoc q alique propones opponantur contrarie alique conditiones requiruntur. ¶ Prima q tales propones participant vtroq termino ordine eodem: et talis conditio est cois ad oes oppositiones: sic q nunq alique propones opponuntur nisi participant vtroq termino ordine eode. ¶ Scda conditio q sint diuerse qualitatis saltem in propositionibus q non sunt de copula mixta: quia nullus potest esse eiusdem qualitatis in genere: vt ois ho est vel no est aial: ois ho no est vel est aial. ¶ Tertia coditio q termini talium propositionum supponant eodem genere suppositionis et ista est cois ad oes oppositiones. ¶ Quarta coditio q termini teneantur vniuoce: ideo iste non contrariantur: ois canis currit: nullus canis currit. ¶ Quinta conditio est q termini teneantur eque ample et eque stricte in vna sicut in alia: ideo iste no contrariantur: omis ho currit: nullus ho currit: cum ho in prima teneatur pro viris et mulieribus: et in secunda pro viris tantum. ¶ Sexta conditio q termini eodem modo appellent: ideo iste due non contrariantur: ois ho venientem cognoscit: et nullus ho cognoscit venientem. ¶ Septima coditio est: q si in propositione affirmatiua ponatur particularis. i. terminus supponens determinate vel confuse tantum in negatiua no debet poni particularitas. ideo iste non contrariantur: ois ho est aial: ois ho aial non est. ¶ Octaua conditio est: q particularitas in vna sit vniuersalitas in alia defectu cuius iste no contrariantur cuiuslibet hois asinus currit: cuiuslibet hois asinus no currit. ¶ Nona coditio est. q si in talibus propositionibus ponatur disiunctum copulatum vel coditionatum ipm totum debet distribui in vtraq: vel si solum vna pars distribuatur in vna in alia negatio debet ferri ad coniunctionem: ideo iste non contrariantur: omnis homo vel asinus currit: omnis homo vel asinus no currit: cum possint simul esse vere.

Conditiones requisite ad contradictorias.

Sciendu est tertio q ad cotradictorias multe coditiones requiruntur. ¶ Prima est q terminus distributus in vna non debet distribui in alia vel econtra terminus non distributus in vna debet distribui in alia nisi accipiatur vnica acceptione cu suo determinabili. quia tunc termini vniformiter se habent: vt sortes vides oem hoiem currit: sortes vides oem hoiem no currit. Scda coditio est q si aliquis terminus in vna contradictoriarum supponat confuse: et distributiue respectu termini supponentis cofuse tantum: tunc talis terminus debet supponere determinate. Tertia conditio est q terminus supponens cofuse et distributiue respectu termini supponentis determinate debet in sua contradictoria supponere cofuse tantum: vt caput habet ois ho: nullum caput habet ois ho. Quarta conditio est q terminus supponens confuse tantum respectu proprii signi confusiui in sua cotradictoria debet supponere confuse et distributiue distributione incompleta et imperfecta: vt promitto tibi equum ego no promitto tibi equum: et cum hoc multe alie conditiones requiruntur que videbuntur in logica.

Arguitur primo iste no opponuntur contrarie cuiuslibet hois asinus currit et cuiuslibet hois asinus no currit cum possint simul esse vere et tamen vna est vlis affirmatiua: et alia vlis negatiua: igitur. no bene diffiniuntur contrarie. ¶ Scdo sic: iste sunt vlis affirmatiua et vlis negatiua ois ho vel asinus currit: ois homo vel asinus non currit et tamen no sunt contrarie cum possint simul esse vere. ¶ Tertio: iste sunt contradictorie sortes currit sortes non currit: et tamen non sunt vlis affirmatiua et particularis negatiua.

Ad primum dicitur q plus requiritur. s. q terminus q stat determinate vel confuse in affirmatiua stet confuse et distributiue in negatiua. ideo sua contraria est ista cuiuslibet hois nullus asinus currit et sic de aliis. ¶ Ad scdm dicitur q si in aliqua propositione ponatur disiunctum copulatum vel coditionatum et secunda pars no distribuatur tunc negatio debet ferri ad coniunctionem: ideo contraria istius ois homo vel asinus currit est ista ois homo no vel asinus currit. ¶ Ad tertium dicitur q solum ibi diffiniuntur contradictorie de subiecto coi et no de subiecto singulari cuiusmodi sunt iste sortes currit sortes non currit.

¶ Alia lectio.

Conditiones requisite ad subcontrarias.

[S]ciendu est primo q aliq conditiones requiruntur ad subcotrarias. Prima q participant vtroq termino ordine eodem. i. q sint de terminis sinonimis. Scda q sint diuersarum qualitatum. Tertia q termini vtrarumq teneantur vniuoce eque ample et eodem modo appellant e defectu primi iste no sunt subcotrarie canis est animal latrabile canis no est animal latrabile. defectu scdi iste no subcotrariantur: ho est albus: ho non fuit albus. vel iste ho est albus quidam homo no est albus. defectu tertii iste non subcontrariantur homo cognoscit venientem homo venientem non cognoscit. Quarta conditio est: q quelibet vniuersalitas in vna sit particularitas in alia. defectu cuius iste non sunt subcontrarie. homo omne animal est. homo non est animal. Quinta q si in affirmatiua ponatur vniuersalitas debet poni in negatiua. defectu cuius iste no sunt subcontrarie. aliquo tempore risibile est omnis homo. aliquo tempore nullum risibile est omnis homo. quia sunt simul false.

Conditiones requisite ad hoc q propones opponant subalterne.

Sciendu est secundo q alique conditiones requiruntur ad hoc q propositiones opponant subalterne. Prima q participant vtroq termino ordine eodem. i. q sint de terminis sinonimis. Secunda q sint eiusdem qualitatis. Tertia q termini teneantur vniuoce eque ample et eodem modo appellate vt faciliter potest dari exemplum. Quarta q vna habeat plus de vniuersalitate q alia ratione cuius inferat aliam in bona consequentia: defectu cuius iste non sunt subalterne omni tempore risibile est omnis homo et aliquo tempore risibile est omnis homo. quia licet prima habeat plus de vlitate q scda non tamen infert secundam in bona consequentia cum possit esse vera et secunda falsa.

Sciendū est tertio q̄ quādo contradictorie diffiniunt: diffiniuntur contradictorie de subiecto cōmuni et non de subiecto singulari. ideo licz iste sortes currit: sortes nō currit nō sint vniuersalis affirmatiua et particularis negatiua: tamē sunt vere cōtradictorie. nā singularis affirmatiua et singularis negatiua semper contradictorie opponūtur. ¶ Aduerte vlterius q̄ proprie est differentia inter ꝓpositionem subalternantē subalternatam: et subalternā. Propositio subalternans est propositio vniuersalis seu plus habens de vniuersalitate que infert aliam in bona consequētia. sed ꝓpositio subalternata est ꝓpositio particularis vel indefinita vel minus habēs de vniuersalitate que nata est inferri a subalternante. sed propositio subalterna dicitur tam ꝓpositio subalternans q̄ subalternata. Ex quo sequit̄ q̄ omnis ꝓpositio subalternata est subalterna. sed nō econtra: q: subalternās bene est subalterna. sz nō est subalternata.

Quid est ppō sub: alternās

Primo arguitur sic. due subcontrarie nullo modo repugnant adinuicē: ergo male dicitur q̄ sunt alique ꝓpositiones apposite subcontrarie. añcedēs ptz. quia si repugnarēt hoc esset in veritate vel falsitate: non in veritate cū possint simul esse vere: nec in falsitate cum possint simul esse false. vt ille due quidaz hō omne animal est. et quidā homo nullū animal est. Secundo sic. iste sunt subcontrarie in materia naturali. s. homo est cōmunicabilis homo nō est cōmunicabilis. et sunt simul vere. de secunda patz quia omnes eius singulares sunt vere: igitur illa indefinita erit vera. ¶ Tertio sic. subalterne inferunt se in bona consequentia. ergo nō repugnant adinuicem. et per ꝯsequēs nulla erit oppositio subalterna.

Dicitur ad primuz q̄ subcontrarie nō possunt simul esse false. et ad probationez dicitur q̄ ille nō sunt subcōtrarie: q: quādo in affirmatiua est vniuersalitas nulla dz esse in negatiua ideo subcontraria istius quidā homo omne animal est. nō est illa quidā hō nullū animal est sed est illa quidaz homo animal non est. ¶ Ad secundū dicitur q̄ ille due scz homo est cōmunicabilis homo nō est cōmunicabilis nō sunt proprie subcōtrarie. sed magis cōtradictorie. sicut visuz est de istis: homo est species. homo nō est species. Dicitur vltra q̄ tales indefinite non requirunt ad earū veritatem. veritatē aliquaruz singulariū vel alicuius singularis. Ex quo seq̄tur q̄ aliquādo indefinita est vera vbi nulla eius singularis est vera. ¶ Ad tertiū dicitur q̄ subalterne proprie non opponuntur nisi capiendo oppositionē large pro repugnantia propositionum aliquarū in quantitate. ideo phūs de ipsis nullam fecit mentionem.

Figura sequitur.

Quilibet hō currit.
contrarie.
Nullꝰ hō currit.
subalterne.
contradictorie
subalterne.
Quidam hō currit.
subcontrarie
Quidā hō nō currit.

Propositionum triplex est materia. scz naturalis: contingens. et remota. Naturalis est illa in qua ꝑdicatuz est de essentia subiecti vl̄ ꝓpriū eiꝰ vt homo est aīal vel homo est risibilis

Primo sciēdū est q̄ materia ꝓpositionis pōt capi dupliciter. Uno mō pōt capi materialr. et sic per materiā ꝓpositionis nō intelligitur aliud q̄ subz et predicatū ꝓpōnis. Alio mō capit̄ formalr. et sic nō est aliud q̄ habitudo extremoꝝ adinuicē vt materia huiꝰ ꝓpōnis hō est aīal nō est aliud q̄ habitudo hoīs et aīalis inter se. Pro cuius declaratiōe supponit̄ primo q̄ sicut est aliq̄ materia ꝓpositiōis: ita etiā est aliq̄ forma. et est duplex. s. essentialis et accidētalis. Essentialis est copula. Accidētalis nō est aliud q̄ quātitas et qualitas ꝓpositiōis. Ex quo sequit̄ q̄ oīs ꝓpō cathegorica saltē de inesse est de eadē forma essentiali: q: est de eadē copula. sz nō q̄libet ꝓpō cathegorica est de eadē forma accidētali: q: vna est affirmatiua: et alia negatiua. alia vlisalis alia particularis. Supponit̄ scdo q̄ ꝓpō ꝓprie nō est in materia. ideo ista est falsa. ꝓpō est in materia. sed debz dici q̄ ꝓpositio est de materia ita q̄ capit̄ ibi in ꝓ de. vnde querere aliquā ꝓpositionē esse in materia non est aliud q̄ querere de qua habitudine extremorū est talis propositio seu de quibꝰ terminis est talis propositio.

Sciendum est secundo q̄ materia ꝓpōnuz est triplex vel meliꝰ triplex est materia ꝓpositionis. s. naturalis: cōtingēs: et remota. nā cuiuslibet ꝓpōnis extrema sic se hñt q̄ vnū non pōt vere et affirmatiue cōpetere alteri. et sic est materia remota vel vnū cōpetere pōt alteri: et hoc dupliciter: q: vnū cōpetit alteri per se. et sic

BIBLIOTECA UNIV. SEVILLA

Tractatus secundus.

est materia naturalis: vl' accidentaliter. ⁊ sic est materia cōtingens. Unde ex istis supradictis sequuntur alique ꝓpositiones. prima est ꝙ ꝓpositio de predicatione directa ⁊ indirecta sibi correspondens sunt de eadem materia. ⁊ ꝓpositio negatiua ⁊ affirmatiua: vl'is particularis indefinita ⁊ singularis. de ꝯsimilib⁹ terminis sunt de eadē materia. Ex quo sequitur ꝙ oēs ꝓpōes opposite admuicē sunt in eadē materia cū oēs tales cōponant ex cōsimilib⁹ terminis. Secūdo sequitur ꝙ multe sunt ꝓpositiones in materia naturali que sunt īpossibiles. vt ista omne aīal est homo. null⁹ homo est animal. Secūda ꝓpositio. in quacunqꝫ materia est ꝓpositio cathegorica de inesse de presenti in eadē materia est ꝓpositio de preterito et futuro. ⁊ ꝓpō modalis diuisa de quocunqꝫ modo sic. qꝛ omnes tales constituuntur ex cōsimilibus terminis.

Que sit materia naturalis.

Sciendū est tertio ꝙ materia naturalis est in qua predicatū est ꝺ essentia subiecti vel ꝓpriū eius que est sic intelligenda: materia naturalis est habitudo extremoꝝ sic se habētiū ꝙ predicatū dicitur de subiecto vere ⁊ affirmatiue per se primo vel secūdo mō. Pro cui⁹ declaratione supponit̄ ꝙ soluꝫ hic diffinitur materia naturalis de predicatione directa: sed si debeat diffiniri vt cōprehendit omnes ꝓpositioēs que in hac materia reponuntur debet sic diffiniri: est habitudo extremorum quorū vnū natum est verificari de alio vere et affirmatiue per se primo vel secundo modo. Ex quo sequit̄ falsitas dicētiū ꝙ solū in hac materia reponunt̄ propositiones necessarie: qꝛ ista homo nō est animal est in ista materia: ⁊ tamē est impossibilis. Et pro maiori declaratione ponunt̄ alique regule. Prima omnis ꝓpositio in qua ꝑdicatur diffinitio de diffinito vel pars diffinitionis de diffinito vl' de inferiori aut superiori ad diffinitū est in ista materia. Secunda regula quādo superius predicat̄ de suo inferiori aut ecōtra est in ista materia: vt homo est animal: aīal est homo. Tertia regula quādo differētia vel ꝓpria passio predicat̄ ꝺ eo cui⁹ est differētia vel ꝓpria passio vel de inferiori vel supiori: aut econtra est in ista materia. exemplū de differētia: vt homo est ratiōalis: petr⁹ est rōalis. aīal est ratiōale. Exemplū de propria passione: vt hō est risibilis: sortes est risibil' aīal est risibile. Quarta quādo idē predicatur ꝺ eodē: m: vel sinonimū de sinonimo. vel cōuertibile de conuertibili: sunt in ista materia. vt hō est hō lapis est petra: marcus est tulius.

Arguitur primo sic. sicut ꝓpositio habet materias. s. subiectum et predicatum ita etiam habet formā. s. copulam. ergo ita debet qri in qua forma est aliqua ꝓpositio sicut in qua materia. ¶ Secūdo sic. ista ꝓpositio sortes est homo vel asin⁹ est ꝓpō cathegorica. ⁊ tñ nō est in aliq̄ istarū materiarū: igit̄. ¶ Tertio sic. ista ꝓpō est in materia naturali. aīal est hō et tamē predicatum non est de essentia subiecti: nec proprium eius: igitur.

Ad primū dicit̄ ꝙ etiā ita pōt queri in qua forma est aliqua ꝓpō sicut in aqua materia. ꝫ tamē hoc nō sit ita vsitatū. ¶ Ad secundum dicit̄ ꝙ sicut sunt alique ꝓpositiones mixte qtitatis aut qualitatis. ita etiā sunt alique ꝓpositiones mixte materie. i. de duplici materia: vnde regula est ꝙ ꝓpositio de subiecto vel de predicato mixto est in illa materia: sicut ꝓpō de extremis simplici⁹. ¶ Ad tertiū dicat̄ ꝙ talis nō est in materia naturali capiēdo materiaꝫ naturalē stricte q̄admodū cepit petrus hyspanus: ſꝫ bñ capiēdo materiā natalē large: vl' pōt dici ꝙ ē in mat̄ia naturali īdirecte ꝫ nō directe.

Contingens est illa in qua predicatum potest adesse et abesse subiecto preter subiecti corruptionez. vt hō ē albus: homo nō est albus.

Diffinitio materie cōtingentis.

¶ Sciendū est primo ꝙ diffinitio materie ꝯtingentis sic est intelligenda: materia cōtingēs est habitudo extremorū quorū alteri nō repugnat vere ⁊ affirmatiue accidētaliter ꝑdicari de alio. Ex quo sequit̄ ꝙ ista materia differt a materia naturali. ⁊ ꝑ hoc ꝙ est ꝯtingēter ⁊ trāsmutabil'r ꝑdicari: alia ꝟo essential'r. Pro cui⁹ declaratiōe ponunt̄ aliq̄ regule. Pria: oīs ꝓpō in q̄ ꝑdicat̄ est scōꝫ adiacēs est in ista materia nisi ista deus est q̄ est in mat̄ia naturali. Scōa rl'a. oīs ꝓpō ē in materia ꝯtingenti in qua ꝑdicat̄ verbū de aliquo subō supponēte ꝓ re creata: vt hō comedit homo bibit: homo ridet.

Sciendū est secundo ꝙ pro maiori declaratiōe ponunt̄ adhuc alique regule quarū regulaꝝ prima est: oīs illa ꝓpositio est in materia ꝯtingenti in qua predicat̄ ratio contingens de aliquo vel aliqd de ipsa cuiꝰ mōi sunt iste ꝓpositiōes: hō albus est hō: hō est hō albus. vnde ista ꝓpositio hō albus est homo albus. pōt esse falsa posito ꝙ nullus homo esset albus. tūc ista eēt falsa: hō albus est homo alb⁹: cū subiectū ꝓ nullo supponeret. Et si quis dicat illa ꝓpositio est infalsificab: l' in qua oppositū predicati īfert oppositū subiecti: ista est hmōi: igit̄. Respondet̄ ꝙ illa rl'a nō est v'i'vera. puta qn alterū extremuꝫ importat in se ratiōnē falsam vel rōneꝫ in se impossibilē vel ratiōnē in se ꝯtingentē. Secūda regula. oīs illa ꝓpō est in materia contingenti in qua predicatur terminus secunde intentionis. de termino prime intētionis. vt homo est spēs aīal est genus. ſꝫ dubiū est vtrū tales possint falsificari. Tertia rl'a. oīs illa ꝓpō est in materia cōtingēti in q̄ ꝑdicat̄ ꝯcretū accidentis de subō vt hō est albus: hō est quantus.

Remota est illa in qua predicatuꝫ non potest conuenire cum subiecto: vt homo est asinus.

¶ Sciendū est tertio ꝙ diffinitio materie remote. sic est intelligenda est habitudo duorum extremorum sic se habentium ꝙ vnum nō potest sine noua īpositione vere ⁊ affirmatiue ꝑdicari

de alio mediante copula nō ampliata neq̧ ampliatiua. Et dicit̄ notāter nō ampliata: q̄a ista est in materia remota: albū est nigrū. ⁊ tñ vnum pōt verificari de alio mediāte copula ampliata vt dicendo: albū pōt esse nigrum. Ex quo seq̄t̄ falsitas aliquoꝝ dicentiū oēm ꝓpositionē affirmatiuā in materia remota esse falsam. vnde de ista materia ponūtur aliq̄ regule. Prima omīs ꝓpositio est in materia remota in qua termini sunt disparati: vt hō est asin⁹. Scđa regula: oīs ꝓpositio est in ista materia cu⁹ termini sunt sicut cōcretum ⁊ abstractū: vt hō est humanitas: album est albedo: vel abstractū de abstracto: vt albedo est nigredo. Tertia regula. omīs ꝓpositio est in ista materia vbi p̄dicat̄ vel subijcitur ratio in se impossibilis: vt chimera est chimera deus asin⁹ est deus: hō irrationalis est homo: vñ rō in se impossibilis est que implicat in se cōtradictionē. Ex quo sequitur q̄ magna differentia est inter rōnem in se impossibilē ⁊ rōem in se falsam. nam ꝓpositio in qua p̄dicat̄ ratio in se falsa pōt esse in materia ꝯtingenti: vt xp̄s est homo. que in triduo importabat in se rationē falsam cum humanitas fuisset corrupta.

Arguitur primo sic. in ista ꝓpositiōe sortes ē hō: p̄dicatū pōt adesse ⁊ abeē subiecto: ⁊ tñ nō est in materia cōtīgēti: igit̄. Añs p₃ q̄r p̄dicatum pōt ꝯferri sine subiecto ⁊ ecōtra. ¶ Scđo sic: ista ꝓpositio est in materia remota chimera est chimera: ⁊ tñ p̄dicatum pōt vere dici de subiecto cū nulla sit verior p̄dicatio illa in qua idem p̄dicat̄ de seipso. ¶ Tertio sic: ista ꝓpositio est in materia remota hō est albedo: ⁊ tñ p̄dicatum pōt vere affirmari de subiecto cū albedo possit vere inesse homini.

Ad primū dicitur q̄ predicatum pōt bñ adesse subiecto capiēdo ly adesse ⁊ abesse prime intentionaliter: sed nō capiēdo scđe intentionaliter. Ad scđm dr̄ q̄ ista ē falsa: chimera est chimera. Et ad improbationē dr̄ q̄ illa regula dꝫ intelligi qñ alteꝝ extremū importat in se rationē impossibilē aut falsam: de quo mag̃ alias videbit̄. ¶ Ad tertium dicit̄ q̄ licet albedo possit inesse homini. ista tñ est impossibilis homo est albedo: ⁊ hoc ꝓpter repugnātiā modorum significandi ⁊ predicandi.

Lex siue natura cōtrariaꝝ talis ē q̄ si vna est vera reliqua est falsa et nō ecōuerso. Possunt eñ ambe simul esse false in cōtingēti materia vt oīs homo est alb⁹ nullus hō est alb⁹. In naturali vero materia et remota sēp vna est vera reliqua falsa. vt oīs hō est aīal nullus hō est aīal. oīs hō est asinus nullus hō est asin⁹. Lex siue natura subcontrariaꝝ talis est q̄ si vna est falsa reliqua est vera ⁊ nō ecōtra. Possunt eñ ambe simul esse vere in contingēti materia. vt q̄daꝫ hō est albus. q̄dam hō nō est alb⁹. Unde lex subcōtrariaꝝ contrario modo se habet legi cōtrariaꝝ. Lex siue natura cōtradictoriaꝝ talis est q̄ si vna est vera reliqua est falsa ⁊ [illegible] ecōuerso. In nulla eñ materia possunt siml' esse vere aut simul false. vt oīs hō est aīal q̄dam homo nō est aīal. Lex siue natura subalternaꝝ talis est q̄ si vniuersalis est vera ꝑticularis erit vera ⁊ nō ecōuerso: pōt eñ ꝑticularis esse vera sua vl'i existēte falsa. vt oīs homo est albus. Sed si particularis sit falsa vniuersalis eius erit falsa. et nō econuerso.

¶ Sciendū est primo q̄ lex siml' q̄ hic capit̄ nō est aliud q̄ regula p quā cognoscim⁹ qualiter ꝓpositiones opposite debēt se hr̄e in veritate ⁊ falsitate. Pro cui⁹ declaratiōe supponit̄ primo q̄ lex ꝯtraꝝ tal' ē q̄ impossibile est duas ꝯtrias esse siml' veras in quacūq̧ materia. ¶ Scđo supponitur q̄ alique ꝓpositiones dicūtur ꝯtrarie dupliciter. vno mō de lege. alio mō de mō enūciādi q̄ntitatiuo ⁊ qualitatiuo. Sꝫ ad hoc q̄ alique ꝓpositiones sint cōtrarie de lege tria sufficiūt: primo q̄ sint cathegorice de inesse. scđo q̄ sint vtroq̧ termīo participātes ordine eodē. tertio q̄ formaliter repugnāt in veritate. Ex quo seq̄tur q̄ oēs ꝓpositiōes ypothetice ꝓprie nō hñt legem ꝯtraꝝ nec ꝓpositiones mixte q̄ntitatis vel q̄litatis neq̧ ꝓpōnes modales. ¶ Scđo seq̄t̄ q̄ due singulares diuerse q̄litatis hñt legē ꝯtraꝝ. ⁊ similiter vna v̄lis ⁊ alia singularis. ¶ Prim p₃ d istis: oēm equū vidꝫ sortes nullū equū videt sortes. Exemplū scđi vt oīs asinus est alb⁹. iste asin⁹ nō est alb⁹. ¶ Tertio supponit̄ q̄ due ꝯtrie simpl'r de inesse nūq̄ pñt simul esse vere: q̄r tūc due ꝯdictorie essent simul vere qđ est impossibile pñt tñ esse simul false in materia ꝯtingenti ⁊ in materia naturali qñ est predicatio indirecta: ⁊ etiā qñ p̄dicatio est directa qñ tales sunt exponibiles: vt iste sunt simul false vt oīs hō preter sortē est aīal nullus hō preter sorteꝫ est aīal. Quarto supponit̄ q̄ duplex est lex ꝯtrariaꝝ: scꝫ formalis ⁊ materialis formalis q̄ si vna est vera reliq̄ est falsa. vt bñ seq̄tur iste sunt cōtrarie ⁊ vna est vera. ergo altera est falsa: sed lex materialis est q̄ si vna est falsa reliqua est vera: ⁊ dr̄ materialis: quia nō quelibet talis consequentia est bona.

Duplex est lex cō trariarū.

Sciendum est secūdo q̄ lex subcōtrariarum talis est q̄ nūq̄ due subcōtrarie possunt siml' esse false: q̄r tunc due contradictorie

essent simul false. vñ aliq̄ ꝓpositiões dicunt esse subcōtrarie dupliciter. vno mō de lege. alio modo de mō q̄titatiuo ⁊ qualitatiuo. vñ ille dicuntur subcōtrarie de lege q̄ participāt vtroqꝫ termino ordine eodē ⁊ ambe sunt indefinite vł particulares affirmatiue vel negatiue. Ex quo sequit̄ ꝙ ista ꝯña est bona iste sunt subcōtrarie et vna est falsa: ergo altera est vera. ⁊ est ꝯsequētia formalis. Et aduerte ꝙ in materia cōtingēti due subcōtrarie pñt simul esse vere vt q̄dam homo currit q̄dam hō nō currit: sed nō in materia naturali vel remota saltē de p̄dicatiōe directa. Et ꝙ non possint esse simul vere in materia naturali d̄ p̄dicatione directa. pꝫ qꝛ tūc due cōtradictorie essent simul vere. nam si particularis in materia naturali sit vera ita ⁊ vniuersalis sua si format̄ cū tales equiualeāt in veritate ⁊ falsitate ⁊ intelligit̄ ista lex in ꝓpositionibus cathegoricis simpliciter de subō simplici et nō de q̄titate: ⁊ qualitate mixta.

Que est lex ꝯtradictoriarum.

Sciendum est tertio ꝙ lex contradictoria ꝓ talis est ꝙ non pñt simul esse vere neqꝫ false: ⁊ nō pōt ista lex ꝓbari cū fundet̄ in primo principio. ⁊ sunt duplices ꝯtradictorie. s. de lege ⁊ de mō quātitatiuo ⁊ qualitatiuo. de lege sunt due ꝓpositiones vtroqꝫ termīo ꝑticipantes ordine eodē quas impossibile est esse simul veras ⁊ falsas. Ex quo seq̄tur ꝙ due indefinite pñt esse ꝯtradictorie de lege: sed cōtradictorie de mō sunt vlis affirmatiua ⁊ particularis negatiua ⁊ ecōtra vel vlis negatiua ⁊ particularis affirmatiua vel ecōtra. vtroqꝫ termīo ꝑticipantes ordine eodē. Ex istis pꝫ ꝙ ista ꝯña est bona iste sunt due cōtradictorie ⁊ vna est vera: ergo reliq̄ est falsa. etiā bñ seq̄tur iste sunt ꝯdictorie et vna est falsa: ꝰ reliq̄ est vera. sed lex subalternaꝝ talis est ꝙ pñt simul esse vere ⁊ etiā simul false: q̄a si ꝑticularis est falsa vlis erit falsa. si format̄. etiam si vlis sit vera ꝑticularis erit vera: ⁊ hoc si format̄. vñ de ista dant̄ due regule. q̄rum prima est bñ seq̄tur vlis est vera: ꝰ ꝑticularis est vera si format̄. scḋa si ꝑticularis est falsa vlis est falsa. ⁊ hoc si format̄. vt si ista sit falsa q̄dam hō currit ista erit falsa oīs homo currit.

Arguitur primo sic iste sunt cōtrarie oīs hō aīal est. oīs hō aīal nō est. ⁊ sūt in materia naturali de p̄dicatione directa ⁊ tñ sunt simul vere: ꝰ male dr̄ ꝙ due ꝯtrarie in materia naturali nō pñt simul esse vere. ¶ Secūdo sic: iste sont ꝯtradictorie ꝓmitto tibi equū nō promitto tibi equū. ⁊ tñ sunt simul vere: qꝛ ista est vera nō ꝓmitto tibi equū: qꝛ equalet isti nullum equū tibi ꝓmitto q̄ est vera. ¶ Tertio sic: ista est vera oē aīal quod nō est irrationale ē homo: ⁊ tñ sua ꝑticularis nō est vera. ⁊ hoc descendendo sub ly irrōnale. nam ista est falsa oē aīal quod nō est hoc irrationale est homo.

Ad primū dicitur ꝙ ille ꝓpositiones nō sunt ꝯtrarie sed ꝯtraria istiꝰ oīs hō aīal est. est ista oīs hō nullum aīal est. ¶ Ad scḋm dr̄ ꝙ ista ꝓpositio nō ꝓmitto tibi equū nō equalet isti nullū equū tibi ꝓmitto. qꝛ ly equū nō supponit eodē modo in ambabꝰ: qꝛ in p̄ma supponit ꝯfuse ⁊ distributiue distributione ꝑfecta: sed in alia supponit distributione imperfecta. ¶ Ad tertium dr̄ ꝙ nō opꝫ sic descēdere: sꝫ sic oē aīal qḋ nō est irrōnale: ⁊ h̄ irrōnale est hō.

Item ꝓpositionū cathegoricarum vtroqꝫ termīo ꝑticipantiū ordīe ecōuerso: triplex ē cōuersio: scꝫ simplex per accidēs ⁊ ꝑ cōtrapositionē. Conuersio simplex est qñ fit de subiecto p̄dicatum ⁊ de predicato subiectum manēte eadē q̄litate ⁊ q̄titate ⁊ hoc modo cōuertitur vlis negatiua in se ipsam ⁊ particularis affirmatiua in seipsaꝫ vt nullus homo est lapis nullus lapis est homo: quidaꝫ homo est aīal quoddam aīal est homo.

¶ Sciendum est p̄mo ꝙ iste terminꝰ ꝯuersio pōt capi duplr̄. vno mō prime intētionaliter. ⁊ hoc mō capit̄ cū dr̄ ꝙ malū ꝯuertit̄ in bonum. alio mō scḋe intētionaliter ⁊ h̄ duplr̄. vno mō vt est passio termini: ⁊ sic tñ valet sicut vlr̄ verificari q̄admodū dr̄ ꝙ isti termini hō ⁊ risibile ꝯuertunt̄. i. vlr̄ de seinuicē predicant̄ vel verificant̄. alio mō accipit̄: vt est passio ꝓpōnum et est duplex. s. in oppositā qualitatē q̄ fit in propositionibꝰ de ꝯtingenti ad vtrūlibet de q̄bꝰ alias videbit̄. alia est in termīs ꝓpositionis q̄ solet sic diffiniri. est mutatio p̄dicati in subm̄ et econtra q̄ sic debꝫ intelligi ꝯuersio est duarum ꝓpositionū cathegoricaꝝ vtroqꝫ termīo participantium ordīe ecōuerso vniꝰ ad alterā formalis ꝯña: ex qua diffinitione sequunt̄ aliq̄ correlaria. Primū ꝙ cōuersio est passio ꝓpositionū vel ꝓpōnis in ordine ad aliaꝫ. Scḋo seq̄tur ꝙ ypothetice nō ꝯuertunt̄: sed cathegorice d̄ simplici copula: qꝛ ꝓpositiones de subō mixto vel copula mixta nō ꝓprie cōuertunt̄. Tertio seq̄tur ꝙ ꝯña materialis nō est ꝯuersio: sed sola cōsequētia formalis q̄ est ꝯña bona q̄ sic est bona ꝙ q̄libet sibi similis in forma etiā est bona.

Conuersio qt modis capitur

Sciendū est scḋo ꝙ triplex est cōuersio vt pꝫ in textu. Pro cuiꝰ declaratiōe supponit̄ ꝙ diffinitio ꝯuersionis simplicis sic ē intelligenda ꝯuersio simplex est duarū ꝓpositionum cathegoricaꝝ similium qualitatū ⁊ q̄titatum vtroqꝫ termīo participātium ordine ecōuerso vniꝰ ad aliā formalis ꝯña ⁊ ponit̄ formalis ꝯña loco generis ⁊ totum residuū ponit̄ ad differentiam cōuersionis ꝑ accñs ⁊ ꝑ cōtrapositionē. supponit̄ scḋo ꝙ ꝯuersio simplex dicitur tō simplex eo ꝙ fit ꝑ solaꝫ trāspositionem terminoꝝ remanente eadē qualitate ⁊ q̄tit[ate] ⁊ nō qꝛ nō fiat ex ꝓpositionibus. Tertio supponit̄ ꝙ duplex est conuersio. s. propria ⁊ impropria seu directa ⁊ reductiua. ꝓpria est quādo de subiecto

Conuersio est duplex.

cõuerse fit predicatũ cõuertentis et de predicato cõuerse fit subiectũ cõuertentis nihil addendo et nihil remouendo: vt homo est aĩal: ğ aĩal est hõ: ʒ ĩpropria ẽst qñ aliquid addit vel remouetur a pte subiecti vel p̃dicati. vt nullus hõ est mulier. ğ nulla mulier est aliquis homo.

Duo gña ppõnuz cõuertũt ɔ̃uersio ne simplicem.

Sciendũ est tertio ꝙ ẽm cõuersionem simplicẽ cõuertunt duo gña ppositionũ .s. vniuersalis negatiua et particularis affirmatiua. ⁊ debʒ intelligi de vniuersali negatiã de modo loquendi cõsueto. qꝛ vl'is negatiua de modo loquẽdi incõsueto nõ cõuertitur simpliciter vt nõ sequitur õmis sol planeta nõ est: ğ oĩs planeta sol no est. cũ añs possit esse verũ ⁊ ɔ̃ns falsũ. Debet etiã intelligi de predicato cõmuni. qꝛ propositiões de p̃dicato singulari nõ sic cõuertunt vt null' hõ est brunell' q̃ sic cõuertit. ğ brunell' nõ est hõ. Dʒ etiã ĩtelligi qñ ex parte p̃dicati nõ ponit aliq̃d sincathegorema: qꝛ tũc in cõuertente opʒ aliq̃d addere vel remouere. vt null' hõ ẽ oĩe aĩal: ğ nihil qd̃ est oẽ aĩal est hõ. Debet etiã intelligi de terminis rectis. qꝛ de terminis obliquis aliqñ oʒ aliq̃d addi. vt nullus panis est in furno: ğ nullũ ens in furno est panis. Et aduerte ꝙ aliq̃ue cõditiones requiruntur ad bene cõuertendũ ppositiones. Prima ꝙ termini teneãtur eque ample. nõ ista quedã mulier fuit meretrix nõ debʒ cõuerti: ğ meretrix fuit mulier: sed sic. ğ qd̃ fuit meretrix est vel fuit mulier. Secũda ꝙ termini supponãt ẽm idẽ genus suppõis. Tertia ꝙ teri aliqñ debẽt resolui añꝗ ɔ̃uertantur vt hõ currit oʒ resolui currens est hõ.

Cõditiones requisite ad bñ cõuertendũ ppões.

Arguitur primo nõ sequitur null' homo est false aĩal. ğ nullum animal false est hõ cum añs sit verum et ɔ̃ns falsum: ğ vniuersalis negatiua nõ ɔ̃uertit simpl'r. Scd̃o sic. nõ sequitur domus fit: ergo quod fit est domus. qꝛ antecedẽs est verũ et ɔ̃sequẽs falsuʒ: ğ indefinita affirmatiua nõ ɔ̃uertit simpl'r. ¶ Tertio sic nõ sequitur mortuũ est hõ: ğ hõ est mortu' qꝛ arguitur a minus amplo ad magis amplũ: igit.

Ad primũ respondetur ꝙ nõ debʒ sic conuerti. sed sic debʒ conuerti: ergo nihil qd̃ est false animal est homo. ¶ Ad secundũ dicit ꝙ nõ debet sic conuerti: sed sic: ergo quod fit est vel erit vel potest esse domus. ¶ Ad tertiũ dicitur ꝙ duob' modis valemus arguere a minus amplo ad mag' amplũ. vno mõ sine distributione magis ampli. et sic est bona ɔ̃ña. alio mõ cuʒ distributione magis ampli. ⁊ sic nõ valet ɔ̃ña vt nõ sequitur nullum mortuũ est homo: ergo nullus homo est mortuus.

Conuersio per accidens est facere de subiecto predicatũ et de p̃dicato subiectum manẽte eadẽ qualitate: ʒ mutata q̃ntitate ⁊ hoc mõ cõuertitur vniuersalis affirmatiua in particularem affirmatiuã ⁊ vniuersalis negatiua in pticularẽ negatiuã. vt omnis hõ est aĩal ergo quoddã animal ẽ hõ nullus hõ est lapis ergo quidã lapis nõ est homo. cõuersio per cõtrapositionez est facere de subiecto predicatum et de predicato subiectũ manente eadem qualitate ⁊ q̃ntitate. sed mutatis terminis finitis in termĩos infinitos: ⁊ hoc modo conuertitur vniuersalis affirmatiua in vl'ez affirmatiuã et particularis negatiua in seipsam: vt oĩs hõ est animal: ergo oẽ nõ animal est nõ hõ. quidaʒ hõ nõ est lapis: ergo q̃dã nõ lapis nõ est nõ hõ. V'sus. Simpl'r feci cõuertitur eua p acci. Asto per cõtra sicut cõuersio tota. Afferit a. negat e. ʒ vniuersaliter ambe. Afferit i. negat o. sed particulariter ambo. Et sciendũ est ꝙ signũ positum in subiecto ppositionis que debet ɔ̃uerti debet poni supra totuʒ predicatũ ⁊ totuʒ reduci ad subiectũ in conuertẽte. Preterea eadẽ est conuersio ppõnis pticularis indefinite et singularis.

¶ Sciendum est primo ꝙ diffinitio conuersionis per accidens sic est intelligenda. est duaruʒ propositionum cathegoricarum eiusdẽ qualitatis et diuerse q̃titatis vtroq; termino participãtium ordine econuerso vnius ad alteram formalis consequentia. ⁊ dicitur cõuersio per accidẽs eo ꝙ ibi mutatur quantitas. Et ẽm hanc conuersionem conuertuntur duo genera propositionum scilicet vniuersalis affirmatiua et vniuersalis negatiua. Et est aduertendum ꝙ ista duo genera non semper conuertunt per accidens in pticularem vel indefinitam conuersione propria ⁊ directa. sed aliquando oportʒ aliquid addere vel remouere a parte subiecti vel p̃dicati vt omnis meretrix erit virgo. sic conuertitur: ergo qd̃ erit virgo est vel erit meretrix. Similiter de ista nullus homo est omne animal que debet sic cõuerti ergo quoddaʒ ens quod est omne animal non est homo. Unde pro maiori declaratiõe ponuntur aliq̃ue regule. Prima omnes ppositiones de verbis impersonalibus siue actiue vocis siue passiue vocis debent resolui in propositiones de verbis personalibus et obliqui debẽt resolui in rectos. vt tedet animã meam vite mee debet resolui. anima mea habet tedium de vita mea et debet sic cõuerti: ergo quod habet tediũ de vita mea est anima mea. similiter campana pulsatur debʒ sic resolui. campana pulsatur ab aliquo et debʒ sic conuerti. ergo quod pulsatur ab aliquo est campana. Secunda regula ppositi-

Intellectus diffinitiõis cõuersiõis p accñs.

tiones de obliquis et verbis personalibus ꝯuertuntur per easdem regulas sicut propositiones de verbis rectis. vt cuiuslibet hominis asinus currit. sic conuertitur. ergo currens est asinus hominis. Tertia regula. propositiones de verbis prime et secunde personarum et de verbis exercitis actionis si ponātur sine supposito expresso anteq̄ conuertantur debet ostendi suppositum vt pluit debꝫ resolui dicendo natura est pluens et postea conuerti.

Qualiter ꝯuertūtur alique ppōnes hic posite.

Sciendū est secundo ꝙ circa cōuersiones incidūt alique difficultates. Prima qualiter conuertitur ista propositio ad equitanduꝫ requiritur equus. Respōdet ꝙ non conuertitur in istam equus requiritur ad equitanduꝫ. cum antecedens sit verum ꝛ consequens falsuꝫ. sed sic cōuertitur. equus possibiliter habetur ad equitandū. Secunda est de conuersione huius propositionis parisius et rome venditur piper. dicitur primo ꝙ resoluitur in istam vtroq̄ istoruꝫ locorum venditur piper. et postea sic conuertitur. ergo quod venditur altero istorum locoruꝫ est piper. Tertia est de conuersione propositionum de propositionibus prime et secunde personarum puta de ista ego sum petrus. Respondetur pro nunc probabiliter ꝙ conuertuntur a quocunq̄ꝫ eodem modo sicut alie ꝛ hoc supponēdo ꝙ antecedens et consequens alicuius bone consequentie fiant ab eodem. Quarta de ꝯuersione istius ꝓpositionis nullum a. est predicatū posito casu ꝙ a. in nulla propositione predicetur non potest dici ꝙ conuertatur in istaꝫ. nullū predicatum est a. quia ibi a. est predicatum. et sic consequens esset falsum et antecedens verū. Respondetur ꝙ consequens non est falsum quia non est. Et si dicat' ꝙ consequens est illud nullū predicatum est a. dicitur ꝙ non est concedendū tale consequens poni. quia est regula obligatoria. ꝙ illud quod repugnat casui non est admittendum.

Diffinitio ꝯuersionis p ꝯtrapositionem.

Sciendū est tertio ꝙ diffinitio conuersionis per contrapositionē sic est intelligenda: est duarum ꝓpositionū cathegoricarum manente eadem qualitate et q̄ntitate sed mutatis terminis finitis in terminos īfinitos vnius ad aliam ꝯsequentiaꝫ fm̄ quam conuertuntur duo genera ꝓpositionum scilicet vniuersalis affirmatiua et ꝑticularis negatiua. vt omnis homo est animal. ergo oē nō aīal est nō homo. Et aduerte ꝙ nō est ꝯn̄a formalis: quia nō sequitur oīs homo est existens. ergo omne nō existens est nō hō. cum antecedēs sit verum et ꝯn̄s falsum. Et aduerte pro regula ꝙ q̄to terminꝰ finitus ꝑ pluribus supponit tanto terminꝰ infinitus pro paucioribus supponit et quāto terminus finitus ꝑ paucioribus supponit tanto terminꝰ infinitus pro pluribus supponit. ¶ Finalr aduerte ꝙ petrus hyspanꝰ ponit duo notabilia. Primū ꝙ signū subiecti ꝓpōnis cōuerse ꝯuersionis simplicis debet addi vel equiualēs subiecto cōuertētis fm̄ exigentiā cognitatis. Secundum est in quo videt' defecisse ꝙ eadē est conuersio ꝑticularis indefinite ꝛ singularis: quia de rigore sermonis est falsuꝫ: quia ly eadē diceret idētitatē numeralem: et sic non vel specificā ꝛ sic est falsa: cum singularis negatiua cōuertat' simplr̄ et nō particularis vel indefinita negatiua.

Arguitur sic pm̄o. ista neuter istorum est albus. est vl'is negatiua ꝛ tn̄ nō conuertitur per accidēs: quia tunc cōuerteret' in istā quodam album nō est aliquis istoꝝ quod est falsuꝫ cū de subiecto nō fiat p̄dicatū. ¶ Scd̄o sic. ista est vniuersal' negatiua. nullꝰ hō est mulier. ꝛ tn̄ nō cōuertitur ꝑ accidēs quia ꝯuerteretur in istaꝫ quedā mulier nō est homo. que ē falsa. ¶ Tertio sic. ista est particularis negatiua quedā chimera nō est homo. ꝛ tn̄ nō cōuertitur per cōtrapositionē: quia cōuerteretur in illā quidam nō hō nō est nō chimera qd̄ est falsuꝫ. cū antecedēs sit verū et ꝯn̄s falsum: igitur.

Ad p̄mū dicit' ꝙ debet sic cōuerti: ergo quoddā albū non est homo de nūero istorū. ¶ Ad secundū dicit' ꝙ sic debꝫ cōuerti: ergo q̄dā mulier nō ē aliq̄s hō. ¶ Ad tertiū dicit' ꝙ bene ꝓbat ꝙ ꝯuersio ꝑ ꝯpositionē nō est ꝯn̄a formalis et hoc maxime qn̄ p̄dicatū est trāscēdēs. secundo qn̄ subiectū ꝓ nullo supponit vel qn̄ importat rationē impossibilē cuiꝰ est chimera.

Propositio ypotetica quot mōis capitur.

Sequitur de ꝓpōne ypothetica. Propō ypothetica ē illa q̄ hꝫ duas cathegoricas ꝓpōes tanq̄ p̄ncipales ꝑtes sui. vt si hō currit hō mouet'. Et dicit' ypothetica ab ypos qd̄ est sub et thesis qd̄ est pō: q̄si suppō siue suppositiua locutio. quia vna ꝑs eiꝰ supponit' alteri. Propōnuꝫ ypotheticarū alia cōditionalis, alia copulatiua. alia disiunctiua. cōditionalis est illa ī q̄ ꝯiungunt' due cathegorice ꝑ hāc ꝯiunctiōeꝫ si. vt si sortes currit: sortes mouet' ꝛ illa cathegorica cui immediate preponit' illa ꝯiunctio si dr̄ āns: reliq̄ vero ꝯn̄s. Ad veritatē ꝯditionalis exigit' ꝙ āns non possit esse verū sine ꝯn̄te. vt si hō est aīal est. vn̄ oīs cōditionalis vera est nccia ꝛ oīs falsa ē īpossibil'. ad falsitatē ꝯditiōal' sufficit ꝙ āns possit eē verū ꝯn̄te existēte falso vt si hō ē albū ē. ¶ Sciendū est primo ꝙ postq̄ determinatū est de ꝓpōne cathegorica. nūc determinādū est de ꝓpōne ypothetica. Pro cuiꝰ declaratiōe supponit' ꝙ ꝓpō ypothetica pōt capi dupliciť. vno mō stricte ꝛ sic diffinit' ꝓpō ypothetica ē q̄ explicite vel implicite siue mētalr̄ hꝫ duas ꝓpōnes cathe

goricas tanq̃ ptes pricipales sui ɔiunctas per aliquã cõiunctionez. vel ꝑ aliqđ sibi equiualẽs et sic cepit petr⁹ hispan⁹. Alio mõ accipitur large que diffinitur sic. ꝓpõ ypothetica est que implicite vel explicite siue metalr habet duas ꝓpositiones vel plures: vel duo cõplexa ꝓportionabilia duabus ꝓpositionibus cõiuncta per aliquã cõiunctõem vel ꝑ aliqđ sibi equiualẽs. Dr̃ notanter implicite: quia ista propõ magistro legẽte pueri ꝓficiũt est ypothetica: ꝛ tamẽ explicite nõ habet plures propões. ℭ Et aduerte ꝙ talis resoluitur in vnã cõditionalẽ tpalẽ vel causalẽ. Dicit notãter duas propões nõ addẽdo cathegoricas. qꝛ multe sunt propões ypothetice in quib⁹ nõ cõiungũtur due cathegorice supple tanq̃ ptes puncipales sui. sed aliqñ cathegorica ꝛ ypothetica: vt si hõ currit aĩal currit ꝛ de⁹ est. Dicit notãter vel duo cõplexa: quia aliqua est ypothetica q̃ nec explicite nec implicite cõponit ex duab⁹ propõnib⁹. vt ista si asin⁹ volaret asinus haberet alas. cui⁹ ptes non sunt propões cũ nõ sint vere neq̧ false. Dr̃ notãter tanq̃ principales ptes sui ad drĩam ꝓpõnis cathegorice in qua nõ cõiungũtur due propositiones tanq̃ principales partes sui.

Sciendum est secũdo ꝙ ipsi⁹ propositiõis ypothetice cõiter assignãtur tres species. s. cõditionalis copulatiua ꝛ disiunctiua: nõ negãdo tñ quin sint plures siue reducantur ad istas siue nõ: sicut rationalis causalis ꝛ expletiua. ℭ Pro cui⁹ declaratiõe supponitur ꝙ sicut ypothetica põt capi dupl'r. s. stricte ꝛ large: ita et cõditionalis. Unde ɔditionalis stricte capta sic diffinit est q̃ explicite vel iplicite hȝ duas ꝓpositiones cathegoricas cõiunctas ꝑ istã cõiunctionẽ si. vel ꝑ aliqđ sibi equalẽs tanq̃ ptes pricipales sui. ꝛ de istis loquit petr⁹ hyspanus. sed cõditionalis large sũpta est in qua explicite vel implicite cõiungũtur due propões vel duo cõplexa ꝓportionabilia duab⁹ propõnib⁹ ꝑ istam cõiunctõez si. vel ꝑ aliqđ sibi equiualẽs. ℭ Supponit scđo ꝙ ɔditionalis vera est bona ɔña ꝛ sõ hȝ añs ꝛ ɔñs ita ꝙ illa propõ cui addit si vocat añs ꝛ alia ɔñs capiẽdo tñ antecedẽs nolaliter ꝛ nõ ꝑticipialit. ℭ Tertio supponit ꝙ ad ɔitatẽ cõditionalis stricte sumpte ꝛ affirmatiue de q̃ loquit petrus hyspan⁹ reqritur ꝙ añs nõ possit eẽ verũ sine ɔñte ꝛ hoc si ɔñs formet. Ex quo sequitur ꝙ cõditionalis nõ est ideo vera ꝙ añs ꝛ cõsequẽs sint vera: quia stat conditionalẽ eẽ verã: cui⁹ tam añs q̃ cõsequẽs sunt impossibilia: vt si hõ est asin⁹ hõ est rudibilis. ℭ Sequit secũdo ꝙ ɔditionalis nõ dr̃ eo falsa: qꝛ añs sit falsum vel ɔñs. sed quia añs põt esse verum consequente existente falso.

Quotmodis capitur ista ɔiunctio si.

Sciendũ est tertio ꝙ ista cõiũctio si. põt capi tripl'r. vno mõ pure cõditionalr vt si haberẽ libros libẽter studerẽ. scđo mõ promissiue: vt si venerĩ ad me dabo tibi equũ: ꝛ istis duobus modis ista cõiunctio si nõ facit cõditionalẽ ꝓprie dictã, sed tñ large captã. Alio mõ capitur illatiue: ꝛ tũc denotat cõsequẽs sequi ex antecedẽte: vt si asin⁹ volaret asin⁹ haberet alas. Et aduerte ꝙ quattuor modis solet fieri argumentatio in cõditionali. ℭ Prĩo a tota cõditionali a positione antecedẽtis ad positionẽ ɔñtis et tũc ẽ bona cõsequẽtia: vt si hõ currit animal currit: sed hõ currit: g̃ aĩal currit. vñ ponere antecedẽs nõ est aliud ꝙ ipm accipi in minore siue in maiore. ℭ Scđo mõ a destructiõe cõseqntis ad destructõem antecedẽtis: vt si hõ currit aĩal currit: sed nullũ aĩal currit: g̃ nullus hõ currit. vñ destruere cõsequẽs est accipe suũ ɔdictorium: ꝛ etiã isto mõ est bona cõseqntia. ℭ Tertio mõ a destructõe añtis ad destructõem consequẽtis: vt si hõ currit aĩal currit: sed null⁹ hõ currit: g̃ nullũ aĩal currit. ℭ Quarto mõ a positione cõsequẽtis ad positionẽ añtis vt si hõ currit aĩal currit: sed aĩal currit: g̃ hõ currit. ꝛ istis duob⁹ modis nõ est bona cõsequẽtia saltez formalis: licet aliquando possit esse materialis vt in terminis conuertibilibus.

Quotmodis solet fieri argumentatio in ɔditionali.

Arguitur sic prĩo. ista ꝓpõ est ypothetica: sortes est ita alb⁹ sicut plato. ꝛ tñ nõ videtur cui⁹ spẽi ypothetice sit. ℭ Scđo sic. ista propõ si hõ currit aĩal currit: ꝛ si hõ est asin⁹ hõ est rudibilis est ypothetica. ꝛ tñ nõ hȝ duas propositiões cathegoricas tanq̃ ptes principales: igit diffinitio propõnis ypothetice nõ est bona. ℭ Tertio sic. ista propõ est cõditionalis. si asinus volaret asin⁹ haberet alas. ꝛ tñ ibi non coniunguntur due propões cum nullum illorum significet verum vel falsum.

Ad primuz dicitur ꝙ reducit ad copulatiuam sicut omnes propositiones de aduerbio similitudinis temporis locis quãtitatis et qualitatis. ℭ Ad scđz dicitur ꝙ bene probat ꝙ non est propositio ypothetica specialiter capta: tamen est bene propositio ypothetica large capta. ℭ Ad tertium dicitur concedendo ꝙ non est cõditionalis stricte capta de qua loquitur petrus hyspanus: tamen bene est conditionalis large capta vt visum est in ɔnalibus.

Copulatiua est illa in qua coniunguntur due cathegorice per hanc cõiunctionem ꝛ. vt sortes currit et plato disputat. Disiunctiua ẽ illa in qua cõiunguntur due cathegorice ꝑ hãc coniunctionem vel: vt sortes currit: vel plato disputat. Ad veritatẽ copulatiue exigitur vtrãq̧ partem esse veram: vt homo est animal ꝛ deus est. Ad falsitatem eius sufficit alterã ꝑtem esse falsam: vt homo est animal. et equus est lapis. Ad veritatẽ disiũctiue sufficit alteram partem eẽ verã: vt hõ est aĩal vel equus est lapis.

Tamen permittitur ꝙ vtraq₃ sit vera. sed nõ ita ꝓprie. vt homo est aial. vel equ⁹ est hinnibil᷑. ad falsitatẽ ei⁹ exigitur vtrãq₃ partez ẽẽ falsam: vt hõ est asinus vel equus est lapis.

Propo/tio copu/latiua q̄t/mõis ca/pitur.

¶ Sciendũ est primo ꝙ propõ copulatiua põt capi dupl'r. vno mõ large: ⁊ sic diffinit᷑: propositio copulatiua est q̄ explicite vel ĩplicite h₃ duas ꝓpões vel plures: vel duo ꝯplexa ꝓportionabilia duab⁹ ꝓpõib⁹ ꝯiũctis ꝑ istã ꝯiunctiõnem et. vel ꝑ aliqḋ sibi equiualẽs. Alio mõ capit᷑ stricte ⁊ sic diffinitur. est que explicite v'l implicite h₃ duas propões cathegoricas coniunctas ꝑ istã cõiunctõem et. vel ꝑ aliqḋ sibi equiualens: ⁊ isto mõ cepit petr⁹ hispan⁹. ¶ Et aduerte ꝙ ad copulatiuã reducit᷑ temꝑalis cui⁹ copula principalis est aduerbiũ tp̄is. vt petr⁹ currit qñ iohãnes disputat. ⁊ localis cui⁹ copula principalis est aduerbiũ loci. vt petr⁹ currit vbi iohannes legit: ⁊ ad eaꝝ veritatẽ reqritur ꝙ partes copulatiue ad quã reducunt᷑ sint simul vẽ. Uñ sẽsus hui⁹ petr⁹ currit qñ iohãnes disputat est iste. petr⁹ currit ĩ aliquo tp̄e ⁊ ĩ illo tp̄e iohãnes disputat. ¶ Aduerte etiã ꝙ multe alie propositões reducunt᷑ ad copulatiuã puta iste sortes est talis qualis est plato. sortes est tantus quantus est plato: sortes currit sicut plato disputat. ⁊ propositiones de nisi pꝛimodo capiatur exceptiue. quia si teneretur illatiue vt inclu dit istam cõiunctionem si ⁊ negationẽ: tunc ẽẽt cõditionalis: vt nemo legit pari si⁹ nisi sit magister: ⁊ est sensus si nullus sit magister null⁹ legit pisius ¶ Aduerte vlteri⁹ ꝙ ad veritatẽ copulatiue sp̄aliter capte ⁊ affirmatiue reqrit᷑ ꝙ vtraq₃ ꝑs principalis ei⁹ sit vẽa. ¶ Dr̄ notãter sp̄aliter capte: q: hoc forte nõ reqrit᷑ ad copulatiuaz large captã. Dr̄ etiã affirmatiue: q: hoc forte nõ reqrit᷑ ad vẽitatẽ copulatiue negatiue. Dr̄ etiã ꝑs pꝛicipal᷑: q: min⁹ pꝛicipal᷑ põt ẽẽ falsa vbi tota copulatiua erit vera: vt ista sortes est asin⁹ vel sortes est homo et deus est.

Sciendu₃ est secũdo ꝙ ad falsitatẽ copulatiue sp̄alit᷑ capte ⁊ affirmatiue requiritur ꝙ vna ꝑs ei⁹ pꝛicipal᷑ sit falsa. Dr̄ notanter affirmatiue: q: ad falsitatẽ negatiue hoc nõ requiritur: sed magis ꝙ vtraq₃ pars eius sit falsa de qua negatiua est magna difficultas vtꝝ equiualeat disiunctiue affirmatiue de ptib⁹ cõtradicẽtibus vel vtrũ sit negatiua simpl'r. sed ad possibilitatẽ copulatiue affirmatiue requiritur vtrãq₃ partẽ principalẽ esse possibilẽ ⁊ cõpossibilem alteri ⁊ ad eius cõtingentiã sufficit alterã partẽ principalẽ ei⁹ esse cõtingentẽ et ꝙ nõ repugnet alteri parti. sed ad eius necessitatez requiritur vtrãq₃ partẽ ei⁹ principalẽ esse necessariã. et ad eius impossibilitatẽ sufficit eius partes pꝛicipales esse incõpossibiles adinuicẽ. Et aduerte ꝙ q̄tuor sunt regule arguẽdo a tota copulatiua pꝛima. ꝙ a tota copulatiua ad q̄libet ei⁹ partẽ pꝛincipalẽ est bona ꝯsequẽtia vt bene sequit᷑. sortes currit ⁊ plato disputat. ergo sortes currit. secunda regula est a parte copulatiue affirmatiue ad totam copulatiuã nõ valet ꝯsequẽtia. vt nõ sequitur sortes currit: ergo sortes currit et plato disputat. Tertia regula a veritate copulatiue affirmatiue ad veritatem cuiuslibet ꝑtis eius principal᷑ est bona ꝯña. vt bene sequitur ista est vera petr⁹ currit ⁊ plato disputat. ergo ista ẽ vera plato disputat. ~~ergo ista est vera plato disputat.~~ Quarta regula a veritate vni⁹ partis copulatiue affirmatiue ad veritatẽ tot⁹ copulatiue affirmatiue nõ val₃ cõsequẽtia. vt non sequit᷑ ista ẽ vera petr⁹ currit. ergo ista est vera petr⁹ currit ⁊ plato disputat.

Sciendũ est tertio ꝙ propositio disiunctiua potest capi dupl'r. vno mõ large. et sic est ꝓpositio in q̄ explicite vel ĩplicite ꝯiungunt᷑ due ꝓpões vel duo cõplexa proportionabilia duab⁹ ꝓpõib⁹ ꝑ istã ꝯiunctionẽ vel. vel per aliqḋ sibi equalens tanq̄ ꝑtes p̄ncipales sui. alio mõ capit᷑ stricte ⁊ sic est ꝓpõ in q̄ explicite vel implicite ꝯiungitur due cathegorice ꝑ istã ꝯiũctionẽ vel tanq̄ ꝑtes p̄ncipales sui. Et aduerte ꝙ ad veritatẽ disiũctiue stricte capte ⁊ affirmatiue reqrit᷑ ꝙ vna ꝑs ei⁹ p̄ncipalis sit vera. ⁊ ad eius possibilitatẽ reqrit᷑ ꝙ vna ei⁹ ꝑs p̄ncipalis sit possibil᷑. ⁊ ad ei⁹ necessitatẽ reqrit᷑ ꝙ vna ꝑs ei⁹ p̄ncipal᷑ sit necessaria. v'l ꝙ ꝯponat᷑ ex ptib⁹ ꝯtradicẽtib⁹ sibi adĩuicẽ. s₃ ad eius impossibilitatẽ reqritur vtrãq₃ partẽ eius p̄ncipalẽ ẽẽ impossibilẽ. ⁊ ad ei⁹ ꝯtingentiã reqritur vtrãq₃ ei⁹ ꝑtem esse ꝯtingẽtem nõ ꝯtradicẽtes sibi inuicẽ sed ad falsitatẽ ei⁹ reqrit᷑ vtrãq₃ ꝑtẽ ei⁹ p̄ncipalem esse falsam. Et aduerte ꝙ de ipa disiũctiua ponũtur due regule. Prima est ꝙ a q̄libet ꝑte principali disiunctiue ad totã disiũctiuã est bona ꝯsequẽtia. vt bene seq̄tur sortes currit: ergo sortes currit vel plato disputat. Secũda regula a tota disiũctiua cũ destructione vni⁹ partis principalis ad ꝯpositionẽ alteri⁹ est bona consequẽtia vt bene seq̄tur sortes est homo vel sortes est asinus: s₃ sortes nõ est asin⁹ ergo sortes est homo. Potest poni alia regula. ꝙ ad veritatem vnius ꝑtis principalis disiunctiue ad veritatem totius disiũctiue est bona ꝯsequentia. vt bene seq̄tur ista est vera petrus currit: ergo ista est vera petrus currit vel deus est diabolus: et finaliter ꝓpositio debet destrui ꝑ suã ꝯdictoriã

Primo arguitur sic. ista est copulatiua petrus currit qui disputat. ⁊ ibi nõ ꝯiunguntur due ꝓpositiones ꝑ istã cõiunctionẽ et: ergo. Scḋo sic: ista ꝓpositio est copulatiua. sortes currit ⁊ plato disputat vel asin⁹ currit. ⁊ tñ ibi nõ ꝯiungũtur due cathegorice ꝑ istã ꝯiũctionẽ et: igitur. ¶ Tertio sic ista ꝓpositio est disiunctiua petre fac ignẽ vel petre lege. ⁊ tñ in ea nõ ꝯiunguntur due ꝓpositiones cum nullũ illorum sit verum vel falsum: igitur.

Ad primũ dicitur ꝙ quãdo istud relatiuũ q̄ que quod ponit᷑ inter duas copulas verbales ⁊ refert subm v'l aliqḋ se tenẽs ex parte subiecti ~~vel p̄dicati~~. tunc ~~nõ~~ exponit᷑ ꝑ et. ⁊ ill

le facit copulã, vt sortes q̃ currit disputat ❡ Ad scdm dicit q illa cõiunctio τ põt esse copula principalis, τ tunc est copulatiua vel min⁹ principalis tũc est disiũctiua. Et silr dicatur de oĩbus quib⁹ ponit duplex cõiunctio vl' duplex equalẽs. Ad tertiũ dr q bñ pbat q nõ est disiũctiua stricte capta: tñ bñ est disiũctiua large capta vtrũqʒ in tertio notabili. ❡ Textus.

Sequitur de eq̃pollẽtijs de quib⁹ dantur tales regule. Prima est q si alicui signo vl'i vel particulari pponatur negatio eq̃pollet suo cõtradictorio. vt iste eq̃pollent, non oĩs hõ currit τ q̃dam hõ nõ currit. Secũda regula est q si alicui signo vl'i postponatur negatio eq̃pollet suo cõtrario: vt iste due equipollẽt oĩs hõ nõ currit nullus hõ currit. Tertia regula est. q si alicui signo vl'i vel pticulari pponatur τ postponatur negatio equipollet suo subalterno: vt iste due eq̃pollẽt. nõ oĩs hõ nõ currit: q̃dam hõ currit vel nõ nullus hõ non currit, q̃dã hõ non currit. τ dicte regule in his versib⁹ cõtinẽtur. vnde versus. Pre. cõtra dic. post cõtra p postqʒ subalter. Nõ oĩs q̃daʒ nõ. oĩs nõ quasi nullus. nõ nullus quidã. sed nullus nõ valet oĩs. nõ aliq̃s nullus. nõ quidã nõ valet oĩs. nõ alter neut. neuter non pstat vterqʒ. Ex istis regulis infertur regula q̃ talis est. Si duo signa vl'ia negatiua ponãtur in eadẽ locutione ita q vnũ in subiecto et reliquũ in pdicato primũ eq̃pollet suo cõtrario p scdam regulã τ secũduʒ suo cõtradictorio p primã regulã vt nihil est nihil: eq̃pollet huic qd'libet est aliq̃d: qr p scdam regulaʒ nihil nõ τ qd'lʒ eq̃pollẽt sicut oĩs nõ et null⁹. τ p pmã rl'am non nihil τ aliq̃d equipollẽt sicut nõ null⁹ τ quidã et sic due prime sunt equipollẽtes.

❡ Sciendum est pmo q eq̃pollẽtia sic diffinit. Eq̃pollẽtia est duaꝝ ppõnum vtroqʒ termino pticipantiũ sm eundẽ ordinẽ vni⁹ ad aliam formalis cõña ppter negationẽ ppositã tm vl' postpositã tm vel ppositã τ postpositã simul. Pro cuius declaratione supponit q duplex est eq̃pollentia, seu eq̃pollẽtia capit dupl'r. Uno mõ pri me intẽtionalit vt cõuenit rebus q̃admodũ dicimus q triticũ eq̃pollet blado. alio mõ capitur vt est passio ppõnum. Pro cuius declaratione est aduertendũ q alique ppões dicũtur eq̃pollere dupl'r. vno mõ in significãdo: qr subordinantur vni ppositioni mẽtali vl' plurib⁹ sinonimis et sic ppões sinonime dicũtur equipollere: vt marc⁹ currit: tulli⁹ currit. Scdo mõ in iferẽdo et hoc dupl'r: vno mõ qr inferũt seinuicẽ in cõña materiali τ sic iste dicũtur eq̃pollere oĩs homo est risibilis omñe risibile est hõ. scdo mõ qr inferunt seinuicem in cõña formali τ ppter aduentum negationis q̃admodũ est hic ad ppositũ. ❡ Et aduerte q q̃ttuor sunt regule eq̃pollentiaꝝ. quaꝝ prima est q si alicui signo vl'i vel particulari pponat negatio equipollet suo cõtradictorio. i. q totum aggregatũ ex ppõne cui additur negatio τ negatione eq̃pollet illi cui ppõ sine tali negatiõe cõtradicebat vt nõ q̃libʒ homo currit eq̃pollet illi q̃dam homo nõ currit. Quot sũt re. eq̃pollentiarũ. Prima

Sciendũ est scdo q scda regula eq̃pollentiaꝝ talis est q si alicui signo vl'i postponatur negatio eq̃pollet suo cõtrario. i. datis duabus ppõnib⁹ cõtrarijs si vni eaꝝ postponat negatio imediate post totũ distributũ a parte subiecti facit totũ aggregatũ ex illa negatione τ ppositione eq̃pollere illi cui ppõ pcedẽs sine tali negatione cõtrariabat. vt q̃libet hõ non currit eq̃pollet isti nullus homo currit. Dicit notãter imediate postposita p⁹ totũ distributũ: qr si nõ poneret imediate nõ faceret eq̃pollere. defectu cuius iste nõ eq̃pollẽt cuiuslibʒ hoĩs oculus est dexter. τ nullius hoĩs oculus est dexter. sʒ oportet sic dicere cuiuslibet hoĩs nõ oculus est dext. Secũda

❡ Tertia regula eq̃pollentiaꝝ est talis q si alicui signo vl'i vel particulari pponat negatio τ postponat eq̃pollet suo subalterno. i. datis duabus ppõnib⁹ subalternis si vni eaꝝ pponatur negatio toti ppositioni τ etiaʒ post ponat toti subiecto cadẽs supra totũ sequẽs facit totũ aggregatum ex illis duab⁹ negationib⁹ τ illa ppositione eq̃pollere illi propõni cui talis ppositio cui addunt negatiões subalternabat vt iste ppões sunt subalterne q̃lʒ hõ currit: q̃dam hõ currit. sõ si in vna earũ pponat negatio τ postponat toti subiecto fac totũ aggregatũ ex illis negationibus τ illa ppõne eq̃pollere illi ppõni cui ppõ illa sine negationib⁹ subalternabatur. Tertia.

Sciendũ est tertio q ex predictis regulis quarta regula seq̃tur q si in aliq̃ ppositione ponãtur duo signa negatiua negãter capta vnũ a pte subiecti τ aliud a parte pdicati posita tñ ante copulã. primũ eq̃pollet suo cõtrario. scdm vo suo cõdictorio id est q tũc illa ppõ in qua ponũtur sic illa duo signa eq̃pollet vni alteri ppositioni in qua cũ subiecto ponitur signum cõtrariũ signo vl'i negatiuo τ cũ predicato signũ cõtradictoriũ signo vl'i negatiuo: vt iste eq̃pollẽt nihil nihil est. τ qd'lʒ est aliq̃d. ❡ Aduerte q notãter dr ante copulã: qr iste nõ equipollerent nihil est nihil τ qd'libʒ est aliq̃d: qr p- Quarta rl'a ex su predict.

ma est negatiua τ scda affirmatiua. Iꝫ tn̄ videatur ꝙ petrus hyspan⁹ dicat illas esse eq̄pollentes. Et iste regule pn̄t esse satis manifeste in q̄busdam versibus positis in textu.

Cōtra predicta arguitur primo sic si plures ꝓpositiones eq̄pollerent tunc plures ꝓpositiones vni τ eidē cōtradicerent sꝫ hoc est falsum: q2 vni est tm̄ vnum cōtrariū. ¶ Secundo sic: si prima regula esset vera sequeretur ꝙ vna ꝓpositio eq̄polleret suo cōtradictorio. sed hoc est falsum: igit. ¶ Tertio sic: iste nō eq̄pollent oīs hō est aīal oīs nō hō est aīal cū sit vna vera τ alia falsa: ergo scda regula est falsa.

Ad primum dicitur ꝙ plures propositiones nō eq̄pollentes nō cōtradicunt vni ꝓpositioni: tn̄ plures ꝓpositiones eq̄pollētes pn̄t vni cōtradicere. ¶ Dicit ad scdm ꝙ solutō patet in notabilib⁹. ¶ Ad tertium dicit ꝙ non sufficit ꝙ negatio ponat imediate post signum sed opꝫ ꝙ ponat post totū subiectum distributum cadens supra copulā sequentem.

m Odus est adiacēs rei determinatio τ hꝫ fieri ꝑ adiectiuū. sꝫ duplex est adiectiuū. Quoddā est adiectiuum noīs vt albus niger τ similia. Aliud est adiectiuū verbi vt aduerbia. Scdm em̄ priscianū aduerbiūꝫ est vi verbi adiectiuum. Et ideo duplex est modus vn⁹ noīalis q̄ fit ꝑ adiectiuū noīs. ali⁹ aduerbialis qui fit ꝑ aduerbiū vt hō currit velocit. Itē aduerbioꝝ q̄dam determināt verbū gratia cōpositiōis vt ista sex: necessario: cōtingēter: possibiliter τ ĩpossibiliter: vero τ falso. Alia determiant verbum gratia rei verbi: vt fortiter agit velociter currit. Alia determinant gratia tp̄is: vt hodie cras. Et alia aduerbia tēporalia. Alia aduerbia determināt rōne modi. vt aduerbia optandi hortādi τ sic sumit multiplr modus ꝑ aduerbia. Sed omissis oībus alijs solū nunc de illis dicendū est qui cōpositionēꝫ determinant vt sunt necessario: contingēter τc. Cuꝫ em̄ dicit hō necessario sedet significatur ꝙ compositio sessionis cū hoīe sit necessaria sed cum dr̄ homo currit bene vel velociter significatur ꝙ cursus hoīs sit velox vl̄ bonus τ in ista determiatur res verbi in prima vero cōpositio. vn̄ solūꝫ illi modi qui cōpositionē determinant faciūt ꝓpositionē modalēꝫ: ideo de talibus solūmodo hic intendim⁹. Et sumūtur quādoqꝫ p̄dicti modi noīaliter: vt possibile impossibile: cōtingens necessariū verū τ falsuꝫ. qn̄qꝫ aduerbialiter: vt possibiliter ĩpossibiliter: necessario cōtingēter vero τ falso. Propositio modalis est illa q̄ determiat aliquo istoꝝ sex modoꝝ possibile impossibile: cōtingēs necessarium verū τ falsum: vt sortē currere ē possibile τ sic de alijs. Et in istis modalib⁹ verbū debet subijci mod⁹ aūt p̄dicari. oīs autē alie ꝓpositiones q̄ nō determinantur ꝑ illos sex modos dicūtur de inesse. Sꝫ adhuc ille ꝓpōnes q̄ modificantur his modis vero τ falso ad p̄sens relinquunt q2 in illis eodem modo sumūtur oppositio τ cōueniētia sicut in illis de inesse. In illis autē de his quattuor modis: possibile impossibile: contingens τ necessariū. aliomō sumit oppositio equipolletie vel cōueniētie vt postea patebit. Sciendū autē ꝙ quilibet istoꝝ quattuor modoꝝ q̄tuor facit ꝓpōnes modales. ideo cū modi sint quattuor quat quattuor erunt ꝓpositiones τ sic erūt sexdeci verbigratia. Iste modus possibile si sumat sine negatiōe facit vnā ꝓpōnē modalē vt sortē currere ē possibile. si aūt sumat cū negatiōe lata ad ꝟbū facit scdam vt sortē nō currere est possibile. si ꝟo cū negatione posita ad modū facit tertiā vt sortē currere nō ē possibile: sꝫ cū negatiōe posita ad ꝟbū τ admodū facit aliā vt sortē nō currere nō est possibile. Et hoc mō fit vnū quēqꝫ alioꝝ modoꝝ sumunt q̄ttuor ꝓpōnes modales.

p Rimo sciendum est ꝙ diffinitio modi sic est intelligenda modus est determinatio significans aliquid vel aliqualiter

Qualiter intelligitur diffinitio modi.

per modum adiacentis rei id est suo determina bili. vnde ꝑ hoc ꝙ dr̃ adiacens remouet̃ determinatio substãtialis q̃ ꝓprie nõ adiacet. Ex quo sequit̃ ꝙ determĩatio implus se hʒ q̃ mod⁹: quia substantiuũ põt dici determĩatio: ⁊ tñ nõ ẽ mod⁹. Sequit̃ scd̃o ꝙ mod⁹ ⁊ adiectiuũ idẽ sunt et ꝙ duplex est adiectiuũ. s. nois et verbi. ⁊ ideo duplex est mod⁹. s. noĩalis ⁊ aduerbialis. Ex quo sequit̃ tertio ꝙ oĩe adiectiuũ dr̃ mod⁹ siue ponat̃ a pte subiecti siue a pte p̃dicati: siue sit nomen siue ꝓnomẽ siue pticipiũ. Et q: aliq̃s dubitaret postq̃ oĩe adiectiuũ est mod⁹ vt͛ȝ oĩe adiectiuũ faciat propõnem modalẽ. Responde tur ponẽdo aliq̃s propões. ¶ Prima. solũ adiectiuũ verbi. i. aduerbiũ determinãs ꝯpositionẽ p̃dicati ad subiectũ dr̃ facere propõnẽ modalẽ: scȝ possibilr̃ ĩpossibiliter necessario ⁊ cõtingenter. ¶ Scd̃a propõ: sola adiectiua istoꝝ aduerbioꝝ dicũtur facere propõnem modalẽ. scilȝ possibile ĩpossibile cõtingẽs ⁊ necesse. ¶ Tertia ꝓpõ: lȝ sint ples mõi faciẽtes ꝓpõnẽ modalẽ q̃ isti q̃ttuor. tñ solũ enũerãt̃ isti q̃ttuor. q: sũt magis vsitati. etiã faciũt ꝓpões modales eq̃pollere ꝑ aduẽtũ negatõis nõ q̃ũt alij mõi cuiusmodi sunt creditũ opinatũ verum ⁊ falsum.

Sciendũ est scd̃o ꝙ isti modi possibile ĩpossibile ꝯtingẽs ⁊ necesse p̃nt capi dupliciter: vno mõ p̃ie intẽtionalr̃ ⁊ hoc duplr̃: vno mõ cathegorematice ⁊ sic sunt dr̃e entis. ⁊ tũc possibile valȝ tñ sicut res possibilis: ⁊ necesse sicut res necessaria. scd̃o modo sincathegorematice. ⁊ sic sũt quedam sincathegoremata determinãtia copulã: ⁊ tunc dicũtur facere propõnẽ modalẽ diuisam. Alio mõ capiũtur scd̃e intẽtionaliter. ⁊ sic sunt dr̃e propõnum ⁊ dicuntur facere propõnem modalẽ cõpositã. Ex quo sequitur ꝙ duplex est propõ modalis. scȝ ꝯposita ⁊ diuisa.

Possibile ĩpossibile ptingẽs quot mõis capiuntur.

Cõposita est in qua modus subijcit̃ vel p̃dicat̃: vt possibile est sortẽ currere: ⁊ iste nõ sunt ꝓprie modales sed de inesse. sed vocãtur modales solum propt̃ silitudinẽ quã habẽt cũ modalibus diuisis. Sed modalis diuisa est propõ cathegorica in qua mod⁹ se tenet ex pte copule tãq̃ determĩatio eius: vt hõ possibiliter est currẽs. Et aduerte ꝙ qñ mod⁹ tenet̃ aduerbialiter. tũc est dicit̃ esse copula totalis et mod⁹ determĩatio et nõ est ps copule. vt sortes possibiliter currit. sȝ quando modus tenetur noĩaliter tũc aggregatum ex isto verbo est et isto infinitiuo esse explicite vel implicite dicitur esse copula total. sic qd̃ est. est ps min⁹ principalis ⁊ esse est ps principalis: vt sortem possibile est esse albũ: aggregatuȝ ex ly est et esse dicitur esse copula totalis.

Quid est ppõ modal' cõposita.

Quid est ppõ modalis diuisa.

Sciendũ est tertio ꝙ ꝓpositio modalis sic diffinitur a petro hispano. est que modificatur aliquo istoꝝ q̃ttuor modoꝝ. possibile: impossibile cõtingẽs ⁊ necesse. Unde aduerte ꝙ ipse solũ diffinit ꝓpõnem modalẽ cõpositã que nõ est modalis. iõ insufficiẽter diffinit et ꝙ solũ diffiniat patȝ in ei⁹ exemplis. Nõ est etiã dicẽdum ꝙ ipe diffiniat ꝓpositionẽ modalẽ diuisaȝ que ꝓprie est modalis: q: ipse exemplificat de vero et falso que nõ faciunt ꝓpõnem modalẽ diuisam sed solũ cõpositã. iõ insufficienter determinat d̃ modalib⁹. Sȝ si diceres quid ergo erit modalis diuisa q̃ soluȝ est modalis. Dico ꝙ põt sic diffiniri siue describi. est cuius copula modificata aliquo mõ determinãte cõpositionẽ p̃dicati cũ subiecto. Ex quo sequit̃ ꝙ quando dicit̃ petrus hyspanus ꝙ modus subijcitur et verbũ predicatur solũ loquit̃ de modali cõposita. Sequitur secundo ꝙ ꝓpõ non dr̃ ideo modalis q: in ipa ponatur modus. sed quia in ipa ponitur modus determĩans ꝯpõnem p̃dicati cũ subiecto.

Quid est ppõ modalis.

Arguitur sic primo. albedo adiacet rei ⁊ tamen non est modus: ergo diffinitio modi nõ ẽ bona. ¶ Secũdo sic. nullũ subiectuȝ vel predicatũ est determinatio copule: sed modus est subiectum vel predicatum: igitur. ¶ Tertio sic. nullum puruȝ cathegorema põt esse determinatio copule: sed possibile ⁊ impossibile sunt pura cathegoremata: ergo non possunt determinare copulam.

Adiacere q̃t modis capitur.

Ad primum dicitur ꝙ adiacere põt capi dupliciter. vno mõ prime intẽtionaliter vt idẽ ẽ ꝙ inherere. et sic bñ albedo adiacet rei: alio modo capit̃ scd̃e intentionaliter vt tãtum valet sicut significare per modũ adiacẽtis: et sic solũ adiectiuũ adiacet. ¶ Ad scd̃m dicit̃ ꝙ possibile ⁊ impossibile capta scd̃e intẽtionaliter sunt subiectum vel p̃dicatum ꝓpositionis et sic faciunt ꝓpositionẽ modalem cõpositam: sed ipa capta prime intentionaliter ⁊ sincathegorematice faciunt ꝓpositionem modalem diuisam: ⁊ sic nõ subijciuntur neq̃ predicantur. ¶ Solutio tertij patet in secũdo notabili.

¶ De qualitate modalium.

Sciendum est primo ꝙ qualitas in modalibus diuisis attenditur eodem mõ sicut in cathegoricis de inesse. s. ex parte copule totalis vel principalis particiata ꝙ illa dicitur proprie affirmatiua in qua nulla negatio neganter capta ponitur: vel cuius copula principalis. vel principalior pars copule nõ negatur. sed illa propositio dicit̃ negatiua in q̃ totalis copula: vel principalior pars copule negatur. ⁊ dicitur prĩcipalior pars propter tales propositiones sortem possibile est non esse: sortem possibile est non currere: in quibus totalis copula non negatur. tamen principalior pars copule negatur: scilicet infinitiuus qui est principalior pars: quia ratione eius extrema vniũtur adinuicem. Ex quo sequitur ꝙ modus nõ est pars copule sed solum determinatio copule licet multi dicant oppositum ⁊ debent ista intelligi de propositione modali diuisa ⁊ nõ composita que est mera de inesse. Et si quis querat quid est propositio modalis composita dicitur ꝙ est in qua ponitur modus a parte subiecti vel predicati verificabilis de tota propositione mediãte copula nõ modificatã. Et dicit̃ notãter de tota ꝓpõne ꝓpter istas propões deꝑ

Unõ attẽdit̃ q̃litas ĩ modalib⁹ diuisis.

diligere est bonū: deum odire est malum in quibus ponitur modus a parte predicati: n̄ tn̄ sunt modales composite: quia talis modus non potest verificari de tota propositione.

Sciendū est secūdo q̄ oēs propositiones in quib⁹ ponūtur isti modi possibile ⁊c. solēt oēs distīgui fm̄ sensum cōpositū ⁊ fm̄ sensum diuisuz. licet tamē de rigore sermonis non debeāt distingui. nam si modus ponatur a pte subiecti vel p̄dicati sunt cōposite. si vero a parte copule sunt diuise. Unde sensus ꝯpositus fit faciēdo modū p̄dicari de tota ꝓpōne correspondēte dicto vel ecōtra: vt sensus cōpositus istius ꝓpositionis albū possibile est esse nigrū est iste: hec propositio albū est nigrū est possibilis. s; ad dandū sensū diuisum oportet mutare subiectuz in hoc pronoīe hoc supponēs pro illo ꝓ quo supponebat subiectū ⁊ hoc maxime qn̄ subiectū est cōcretū cōnotatiuū: vt sensus diuisus istius ꝓpōnis albū possibile est esse nigrū ē iste hoc possibile ē esse nigrū: vel pōt dari per vnā copulatiuā: vt hoc est albū ⁊ hoc potest esse nigrum.

Sciendum est tertio q̄ quantitas in modalib⁹ diuisis tripliciter attēditur. primo ex parte subiecti dicti: ⁊ sic idem est iudicium sicut de q̄titate propōnum de inesse. Alio mō ex parte modi. ⁊ sic dico q̄ isti duo modi necesse et impossibile se habent circa copulā sicut omnis nullus circa subiectū. nam necesse distribuit copulam pro quolibet tpe importato per ipam. ⁊ etiā impossibile. sed cum hoc īpossibile includit negationē. sed possibile ⁊ ꝯtingens faciūt copulam stare determiate pro tpe importato p ipaz. Ex quo sequitur q̄ sensus hui⁹ ꝓpōnis hoīem necesse est esse aīal est talis. hoīem ꝓ quol; tpe necesse est esse aīal: ⁊ sensus istius hoīem possibile est esse aīal est iste: hoīez pro aliquo tēpore possibile est esse aīal. Tertio attēdit̄ ex pte subiecti ⁊ modi simul. ¶ Ex quo sequit̄ q̄ aliqua propō pōt dici simul vl̄is ⁊ pticularis: vt omnē hoīem possibile est currere. aliqn̄ vl̄is ⁊ pticularis simul: vt substantiā necesse est esse animal. Sed de q̄titate ꝓpōnum modaliū ꝯpositarū. Respondetur q̄ ad hoc q̄ aliqd̄ signum faciat specialr̄ ad quātitatē modaliū cōpositarū opz q̄ capiat̄ in neutro genere. vn̄ hec propō omnē hoīem esse animal est possibile nō est vl̄is: quia sensus ei⁹ est. talis propō oīs hō est animal est possibilis mō talis est indefinita. nam dictū supponit materialr̄ pro plurib⁹ propōnib⁹ indefinitis: sed si debeat fieri vniuersalis oportet addere signū vniuersale in neutro genere cum ista pticula ly: vt oē ly oēm hoīem esse aīal est possibile ⁊ est sensus oīs talis propō oīs hō est aīal est possibilis. ⁊ similiter dicatur de alijs.

Arguitur sic primo. in ista propositione sortes est possibilis ponitur aliqs istorū modorū: ⁊ tamē nō est modalis: igitur. ¶ Scd̄o sic. ista propositio sortē possibile est currere est modalis: ⁊ tamē nō modificatur aliquo istoruz modorum: igitur. ¶ Tertio sic. in ista propōne omnē hoīem currere est possibile subijcitur terminus cōis signo vniuersali determinatus: ergo est vniuersalis cuius oppositū dictum est.

Ad primū dicitur q̄ ille mod⁹ nō determinat cōpositionē predicati cum subiecto Jdeo nō est modalis. ¶ Ad scd̄m dr̄ q̄ illa diffinitio propōnis modalis datur solū de cōposita que nō est ꝓprie modalis s; de inesse. ¶ Ad tertiū dicitur q̄ licet ibi subijciatur termin⁹ cōmunis materialiter tentus signo vniuersali materialiter tēto determinatus: nō tamē ꝑsonalr̄ tēto. vel pōt dici breuiter q̄ tale signū nō determinat totū subm̄: sed solū partē subiecti.

Harū aūt ꝓpōnū modaliū eq̄pollētie quattuor regulis cognoscūtur. quarū pria est cuicūq; dicto affirmato attribuit̄ possibile eidez attribuit̄ cōtingēs. ⁊ ab eodē dicto remouetur īpossibile. ⁊ ab ei⁹ ꝯtradictorio opposito remouet̄ necesse: vt sortē currere ē possibile: sortē currere ē cōtigēs sortē currere nō est īpossibile: sortez nō currere nō ē necesse. Scd̄a regl̄a: cuicūq; dicto negato attribuit̄ possibile eidē attribuit̄ ꝯtigēs. ⁊ ab eodez remouet̄ īpossibile: ⁊ ab ei⁹ cōtradictorio opposito remouet̄ necē vt sortē nō currere est possibile: sortē non currere est cōtingēs: sortē nō currere nō est īpossibile: sortē currere non est necesse. Tertia regl̄a ē a quocūq; dicto affirmato remouet̄ possibile et ab eod̄ remouet̄ cōtigēs: ⁊ eidē attribuit̄ īpossibile ⁊ ei⁹ cōtradictorio opposito attribuit̄ necē: vt sortē currere nō est possibile: sortē currere nō ē cōtigēs: sortē currere est īpossibile: sortē n̄ currere ē necē. Quarta regl̄a est a quocūq; dicto negato remouet̄ possibile ab eod̄ remouet̄ ꝯtigēs ⁊ eidē attribuit̄ īpossibile ⁊ ei⁹ ꝯdictorio opposito attribuit̄ necesse: vt sortez nō currere nō ē possibile: sortē nō currere nō ē ꝯtigēs: sortē nō currere ē īpossibile sortē currere est necē. Istarū aūt regularū exēpla disponunt̄ in q̄ttuor lineis siue ordinib⁹ figure sequētis qui possunt per hos versus denotari. Prim⁹ amabim⁹: edentuliq; se-

vna parua difficultas: vtrū ꝓpositiones de contingenti spāliter capto eodēmō equipolleāt ⁊ opponātur sicut ꝓpōnes de ɔtingēti gnāliter capto. Rñdet ꝙ nō: qꝛ ɔ̃rie de contingēti spāliter capto: ⁊ subcōtrarie solū opponunt̄ fm modum enūciādi ⁊ nō fm formā: qꝛ aliqñ sunt simul false ⁊ aliqñ siml̄ vere vt alias videbit̄ in logica.

Sciendū est tertio ꝙ in modalib⁹ cōpositis eodē mō sumūtur oppositōes sicut in illis de inesse: ita ꝙ singularis affirmatiua ɔtradicit singulari negatiue obseruatis ɔditionib⁹ reqsitis ad ɔ̃dictionē vt iste due ɔtradicūt: hoc ly hoīem currere est possibile: hoc ly hoīem currere nō est possibile. silr̄ vl̄is ⁊ ꝑticularis ɔtradicunt obseruatis ɔditionib⁹: vt oē ly hoīem currere est possibile: qōdā ly hoīem currere non est possibile. ⁊ ꝑticular̄ affirmatiua ⁊ negatiua opponūtur subcōtrarie: vt qōdā ly hoīem currere est possibile: ⁊ qōdā ly hoīem currere nō est possibile. ⁊ silr̄ dicat̄ de alijs oppositionib⁹ puta ɔ̃ ɔtrarijs ⁊ subaltēnis. s. ꝙ vl̄is affirmatiua ⁊ vl̄is negatiua opponunt̄ ɔtrarie. ⁊ vl̄is affirmatiua et ꝑticularis affirmatiua opponunt̄ subalterne seruatis ɔditionib⁹ ad tales oppositōes: vt oē ly hoīem currere est possibile. nullū ly hoīez currere est possibile. Et si q̄s dicat quis est sensus hu⁹ ꝓpōnis omē ly hoīem currere est possibile. Dicitur ꝙ talis est sensus: oīs talis ꝓpō hō currit est possibil̄. Et si q̄s dicat q̄d est ꝓpō possibilis. vr̄ ꝙ est illa q̄ significatione totali ⁊ ꝓpōnali significat ita eē sicut possibile est esse.

Primo arguitur sic. iste propōnes ens possibile est esse deū: ens īpossibile est eē deum: sunt in prima ⁊ tertia lineis: ⁊ tñ nō opponūtur cōtradictorie cuz possint simul esse vere: igitur. ¶ Scd̄o sic. iste duę hoīem possibile est currere: oēm hoīem possibile est non currere opponūtur ɔtrarie cum vna sit vl̄is affirmatiua: ⁊ alia vl̄is negatiua: ⁊ tñ nē sunt de tertia ⁊ q̄rta lineis. ¶ Tertio sic. iste due fortē ɔtigit eē aīal: fortē nō ɔtingit eē aīal sunt ī p̄ria ⁊ scd̄a lineis. et tñ nō opponūt̄ subcōtrarie cū sint siml̄ false.

Ad primum dicitur ꝙ non obseruantur ɔditiones reqsite ad ɔ̃dictorias. iō non opponūt̄ ɔ̃dictorie. ¶ Ad scd̄m d̄r ꝙ ꝓpōnes ɔ̃rēs ex ꝑte dicti et ꝑticulares ex ꝑte modi non seruant aliquā legē oppōnis neq; econtra. cū oēs sunt ille de qb⁹ fit instātia: ⁊ cū ar̄. ista est vl̄is affirmatiua. ⁊ alia vl̄is negatiua. Rñdet̄ ꝙ veruz est ex ꝑte dicti. s̄z nō ex ꝑte modi. Ad tertiū dicitur ꝙ si ɔtigēter capiat̄ gnāl̄r vt ɔuertit̄ cū possibili. tūc ille due opponunt̄ subcōtrarie fm formam ⁊ nō sunt simul false. s̄z si ɔtingēs accipiat̄ spāliter ꝓ illo qd̄ pōt esse et nō esse. tūc ille due nō sunt in p̄ma ⁊ scd̄a lineis. qꝛ linee nō sunt ex ɔtingēti capto spālit̄: s̄z ex ɔtigēti capto gnāl̄r.

¶ Sequit̄ textus.

Predicabile quīq; sumitur ꝓprie quīq; coīter et sic d̄r p̄dicabile qd̄ de plurib⁹ vniuoce predicat̄. vt hō de forte ⁊ platōe ⁊c. quīq; sumitur coīter: ⁊ sic d̄r predicabile qd̄ de vno solo siue de plurib⁹ p̄dicatur vniuoce vel equoce: vt hō de forte vel de platōe. vñ predicabile ꝓprie sumptū ⁊ vl̄e idem sunt fm rem tñ differunt fm rationē: qꝛ vl̄e diffinitur per esse in. predicabile vero ꝑ dici de. Est aūt predicabile qd̄ aptū natuz est dici de plurib⁹. Vl̄e aūt quod aptuz natū est esse in plurib⁹. Predicabile aūt proprie sumptū siue vl̄e diuidit̄ ꝑ gen⁹ spēm d̄ñam ꝓprium et accñs ⁊ solū de his hic intendim⁹.

Et sciendū primo ꝙ postq̄ determinatū est de ꝓpositionib⁹ ⁊ eaꝝ passionib⁹. ɔsequēter determinandū est de p̄dicabilib⁹ et vl̄ib⁹. Pro cui⁹ declaratione supponit̄ p̄mo ꝙ duplex est vl̄e. s. in causando vt de⁹. ⁊ in p̄dicando: vt hō de quo solū est hic ad ꝓpositum. Scd̄o supponit̄ ꝙ vl̄e in p̄dicādo pōt capi dupliciter. vno mō p̄me intētionalr̄. alio mō scd̄e intētionalr̄ seu ꝓ ꝑ se significato. Vñ vl̄e p̄me intētionalr̄ captū nō est aliud q̄ aliqd cognituz vt vnū in multis. ⁊ de multis cui ex natura rei nō repugnat sic esse cuiōi sunt significata adequata terminoꝝ cōium. Sed vl̄e scd̄e intētionaliter captū nō ē aliud q̄ q̄daz respect⁹ rōnis causatus ꝑ actū cōparatiuū intellect⁹ ɔparātis aliqd in ordīe ad sua inferiora vt vnū in multis ⁊ de multis. ⁊ sic diffinit̄ in textu vt qñ intellect⁹ cognoscit significatū adeq̄tum isti⁹ termini hō in ordīe ad sua inferiora puta ad petrū sortem ex tali cognitione cātur vn⁹ respect⁹ rōnis q̄ vocatur vl̄e. Ex quo sequit̄ ꝙ vl̄ia nō sunt nisi per intellectū q̄litercūq; capiant̄ siue prime intentionaliter siue scd̄e intētionaliter ⁊ hoc capiendo vl̄e ꝑ ɔceptib⁹ obiectiualibus.

Sciendū est scd̄o ꝙ logicus principalr̄ ɔsiderat d̄ vl̄i scd̄e intētionalr̄ capto qd̄ est subm in hac scīa ⁊ de ei⁹ spēb⁹ subiectiuis q̄ sunt quīq; vl̄ia. s. gen⁹: spēs: d̄ña: ꝓpriū: ⁊ accñs et min⁹ p̄ncipalr̄ de vl̄i p̄me intētionalr̄ capto. ¶ S̄z restāt aliq̄ parue difficultates. P̄ria vtrum sint aliq̄ nature seu res cōes sicut dicūt aliqui. Dicit̄ ꝙ aliqd esse cōe pōt intelligi duplr̄. vno mō ꝑ realē exñtiā sic. s. ꝙ sit aliq̄ res q̄ realit̄ sit in plurib⁹ ⁊ sic nulla est talis supple creata. alio mō per indifferentiā: qꝛ. s. q̄ tū est d̄ se sibi nō repugnat esse in multis: licet nūq; sit ⁊ sic bene ex natura rei sunt tales rationes cōes. ¶ Scd̄a difficultas nūne termini dicunt̄ vniuersalia in p̄dicando cum soli illi ponant̄ in ꝓpositionibus. Rñdet̄ ꝙ termini pñt dici vniuersalia in significando supponēdo ⁊ p̄dicādo. ⁊ tale est triplex fm ꝙ triplex est terminus. scilz mentalis vocalis ⁊ scriptus: vt ē iste term̄n⁹ homo tā mētalis

Duplex est vl̄e in causādo ⁊ in p̄dicando.

Quid sit vl̄e p̄me intētiōaliter captum.

Quid sit vl̄e scd̄e intentiōaliter captū

Quomodo intelligit̄ aliqd eē cōe

vocalis ꝙ scriptus: sed res cognite significate adequate per tales terminos dicūtur vniuersalia in esse concepto seu in esse obiectiuali.

Sciendum est tertio ꝙ si vniuersale ⁊ ꝑdicabile accipiātur scđe intentionalr se habēt sicut subiectū ⁊ propria passio sic ꝙ vniuersale est subm ⁊ ꝑdicabile ꝑpria passio q̄ semper est eadē cū subiecto. ¶ Et aduerte ꝙ sicut in primis intēnonibꝰ ⁊ rebꝰ inueniunt ꝑprie passiones spēs differētie ⁊ genera. ita in scđis intētionibꝰ inueniūtur ꝑprie passiōes dr̄e spēs et genera. sed si capiant prīe intētionalr: tunc est idem ɔceptꝰ obiectiualis vel eadē res cognita q̄ dr̄ vl̄is ⁊ ꝑdicabilis. ¶ Aduerte vlteriꝰ ꝙ vl̄e scđe intētionalr captū est genꝰ ad quinq̧ vl̄ia: ita ꝙ illa quinq̧ sunt spēs vl̄is. Ex quo sequit̄ ꝙ iste sūt ɔcedēde genꝰ est spēs: dr̄ia est spēs. imo etiā ista est ɔcedēda: spēs est spēs fm ꝑdicationem denoīatiuā. ⁊ hoc nō est incōueniens. puta qū vnū accipitur vt quid ⁊ aliud vt modus.

Arguitur sic primo. ex natura rei in re inuenit̄ natura q̄ est apta nata esse in pluribus: ergo ex natura rei inueniuntur vl̄ia. ¶ Scđo sic. si vl̄e prime intētionalr captū eēt res cognita vt vna in multis: ⁊ de multis seq̄retur ꝙ res subijcerētur ⁊ ꝑdicarētur qđ est falsum. ¶ Tertio sic. termini nati sunt de pluribꝰ ꝑdicari: ergo termini dicuntur vl̄ia ⁊ nō ipē res cognite.

Ad primā dicitur ꝙ ad hoc ꝙ aliquid dicat̄ actu vl̄e due ɔditiones requirūtur. Prima ꝙ illud sit cōicabile pluribꝰ. Scđa ꝙ sit in potētia ꝑpinq̄ vt dicat̄ de pluribꝰ q̄ ɔditio sibi solū ɔuenit ꝑ itellectū. ¶ Ad scđm dr̄ ꝙ res nō subijciunt̄ neq̧ ꝑdicātur sic ꝙ ex ipsis fiant propōnes. tn̄ possunt dici subijci vel ꝑdicari capiēdo subijci ⁊ ꝑdicari vt idē est ꝙ ɔcipi. ¶ Ad tertiū dicit̄ ꝙ termini tam mētales q̄ vocales q̄ scripti dicūtur bene vniuersalia in significādo supponendo ⁊ predicando.

Genus dicitur tripliciter. primo mō dr̄ genꝰ vt est collectio multorū quodāmō se habētium adinuicē ⁊ ad vnū principiū: vt collectio eorū q̄ sūt d eadē parētela: ⁊ descēdūt ab vno quo vt romani a romulo. ¶ Scđo mō dr̄ genus ꝑncipiū vniuscuiusq̧ gn̄ationis vt pater vel patria. ¶ Tertio mō dicit̄ genus cui supponitur species. ⁊ hoc vltimo mō sumitur hic ⁊ diffinit̄ sic.

Generis diffinitio

¶ Genus est quod predicat̄ de pluribꝰ differentibus specie in eo qđ quid vt animal predicatur de hoīe ⁊ de equo que specie differunt.

¶ Primo sciendū est ꝙ omne equocū prius est distinguendū q̄ diffiniēdū. ⁊ qr genꝰ est equiuocum. ideo prius est distinguendū q̄ diffiniendū.

¶ Pro cuiꝰ declaratiōe supponit̄ ꝙ genꝰ tripliciter accipit̄. primo mō accipit̄ ꝑ collectiōe multorum quodāmō se habentiū ad inuicē ⁊ ad vnū principiū: vt collectio romanoꝝ dicit̄ genus. ¶ Secūdo mō dr̄ genꝰ principium illius collectionis vt romulus dicitur genꝰ romanoꝝ. ¶ Et illud ꝑncipiū est duplex. s. in producēdo vt pater. ⁊ in obseruādo. vt locus. ¶ Tertio mō dr̄ cui supponit̄ spēs et de isto est hic ad propositū. ¶ Supponit̄ tertio ꝙ hic nō determinat̄ de omnibꝰ acceptionibus generū. sz solum de illis ad quarū similitudinē sumitur genꝰ logicū. vnde genus logicū hz similitudinē cū gn̄e ꝑmo mō dicto: qr sicut genꝰ ꝑmo mō dictū ɔtinet multa: ita genꝰ logicū continet multas spēs. ¶ Conuenit etiā cū genere scđo mō dicto: qr sicut genus scđo mō dictū est pricipiū multorum: ita genus logicum est principium multarum specierum.

Sciendū est scđo ꝙ genus sic diffinit̄. est qđ predicat̄ de pluribꝰ spē differentibꝰ in q̄d. in qua diffinitione ꝑ illud relatiuum qđ intelligit̄ vl̄e quod est genus ad q̄nq̧ vl̄ia ⁊ totum residuū ponit̄ ad dr̄iam aliorū vl̄ium. vnde ꝑmo ponit̄ de pluribꝰ quod capit̄ positiue. scz de multis ad dr̄iam indiuidui qđ nō ꝑdicat̄ de multis. Scđo ponit̄ differētibꝰ spē ad dr̄iā speciei q̄ nō ꝑdicant̄ de pluribꝰ differētibus specie. Tertio ponit̄ in q̄d ad dr̄iam differētie ꝑprij ⁊ accidētis q̄ predicant̄ in quale. ¶ Aduerte ꝙ ibi diffinit̄ genus scđe intētionaliter captum ⁊ nō prime intētionaliter captū cū nihil sit vnū et vniuocū tanq̄ genus ad oīa gn̄a prime intētionaliter capta. Alteriꝰ aduerte ꝙ licet genus scđe intētionalr captū sit spēs vl̄is. tn̄ in actu signato q̄ sit ꝑ ista verba dr̄ ꝑdicat̄. ꝑdicatur d pluribus differētibus specie.

Sciendum est tertio ꝙ genus qđ hic diffinit̄ capit̄ scđe intētionaliter. de quo diffinitio eiꝰ q̄ditatiue ꝑdicat̄. Ex quo seq̄tur falsitas aliquoꝝ dicentiū ꝙ genꝰ scđe intētionaliter captum diffinit̄ ꝑ gn̄e prime intētionaliter capto. Et si q̄s dicat ibi diffinit̄ illud pro quo genus supponit: vt dicēdo genꝰ est qđ ⁊c. sed genꝰ supponit ꝑ prima intētione: qr oīs terminꝰ cōcretiue acceptus supponit ꝑ significato materiali. Rn̄det̄ ꝙ q̄libet terminꝰ de bonitate itellectus pōt supponere ꝑ suo significato lz aliq̄n de vsu ꝑ alio supponat. Et aduerte ꝙ sicut ista est denomīatiua ⁊ accidētalis aīal est genꝰ ita et ista aīal ꝑdicatur de pluribꝰ: nam sicut diffinitum ꝑdicatur de aliquo ⁊ eius diffinitio.

Arguitur sic ꝑmo genus est spēs vniuersalis: ergo nō predicatur d pluribus differentibus specie cum spēs solū ꝑdicet̄ de pluribus differentibus numero: igitur. ¶ Scđo si diffinitio generis esset bona sequeretur ꝙ iste essent concedende homo est genus equꝰ est genus cū differāt specie: igit̄. ¶ Tertio sic. genus ꝑdicatur in quale: ergo male dicit̄ ꝙ predicat̄ in quid. antecedens patet: quia coloratum est genus ⁊ predicatur in quale: vt patet dicendo

paries est caloratus.

Ad primū dicitur q̄ genus predicari de pluribus differentib⁹ spē potest intelligi dupliciter. vno mō in actu exercito. vt dicendo homo est gen⁹: et sic nō est intelligendū. alio mō in actu signato q̄ fit p ista verba: dicit predicaṫ. et sic intelligiṫ. et p hoc patet solutio ad scdam ratione. ¶ Ad tertiū dicitur q̄ cōcreta accidentium pñt ad duo corparari. vno mō ad sua inferiora. et sic predicanṫ in quid. alio modo ad sua subiecta. et sic predicantur in quale.

Ad cognoscendum hoc membrum de differentibus specie. oportz scire quot modis diciṫ differēs. vnde tot modis dr̄ differens quot modis dicitur idē. Idē. aūt dr̄ tripl'r. scz idē gn̄e idē spē. idem numero. Eadez genere sunt quecūq3 sub eodē genere ɔtinētur vt homo et asin⁹ sub animali. Eadez spē sunt quecūq3 sub eadē specie ɔtinentur. vt sortes et plato sub hoīe Idē numero dr̄ quadrupl'r. s. idē noīe idē diffinitione. idē proprio et idē accidente. Eadē noīe sunt quoꝝ rēs est vna noīa vero plura. vt marc⁹ tulli⁹ Eadē diffinitione sunt quoꝝ vnū est diffinitio alteri⁹. vt aīal rōnale mortale est diffinitio hoīs. Eadez pprio sūt quoꝝ vnū ē ppriū alteri⁹ vt hō et risibile. Eadē accidēte sūt quorū vnū est accidēs alteri⁹ vt sortes et albedo q̄ est in ipo. Silr̄ diūs dr̄ tripl'r. s. genere spē: et nūero. Diūa gn̄e sunt q̄ sub diuersis generib⁹ ɔtinenṫ: vt hō sub aīali et arbor sub plāta. Diūa spē sūt q̄cūq3 sub diuersis spēb⁹ ɔtineṫ: vt hō et asin⁹ sub aīali. Diūa nūero sūt q̄ faciūt diuersuz nūerū: vt sor. et plato. Illud vero dr̄ p̄dicari in q̄d qd̄ ɔueniēter rn̄detur ad interrogatione factā p q̄d: vt si q̄ratur q̄d est hō ɔueniēter rn̄detur aīal: et iō aīal p̄dicatur in q̄d de hoīe. aliter aūt diffinitur sic gen⁹ Gen⁹ ē cui supponitur spēs. Itē genus diuiditur in genus gn̄alissimū. et genus subalternū. Gen⁹ gn̄alissimū ē supra qd̄ non ē aliud gen⁹ superueniēs vel gen⁹ gn̄alissimū est qd̄ cū sit gen⁹ non pōt esse spēs. Et diuiditur in decem gn̄a gn̄alissima q̄ sunt decez p̄dicameta. s. substātia: q̄titas: q̄litas: relatio: actio: passio: situs: hītus: vbi: et qn̄. Hec aūt decē dicūtur gn̄a gn̄alissima: q2 nullū gen⁹ hn̄t supra se. Et lz ens sit supra ipa tn̄ nō dr̄ de ipis vniuoce: sed equiuoce: iō nō est gen⁹. De his aūt nihil ad p̄sens dicetur sed in predicamētis. Gen⁹ subalternū ē qd̄ cū sit gen⁹ hn̄ pōt esse spēs vt aīal est genus hominis et equi et est species corporis animati.

¶ Sciendū est primo q̄ ad cognoscēdū illaz pticulā differentib⁹ spē videndū est quot modis diciṫ idē: q2 opposita iuxta se posita magis elucescunt. vn̄ idē dr̄ trib⁹ modis. s. gn̄e spē et nūero. vn̄ eadē gn̄e sunt q̄ imediate et directe ɔtinētur sub eodē gn̄e: vt hō et equ⁹: et per oppositū de differentib⁹ gn̄e dicaṫ. Eadē spē sunt que directe ɔtineṫ sub eadē spē supple spālissima: vt sortes et plato sub hoīe et p oppositum dicaṫ de differentib⁹ spē. lz idē numero dr̄ q̄drupl'r. s. nomine diffinitiōe pprio et accidēte quoꝝ diffinitiōes satis patēt in textu. Unde iter istas idētitates maior idētitas est idētitas nūeralis que vt in plurib⁹ infert alias idētitates. lz maior diuersitas est diuersitas generica. Et aduerte q̄ est differētia inter ista. diuersum differēs et non idē. nam illa sunt diuersa q̄ in ɔceptu q̄ditatiuo nō cōueniūt vt vltime differentie. sed differētia semp in cōceptu quiditatiuo ɔueniūt. vt sortes et plato. sista solū dicunṫ de ente. lz nō idē dicaṫ tam de ente q̄ de nō ente: vt chimera nō est idē homini et tamen nō differt ab homine.

Idem q̄ tot modis dr̄

Sciendū est secūdo q̄ illud dicitur predicari in q̄d per qd̄ cōuenienter respondeṫ ad questionez factā per quid: vt si queratur q̄d est hō respondetur animal. ideo aīal predicaṫ in quid de homine. Unde aduerte q̄ quicquid predicatur in q̄d predicatur. per se primo modo lz nō econtra: quia differentie predicanṫ per se primo mō de speciebus et nō p̄dicanṫ in quid sed in quale. Aduerte etiā q̄ predicari in quid et esse de q̄ditate nō sunt idē. q2 differentie sunt de quiditate specieꝝ: et tamē nō p̄dicātur d̄ speciebus in quid lz in quale. Aduerte vlteri⁹ q̄ oē superi⁹ predicaṫ in quid de suis iferiorib⁹ siue sit in terminis prime intentionis siue secunde intentionis.

Quid sit p̄dicare i qd.

Sciē dū est tertio q̄ secūda diffinitio generis est ista. gen⁹ est cui supponitur species que debet sic intelligi: gen⁹ est vl'e sub quo directe et imediate ponitur spēs. Et dicitur notanter directe ppter differētias que ponuntur a latere. Diciṫ etiā notanter immediate propṫ

Gn̄is secūda diffinitio.

individua que solū mediāte spē ponunꝯ sub genere. Ex quo sequiꝯ ꝙ species est ꝓpriū correlatiuum et nō individuū. Et aduerte ꝙ genus diuiditur in genus gnālissimū ⁊ subalternū. vnde genus generalissimuz est qḋ cū sit gen⁹ non pōt esse species. q: species habz gen⁹ supra se. igiꝯ. sed generalissimū non hz gen⁹ supra se. igiꝯ. Ex quo seqꝯ alia diffinitio generis generalissimi ē qḋ nō hz aliud gen⁹ supueniēs. et diuidiꝯ in decē ꝑdicamēta. s. in substātiā ꝗtitatē ⁊ qualitatē. et sic de alijs. sic scz ꝙ decem sūt gnālissima exponēdo gnālissimū negatiue. Sed genus subalternū est qḋ cū sit genus hm̄ potest esse spēs subalterna: vt aīal respectu corporis est spēs. et respectu hominis est gen⁹.

Gn̄is diuisio.

Arguitur primo sic. aīal et substantia sunt idē genere et tn̄ non conuertunꝯ sub eodem gn̄e: igiꝯ. ¶ Scḋo sic. gen⁹ ⁊ spēs sunt due species: g̃ vnū nō cōtineꝯ a'b alio. ¶ Tertio sic generalissimum est spēs generis. g̃ male diciꝯ ꝙ generalissimū nō potest esse spēs.

Ad primū dicitur ꝙ licet nō contineātur sub codē genere. tn̄ vnū ꝯtineꝯ sub alio quod sufficit. ¶ Ad secundū diciꝯ ꝙ vnū nō ponitur sub alio in actu exercito. tamē bene ī actu signato. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ cōmittitur fallacia figure dictiōis arguēdo a suppositione simplici ad personalem.

Speciei diffinitiō

Species est quod predicatur de plurib⁹ differētib⁹ nūero in eo quod quid. In hac enī diffinitione hoc verbū predicaꝯ. dicit aptitudinem ⁊ nō actum. Similr̄ ⁊ in alijs vt hō ꝑdicaꝯ de sorte ⁊ platōe. ⁊ ď alijs particularib⁹ hominibus qui differūt numero. vt prī⁹ patuit. diffiniꝯ etiaz spēs. Spēs ē que poniꝯ sub assignato gn̄e. ⁊ ď q̄ gen⁹ i eo qḋ ꝗd predicaꝯ Et diuidiꝯ in spēm spālissimā ⁊ subalternā. Spēs spālissima est que cuz sit spēs nō pōt eē genus. vt hō equ⁹ et filia. vel est illa sub q̄ nō est alia inferior spēs sub se. Spēs subalterna ē q̄ cū sit spēs hm̄ pōt esse gen⁹. vn̄ q̄cūq3 sunt inter gen⁹ gn̄alissimū ⁊ spēm spālissimā pūt esse gn̄a ⁊ spēs ad aliud tn̄ ⁊ ad aliud sumpta. sunt enī gn̄a respectu inferiorū spēs vero respectu superiorū. sicut pz in arbore. Ut h̄ aūt sit mag⁹ planū sumaꝯ exemplū i vno quoq3 predicamēto. vt suba est gen⁹ primū. et sub hoc ponitur corpus. et sub corpore corp⁹ aīatum. sub corpore animato aīal: ⁊ sub aīali aīal rōnale. ⁊ sub rōali hō. et sub hoīe sūt indiuidua: vt sortes ⁊ plato. Indiuiduū est quod de vno solo predicatur. vt sortes de seipso.

¶ Primo sciendū est ꝙ ꝯsequēter videndū est de secūdo predicabili. s. de specie. Unde spēs dicitur duobus modis. Uno mō vt est pulcritudo vt forma rei et sic nō capitur hic. alio mō pro eo qḋ poniꝯ sub assignato gn̄e ⁊ sic capiꝯ adhuc dupliciter. vno mō prime intētionalr̄ ⁊ sic non est aliud ꝙ̄ significatū adequatū alicuius termini cōmunis vt indifferens est ad multa dr̄a nūero alio mō scḋe itētionalr̄: ⁊ sic est respectus rationis causatus pactū ꝯparatiuū nostri intellect⁹ cōparantis ad tale significatū adeq̄tū ī ordine ad sua inferiora: et sic capitur hic. Et eius sunt tres diffinitiōes. Prima spēs est qḋ predicatur de plurib⁹ differentib⁹ numero in eo quod q̄d. ⁊ debet intelligi in tali diffinitōe solū ad drīaz generis quod ꝑdicaꝯ de plurib⁹ differētib⁹ specie Secunda diffinitio species est q̄ poniꝯ sub assignato genere supple īmediate et directe. Et ponitur notanter sub assignato gn̄e. i. sub determinato: quia nō ponitur sub quocūq3 genere. Tertia diffinitio. spēs est de qua genus ī eo qḋ quid ꝑdicatur: ⁊ debent intelligi iste diffinitiōes ī actu signato q̄ exercetur in primis. Et aduerte ꝙ licet vni⁹ rei vel termini nō sint plures diffinitiones quiditatiue. tamen possint esse plures per additamentum.

Spēi diuisio.

Sciendū est secūdo ꝙ sicut genus diuiditur in gen⁹ gnālissimū ⁊ gen⁹ subalternū ita species diuidiꝯ in spēm spālissimā ⁊ speciez subalternā: ⁊ sunt tales diuisiones toti⁹ in mō in suas partes sic ꝙ spēs spālissima ⁊ spēs subalterna nō addunt supra spēm nisi differentias accidētales. Ex quo sequiꝯ ꝙ spēs spālissima ⁊ spēs subalterna nō dicūt aliquē ꝑ se vnū conceptum. sed solum per accidēs. igitur iste sunt cōtingentes species specialissima est species. Unde ipsius speciei specialissime sūt due diffinitiones. prima est ꝙ cum sit species non potest esse genus. secunda ꝙ cum sit species nō habz aliaz speciem inferiorem: ⁊ diuiditur solū per differētias indiuiduales. sed species subalterna est ꝙ cum sit species potest esse genus: q: diuidiꝯ per differentias formales cōstituentes spēs vt aīal per rōnale et irrationale.

Tertio sciēdū est ꝙ petrus hyspanus incidētaliter determīat de indiuiduo dicens Indiuiduuz est qḋ de vno solo ꝑdicaꝯ. vt sortes de seipso. et h': vno solo ad differentiā ꝑdicabiliꝯ quod ꝑdicatur de plurib⁹. Et aduerte ꝙ ibi diffinitur indiuiduū secunde intentionalr̄ captuz Et si quis dicat indiuiduū secunde intentionaliter captuz ꝑdicatur de plurib⁹ puta de hoc indiuiduo et de illo g̃ male dicitur ꝙ de vno solo ꝑdicatur. Rn̄detur ꝙ indiuiduū secunde intētio

naliter captum est spēs. lō p̄dicatione exercita p̄dicaṫ de plurib⁹ differētibus numero. puta d̄ hoc indiuiduo, ꝛ de isto. Sed p̄dicatione signata ꝛ essentialiter solū p̄dicaṫ de vno solo. ¶ Aduerte ꝙ in diffinitione indiuidui debēt intelligi ille pticule q̄ ponebanṫ in diffinitione termini discreti. ¶ Aduerte finalr ꝙ septē sūt ꝓprietates indiuidui qbus indiuiduū cognoscit ꝛ distinguiṫ saltē extrinsece ab alijs q̄ ꝯtinētur in istis verbsib⁹. Forma figura: locus: strips: nomē: patria tp̄us. Hec septē ꝓprie cōtinet oīs homo.

Quot sūt ꝓprietates indiuidui.

Arguitur sic primo spēs p̄dicatur de pluribus differētib⁹ spē: vt hō est spēs asin⁹ est spēs: ḡ male d̄r ꝙ solum p̄dicaṫ de pluribus differētibus nūero. ¶ Scdo sic illa de qb⁹ predicaṫ spēs solū differūt numero: ḡ spēs nō predicaṫ de plurib⁹ differētib⁹ numero. ¶ Tertio sic: si indiuiduū scdē intētionaliter captū esset spēs sequereṫ ꝙ essent plures spēs vniuersalis ꝙ quinq₃. sed hoc est falsum: gṫ.

Ad primū dicitur ꝙ spēs accidētaliter bn̄ p̄dicaṫ de plurib⁹ differētib⁹ spē sed nō q̄ditatiue. ¶ Ad scdm d̄r ꝙ argumentū bn̄ ꝓbat si ly plurib⁹ teneaṫ cōparatiue: s₃ nō si teneaṫ positiue. ¶ Ad tertiū dicitur negādo ꝯsequentiam: q2 licet indiuiduū sit spēs nō tn̄ est spēs vlis sed alicui⁹ alteri⁹ nob inoīati. Text⁹.

D Ifferētia d̄r tripl'r. cōiter. proprie ꝛ magis proprie Cōiter differētia est qua vnū differt ab altero separabili accnte: vt sortes sedēs differt a platone currēte. Propria dr̄ia est q̄ vnū differt ab altero īsepabili accidēte vt sortes cim⁹ differt a platone aq̄llo. Dr̄ia magis ꝓpria est qua vnū differt ab altero specifica dr̄ia vt hō per rōale differt ab equo ꝛ asino. et diffiniṫ sic. Dr̄ia est qd̄ p̄dicaṫ de plurib⁹ differētib⁹ spē in eo qd̄ q̄le. vt rōnale p̄dicatur de hoīe: ꝛ de dijs q̄ differūt spē. sum⁹ eīn rōnales nos ꝛ dij vt vult porphirius. s₃ mortale additū nobis sepat nos ab illis Illud aūt d̄r p̄dicari in quale qd̄ cōueniēter rn̄detur ad interrogationē factā per quale. vt cu₃ queritur qualis est homo: cōueniēter respōdetur rōnalis: ꝛ ideo rōnale predicatur de hoīe in q̄le. Aliter sic diffinitur. Differentia est qua abūdat spēs a genere: vt homo abundat ab animali his differentijs rōnale mortale. Et sciendum est ꝙ eade₃ differentia est diuisiua ꝛ cōstitutiua. sc₃ diuisiua generis ꝛ constitutiua spēi. vt rōnale diuidit aīal cum dr̄ia sibi opposita. Dicimus eīn aīalium aliud rōnale ꝛ aliud irrōnale: ꝛ iste due dr̄ie cōstituūt diuersas species sub animali. omis eīn differentia aduenïens generi cōstituit speciem. ꝛ ideo constitutiua vel diuisiua nominatur: mortale eīn additum super hoc genus animal cōstituit speciem. Et dicit Boetius ꝙ sola spēs diffinitur. diffinitio eīn cōsistit ex genere ꝛ dr̄ia: sed sola spēs habet genus ꝛ differentias ꝛ omne illud qd̄ h₃ genus ꝛ dr̄ias diffiniṫ.

¶ Sequitur figura.

S Ciendum est primo ꝙ postꝙ determiatum est de scdo predicabili: sc₃ de specie ꝯnr determinandū est de tertio. s. d̄ differentia dicēdo ꝙ differentia dicitur tripliciter: scilic₃ cōiter ꝓprie ꝛ magis proprie. Unde

Differentia quot modis de

differentia cōmunis est qua alterum differt ab altero separabili accidēte. vt sortes albus differt a platone nigro. differētia cōiter dr̄ cōis nō per predicationē sed ſm vsum cōiter loquentium. Differētia ꝓpria est qua alterū differt ab altero inseparabili accidente vt sortes simus differt a platone aq̄llo. ⁊ dr̄ ꝓpria: q2 est in vsu proprie loquentiū. Differētia magis ꝓpria est qua alterum differt ab altero specifica differētia vt rōnale ⁊ irrationale ⁊ dicit̄ magis ꝓpria: q2 est in vsu proprijssime loquētium .i. sapientium. ⁊ de ista scd̄e intentionaliter capta est hic ad ꝓpositum ⁊ diffinit̄ sic. Est qd̄ p̄dicat̄ de pluribꝰ differentibꝰ spē in eo qd̄ quale essentiale. ⁊ dicitur essentiale ad dr̄iam accidentis ⁊ ꝓprij que predicant̄ in quale accidētale. vn̄ illud dr̄ predicari in quale ꝑ quod ꝯueniēter rn̄detur ad interrogationē factā per quale vt si queraт̄ qualis est homo ꝯuenienter respondetur rationalis.

Sciendum est scd̄o ꝙ petrus hyspanus solū diffinit dr̄iam genericā q̄ nō facit tertiū p̄dicabile. sed dr̄iam que est cōīa ad differentiam gn̄icam ⁊ specificā: ⁊ diffinit̄ sic. vt ē tertium p̄dicabile est qd̄ p̄dicat̄ de pluribus in quale essentiale. vn̄ duplex est dr̄ia magis propria scz gn̄ica ⁊ specifica. Generica est que ꝯuertitur cū genere ⁊ facit ip̄m differre ab oī alio. vt sensibile cōuertit̄ cum aīali ⁊ facit ip̄m differre ab oīu alio. Sed dr̄ia specifica est q̄ cōuertitur cum spē ⁊ facit eam differre ab oīu alio: vt rōnale ⁊ talis sic diffinit̄ est qd̄ p̄dicatur de pluribꝰ differētibꝰ nūero in q̄le eē̄ntiale. ¶ Et aduerte ꝙ dr̄ia siue gn̄ica siue specifica est eadē res cū illo cuius est dr̄ia: licz tamē distinguat̄ formaliter vt rationale est idem cuz homine: tamen distinguitur formaliter.

Alia differentie diffinitio

Sciendum est tertio ꝙ aliter diffinitur differentia est qua species abundat a genere id est qua spēs actu ⁊ essētialiter plura cōtinet ꝙ̄ genus vt per rōnale hō plus ꝯtinet actu ⁊ essentialiter ꝙ̄ aīal: q2 differentia que diuidit genꝰ nō cōtinet̄ in genere actu sed solū in potentia id est sicut in magis cōi. ¶ Et aduerte ꝙ ista diffinitio cōuenit tam differentie generice ꝙ̄ specifice. ¶ Aduerte vltra ꝙ eadem differētia est diuisiua generis ⁊ cōstitutiua speciei .i. ꝙ illa differentia que cū sua opposita diuidit genus illa eadem cōstituit speciem vt rationale cum irrationali diuidit aīal ⁊ cōstituit hominem.

Arguitur sic primo diffinitio differentie nō conuenit differētie specifice sicut rōnali. ergo nō est bona. ¶ Scd̄o sic: differentia et illud cuius est differentia sunt idem vt homo ⁊ rationale. sed illud cui est idem nō predicatur in quale. ergo neqꝫ differentia. ¶ Tertio sic: q̄cquid cōtinet species continet genus ⁊ cuz hoc plus: ergo male dicit̄ ꝙ differētia est q̄ abūdat species a genere.

Ad primum dicitur ꝙ differentia specifica nō ꝯtinetur sub differentia generica que ibi diffinitur: ideo nō oportet ꝙ diffinitio sibi conueniat. ¶ Ad scd̄m negatur ꝯn̄a: q2 lz sint idem realiter distingunt̄ tamen formaliter quod sufficit. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ genus in potentia bene plura continet ꝙ̄ species sed non in actu.

P Roprium dicitur quadrupliciter. vno modo dicit̄ ꝓpriuz quo cōuenit soli sz nō oīm vt esse grāmaticū scd̄o modo dr̄ ꝓprium qd̄ conuenit oīm sed nō soli. vt esse bipedē. tertio modo dr̄ ꝓprium quod cōuenit oīm et soli sed nō semꝑ. vt canescere in senectute. Quarto mō dr̄ ꝓprium qd̄ cōuenit oīm ⁊ soli ⁊ semꝑ vt risibile inest hōi ⁊ soli spēi ⁊ semꝑ. nō eīm dicit̄ hō risibilis eo ꝙ sꝑ actu rideat sz q2 aptꝰ natus est ad ridendū: ⁊ propriū hoc mō sumptū est vnū de quinqꝫ p̄dicabilibꝰ: ⁊ diffinit̄ sic ab aristotele. Propriū est qd̄ cōuenit omni ⁊ soli ⁊ semꝑ ⁊ cōuersī p̄dicat̄ de re ⁊ nō indicat q̄d est eē rei. vt risibile inest hōi nō indicat q̄d est esse rei ponit̄ in diffinitiōe ꝓprij ad dr̄iam diffinitiōis q̄ cōuersim p̄dicat̄ d̄ re et indicat q̄d est eē rei substātia aīata sensibilis cōuertit̄ cū aīali ⁊ indicat eiꝰ esse: q2 oīs diffinitio dat̄ per substātialia. oīe eīm superiꝰ est de eē̄ntia sui iferiorꝫ. Diffinitio eīm diffinit̄ sic ab aristotele. Diffinitio est orō q̄d est esse rei significans ꝓpriū autem nō indicat quid esse rei.

S Ciendum est p̄mo ꝙ postq̄ determinatū est de tertio p̄dicabili. ꝯsequēter determinandū est de q̄rto. s. de proprio. Vn̄ ꝓpriū dr̄ q̄druplr̄. Pri̊o qd̄ īest soli supple spēi ⁊ nō oīm supple indiuiduo illiꝰ spēi. vt esse grāmaticū ꝯuenit soli hōi ⁊ nō oīm. ⁊ hoc accipiēdo grāmaticū ꝓ illo q̄bꝫ grāmaticā acq̄sitā per laborē ⁊ exercitiū. Scd̄o mō dr̄ ꝓpriuz qd̄ inest oīm supple indiuiduo sz nō soli spēi vt eē bipedē ꝯuenit oīm hoī supple ꝑfecto sed nō cōuenit soli hoī q2 ꝯuenit auibꝰ. Tertio mō dicit̄ ꝓprium qd̄ inest oīm soli sed nō semꝑ vt canescere qd̄ inest oīm soli sed nō semꝑ vt canescere ꝯuenit oīm hoī supple viuēti ſm cōem cursuz nature ⁊ soli. Et licet multa alia aīalia dicant̄

grisescere nō tamē canescere. Quarto mō dicit̄ ꝓpriū qḋ inest homī soli et sēp: vt risibile conuenit omni homini ꝛ soli et semp: q: siue sortes sit siue non sit semper est risibilis. et de isto est hic ad propositum: ꝛ nō de alijs.

Sciendū est scḋo ꝙ iste termin⁹ proprium potest esse termin⁹ prime intētionis et secunde intētionis. qn̄ est termin⁹ prime intentionis: ꝛ sic tantū significat q̄ntum hoc cōplexum res que non potest comunicari ꝛ sic opponūtur cōi. sed qn̄ est termin⁹ scḋe intētionis significat respectū rationis qui attribuitur: quo ad denominationē alicui cognito seu significato adequato teri ꝓprie passionis vt risibile sensibile et sic est hic ad propositum.

Propriū scḋe intētionalit̄ captū q̈t mōis diffinitur.

Sciendū est tertio ꝙ ꝓpriū scḋe intētionalr̄ captum pōt duplr̄ diffiniri. vno mō vt propriū. ꝛ sic diffinitur in textu est qḋ accidit oī soli ꝛ semp ꝛ ꝯuersim. i. conuertibilr̄ predicatur de re. i. de subiecto vt risibile ꝯuertibilr̄ predicatur de homine. alio mō vt est quartū predicabile ab alijs distinctū. et sic diffinit̄ est qḋ predicatur ď plurib⁹ accidētalr̄ intrāsmutabiliter in eo qḋ quale. vnde ꝑ hoc ꝙ dicit̄ intransmutabiliter differt ab accidēte. per hoc ꝙ dicitur in q̈le differt a specie ꝛ genere. ¶ Et aduerte ꝙ predicari accidentaliter pōt capi duplr̄. vno mō vt distinguitur contra predicari essentialiter et sic ibi capit̄. alio mō vt distinguit̄ ꝯ̄ predicari necessario: et sic ibi proprie nō accipit̄.

Predicari accidētaliter q̈t mōis capitur.

Arguitur primo. oē vl̄e debet immediate predicari de pluribus: sed propriū immediate nō predicat̄ de plurib⁹: vt patet de risibili quod p̄dicat̄ de pluribus mediante specie igitur. ¶ Secundo sic oē vniuersale debz habere aliquē ꝓpriū modū predicandi sed proprium nō habz q: hoc esset p̄dicari de plurib⁹ differentibus nūero vel specie. Tertio sic. ridere est ꝓpriū hoīs ꝛ tn̄ nō facit illud q̈rtū p̄dicabile igr̄.

Ad primum dicitur ꝙ non oportet omne vl̄e predicari de plurib⁹ īmediate licz bn̄ oporteat ipsum predicari de plurib⁹. ¶ Ad secundū dicitur ꝙ predicari de pluribus in quale accidentaliter et intransmutabiliter est ꝓprius modus predicādi proprij. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ licet risibile sit propriū hominis non tn̄ ridere est sed est eius accidens.

Accidēs est qḋ adest vl̄ abest p̄ter subiecti corruptionē: vt albū nigrum hec enī p̄nt adesse ꝛ abesse preter subiecti corruptionē. aliī diffinit̄ sic. accidēs est qḋ nec ē gen⁹ nec spēs nec dr̄a: nec ꝓpriū inest aūt rei. Uel sic accidēs est qḋ ꝯtingit eidē inesse ꝛ non inesse: vt albū nigꝝ sedere ꝛ hmōi. Et de his duab⁹ diffinitiōib⁹ vltimis dicit arist⁹. ꝙ scḋa melior est q̄ p̄ma: q: ad cognoscendū primā: oz scire q̇d sit genus: quid species: q̇d dr̄a: q̇d ꝓpriū scḋa aūt ꝑ se finita est ad cognoscendū q̇d per eā dicit̄: accidentiū aliud sepabile: aliud inseparabile. Sepabile est illḋ ꝙ pōt separi a subō vt albū nigꝝ sedere ꝛ hmōi. Insepabile est ꝙ nō pōt separi a subō vt nigredo i coruo ꝛ albedo in cigno. Nō tn̄ ē ꝯtra diffinitionē q̈dā ꝙ accn̄s est qḋ adest et abest preter subiecti corruptionē: q: vt vult porphiri⁹. coru⁹ pōt intelligi alb⁹ et ethiops nitēs candore preter subiecti corruptionē. accidentiū: aliḋ cōmune: aliud ꝓpriū: cōmune vt albū nigrum. proprium: vt albedo sortis canitas platonis.

¶ Postq̄ determinatū est de q̈rto p̄dicabili. nūc determinandū est de quito ꝛ vltimo. s. de accidente vn̄ accidēs duplr̄ accipit̄. s. prime intētionalr̄ et scḋe intētionalr̄. prime intētionalr̄ capit̄ duplr̄ vno mō ꝓ denoīatō: ꝛ sic est forma que pōt adeē et abesse. i. inherere: ꝛ nō inherere subō: vt albedo nigredo. alio mō formalr̄: et sic est respect⁹ forme inherentis ad subiectū cui inheret. et tūc dicit̄ denoīatiue de nouē predicamētis. vt albedo est accidēs. Alio mō accipit̄ scḋe intētionaliter. ꝛ sic est respect⁹ ratiōis qui attribuit̄ alicui cognito qḋ pōt adesse ꝛ abesse subō. et debet ibi capi adesse ꝛ abesse scḋe intētionalr̄ q̄admodū visum est in materia ꝯtingenti.

Sciendū est secundo ꝙ accidentis scḋe intētionalr̄ capti. tres sunt diffinitiōes. prima est ꝙ pōt adesse et abesse subō p̄ter subiecti corruptionē quē pōt exponi duplr̄. vno mō realiter. ꝛ sic est sensus accn̄s est forma que pōt adesse ꝛ abesse. i. inherere ꝛ nō īherere subiecto p̄ter subiecti corruptionē. i. preter hoc ꝙ ꝓpositio exprimens fiat impossibilis. Alio mō exponitur logicalr̄ et tunc est sensus. accn̄s est vnū vniuersale qḋ pōt affirmatiue ꝛ negatiue enunciari ď subiecto p̄ter hoc ꝙ fiat impossibilis. Secūda diffinitio. accn̄s est vl̄e quod supple respectu sui subiecti nō est gen⁹ neqꝫ spēs neqꝫ ꝓpriū. Tertia diffinitio accidēs est qḋ cōtingit eidē inesse ꝛ nō inesse ꝛ est eadē in sententia cū prima. ꝛ pōt exponi sicut p̄ma. vnde in omnib⁹ istis pōt diffiniri accidens in ratione predicabilis sic diffinitur. accidēs est vl̄e ꝙ pōt predicari de pluribus accidētaliter ꝛ trāsmutabilr̄ ī eo qḋ quale.

Quot sūt diffinitiōnes accidētis secundū intētionaliter capti

Sciendū est tertio ꝙ ipsius accidētis due sunt diuisiones. prima. accidentiū aliud separabile. aliud insepabile. Sepabile est quod potest ꝑ naturā facilr̄ separari a subō. vt albedo: nigredo. Insepabile est qḋ per naturā ꝛ faciliter nō pōt separi a subiecto. vt nigredo cor

Accn̄tis diuisiōes

ni cimitas nasi. Secūda diuisio accidētiū. aliud cōmune aliud ꝓpriū. i. singulare. cōmune est q̄ potest predicari de plurib⁹. vt albū nigrū ꝓpriū est quod nō potest p̄dicari de plurib⁹. vt hoc album hoc nigrū. Ex quo sequit̄ q̄ ibi capit̄ commune vt distinguit̄ contra singulare.

Arguitur primo cōbustio est accidēs domus et tū non potest adesse et abesse subiecto prete r subiecti corruptionē: agitur. Secūdo sic accidēs est spēs vlis. g̃ male dicit̄ q̄ accñs est q̄ nō est genus neq̧ species. ¶ Tertio sic in tertia diffinitiōe accidētis ponunt̄ opposita scʒ inesse et nō inesse: igit̄ nō est bona.

Ad primuʒ dicitur q̄ cōbustio non potest adesse et abesse capiendo ly adesse et abesse prime intētionalr̄ sed bñ capiēdo secūde intentionalr̄. ¶ Ad scðʒ dicit̄ q̄ accidēs secunde intentionalr̄ captuʒ est bene spēs vlis tamē bñ respectu sui denominati nō est genus neq̧ species. ¶ Ad tertiū dicit̄ q̄ in aliqua diffinitione sine aliq̄o incōuenieti tribus modis pñt poni opposita. primo disiunctim vt ꝓpositio est oratio veruʒ vel falsum ꝛc. secundo mō copulatim vt contradictio est affirmatio et negatio eiusdē de eodem. tertio mō mediante aliqua dictione sub qua nō repugnat ipsis cōuenire alicui sicut sunt iste dictiones potest ꝛ contingit.

Cōmune est autē omnibus quinq̧ predicabilibus de plurib⁹ predicari Differunt aūt gen⁹ et spēs quoniam gen⁹ d̄ plurib⁹ predicatur q̄ species et q̄ alia predicabilia et per hoc differt ab alijs. Differētia autē differt a genere qm̄ genus predicatur i quid. Differentia vero in quale. Itē dr̄a differt a specie eo q̄ predicatur de pluribus spēbus: spēs vero nō. similiter dr̄a differt ab accidēte: q̄ accidentia suscipiūt magis et minus intentionē et remissionem. Differentia vero nō suscipit mag⁹ neq̧ minus differt aūt spēs a genere: q̄ genus cōtinet spēs et nō ꝯtinetur ab eis. Spēs autē differt a dr̄a: q̄ de pluribus differētijs bene cōstituitur vna spēs vt iste differētie rōnale mortale ꝯiūguntur ad constitutionē hui⁹ spēi hō spēs vero nō coniungitur spēi. vt gignat aliam spēm. quedā eñ pticularis equa cuidaʒ particulari asino permiscetur ad muli generationē: sed nō equa ꝛ asin⁹ in cōi spēs aūt differt a ꝓprio: q̄ species natura prior est proprio. ꝓpriū vero posterius est specie. Preterea quoꝛ termini et diffinitiōes sunt differentes ipa sunt dr̄a ergo spēs et ꝓpriū sunt dr̄a. Spēs aūt differt ab accidēte. q̄ spēs p̄dicat̄ in q̄d: accñs vero in q̄le vel quō se hʒ spēs etiā natura prior est accidēte. oē eñ accñs natura postert⁹ est suo subo. Propriuʒ aūt differt ab accidente: q̄ ꝓpriū de vna sola spē p̄dicat̄ cui⁹ est propriū accñs vero de plurib⁹ spēbus. et accidens primo inest indiuiduis ꝛ per posteri⁹ g̃n̄ibus et spēbus: nō eñ dicitur hō aut aīal currit: nisi q̄ sortes vel plato currat. ꝓpriū aūt primo cōuenit spēi. et per spēm conuenit indiuiduis. Itē genus dr̄a spēs ꝓprium equaliter participant̄ ab omnib⁹ de quib⁹ p̄dicantur. accidēs vero nō suscipit intētionē et remissionē. Itē genus dr̄a ꝓprium vniuoce predicatur accñs aūt nō predicatur vniuoce: sed denoīatiue. predicari autē vniuoce ē predicari ſm vnū nomē ꝛ rōnem vnā ſm illud nomē sumptā: vt hō ſm vnū nomē predicatur de sorte et platone vt sortes est hō: plato est hō: et ratio eius ſm illud nomē est vna: vt animal rationale mortale. Et ob hoc ens nō potest esse gen⁹ q̄ licet ſm vnū nomē predicetur de pluribus nō tamē ſm vnā rationē. Ratio eñ entis ſm q̄ d̄r de substātia est ens per se: ſm aūt q̄ dicitur de alijs nouē predicamentis est ens in alio. ꝛ sic predicatur ſm diuersas rōnes: ꝛ iō nō p̄dicat̄ vniuoce sʒ pot⁹ equoce aut multiplr̄. Predicari aūt equoce ē p̄dicari vno noīe ꝛ rōinb⁹ diuersis ſʒ illð nomē sūpt̄: vt canis vno noīe p̄dicat̄ d̄ cane latrabili sidere celesti ꝛ pisce mari io: nō aūt ſʒ illð nomē rō ē eadē omīb⁹ sʒ alia ꝛ alia. Denoīatia dr̄ q̄cūq̧ ab aliquo solo casu sūt dr̄a et ſm illð nomē hūt appellatōeʒ. vt a g̃matica g̃matic⁹ a fortitudīe fort̄. vn̄ g̃matic⁹ ꝛ fort̄ p̄dicātur denominatiue ꝛ g̃ accñs de-

noīatiue dicitur predicari.

¶ Sciendū est primo q postq̄ determinatū est de vniuersalib⁹ fm se. ꝯñter determinanduz est de ipsis cōparatiue ponēdo aliq̄s ꝯueniētias ꝛ differētias eoꝝ. Ūn cōueniunt oīa p̄dicabilia in hoc q est de pluribus .i. de multis p̄dicari. Sed dr̄it primo qꝛ genus p̄dicat̄ de pluribus q̄ alia. Deinde ponit differētias ipsius differētie ab aliys q̄ satis patent in textu. Et qñ dr̄ q accñs suscipit magis et minus ꝛ dr̄ia ꝯ nonꝺz intelligi q dr̄a nō suscipiat magis ꝛ minus. respectu illius cuius est dr̄a: ꝫ bene possit suscipe magis ꝛ minus respectu alicuius alteri⁹: vt dr̄a accñtis suscipit magis ꝛ minus respectu subiecti: sicut est accñs cuius est differētia cū sint idē. Deinde ponit dr̄as sp̄ēi ab aliys q̄ satis patent in textu. Et qñ dr̄ q genus ꝯtinet sp̄ēm ꝛ nō ecōtra dꝫ intelligi eadē cōtinētia: qꝛ genus ꝯtinet sp̄ēm in potentia ꝛ sp̄ēs ꝯtinet genus in actu.

Sciendum est scđo q consequenter ponit differētias ꝓprij ab aliys dicens q ꝓprium differt ab accidēte: quia accidens p̄dicat̄ de plurib⁹ differentib⁹ sp̄ē. vt albū de hoīe ꝛ boue. ꝓpriū vero de vna sola sp̄ē. vt risibile de solo hoīe: dꝫ intelligi de ꝓprio sp̄ēi. qꝛ ꝓpriū generis bene p̄dicat̄ de plurib⁹ differētibus specie. vñ sicut species habent suas ꝓprias passiones ita ꝛ genera. ¶ Deinde ponit drīam accidētis ab aliys dicens q accidēs bene pōt p̄dicari de suis subiicibilib⁹ respectu quorū est accidēs fm magis ꝛ minus: alia vero non: vt animal nō predicat̄ de hoīe boue et leone fm magis ꝛ min⁹.

Sciendum est tertio q predicari vniuoce est p̄dicari p̄ se vno noīe ꝛ vna rōne id est vno ꝯceptu obiectiuali sumpto fm illud nomen: ita q illud dicat̄ predicari vniuoce de aliq̄bus qđ īportat aliqđ per se cōicabile illis. vt homo p̄dicatur vniuoce de sorte ꝛ platone. qꝛ importat aliq̄d ipis p̄ se cōicabile puta humanitatem. Ex quo sequitur q ens dicitur vniuoce de decez p̄dicamētis. licet nō habeat rōnem id est diffinitionem: ꝫ tñ cōceptum cōem ipis q̄ non est aliud q̄ ipsa entitas cognita vel cognoscibilis. Sed p̄dicari equiuoce est p̄dicari vno noīe et rōnibus .i. cōceptib⁹ diuersis ita q illud dicitur p̄dicari equiuoce qñ nō importat aliq̄d cōicabile fm illud nomen illis de quib⁹ p̄dicat̄. vt canis nō īportat aliq̄d cōicabile fm illud nomē cani latrabili: syderi celesti: ꝛ pisci marino. Sed predicari denoīatiue est p̄dicari vno noīe ꝛ vna rōne accidētali cuiusmodi sunt oīa accidētia respectu suoꝝ subiectorum ꝛ omnes termini scđe intentōis respectu terioꝝ prime intentionis.

Arguitur primo sic. predicabilia sunt scđe intentiones. sed scđe intentiones non predicantur de plurib⁹ cum soli termini de pluribus p̄dicentur: igitur. ¶ Scđo sic. sensibile ē ꝓprium ꝛ tñ p̄dicatur de pluribus differentib⁹ speciebus: igitur. ¶ Tertio sic. asinus ꝛ equa sunt due distincte sp̄ēs ex quib⁹ gñat̄ tertia .s. mulus: ergo ex duabus sp̄ēbus pōt fieri vna tertia.

Quid sit antepredicamentum.

Ad primum dicitur q̄ visum est alias quid sit dicendum. ¶ Ad scđm dicitur q proprium sp̄ēi de vna sola sp̄ē predicatur tñ ꝓpriū gñis cuiusmodi ē sensibile d̄ plurib⁹ sp̄ēb⁹ predicatur. ¶ Ad tertiuz dicitur q ex duabus speciebus extrinsece ꝛ effectiue potest constitui tertia. nō tñ intrinsece ꝛ formaliter.

¶ Tractatus terti⁹ de p̄dicamentis.

a

D cognoscendum predicamenta quedā sunt necessario premittenda sine quorum cognitōe nequaq̄ potest haberi cognitio predicamentoꝝ. Eoꝝ ergo que dicūtur: quedam sunt vniuoca: quedā equiuoca: ꝛ quedam denominatiua. Equiuoca dicunt̄ quorum solū nomē est cōe ꝛ rō sube fm illud nomen: est diuersa: vt aīal significat aīal viuū ꝛ aīal pictū: ꝛ nomē ei⁹ solū est cōe ꝛ fm illd̄ nomē rō substātie est diuersa. dicimus eñ de leone picto in pariete ecce terribile aīal et de leone viuo idē dicimus equiuoce. Et de statuis regum dicim⁹ isti sunt tales reges: et de his qui adhuc regnant idem dicimus sumendo nomē regis equiuoce.

Quot sūt antepredicamenta.

Equiuocorū diffinitio.

f

Ciendum est p̄io q postq̄ in scđo tractatu determinatum est de vl̄ibus: ꝯsequēter in hoc tertio tractatu determinandū est de predicamētis. ꝛ anteq̄ determiet̄ de p̄dicamētis p̄io determinandū est de antep̄dicamētis que valēt ad noticiā p̄dicamētoꝝ habendā. Ūn antep̄dicamētū est qđdam documētum valēs īmediate ꝛ a priori ad noticiā p̄dicamentoꝝ habendā. Et dr̄ notāter īmediate ꝓpt̄ vl̄ia q̄ mediate valēt ad cognitōem p̄dicamētorum habendam. Dr̄ etiā notāter a priori ꝓpter postp̄dicamēta q̄ valēt ad cognitōem p̄dicamētorum a posteriori. ¶ Et aduerte q̄ in generali tria sunt antepredicamēta scꝫ diffinitio q̄ valet ad cognitionem siue ad cognoscendum modum predicandi ipsoꝝ predicamentoꝝ de suis inferiorib⁹ vel de prima substātia. ¶ Scđm est diuisio q̄ valet ad cognoscendū cōditōem eorū q̄ reponūtur in p̄dicamēto: qꝛ oīa talia debent esse icōplexa. ¶ Tertiū est regula que valet ad cognoscendū ordinē eoꝝ q̄ reponūtur in p̄dicamentis. sed in speciali sunt septez .s. tres diffinitiones: due diuisiones: ꝛ due regule.

Sciendū est secūdo q primū antepredicamentū in speciali est diffinitio equiuocoꝝ de qua solum p̄ accidēs ibi determinatur: cū solū p̄ accidēs valeat ad cognitōez p̄dicamētoꝝ.

Unde equiuoca sic diffiniuntur. equiuoca dicuntur id est sunt conceptibilia quorum nomen .i. vox est cõe. et secundum illud nomen ratio .i. conceptus obiectiualis vel formalis est diuersa. ita quod illa sunt equiuoca que non conueniunt in aliquo conceptu obiectiuali importato per illud nomen .i. per illam vocem per quam significantur: vt canis latrabilis: piscis marinus: sydus celeste: dicuntur equiuoca respectu istius vocis canis: quia non conueniunt in aliquo conceptu importato per illam vocem canis: licet possint conuenire in conceptu importato per aliud nomen vt puta per substantiam vel corpus. Ex istis patet quod ibi accipitur nomen large pro voce et non vt est pars orationis ab alijs distincta. etiam ibi non accipitur ratio pro diffinitione: sed pro conceptu.

Sciendum est tertio quod equiuoca sunt duplicia .s. equiuoca equocata et equiuoca equiuocantia. Unde equiuoca equocata possunt capi dupliciter .s. prime intentionaliter. et sic sunt res significate per idem nomen diuersis conceptibus. .i. que non conueniunt in aliquo conceptu importato per nomen per quod significantur: vt canis latrabilis: piscis marinus: et sydus celeste respectu huius vocis canis. Alio modo secunde intentionaliter: et sic sunt respectus rationis ipsarum rerum cognitarum ad vocem per quam significantur. Etiam equiuoca equiuocantia possunt capi dupliciter .s. prime intentionaliter. et sic sunt termini significantes plura diuersis conceptibus id est qui non significant aliquem conceptum communicabilem illis que significant vt canis. alio modo capiuntur secunde intentionaliter: et sic sunt respectus rationis ipsorum terminorum ad res significatas per ipsas. ¶ Aduerte vltra quod duplex est equiuocum equiuocans: scilicet a casu et a consilio. a casu est terminus plura eque primo significans diuersis conceptibus vt canis. sed a consilio est terminus plura significans diuersis conceptibus vnum per prius et reliquum per posterius: vt homo significat hominem viuum et hominem pictum. hominem viuum per prius et hominem pictum per posterius. Et similiter posset dici de quolibet termino vocali significante substantiam.

Arguitur primo sic. predicamenta sunt entia realia: ergo de ipsis non est hic determinandum. ¶ Secundo sic. equiuoca non diffiniuntur: ergo male ponitur diffinitio eorum. ¶ Tertio sic. si iste terminus homo esset equiuocum a consilio. sequeretur quod ista esset distinguenda homo currit. cum omnis propositio in qua ponitur terminus equiuocus sit distinguenda.

Ad primum dicitur quod predicamenta possunt capi dupliciter. vno modo prime intentionaliter et sic sunt res cognite seu conceptus communicabiles sicut substantia quantitas et de ipsis per se non determinatur: alio modo secunde intentionaliter vt sunt respectus rationis qui attribuuntur talibus rebus cognitionis et sic de ipsis hic determinatur. Ad secundum dicitur quod equiuoca equiuocantia prime intentionaliter capta non diffiniuntur tamen bene equiuoca equocata secunde intentionaliter capta. ¶ Ad tertium dicitur quod quando in aliqua propositione ponitur terminus equiuocus a consilio respectu predicati conuenientis significato principaliori: tunc illa non est distinguenda per illam regulam. omne analogum per se positum stat pro suo famosiori significato: sed quando ponitur respectu predicati conuenientis significato minus principali. tunc illa est distinguenda et hoc propter vsum logicorum.

Uniuoca dicuntur quorum nomen est commune et ratio substantie secundum illud nomen est eadem vt hoc nomen animal est commune homini boui et leoni. et similiter ratio substantie secundum illud nomen est eadem. vt homo est animal: bos est animal: et homo est substantia animata sensibilis bos est substantia animata sensibilis. et sic nomen est commune eis. et ratio secundum illud nomen est eadem nihil enim aliud est homo secundum quod est animal quam substantia animata sensibilis et similiter bos.

Denominatiua dicuntur quecunque ab aliquo solo casu sunt differentia secundum illud nomen habent appellationem. vt a grammatica grammaticus et a fortitudine fortis. differunt solo casu .i. sola cadentia que est a parte rei. et secundum illud nomen habent appellationem. Nomen enim denominatiuum debet communicare cum nomine vniuoco in principio et differre in fine: vt a grammatica grammaticus ab albedine albus. Eorum que dicuntur quedam dicuntur cum complexione: vt homo currit quedam sine complexione. vt homo vel currit.

¶ Primo sciendum est quod vniuoca sic diffiniuntur. vniuoca dicuntur: id est sunt conceptibilia — Uniuocorum diffinitio.
quorum nomen .i. vox est commune. et ratio id est conceptus secundum illud nomen est eadem. vt homo bos respectu animalis sunt vniuoca: quia conueniunt in aliquo conceptu totis communicabili, importato per illud nomen per quod secundario et adequate significantur et sunt duplicia scilicet vniuoca vniuocata et vniuoca vniuocantia. Unde vniuoca vniuocata possunt capi dupliciter. scilicet pro denominato et pro per se significato. pro denominato sunt res secundario significate per nomen commune vno conceptu. Sed pro per se significato sunt respectus rationis illarum rerum. Sed vniuoca vniuocantia sunt termini ad placitum secundario significantes secundum vnum conceptum. vt homo respectu petri guillermi .i. quod ille terminus est vniuocus vniuocans quia significat aliquid pluribus communicabile.

Sciendum eſt ſcđo ꝙ denominatiua ſic diffiniuntur. Denoīatiua dicūtur quecūqꝫ id eſt q̄ ab aliquo .i. a ſuis denominātibꝰ ſolo caſu id eſt ſolis finalibꝰ terminationibus differunt et habēt appellationē .i. denoīationez ſm illud nomē .i. ſm nomīs abſtractoꝝ vt grāmaticus a grāmatica albū ab albedine. Ex quo patz q̄cūqꝫ ſibi capit ꝑticulariter, et numerus ſingularis ꝓ numero plurali reſpectu huiꝰ ab aliquo ſolo
Duplicia ſūt denoīatiua. caſu. Et ſunt triplicia denoīatiua. ſcꝫ voce tantum ſignificatione tm̄. voce ⁊ ſignificatione ſil. voce tm̄: ſunt q̄ ꝯueniūt in principio dictionis cū ſuis abſtractis. ⁊ differūt in fine. ſed nō īportant eandem formaz. vt ſtudioſus a ſtudio. Sꝫ denoīatiua ſignificatione tm̄ ſunt q̄ nō ꝯueniunt in principio dictionis cū ſuis abſtractis: tm̄ bn̄ in re ſignificata vt ſtudioſus a virtute. Sed denoīatiua voce ⁊ ſignificatione ſimul ſunt que ꝯueniunt in principio dictionis cū ſuis abſtractis. ⁊ differūt in fine ⁊ important eandē formā accidentalē denoīatoꝝ. ⁊ talia diffiniūtur in textu. vn̄ in qualibet denoīatione ꝓprie dicta tria reperiūtur. ſcꝫ denominās qđ nō eſt aliđ ꝙ abſtractū denoīatiuū qđ ē ipm̄ ꝯcretū. ⁊ denoīatū qđ eſt ſubiectū. vt petrus eſt albꝰ. albedo eſt denoīans. albꝰ denoīatiuū. vt petrꝰ eſt denoīatuz

Prima diuiſio anteꝑdicamētalis. Sciendū eſt tertio ꝙ prima diuiſio anteꝑdicamētalis eſt iſta. Eoꝝ que dicūtur id eſt que ꝑ vocē exprimunt vl̄ ſignificant. quedam dicunt cū cōplexione. vt hō currit. q̄dam ſine cōplexione vt hō. vn̄ illa dicūtur cū cōplexione que mediāte cōceptu cōplexo exprimuntur. ⁊ illa ſine cōplexione q̄ mediāte conceptu incōplexo exprimūtur. ⁊ eſt duplex ꝯplexio: ſcꝫ diſtās ⁊ indiſtans de q̄bus alias viſū eſt. ¶ Et aduerte ꝙ iſta regula valet ad cognoſcendum ea q̄ ſunt in ꝑdicamēto ab illis q̄ nō ſunt in ꝑdicamento. nam ſola incōplexa finita ⁊ limitata ponūtur in ꝑdicamēto. vn̄ per hoc qđ dr̄ entia remouent nō entia vt chimera. ꝑ hoc qđ dr̄ incōplexa remouent cōplexa q̄ nō ſunt in ꝑdica-
Qualit corpꝰ aīa tū ſit in ꝑdicamēto. mēto. ¶ Et ſi q̄s dicat corpus aīatuz eſt q̄d cōplexum ⁊ tn̄ eſt in ꝑdicamēto: igit. Rn̄detur ꝙ corpus aīatum pōt capi dupl̄r. vno mō vt repſentat aliqđ cōplexū. ⁊ ſic nō eſt in ꝑdicamēto alio mō vt circūloquit nobis aliqđ incōplexum et ſic bene eſt in ꝑdicamento. Et per hoc quod dicitur limitatum remouentur tranſcendentia per hoc quod dr̄ finita remouetur deus: qꝛ deꝰ nō eſt in predicamento.

Arguitur ſic primo hos et hō vniuocant in aīali ⁊ tn̄ rō aīalis nō eſt eadē: qꝛ rō animalis ſm vnūqđqꝫ aīal eſt altera ⁊ altera. ¶ Scđo ſic. albū ⁊ nigrū ſunt denoīatiua: ⁊ tn̄ a nullo denominā te ſolo caſu differunt: igitur. ¶ Tertio ſic. ſi prima diuiſio eſſet bona ſeq̄retur ꝙ res reponerentur in predicamento: quia illa q̄ dicūtur ſine ꝯplexione ſūt res: ⁊ ſola talia reponūtur in predicamento.

Ad prim̄ dr̄ ꝙ rō e m aīalis ſm vnūqđqꝫ aīal eē alterā ⁊ alterā pōt intelligi dupl̄r vno mō ſm ꝙ ꝑ nomē aīalis importat. ⁊ ſic negatur. aut ſm ꝙ ꝑ noīa ſpālia aīalium importatur ⁊ ſic ꝓcedit. ¶ Ad ſcđm dr̄ ꝙ in illa diffinitione numerus ſingularis debet accipi ꝓ nūero plurali. ¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ res poni in ꝑdica- Res poni in predicamento quot mōis intelligit.
mento pōt intelligi dupl̄r. vno mō ſic: ꝙ ſubijciant ⁊ ꝑdicent ſic ꝙ ex ipſis fiant ꝓpōnes. ⁊ ſic nō reponūtur in ꝑdicamēto. alio mō ꝙ ꝯcipiantur in rōne ſuperioris ⁊ inferioris ⁊ ſic bn̄ ponātur in predicamento.

Textus.

Sed priuſq̄ alterū mēbꝛuz diuiſionis huiꝰ ſubdiuidatur diſtinguēdi ſunt modi eſſendi in: qꝛ neceſſarij ſūt ad ſequentē diuiſionē cognoſcendā et ad ea q̄ poſtea dicētur. Primꝰ igitur modus eſſendi in: eſt quando aliquid dr̄ eſſe in aliquo ſicut pars integralis in ſuo toto vt digitꝰ in manu et paries in domo. Secūdus modus eſſendi in eſt ſicut totuz integrale in ſuis ꝑtibus ſimul ſumptis. vt domꝰ in pariete tecto ⁊ fundamēto. Tertiꝰ modꝰ eſt ſicut ſpēs in ſuo gn̄e vt hō in aīali vl̄ vnū quodqꝫ inferiꝰ in ſuo ſuperiori. Quartꝰ modus eſt ſicut genus in ſpē vt aīal in hoīe vel ſimilit̄ quodlibet ſuperius in ſuo inferiori. Quintus modus eſſendi in. dr̄ ſicut forma in materia. ⁊ iſte q̄ntus modꝰ ſubdiuiditur: qꝛ q̄daz eſt forā ſubſtātialis vt aīa eſt forma ſubſtantialis hoīs. q̄dam eſt forma accidētalis vt albedo hoīs. Et p̄ma harū dr̄ ꝓprie eſſe in. ſicut forma in materia vt aīa in corpore. alia autē dr̄ eſſe in alio ſicut accidēs in ſubiecto vt albedo in pariete. Sextus modus eſſendi in: ē ſicut aliq̄d eſt in ſua cā efficiente vt regnū in regēte. Septimꝰ modus eſſendi in: eſt ſicut aliq̄d eſt in ſuo fine vt virtꝰ in btitudine. Octauꝰ modus eēndi in dr̄ ſicut aliq̄d eſt in ſuo cōtinēte vt vinū in vaſe ⁊ locatū in loco. Hos autē octo modos eēndi diſtinguit ariſtoteles q̄rto phiſicoꝝ. boetiꝰ aūt aſſignat nouez: qꝛ ſubdiuidit q̄ntū vt dictū eſt. verſus. Inſunt ꝑs totū ſpēs genus ⁊ calor igni Rex in regno: res in fine: locoqꝫ locatū. Eos-

rũ q̃ sunt. q̃dam dicũtur de subiecto in subiecto vero nullo sunt. vt genera spẽs substãtie ⁊ dr̃ie earuȝ q̃ oĩa dicũtur substãtie vr̃es extenso noĩe substãtia: vt hõ aĩal rõnale. Dici de subiecto put hic sumit̃ est superius dici de inferiori. vt aĩal dicitur d̃ homine ⁊ hõ de sorte: ⁊ color de albedine. ⁊ esse in subiecto sumit̃ ſm q̃ accidens est in subiecto. Alia vero neq̧ de subiecto dicunt̃ neq̧ in subiecto sunt vt indiuidua substãtie. Alia dicuntur de subiecto ⁊ sunt in subiecto vt genera ⁊ spẽs alioꝝ nouem p̃dicamentoꝝ dicũtur de inferiorib⁹ ⁊ sũt in subiecto sicut accñs in subiecto vt color dr̃ de albedine: vt de inferiori et est in corpore vt in subiecto. Alia ṽo in subiecto sunt ⁊ de subiecto nullo dicũtur: vt hec sc̃ia est in aĩa. vt accidens in subiecto: sed non dr̃ de aliquo inferiori: vt iste color est in corpore vt in subiecto. ⁊ nõ dr̃ de subiecto: oĩs eñi color in corpore est. Qñ alteruȝ de altero p̃dicatur. vt de subiecto quecũq̧ de eo qd̃ p̃dicat̃ dicuntur oĩa de subiecto dicũtur vt sortes est hõ: hõ est aĩal ergo sortes est aĩal diuersoꝝ generũ ⁊ nõ subalternatim positoꝝ diuerse sunt spẽs ⁊ dr̃ie. vt aĩalis ⁊ sc̃ie: que sunt diuersa genera dr̃ie eñi aĩalis sunt rõnale irrõnale. diuidit̃ eñi p̱ has dr̃ias. vt aĩaliũ aliud rõnale aliud irrõnale. dr̃ie aũt scientie sunt naturale morale ⁊ sermocinale. Diuidit̃ eñi sc̃ẽtia per has differentias vt sc̃iarum alia naturalis. alia moralis alia sermocinalis.

¶ Sciendum est primo q̃ ad p̱fecte cognoscẽdum sc̃dam diuisionẽ antepredicamẽtalem ponuntur octo modi essendi in. qui satis patẽt in textu: ideo ponitur sc̃da diuisio eoꝝ que sunt. q̃dam dicũtur de subiecto ⁊ in subiecto vero nullo sunt. vt genera ⁊ spẽs p̃dicamenti substantie vñ dici de subiecto est superi⁹ predicari de suo inferiori. Sed esse in subiecto est esse in alio sicut accidẽs in subiecto. vel denomĩatiue p̃dicari de subiecto sicut sunt genera ⁊ spẽs p̃dicamẽtorũ accidentis. alia sunt q̃ non sunt in subiecto. q̃ nõ sunt accidẽtia neq̧ dicũtur de subiecto q̃ nõ sunt superiora sicut indiuidua p̃dicamẽti substãtie. vt petrus ioh̃ãnes. alia sunt q̃ sunt in subiecto ⁊ de subiecto dicũtur vt genera et spẽs accidentiũ. Quedã sunt in subiecto ⁊ d̃ subiecto nullo dicũtur. vt indiuidua accidẽtiuȝ vt hec albedo: hec nigredo. ⁊ valet ista diuisio ad cognoscendũ differentiam eoꝝ que ponunt̃ in predicamento substantie ab his que ponunt̃ in predicamento accidentis.

Sciendum est sc̃do q̃ prima regula antep̃dicamentalis est ista qñ alterũ de altero dr̃ ⁊c. que debȝ sic intelligi. qñ aliqđ superi⁹ predicat̃ de suo per se inferiori. q̃cquid essentialiter vel p̱ se p̃dicat̃ de illo superiori etiã p̃dicabitur de inferiori. vt si aĩal p̃dicat̃ de homĩe q̃cquid p̃dicat̃ essentialiter vel p̱ se de aĩali etiaȝ p̃dicabit̃ de hoĩe. Et dicit̃ notãter essentialiter q̃ nõ opȝ q̃ q̃cquid accidẽtaliter p̃dicat̃ de superiori p̃dicet̃ de inferiori. nam genus bñ p̃dicatur de aĩali ⁊ tamẽ nõ predicat̃ de homĩe. Et valet ista regula ad cognoscendum ordinẽ eoꝝ que ponuntur in vno predicamento. — Prima regula antepredicamentalis.

Tertio sciendum est q̃ sc̃da regula antep̃dicamẽtalis est ista. diuersoꝝ generũ ⁊c. que sic est intelligenda. qñcũq̧ sunt diuersa genera quoꝝ vnũ nõ cõtinetur sub alio nec ambo sub vno tertio. tũc illoꝝ generum sunt diuerse spẽs ⁊ differẽtie. vt aĩal ⁊ sc̃ia sunt duo genera quoꝝ vnum nõ ↄtinetur sub alio nec ambo sub vno tertio. ideo bñt diuersas spẽs ⁊ differẽtias. Et dicitur notãter quoꝝ vnuȝ nõ continet̃ sub alio nec ambo sub vno tertio. q̃ tunc eoruȝ possent esse eedẽ spẽs ⁊ differẽtie: q̃ tunc talia genera essent subalternatim posita. ⁊ valet ista regula ad cognoscendũ ordinẽ eoꝝ q̃ ponitur in distictis p̃dicamẽtis. diuersa eoꝝ predicamẽta habent diuersas species ⁊ differentias. — Sc̃da regula antep̃dicamẽtalis.

Arguitur sic primo sortes essentialiter p̃dicat̃ de seipo: g̃ male dr̃ q̃ non dr̃ de subiecto. ¶ Sc̃do sic: nõ seq̃tur hõ est aĩal: aĩal diuidit̃ p̱ rõnale ⁊ irrõnale: g̃ hõ diuidit̃ p̱ rõnale ⁊ irrõnale: g̃ prima regula nõ est bõa. ¶ Tertio sic: aĩal ⁊ sc̃ia sunt genera nõ subalternatim posita ⁊ tñ eoꝝ est eadem differentia: sȝ rõnale: ergo sc̃da regula nõ est bona.

Ad primũ dicit̃ q̃ sortes bene p̃dicat̃ de seipo: sed nõ tanq̃ de p̱ se inferiori. iõ nõ dr̃ de subo. ¶ Ad sc̃dm dr̃ q̃ variat̃ genus suppositionis in tali argumẽtatione. ¶ Ad tertium dr̃ q̃ rõnale nõ est differentia aĩalis ⁊ sc̃ie nisi capiendo rationale equiuoce.

Oꝛuȝ q̃ ſm nullã cõplexionem c dicũtur singulũ aut significat subaȝ: aut q̃litatẽ aut quãtitateȝ: aut ad aliq̃d aut agere: aut pati: aut vbi: aut qñ: aut sitũ esse aut hr̃e. Est eñi suba vt exẽplarit̃ dicat̃ vt hõ

et equus: q̄titas vt bicubitū tricubitum. ad aliqd vt duplū triplum. qualitas vt albedo nigredo. vbi vt in loco esse. Quādo: vt heri fuisse cras fore. Situs: vt iacere sedere. Habere vt armatū esse calciatū esse. agere vt secare vrere. pati vt secari vri. His habitis dicendū est de vno quoq3 predicamētorū. et primo de substātia cum sit prior alijs predicamētis. Substātia aūt diuiditur per primā et scdam. Pria substātia est que proprie pricipaliter et maxie substare dr. Vel pria substantia est que neq3 ī subiecto est neq3 de subiecto dr vt aliquis homo aliquis equus. Scde substantie sunt species ī quibus sunt prie substātie et harum spērum genera vt homo et aial. Est eñi aliquis homo ī hoīe. qui est spēs. et homo ī aiali quod est genus. Indiuidua substātie dicunt prime substantie. qz prio substant alijs. Genera vero et spēs earum dicūtur scde substātie. qz scdo substant alijs. vt aliquis homo dr grammaticus. et currēs et aial et substātia: ergo homo dr grāmaticus currēs aial et substantia. Itē ea q̄ dnr de subo oīa p̄dicant noīe et rōne. vt hō p̄dicat d̄ sorte et platone. Eorū vero q̄ sunt ī subo ī pluribꝰ quidē neq3 nomen neq3 rō p̄dicat de subo: vt h̄ albedo vł h̄ albū. In aliqbꝰ aūt nomē nihil phibet p̄dicari d̄ subo Rōnē vero p̄dicari de subo ē īpossibile vt albū p̄dicat de subo rō vero albi nū q̄ de subo p̄dicat. Itē secundarū substantiarū spēs est magis suba q̄ genus, qz spēs est ppinquior prime substātie q̄ genꝰ, et etiā qz pluribus substat. Quibuscūq3 eñi substat genꝰ eisdem substat spēs: et cū hoc spēs substat ipsi gnī. Sed spēs specialissime equaliter substant et eq̄liter sunt substantie: vt hō equus et similia.

¶ Sciendū est p̄mo q̄ postq̄ determinatū est de anteprędicamentis nūc determinandū est de p̄dicamentis ponēdo talē diuisionem. Eorū q̄ s̄m nullam cōplexionē dicunt singulū aut significat subam aut q̄titatē et c. ita q̄ pprie accipit ibi actꝰ signatus p exercito sicut in multis locutionibꝰ. et hoc tenēdo q̄ res sūt in p̄dicamēto. ita q̄ est sensus singulū aut significat subā3. i. ē suba. Ex quo sequitur q̄ diuisum istiꝰ diuisionis est dicibile incōplexū finitū et limitatū. Et si quis dicat ibi diuiditur illud qd̄ significat subam. sed solus terminꝰ est hmōi igr̄. Rndet negādo q̄ ibi diuidatur illud qd̄ significat subam: sz illud qd̄ est substantia aut q̄titas: quia ibi accipitur actꝰ signatus p actu exercito.

Sciendū est secundo q̄ substantia diuidit in p̄mā et scdam: qz oīs substantia finita est vlis et sic est scda suba vel pticularis et singularis. et sic est prima vt aliq̄s hō. i. iste hō. Unde prima substātia q̄ est pprie principaliter et maxime substare dicit. et dicit pprie ad differētiā accidentiū que pprie nō substāt. et dr principaliter ad differentiam scdarū substātiarū que p̄ncipaliter nō substāt et dicitur maxime id est pluribus modis substandi ad differentiam scdarū substantiarum. vel pōt sic diffiniri. est q̄ nec est in subiecto nec de subiecto dicit. et d3 ibi intelligi substantia. ita q̄ est sensus. prima substantia est substantia que nec in subiecto et c. Sed secūde substantie sunt genera et spēs in quibꝰ sūt prime. vt aliquis homo. iste homo in homine sicut supple inferius in suo superiori: vñ dici de subiecto est predicari noīe et rōne. i. affirmatiue et essentialiter. vñ illa que sūt in subiecto sicut accidentia nō predicant neq3 noīe neq3 rōne. id est essentialiter.

Substātie diuiſio.

Sciēdū est tertio q̄ secūde sube differunt adinuicem: qz species est magis substātia q̄ genus: qz spēs est ppinquior primis substantijs qz immediate dicit de ipis. ¶ Secūdo qz pluribꝰ substat spēs q̄ genꝰ. i. pluribꝰ modis substandi substat q̄ genus: qz substat accidentibus et cū hoc substat generi. sed species spālissime equaliter sunt ppinque primis et equalit substant id est equalibus modis substandi. Ex quo p3 q̄ vna substātia nō dr magis substare eo q̄ sit subiectū pluriū accidentiū: qz tunc homo esset magis substātia. s3 qz pluribꝰ modis substandi substat. Ex quo sequitur scdo q̄ inter p̄mas substantias vna nō est magꝰ suba q̄ alia.

Arguit sic primo chimera nō est in subiecto neq3 de subiecto dicitur. et tñ nō est prima substātia: igit̄ diffinitio p̄me substantie nō est bona. ¶ Scdo sic: substantia nō suscipit magis et minus: q̄ spēs nō est magis substantia q̄ genus. ¶ Tertio sic: homo substat pluribus accidentibus q̄ equus. ergo spēs specialissime nō equaliter substant.

Ad primū dr q̄ talis diffinitio nō datur simpliciter p negationē: sed intelligitur positiuū sc3 substantia. ¶ Ad scdm dr q̄ patet quid sit dicendū: qz vna suba nō dr magis substantia q̄ alia eo q̄ suscipiat magis et minus.

sed quia pluribꝰ modis substādi substat. ¶ Et similiter dicatur ad tertiū: scʒ ꝙ nō dicitur magis substātia eo ꝙ substet pluribus accidētibus sed quia pluribus modis substandi substat.

Dis visis dicendū de cōitatibus et ꝓprietatibꝰ substātie. Cōe est omni substātie in subiecto non esse: q꞉ eē in subiecto cōpetit solum accidenti. Hoc ptʒ in primis substātijs ꝑ diffinitionē prime substantie. In secūdis aūt ptʒ inductione ⁊ sillo. inductiōe sic: hō non est in subiecto: equus non est in subiecto neqꝫ aīal: ⁊ sic ꝺ singulis: ergo nulla scꝺa substātia ē in subiecto. Sillogismo sic. nihil eoꝝ que sunt in subiecto ꝑdicatur noīe ⁊ rōne de subiecto: sed oīs scꝺa substātia ꝑdicatur noīe et rōne de subiecto: ergo nulla scꝺa substantia est in subiecto. Hoc aūt nō est propriū sub̄e: sed etiaʒ drīe cōpetit: ⁊ hoc intelligit᷑ de differētijs sub̄e. Nec ē istātia de partibꝰ sub̄e que sunt in suo toto. ⁊ ideo videntur esse in subiecto: q꞉ aliꝰ est modus essendi in: vt accidēs ī subiecto. et alius sicut ꝑs ē in suo toto. vt priꝰ patuit. Itē oībus scꝺis substātijs et differētijs eaꝝ cōuenit vniuoce predicari de primis. Hec eñ oīa ꝑdicātur de primis substātijs noīe ⁊ rōne quare vniuoce ꝑdicātur. Itē oīs prima substantia significat hoc aliquid id est indiuiduū ⁊ vnum numero. sed scꝺa sub̄a videt᷑ significare hoc aliquid sub appellationis figura eo ꝙ est in prīa sub̄a vꝫ etiā de essentia eiꝰ nō tñ significat hoc aliq̄d. sed potiꝰ quale quid siue quid cōe. nō eñ illud qꝺ significatur ꝑ scꝺam substantiam est vnum numero sicut illud quod significatur per primā substantiam.

Sub̄e ꝓprietates. ¶ Primo sciendū est ꝙ ꝯñter determinanduʒ est de ꝓprietatibꝰ substātie. vñ sex sunt ꝓprietates substantie. Prima cōmune est oīñ substantie in subiecto nō esse cum hoc solū ꝯueniat accidentibꝰ. de primis substantijs patʒ: quia prima substātia est substantia q̄ nec est in subiecto nec de subiecto dr̄. De scꝺis ptʒ inductiōe ⁊ sillogismo. inductione sic. equus nō est in subiecto. hō nō est in subiecto: ⁊ sic de alijs: ḡ nulla scꝺa substantia est in subiecto. Sillogismo sic: quia nihil qꝺ est in subiecto ꝑdicat᷑ noīe ⁊ rōne. i. essentialiter de illo subiecto. Sed scꝺe substātie ꝑdicāt᷑ essentialr̄ de primis substantijs: igit᷑ nulla scꝺa sub̄a est in subiecto. Et aduerte ꝙ in illa ꝓpositione intelligit᷑ esse. ita ꝙ est sensus. cōe est omni substātie esse ~~in subiecto~~ ⁊ nō esse in subiecto. Et si quis dicat ista ꝓprietas cōuenit differētijs substātie videlicet rōnalī: ḡ non ꝯuenit soli substantie: q꞉ drīe nō sunt sub̄e. ḡ nō est bona. Respondetur ꝙ drīe nō sunt sub̄e capiēdo substantiaʒ stricte ꝓ oīñ illo qꝺ est directe in ꝑdicamēto sub̄e: sed bene capiēdo sub̄am large ꝓ oī illo qꝺ est in ꝑdicamēto sub̄e siue directe siue indirecte: etiā ꝑtes integrales non sunt in toto sicut in sub̄o: sed ꝺm alium modum essendi.

Sciendū est secūdo ꝙ scꝺa ꝓprietas substātie est ista: oībus scꝺis substātijs ⁊ earum differētijs ꝯuenit vniuoce ꝑdicari de primis: ptʒ: quia scꝺe substātie ꝑdicantur de ꝑmis vno noīe ⁊ vna rōne. i. essentialr̄. sō lʒ drīe nō habeant rōnem. i. diffinitionē: tñ essentialr̄ predicātur. Et si q̄s dicat accidētia ꝑdicātur vno nomine ⁊ vna rōne de suis subiectis: q꞉ de quocūqꝫ ꝑdicatur diffinitū ⁊ diffinitio. sed accidēs predicat᷑ de subiecto: ḡ etꝰ diffinitio. Respondetur negando ꝯñam: quia ibi nō accipitur predicari ratiōe. i. diffinitione: sed vt idē est ꝙ eēntialr̄. Sc̄da ꝓprietas sub̄e.

Sciendū est tertio ꝙ tertia ꝓprietas substantie est ista. omnis prima substantia significat hoc aliquid id est terminꝰ prime substantie significat hoc aliquid id est rem que est vna numero. vel sic: omnis prima substantia significat hoc aliquid id est hoc aliquid capiēdo actuʒ signatum pro actu exercito. ¶ Et si quis dicat terminus scꝺe substantie significat hoc aliquid sicut prima substātia: igitur. Respōdetur ꝙ nō significat hoc aliquid licet videat᷑ significare hoc aliq̄d ꝓpter figurā appellationis. i. ꝓpter hoc ꝙ vocamus scꝺas substātias sub nominibus primarum substantiarum. sed significat quale quid id est aliquid cōmunicabile. Ex quo sequitur ꝙ terminus prime substātie ⁊ scꝺe substantie nō significant adequate idem. Tertia sub̄e ꝓprietas.

Arguitur primo sic. iste terminꝰ hō est substātia: ⁊ tamen non est in subiecto: igitur prima proprietas substantie nō est bona. ¶ Secūdo sic. ista est falsa petrus est scꝺa substātia. ergo nō ꝯuenit scꝺis substantijs vniuoce predicari de primis. ¶ Tertio sic. prima substantia nō est terminꝰ: ergo nō significat hoc aliq̄d. ꝯñā tenet: quia solus terminus significat.

Ad primū dicitur ꝙ iste terminꝰ homo non est substantia: sed est terminꝰ substātie. Dico etiā ꝙ aliquid esse in subiecto pōt capi dupliciter. vno mō prīe intentionaliter. ⁊ sic quilibet terīus est in subiecto. Alio modo secūde intentionaliter vt idem est quod denominatiue predicari: ⁊ sic nō quilibet terminus est in

subiecto. ¶ Ad scdm dr q scda substãtia capitur dupl'r. vno mõ scde intẽtional'r: τ sic nõ põt pdicari de primis nisi in actu signato: alio mõ prime intentional'r et sic bene pdicatur de primis. ¶ Dicit ad tertiũ q in ista pprietate substantie capitur substãtia pro termino substantie vel actus signatus pro actu exercito.

Item substãtie nihil est cõtrariũ sed hoc nõ est ppriũ substantie: quia nõ cõuenit soli substãtie: sed etiã qñtitati et quibusdã alijs. Item substantia nõ suscipit magis τ min⁹: nõ eñi dico q vna substãtia nõ magis substat q alia. Sz dico q vna queqz substãtia sm esse suũ nõ intendit neqz remittit: vt albũ qñqz est magis albuz qñqz min⁹ albũ. sortes vero nõ ẽ magis hõ vno tpe q in alio tpe: nec magis hõ q plato. Item pprie propriũ est substãtie cũ sit vna τ eadẽ numero sm sui mutationẽ esse susceptibilem cõtrarioꝝ: vt idẽ hõ aliqñ est albus: aliqñ niger: aliqñ calid⁹: aliqñ frigidus: aliqñ prau⁹: aliqñ studiosus. Necqz est istãtia de oratione. qz lz hec eadẽ oro: sortes sedet aliqñ sit vera: aliqñ falsa: tñ hoc nõ est sm sui mutatõem: sed sm mutationẽ rei, vt qz sortes sedet vel currit. Et iõ nota q veꝝ τ falsum sũt in reb⁹ vt in subiecto: τ sunt in oratione vt in signo. vñ equocat modus eẽndi in: cũ dr veꝝ τ falsuz eẽ in reb⁹ τ in oratione. Silr equiuocat susceptibile cũ dr res est susceptibil' veri et falsi τ oro est susceptibil' veri τ falsi sicut equiuocat susceptibile cũ dr vrina est susceptibil' sanitatis: τ aial est susceptibile sanitat, hec eñi suscipit sanitatẽ qz significat eã illud vo: qz est subm ei⁹, τ ita hoc ppriũ nõ cõuenit orationi sed soli substantie.

¶ Primo sciendũ est q quarta proprietas substantie est ista substãtie nihil est cõtrariũ: qz cõtrarietas solũ est inter quattuor qualitates primas q sũt caliditas: frigiditas: humiditas τ siccitas. sed substãtie nõ sunt hmõi: igit. Et si quis dicat in quolibet genere est vna pria ɔtrarietas sed substãtia est gen⁹: igitur. Respõdetur q cõtrarietas capit tripl'r. vno mõ large vt se extendit ad priuatiue opposita. alio mõ cõiter vt est repugnãtia duaꝝ ɔtrariarum diuidẽtium aliquod genus: τ isto modo potest inueniri in quolibet genere. alio modo proprie: τ sic est inter quattuor qualitates primas.

Sciendũ est secũdo q quinta proprietas substantie est ista q substantia nõ suscipit magis neqz minus que põt exponi dupliciter vno mõ prime intentional'r. alio mõ scde intentional'r. prime intẽtional'r sic exponitur substãtia nõ suscipit magis id est non suscipit plures ptes pfectionales in eodẽ loco τ situ. sed scde intentionaliter sic intelligit substantia nõ suscipit magis τ minus id est nõ predicatur vere τ affirmatiue mediantib⁹ istis aduerbijs magis τ min⁹.

Sciendũ est tertio q sexta pprietas substantie talis est. maxime propriũ est substantie cum sit vna τ eadẽ numero manens esse susceptiuã ɔtrarioꝝ .i. substãtia nata est suscipere ɔtraria supple successiue sm suã mutationez vt sortes manẽs idẽ numero sm sui mutationẽ suscipit caliditatẽ frigiditatẽ supple successiue. Unde aliquid mutari est aliqd aliter se habere nũc q prius. ¶ Et si quis dicat oratio manens vna τ eade numero suscipit cõtraria: quia vna et eadẽ numero dicitur vera et falsa successiue. Respondetur q hoc nõ est propter sui mutationem sed sm mutationem rei: ab eo eñi q res est vel nõ est oratio dicitur vera vel falsa.

Arguitur primo sic. ignis cõtrariatur aque τ mors vite: g substantie est aliquid cõtrariũ. ¶ Scdo sic. spẽs est magis substantia q genus: g suba suscipit magis τ minus. ¶ Tertio sic. superficies sm sui mutationẽ suscipit cõtraria: τ tñ nõ est substantia: igitur.

Ad primũ dicitur q ignis τ aqua bene ɔtrariãtur sm suas qualitates: sed nõ sm suã subam. Dr vltra q mors bene ɔtrariat vite priuatiue sed nõ positiue. ¶ Ad scdz dr q solutum est in notabilib⁹ vbi visum est qualiter species est magis substãtia q genus. ¶ Ad tertiũ dicit q supficies bene suscipit ɔtraria tãq subiectum imediatum: sed non tanq subiectum vltimatum et principale.

Quãtitatis aliud continuũ aliud discretũ. Quãtitas ɔtinua est cuius partes copulãtur ad eundẽ terminũ cõem: vt partes linee copulantur ad punctũ. Est autẽ discreta qñtitas numerus et oratio. vnde due sunt spẽs ei⁹: nõ eñi est in numero aliquis terminus cõis ad quẽ partes ei⁹ copulantur. vt in decẽ quinqz τ quiqz aut tria τ septẽ ad nullũ terminũ copulãtur. sed semper discreta sunt Est aũt numerus multitudo ex vnitatib⁹ aggregata, similr in oratione sillabe nõ co

pulātur ad aliquē terminū cōem. sed vna queqꝫ separata est ab alia. Quātitatis aūt cōtinue alia linea alia supficies. alia corp⁹. alia tēpus. alia locus. vnde quinqꝫ sunt species eius.

Quantitatꝫ diuisio.

¶ Sciendū est primo ꝙ postꝙ determinatū est de predicamēto substātie. cōsequēter determinandū est de pdicamento ꝗtitatis. Cuius diuisio talis est: ꝗtitatis aliud cōtinuū: aliud discretum: in qua diuisione intelligit̄ generū subalternoꝝ. ita ꝙ est sensus. generꝝ subalternoꝝ ꝗtitatis. aliud ꝯtinuū aliud discretū. Vn̄ ꝗtitas discreta est cui⁹ ptes nō copulātur ad aliquē terīm cōtinuatiuū illaꝝ partiū. sed ptes remanēt diuise ꝛ sepate abinuicē: ꝛ est duplex scꝫ numerus ꝛ orō.

Quid sit numerus

Unde numerus est qui cōponit̄ ex plurib⁹ vnitatib⁹ diuisis ꝛ separatis abinuicē. ita ꝙ iste numerus nō īuenit̄ nisi in reb⁹ cōtinuis diuisis et sepatis abinuicē. nam in qualibet re cōtinua et separata ab alia īuenit̄ vnū accidēs quod vocatur vnitas accidētalis: ꝛ ex talibus cōponit̄ numerus predicamenti quātitatis qui mensurat tales res continuas.

Orationis diffinitio

Sciendū est secūdo ꝙ oratio, que est spēs quātitatis discrete est q̄ cōponit̄ ex mēsuris mēsurātibus sillabas alicui⁹ dictionis vel vocis. ita ꝙ in qualibet sillaba vocis inuenitur vna mēsura ex qua cum alia vel aliis cōponitur vna ꝗtitas discreta que vocatur oratio. Ex quo ptꝫ ꝙ nō capit̄ hic oratio pro oratione mentali vocali vel scripta. ideo aduerte ꝙ lꝫ sillaba vocis extrinsece mensuretur per tēpus. tamen intrinsece mensuratur per propriam eius mēsuram que sibi inest sicut accidens subiecto.

Sciendum est tertio ꝙ quantitas cōtinua est cuius ptes copulātur ad aliquē terminū qui est principium cōtinuatiuū partiū ad inuicē. Et eius sunt quinqꝫ spēs: quaꝝ tres sunt pmanētes. s. linea: supficies. ꝛ corp⁹. et due successiue. s. tēpus ꝛ mot⁹ q̄ intelligit̄ p tēpus. Et si q̄s dicat loc⁹ est spēs ꝗtitatis vt patꝫ in textu. Respōdetur ꝙ loc⁹ nō est aliud a superficie cōcaua alicui⁹ rei cōtinentis aliquā rem: vt superficies poti cōtinētis vinum. Et ad aristotelē qui ponebat locū esse speciem quātitatis dicitur ꝙ loquebatur sm̄ mentem antiquorum.

Arguitur sic primo. in diuisione quātitatis ponitur incōgruitas dicēdo quātitatis aliud cōtinuū: aliud discretū: ꝗ nō est bona. ¶ Scd̄o sic. si numerus cōponeretur ex multis vnitatibus seq̄retur ꝙ idē accidēs numero eēt in diuersis subiectis quod est falsuꝫ. ¶ Tertio sic. orō est spēs ꝗtitatis. ꝗ nō ē ꝗtitas discreta.

Ad primū dicitur ꝙ ly aliud non refert ly quātitatis: sed refert gen⁹ subalternū. ¶ Dicitur ad scd̄m ꝙ nō est inconueniens accidēs discretum cuiusmodi est numerus eē in diuersis subiectis sm̄ suas ptes. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ oratio vt est spēs quātitatis discrete non est qualitas: quia non est ipsa vox nec conceptus nec scriptura: sed est mēsura qua intrinsece mensurantur littere ꝛ sillabe.

Quod autem linea sit ꝗtitas cōtinua patet: quia partes eius copulantur ad aliquem terminum cōem puta ad punctuꝫ. Et partes superficiei ad lineam partes corporis ad superficiem: partes autē tēporis ad nunc: vt preteritum ꝛ futurū ad presens. partes autem loci ad eundē terīm copulantur ad quē corporis particule.

Diffinitio linee.

¶ Sciendū est prīo ꝙ linea est longitudo sine latitudine ꝛ pfunditate cui⁹ extremitates sunt duo puncta: ita ꝙ licet linea nō sit sine latitudine: tn̄ in eius ratione non includit latitudinem supple positiue. Unde puncta sunt quedam indiuisibilia p que cōtinuantur ptes linee adinuicē: ꝛ cōtinuāt ptes linee adinuicē sic ꝙ punctū principiat ꝛ terminat lineam ita ꝙ principium et terminus linee est punctus.

Quid sit superficies

Sciendum est secūdo ꝙ supficies est lōgitudo cū latitudine ꝛ sine pfūditate cui⁹ extremitates sunt due linee ita ꝙ sicut punctū cōtinuat ptes linee adinuicē ita linea cōtinuat partes superficiei adinuicē: ꝛ etiam est principium et finis supficiei. sic videlicet ꝙ partes supficiei copulātur ad lineā sicut ad terīm: ꝛ est cōtinuatiua partium supficiei adinuicē.

Quid sit corpus.

Sed corpus est longitudo cum latitudine ꝛ profunditate cuius extremitates sunt due superficies. ita ꝙ superficies se habet ad corpus sicut linea ad supficiem. ꝛ etiā supficies est ꝯtinuatiua ptium corporis adinuicē: ꝛ est principiū ꝛ finis corpis.

Quid sit tempus.

Sciendū est tertio ꝙ locus nō est species essentialr̄ distincta a supficie vt iam visum est. restat videre de tēpore ꝛ motu. Vn̄ tēps est mēsura motus sm̄ prius ꝛ posterius. i. mēsura motus sm̄ partē priorē ꝛ posteriorē: sed motus est act⁹ mobil' in q̄ tm̄ mobile est. i. forma accidētalis p quā aliquid formalr̄ dr̄ moueri ꝛ est subiectiue in prīo mobili: ꝛ oēs iste ꝗtitates mēsurāt intrinsece illa in quib⁹ sūt subiectiue licet aliq̄ possint aliq̄ alia mēsurare extrinsece.

Arguitur primo sic. linea non est sine latitudine: ꝗ male dr̄ ꝙ est longitudo sine latitudine. ¶ Scd̄o sic. corp⁹ est spēs sube: ergo nō est spēs ꝗtitatis. ¶ Tertio sic. si punctum esset aliquid indiuisibile non videtur in quo esset subiectiue: igitur.

Ad primum dicitur ꝙ licet linea realiter nō sit sine latitudine. tn̄ in ei⁹ rōne positiue nō īcludit̄ latitudo. ¶ Ad scd̄m dr̄ ꝙ corp⁹ capit̄ tripl'r. vno mō vt ē ps eēntialis. alio° vt ē pdicatū supi⁹ ad aīal: ꝛ istis duob⁹ mōis est in predicamēto substātie. tertio mō capit̄ corpus

pro trina dimēsione.s.pro longitudine:latitudine:et profunditate.et sic est spēs q̄titatis. ¶ Ad tertiū p3 solutio q2 nō est accidens.

His visis est dicendū de cōitatibus q̄titatis. Pria cōmunitas ē q̄ titati nihil est cōtrarium vt bicubito tricubito.vel superficiei nihil est cōtrarium.q2 cōtrarietas prio inest qualitatib9 nō oibus sed quibusdā.q̄titas aūt nō est qualitas:quare sequitur q̄ cōtrarietas nō ē in q̄titate. Itē q̄titas non suscipit magis neq3 minus. Non eñ vna linea est magis linea q̄ alia:nec numer9 ternari9 est mag3 numerus q̄ binarius et sic de alijs. Itē propriū est q̄titati fm eam equale vl inequale dici:vt vnus numer9 ē equalis vel inequalis alteri numero:vt vnū corpus est equale vel inequale alteri vt vna linea est equalis vel inequalis alteri linee.

¶ Sciendū est primo q̄ prima proprietas quātitatis est ista:quātitati nihil est cōtrariū et hoc capiēdo ɔtrarietatē ꝓprie.cui9 ratio est:q2 ɔtrarietas ꝓprie dicta solū est inter quattuor qualitates primas.vel inter terminos significantes vel cōnotātes tales qualitates: sed q̄titas non est talis qualitas:igitur. Et dicit̄ notāter cōtrarietas ꝓprie dicta:q2 cōtrarietas q̄ est de imperfecto ad perfectum:vel que est inter duas differentias:vel inter habitū et priuationē pōt bene cōuenire q̄titati. Et si q̄s dicat nōne termi sunt etiā cōtrarij. Dico q̄ sic cōtrarietate logicali videlicet illi termī qui significāt vel ɔnotant formas cōtrarias:vt isti termini calidū et frigidū. ¶ Unde termini cōtrarij sunt qui vere et affirmatiue possunt verificari de aliquo singulari singulariter tento et vniuoce:et hoc successiue ɔnotando vel significando qualitates cōtrarias.

Sciendum est secūdo q̄ secunda proprietas quantitatis est q̄ quātitas non suscipit magis neq3 minus.q̄ ꝓprie potest dupliciter exponi sicut patuit ī predicamēto subē. Aduerte tamē q̄ differētia est inter suscipere maius et minus et suscipere magis et min9. q2 suscipere maius aut min9 est suscipere maiorē vel minorem extēsionē.et sic quātitas bene pōt suscipere maius et min9. Sed suscipere magis et minus ē suscipere maiorē vel minorem intensionē. Aduerte vltra q̄ tertia proprietas quantitatis est ista. Propriū est quantitati fm eam eq̄le vel ineq̄le dici.i. equalitas vel inequalitas que sunt relationes nūq̄ fundant̄ nisi ī quātitate. Ex quo sequitur q̄ ly fm nō dicit habitudinem cause formalis:sed fundamēti. vnde equalitas est rerū differentiū eadē quātitas.s.in specie et nō in numero.sed inequalitas est rerū differentiū diuersa quātitas fm maiorē vel minorē extensionē.

Dña inter suscipere magis et minus et maius et minus.

Tertio sciendū est q̄ quantitas est abstractū quod p̄dicat̄ de omnibus abstractis predicamenti quātitatis: et q̄tū cathegorematice captū p̄dicatur de oib9 cōcretis nō q̄ ɔcretū et abstractū faciāt duo predicamenta sed tantū vnū. Et si quis arguat concretū et abstractū hñt diuersos modos predicandi. ergo faciūt diuersa predicamenta. Respondetur q̄ licet concretum et abstractum habeant diuersos modos p̄dicandi accidentales non tamen essentiales: et formales:vl̄ pōt dici q̄ termini dicuntur facere diuersa predicamēta quia habent diuersa significata formalia. et aduerte q̄ huius p̄dicamenti sunt quinq3 q̄sitiua.sc3 quantum sincathegorematice sumptū. Ad q̄d respōdetur bipedale tripedale:scōm est q̄te ad q̄d respōdet̄ bipedaliter tripedaliter.tertiū quot ad q̄d rñdet̄ quattuor q̄nq3 sex decem etc.quartū est quotiēs: ad quod respōdet̄ bis vel quater.quintū est quādiu.ad q̄d respondetur duobus annis vel trib9 annis et sic de alijs.

Cōcretū et abstractū quō hñt diuersos mōs p̄dicādi.

Arguitur primo contra primā proprietatem:multū et paucū sūt cōtraria et tamē sunt in isto p̄dicamēto quātitatis:igit̄.quātitati est aliq̄d ɔtrarium. ¶ Scdo sic:vna quantitas est maior q̄ alia:ergo quātitas suscipit magis et min9. Tertio sic:fm virtutē dicimur eq̄les vel inequales: ergo nō est ꝓpriū quātitati fm eam equale vel inequale dici.

Ad primum dicitur q̄ bene ꝓbat q̄ sunt contraria contrarietate cōmuniter capta.sed nō proprie capta:quia tales termini scilicet multum et paucum nō significant neq3 cōnotant formas contrarias. vel potest ad rigorem respōderi negando assumptum:quia supponit q̄ termini proprie contrariantur quod non est verum nisi ex consequenti:quia significant vel connotant formas contrarias. ¶ Ad scōm dicitur q̄ bene ꝓbat q̄titas suscipit maius et minus. ¶ Ad tertium dicitur q̄ fm virtutem non dicimur equales vel inequales nisi capiendo equalitatem vel inequalitatem large:q2 proprie fm virtutē dicimur similes.

a Ad aliquid vero talia dicuntur quecunq3 hoc ip̄m q̄d sunt aliorum dicūtur vel quomōlibet aliter ad aliud vt duplum dimidij duplum: et dimidium dupli dimidium pater filij pater: filius patris filius et maius minore maius et minus maio-

re minus vel sub habitudine alterius casus: vt similis filii filiis: vicin⁹ vicino vicin⁹. Relatiuoꝝ tres sunt spẽs quedã dicũtur ſm equiparentiã vt q̃ cũcꝫ codẽ noĩe dicũtur. vt similis simili filiis. ⁊ equalis equali equalis: ⁊ vicinus vicino vicinus. Alia ſm suppositõem dicũtur vt duplũ triplũ: qꝛ ipsa supraponunt̃ alijs sicut dñs seruo supponitur. Alia vero ſm suppositionẽ: vt seruus dño supponitur et filius patri et dimidiũ duplo.

¶ Postq̃ determinatũ est de scdo ṗdicamento ꝯñter determinat actor noster de tertio .s. de ṗdicamẽto relationis seu adaliq̃d dicẽs. Adaliq̃d vero talia dicũtur que cũcꝫ hoc ipm ꝙ sunt aliorũ dicũtur: vel quomolibet aliter ad aliud q̃ diffinitio sic est intelligẽda. Adaliq̃d vero talia dicũtur .i. relatiua q̃ sunt quecũcꝫ .i. q̃ hoc ipm ꝙ sunt .i. ſm eoꝝ esse alioꝝ dicũtur id est ad aliud referũtur sub habitudine gti casus vel cuiuscũcꝫ alteri⁹ casus: vt pater filij pater: vel referunt̃ ſm aliud eẽ: vt scia scibilis scia. Ex quo sequit̃ ꝙ ibi diffiniũtur relatiua tam ſm esse q̃ ſm dici Unde relatiua ſm esse sunt q̃ de principaliori significato ĩportãt relationẽ vt pater ⁊ filius. Sꝫ relatiua ſm dici sunt que de significato minus principali ĩportãt relationẽ sibi annexã vt scia et virt⁹. Aduerte ꝙ lr̃ adaliquid accipit̃ vt est vna dictio simplex indeclinabilis.

Sciendũ est secũdo ꝙ duplex est relatio scꝫ rõnis ⁊ realis. vñ relatio rõnis est q̃ fit p actũ cõpatiuũ intellectus vt sunt scdẽ intẽtiones: sed relatio realis est duplex .s. aptitudinalis ⁊ actualis. Aptitudinalis est que nõ requirit terminũ actu existere. sed solũ in aptitudine cuiusmodi sunt omnes ꝓprie passiones omnes aptitudines ⁊ omẽs inclinationes: ⁊ tales sunt in illo predicamento reductiue in quo sunt illa quorum sunt proprie passiões. ¶ Sed relatio actualis est duplex .s. intrinsecus aduenĩẽs ⁊ extrinsecus aduenĩẽs: intrinsecus aduenĩẽs est q̃ necessario ponitur positis extremis in quacũcꝫ etiam distantia ponãtur vt similitudo paternitas equalitas. extrinsecus aduenĩẽs ẽ q̃ necessario nõ ponit̃ positis extremis sed reqrit̃ debita approximatio extremorum cuiusmodi sũt sex vltima ṗdicamenta. scꝫ actio. passio. quãdo vbi. situs. ⁊ habitus. Relatio ẽ duplex

Sciẽdum est tertio ꝙ triplicia sũt relatiua scꝫ eq̃parantie supposĩonis ⁊ supposĩonis: relatiua eq̃parantie sunt quoꝝ fundamẽtũ et terminus sunt eiusdẽ rõnis supple fundandi vt simile dissimile equale inequale. sed relatiua suppositionis sunt quoꝝ fundamentũ hꝫ dñiũ supra fundamentũ sui correlatiui. vt pater ⁊ dominus. Relatiua suppositionis sunt quoꝝ fundamentũ hꝫ inferioritatẽ supra fundamentũ sui correlatiui in dñio. vt filius. ista ꝙ relatio fũdatur in aliquo qđ hꝫ inferioritatẽ in dominio respectu fundamẽti sui correlatiui scꝫ patris. vñ relatiuum ad aliud refert̃ ⁊ ad aliud termiat̃. terminatur eñ ad fundamentum sui correlatiui sed refertur ad suum correlatiuum vt pater refertur ad filium. ⁊ terminatur ad fundamentũ filiationis. Triplicia sunt relatiua.

Arguitur primo sic ad aliquid est quid complexũ. ergo nõ est tertium ṗdicamentum. ¶ Scdo sic: paternitas est relatio ⁊ tñ nõ refert̃ ad aliud: igit̃. Tertio sic: dñs ⁊ magister sunt relatiua: quoꝝ fundamentũ hꝫ dñium supra fundamentũ sui correlatiui. ⁊ tamẽ nõ sunt relatiua suppositionis: igit̃.

Ad primum dicitur ꝙ solutio patet in textu. nam adaliquid vt est quid cõplexum nõ est ṗdicamentũ. ¶ Ad scdm dicit̃ ꝙ relationes in abstracto ꝓprie nõ referũtur sꝫ sũt rationes referendi. ¶ Ad tertium dicit̃ ꝙ dominium ⁊ magisterium ꝓprie sunt relationes rationis facte per actum cõparatiuũ voluntatis de q̃bus nõ est hic ad ꝓpositum.

Post hec sequũt̃ cõitates relationis. Prima est ꝙ cõtrarietas est relationi ⁊ virt⁹ est cõtraria vicio cuꝫ vtrũcꝫ eoꝝ sit ad aliq̃d hoc aũt non cõuenit om̃i relatõm duplo eñ nihil est cõtrariũ necꝫ triplo. Item relatiua suscipiũt magis et min⁹ vt simile dicitur magis et min⁹ simile. et similiter inequale sed hoc nõ cõuenit omnibus relatiuis. duplũ eñ nõ dicitur magis et minus duplũ. necꝫ triplum necꝫ pater. Item relatiua dicũtur ad cõuertentiã vt pater filij pater: filius patris filius. Itẽ relatiua sunt simul natura simul enim sunt duplũ ⁊ dimidium pater ⁊ filius. Itẽ relatiua posita se ponunt et perẽpta se perimũt vt si duplũ est: dimidiũ est ⁊ econtra et si duplum non est, dimidiũ non est et econtra. Relationis cõitates.

¶ Primo sciendũ est ꝙ prima ꝓprietas relatiuorum est ꝙ adaliq̃d est ꝯrium. vt virtus ꝯtrariatur vicioꝝ nõ est propria in aliquo mõ ꝓprie qꝛ nõ cõuenit omnibus relatiuis. vt duplo nihil est contrariũ. sed solũ conuenit relatiuis ſm dici. etiaꝫ nõ conuenit solis relatiuis quia cõuenit qualitati. Unde nulla relatiua ſm se habent cõtrariũ cũ non sint qualitates prime. sed solũ relatiua ſm dici, et hoc ſm esse absolutũ et signifi-

catum principale eorū et nō ſm eſſe reſpectiuū et cognotatiuum.

Sciendū eſt ſecundo ꝙ ſecunda ꝓprietas relatiuorum eſt iſta. relatiua ſuſcipiūt magis et minus: vt ſimile dicit̄ magis ꝛ minus ſimile: ſed hoc nō eſt ſibi ꝓpriū in aliquo modo proprij quia nō conuenit oībus vt duplum non dicitur magis et minus duplū. neq̄ ſoli ꝯuenit quia conuenit qualitati: ꝛ poteſt exponi talis ꝓprietas dupliciter. ſ. prime intentionaliter ꝛ ſecunde intētionaľr vt viſum eſt in predicamēto ſubſtantie. ¶ Ulterius aduerte ꝙ relatiua non ſuſcipiunt magis et minus niſi ratione ſuoꝝ fundamentoruz: ita ꝙ ſi ſua fundamenta non ſuſcipiunt magis et minus. nec ipſa relatiua.

Sciendū eſt tertio ꝙ tertia ꝓprietas relatiuoꝝ eſt ꝙ relatiua dicuntur ad cōuertentiā. i. referunt̄ adinuicem ſm mutuā dependentiā ſic ꝙ vnū predicatur de ſeipſo mediante obliquo ſui correlatiui: vt pater filij pater. et intelligitur iſta proprietas de relatiuis primi ꝛ ſecundi modi que fundant̄ ſuper vnū et potentiā actiuā et paſſiuā: et non intelligitur modus qui fundatur ſuper menſurā et menſuratuz. ¶ Sz quarta ꝓprietas eſt ꝙ relatiua ſunt ſimul natura. i. ſimul actualiter exiſtia. i. ſi vnū eſt reliquū eſt. ita ꝙ impoſſibile eſt patrem eſſe ſine filio. et hoc capiendo patrē et filium formaliter et non pro denominato.

Arguitur primo cōtraria ſunt forme abſolute. ſ. qualitates prīe: ſed relatiua non habent hm̄oī: igit̄. Secūdo ſic. ad illud quod ſuſcipit magis et min⁹ pōt eſſe ꝑ ſe motus. ſz ad relationē nō ē per ſe motus: igit̄. Tertio ſic hō et riſibile dicuntur ad conuertentiaz et tamen non ſunt relatiua: igitur.

Ad primū dicit̄ ꝙ licz relatiua ſm eſſe non ſint forme abſolute: tamen bene relatiua ſm dici quo ad ſignificatum principale. Ad ſecundū dicitur ꝙ ſicut relatiua ſuſcipiunt magis et min⁹ rōne ſuoꝝ fundamentoꝝ ita ad ipſa poteſt eſſe motus ratiōe ſuoꝝ fundamētoꝝ ꝛ ſecundario. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ homo et riſibile conuertuntur adinuicem: ideo habent cōuertibilitatez: ſed proprie nō habent conuertentiā quia homo non predicatur de ſeipſo mediante obliquo ipſius riſibilis.

Item alia diffinitio relatiuoruz talis eſt. Adaliquid ſunt quib⁹ hoc ipz eſſe eſt ad aliud quodāmodo ſe habere. et hec diffinitio eſt ꝓpria relatiuorum. Item propriuz eſt relatiuorum ꝙ ſi quis diffinite nouerit vnū relatiuorum diffinite noſcet et reliquuz: vt ſi diffinite nouerit q̇d ſit duplū diffinite noſcet id cui⁹ eſt duplū. Neceſſe eſt enī in vtroꝝq̄ rōnib⁹ vtriſq̄ vti.

¶ Sciendū eſt primo ꝙ ſecunda diffinitio relatiuorū eſt iſta. ad aliquid ſunt quib⁹ hoc ipſum eſſe ꝙ ſunt aliorū dicunt̄ quodāmō ſe habere. i. illa ſunt relatiua que ſm ꝓpriū eſſe eorum reſpectiue ſe habent ad aliud ſub habitudine alicuius obliqui vt pater filij pater. Ex quo ſequitur ꝙ ibi ſolū diffiniunt̄ relatia ſm eſſe que ſūt relatiua ſpecialiter capta et nō relatiua ſm dici que ſm ſuum ꝓpriū eſſe nō reſpectiue ſe hūt ad aliud vt ſcientia et virtus. Relatiuoꝝ ſcda diffinitiō

Sciendū eſt ſecundo ꝙ ex iſta diffinitione ſequitur alia ꝓprietas relatiuorū ꝙ ſi quis diffinite cognouerit vnū relatiuorū diffinite cognoſcit ꝛ reliquū nō ꝙ vnū ponatur in diffinitione alterius. ſz qꝛ vnū diffinitur ꝑ ſuū fundamentuz: et ꝑ terminū ſeu per fundamentum ſui correlatiui vt pater eſt animal quod genuit aliquod animal ſibi ſimile in natura. et fili⁹ eſt animal genitū ab alio animali ſibi ſimili in natura. Ex quo ſequitur ꝙ relatiuū habet duplicē dependentiā. ſ. ad ſuū terminū ꝛ ad ſuū fundamentū. iō non poteſt eſſe ſine eis. ¶ Sequit̄ ſecundo ꝙ iſta diffinitio que cōmuniter datur ꝙ pater eſt res habens filiū nō eſt bona.

Sciendū eſt tertio ꝙ in iſto predicamento ſolū reponunt̄ relatiōes reales actuales intrinſecus aduenientes ꝛ aptitudines hu⁹ predicamēti. vnde ad relationez realem ſufficit ꝙ extrema ſint relatiua realiter diſtincta. ꝛ ꝙ ꝓueniant ex natura rei extremoꝝ: vt pater ꝛ fili⁹. Et ſi quis querat qd̄ eſt ꝓpriū queſitiuū hu⁹ ꝑdicamenti. Dicit̄ ꝙ ſuppletur per hoc cōplexuz quō ſe habet hoc ad aliud et illa ſunt in iſto predicamento per que reſpondemus ad tale queſitiuū cuiꝰmōi ſunt pater et filius.

Arguitur primo. pars ſm ſuū totū eſſe eſt ad aliud. ſ. ad totum et tamē nō eſt relatiuum: qꝛ aliquando eſt ſubſtātia: igitur. ¶ Secundo ſic. caput ſe habet relatiue ad aliud. ꝛ tñ non eſt relatiuū ſed ſubſtātia: igitur. ¶ Tertio ſic. aliquis poteſt habere diffinitionē vnius relatiui non habendo diffinitionem ſui correlatiui. ergo male dicitur ꝙ ſi quis diffinite cognouerit vnum et cetera.

Ad primū dicitur ꝙ totuz et pars poſſunt capi dupľr. vno mō formaľr et ꝓ ꝑ ſe ſignificato et ſic ſunt relatiua. alio modo ꝓ denominato et ſic dico ꝙ partes aliq̄n ſunt bene ſubſtantie. ¶ Ad ſecundū dicitur ꝙ caput nō dicit̄ ꝓprie ad aliud. ſed magis dicitur alicuius puta animalis: vel poteſt dici ꝙ caput eſt relatiuū ſz dici et nō ſm eſſe. ¶ Dicitur ad tertiū ꝙ ibi proprietas nō vult habere ꝙ ſi q̄s diffinite cognouerit vnū relatiuoꝝ imediate cognoſcat aliud ſed ꝙ faciliter aliud pōt cognoſci. Totuz et ps quot modis capiuntur.

Qualitas eſt ſm quā q̄les eſſe dicimur: vt ſm albedinez dicimur albi. et ſm iuſticiaz iuſti. Qualitatis q̄ttuoz ſunt ſpēs. Prima eſt habit⁹ et diſpō

Differt aũt habit⁹ a dispositione: q2 habit⁹ permanẽtior est ꝛ diuturnior vt sunt virtutes et scie. Scientia enĩ difficillime ẽ mobilis nisi forte grãdis permutatio fiat vel ab egritudine vel ab aliquo hmõi circa scientem. Similr de virtute. Justicia enĩ vl' castitas nõ cito de facili permutãr. Dispositiões vero dicuntur q̃ de facili pmutantur. vt calor frigiditas egritudo sanitas. Unde habitus possunt dici dispositiões et nõ econuerso. Illi enĩ qui habitũ habẽt quodãmodo sunt dispositi vel melius vel pei⁹ ad ea que habent dispositiones aũt non sunt habitus: vñ hitus potest sic diffiniri: habitus ẽ qualitas difficillime mobilis.

Primo sciendũ est ꝙ post ꝙ determinatũ est de predicamento ad aliquid. Consequenter determinãdũ est de predicamẽto qualitatis diffiniendo ipsam qualitatẽ. Qualitas est fm quã qles eẽ dicimur que exponẽdo prime intẽtionaliter sic intelligit. qualitas est forma accidentalis fz quã aliquid dr esse quale supple quali accidentali et specialiter capto vt distinguit contra predicari in q̃tum et in quorũ et contra predicari aliorũ predicamentoꝝ. Ex quo sequitur ꝙ ibi ista ꝓpositio fm dicit circumstantiã cause formalis sic ꝙ nos sumus quales formaliter qualitate sicut formaliter sum⁹ albi albedine.

Quid sit qualitas

Sciendũ est secũdo ꝙ ipsius qualitatis sunt quattuor species seu modi. s. habit⁹ et dispositio. naturalis potẽtia vel impotentia passio et passibilis qualitas forma et circa hoc aliquod constans figura. Et aduerte ꝙ ibi capitur species large vt se extendit ad moduz ita ꝙ quando dicitur sunt quattuor species qualitatis intelligit. i. quattuor sunt modi ipsius qualitatis. Ex quo sequit ꝙ ibi nõ est diuisio generis in suas species sed alicui⁹ cõis in suos modos. ita ꝙ illa quattuor sunt quattuor modi accidentales qualitatis sumpti ex diuersis habitudinibus ad subiectuz vel ad aliquid aliud. et nõ sũt spẽs: q2 impossibile est duas species vni⁹ generis in abstracto ꝑdicari de aliquo: sed sic ꝙ habit⁹ et dispositio naturalis potẽtia ꝛ impotentia passio et passibilis q̃litas predicant de eodem ꝑ ca. de calore vel sanitate.

Quot sint modi qualitatis.

Tertio sciendũz est ꝙ pria spẽs seu mod⁹ q̃litatis est hitus ꝛ dispõ q̃ dupl'r adinuicem differũt: pmo: q2 habit⁹ est q̃litas de difficili mobil' a subo. ꝛ dispõ de facili mobil'. scdo: q2 hitus disponit subiectũ ad pfecte operandũ sed dispositio ad iperfecte operandũ. Et si quis dicat dispositio est superius ad habitũ: ergo nõ facit vnã speciẽ vel moduz cum habitu. Rñdet ꝙ dispositio potest capi dupliciter. vno mõ large pro omni qualitate que disponit subiectum ad aliq̃d operandũ siue perfecte siue imperfecte: et sic bene est superius ad habitũ: alio mõ capitur stricte pro qualitate disponẽte subiectũ ad impfecte operandũ. ꝛ sic facit vnã speciẽ vel moduz cũ habitu. Unde oĩs qualitas que disponit subm ad aliq̃d operandũ siue pfecte siue impfecte siue a natura siue nõ est in ista specie qualitatis. seu ĩ hoc modo qualitat'. Ex quo sequit ꝙ oẽs scientie omnes artes omnes virtutes et omnes actus potẽtiarũ et omẽs species tam intelligibiles ꝙ sensibiles sunt in ista specie: q2 ipsis conuenit iste modus qui est disponere subm ad aliq̃d operandum.

Prima qualitatis species.

Arguitur sic primo. predicamentũ non diffinitur cũ non habeat genus: et differentiam. ergo male ibi diffinitur q̃litas. Secundo sic. fm rationale dicimur quales et tamẽ rationale nõ est qualitas: igitur. Tertio. sic fm quodlibet accidens dicimur quales et tamẽ quodlibet accidens nõ est qualitas: igitur.

Que sit illa que ponitur in predicamento qualitas.

Ad primum dicitur ꝙ predicamenta nõ diffiniunt ꝓprie diffinitiõe quiditatiua cũ non habeant differentias constitutiuas licz bñ diffiniantur diffinitiõib⁹ descriptiuis. Ad secundũ dicit ꝙ fm rationale dicimur quales eẽntialiter nõ tñ accidẽtal'r. Ad tertium dicitur ꝙ licet fm quodlibz accidẽs dicamur quales capiendo quale large: nõ tamẽ capiendo quale ꝓprie vt dr a qualitate vel vt habz ꝓprium modum predicandi distinctum ab alijs. Textus.

Secunda spẽs qualitatis est naturalis potẽtia vel ipotẽtia aliq̃d facile faciendi vel patiẽdi: vt sanatiu⁹ dicitur qui hz naturalẽ potentiã vt nihil ab aliquib⁹ accũtib⁹ egritudinem inferẽtib⁹ patiat. Et egrotatiu⁹ dr q̃ habet naturalẽ ipotentiã aliq̃d patiendi. duꝝ aũt dicit habere naturalẽ potentiaz resistendi sectioni et mole naturalẽ impotentiã: q2 cito secat. Cursores ei ꝛ pugillatores dñr sñ' de ista specie nõ quia exerceãt act⁹ suos. sz q2 hñt naturalẽ potentiã hoc faciẽdi

Tertia species qualitatis est passio et passibilis q̃litas: vt ille qualitates q̃ efficiũt in sensib⁹ passiões vt in gustu dulcedo amaritudo et similia. Et etiã ille q̃litates sunt in hac spẽ q̃ ab aliquib⁹ passionib⁹ gñant vl' facile vl' difficile mobilib⁹ ꝛ permanẽtib⁹ siue

cū̄ nigredo ab aliqua passione naturali generāt siue ab egritudine vl' ab estu q̄litatis passibilis dr̄. Quarta spēs qualitat' est forma ꝛ circa hoc aliq̄d constās figura vt dispō corporis. vt triangulatio quadrangulatio rotūditas curuitas rectitudo.

Secūda q̄litat' species.

¶ Primo sciendum est ꝙ scd̄a spēs seu mod⁹ qualitatis est naturalis potētia vel impotētia. Vn̄ naturalis potētia nō est nisi q̄dam abilitas seu qualitas inexīs rei a natura p̱ quā ipsa potens est ad exercendum suas oꝑationes ꝛ ad resistendū suis ꝯtrarijs. sed naturalis impotētia est inabilitas seu q̄litas inexīs rei a natura p̱ quā ipsa impotēs est ad exercendū suas oꝑationes. ita ꝙ ois qualitas p̱ quā aliq̄d naturaliter est potēs vel impotēs ad exercendū suas oꝑationes hȝ istuȝ modū q̄litatis. sicut est abilitas et inabilitas. Ex quo seq̄tur ꝙ ꝓprie passiones neqȝ potētie aie neqȝ interiores neqȝ exteriores sunt ꝓprie in ista specie qualitatis.

Tertia q̄litat' species.

Sciēdum est scd̄o ꝙ tertia species qualitatis seu modus est passio ꝛ passibilis q̄litas ꝛ differunt dupl'r adinuicē: primo q2 passio importat qualitatē cito transeuntē vt rubedo ꝓueniēs ex verecūdia. sȝ passibilis q̄litas importat qualitatē sub esse ꝑmanēti. vt rubedo ꝓueniens a natura. Scd̄o differūt: q2 passio nō denoiat subm̄ simpl'r. i. v'liter sed soluȝ ꝓ aliquo tpe. sed passibilis qualitas denoiat subm̄ simpliciter. i. v'liter. vn̄ passio vt hic sumit' est qualitas cito transiēs inferēs passionē vel illata a passione: vt rubedo ꝓueniēs ex verecūdia: sed passibilis qualitas est qualitas inferens passione vel illata a passione hn̄s esse ꝑmanens. vn̄ ōis qualitas que infert passionē subiecto vel q̄ illata est a passione hȝ modum hui⁹ speciei. vn̄ in ista spē reponūtur oēs qualitates sensibiles vt oīnis color ꝛ oīs son⁹ ꝛ oīs sapor ꝛ oīs odor ꝛ calliditas frigiditas ꝛ humiditas: ꝛ siccitas.

Quarta spēs qualitatis.

Tertio sciendum est ꝙ quarta species qualitatis est forma ꝛ figura nō capiendo formā ꝓ altera pte cōpositi sicut est aīa. sȝ capiendo formā ꝓ figura q2 idē est forma ꝛ figura: vt hic sumitur forma. Figura tn̄ pōt capi dupliciter. vno mō ꝓ qualitate termiāta. ꝛ sic diffinitur: figura est q̄ termino vel terminis clauditur. alio mō accipit ꝓ dispositione vel clausione quātitatis q̄ certe nō est aliud ꝙ ordo ptium ad totū locū vel ad ptes loci. Et aduerte ꝙ sub isto mō qualitatis ponūtur oēs figure tā naturales ꝙ artificiales. Vn̄ illo dr̄ h̄re istū modum q̄litatis q̄ est dispō ptiū tot' ad ptes loci.

Arguitur sic primo risibilitas est naturalis potentia ꝛ non est qualitas: igitur. ¶ Secūdo sic: potētia respectiue se hȝ ad actū ergo est in predicamēto ad aliquid ꝛ nō in isto predicamento. ¶ Tertio sic: figura est q̄titas ergo male dicitur ꝙ est qualitas.

Ad primuȝ dicitur ꝙ risibilitas nō est potentia. sed est quidam respectus aptitudinalis ad risum. ¶ Ad scd̄m dr̄ ꝙ potentia capit' dupliciter. vno mō ꝓ per se significato ꝛ sic est respectus seu ordo ad aliquem actum. et tunc est in predicamēto ad aliquid. alio modo capitur pro denoiato: ꝛ tunc est in predicamento substantie ꝓprie. potest etiam capi pro abilitate vel facilitate que inest rei a natura p̱ quā aliq̄d est potens ad exercendum suas operationes. ꝛ tūc est in scd̄a specie qualitat'. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ figura nō est quantitas: sed est ordo partium ad partes loci.

Qualia vero dicūtur q̄ sm̄ hec denoīatiue dicūtur vel q̄olibet aliter ab his vt a grāmatica gramatic⁹ a iusticia iust⁹. Ubi quecūqȝ dicuntur ab aliqua qualitate nō denoīatiue eo ꝙ nomē nō ē ipositū ipi q̄litati. vt cursor ꝛ pugillator. ¶ Et nota ꝙ cursor ꝛ pugillator dicūtur dupl'r. Uno modo dicunt' cursor ꝛ pugillator ab arte currēdi ꝛ pugillādi. ꝛ sic sunt in prima spē q̄litatis: q2 iste artes sunt habit⁹. Alio mō dr̄ cursor nō ꝙ hēat artē currēdi. sȝ quia hȝ naturaleȝ potentiā ad actū currēdi: et pugillator nō ꝙ habeat artē pugillādi: sȝ q2 hȝ naturalē potentiā ad actū pugnandi. Et isto mō dicūtur qualia ab ist' naturalib⁹ potētijs sed nō denoīatiue eo ꝙ noīa nō sūt imposita in istis naturalib⁹ potētijs a quib⁹ dicūtur qualia. Et sic cursor ꝛ pugillator sūt in scd̄a spē qualitatis. Alia aūt dicūtur qualia nō denoīatiue q2 nomen est impositū qualitati sm̄ quā dr̄ q̄le sed eam nō ꝑticipiāt sm̄ illud nomē: vt studiosus a virtute ꝛ sic sunt tres modi sumēdi quale a qualitate. Est aūt ꝯrietas in q̄litate: vt albedo ꝯtrariatur nigredini: iusticia iniusticie h' aūt nō est ꝓprium qualitati: q2 nō cōuenit omni qualitati: figura eīn non hȝ aliquod cōtrariū neqȝ aliquis medius color vt rubedo ꝛ liuedo. Et sciēdum ꝙ si vnum contrariorum fuerit

quale reliquũ erit quale vt iusticia ẽ qualitas. ergo iniusticia iustum est q̃le. ergo iniustum. Item qualitas suscipit magis ꝛ minus. Dr̃ enĩ iust⁹ magis ꝛ minus iustus. ꝛ alb⁹ ꝛ grãmaticus: sed hoc nõ est ꝓprium qualitati: q꞉ quadratũ nõ suscipit magis neq̃ min⁹ neq̃ circulus neq̃ quadrãgulatio neq̃ circulatio. Itez ꝓpriuz est qualitati ſm eã simile vel dissimile dici: vt albus albo simil' dicitur: et iustus iusto: alb⁹ nigro dissimilis dr̃.

Intellectus diffinitionis qualium

¶ Primo sciendum est q̃ diffinitio qualiũz sic est intelligenda. qualia dicũtur .i. sunt q̃ ſz hec id est ſm qualitatẽ vel abstracta denoĩatiue dicuntur vt albũ ab albedine: nigrum a nigredine. Et aduerte q̃ duob⁹ modis ꝯtingit q̃lia nõ dici denoĩatiue a qualitatib⁹ denoĩatione supple proprie dicta q̃ est ſm vocẽ ꝛ significationẽ simul: primo q̃n illi qualitati nõ est nomẽ impositum vt cursorꝫ pugillator q̃ sunt in scd̃a specie qualitatis. Scd̃o modo quãdo concretum ꝛ abstractum nõ conueniũt in principio vocis vt studiosus a virtute.

Sciendum ẽ secũdo q̃ prima proprietas q̃litatis est ista q̃litati est aliq̃d ꝯtrariũ vt iusticie ꝯtrariaẗ iniusticia. ꝛ caliditati frigiditas. ſz nõ est ꝓpria q̃rto mõ: q꞉ nõ ꝯuenit oĩbus qualitatib⁹ vt qualitatib⁹ quarte spẽi: q̃a triangulo nihil est ꝯtrariũ neq̃ q̃litatibus scd̃e spẽi. nec prime nisi capiaẗ ꝯtrarietas large. Ex quo seq̃tur q̃ sole qualitates tertie spẽi ꝯtrariantur capiẽdo ꝯtrarietatẽ ꝓprie q̃ est solum inter quattuoꝛ q̃litates p̃mas. Ex quo seq̃tur vlterius q̃ si vnũ ꝯtrarioꝝ fuerit quale reliquuz erit quale .i. si vnum fuerit in predicamento q̃litatis etiam reliquum.

Sciendũ ẽ tertio q̃ secũda propetas q̃litatis est ista q̃litas suscipit magis ꝛ minus vt aliq̃d dr̃ magis vel min⁹ albuz. ꝛ põt exponi dupl'r. scz p̃me intẽtionaliter ꝛ scd̃e vt aliãs visum est. Sed tertia ꝓprietas q̃litatis est. ꝓprium est qualitati ſm eam simile vel dissimile dici vt ſm albedinẽ aliq̃d dr̃ simile: ꝛ debz capi ly scd̃m vt dicit circũstantiã vel habitudinez fundamẽti. ita q̃ est sensus q̃ q̃cquid dr̃ simile vel dissimile dr̃ tale ſm q̃litatẽ supple fundamẽtaliter ꝛ debẽt accipi simile ꝛ dissimile: vt dicũt aptitudinẽ ꝛ nõ actũ. vñ similitudo est rerũ differentiũ eadem q̃litas supple in specie sed dissimilitudo est rerum differentium diuersa qualitas supple in specie specialissima.

Primo arguitur quale est propriũ quesitiuum hui⁹ p̃dicamẽti: ergo nõ est p̃dicamentũ. ¶ Scd̃o sic: ſm humanitatẽ dicimur similes ꝛ tamẽ nõ ẽ qualitas: igiẗ. Tertio sic: ſm similitudinẽ dicimur similes: ẽ nõ ſm q̃litates

Ad primuz dr̃ q̃ quale capitur dupliciter: vno modo sincathegorematice ꝛ sic est hũ quesitiuũ: alio modo cathegorematice ꝛ sic est p̃dicamentũ. ¶ Ad scd̃m dr̃ q̃ licet ſm hũanitatẽ dicamur similes capiẽdo similitudinem large nõ tñ ꝓprie. ¶ Ad tertium dr̃: q̃ licz ſm si̇litudinẽ formaliter dicamur siı̃es. tñ ſm q̃litatem fundamentaliter dicimur similes.

Actio est ſm quã in id quod subijcitur agere dicimur: vt secans aliq̃s dr̃ agere in eo quod secat: vñ sectio est actio ꝛ ſm sectionẽ agit secãs in eo quod secat: ꝛ ꝑcussio ẽ actio. Proprium actionis est ex se ĩferre passionẽ. Recipiũt aũt agere ꝛ pati ꝯtrarietatez. Calefacere enĩ est cõtrariũ ei quod est frigidũ facere: ꝛ delectari est cõtrarium ei quod est tristari. Recipiunt agere ꝛ pati magis ꝛ minus: calefacere enĩ mag' ꝛ min⁹ dr̃. et calefieri dr̃ magis ꝛ min⁹: ꝛ similiter delectari et tristari. ¶ Passio est effect⁹ illatioq̃ actionis: vt calefieri inferẗ ex calefacere ꝛ efficiẗ. Proprium aũt passionis est primo inferri ex actione. Itẽ passio nõ est in agẽte sed in patiẽte. De reliq̃s vero que prius dicta sunt mõ sufficiãt: que sequunẗ de alijs quattuoꝛ p̃dicamẽtis nõ sunt data a petro hyspano. Quando est quod ex adiacentia t̃pis in re t̃pali derelinq̃tur vt hodie eẽ cras fore. Item duplex est q̃n: scz simplex et cõpositum sicut duplex est tempus. Item tres sunt ꝓprietates quando. Prima est q̃ quãdo nõ suscipit mag' neq̃ min⁹. Secũda est q̃ quando nihil est cõtrarium. Tertia est q̃ q̃n est in omni illo quod ĩcipit esse in tẽpore

¶ Primo sciendũ est q̃ postq̃ determiatuz est de quattuoꝛ primis predicamẽtis. nũc determinandũ est de sex vltimis q̃ nõ sunt nisi respect⁹ extrinsec⁹ aduenientes. vñ diffinitio actionis sic est intelligẽda. actio est respect⁹ ipius agentis ad passum quo agẽs dr̃ formaliter agens. ꝛ dr̃ notanter formaliter: q꞉ effectiue agẽs dr̃ bene agere aliquo alio mõ vt ignis effectiue dr̃ agere calore. sed formaliter dicitur agere actione. sed diffinitio passionis est sic intelligenda. pas

Actionis diffinitio

sio est respectus extrinsecus ipsius patiētis ad agens: vt calefieri vri. Ex quo sequit̄ q̄ termini significantes actus potentiarū anime non sunt in istis predicamentis quia nō importāt respectus. sed qualitates sub mō tamē grāmaticali actionis vel passionis vt videre ꝛc.

Prima ꝓprietas actionis. Sciendū est secūdo q̄ prima proprietas actiōis est q̄ ꝓpriū est actioni ex se .i. ipsa mediante inferre passionē et hoc exponendo prime intētionaliter. sȝ logicaliter exponitur sic q̄ a ꝓpōe in qua ponitur verbū de genere actionis ad ꝓpositionē in qua ponit̄ verbū de genere passiōis est bona ꝯña: vt bene sequit̄ ignis calefacit aquā. ergo aqua calefit ab igne. Secūda Secūda ꝓprietas agere ꝛ pati suscipiunt ꝯtrarietatem vt calefacere ꝯtrariatur huic quod est frigefacere et calefieri huic qd̄ est frigefieri. Tertia. Tertia ꝓprietas. Actio suscipit magis et min⁹. vt calefacere dicit̄ magis ꝛ min⁹ calefacere ꝛ debēt intelligi iste ꝓprietates nō primo: sȝ solū mediante qualitate quā cōnotant. Sed ipsius passionis sunt due ꝓprietates. Prima. propriū est passioni inferri ex actione vt calefieri mediante calefacere Secunda ꝓprietas. passio nō est in agente. sed in patiente.

Quando ꝯ duplex. Tertio sciendū est q̄ diffinitio de quando sic est intelligenda. Quādo ē respect⁹ extrinsecus rei tēporalis ad tempus vel ad aliquid tēporis. Ex quo sequitur q̄ ibi nō diffinit̄ quādo predicamentū: sed qn̄ passiuū. quod est species eius. vnde qn̄ est duplex. s. actiuū et passiuū. quādo actiuū est respectus ipsius temporis ad rem temporalē: sed passiuū est respectus rei tēporalis ad tempus: ꝛ nullū istoꝝ est p̄dicamentū. Sed qn̄ eōe ad ista duo et ipsius qn̄ sūt due proprietates. Prima q̄ nō habet ꝯtrarium vt hodie nihil est ꝯ̄riū. Scd̄a est q̄ qn̄ nō suscipit magis et min⁹. vt hodie nō dicit̄ magis qn̄ q̄ cras et sic de alijs et eius gn̄a supplentur per ista esse fore fuisse. sed species supplentur ꝑ ista in hora in die in anno. et indiuidua ꝑ ista in hac hora in hac die: ꝛ oīa illa sunt in isto predicamēto per que conueniēter respondetur ad interrogationē factā ꝑ qn̄ vt cras hodie.

Arguitur primo ꝯ̄ria non possunt simul verificari de eodē sȝ calefacere ꝛ frigefacere verificant̄ de eodem puta de aqua tepida igit̄. ¶ Secundo sic. passio est species qualitatis: ergo nō est vnū predicamentum. ¶ Tertio sic. nullum sincathegorema est predicamentū sed qn̄ est sincathegorema igitur.

Ad primū dicit̄ q̄ cōtraria q̄tum ad gradus intensos non possunt de eodem verificari. tamen bene q̄tum ad gradus remissos Ad secundū dicitur q̄ passio equiuoce est predicamentū et species qualitatis. Ad tertium dicitur q̄ lȝ qn̄ vt est vnū q̄situiū sit sincathegorema nō tamē vt est vnū predicamentum.

Vbi diffinitio. Vbi est circūscriptio corporis locati a loci circūscriptione procedēs vt in ecclesia esse i foro esse. Et diuiditur vbi. q2 quoddam est vbi simplex: et est illud qd̄ a simplici loco ꝑcedit vt est locus punctoꝝ. Et quoddā est vbi cōpositū. ꝛ est illud quod a loco ꝯposito procedit. Proprietates vbi sunt due. Prima est q̄ vbi nihil est cōtrariū. Secunda est q̄ vbi nō suscipit magis neq3 min⁹. hoc est vbi nō recipit intensionē et remissionē. Positio est quedā ptiū situs et gn̄atōis ordinatio: vt sessio statio ꝛ sic d̄ alijs. Itē tres sunt ꝓprietates positionis. Prima est q̄ pō nō habet cōtrariū. Secūda est q̄ positio nō suscipit mag⁹ neq3 minus. Tertia est. ꝓpriū ē positioni substantie prime assistere. Habit⁹ est corporū et coꝝ que circa corpus sunt adiacētia vt tunicatū esse loricatū eē. Et sūt tres ꝓprietates ei⁹. Prima ē q̄ hit⁹ suscipit magis ꝛ min⁹. vt eques ē armatioꝛ pedite. Scd̄a est q̄ habit⁹ nō habet ꝯtrariū. Tertia ē q̄ habitus semper ē in plurib⁹. s. i habēte ꝛ in habito.

¶ Sciendū est pmo q̄ diffinitio vbi est sic intelligenda vbi supple passiuū ē respect⁹ extrīsec⁹ ipsi⁹ rei locate ad locū. i. ad supficiē corꝑis continentis ipsum. Ex quo sequitur q̄ ibi non diffinitur vbi quod est predicamentum: sed vbi passiuum. Ex quo sequitur q̄ duplex est vbi. s. actiuū ꝛ passiuū. vbi actiuū est respect⁹ ipsi⁹ loci ad rem locatā: sȝ vbi passiuū est respect⁹ rei locate ad locū. ꝛ nullū istoꝝ est p̄dicamentū sȝ vbi eōe ad vtrūq3. ¶ Et aduerte q̄ eius ꝓprietates nō sunt bene posite in textu. nā vbi suscipit magis ꝛ min⁹ ꝛ hȝ ꝯ̄riū cū sit ꝑ se termin⁹ mot⁹. vñ gn̄a subalterna eius sunt sursum deorsum spēs sunt in domo in camera. indiuidua sunt in hac domo in hac camera. ꝛ quesitiuū huius predicamenti est vbi sincathegorematice captum.

Situs ꝓprietas. Sciendū est secundo q̄ diffinitio sit⁹ vel pōnis sic est intelligēda. sit⁹ ē respect⁹ ꝑtiū toti⁹ ad ptes loci. ꝛ ei⁹ sunt due ꝓprietates Prīa sit⁹ nō hȝ ꝯ̄riū: q2 hoc maxime esset sedere et stare. sȝ hoc nō: q2 eadē rōne moueri ꝯ̄riaret̄ ad ly stare qd̄ est impossibile. q2 tm̄ vni vnū est cōtrariū. Scd̄a ꝓprietas sit⁹ nō se suscipit mag⁹ neq3 min⁹: vt aliqs nō dicitur magis vel min⁹ iacere et ei⁹ genera subalterna sunt pō ignata et pō acquisita situari sursum et situari deorsum. et eius spēs sunt stare sedere. ꝛ indiuidua sunt stare sortis et sedere platonis. ꝛ ei⁹ quesitiuum

ſʒ caliditas in igne

eſt quomodo eſt hoc ſituatum.

Sciēduʒ eſt tertio ꝙ diffinitio hītꝰ eſt ſic intelligēda. Hītꝰ ē reſpectꝰ extrinſecꝰ eoꝝ que ſunt circa corpꝰ ad ipm̄ corpꝰ. ita ꝙ tunice applicate corpi ad ipm̄ corpꝰ eſt reſpectꝰ extrinſecus qui vocat̄ habitꝰ p̄dicamentuʒ et eiꝰ ſunt due ꝓprietates. Pria hītus ſuſcipit magꝰ ⁊ minus vt aliquis dicitur magis et minꝰ armatus. Secunda proprietas. ꝙ habitus non habet contrarium capiendo proprie cōtrarietatē. et eius genera ſubalterna ſunt habitus partis ⁊ habitꝰ totius et armatum eſſe: veſtitū eſſe ſunt ſpecies ſpecialiſſime et indiuidua ſunt armatio ſortꝭ armatio platonis. et eius queſitiuum eſt quō eſt hoc habituatū.

Arguitur ſic primo. vbi eſt vnū ſincathegorema queſitiuum predicamenti vbi. ergo non eſt vnum predicamentum. ¶ Secundo ſic. poſitio eſt differentia quantitatis. ergo non eſt predicamentum diſtinctum ab alijs. ¶ Tertio ſic. habitus. eſt ſpecies qualitatis. ergo non eſt vnū predicamentū diſtinctum ab alijs.

Ad primū dicitur ꝙ vbi poteſt capi dupliciter. vno modo ſincathegorematice: et ſic eſt vnum queſitiuum predicamenti vbi. alio modo capitur cathegorematice et ſic eſt vnum predicamentū. ¶ Ad ſecūduʒ dicitur ꝙ poſitio poteſt capi dupliciter. vno modo pro ordine ſeu reſpectu partiū totius ad ipſum totum. et ſic ē differentia accidentalis. alio modo poteſt capi pro reſpectu partium totius ad partes loci. et ſic eſt predicamentum. ¶ Ad tertiuʒ dicitur ꝙ habitus capitur; dupliciter. vno modo pro qualitate de difficili mobili a ſubiecto et ſic eſt ſpecies qualitatis. alio modo pro reſpectu eorum que ſunt circa corpus ad ipſum corpus ⁊ ſic eſt vltimum predicamentum.

Textus.

Oppoſitorum diuiſio

Dicitur autem alterum alteri opponi quadrupliciter. Oppoſitorum enim quedaʒ ſunt relatiua: vt pater et filius duplum ⁊ dimidiū. Quedam ſunt priuatiue oppoſita: vt priuatio et habitus viſus et cecitas auditus ⁊ ſurditas. Alia ſunt contrarie oppoſita: vt album et nigrū. Alia ſunt contradictorie oppoſita: vt ſedere non ſedere. Que autem ſunt relatiue oppoſita dictum eſt in capitulo de relatione. Contraria ſunt quecūqʒ ſub eodeʒ genere poſita maxime a ſe inuicem diſtant mutuo ſe expellunt: et eidem ſuſceptibili viciſſim inſunt a quo mutuo ſe expellūt niſi alteruʒ inſit a natura: vt albedo in cigno: ⁊ nigredo in coruo et ethiope. caliditas aūt nō eſt in igne vt accidens in ſubo imo vt ſubſtātiale in eo cuius eſt ſubſtātiale ſicut ſunt q̄dā que cadunt in diffinitione alicuiꝰ nō ſm̄ predicationem: ſed potiꝰ vt principium. vt punctꝰ in diffinitione linee. vnitas in diffinitione numeri. et iſte modus eſſendi in continetur ſub quarto modo ſm̄ quem vnaqueqꝫ pars diffinitionis ē in ſuo diffinito. et ſic ignis nō ē ſubʒ caliditatis ſʒ mat̄ia ignis ē ſubm̄ eiꝰ hec eñi ſuſceptibilis ē caliditatis: et frigiditatis. vnde caliditas ē in materia ignis vt in ſubiecto: in igne vero non vt in ſubiecto: ſed vt ſubſtātiale in eo cuius eſt ſubſtantiale. Priuatiue oppoſita ſūt que hñt fieri circa idem ſubiectū ordine irregreſſibili ⁊ tempore determinato a natura. Ordine irregreſſibili, dico qꝛ ab habitu in priuationeʒ deuenire poſſibile eſt ſʒ nō econuerſo: impoſſibile enim eſt a priuatione in habitū regreſſum fieri vt viſus ⁊ cecitas habent fieri circa oculum. a viſu autē deuenire in cecitatē poſſibile eſt [illegible] econuerſo.

¶ Primo ſciendū ē ꝙ poſtꝙ determinatū eſt d̄ predicamētis. hic ꝯñr determinandū eſt de poſtpredicamentis. vñ poſtp̄dicamentū eſt q̄dam documentū valēs a poſteriori hñdā p̄dicamentoꝝ cognitionē et ſunt qnqꝫ. ſ. oppoſitio. prius. ſimul. motus. et habere. Et priꝰ determinā duʒ eſt de oppoſitiōe nō quidē ꝯplexa ſʒ incōplexa et eiꝰ ſunt q̄ttuor ſpēs. ſ. relatiua: ꝯria: p̄uatiua et ꝯdictoria. vñ oppō relatiua eſt repugnantia relatiui ad correlatiuū que de eodē et reſpectu eiuſdē verificari nō pñt. vt pater ⁊ filiꝰ que d̄ eodem et reſpectu eiuſdē verificari nō pñt ſʒ bene reſpectu diuerſoꝝ. Ex quo ſequit̄ ꝙ nō omne relatiuū et correlatiuū opponunt̄ relatiue ſʒ ſolū que de eodē reſpectu eiuſdē verificari nō pñt.

Sciendū eſt ſecūdo ꝙ diffinitio cōtrarioꝝ ē ſic itelligēda ꝯria ſunt q̄ ſub eodē gñe poſita ſunt ⁊ maxime differūt ⁊ nata ſunt ſucceſſiue ineſſe eidē ſubo niſi alteꝝ illoꝝ inſit a nat̄a a quo nata ſunt ſe mutuo expellere. Et dicitur notanter niſi alterū illoꝝ inſit a natura quia ſi alterum inſit a natura non oportet ꝙ naturaliter poſſint ſe expellere: licet tamen ſint ſemper nata ſe expellere ſō nō eſt magna neceſſitas ponere illam particulam niſi alteꝝ inſit a natura.

et sunt duplicia scz mediata ꝛ imediata. mediata inter que mediat aliqd eiusdē generis cuz extremis: vt albū nigrū inter que mediat rubeum et multi alij colores. sed imediata sunt inter q̄ nō mediat aliqd eiusdē generis: vt inter sanuz et egrū nō mediat aliquid eiusdez generis cum extremis: ꝛ necesse est supple alterū istoꝝ naturaliter inesse suo susceptibili: lz nō imediate vt nō est necesse hoiem esse albū vel nigrum.

Contraria sunt duplicia

Sciendum est tertio ꝙ priuatiue opposita sunt que habēt fieri circa idē subiectū ordine irregressibili ꝛ tpe determiato a natura vt visus ꝛ cecitas. Et dr notāter circa idē subiectum: ideo visus ꝛ surditas non sunt priuatiue opposita: quia non habent fieri circa idē subm. Et dr notāter ordine irregressibili ꝓpter priuationē impfectā q̄ solū negat actū ꝛ nō dispositionem ad actū: vt quies respectu motus: ꝛ a tali bene pōt fieri regressus: sed non a ꝑfecta priuatione q̄ negat actū ꝛ dispōnem ad actuz vt cecitas. ¶ Dicitur notāter tpe determinato a natura: quia catulus ante nonum diē nō dicitur neqꝫ cecus neqꝫ videns: quia non habet tempꝰ determinatum. sed cōtradictoria sunt que opponunt̄ ꝫm affirmationē ꝛ negationē: vt hō nō hō. et ipa absolute sumpta nō possunt verificari de aliquo supple copulatiue: ꝗꝛ disiunctiue de quolibet conceptibili possunt verificari.

Que sūt priuatiue opposita

Arguitur primo sic. causa ꝛ effectus sunt relatiue opposita: ꝛ tn̄ respectu eiusdē possunt verificari de eodē. ¶ Scdo sic. rubedo verificatur de aliquo: ergo ꝛ cōtraria. cōsequentia patz: quia medij colores cōponūtur ex extremis coloribꝰ: ergo ibi erit mediꝰ coloꝛ et extrema etiā. ¶ Tertio sic. albū ꝛ nō albū sunt cōtradictoria: ꝛ tn̄ disiunctum ex ipsis non verificat̄ de quolibet: quia illa non est vera homo per se est albus vel non albus.

Ad primū dicitur ꝙ licet causa ꝛ effectus ꝫm diuersa genera causaruz possint de aliquo verificari respectu eiusdē: nō tn̄ ꝫm idez genus cause. ¶ Ad scdz dr ꝙ medij colores nō dicitur ideo medij eo ꝙ ꝯponātur ex extremis coloribꝰ: sed ꝗꝛ habēt maiorē ꝯuenientiam cuz extremis q̄ extrema inter se. ¶ Ad tertiū dicit̄ ꝙ licet cōtradictoria absolute capta nō possint verificari neqꝫ falsificari de eodē: tamē bene sumpta cum aliqua determinatione. vt cum ista determinatione per se vel necessario.

Prius dicit̄ quadrupliciter. primo mō ꝛ ꝓprie aliquid dr priꝰ altero ꝫm tps ꝓut aliquis dr senioꝛ ꝛ antiqoꝛ altero sicut hō habēs trigita annos dr prioꝛ homie hñte viginti annos. Scdo mō aliqd dr priꝰ a quo nō conuertit̄ subsistēdi ꝯña: vt vnū est priꝰ duobꝰ. Duobꝰ eñi existētibꝰ moꝫ ꝯñs est vnū esse: vt si duo sunt vnum est ꝛ nō ecōuerso. Tertio mō dr prius ꝫm ordinē quēdam: vt in disciplinis principia priora sūt cōclusionibꝰ ꝛ in gramatica littere sunt priores sillabis. ꝛ et in orōne ꝓemiū est priꝰ narratiōe. Quarto mō priꝰ dr qd meliꝰ est ꝛ honorabilius. Cōsueuerūt eñi plurimi hoies honorabiliores ꝛ magis dilectos apd se dicere priores. ꝓter hos quattuoꝛ modos iā dictos est vnꝰ alter modꝰ prioris. Eoꝝ que cōuertuntur ꝫm essendi ꝯñam ꝛ alteꝝ est quodā mō cā alteriꝰ: ꝛ hoc mō aliqd dr priꝰ altero natura: vt res est cā veritatis orōnis de se facte: vt hoiem currere ꝯuertit̄ cū hac orōne hō currit. Et si hoiem currere sit veꝝ hec est vꝫa hō currit ꝛ ecōuerso. Res aūt est cā veritatꝭ orōnis de se facte ꝛ nō ecōtra. Ab eo eñi ꝙ res est vel nō est oratio dicitur vera vel falsa. ergo hec res hominē currere prioꝛ est hac orōne hō currit. ¶ Simul dicit̄ tribus modis. Primo mō dr simul quoꝝ generatio est in eodē tpe. ꝛ neutrū ē priꝰ neqꝫ posteriꝰ. ꝛ hec dicūtur simul tēpore. Scdo mō dicūtur simul quecūqꝫ cōuertūtur ꝛ neutrū est causa alterius: sicut q̄libet relatiua: vt duplū ꝛ dimidiū: pater ꝛ filius: ꝛ sic de alijs. Tertio mō dicūtur simul que equaliter cōdiuidūt aliqd genꝰ vt hō equꝰ leo: ꝛ sic de alijs q̄ cōdiuidūt hoc genus aīal. ꝛ sil'r dr diuidēs aliqd genꝰ dicūtur simul: vt rōnale irrōnale ꝛ sic de alijs. Isti aūt duo vltimi modi dicūtur simul natura. primꝰ aūt modꝰ dr simul tpe. ¶ Motꝰ sex sunt spēs scz generatio: corruptio: augmētatio diminutio: alteratio: ꝛ ꝫm locū mutatio. Generatio est progressio de non esse ad esse. Corruptio est progressio ab esse ad non esse. Augmentatio est ꝑexistēs q̄titatis maioramentū. diminutio ē ꝑexñtꝭ q̄titatꝭ mioramētū. Alteratio ē mutatio a contraria qua

litate in cōtrariā qualitatē vel in me-
diā: vt cum aliquid permutatur ab al
bedine in nigredinē vel in medios co
lores. Motus ſm locuȝ est mutatio
de vno loco in alterū. motus autē ſm
locū sex sunt spēs siue differētie. sciȝ
ante: retro: sursum: deorsum: dextruȝ:
et sinistrum. Ad oēs aūt has partes
fit mot⁹. Habere dicitur multis mo-
dis. Primo mō dr̄ habere aliquā qua-
litatē vt disciplinā aut virtutē. Secū
do mō dr̄ habere q̄titatē vt magnitu
dinē. vt bicubitū tricubitum. Tertio
mō dr̄ habere ea que circa corp⁹ sūt
adiacētia: vt vestimentū ⁊ tunicam.
Aut circa mēbrum vt in manu anulū
Et habit⁹ isto tertio mō sumptus est
vnū de decē predicamētis: ⁊ diffinit
sic. Habitus est corporum et coruȝ q̄
circa corpus sunt adiacētia: vt est ar
matio vel caligatio. ⁊ similiter fingā
tur noīa in alijs ſm adiacentiā illam.
hec enī dicuntur habere illa vero ha
beri. Quarto modo dicit habere mē
brum vt manū aut pedē. Quinto mo
do dicitur habere sicut cōtinēs cōtē-
tum: vt lagena vinū aut modi⁹ grana
tritici. Sexto mō dicitur habere pos
sessionē vt domū aut agrum. Septi-
mo modo dicitur habere vxorem et
de hoc modo dicit aristoteles q̄ iste
modus est alienissimus in eo quod ē
habere propter hoc q̄ vir habēs vxo
rem etiam habet ab ea. vinculuȝ enī
matrimonij idissolubiliter ligat vtrū
q̄. Et dicit q̄ forte alij modi appare
bunt in eo quod est habere. Sed q̄ cō
sueuerit dici pene oēs enūerati sunt.

¶ Sciendum est primo q̄ secundum postpre-
dicamentū est prius est. et valet ad cognoscen-
dum qualiter genus species ⁊ indiuiduū se ha-
bent ſm prius et posteri⁹. Et eius sunt quinq̄
modi. Primus modus est prius tempore cuius
duratio vnius precedit durationem alteri⁹. Se
cūdus modus est prius natura a quo nō ꝯuerti
tur subsistendi cōsequentia. i. a cuius antecedē
te deest secundo adiacente. ad consequēs deest
secundo adiacente nō valet consequētia vt non
sequit animal est ḡ homo est. ſō animal est pri⁹
natura homine et qd̄libet superius suo inferio
ri. Terti⁹ modus est prius ordine a quo ſm de
bitū ordinē fit inceptio ſm quē modū partes p̄
cedunt totū et littere sillabas. Quartus mod⁹
est pri⁹ honore q̄ pfertur alio in honore. Quīt⁹
mod⁹ est p̄us natā a quo ꝯuertit subsistēdi ꝯn̄a
vt vnū est causa alteri⁹ ⁊ illud q̄d est causa alteri⁹
est prius natura. vt ita esse in re ⁊ ꝓpositio vera
cōuertunt ⁊ vnū est causa alterius sc; ita esse in
re. Et aduerte q̄ per prius intelligitur posteri⁹
cum sint opposita ⁊ dicit tot modis sicut prius.

Sciendum est secundo q̄ tertium
postpredicamentū est simul qd̄ valet ad cogno
scendum vnā ꝓprietatem ad aliquid. Et dicitur
tripliciter. s. generatiōe quoꝝ duratio vnius nō
precedit neq̄ precessit durationem alteri⁹. Se
cūdo mō natura a quo cōuertit subsistēdi ꝯn̄a.
vt vnū nō est causa alterius. vt relatiua ⁊ sua
correlatia. Tertio mō natura diuisionis q̄ op-
posito mō diuidit aliqd̄ totū vt due dr̄e diuidē
tes aliqd̄ gen⁹ vt rōnale ⁊ irrationale. Sȝ quar
tum postpredicamētum est motus q̄ valet ad
cognoscendum sextam ꝓprietatem substantie
et eius sunt sex species. ⁊ hoc capiendo motum
large pro omni mutatione siue successiua siue
instantanea ⁊ iste species patent in textu.

Scienduȝ est tertio q̄ quintū post
p̄dicamentum est habere qd̄ valet ad cognoscē
dum q̄liter habit⁹ est spēs qualitatis. ⁊ q̄liter
est p̄dicamentū vltimū ⁊ qualiter est postp̄dica
mentū. Et dr̄ septē modis. Primo mō dr̄ habe
re affectū. i. qualitatē. scd̄o mō dr̄ habere q̄tītȝ
id est q̄titatē. tertio mō dr̄ habere vestimentū
id est tunicā vel pileū. quarto mō dr̄ hr̄e mēbrū
vt caput vel pedē. quinto mō dr̄ habere ꝯtentū
vt lagena hȝ vinum. sexto mō dicit habere pos
sessionē vt agrū vel pratū. septimo mō dr̄ habe
re vxorem. ⁊ iste modus est alienissim⁹: q2 sicut
vir hȝ vxorem ita vxor hȝ viruȝ. Et aduerte q̄
isti modi reducūt̄ in illo p̄dicamēto in quo
sunt habita etiā ibi non reponūtur oīs modi
habere. sed solū illi q̄ valent ad cognitionē pre
dicamentorum habendam.

Arguitur sic non sequitur ista est
in re: ḡ ꝓpō est vera: q2 pōt ita esse in re ⁊ tamē
nulla erit ꝓpō. Scd̄o sic: cōdempsatio rarefa-
ctio sunt motus: ḡ erūt plures spēs q̄ sex. Ter
tio sic: habitus est p̄dicamentum: ergo non est
postpredicamentum.

Ad primuȝ dicitur q̄ licet nō seq̄-
tur est ita in re: ergo ꝓpositio formaliter est ve
ra. tn̄ bn̄ sequitur ita est in re: ḡ ꝓpositio formali-
ter vel obiectiue est vera. i. cā quare ꝓpositio
pōt esse vera. Ad scd̄m dr̄ q̄ cōdempsatio ⁊ ra-
refactio intelligunt ꝑ loci mutationē imo sunt
motus locales. Ad tertiū dicit q̄ habit⁹ capit
dupl'r. vno mō generaliter vt cōprehēdit sub se
oīs modos habitus. ⁊ sic est postp̄dicamentū.
alio modo specialiter ꝓ vno modo habendi et
sic bn̄ est p̄dicamētū vltimū vel etiā spēs q̄litatȝ

¶ Tractatus quartus.

Ropositio est oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo vel alicuius ab aliquo. Terminꝰ est in quē resoluiť ꝓpositio vt in subiectū ⁊ in p̄dicatū. Dici de oī est qn̄ nihil ē sumere sub subiecto de quo nō dicatur p̄dicatū. vt oīs hō currit. hic cursus p̄dicať de hoīe ⁊ nihil est sumere sub hoīe de quo nō dicať cursus. Dici de nullo est qn̄ nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueať p̄dicatum: vt nullus hō currit. hic cursus remoueť ab om̄i hoīe ⁊ nihil ē sumere sub hoīe a quo nō remoueať cursꝰ.

Propositiōis diffinitio.

Iste est quartus tractatꝰ in quo videndum est de formatione sillogismoꝝ cathegoricoꝝ. cuiꝰ subiectū dr̄ esse sillogismꝰ simplr̄ dictꝰ. i. nō ꝯtractꝰ ad aliquam materiā. i. ad necessitatē cuiōi est sillogismus demōstratiuꝰ vel ad ꝓbabilitatē cuiōi est sillogismꝰ dialeticus. ⁊ ad eiꝰ passionē q̄ est concludere vlr̄ ⁊ ꝑticulariter affirmatiue vl̄ negatiue. ¶ Et si q̄s dicat sillogismꝰ simplr̄ est q̄d cōplexū ɋ nō est subm̄ huiꝰ sciē. Rn̄deť ɋ sillogismꝰ pōt capi duplr̄. vno mō ꝓ per se significato seu scd̄e intētionaliter ⁊ sic est q̄d icōplexū q: est vnū intentionale qd̄ attribuiť sillogismo cathegorico mētali vocali vel scripto. alio mō pōt capi ꝓ denotato seu prime intētionalr̄ ⁊ sic nō est aliud ɋ sillogismꝰ mētal' vocalis vel scriptus ⁊ sic ē bene quid complexum: ⁊ sic non est subiectum in hac sciencia.

Sciendum est scd̄o ɋ diffinitio propositionis sic est intelligēda. ꝓpō supple cathegorica simplic̄ qualitatis est orō in qua formaliter vel equalēter viniť p̄dicatum materiale cū subō mediāte copula verbali affirmatiua vl̄ negatiua. Ex qua diffinitione seq̄tur q̄dam diuisio ꝓpositionis cathegorice simplicis q̄litatis scz ɋ ꝓpōnum cathegoricaꝝ simplicis q̄litatis q̄dam est affirmatiua ⁊ q̄dam negatiua vt visū est in p̄mo tractatu. Et dr̄ notāter cathegorica ad remouendū ypothetică de qua nō est hic ad ꝓpositū cū nō possit eē ps silli cathegorici de quo ē hic ad ꝓpositū ⁊ dr̄ q̄litat' simplic̄ ad remouēdū ꝓpōnē mixte q̄litat'. sz diffinitio termi ē sic itelligēda. Terinꝰ est in q̄ ꝓpō cathegorica nata est resolui tanɋ in subm̄ ⁊ p̄dicatum et capiť ibi terminꝰ ꝓ om̄i illo qd̄ significatiue sumptū pōt esse subm̄ vel p̄dicatū ꝓpōnis siue sit complexum vel incomplexum: ⁊ nō capitur hic large pro omni illo quod nō est propositio: quia tunc copula esset terminus.

Tertio sciendū est ɋ duplex est dici de om̄i. s. dici de om̄i prioristicū ⁊ posterioristicū. vn̄ dici de om̄i prioristicū est qn̄ nihil est sumere sub suo subiecto de quo nō denoteť dici p̄dicatum siue vere siue false. Sed dici de om̄i posterioristicū ē qn̄ nihil ē sumere sub subiecto de quo vere nō dicať p̄dicatū ꝓ qualibz dirīa tēporis vt hō est aīal. Vn̄ aduerte ad hoc ɋ aliqua ꝓpō sit de om̄i prioristico req̄ritur ɋ sub subiecto fiat distributio tam in termīo ɋ extra terīm. Ex quo seq̄tur ɋ ꝓpositio vl̄is in plus se hz ɋ ꝓpō de om̄i. Aduerte etiam ɋ sicut duplex est dici de om̄i. ita etiā duplex est dici d̄ nullo. s. prioristicū ⁊ posterioristicum. ¶ Aduerte etiam ɋ ad hoc ɋ sit bonꝰ sillogismꝰ cathegoricus de medio cōi req̄ritur ɋ altera p̄missaꝝ sit de om̄i vel de nullo ⁊ nō sufficit ɋ sit vl̄is. ⁊ per hoc soluuntur multi paralogismi.

Dici de omni est duplex

Arguitur primo ista ꝓpō sortes est vel nō asinꝰ. est ꝓpō ⁊ tn̄ diffinitio ꝓpōnis sibi nō ꝯuenit: igiť. ¶ Scd̄o sic: si diffinitio termi esset bōa seq̄retur ɋ nullꝰ eēt terminꝰ sincathegorematicus cū in nullū talē resolueret ꝓpositio sz hoc est falsuz. ¶ Tertio sic: si hoc eēt verum seq̄retur ɋ ꝓpositio solū cōponereť ex subiecto ⁊ p̄dicato cuz propositio cōponatur solum ex illis in que resoluitur.

Dici de nullo est duplex

Ad primuz diciť ɋ talis ꝓpositio est de duplici q̄litate de qua non dať diffinitio. Ad scd̄m dr̄ ɋ nullus terminꝰ sincathegorematice tētus est terminꝰ nisi capiēdo terminū large ꝓ om̄i illo qd̄ nō est ꝓpositio. ¶ Ad tertiū dicitur ɋ ꝓpositio bene resoluiť in copulā: sed nō tanɋ in subiectum ⁊ p̄dicatum.

Sillogismus est oratio in q̄ q̄busdaz positis ⁊ cōcessis necesse ē aliud accidere ꝑ ea q̄ posita sunt ⁊ concessa vt om̄e aīal ē suba. oīs hō est aīal: ergo oīs hō est suba. Hoc totū ē orō in qua q̄busdā positis: scz duabꝰ premissis necesse est aliud accidere scz cōclusionē. Oīs aūt sillogismꝰ ꝯstat ex tribꝰ termīs ⁊ duabꝰ ꝓpositionibus quarū ꝓpōnum prima vocatur maior scd̄a mior. Ex tribꝰ aūt terminis nō p̄nt fieri due ꝓpōnes nisi alť illoꝝ terminoꝝ sumať bis: ⁊ tūc ille terminꝰ bis sumptus aut subijciť in vna ⁊ p̄dicať in alia: ⁊ sic ē prima figura: aut p̄dicať in vtraq3. ⁊ sic ē scd̄a figura. aut subijcitur in vtraq3: ⁊ sic ē tertia figura. Hoꝝ aūt termioꝝ alť vocatur mediū alter maioꝝ extremitas, alter ꝟo mioꝝ extremitas. Mes-

dium est termin⁹ bis sumptus añ cõclusionē. Maior extremitas est termin⁹ sumpt⁹ in maiori ppõne cũ medio. Minor extremitas est termin⁹ sumptus in minori ppõne cũ medio.

Quid sit sillus.

¶ Primo sciendũ est q᷑ diffinitio sillogismi sic est intelligenda. Sillogismus est oratio supple ypothetica rõnalis vel 2ditionalis ⁊c. vt si omne aĩal est substãtia: ⁊ hõ est aĩal hõ est substantia. in qua quibusdam positis .i. duabus p̃missis dispositis in modo ⁊ figura. ⁊ ponitur necesse est aliud accidere id est aliud sequi sciƺ conclusionem: quia conclusio in bona consequẽtia est necessaria per ea que posita sunt id est propter premissas sic dispositas. Ex quo sequit̃ q᷑ in ista diffinitione ly necesse capitur scd̃e intentionaliter. vt tantum valet sicut consequentia bona et necessaria ⁊ nõ capitur prime intentionaliter ⁊ sincathegorematice: quia conclusio cõtingenter sequeretur ad premissas cum possit poni ⁊ nõ poni. Sequitur etiam q᷑ in diffinitione sillogismi nõ debet poni concessis: quia siue premisse sint vere siue false faciunt ad sillogismum simpliciter dictum qui ibi diffinitur.

Sciendum est secũdo q᷑ in diffinitione sillogismi ponitur oratio loco generis. et ponitur in qua quibusdam positis ad differentiam oĩm consequentiarum in quibus non ponuntur due premisse disposite in modo ⁊ figura. Ponitur etiã ad differentiã fallatiarũ in quib⁹ premisse non bene disponuntur. Et aduerte q᷑ sillogismus cathegoricus de quo est hic ad propositum potest fieri dupliciter: scilicet per coniunctionem rationalem: ⁊ tunc sillogismus dicitur ppõ rationalis. vt oĩs homo currit. petr⁹ est homo: ergo petrus currit. vel fit per istã coniunctionem si. vt si omne animal currit ⁊ petr⁹ est animal: petrus currit. ⁊ tũc petr⁹ dicitur ppositio conditionalis. cuƺ ibi cõiungantur due vel plures propositiones per istam coniunctionem si. tanq̃ per copulam principalem illatiue tentam non negatam.

Quot sũt termini i quolƺ sillogismo.

Sciendũ est tertio q᷑ in quolibet sillogismo sunt tres termini ⁊ tres ppositiões termĩ sunt maior extremitas: ⁊ minor extremitas ⁊ medium. Medium est termin⁹ bis sumptus ante conclusionem ita q᷑ medium nunq̃ debet poni in conclusione aliter nõ erit bonus sillogismus. Sed maior extremitas est terminus sumptus in maiore ppositione cũ medio. Sed minor extremitas est termin⁹ sumptus in minori ppositione cum medio. Sed tres ppositiones sunt maior minor ⁊ conclusio. maior est p̃ma propositio minor scd̃a ⁊ cõclusio est que ponitur post notam illationis. Ex quo seq̃tur q᷑ pprie cõsequens in plus se habet q̃ conclusio. quia omis ppositio que ponitur post notam illationis dicitur consequẽs. sed illa que ponitur post notam illationis in sillogismo dicitur proprie conclusio. Sequitur secundo q᷑ differẽtia est inter consequens ⁊ consequentiam. quia cõsequentia est habitudo consecutionis antecedentis ad consequens. sed consequens est propositio posita post notam illationis.

Qualit' differt 2sequẽtia et 2ns.

Arguitur primo diffinitio sillogismi conuenit inductioni. quia inductio est oratio in qua quibusdam positis aliud de necessitate accidit: ergo nõ est bona. ¶ Scd̃o sic. conclusio cõtingenter sequitur ex premissis. q̃r formato antecedente põt formari vel nõ formari. conclusio. ¶ Tertio sic: sillogism⁹ qui est ex terminis sinonimis est bonus sillogismus: ⁊ tñ cõclusio nõ est alia a premissis: igitur.

Ad primuƺ dr̃ q᷑ talia que ponunt̃ in inductione nõ sunt disposita sicut sunt illa q̃ ponuntur in sillogismo. ¶ Ad scd̃m dicitur q᷑ ly necesse in diffinitione sillogismi nõ capit̃ prime intentionaliter ⁊ sincathegorematice. sƺ capitur scd̃e intentionaliter vt idem est q᷑ consequentia bona ⁊ necessaria. ¶ Ad tertium dicit̃ q᷑ licet in sillogismo ex sinonimis cõclusio non sit alia a qualibƺ p̃missaꝝ tñ est alia ab añte et hoc significatione totali. ¶ Textus.

Ad sillogismũ aũt exigitur mod⁹ et figura: figura est ordinatio trium terminoꝝ s̃m subiectionẽ ⁊ predicationẽ. Hec aũt ordinatio fit trib⁹ modis vt dictũ est prius ⁊ s̃m hoc tres sunt figure. Prima figura est qñ medium subiicitur in vna ppositione ⁊ p̃dicat̃ in alia: vt oẽ aĩal est suba oĩs hõ est aĩal: ergo oĩs hõ est suba. Secũda figura est qñ mediũ p̃dicat̃ in vtraq3 vt oĩs hõ est aĩal null⁹ lapis ē aĩal. ergo null⁹ lapis ē hõ. Tertia figura est qñ mediũ subiicit̃ in vtraq3 vt oĩs hõ est aĩal. oĩs hõ est suba: ergo q̄dam suba est aĩal. versus. Sub pre prima. Secũda pre bis. Tertia subis. Modus est ordinatio duarũ ppõnum in debita qualitate ⁊ q̃titate. Debita qualitas ē q᷑ si vna sit negatiua reliqua erit affirmatiua. Debita q̃titas est. q᷑ si vna est ꝑticularis reliqua erit vl'is. Vñ tales dant̃ regule vl'es ad quãlibet figurã. ¶ Ex puris particularibus indefinitis et singularibus nihil sequitur. vñ oportet alteram premissarum esse vl'em. Item ex puris negatiuis nihil sequi

tur. vnde oportet alterā p̄missarum esse affirmatiuā. Item si aliqua premissarum fuerit particularis conclusio erit particularis ꝛ nō econtra. Itē si aliqua premissarum fuerit negatiua cōclusio erit negatiua. Itē mediū nunq̄ debet poni in conclusione.

¶ Primo sciendū est ꝙ duo sunt principia formalia sillogismi. s. modus ꝛ figura. Et aduerte ꝙ in diffinitione figure ponitur ordinatio loco generis: ꝛ ponitur triū terminorum ad differentiam modi qui est ordinatio duaꝝ ꝓpōnū. vnde cōiter ponūtur tres figure q̄ differūt īter se fm diuersam ordinatōez triū terīoꝝ. s. mediȷ extremitatū. nam in prima figura termini sic ordināt ꝙ mediū subȷcitur in maiori ꝛ p̄dicat in minori. sed in scd̄a figura mediū p̄dicat taz in maiori q̄ in minori. ꝛ in tertia mediū subȷcit tā in maiori q̄ in minori. Utrū aūt sit ponēda q̄rta figura alias videbit. Aduerte tñ ꝙ ad hoc ꝙ aliqd sit mediū prime figure non opꝫ ꝙ sit subiectum nec ps subiecti maioris ꝓpōnis: ꝫ sufficit ꝙ ponatur in maiori ꝓpōne a parte subiecti. oportet tamen ꝙ sit predicatum in minori propositōne vt oēm hominem videt sortes. plato est homo. ergo platonem videt sortes: ibi ly hoīem est medium. ꝛ tamē nō est subiectū: sed est pars predicati maioris ꝫ tñ ponat a pte subiecti maioris.

Sciendum est scd̄o ꝙ modus capitur dupliciter. vno mō pro ordinatione duaruꝫ propōnum in debita qualitate ꝛ quātitate. ꝛ sic diffinitur in textu. ꝛ tūc barbara ꝛ baraliptō nō sunt modi distincti. alio modo capitur pro ordinatione duarum propositionum ꝛ conclusionis in debita qualitate ꝛ quātitate: ꝛ sic barbara et baralipton differunt. Unde debita quātitas est ꝙ vna premissarum sit vniuersalis. ꝛ debita q̄litas est ꝙ vna premissarum sit affirmatiua. Ex quo sequitur ꝙ sunt quinqꝫ regule generales ad omnes figuras. ¶ Prima ꝙ ex puris particularibus indefinitis et singularibus non valet sillogismus de medio communi. cuius ratio est quia ex vero sequeretur falsum. sic arguendo. quoddā animal ē equus homo est animal: ergo homo est equus in aliquibus tñ casibꝰ potest valere de quibꝰ alias videbit. Scd̄a regula ex puris negatiuis nihil sequitur propter eandē causam vel quia ibi sunt vabiles termini in quibus omni et in quibus nulli de quibus videbitur in logica. Tertia regula ꝙ si aliqua premissarum sit particularis conclusio debet esse particularis alias arguitur a non distributo ad distributum ex parte minoris extremitatis nisi forte subiectū ꝯclusionis in antecedente distribueretur: quia tunc posset valere consequentia. vt bene sequitur homo est sortes. nullus homo est asinus: ergo nullus asinus est sortes. Quarta regula: ꝙ si aliqua premissaruꝫ fuerit negatiua. conclusio debet esse negatiua: nisi illa sit de ꝯtingenti nō necessario ex qua bñ sequit affirmatiua. Quinta regula est ꝙ mediū habens officiū mediȷ nō debet intrare conclusionem. nam officiuꝫ mediȷ est ꝙ vniatur. cum extremitatibus in premissis sed hoc non potest fieri in ꝯclusione: ergo ꝛc.

Quinqꝫ sūt generales ad oēs figuras.

Sciendū est tertio ꝙ multe alie cōditiones requiruntur ad hoc ꝙ fiat bonus sillogismus. Prima ꝙ non ponatur aliq̄s terminꝰ equiuocꝰ vt nō sequit oīs canis currit sidꝰ celeste ē canis: ꝫ sidus celeste currit. Scd̄a ꝙ non arguat a magis amplo ad minus ampluꝫ. Exemplum nō sequitur nullum mortuum est viuens. aliquis homo est mortuus. ergo aliquis homo non est viuens. Tertia est ꝙ non arguatur a minus amplo ad magis amplum. Exemplū vt nō sequitur nihil quod est viuens est mortuum: plato est viuens ergo plato non est mortuus. Quarta ꝙ nō arguatur a non distributo ad distributum. ideo nō sequitur oīs homo anīal nō est. petrus est homo: ergo petrus nō est animal. Quinta est ꝙ nō varietur genus suppositōnis vt nō sequit nullus sillogismꝰ est subm in hac sciā. sillogismus simplr est sillogismꝰ: ꝫ sillogismus simplr nō est subiectuꝫ in hac sciā. Sexta est ꝙ p̄dicatum minoris nō sit in plus q̄ subm distributionis maioris. defectu cuiꝰ nō sequit cuiuslibet cōtradictionis altera pars est falsa ꝓpō vera est altera ps ꝯtradictionis: ꝫ ꝓpō vera est falsa. Septima cōdicio est cauendū ne in minore vel in cōclusione ponat aliqua determinatio nisi fuerit posita in maiore. ꝛ hoc si teneat ex pte p̄dicati. ideo nō sequitur omīs homo est albus. sortes est per se homo: ergo sortes est per se albus.

Cōditiones ad hoc ꝙ fiat bonus sillogismus requisite

Arguitur sic primo. iste sillogismꝰ est bonus. oīs hō est aīal: nullum aīal est lapis: ergo nullus lapis est homo: ꝛ tamen non est in aliqua trium figurarum: ergo sunt plures figure q̄ tres. ¶ Secūdo sic: ex negatiuis de contingenti fit bonus sillogismus: ergo male dicitur ꝙ ex puris negatiuis nihil sequitur. ¶ Tertio sic minore negatiua de contingenti sequitur affirmatiua: ergo nō oportet q̄ si altera p̄missaꝝ fuerit negatiua ꝙ ꝯclusio sit negatiua.

Ad prim d̄r ꝙ sillogismus est in q̄rta figura de qua magis videbitur in logica. ¶ Ad scd̄m dicitur ꝙ ex puris negatiuis bene sequitur conclusio in aliquibꝰ casibus. ¶ Ad tertiū patet solutio in scd̄o notabili.

Prima figura nouē habꝫ modos. Primi q̄ttuor modi ꝯcludūt directe Reliq̄ vero quinqꝫ cōcludūt indirecte. directe cōcludere est maiorēz extremitatē predicari de minori in cōclusione. Indirecte cōcludere est minorē extremitatē p̄dicari de maiore in ꝯclusiōe. Nota duas regulas qua

rum prima tãtum conuenit prime figure quo ad quattuor priores modos. et secunde quo ad omnes. Scda etiã cõuenit tñ prime figure quo ad eius quattuor primos modos: et tertie figure quo ad oẽs. Pria regula talis ẽ minore existẽte negatiua nihil sequitur Secunda regula est maiore existente particulari nihil sequitur.

Due regule de modis prime figure.

Sciendum est primo q̄ hic determinandum est de qualibet figura in speciali. Et primo determinandũ est de prima et de eius modis. de qua ponũtur due regule. Prima ẽ q̄ minore existente negatiua in prima figura nihil sequit: q̄a argueretur a non distributo ad distributum ex pte maioris extremitatis: q: in maiore nõ distribueretur q: oporteret maiorẽ esse affirmatiuã. et tamen in conclusione distribueretur: quia tunc conclusio esset negatiua quia si aliqua premissarum fuerit negatiua conclusio erit negatiua Secunda regula. maiore existente particulari in prima figura nihil sequitur q: cuiuslibet boni sillogismi supple de medio cõmuni mediũ d; distribui quod tamẽ nõ faceret q: vel hoc esset i maiori vel in minori non in maiori cũ maior sit pticularis. nec in minori q: eẽt p̄dicatũ ppositõnis affirmatiue cũ minor p primam regulã non possit eẽ negatiua. Et debẽt intelligi tales regule q̄ nihil sequit supple gratia forẽ q: grã materie. i. grã bitudinis terminorũ aliquid bñ pot sequi.

Quid sit cõcludere directe

Secundo sciendũ est q̄ capiendo modũ p ordinatione p̄missarũ et cõclusionis simul nouẽ sũt mõi prime figure sc; barbara celarẽt darij: et c. qui distĩguũtur penes diuersã dispõnẽ p̄missarũ et cõclusionis penes vlẽ vel pticulare affirmatiuum vel negatiuũ. Et aduerte q̄ q̄ttuor istorum modorũ sc; barbara: celarent: darij et ferio dicũtur concludere directe et alij indirecte. Unde diffinitio de directe concludere sic est intelligenda: est quando maior extremitas vel ps maioris extremitatis est p̄dicatũ vel ps p̄dicati: vel se tenet ex parte p̄dicati. et minor extremitas vel ps minoris extremitatis est subiectum vel se tenet ex pte subiecti in conclusiõe Exemplũ de vltima pticula: vt cuiuslibet hoĩs asinus currit: sortes est homo: ergo sortis asin⁹ currit. ibi totũ hoc asin⁹ currit seu asinus currens est maior extremitas: et tñ nõ p̄dicatur in cõclusione. nec totũ hoc se t; a pte p̄dicati: sed solum vna ps. s. currit vel currẽs. similr iste gtũs sortis qui est minor extremitas se tenet a pte subiecti in cõclusione: et tamẽ non est subiectum.

Sciendum est tertio q̄ diffinitio huius qd est concludere indirecte est sic intelligenda quando minor extremitas est p̄dicatum vel se tenet a pte predicati: et maior extremitas vel pars eius se tenet a parte subiecti: exemplũ vbi minor extremitas se tenet a pte predicati: et cũ hoc est p̄dicatũ: vt omẽ aĩal est substãtia: omnis hõ est aĩal: ergo quedã substantia est hõ. ibi homo qui est minor extremitas se tenet a pte p̄dicati et cum hoc est p̄dicatum: exemplũ vbi minor extremitas se tenet a pte p̄dicati: vt omnem hoĩem videt plato: sortes est hõ: ergo plato videt sortẽ. exemplum vbi solũ ps minoris extremitatis se t; a pte p̄dicati: vt oĩs albedo est color sortes h; albedinẽ: ergo colorẽ hab; sortes.

Arguitur primo sic. barbara et baralipton habẽt eãdẽ dispositionẽ p̄missarũ: ergo nõ sunt modi distincti ab inuicẽ. Scdo sic. aliquã maior extremitas est solum pars predicati vel se tenet a pte predicati: ergo male diffiniebat. Tertio sic. omnis homo est animal: substantia est homo: ergo substantia est animal: maior extremitas p̄dicatur d̄ minori extremitate: et tñ nõ cõcludit directe cũ sit p̄dicatio indirecta: igr.

Ad primũ patet solutio in primo notabili. Ad scdm dr̄ q̄ predicatio capit dupliciter. vno mõ vt idem est q̄ p̄dicatu;: et sic nõ capitur hic. alio modo vt idem est q̄ se tenere a parte p̄dicati siue sit predicatũ siue nõ: et sic accipitur hic. Ad tertiũ dicit q̄ aliter conclusio dicitur directa et aliter predicatio. quia cõclusio dicitur directa eo q̄ maior extremitas vel pars maioris extremitatis predicatur vel se tenet a parte predicati: sed predicatio dicitur directa eo q̄ superius predicatur de inferiori.

Barbara prim⁹ modus cõstat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis vniuersalem affirmatiuã directe concludentibus: vt omẽ aĩal est substantia: omnis homo est aĩal. ergo oĩs homo est substantia. Celarent scdus modus constat ex maiore vniuersali negatiũ et miore vniuersali affirmatiua vniuersalem negatiuam directe concludentibus. vt nullu; animal est lapis oĩs homo est animal. ergo nullus homo est lapis.

Barbara ex q̄bus constat.

Primo sciẽdũ est q̄ prim⁹ mod⁹ prĩe figure est barbara q̄ cõstat ex maiore vlĩ affirmatiua et miore vlĩ affirmatiua: vlẽ; affirmatiuã directe concludẽtib⁹: vt omẽ aĩal est suba: oĩs hõ est aĩal: ergo oĩs hõ est suba. et est bonus sillogismus: q: imediate regulat p dici de oĩ. Cũ aliquẽ sillogismũ imediate regulari p dici de oĩ nõ est aliud q̄ de ipo verificari istã maximã seu istud pricipiũ q̄cq̄d dr̄ d̄ subiecto distributo in maiori dr̄ de quolib; cõtento sub ipo in cõclusiõe vel saltẽ denotat dici de eo. Ergo p; q̄ nõ est idẽ dici de oĩ et sillm regulari p dici de oĩ. Et aduerte q̄ iste terĩus barbara iportat vnã scdã intẽtõẽ; q̄ attribuit. argumentationi mentali vocali vel scripte cuius p̄misse sunt vniuersales affirmatiue vniuersale; affirmatiuam directe concludentes et de figura

cato materiali et secūdario importat talē argumētationē esse sic dispositā. ita oēs argumentationes sic disposite sunt in barbara. vñ aliquam argumētationē esse in barbara nō est aliud q̄ ipam eē dispositā sm q̄ ille mod⁹ barbara requirit.

Sciendum est secūdo q̄ ad hoc q̄ barbarā sit bonus sillogism⁹ requirit q̄ p̄misse sint de oī. sic videlicz q̄ sub subiectis earū fiat distributio cōpleta et pfecta q̄ sit tam in termino q̄ extra terminū: tam in numero q̄ extra nūez. Et p hoc solutē istud argumentū: omīs essentia diuina est pater: oīs filius in diuinis est essentia diuina: ergo oīs filius in diuinis ē pater. vnde si maior sit de omni. et si subiectū distribuatē distributione cōpleta et pfecta est bon⁹ sillogism⁹: sed q̄r sicut cōclusio est falsa ita et maior. si autē nō sit de omni nō est bon⁹ sillogism⁹. Et p idem solutur istud argumentū. vtrūqz aīal est aīn⁹ vterqz hō est aīal: ergo vterqz hō est a sin⁹. Respondetē q̄ nō est in barbara cum subiectū maioris nō distribuatē distributione cōpleta et perfecta. Et per idē pōt solui tale argumētū. oīs propositio vera vel falsa est falsa. sed oīs ꝓpō est vera vel falsa: g̃ oīs ꝓpō est falsa. Vñ sic solet solui. nam maior pōt esse vna disiunctiua et sic est falsa: et sic nō fit in barbara: vel pōt esse vna cathegorica de disiuncto subiecto. et hoc duplicitē: quia vel totū disiunctū distribuitur: et tunc est bonus sillogism⁹: vel solū pria ps distribuitur: et tunc non est bonus sillogismus. cum predicatum minoris implus se habeat q̄ terminus distributionis maioris.

De celarent.

Sciendum est tertio q̄ scdus modus prime figure est celarent qui cōstat ex maiore vlī negatiua minore vlī affirmatiua vlem negatiuā directe cōcludentib⁹: vt nullū aīal est lapis: oīs hō est aīal: g̃ nullus hō est lapis. et q̄ talis modus sit bonus ptz: q̄r īmediate regulatē per dici de nullo: g̃ est bon⁹ sillogism⁹. Vñ sillogismū īmediate regulari p dici de nullo non est aliud q̄ ipm manifestari p illud principiuz vel maximā: quicq̄d remouetur a subo maioris denotatur remoueri a quolibet ꝯteto sub eo in cōclusione. et de alijs pticulis dicatē sicut in barbara. Et si q̄s dicat nō sequitē nullū dextrū est sinistrum: cuiuslibet hoīs oculus est dexter: g̃ nulli⁹ hoīs oculus est sinister: p̄misse sunt vere et cōclusio est falsa: igitur celarēt nō est bonus modus. Item nō sequitē nullus turonus valet solidum: oīs ducat⁹ valet turonū: g̃ nullus ducat⁹ valet solidū. Ad primū dr̄ q̄ arguitē a nō distributo ad distributū. quia oculus in minori non distribuitur: et tamen distribuitur in conclusione. Ad scdm dicitur q̄ predicatū minoris impl⁹ se habet q̄ subiectū distributionis maioris. q̄a subiectum maioris est precise turonus. et p̄dicatum minoris est totū hoc valens turonum.

obiectio

obiectio

Solutio

Solutio

Arguitur sic primo. omīa aīalia sunt rōnalia vl irrationalia. sed omīs homo et equus sunt aīalia: ergo omnis hō et equus sunt rationalia vel irrationalia. cōclusio est falsa et p̄misse sunt vere: quia ista est vera. omne aīal est rationale vel irrationale: ergo et ista oīa animalia sūt rationalia vel irrationalia: quia sicut singulare de singlī et plurale de plī. Scdo sic. nō sequitur oīs ꝓpō si est vera est vera. sed oīs propō vlīs est propositio si est vera: ergo oīs propositio vlīs est vera: et tñ arguitur in barbara: igitur. Tertio sic. nō sequitur in celarēt nullum animal dum dormit vigilat: oīs hō est aīal dum dormit: ergo nullus homo vigilat.

Ad primū dicitur q̄ sicut conclusio est falsa ita et altera p̄missaꝝ scz maior. Et ad ꝓbationē dr̄ q̄ nō est vlīter vera: imo in multis deficit. Ad scdm dr̄ q̄ maior pōt esse ypothetica et sic nō est in barbara. vel pōt esse de conditionato subiecto: et hoc duplr. q̄r vel solū ly propositio distribuitē: et nō ly vera: et tunc non bñ arguitur cū predicatū minoris implus se habeat q̄ subiectum distributionis maioris: vel totū distribuitē: et tunc maior est falsa: quia tunc est sensus: de quocūqz verum est dicere q̄ est ꝓpō si ē vera: de illo verū dicere q̄ est vera et illud est falsum: igitē. Ad tertiū dr̄ q̄ distinguitur maior quia vel est ypothetica temporalis: et sic non bene arguitē. vel pōt esse vna cathegorica de subiecto tēpali. et sic maior est falsa: et est sensus. de nullo de quo verum est dicere q̄d est aīal dū dormit verum est dicere q̄ vigilat.

Darij tertius mod⁹ cōstat ex maiore vniuersali affirmatiua et minore particulari affirmatiua. particularē affirmatiuā directe cōcludentib⁹: vt omne aīal est substātia quidā hō est aīal: ergo quidā hō ē suba. Ferio. Quartus modus constat ex maiore vniuersali negatiua: et minore pticulari affirmatiua: particularem negatiuā directe cōcludētibus: vt nullum animal est lapis. quidā hō est aīal. ergo quidā homo non est lapis.

Primo sciendum est q̄ duo sunt modi particulares prime figure directe concludentes scz darij et ferio. Vñ darij ē modus ꝯstās ex maiore vlī affirmatiā et minore pticulari affirmatiā particularem affirmatiuam directe concludentibus: vt oē animal est substantia quidam homo est animal: ergo quidaz homo est substātia. et est bon⁹ modus et eiud ēsq̄r īmediate regulatur per dici de omni sicut barbara. Et si quis dicat. non sequitur omnes modi prime figure sunt nouem: darij et ferio sunt modi prime figure: ergo darij et ferio sunt nouem. Item non seq̄tur. oē indiuiduū alicuius speciei est asinus: sortes est indiuiduum alicuius speciei: ergo sortes est asinus. Ad primū dicitur q̄ si ly oēs capiatur distributiue maior est falsa: et tunc est bonus sillogism⁹. sed si capiatē collectiue maior

Darij diffinitio.

obiectio

obiectio

Solutio

est vera ⁊ non est bonus sillogismus. cum ibi arguatur ex puris particularibus. Ad aliud dicitur q de ipsa est duplex modus dicendi: quidam dicunt q maior est falsa: quia sensus eius est q oē induiduū cuiuslibet speciei est asinus. Et sunt illi qui dicunt q ad distributionē recti sequitur distributio obliqui. Alij dicūt q obliquus nō distribuitur: ideo maior est vera: sed nō fit bon⁹ sillogismus quia predicatum minoris amplius se habet q subiectum distributionis maioris.

Quid est ferio. Sciendū est scdo q ferio est modus cōstans ex maiore vniuersali negatiua ⁊ particulari affirmatiua minorē: particularē negatiuam directe ɔcludentib⁹: vt nullū aial est lapis: quidā hō est aial: ergo quidā homo nō est lapis et est bonus modus ⁊ euidēs: quia imediate regulatur per dici de nullo sicut celarent. ¶ Et si quis dicat nō sequitur nullus sillogism⁹ est subiectum in hac scia. sed sillogism⁹ simplr est sillogismus. ergo sillogism⁹ simplr non est subiectū in hac scia. Itez nō seqtur oīs propō vera nō est. ista ꝓpositio hō est animal est propō. ergo ista propositio homo est animal nō est vera. ¶ Ad primū dicitur q ibi est variatio generis suppositionis. nam ly sillogismus simplr in miori supponit personaliter. ⁊ tamen in cōclusione supponit simpliciter. ¶ Ad aliud dicitur q nō sequitur quia ibi arguitur a non distributo ad distributū quia ly vera in maiori non distribuitur ⁊ tamē in cōclusione bene distribuitur.

Quattuor primi modi qd sint. Sciendū est tertio q quattuor primi modi sunt ɔñtie formales. ¶ Pro cuius declaratione est aduertendū q ɔña formalis est ɔña bona que sic est bona q quelibet sibi similis in forma est bona. sed ɔña materialis ē que sic est bona q nō quelibet sibi similis in forma est bona. Et ad cognoscendū quel cōsequētie sunt eiusdem forme aduerte. q sex sunt que se tenēt ex pte forme propōnis. s. qualitas: qtitas: copula: numerus terminoꝝ situs ordo: ⁊ numer⁹ sincathegorematū. ⁊ etiam ampliatio. propter primū. propositio affirmatiua et negatiua nō sunt eiusdem forme: propter scdm. ꝓpositio vniuersalis ⁊ particularis sunt eiusdem forme. ꝓpter tertium iste non sunt eiusdē forme homo est albus et homo fuit albus. propter quartū sūt consequentie de celarent et cesare non eiusdē forme. propter quintum iste non sunt eiusdē forme. hominem impossibile est currere ⁊ hoīem necesse est currere. ⁊ ꝓpter sextū iste nō sunt eiusdē forme hō est albus hō est generādus. ⁊ omīa ista faciunt ad variationē forme ɔñe. Ex quo sequitur q nulla ɔña tenēs p locū dialeticū est formalis ɔña. addunt tamen aliqui modum ꝓferendi cōitatem ⁊ singularitatem terminorum.

Arguitur primo sic. quecūqꝫ conclusio q pōt ɔcludi in darij pōt etiā ɔcludi i barbara. g frustra ponit darij. ¶ Scdo sic. nō seqt oīs ꝓpō si est necessaria est vera: ⁊ ista ꝓpō hō est asin⁹ est ꝓpō si est necessaria. g est vera. ¶ Tertio sic: in ferio arguit a distributo ad nō distributū. ergo ferio nō est bona cōsequētia. aīs patet. q mediū in maiori supponit confuse et distributiue: ⁊ in minore supponit determinate.

Ad primum dicitur q cōsequentia nō valet. q: alias ꝓbaret q nō essent ponende scda nec tertia figure cū illa q cōcludūtur in scda ⁊ tertia figuris possint cōcludi in prima. ¶ Ad scdm dicit sicut dictū est in primo notabili. ¶ Dr ad tertiū q nō oīs distributio ad nō distributū īpedit bonitatē ɔñtie sꝫ solū distributio q se tꝫ ex pte extremitatū sꝫ nō ex pte medij.

Baralipton quintus modus constat ex duabus vniuersalib⁹ affirmatiuis particularem affirmatiuā indirecte cōcludētib⁹. vt oē aial est substantia: oīs homo ē animal: ergo quedam substātia ē homo. Et reducit ad primū modum prime figure per conuersionez conclusionis per accidēs. ¶ Celātes sextus modus cōstat ex maiore vli negatiua: ⁊ miore vniuersali affirmatiua vlem negatiuam indirecte cōcludentibus: vt nullū aial ē lapis: oīs homo ē aial: ergo nullus lapis est homo. Et reducitur ad scdm modū prime figure cōclusione cōuersa simplr. ¶ Dabitis septim⁹ mod⁹ ɔstat ex maiore vli affirmatia ⁊ miore particulari affirmatiua: particularem affirmatiuā indirecte concludentibus: vt oē aial est substantia quidā homo est aial: ergo quedā substantia ē homo ⁊ reducitur ad tertiū modum prime figure cōclusione conuersa simpliciter. ¶ Fapesmo octauus modus constat ex maiore vniuersali affirmatiua ⁊ minore vli negatiua particularem negatiuā indirecte concludentibus: vt oē aial ē substātia. nullus lapis ē aial: ergo quedā substantia non ē lapis: ⁊ reducitur ad quartum modū prime figure maiore conuersa per accidēs: ⁊ minore simpliciter: ⁊ per trāspositionē premissarum ¶ Frisesomoꝝ nonus modus ɔstat ex maiore particulari affirmatiua et minore vniuersali negatiua particularē negatiuā idirecte ɔcludētib⁹: vt

qđdā aīal ē subā:null⁹ lapis est aīal. ergo quedā substantia non est lapis et reducitur iste modus ad quartum modum prime figure maiore ⁊ minore conuersis simpliciter: et per trāspositionem premissarum.

Baralipton.

¶ Sciendū est primo q̄ primus modus indirecte cōcludēs est baralipton constans ex duabus vlibus affirmatiuis ꝑticularē affirmatiuā indirecte ꝯcludētib⁹:⁊ reducitur ad barbara cū sit modus īperfectus ⁊ ineuidens: quia īmediate nō regulaē per dici de om̄i:q2 illud qđ dr̄ de medio in maiori nō dr̄ de minori extremitate in cōclusione:ideo reducit̄ ad barbara hoc mō. quia ad p̄missas de baralipton sequuntur p̄misse de barbara cum sint eedē. ⁊ ad cōclusionē de barbara sequit̄ ꝑ cōuersionē ꝑ accidens ꝑticularis affirmatiua.ergo ad p̄missas de baraliptō seq̄t̄ particularis affirmatiua:quia q̄cquid sequitur ad ꝯn̄s bone ꝯn̄tie seq̄tur ad eius an̄s. Ex quo sequitur falsitas illorum q̄ dicebāt q̄ baraliptō reducebāt ad barbara:cōclusione de baraliptō cōuersa ꝑ accidēs. ¶ Aduerte q̄ triplex est modus reducēdi sillogismos īperfectos ad perfectos.sc3 ꝑ cōuersionē ꝑ transpōnem p̄missarum et ꝑ impossibile:⁊ sunt quattuor littere ista denotātes sc3 s.p quā ostēditur q̄ modus reducit̄ ꝑ ꝯuersionē simplicē alicu⁹ p̄misse vel cōclusionis.per p.ostēditur q̄ modus reducit̄ ꝑ conuersionē ꝑ accidēs alicu⁹ p̄misse vel cōclusionis:p m.q̄ fiat transpositio premissaru3:per c. positū alibi q̄ in principio ostenditur q̄ fiat reductio per impossibile.

Quot modis sillogismi perfecti reducuntur ad imperfectos.

Sciendū est secūdo q̄ celantes ē modus cōstās ex vl'i negatiua maiore vl'i affirmatiua minore vl'em negatiuā indirecte cōcludentibus ⁊ reducit̄ ad celarent ꝑ cōuersionem simplicem cōclusionis de celarent nō q̄ de celātes fiat celarent:quia eodē mō de celarent fieri celantes.sed est ꝓbare celantes esse formalem cōsequentiā per celarent:⁊ hoc per cōuersione3 simplicē ꝯclusionis de celarent.⁊ fit hoc mō: nā ad p̄missas de celātes sequūt̄ p̄misse de celarēt. Et ad p̄missas de celarēt sequit̄ conclusio de celarent. ⁊ ad ꝯclusionē de celarēt seq̄tur ꝯclusio de celantes ꝑ ꝯuersionē simplicē.ergo talis ꝯclusio etiā sequitur ad premissas de celantes:q2 quicquid sequitur ad ꝯn̄s bone ꝯn̄e:sequitur ad ei⁹ antecedēs. Sed dabitis est mod⁹ ꝯstans ex maiore vl'i affirmatiua minore ꝑticulari affirmatiua:particularē affirmatiuā indirecte ꝯcludentibus:⁊ reducit̄ ad dari3 per ꝯuersionem cōclusionis de dari3 simpliciter.nam ad premissas d' dabitis formaliter sequitur cōclusio de dari3:q2 sunt eedē premisse.et ad ꝯclusionē de dari3 formaliter sequit̄ cōclusio de dabitis.ergo de primo ad vltimū ad premissas de dabitis sequitur conclusio de dabitis.

De celantes ⁊ reductione ipsius.

Fapesmo quo reducitur.

Sciendū est tertio q̄ fapesmo reducitur ad ferio ꝑ ꝯuersionē maiori3 d' fapesmo per accn̄s et minore simpliciter.et per transpositionē premissarū.nam ad premissas de fapesmo formaliter sequunt̄ premisse de ferio: q2 ad maiore3 de fapesmo ꝑ cōuersionē per accidens sequitur minor de ferio.et ad minorē de fapesmo ꝑ ꝯuersionē simplicem sequitur maior.⁊ ad premissas de ferio sequitur ꝯclusio de fapesmo que est eadē sicut illa de ferio. ergo de primo ad vltimum ad premissas de fapesmo:sequitur ꝯclusio de fapesmo.sed frisesomorum vltimus modus reducitur ad ferio per cōuersionē simplicē ambarum premissarum de frisesomorum et per transpositionē earū et ad premissas de frisesomorū formaliter sequunt̄ premisse de ferio.et ad maiorē de frisesomorum sequitur minor de ferio per ꝯuersionē simplicem et ad minorē sequitur maior d' ferio etiā per cōuersionē simplicē et ad premissas de ferio seq̄tur cōclusio de frisesomorum cum sit eadē cum conclusione de ferio:ergo de p̄mo ad vltimum ad premissas de frisesomorum sequit̄ conclusio de frisesomorum.

Frisesomorum quomodo reducit̄.

Arguit̄ primo non sequitur omne animal substātia nō est.omnis homo est anial. ergo nulla substantia est homo:⁊ tn̄ arguitur in celātes:igitur. Sc'do sic:nō sequit̄ om̄e currēs est asinus oīs homo est currēs: ergo q̄dam asinus est homo cū conclusio sit impossibilis ⁊ premisse sunt possibiles.⁊ tamen arguit̄ in baralipton. ¶ Tertio sic:nō sequitur omne natū est. adam est natus:ergo adam est.

Ad primū dr̄ q̄ ibi arguitur a non distributo ad distributū ideo nō est in celantes. ¶ Ad sc'dm dicit̄ q̄ sillogismus est bon⁹:⁊ quādo dicit̄ q̄ conclusio est impossibilis cōceditur et etiam dico q̄ totū antecedens quod est vna copulatiua cōposita ex maiore ⁊ minore est impossibilis cū hoc tamē stat q̄ ta3 maior q̄ minor sunt ꝓpositiones possibiles. ¶ Ad tertium dr̄ q̄ nō sequit̄:q2 ambe p̄misse sunt vere ⁊ conclusio est falsa ⁊ defectus est: q2 natum in maiori stat restricte pro natis qui sunt. et in minori indifferenter pro natis qui sunt ⁊ fuerūt ⁊ etiam ibi arguit̄ a magis amplo ad minus amplum. nam adā in minori stat ꝓ p̄ntibus ⁊ p̄teritis.et in cōclusione solum stat pro presentibus.

Sequitur secunda figura cuius tales dantur regule. In secunda figura maiore existente particulari nihil sequitur. Ite3 in secunda figura ex puris affirmatiuis nihil seq̄tur. In secūda figura semꝑ cōcluditur negatiue. Sc'da figura quattuor h3 modos Cesare prim⁹ mod⁹ ꝯstat ex maiore vl'i negatiua ⁊ minore vl'i affirmatiua vl'em affirmatiuā directe cōcludētibus. vt nullus lapis est aial: oīs hō est aial:ergo nullus hō est lapis. Et reducitur iste modus ad secūdū mo-

dū p̄rie figure maiore ꝯuersa simplr.

Regule scde figure.

❡ Sciēdum est primo ꝙ postq̄ determīatū est de prima figura ⁊ ei⁹ modis. ꝯñter determinandum est de scda figura in qua mediuz p̄dicat̄ in vtraq;.s.in maiori ⁊ in minori. ⁊ de ipa dantur tres regule. ❡ Prima: maiore existēte particulari in scda figura nihil sequit̄. quia tunc argueretur a nō distributo ad distributū ex pte maioris extremitatis: quia in maiori nō distribueretur: ⁊ tñ in cōclusione distribueret̄ cum essz p̄dicatum propōnis negatiue etiam essent dabiles termini in quib⁹ oīni ⁊ in quib⁹ nulli. Et dz īrelligi ista regula dūmō ꝯclusio nō sit d̄ mō loquēdi incōsueto: ⁊ dūmō ꝯcludat̄ directe: qꝛ si concluderet̄ indirecte: tūc bene sequit̄ vt ptz de frisesomoꝝ qui pōt fieri in scda figura. vñ si cōcludatur ꝯclusio de mō loquēdi incōsueta bene sequitur: quia tunc nō arguit̄ a non distributo ad distributū. debet etiā intelligi dūmō mediū non singularisetur vel distribuatur vel in minori nō sūmatur cum relatiuo idēptitatis: quia tunc illis modis bñ seq̄ret̄ maiori existēte p̄ticulari.

Sciendum est secūdo ꝙ scda regula talis est ꝙ ex puris affirmatiuis in scda figura nihil sequit̄: quia tunc mediū in nulla p̄missarum distribueret̄ cum esset p̄dicatuz ꝓpōnis affirmatiue. ⁊ debet intelligi ista regula dūmodo mediū nō distribuat̄: quia si distribueret̄: tūc bene seq̄ret̄: vt sic arguēdo oīs hō est oē aīal: oīne risibile est anial. ergo oīne risibile est hō. Et debet intelligi dūmō mediū nō singularisetur: qꝛ tunc bene seq̄retur cum esset sillogismus expositorius: vt sic arguēdo aīal est sortes oīnis homo est sortes: ergo omnis homo est animal: debet etiam intelligi dūmodo medium non sumatur cum relatiuo idētitatis in minori. quia tunc bene sequeretur: vt sic arguendo: omnis homo est animal: omnis asinus est idem animal. ergo omnis asinus est homo. ❡ Tertia regula est in scda figura semper concluditur negatiue: quia in scda figura semper altera premissarum debz esse negatiua: quia in ea ex puris affirmatiuis nihil sequitur. Modo si aliqua premissaꝝ fuerit negatiua conclusio debet esse negatiua. Et debet sic intelligi ista regula dūmodo medium nō distribuatur vel singularisetur vel sumatur in minori cum relatiuo identitatis sicut in scda regula ⁊ tamen bene sequitur.

Sciēdū est tertio ꝙ quattuor sunt modi secunde figure directe concludentes quorum cesare est prim⁹ constās ex maiore vniuersali negatiua. et minore vniuersali affirmatiua: vniuersalem negatiuaz directe concludentibus et reducitur ad celarent maiore de cesare ꝯuersa simplr. nam ad premissas de cesare per conuersionem maioris simpliciter sequunt̄ p̄misse de celarent. Et ad premissas de celarent sequit̄ conclusio de celarent. et ad conclusionem de celarent sequitur conclusio de cesare. ergo de primo ad vltimū ad premissas de cesare sequitur conclusio de cesare. ❡ Et aduerte ꝙ modi secūde figure sunt impfecti et inevidentes eo ꝙ nullus regulat̄ per dici de omni vel p̄ dici de nullo cum illud quod predicatur in maiori nō predicetur in cōclusione. ideo reducuntur ad modos prime figure tanq̄ ad modos euidentes. vñ aliquem modum reduci ad alium nō est de vno facere alium. sed est consequentiaz vel inevidentiam vnius ostendere per ꝯñam vel inevidētiā alterius. reducitur etiaz ad ferio per ipossibile accipiendo ꝯdictoriū conclusionis pro minore ⁊ maiorem pro maiore inferendo oppositum alterius premisse. ❡ Ex quo sequitur ꝙ aliquē modum reduci per impossibile nō est aliud q̄ ex opposito contrario vel contradictorio conclusionis cum altera premissarū inferre oppositū alterius premisse ⁊ est vtilis ad ostendendū bonitatem ꝯñe. sz nō euidentiā. Ex quo seq̄tur ꝙ oēs modi trium figurarum possunt reduci isto modo per impossibile.

Quid sit reducere vnū modum ad alium.

Quid sit reducere p̄ impossibile.

Arguitur primo sic bene sequitur quoddam aīal nō est asin⁹ oīne rudibile est asinus: ḡ qsoddā aīal nō est rudibile. ⁊ tñ arguit̄ maiore existe particulari. igit̄. ❡ Scdo sic. non seq̄tur nulla ꝓpō est vera qñ est falsa. oīs ꝓpō impossibilis est falsa: ḡ nulla ꝓpositio impossibilis est ꝓpositio. ⁊ tñ arguit̄ in cesare: igitur. ❡ Tertio sic nō sequit̄ nulla ꝓpō affirmatiua est negatiua cuiuslibz ꝯtradictionis altera ps est negatiua. ergo nullius contradictionis altera pars est affirmatiua.

Ad prim dr ꝙ maiore existente p̄ticulari in scda figura bñ sequit̄ si indirecte cōcludat̄. ❡ Ad scdm dicit̄ ꝙ nō bñ arguit̄ in cesare cū medium in plus se habeat in maiori q̄ in minori. ❡ Ad tertium dr ꝙ ibi arguit̄ a non distributo ad distributum: ideo deberet sic concludi: ergo cuiuslibet cōtradictionis altera ps non est affirmatiua.

Camestres secūdus modus cōstat ex maiore vniuersali affirmatiua et minore vniuersali negatiua. vniuersalem negatiuā directe concludentibus: vt omnis homo est animal nullus lapis est animal. ergo nullus lapis est homo: ⁊ reducitur iste mod⁹ ad secūdum modū prime figure minore ⁊ conclusione conuersis simpliciter ⁊ per transpositionē premissarum. Festino tertius modus constat ex maiore vniuersali negatiua ⁊ minore particulari affirmatiua particularem negatiuam directe concludentibus vt nullus lapis est animal quidam homo est animal: ergo qui-

dam homo nõ est lapis. et reducitur iste modus ad quartũ modũ prime figure maiore ꝯuersa simplr. Baroco quartus modus cõstat ex maiore vli affirmatiua et minore particulari negatiua particularẽ negatiuã directe ꝯcludentib⁹: vt ois homo est animal quidã lapis nõ est animal: ḡ quidam lapis non ẽ homo. et reducitur ad ꝑmum modum prime figure ꝑ impossibile. Reducere aũt per impossibile est ex opposito cõclusionis cum altera premissarum inferre oppositũ alterius premisse. Sumatur enĩ oppositum cõclusionis. s. ois lapis est homo cũ maiore hui⁹ quarti scꝫ cũ ista omnis homo est animal. sic arguetur omis homo ẽ animal: ois lapis ẽ homo: ergo ois lapis ẽ animal. Sequit̃ de tertia figura cui⁹ tales dant̃ regule. In tertia figura miore existẽte negatiua nihil sequit̃. Item in tertia figura cõclusio debꝫ esse particularis Tertia figura sex habet modos. Darapti primus mod⁹ ꝯstat ex vli affirmatiua maiore et vli affirmatiua minore ꝑticularẽ affirmatiuã concludẽtibus directe vt ois homo est substãtia. ois homo est aĩal. ergo quoddaꝫ animal est substãtia. et reducitur ad tertiũ modũ prime figure minore cõuersa per accidens. Felapton secundus modus ꝯstat ex vli negatiua maiore et vniuersali affirmatiua minore: particularẽ negatiuã directe concludẽtibus. vt null⁹ hõ est lapis. ois homo est aĩal. ergo qδdã animal non est lapis. et reducit̃ ad quartũ modũ prime figure minore ꝯuersa ꝑ accñs

De camestres reductione eius.

¶ Primo sciendũ est ꝙ camestres qui ꝯstat ex maiore vniuersali affirmatiua ꝛ minore vniuersali negatiua vlem negatiuã directe cõcludentibus reducitur ad celarent ꝑ cõuersionem simplicẽ minoris de camestres et transpositionẽ ꝑmissarũ et per cõuersionem simplicẽ cõclusiõis de celarent. naꝫ ad ꝑmissas de camestres sequũtur premisse de celarent cõuertendo minorem de camestres ꝑ ꝯuersionem simplicẽ et trãsponendo premissas. Et ad premissas de celarẽt sequitur ꝯclusio de celarent. ꝛ ad cõclusionẽ de celarent per ꝯuersionẽ simplicẽ sequitur cõclusio de camestres. ḡ de primo ad vltimũ ad premissas de camestres sequit̃ conclusio de camestres ꝫ etiã reduci ad darij per impossibile capiẽdo cõtradictoriũ cõclusionis pro minore ꝛ maiorẽ pro maiore inferendo oppositũ alterius ꝑmisse. Sed festino qui cõstat ex vli negatiua maiore et minore particulari affirmatiua particularẽ negatiuã directe concludentibus reducitur ad ferio minore cõuersa simpliciter. cui⁹ practica est sicut in alijs sed ꝑ impossibile reducit̃ ad celarent practicando etiã sicut in alijs. Sꝫ baroco qui ꝯstat ex vli affirmatiua maiore et minore particulari negatiua particularẽ negatiuaꝫ directe cõcludentibus solũ reducit̃ per ĩpossibile ad barbara que reductio ꝑ impossibile est sicut in alijs ad ostendendũ bonitateꝫ alicuius ꝯñe.

Festino

Baroco

Sciendũ est secundo ꝙ postq̃ determinatuꝫ est de scđa figura hic consequenter determinandũ est de tertia figura ĩ qua mediuꝫ subijciuntur in vtraqꝫ. Et eius dãtur due regule speciales. Prĩa. minore existente negatiua in tertia figura nihil sequit̃ qꝛ tunc argueret̃ a nõ distributo ad distributũ ex parte maioris extremitatis que nõ distribuitur in maiori cũ oporteret maiorẽ esse affirmatiuã: qꝛ ex puris negatiuis nihil sequit̃ et tamẽ in ꝯclusione bene distribueretur cũ esset ꝑdicatum ꝓpositionis negatiue nã oporteret cõclusionẽ esse negatiuã ꝑ vnaꝫ regulã generalẽ. si aliq̃ ꝑmissarũ fuerit negatiua cõclusio debet esse negatiua. Etiaꝫ essent dabiles termini in quibus omni ꝛ in quib⁹ nulli. Et debꝫ intelligi ista regula dũmõ caueatur ꝙ nõ arguatur a nõ distributo ad distributũ. qꝛ tunc bene sequeret̃ cõcludẽdo conclusionẽ de modo loquendi incõsueto. Secũda regula in tertia figura semꝑ concluditur particulariter: qꝛ alias argueret̃ a nõ distributo ad distributum ex ꝑte minoris extremitatis q̃ in minori ꝑmissa nõ distribuitur: qꝛ est predicatũ ꝓpõnis affirmatiue per primã regulã et tamen in ꝯclusione bene distribueret̃ cum esset subiectum ꝓpõnis vlis. Et debet intelligi ista regula dũmõ minor extremitas nõ distribuatur in minori.

Sciendum est tertio ꝙ tertie figure sex sunt modi. s. darapti. felaptõ. disamis. datisi. bocardo. ꝛ ferison. vñ darapti est modus cõstans ex ambab⁹ vlibus affirmatiuis ꝑticularẽ affirmatiuã directe ꝯcludentib⁹ cuius exemplũ patet satis in textu et reducitur ad darij minore conuersa per accidens. Nam ad premissas δ darapti sequuntur premisse de darij minore cõuersa per accidens. et ad premissas de darij sequitur conclusio de darij que est eadem cũ ꝯclusione de darapti. ḡ de primo ad vltimũ ad premissas de darapti sequit̃ ꝯclusio de darapti. sꝫ ꝑ ĩpossibile reducit̃ ad celarẽt capiẽdo ꝯdictoriũ ꝯclusionis ꝓ maiore ꝛ minorẽ ꝓ minore inferendo oppositũ alteri⁹ ꝑmisse. Et aduerte ꝙ ad bene arguendũ in darapti oꝫ cauere ꝙ ꝑ ale

Quot sint modi tertie figure

subiectū distributionis maioris sit totum subiectum minoris et nihil aliud. ideo nō sequit cuiuslibet hoīs oculus est dexter. cuiuslibet hoīs ocul⁹ est sinister. ergo sinistrum est dextrū. Sed felapton reducitur ad ferio minore ꝯuersa per accidens faciendo sicut in alijs: sed ꝑ īpossibile reducatur ad barbara eodē mō sicut darapti.

Arguitur sic pmo nō sequitur nulla albedo est nigredo oīs homo natus est suscipere nigredinē. ergo nullus homo natus est suscipere albedinē. Secūdo sic in camestres arguit a nō distributo ad distributū cū medium in maiore non distribuatur et tñ distribuit in minore igitur. ¶ Tertio sic. nō sequitur ī darapti cuiuslibet hoīs est asinus: cuiuslibz hoīs est equus. ergo equus est asinus cū premisse in aliquo casu sint vere et ꝯclusio impossibilis

Ad primū dicitur ꝙ nō bene arguitur in cesare qr variat habitudo abstracti in habitudinē ꝯcreti etiam in plus se habet predicatum minoris ꝙ mediū. ¶ Ad secundū dr ꝙ in camestres nō est incōueniens arguere a non distributo ad distributū in premissis ex parte medij licet bene in cōclusione ex parte extremitatū ideo nō valet argumentū. ¶ Ad tertiū dicit ꝙ non bene arguitur in darapti in eo ꝙ illud quod est subiectū distributionis in maiori nō est totale subiectum minoris. sed sic deberem⁹ arguere cuiuslibz hominis est asinus. oīs homo est equ⁹ ergo alicui⁹ equi est asinus.

Disamis tertius modus cōstat ex ꝑticulari affirmatiua maiore ꝛ vli affirmatiua minore. ꝑticularē affirmatiuā directe cōcludentib⁹: vt qdaz hō ē suba: omis hō ē aial: ergo quoddā aial est suba et reducitur ad tertiū modū prime figure maiore ꝛ minore cōuersis simpliciter ꝛ per transpōnem premissarū. Datisi quartus modus constat ex vli affirmatiua maiore: ꝛ ꝑticulari affirmatiua minore ꝑticularez affirmatiuā directe ꝯcludētib⁹: vt ois hō ē suba. qdā homo est animal: ergo qddā aial ē suba et reducit iste mod⁹ ad tctiū modū pme figure miore ꝯuersa simplr. Bocardo quint⁹ mod⁹ cōstat ex maiore particulari negatiua ꝛ minore vli affirmatiua particularez negatiuā directe ꝯcludentib⁹. vt quidaz hō nō ē lapis: ois hō ē aial. ergo qddā aial nō ē lapis. et reducit ad pmū modū pme figure ꝑ ipossibile. Sūat eni opposm ꝯdictoriū ꝯclusiōis cū altera pmissaꝝ. ꝛ iferet opposm alteri⁹ premisse: vt oē aial ē lapis. ois hō ē aial: ergo ois hō ē lapis. Hec eni ꝯclusio facta ꝑ ipossibile i pmo mō pme figure. ꝯdicit maiori ꝯuertēti. s. tctie figure. Ferison sext⁹ mod⁹ ꝯstat ex maiore vli negatia ꝛ miore ꝑticulari affirmatia ꝑticularē negatiuā directe cōcludētib⁹: vt null⁹ hō ē lapis: qdā hō ē animal ergo qdā aial nō est lapis. Et reducitur ad qrtū modū pme figure minore cōuersa simpliciter.

¶ Primo sciendū est ꝙ disamis tertius mod⁹ reducitur ad darij maiore et conclusione conuersis simpliciter et per transpositionem premissarum cuius practica est satis clara. sed per impossibile reducit ad celarent capiēdo opposm cōtradictoriū ꝯclusionis pro maiore et minorē pro minore inferendo oppositū alterius pmisse scz maioris. Et aduerte ꝙ ad hoc ꝙ fiat bon⁹ sillogismus in disamis requiritur ꝙ precise subm distributionis minoris sit totū subm enūciationis maioris ideo nō sequitur alicui⁹ ꝓpositiōis est subm cuiuslibet ꝓpositionis est predicatū. ergo predicatum est subiectum. sed datisi reducitur ad darij minore conuersa simpliciter cuius practica satis patet. Et aduerte ꝙ datisi pōt cōcludere indirecte sicut directe. qr omis modus cuius cōclusio potest cōuerti simplr potest concludere tam directe ꝙ indirecte. sed per impossibile reducitur ad ferio eodem modo sicut alij tertie figure. sz bocardo solū ꝑ ipossibile rducit ad barbara faciēdo sicut i alijs modis tctie figure.

Sciendum est scdo ꝙ ferison reducitur ad ferio minore cōuersa simpliciter cuius practica patet sicut de alijs. sed per impossibile reducit ad darij accipiendo oppositū ꝯtradictoriū cōclusionis pro maiore et minorē pro minore inferēdo oppositū maioris quadmoduz fit in omnib⁹ modis tertie figure. Et est aduertendum ꝙ isti sillogismi tertie figure possunt etiā probari per sillogismuz expositoriū: vnde sillogismus expositori⁹ est cui⁹ mediū est singulare singulariter et vniuoce tētū. vt sortes est hō. sortes est animal. ergo animal est homo. Et potest sic practicari. nā ad pmissas de darapti sequūt premisse sillogismi expositorij vt ad istā ois homo est animal. sequitur ista: iste hō est animal. et ad istā omnis hō est suba sequitur ista: iste homo ē substantia. ad quas sequit ista suba est animal que est cōclusio de darapti. ꝛ faciliter possz practicari in alijs modis. vt videbitur in logica.

Sciendū ē tertio ꝙ sillogismus expositorius est duplex. s. affirmatiuus et negatiuus. affirmatiuus est cui⁹ ambe premisse sūt affirmatiue. negatiu⁹ est cuius altera premissarum est negatiua et etiā ꝯclusio. Et licz aliquis sillogismus sit negatiu⁹. tamē quilibet sillogismus est propō ypothetica affirmatiua nisi copu

De disamis reductione.

Datisi.

Bocardo.

Ferison.

Sillus expositorius ē duplex.

la pricipalis negetur. ꝗ.ꝑ. ¶ Aduerte ꝙ ad hoc ꝙ sit bon⁹ sillus expositoꝛi⁹ siue affirmatiu⁹ siue negatiu⁹ tres ꝯditiões reqrunt̃. Prīa ē ꝙ medium sit termin⁹ singularis singulariter ⁊ vniuoce tēt⁹ defectu cui⁹ ibi nō est bon⁹ sillogism⁹ expositoꝛi⁹ iste hō vel asin⁹ est asinus iste homo vel asinus est homo: ꝗ homo est asin⁹: qꝛ solum pars disiuncti singularisatur. sed si totū singularisect̃ ⁊ vniuoce caperetur, tunc bn̄ sequeretur sed cōclusio esset falsa. ⁊ similiter aliq̄ ꝑmissaꝝ. Scd̄a ꝯditio est ꝙ mediū in altera ꝑmissarū sit totale extremū defectu cui⁹ nō sequit̃ istius hominis est oculus dexter: istius hoīs oculus est sinister. ꝗ sinistrum est dextrū. Tertia cōditio ꝙ a premissa affirmatiua in qua ponit̃ termin⁹ singularis sequat̃ vna de omni ⁊ a premissa negatiua seq̄tur vna de nullo defectu cuius nō sequitur ista essentia diuina est pater. ista essentia diuina est filius: ꝗ filius est pater.

Cōditio nes ad sillogismuꝫ expositoꝛium req̄site.

Arguitur ꝑmo sic. nō seq̄tur quedā hoīem aīal nō videt. oēm hoīem videt equus: ergo equus nō est aīal. ¶ Scd̄o sic: nulla ꝓpō qꝛ est falsa est ꝓpositio: q̄dam ꝓpositio est q̄ est falsa: ꝗ q̄dam ꝓpositio falsa nō est ꝓpositio ¶ Tertio sic: nō seq̄tur sortes ē aīal sortes nō est asinus: ꝗ asinus nō est aīal: ⁊ tamen est sillogismus expositoꝛius: ꝗ ⁊c. igitur.

Ad ꝑmum dr̄ ꝙ arguitur a non distributo ad distributū ex pte maioꝛis extremitatis. Ad scd̄m dr̄ ꝙ pōt cōcedi totum: nam si cōclusio sit falsa altera ꝑmissaꝝ erit falsa: ⁊ hoc si ly qꝛ cōiungat inter termīos. ¶ Ad tertiuꝫ dr̄ ꝙ nō bene arguit̃ expositoꝛie: qꝛ arguit̃ a nō distributo ad distributū ex pte maioꝛis extremitatis qō etiā dꝫ fugi sicut in alijs sillogismis.

Sillogismoꝝ cōcludentiū particularem negatiuā idirecte tales dant̃ regule. Nullus sillogism⁹ cōcludens ꝑticulareꝫ negatiuā idirecte pōt eā cōcludere directe. Et cōcludēs directe pōt cōcludere idirete. Item ꝑma figura cōcludit oīa genera ꝓpōnum scꝫ vl̄em ꝑticularē affirmatiuā ⁊ negatiuā. Scd̄a figura cōcludit ꝑticularem negatiuā ⁊ vl̄em negatiuam. Tertia concludit particularem affirmatiuam ⁊ negatiuam. versus. Barbara celarent darij ferio baralipton Celantes dabitꝭ fapesmo frisesomorum. Cesare camestres festino baroco darapti. Felapton disamis: datisi bocardo ferison. In his quattuoꝛ versibus predictis sunt nouēdecim dictiones nouēdecim modis deseruientes: ita ꝙ per primam dictionē intelligitur primus modus prime figure: ⁊ per secundam secundus modus ⁊c. Unde primi duo versus deseruiūt omibus modis prime figure Terti⁹ vero versus ꝑter vltimā ei⁹ dictionē deseruit modis scd̄e figure ita ꝙ prima dictio deseruit p̄rio mō et scd̄a scd̄o mō ⁊ sic de alijs. Ultia vero dictio tertij versus cū alijs dictionib⁹ quarti versus deseruit modis tertie figure. Sciendum ꝙ per vocales. s. a. e. i. ⁊ o. itelligunt̃ q̄ttuoꝛ genera ꝓpōnum, ita ꝙ ꝑ hanc vocalem a itelligit̃ vl̄is affirmatia; ⁊ ꝑ e. vl̄is negatia. ⁊ ꝑ i. particularꝭ affirmatia. ⁊ ꝑ o. particularꝭ negatia. Et in qualibet dictione sunt tres sillabe et aliud residuū est sup̄fluum: nisi m. vt postea patebit. Et ꝑ primā illarū sillabaꝝ itelligitur maioꝛ ꝓpō: ⁊ per scd̄am minoꝛ: ⁊ ꝑ tertiā ꝯclusio. Verbi grā prima dictio. s. barbara hꝫ tres sillabas in quaꝝ qualibet ponit̃ a. ⁊ per a. ter posituꝫ significat̃ ꝙ prim⁹ mod⁹ p̄me figure cōstat ex duab⁹ ꝓpōnibus vl̄ibus affirmatis vl̄em affirmatiuā ꝯcludētib⁹. Et ita itelligitur de alijs dictiōib⁹ ꝑm vocales ibi positas. Et sciendū est ꝙ q̄ttuoꝛ dictiōes primi v̄sus icipiūt ab his ꝯsonātib⁹. b. c. d. ⁊ f. ⁊ oēs alie dictiōes sequētes ⁊ ꝑ hoc itelligēdū ē ꝙ oēs q̄ icipiūt ꝑ dictionē icboatā ꝑ b. dn̄t reduci ad prim modū prime figure. et oēs q̄ icipiūt ꝑ dictionē icboataꝫ ꝑ c. ad scd̄m. ⁊ ꝑ d. ad tertiū. ⁊ ꝑ f. ad q̄rtū. Itē vbicūq̧ ponit̃ s. in illa dictione significat̃ ꝙ ꝓpō itellecta per vocalē imediate ꝑcedētē dꝫ cōuerti simplr̄: ⁊ ꝓpō intellecta per vocaleꝫ imediate ꝑcedentē istā litteraꝫ p. dꝫ cōuerti ꝑ accn̄s: ⁊ vbicūq̧ ponit̃ m. dꝫ fieri trāspō in ꝑmissis. Est eī trāspō in ꝑmissis facere de maioꝛe minoreꝫ ⁊ econuerso: ⁊ vbicūq̧ ponitur c.

Regule de sillis cōcludētibus indirecte.

significatur φ modus intellectus ꝑ
illam dictionē in qua ponit̄ debet re
duci ꝑ impossibile. vn̄ versus. Sim-
pliciter vult s. verti p. vero ꝑ acci.
M vult trāsponi c. ꝑ impossibile du
ci. Seruat maiorē variatq3 secunda
miorē. Tertia maiorē variat: seruat
q3 miorē. Sed q2 aristoteles in prio
ribus ostendit ꝯiugationes in q̄bus
nō seq̄tur cōclusio ex p̄missis esse in
utiles ꝑ iuentionē termioꝝ in q̄bus
nō tenet huiusmodi cōiugatio: ideo
vtilis est iuentio taliū termioꝝ vbi-
cūq3 etiā fiat iutilis cōiugatio ꝯtra
regulas sillogismoꝝ pri9 assignatas
accipiēdi igit̄ sunt duo termi diuer
si scilz due spēs sub vno genere dr̄ia
vel ꝓprio vel accidēte: vt hō asinus
aial vel duo termi quoꝝ alter de al-
tero p̄dicetur siue ꝯuertibiliter siue
nō cū extraneo vtriusq3 vt hō risibi-
le lapis vel hō aial lapis vel accipi-
endi sunt duo termi quoꝝ alter de al
tero p̄dicetur siue ꝯuertibiliter siue
nō cū superiore ad vtrūq3: vt hō risi
bile subā vel homo aial subā ꝑ hanc
eni̅ regulā d.sinctiuā cuicūq3 generi
applicetur siue sube siue q̄titati siue
alicui alioꝝ semꝑ inueniūtur termi
per quos inutilis cōiugatio demon
strabitur non tenere: ꝛ tales termi-
nos appellat aristoteles in priorib9
terminos in quibus non. Et nota φ
inuenire terminos in q̄bus nō est ac
ceptis trib9 terminis facere cōiuga
tionem in qua premisse sunt vere et
conclusio falsa manēte eadē qualita
te ꝛ q̄titate ꝓpositionū. verbi grā
hic est inutilis ꝯiugatio. nullus hō
est asin9 nullus lapis est hō. ergo nul
lus lapis est asinus. ꝛ isti sunt termi
ni in q̄bus sic. Cōtra hāc inutilē con
iugationē accipiūtur termi in q̄bus
nō. ꝑ scd̄m mēbrū regule hō risibile
asin9: arguit̄ sic: nullus asin9 est hō:
nullū risibile est asinus: ergo nullū ri
sibile est hō: ecce premisse sunt vere
et cōclusio est falsa manēte eadē q̄li-
tate ꝛ q̄titate propositionū in vtra
q3 coniugatione et in vtrobiq3 ma-
nente eadem figura.

Incipit quintus tractatus de locis dialeticis.

Ratio dicit̄ multis modis. Primo mō rō idē est φ dif finitio vel descriptio: vt hic vniuoca dicūtur quoꝝ nomē est cōe ꝛ rō sube s̄m illud nomē est eadē. Scd̄o mō est q̄dam virtus aīe. Tertio mō idē est φ oro ondēs aliq̄d sicut sunt ꝓpōnes vel rōnes disputātiū. Alio mō idē est φ forma materie: vt in cultello ferrū est materia dispō vero iducta in ferro est forma. Alio mō idē est φ essentia cōis p̄dicabilis de plurib9 vt essentia generis vel spēi vel drīe. Alio mō idē est φ mediū iferēs ꝯclusionē: ꝛ hoc modo sumit̄ rō in diffinitiōe argumēti que talis est. Argumētū est rō rei dubie faciens fidē. i. mediū ꝓbās ꝯclusionē cōclusio eni̅ debz cōfirmari ꝑ argumentū. Est aūt cōclusio argumento vel argumentis ꝓbata ꝓpō: sed antequā ꝓbetur tūc est dubitabil: ꝛ est questio. Questio sic diffinit̄. Questio ē dubitabil ꝓpō. Mediū est qd̄ habz duo extrema. Argumētatio est argumenti ꝑ orōnē explicatio. i. orō explicās argumentū. Differt aūt argumentū a medio ꝛ ab argumētatione q̄a mediū dr̄ eo φ hz duo extrema. argumentū aūt addit supra mediū virtutē ꝓbandi cōclusionē. vnde ad hoc φ sit argumentū exigit̄ φ sit medium ꝛ φ habeat virtutē ꝓbādi ꝯclusionē. Argumētatio aūt dr̄ totalis orō cōposita ex p̄missis ꝛ cōclusiōe: ꝛ in illa manifestat̄ virt9 argumēti. aliq̄n eni̅ tota orō pōt iferre vlēm affirmatiuā. aliq̄n nō: nisi ꝑticularem affirmatiuā: aliq̄n vlēm negatiuā: aliquā

Ratio quot modis capit̄

quãdo particularẽ negatiuã ꝛ sic manifestatur tota virt⁹ argumenti cum ostendit supra quã ꝯclusionẽ põt ipꝫ argumentũ. ꝛ supra quã nõ põt quod qđ fit i argumẽtatõe vt pri⁹ patuit.

Incipit quintus tractat⁹ in quo determinatur de locis dialeticis. nõ ꝙ locus dialeticus sit subiectũ hui⁹ tractatus sed est sillogism⁹ dialeticus. cuius passio suppletur per hoc complexum generatiuũ opinionis. Et eius sũt duplicia principia. s. matialia et regulatiua. materialia sunt ꝓpositiones dialetice et earuꝫ termini. sed regulatiua sunt loci dialetice. i. maxĩe dialetice. sed quia argumentũ diffinitur p rõeꝫ dicendo argumẽtum est ratio rei dubie faciens fidem. ideo videndũ est de equiuocatione huius termini ratio qui sex modis accipitur vt ptꝫ in textu. sed sexto mõ accipitur pro diffinitione argumẽti puta qꝛ tñ valet sicut mediũ. vel antecedens alicui⁹ ꝯsequẽtie vel alicui⁹ processus argumentatiui. Ex quo sequit̃ ꝙ diffinitio argumenti sic intelligitur. argumentũ est ratio: id ẽ medium siue añs alicui⁹ ꝯsequentie faciens fidem de re dubia idest de cui⁹ noticia generatur fides. i. ver⁹ assensus de conclusione que prius erat dubia. Ex cuius noticia ꝛ noticia adhesiua bonitatis ꝯñe generat̃ verus assensus. Ex quo patet ꝙ non capitur hic fides pro noticia firma alicuius ꝓpoñis generata ex sola auctoritate dicentis: sed capit̃ ibi fides pro assensu ꝯclusionis siue sit g̃natus per rõnẽ siue ꝑ auctoritatẽ.

Conclusio quot modis capit̃

Sciendũ est secundo ꝙ conclusio capitur dupliciter. vno mõ large pro omni ꝓpositione illata ex antecedente in bona ꝯsequẽtia siue illata sit vera siue falsa. et sic capit̃ cum dicitur in oĩ sillogismo est ꝯclusio: et sic nõ capit̃ hic. Alio mõ capitur pro oĩ ꝓpositione vel oratione illata ex aliq̃ premissa vl̃ aliquib⁹ p̃missis ipsam ꝓbãte vl̃ probantib⁹. et sic capit̃ hic. et sic debet sic intelligi diffinitio. Cõclusio est oratio illata ex aliqua premissa vel aliquibus premissis ipsam probãte vel probantibus. Similiter questio capitur dupliciter. vno modo large pro omi propositione sumpta cuꝫ signo interrogatiuo siue illa propositio sit vera siue falsa siue probabilis siue non q̃admodũ est ibi questio. vtrũ qđlibet est vel nõ est et sic nõ capit̃ hic. alio mõ capitur pro ꝓpositione dubia sumpta cũ signo dubietatis siue quesitiuo per quã argumentationem potest fieri euidẽs et manifesta. et sic capit̃ hic. et debet sic intelligi eius diffinitio. Questio est dubitabilis ꝓpositio cum signo dubitationis et quesitiuo.

Argumẽtationis acceptiones.

Sciendũ ẽ tertio ꝙ argumentatio tripliciter accipit̃. vno modo large pro omni ꝓpositione formata ad modũ ꝯñe siue talis ꝯsequẽtia sit bona siue nõ. Alio mõ capitur stricte pro omni oratione formata ad modũ ꝯñe bone siue in tali ꝯña añs sit ꝓbatiuũ ꝯñtis siue non. Alio mõ capitur strictissime pro omni oratione formata ad modum ꝯsequẽtie bone cuius añtecedens est probatiuũ cõsequẽtis. ¶ Aduerte vltra ꝙ differẽtia est iter argumẽtũ mediũ ꝛ argumentationẽ. vnde capiẽdo mediũ pro totali antecedente mediũ ipsius se habꝫ q̃ argumentuꝫ quia dicit̃ tam de argumento probatiuo q̃ đ nõ probatiuo: sed argumentũ solũ dicit̃ de antecedente probatiuo et sic omne argumentũ est mediũ sed nõ ecõtra. sed argumẽtũ differt ab argumentatione sicut pars a toto. qꝛ argumentatio est oratio cõposita ex antecedẽte et ꝯñte. sed argumentum est solũ antecedẽs. Aduerte etiã ꝙ questio ꝓpositio enunciatio et ꝯclusio differunt vt oratio dicit̃ enunciatio eo ꝙ est vera vel falsa sed dicit̃ questio qꝛ est dubia sumpta cũ signo q̃sitiuo. ſꝫ dicit̃ ꝯclusio prout est illata ex aliqua premissa vel premissis ipsam ꝓbante vel ꝓbantibus. sed dicit̃ ꝓpositio quia ponitur in premissa ad probandũ vel inferẽdũ ꝯclusionẽ aliquã.

Dr̃ia inter argumẽtũ mediũ ꝛ argumẽtationẽ.

Arguitur sic pmo. diffinitio argumenti nõ conuenit omni contento sub diffinito cum nõ cõueniat argumento sophistico: etiã argumentũ põt fieri de re certa puta de ista deus est. ergo nõ facit fidẽ đ re dubia. Secũdo diffinitio ꝯclusionis nõ cõuenit isti sillogismo oĩs lapis ẽ equus. oĩs homo est lapis. ergo omnis hõ est equ⁹ quia nõ probatur argumẽtato vl̃ argumentis. ¶ Tertio sic ibi est questio: vtrũ hõ currit. et tñ non est propositio cũ non significet verum neq̃ falsum: igit̃.

Ad primũ dicitur ꝙ argumentũ sophisticum vel argumentũ procedẽs ex falsis nõ continet̃ sub argumento quod ibi diffinit̃. Ad aliã parteꝫ dicit̃ ꝙ nõ est aliquid ita certũ quin possit accipi sub ratione incerti et tũc potest fieri argumẽtũ. Ad secundã dicitur ꝙ conclusio illius silli nõ est conclusio nisi capiendo cõclusionem large et nõ stricte q̃admoduꝫ capitur hic. ¶ Ad tertiuꝫ dicitur ꝙ q̃stio capit̃ duplr̃. vno mõ pro aggregato ex ꝓpõe et signo quesitiuo et sic nõ est propositio nec significat verũ neq̃ falsuꝫ alio mõ capitur pro propositiõe cui additur signum quesitiuũ ꝛ sic bene est propositio vel ꝓportionabile propositioni.

Argumẽtatiõis quattuor sunt species. s. silł̃us. inductio. enthymema. ꝛ exemplum. Diffinitio autẽ sillogismi dicta est prius. Inductio est a singularibus sufficienter enũeratis ad vl̃e progressio vt sortes currit: plato currit: ꝛ sic de aliis. ergo oĩs homo currit.

¶ Sciendũ est primo ꝙ argumentationis q̃tuor sunt species. s. sill̃s. inductio. enthymema et exemplũ. ¶ Et si quis dicat hic est aliq̃ spẽs argumentationis. oĩs homo est lapis: ergo quidam lapis est homo. et tñ nõ est aliqua istarum specierum cum antecedẽs non sit probatiuũ cõsequentis: igit̃. Respondet̃ ꝙ argumẽtatio põt

Quot sũt spẽs argumẽtationis

capi dupliciter. vno modo stricte pro omni bona cōsequentia cuius añs est probatiuum conclusionis Et sic dico q ista quattuor prout antecedētia sunt probatiua conclusionis sunt species argumētationis imo tunc nulla consequentia est species argumentationis nisi antecedēs sit probatiuū cōclusionis. alio mō capitur large pro oī bona consequentia siue eius antecedēs sit probatiuū cōclusionis siue nō: et sic species eius nō sunt ista quattuor siue antecedētia sint probatiua cōclusionis siue nō. Et similr potest distingui quelibet illarū specierum. vt inductio potest capi dupliciter. Uno modo vt est bona cōsequentia. et eius antecedēs est probatiuū conclusionis et cōtinetur sub argumētatione stricte sumpta. Alio modo capitur large pro bona consequentia siue antecedens sit probatiuū cōclusionis consequentis siue nō. et sic est species argumentatiōis large capta. et similr diceretur de alijs.

Quid est inductio

Sciendū est secundo q postq̄ sillogismus fuit sufficienter diffinitus: ideo nūc diffinitur inductio sic dicendo. Inductio est progressio. i. progressus a singularibus. i. ab inferioribus ad vle. i. ad superius. Et potest capi dupliciter scz large et stricte. large est cōsequentia illatiua vniuersalis ex sua singulari vel suis singularibus cū ista additione. et sic de alijs. vel nō sunt plura sed stricte est argumētatio probatiua propositionis vniuersalis ex sua singulari vel suis singularibus mediante iuuamine itellectus. Unde intellectus dicit iuuare vel supplere qn in nullo singulari percipit instantiā nec habet rationem quare in aliquo singulari sit instātia. et tñ ex hoc q intellectus cognoscit q alique singulares sunt vere cōcedit vniuersalē ex eo q intellectus cognoscit q iste ignis est calidus et ille est calidus. et nō videt instantiā cōcedit istam: oīs ignis est calidus. Et aduerte q inductio potest formari dupliciter. vno mō inferēdo vlem ex singularibus sine explicatione istius particule. et sic de alijs: vel alicuius alterius equiualentis. et de tali dico q nulla talis sub ratione inductōis est bona consequētia. sed si sit bona hoc est ratione alicuius alterius. alio mō potest fieri inductio inferendo vniuersalē ex sua singulari vel suis singularibus cum additione illius particule: et sic de alijs vel nō sunt plura. et sic est bona consequentia: qr tunc nulla reperitur instātia.

Quot modis inductio formatur.

Sciendū est tertio q inductio fit opposito mō ad descensum. nam descensus est ab vniuersali ad singularia vt oīs homo currit ergo petrus currit iohannes currit et sic de alijs. Et aduerte vlterius q inductio potest fieri dupliciter. vno mō a singularibus in supponēdo et significando simul vt petrus currit iohānes currit et sic de alijs: ergo oīs hō currit. et sic inductio nō est consequentia formalis: qr in tali forma est dabilis instantia: vt nō sequit petrus currit iohānes currit: et sic de alijs. ergo oīs asinus currit: et tñ seruatur similis forma cū non fiat nisi variatio terminorum superioris et inferioris qui non se tenent ex parte forme cōsequentie. alio modo fit a singularibus in supponēdo tantū et nō in significādo: vt iste hō currit: et sic de alijs: ergo oīs homo currit. et sic est bona consequentia formalis qr in tali forma nō est dabilis instantia. et si dicatur ibi assignatur talis forma iste hō currit. iste hō currit. et sic de alijs. ergo oīs asinus currit. Respondet q nō sunt eiusdē forme: quia fit variatio numeri terminorum qui numerus terminorum se tenet ex parte forme. nam in prima consequētia sunt tantum duo termini cōputando terminos sinonimos pro vno et eodē et in secunda sunt tres termini nō sinonimi.

Arguitur sic primo enthymema reducitur ad sillogismū. ergo nō est species distincta a sillogismo. Secūdo sic. inductio potest reduci ad sillogismū. ergo nō videtur differre a sillogismo. Tertio sic: ibi arguitur a singularibus ad vniuersalē dicendo: iste homo vel asinus est rudibilis. iste homo vel asinus est rudibilis. et sic de alijs: ergo oīs homo vel asinus est rudibilis. et tñ nō est inductio. cum antecedens sit verum et cōsequens falsum: igitur.

Ad primum dicitur negando consequentiam: quia vnam argumentationem reduci ad aliam non est ipsam fieri aliam. sed est ipsam probari per aliam perfectiorē. Ad secundū dicitur eodē modo. Aduerte tamē q inductio reducitur ad sillogismū accipiēdo singularia pro medio et predicatum conclusionis pro maiore extremitate: et subiectum pro minori extremitate: vt sortes currit: plato currit et sic de alijs: ergo oīs homo currit: sic reducitur: oē quod est sortes vel plato currit: omnis hō est sortes vel plato: ergo omnis hō currit. Ad tertiū dicit q nō debz sic argui: sed sic: ille qui est homo vel asinus est rudibilis demonstrando sortē. ille qui est homo vel asinus est rudibilis demōstrando platonē et sic de alijs. vel pōt dici q nō arguit a singularibus. qr totale subiectū illarum singulariū nō singularisat. sed si singularisēt et teneat vniuoce sic. sicut cōns est falsum ita et añs.

Textus.

Enthymema est sillogismus imperfectus. i. oratio in qua non omnibus pmissis positis infertur festinata cōclusio. vt oē aīal currit. ergo oīs hō currit. In hac em̄ argumētatōe includit hec ppō oīs hō ē aīal: que si poneret perfectus essz sillus. Aristoteles sic diffinit enthymema. Enthymema ē ex ycotibus et signis. ycos idē ē q ppō probabilis. Signum vt hic sumitur idem ē q demonstratiua seu necessaria ppō vel probabilis et hō inferēdo. Signū vt hic sumit dicit necessitatē

fllationis: ycos autem dicit probabilitatez ipsius propositionis in se fm quã probabilitatez propositio dr̃ eẽ vera. vnde licet in enthymemate est tantũ vna propositio inferens τ alia sllata: tamẽ fm φ propositio ĩferens apparet oĩbus eẽ vera vel pluribus sic dr̃ ycos: quia sic iam esſz probabilis: vt quilibet diligit diligentem se. scdm autẽ φ ipsa infert conclusionez de necessitate sic est signum. τ sic eadem propõ ẽ ycos τ signum fm aliud et aliud. Si quis obijciat φ enthymema debeat sic diffiniri. Enthymema est ex ycote τ signo cum tantũ sit vna propõ ĩferens que ẽ ycos τ signũ fm diuersa. Ad hoc sic dicenduz ẽ φ licz sit vna propositio ĩferens actu: tñ habet in se virtutem duarum propõnũ: quia habet in se virtutem propriaz τ illius que subintelligitur: τ sic est vna fm substantiam τ due fm virtutem: τ ideo dicit̃ in plurali numero ex ycotibus τ signis τ non ex ycote τ signo.

¶ Sciendum ẽ φ omne enthymema dz reduci ad sillogismũ. In enthymemate enĩ sunt tres termĩ sicut in sillogismo τ duo illorum sunt in cõclusione. τ sunt maior extremitas τ minor extremitas. alius autẽ non ponit̃ in conclusione τ est medium. Illarũ autem extremitatuz altera sumitur bis et altera semel. Ex extremitate ergo tantum semel sũpta τ ex medio fiat vna propositio fm exigentiaz modi et figure: τ sic habetur sillogismus. verbigratia. ĩ hoc enthymemate omne aĩal currit: ergo oĩs homo currit: homo τ currit sunt due extremitates et aĩal est medium: sz illa extremitas scz hõ sũpta est tñ semel. ex ipsa ergo ex medio fiet vna propõ scz oĩs hõ ẽ animal: et tunc erit perfect⁹ sillogismus sic: omne animal currit: oĩs homo ẽ animal: ergo omĩs homo currit

¶ Exemplum ẽ quãdo vnũ pticulare probatur per aliud propter aliquod simile repertum in ipsis; vt parisienses pugnare contra rothomagenses malum est: ergo turonenses pugnare contra pictauenses malum est: quia vtrobiqz est pugnare affines cõtra affines.

¶ Primo sciendũ est φ p declaratõe enthymematis. φ entimema capitur dupliciter. vno mõ large pro omĩ argumẽtatõe in qua ex vna propõne vel plurib⁹ nõ sillogistice ordinatis infertur cõñs: et sic capitur cum dr̃ φ omĩs argumentatio est sillogistica vl' ẽthymematica. Alio modo capitur stricte p oĩ argumẽtatione nõ sillogistica nec inductiua nec exemplari in q̃ ex vna ppõne vel pluribus non sillogistice ordinatis infertur consequens τ sic capitur cũ dicitur φ omnis argumẽtatio est sill'us ẽthymema vl' exempli. τ hoc modo cõuersiones τ argumẽtationes q̃ sunt in ypotheticis dicũtur enthymema. Alio modo capitur strictissime p argumentatione in qua ex vna sola propõne cathegorica ĩ antecedẽte expssa infertur cõclusio cui propõni si aliqua pmissa addatur erit bon⁹ sillogismus. et sic capit petrus hyspanus: cui⁹ descriptio debet exponi illo mõ pdicto: τ illo mõ capiẽdo ẽtimema cõuersiones τ argumentationes in ypotheticis nõ sunt enthymemata cum non reducantur ad sillogismum addendo vnam premissam. Enthymematis diuisio.

Sciendũ est s. do φ enthymema reducit̃ ad sillogismũ sicut imperfectum ad pfectum. Pro cui⁹ declaratione est aduertendum φ entimemata q̃ ex pluribus ppositionib⁹ inferunt cõñs nõ reducũtur ad sillogismũ: sed bene illa que ex vna sola propõne expressa inferunt cõclusionẽ. Unde entimema reduci ad sillogismũ nõ est aliud φ añti ẽthymematis addere aliquẽ ppositionem virtute cuius añs de necessitate infert cõsequẽs quod de necessitate nõ semp sequitur ad ãtecedẽs enthymematis. Et ad cognoscendũ que pmissa deficiat aduerte. φ si ille termin⁹ qui est pdicatũ in conclusione ponatur in antecedẽte deficit minor. sed si ille terminus qui est subiectũ cõñtis ponat̃ in añte deficit maior. ¶ Sed ad cognoscendũ ad quã figuram reducitur videndum est si illud quod predicat̃ in cõclusione ponatur a parte subiecti in antecedẽte: τ si sic tunc reducitur ad scdam figuraz. Sed si predicatum conclusionis ponatur in antecedẽte a parte predicati: tunc si medium pdicetur in propõne que addit̃ dz reduci ad primã figuram: si subijciatur ad tertiam figuram.

Sciendũ est tertio φ exemplũ põt capi duplr̃. vno mõ large. et sic põt describi: est argumẽtatio in qua infertur conclusio pter similitudinẽ repertã inter res significatas p terminos añtis τ cõñtis siue añs siue cõñs sint ppões vl'es vel pticulares: vt oẽs scoti sũt boni hoĩes Exempli acceptiones.

armoꝝ ꝗ͂ ⁊ anglici: q: vtriq; sunt bene exercitati. alio mō capit stricte: ⁊ sic est argumētatio ꝓbatiua cōclusionis ꝑticularis ex alia ꝓpōne ꝑticulari vel ex alijs ꝓpōnibus ꝑticularibꝰ ꝓpter aliquā similitudinē reptam inter res significatas per termīos añtis ⁊ ꝯñtis: ⁊ sic capitur large ꝑticulare vt se extēdit ad ꝑticularē indefinitā ⁊ singularē. ¶ Et aduerte ꝙ exemplū non est bona ꝯsequentia nec ꝓbatiua nisi in añte ⁊ ꝯñte exprimatur terminꝰ sinonimus. vt hic nō est bonum exemplū rothomagēses sunt diuites: ergo burgenses sunt diuites. ⁊ reducit ad sillogismū accipiēdo terminū importantē similitudinē ꝓ medio ⁊ ꝑdicatū cōclusionis ꝓ maiori extremitate. ⁊ subiectū ꝓ minori extremitate: ⁊ tunc infertur cōclusio exempli. vt burgenses sunt diuites: ergo ⁊ rothomagēses: quia vtriq; habēt portum maris. ⁊ reducitur sic: omēs habētes portū maris sunt diuites burgenses habēt portū maris: ergo burgenses sunt diuites.

Arguitur sic primo. cōuersio est entimema: ⁊ tamen non est sillogismꝰ impfectꝰ. igitur. ¶ Scdō sic. ibi est exemplū sortes est risibilis: ergo plato est risibilis: q: vterq; est homo tñ ibi nō arguit ab vno ꝑticulari ad aliud: igit. ¶ Tertio sic. ad ꝓbationē cōclusionis nō solū requiritur noticia añtis. sed etiā requirit noticia bonitatis ꝯñe: sed in exēplo nō est bona ꝯña ergo ꝑ exemplū nihil potest probari.

Ad primū dicitur ꝙ cōuersio est bene entimema accipiendo entimema stricte. sed nō capiendo entimema strictissime ⁊ ꝓprijssime. ¶ Ad scdm dicit ꝙ bene arguit a particulari capiēdo ꝑticulare large. Dicit vlteriꝰ ꝙ licet exemplū non sit ꝯña necessaria tñ bene est ꝯña ꝓbatiua ⁊ hoc sufficit. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ licet in exemplo non sit bona ꝯña ꝗ̄tum est ꝺ se: tamē bene virtute intellectus supplentis vicem bonitatis consequentie.

Quia aūt argumentum per locū confirmatur. ideo danda est diffinitio loci prout locus hic sumitur. Locus est sedes argumenti vel id a quo ad propositam questionem ꝯueniēs trahitur argumentū ꝗd autē sit ꝗ̄stio dictum est. Et sciendū ꝙ ꝓpositio ꝗ̄stio ꝯclusio et enunciatio ꝑm substantiam idē sunt. Differunt aūt ꝑm rationes: diuersas em̄ habent rationes siue diffinitiōes vt priꝰ patuit. ꝑm em̄ ꝙ dubitabilis est. est questio. prout vero iam probata est ꝑ argumētum est conclusio. prout vero ponitur ꝓ alio in premissis est propositio: q: ꝓpō dicitur ꝑm ꝙ est in premissis ad probādum cōclusionem. Enunciatio autē est ꝑm ꝙ significat esse vl' non esse vt sortes currit sortes nō currit. Habito de diffinitiōe loci sequitur diuisio ipsius loci. Locus autē diuidit in locum maximā et in locū differentiam maxime. Locus maxima idem est qꝺ ipsa maxima: maxima est ꝓpositio ꝗ̄ non est altera prior neq; notior: vt oē totum maius est sua parte. Item de quocunq; predicatur diffinitio et diffinitum. et de quocunq; predicatur spēs de eodē ꝑdicat genꝰ. Locꝰ differētia maxime est illud quo vna maxima differt ab alia: vt iste maxīe de quocūq; ꝑdicat spēs ⁊ genus. et de quocūq; ꝑdicat diffinitio et diffinitū dīnt ꝑ termīos ex ꝗbus cōponūt Una em̄ cōponit ex genere ⁊ spē. Altera ex diffinitiōe ⁊ diffinito. vñ isti termi simplices dicūtur dr̄ie maxīe. Est sciendū ꝙ tam locus maxima ꝗ̄ locus dr̄ia maxīe dr̄ locus: q: vterq; cōfert firmitatē ⁊ robur argumēto. Uñ ꝓportionabiliter sumit hic locꝰ ad locū in rebꝰ naturalibꝰ: q: sicut ille seruat res oēs in esse: sic silr hic locus cōfirmat argumentū. Itē locus dr̄ia maxīe diuidit ꝑ locū intrinsecum extrinsecū ⁊ mediū. Locus intrinsecus est qñ sumit argumentum ab his ꝗ̄ sunt ꝺ suba rei. vt in diffinitione: vt si dicat: aīal rōnale mortale currit: ergo hō currit. Locus extrinsecꝰ est qñ sumit argumentū ab his que oīno sepata sunt a suba rei: vt ab oppositis. vt si ꝗ̄ratur vtrū sortes ē albꝰ ⁊ ꝓbetur: sortes nō est niger: ergo sortes est albus. Locus mediꝰ est qñ sumit argumentū ab his ꝗ̄ ꝑtim ꝯueniūt cū termīs in ꝗ̄stione positis et ꝑtim dīnt ab eis sicut vniuoca et denominatiua que dicūtur ꝯiugata: vt si queratur vtrum iusticia sit bōa et probetur sic. iustum est bonum: ergo iusticia est bona.

Intellectus diffinitiõis loci.

¶ Primo sciendũ est ꝙ diffinitio loci data in textu sic est intelligẽda locus est sedes argumẽti .i. oratio cõfirmatiua argumenti dialectici vl' est habitudo terminoꝝ rõe cuius talis oratio hꝫ veritatem. vñ per hoc qḋ dr̃ oratio cõfirmatiua tangitur locus maxĩa ꝑ hoc qḋ dr̃ vl' habitudo terminoꝝ tangit̃ locus dr̃ia maxime. Ex quo sequitur ꝙ capit̃ hic locus ⁊ sedes scḋe intentionaliter ꝓ loco ⁊ sede logicali ⁊ nõ prime intentionaliter. Et est duplex locus scꝫ locus maxĩa et locus differẽtia maxime: vñ maxĩa est ꝓpositio ꝑ se nota qua nõ est altera prior neqꝫ notior supple ↄstituta ex ↄsimilibus termĩs vel eisdẽ vt oĩe totũ est maius sua pte. Scꝫ locus maxĩa est regula siue ꝓpõ per se nota ↄfirmatiua ↄñe dialectice vt ista ꝓpositio de quocũqꝫ p̃dicatur diffinitio ⁊ diffinitum est cõfirmatiua huiꝰ ↄñe dialectice petrus est aĩal rõnale: ḡ petrꝰ est hõ et dicit̃ notãter ↄfirmatiua cõsequẽtie dialectice ꝓpter alias maximas q̃ nõ sunt ↄfirmatiue dialectice vt ista oĩe totũ est maius sua pte q̃ bñ dr̃ maxima sed nõ dicitur locus maxima.

Sciendum est scḋo ꝙ locus differentia maxime est illud ꝑ qḋ vna maxima dialectica differt ab alia .i. locus differẽtia maxĩe est terminꝰ vel habitudo terminoꝝ ex q̃bus cõponit̃ maxima seu locus maxima. Ex quo sequitur ꝙ vna maxima differt ab alia ꝑ suos terminos. vt ista maxima de quocũqꝫ p̃dicat̃ diffinitio p̃dicatur diffinitũ. differt ab illa de quocũqꝫ predicatur spẽs ⁊ genꝰ per suos termĩos vl' per habitudinẽ suoꝝ termĩoꝝ. Ex quo pꝫ qualẽ differentiã habeãt inter se locus maxima ⁊ locus differẽtia maxĩe. pꝫ etiã q̃d est querere vñ locꝰ.

Quid sit q̃rere vnde locus

nam q̃rere vñ locus nõ est aliud q̃rere ꝙ q̃rere que habitudo est termi inferẽtis ad term illatum. ⁊ solet videri ꝑ termĩos scḋe intentionis verificabiles de termĩo inferẽte ⁊ de termĩo illato puta a diffinito ad diffinitionẽ. a spẽ ad genus. ⁊ q̃rere maximã nõ est aliḋ q̃rere ꝙ q̃rere ꝓpõnem regulatiua ↄñe dialectice. Ex quo pꝫ ꝙ argumentũ dialecticum implicite fundatur in loco differẽtia maxime sed explicite fundatur in loco maxĩa.

Sciendum est tertio ꝙ locus dr̃ia maxime diuidit̃ ꝑ locum intrinsecũ ⁊ extrinsecum ⁊ mediũ. vñ diffinitio loci intrinseci sic intelligenda est. qñ terminꝰ inferẽs ⁊ terminꝰ illatus idem importãt ↄuertibiliter vel nõ conuertibiliter ⁊ vnũ est in alio fm aliquẽ modũ essendi. vñ in quolibet loco est terminꝰ inferẽs ⁊ terminus illatus. vñ terminus inferẽs est terminus positus in antecedẽte ⁊ nõ in ↄsequente sed terminꝰ illatus est terminꝰ positꝰ in ↄñte. ⁊ nõ in añcedẽte: scꝫ locus extrinsecꝰ est qñ terminus inferẽs ⁊ terminꝰ illatus nõ idẽ importãt cõuertibiliter vel nõ ↄuertibiliter neqꝫ vnũ est in alio fm aliquẽ modũ essendi in. sed locꝰ medius est qñ terminꝰ inferẽs ⁊ terminꝰ illatꝰ partim conueniunt et partim differunt vel se hñt sicut membra diuidentia. Et de omnibus istis patebit in suis locis.

Arguitur sic primo nulla bona diffinitio debet dari ꝑ metaphorã: sed diffinitio loci datur ꝑ metaphorã scꝫ ꝑ sedem q̃ metaphorice accipit̃: igit̃ nõ est bona diffinitio. ¶ Secũdo sic: si diffinitio loci esset bona sequeret̃ ꝙ isti duo termini hõ ⁊ aĩal essent loci cũ ab illis trahatur ↄueniens argumentũ scꝫ ab inferiori ad superius. sed hoc est falsum. nam vel esset locꝰ maxĩa vel differẽtia maxime nõ maxima: q̃a ex ipis nõ cõstituit̃ maxima. nec locus differentia maxime cũ ꝑ ipos vna maxima nõ differat ab alia. ¶ Tertio sic: oĩs locus differẽtia maxime est habitudo. sed habitudo nõ est terminꝰ: igit̃ male dicitur ꝙ locus differẽtia maxime est termini per quos vna maxima differt ab alia

Ad primũ dicitur ꝙ licꝫ diffinitio data ꝑ metaphorã nõ reducta ad propriã locutionẽ nõ sit bona: tñ si reducat̃ ad ꝓpriã locutionẽ erit bõa. ¶ Ad scḋm dr̃ ꝙ licet ab illis sumatur argumentũ tanq̃ ab illis ex q̃bus ↄstituit̃ argumentũ nõ tñ sumit̃ argumentũ ab illis tanq̃ a termĩs verificabilibꝰ de termĩo inferente ⁊ de termĩo illato ex q̃bus ↄstituit̃ maxĩa ¶ Ad tertium dicitur ꝙ loci sunt in se habitudines formaliter sed fundamentaliter vel originaliter sunt ipi termini. ¶ Textus.

Itẽ locꝰ intrĩsecus diuidit̃ ꝑ locũ a subã: ⁊ ꝑ locũ a ↄcomitãtibꝰ subã. Locus a subã est qñ sumit̃ argumentũ ab his q̃ sunt de subã terminoꝝ in q̃stione positoꝝ: ⁊ ille locus diuiditur ꝑ locũ a diffinitiõe a descriptiõe et a nois interp̃tatione. Diffinitio ē orõ indicans q̃d est eẽ rei ꝑ essentialia. Locꝰ a diffinitiõe est hitudo diffinitionis ad diffinitũ. ⁊ ↄtinet q̃tuor argumẽta ⁊ q̃ttuor maxĩas. Prio subijciẽdo diffinitionẽ affirmatiue: vt aĩal rõnale currit: ergo hõ currit. maxĩa q̃cquid p̃dicatur de diffinitione ⁊ de diffinito. Scḋo p̃dicãdo diffinitionẽ affirmatiue. vt sortes ē aĩal rõnale mortale: ergo sortes ē hõ. maxima de quocũqꝫ p̃dicatur diffinitõ et diffinitũ. Tertio subijciẽdo diffinitionẽ negatiue vt aĩal rõnale mortale nõ currit: ergo hõ nõ currit. Maxĩa q̃cquid remouet̃ a diffinitiõe etiã remouet̃ a diffinito. Quarto p̃dicãdo diffintionẽ negatiue vt lapis nõ est aĩal rõale mortale: ergo lapis nõ est

bō. Maxīa a quocūq͡ʒ remouet᷑ diffinitio τ diffinitū. Loc⁹ a diffinito ē hītudo ip̄ius ad suā diffinitionē. Et ꝯtinet q̄ttuor argumēta τ q̄ttuor maximas sicut locus a diffinitiōe. Primo subiiciēdo diffinitū affirmatiue. vt hō currit: ergo aīal rōale mortale currit. Maxīma. q̄cquid p̄dicatur d̄ diffinito. τ etiā de diffinitiōe. Scdo p̄dicādo diffinitū affirmatiue vt sortes est hō: ergo sortes est aīal rōnale mortale. Maxima de quocūq͡ʒ p̄dicatur diffinitū τ diffinitio. Tertio subiiciēdo diffinitū negatiue vt hō nō currit: ergo aīal rōale mortale nō currit. Maxīa q̄cquid remouetur a diffinito τ etiā a diffinitiōe. Quarto p̄dicādo diffinitū negatiue: vt lapis nō est hō: ergo lapis nō est aīal rōnale mortale. maxīa. a quocūq͡ʒ remouetur diffinitū τ etiā diffinitio. Est sciendū ꝙ locus semꝑ dʒ denomīari a termīo inferēte τ nō ab illato: vt qn̄ diffinitio est inferēs est loc⁹ a diffinitōe. Quādo vero diffinitū ē inferēs est locus a diffinito.

Diuisio loci intrinseci.

¶ Primo sciendum est ꝙ locus intrinsecus diuidit᷑ ꝑ locum a substātiā τ a cōcomitātib⁹ substantiā. Unde locus a substātia est qn̄ termin⁹ inferēs τ termin⁹ illatus idem importāt cōuertibiliter. sed locus a cōcomitātib⁹ subaʒ est qn̄ termin⁹ inferēs τ termin⁹ illatus idē importāt sed nō ꝯuertibiliter vł vnū denotat᷑ esse in alio ſm aliquē modū essendi in. ¶ Et aduerte ꝙ sicut locus differētia maxime diuidit᷑. ita debʒ diuidi locus maxima. ſʒ qꝛ eı⁹ diuisio satis intelligitur ꝑ diuisionē loci differētia maxīe. ideo nō ponit᷑ eius diuisio. vn̄ locus a substātia diuidit᷑ per locū a diffinitione a descriptione. τ a nōis interp̄tatōe.

De loco a diffinitione.

¶ Et aduerte ꝙ ꝑ locū a diffinitione intelligit᷑ locus a diffinito τ ad eū reducitur locus a sinonimis τ locus a differētia ad spēm et ecōtra: τ ꝑ locū a descriptione intelligit᷑ loc⁹ a descripto. ad quē reducit᷑ locus a ꝓpria passione ad subm̄ τ ecōtra τ per locū a nōis interpretatiōne intelligit᷑ locus ab interp̄tato et ad eum reducit᷑ locus ab exponētib⁹ ad expositaʒ et similiter ab exposita ad exponētes nō ꝙ p̄dicent᷑ ꝯuertibiliter de se inuicē. sed qꝛ idem significant q̄tum ad veritatem τ falsitatem.

Sciendum est scdo ꝙ locus nō solum determinatur a termino inferente. ſʒ etiā a termino illato aliter tamen τ aliter. nam denominatur a termino inferēte tanq̄ a termino a quo τ a termino illato tanq̄ a termīo ad quē. Et si quis dicat: si hoc esset verum sequeretur ꝙ faciendo istud argumentum homo currit: ergo animal currit deberemus dicere ꝙ est locus ab homine ad animal. sed hoc est falsum: igit᷑. locus nō denominatur a termino inferente τ a termino illato. dico ꝙ licet nō denominet᷑ a termino inferente τ a termino illato: tamen bene denominatur per terminum qui manifestat habitudinē termini inferentis ad terminum illatum τ ecōtra qui terminus est verificabilis de termino inferente vt dicendo a specie ad gen⁹ ¶ Et si quis iterum dicat si hoc esset verum seq̄retur ꝙ quilibet locus esſʒ locus a relatiuis cū termini per quos denominantur argumenta dialectica sint relatiue opposita sicut diffinitio et diffinitum species et genus. ¶ Respondetur negando cōsequentiam: quia licet illa formaliter τ pro per se significato capta sint relatiue opposita. nō tamen pro denominato capta.

Locus a quo terminus denominatur

Sciendum est tertio diffinitio ibi capitur stricte pro diffinitione quiditatiua que est oratō explicans quid est esse rei per essentiā habet aīal rationale est diffinitio hoīs manifestans entitatē hoīs. vnde locus a diffinitiōe est habitudo diffinitionis ad diffinitum cuiusmodi est locus sumptus ab habitudine ipsius diffinitionis ad diffinitum ratione cuius tenet illa consequētiā habet quattuor argumenta τ quattuor maximas. primuʒ est ꝙ diffinitio predicetur affirmatiue. scdm est ꝙ diffinitio p̄dicetur negatiue. tertium est ꝙ subiiciatur affirmatiue. q̄rtuʒ ꝙ subiciat᷑ negatiue. p̄ria maxīa est ista de quocūq͡ʒ p̄dicatur diffinitio τ diffinitum scda a quocūq͡ʒ remouetur diffinitio τ diffinitū. Tertia quicq̄d predicatur de diffinitione et de diffinito. Quarta q̄cquid remouetur a diffinitione τ diffinito. exempla illorum satis patent in textu. Ex quo sequitur ꝙ ille locus tenet tā cōstructiue q̄ destructiue. i. affirmatiue τ negatiue. duabus tamen cōditionib⁹ obseruatis. prima est ꝙ tam diffinitio q̄ diffinitum teneantur personaliter. ideo nō sequitur aīal ratōnale est diffinitio: ergo homo est diffinitio. scda cōditio est ꝙ diffinitio τ diffinitum nō accipiantur cuʒ dictione importante actum interiorē aīe. ideo nō sequitur ego ignoro platonem esse animal rationale: ergo ignoro platonem esse hominē. Et similiter dicatur sub modo de loco a diffinito ad diffinitionem puta ponendo quattuor argumenta τ quattuor maximas.

Arguitur sic primo locus a diffinitione est termini per quos vna maxima differt ab alia: ergo male dicitur quod est habitudo diffinitionis ad diffinitum. ¶ Secūdo sic: nō sequitur animal rationale est quid complexum: ergo homo est quid complexum. τ tamē arguitur a diffinitione ad diffinitum: igitur.

¶ Tertio sic. maxime locoꝝ a diffinito ad diffinitionē nō differūt a maximis locoꝝ a diffinitione ad diffinitū: q̄ cōponūtur ex eisdē vł cōsimilibus terīs: ꝑ nec argumēta ꝯñtie earum.

Ad p̄mū dicitur ꝙ licet locꝰ materialiter sit termi ꝑ quos vna maxima differt ab alia tñ formalr est habitudo illoꝝ terioꝝ. s. termini inferētis ad terim illatū. vel pōt dici ꝙ locus nō est habitudo termi inferētis ad terminū illatū: sed est sumptus ab habitudine tali ratione cuꝰ tenet illa ꝯñs. ¶ Ad scōm dr̄ ꝙ nō bene arguit vt visum est in tertio notabili. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ ille maxime differūt inter se: nā in oībus talibꝰ oz intelligi inferēte ꝛ illato vt sit sensus quecq̄d p̄dicatur de diffinitiōe inferente predicatur de diffinito illato.

Descriptio est oīo significās esse rei ꝑ accidētalia vt aīal risibile est descriptio hoīs: vel sic. Descriptio est oīo cōstans ex genere ꝛ ꝓprio. vt animal risibile. Locꝰ a descriptiōe est habitudo descriptionis ad descriptū: ꝛ cōtinet quattuoꝛ argumenta ꝛ quattuoꝛ maximas sicut locꝰ a diffinitiōe: et formātur hic eodē mō argumenta: ꝛ maxime sicut ibi: nisi ꝙ ibi ponatur diffinitio ꝛ diffinitū: hic vero descriptio et descriptū. ¶ Interpretatio ē duplex: quedā est em̄ que cōuertitur cum interp̄tato suo vt ledēs pedem est interpretatio huius nomis lapis. Alia ē que nō cōuertit cum interp̄tato suo: vt amatoꝛ sapiētie est iterp̄tatio huiꝰ nois phūs. ꝛ hoc mō sumitur hic ꝛ diffinit sic. Interp̄tatio ē expositio vnꝰ nois minꝰ noti ꝑ aliud nomē magis notū vł ꝑ itegrā oīonē. Locꝰ a nois iterp̄tatōe est hitudo iterp̄tationis ad iterp̄tatū. Et cōtinet tot argumenta ꝛ tot maximas sicut locus a diffinitione. Primo subiciendo interpretationē affirmatiue vt amatoꝛ sapientie currit. ꝑ phūs currit. Maxima. quicq̄d predicat de interpretatione et de interpretato vel sit a parte p̄dicati: vt soꝛtes est amatoꝛ sapiētie: ꝑ est phūs. Maxima de quocūqꝫ predicatur interpretatio et interpretatū: negatiue sic. a parte subiecti vt amatoꝛ sapientie nō currit: ergo philosophus nō currit. maxima quicq̄d remouetur ab interpretatiōe et etiā ab iterpretato. A parte predicati sic soꝛtes nō est amatoꝛ sapientie ꝑ nō ē phūs. maxima a quocūqꝫ remouetur interpretatio et etiā interpretatum: et eodē mō intelligitur de interpretato sicut de diffinito. Sequit de locis a cōcomitantibꝰ subam q̄ sunt qñ sumitur argumentū ab his q̄ cōsequuntur terios in questiōe positos. Et diuiditur. q̄ alius est locus a toto. aliꝰ a pte: aliꝰ a cā. aliꝰ ab effectu: alius a gñatiōe: aliꝰ a corruptione: alius ab vsibꝰ: aliꝰ a cōiter accidētibus. Locꝰ a toto diuidit sicut ipz totū. Est em̄ quoddā totū vłe: aliud totū itegrale: aliud totū in q̄titate: aliud totum in mō: aliud totū in loco: aliud totū in tpe et ꝺm hoc multiplex est locus a toto q̄ aliꝰ est locus a toto vłi: aliꝰ a toto integrali: ꝛ sic ꝺ aliis. ꝛ silr diuidit locus a pte: totū vłe vt hic sumitur est qd̄lz superiꝰ subale sūptuz ad suū iferius in linea p̄dicamētali vt aīal ad hoīez ꝛ hō ad soꝛtē. ps subia dr̄ qd̄lz iferiꝰ sub toto vłi sūptū. Locꝰ a toto vłi siue a gñe est hitudo ipius totiꝰ vłis ad suā ptez subiectiuaz siue ad suā spēz: ꝛ ē sp destructiuꝰ p̄dicādo totuz vt lapis nō est aīal: ergo lapis non est hō: maxima a quocūqꝫ remouetur genus siue totū vłe ab eodē remouetur spēs siue pars subiectiua.

¶ Primo sciendum est ꝙ descriptio est oratio ꝯstans ex genere ꝛ ꝓprio vt aīal risibile. ideo dicit cōiter ꝙ dat ꝑ accidētalia nō q̄dez per accidētalia indiuidui sz ꝑ accidētalia spēi q̄ sunt ꝓprie passiones: ideo dicūtur accidentalia: q̄ nō sunt de q̄ditate spēi. Vñ locus a descriptione est habitudo descriptiōis ad descriptuz ad sensum prius datuz. Sed locus a descripto est hitudo descripti ad descriptionē. Et ipoꝝ sunt quattuoꝛ argumēta ꝛ quattuoꝛ maxie. sicut in loco a diffinitione. ꝛ in loco a diffinito: ꝛ debēt seruari ille due ꝯditiones: q̄ in loco a diffinitione requirunt. Et ad istos locos reducit locus a spē ad suā ꝓpriā passionē: per quē etiā intelligitur locus ab indiuiduis ad passionem vt petrus currit: ergo risibile currit. Quid sit locus a descriptiōe

Interp̄tatō quot modꝰ capitur.

Sciendum est scḋo q̄ interp̄etatio potest capi dupliciter. vnomodo ꝓprie et large pro deriuatione alicuius dictionis ab alia dictione vel oratione secūꝫ cōueniētē in lrā. vel sillaba. Et triplex est scꝫ litteralis sillabal. ⁊ dictionalis. lrālis: q̄n littere exponuntur ꝑ dictiones vt deus interpretatur dans eternā vitā suis. Sillabalis q̄n sillabe exponunt̄ per dictiones vt lapis īterpretatur ledēs pedē. dictionalis q̄n dictio exponitur ꝑ dictionem ⁊ de illa nō est hic ad ꝓpositū. Aliomodo capitur ꝓprie et sic īterpretatio est oratio explicās cōuertibiliter ⁊ sinonime quomō ⁊ qualiter q̄d per nomē significatur implicite. ⁊ illo modo philosophꝰ interpretatur amator sapientie: ⁊ de illa est hic ad ꝓpositum et s̄m eaꝫ sumitur locus ab interp̄tatione ad interp̄tatuꝫ. ⁊ ꝯtinet q̄ttuor argumēta ⁊ quattuor maximas sicut locus a diffinitione ad diffinituꝫ ⁊ per ip̄m intelligitur locus ab interp̄tato ⁊ etiā ab exponēte ad expositam. ⁊ econtra de q̄bus videbitur in exponibilibus. Et aduerte q̄ interpretatio ꝓprie dicta non videtur differre a diffinitione quid nominis.

Sciendum est tertio q̄ diffinitio loci a cōcomitātibꝰ subam ē sic intelligenda videlꝫ quādo terminus inferēs et terminus illatꝰ idem importāt non ꝯuertibiliter et vnū est verificabile de alio s̄m aliquē modū cēndi in. Et illoꝝ locoꝝ alius est locus a toto. alius a p̄te. aliꝰ a cā. aliꝰ ab effectu. alius a ḡnatione alius a corruptione: alius ab vsibus et aliꝰ a cōiter accn̄tibus. sꝫ locus a toto diuiditur sicut totū. vñ totū diuidit̄ in totū vniuersale. totū integrale: totuꝫ in q̄titate: totum in modo totum in loco ⁊ totū in tempore vñ totū vniuersale est superius essentiale respectu sui inferioris. vt hō respectu petri. aīal respectu hominis ⁊ sic de aliis. Vñ locus a toto vlī ad suam p̄tē est hitudo ipsius vlīs ad suam ptem. et tenet negatiue ponendo proprie ip̄m totū vniuersale in p̄dicato. vt lapis non est aīal. ergo lapis nō est hō. maxima a quocūq̄ remouetur totuꝫ vniuersale ita ⁊ ps eius ita q̄ in tali loco totū semper debet distribui. ideo nō sequitur animal nō currit: ergo hō non currit. Dicunt etiā aliqui q̄ potest tenere affirmatiue dūꝫ tamē totū distribuatur ⁊ ponatur constantia p̄tis. vt oē aīal currit ⁊ homo est. ergo hō currit

Prio arguitur sic descriptio non hꝫ descriptionem. ergo nō difinitur q̄r alias esꝫ processus in īfinitū. ¶ Secūdo sic. non sequitur iustus est amator sapiētie. ergo iustus ē phs ergo locus ab interpretatione nō est bonꝰ: ¶ Tertio sic. hñ sequitur ens est. ergo deus est: ergo locus a sup̄iori ad inferiꝰ tenet affirmatiue.

Ad primum dicitur q̄ descriptio capitur dupliciter. vnomō p̄rie intētionaliter. ⁊ sic nō diffinitur cū sit q̄d ꝯplexū. aliomō scḋe intentionaliter ⁊ sic bene diffinitur ¶ Ad scḋm dr̄ q̄ iustus qui nō est phūs non habet sapientiam sed bene desiderat eaꝫ. nā amor est respectu habiti. et desideriuꝫ est respectu absentis: ideo sicut añs est falsuꝫ ita ⁊ consequens ¶ Ad tertiū dicitur q̄ bene sequit̄ nō rōne habitudinis superioris ad inferius. sed magis rōne hitudinis effectus ad cām similiter dicat̄ de isto. nūerus est ergo nūerus binarius est qui non tenet rōne hitudinis sup̄ioris ⁊ inferioris. sed ratione totius integralis ad suam partem.

Locus a specie siue a parte subiectiua est habitudo ipsius ad genus siue ad suum totum vniuersale: et est semper constructiuꝰ. ⁊ tenet duo argumenta ⁊ duas maximas. Primo subiiciendo speciē affirmatiue. vt homo currit: ergo animal currit. Maxima. quicq̄d p̄dicatur de specie siue p̄te subiectiua: hoc etiā predicatur de genere siue de toto vlī. Scḋo p̄dicādo p̄eꝫ affirmatiue: vt sortes est hō: ergo sortes ē aīal. Maxima: de quocūq̄ predicatur species siue p̄s subiectiua de eodem predicatur genꝰ siue totū vlē. Totū integrale est q̄d est cōpositū ex partibꝰ habētibus quātitatem: ⁊ pars eius dicitur pars integralis. Pars integralis est que cum aliis partibus cōstituit totū. Locus a toto integrali est habitudo totiꝰ integralis ad p̄tem ⁊ est constructiuus semper: vt domus ē: ergo paries est. Maxima. posito toto integrali ponitur ⁊ quelibet eius pars. Locus a parte integrali ē habitudo ipsius ad suū totum. ⁊ est semper destructiuus. vt paries nō est. ergo domus non ē. Maxima. Destructa p̄te integrali destruitur ⁊ suum totum. Totum in q̄titate est vniuersale sūptum vl̄iter: vt omnis homo: nullus homo. Pars in q̄titate est q̄libet inferius contētum sub illo toto vniuersali vniuersaliter sumpto. Locus a toto in quātitate est habitudo ipsiꝰ ad suam partem: et est constructiuꝰ ⁊ destructiuus. Constructiuus sic. omnis homo currit: ergo sortes currit. Maxima. quicquid predicatur de toto in quātitate et etiā de qualibet

eius pte: vel sic. si vniuersalis est vera. quelibet eius particularis erit vera. Destructiue sic: nullus homo currit: ergo sortes nō currit. Maxima. quicquid remouetur a toto in q̄titate ⁊ a qualibet eius parte. Vel sic. si vniuersalis est falsa quelibet eius particularis erit falsa.

Totū integrale q̄modo diffinitur.

¶ Primo sciendū est ꝙ locus a pte subiectiua ad suum totū seu ab inferiori ad supius. qđ idē est sic diffinit. est habitudo partis subiectiue ad suū totum: vt sortes currit: ergo homo currit: ⁊ tenet affirmatiue dūmodo totum nō distribuatur. ideo nō sequitur homo differt ab asino: ergo differt ab aīali. Etiā nō sequit sortes incipit esse albus: ergo icipit esse colorat⁹. quia in istis totū vl'e distribuit ꝓpter negationem inclusam in ly differt ⁊ in ly incipit ⁊ ꝓpter ꝓprietates illoꝝ terminoꝝ. Sed peteret aliquis vtrū iste loc⁹ teneat destructiue id est negatiue. Respondet ꝙ sic. duab⁹ ꝯditionibus obseruatis. Prima est ꝙ ponat cōstantia ptis. Scda est ꝙ totū nō distribuatur: ꝓpter primā nō sequit adam nō currit: ergo homo nō currit: quia añs pōt esse verꝫ cōsequēte existēte falso. propter scdam nō sequitur. sortes nō est asinus. ergo sortes nō est aīal. quia ibi aīal qđ est totū vniuersale distribuitur. ¶ et debent dari maxime fm exigentiā argumentorum: et quicquid affirmatur de inferiori ⁊ de superiori: vel quicquid vere negatur ab inferiori et a superori.

Sciendum est scđo ꝙ totum integrale cōiter sic diffinit: est qđ constat ex partib⁹ q̄titatē habētib⁹. Ex qua diffinitione sequitur ꝙ partes nō habētes q̄titatē nō sunt ptes integrales sicut anima. Aliter tñ potest diffiniri est quod constat .i. cōstruitur ex suis partibus: naꝫ numerus est totū integrale: ⁊ tñ eius partes nō habēt q̄titatē. vñ locus a toto integrali est habitudo totius itegralis ad suā partē: ⁊ tenet solum cōstructiue respectu huius verbi est fm adiacens: ⁊ respectu partis principalis: vt bene sequitur domus est: ergo paries est: sed nō sequit dom⁹ est: ergo fenestra est: quia fenestra nō est pars principalis domus. Tenet etiā respectu pdicamentorum necessario cōsequentium est fm adiacēs. vt bene sequitur domus est aliqd: ergo paries est aliqd. ⁊ maxima est talis. posito toto integrali ponitur eius pars principalis. Sꝫ locus a parte integrali ē habitudo partis itegralis ad suum totum integrale: et tenet destructiue vt paries non est: ergo domus non est: et hoc dūmō capiatur pars principalis

Sciendum est tertio ꝙ totū in quātitate est: terminus cōmunis distributus per signum vniuersale: sed pars in quātitate est terminus cōmunis sumptus sine signo vniuersali vel inferiora ad illum terminū: vt oīs homo. ly homo est totū in quātitate: quia sibi additur signum vniuersale: ⁊ ip̄e sumptus sine signo dicitur pars in quātitate vel eius inferiora: vt sortes petrus ⁊ sic de alijs. Unde locus a toto in q̄titate tenet affirmatiue ⁊ negatiue: affirmatiue vt omnis homo currit: ergo petrus currit: iohānes currit: ⁊ sic de alijs. ⁊ dicunt aliqui ꝙ debet poni cōstantia partis: vt sic arguendo oīs homo currit ⁊ sortes est. ergo sortes currit: sꝫ hoc non videt esse multum necesse cū non debeat inferri nisi pro qua totū in q̄titate supponit. Ex istis videtur sequi ꝙ locus a toto in q̄titate et a toto vniuersali nō differūt qꝛ in loco a toto vl'i dꝫ distribui sicut in loco a toto in quantitate. sꝫ bñ loc⁹ a parte in q̄titate et a parte subiectiua differāt ⁊ dico ꝙ auctores non faciunt mētionē de istis duob⁹ locis eo ꝙ sint distincti sed q̄a loci a partibus illorum differunt

Locus a toto in q̄titate.

Arguitur primo sic. nō sequitur: ignis calefacit hoīem. ergo ignis facit hoīnem: ⁊ tñ arguitur ab iferiori ad superius affirmatiue igitur. Secundo sic locus dꝫ denoīari a termino inferēte secundū habitudinē quā habet ad terminū illatū. sed arguendo sic. dom⁹ est: ergo paries est: ibi ille terinus domus: est terminus inferens ⁊ non est totum integrale respectu termini illati: igitur. Tertio sic. nō sequitur omnis homo est vnus homo. katherina est homo: ergo katherina est vnus homo cuꝫ antecedens sit verum ⁊ consequens falsum.

Ad primū dicitur ꝙ nō arguitur debiternam in antecedente hoīem includit istā propōnem in. ⁊ non includit ipam in ꝯsequente. vnde sensus antecedētis est ꝙ ignis producit caliditatē in homine. similiter diceretur de illo sortes existēs parisius est videns parisius: ergo est agens parisius. ¶ Ad secūduꝫ dicit ꝙ licet termin⁹ inferens non sit totū integrale termini illati. tamē illud pro quo supponit est totum integrale respectu illius pro quo supponit terminus illatus. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ bene sequitur. sed sicut ꝯña est falsuꝫ ita ⁊ añs.

Locus a partibus in quantitate est habitudo omniū partiū in quātitate simul sumptarū ad suum totuꝫ: ⁊ tenet constructiue ⁊ destructiue. constructiue sic. sortes currit: plato currit: ⁊ sic de alijs. ergo oīs homo currit. maxima quicquid predicatur de partibus in quātite simul sumptis ⁊ de suo toto: destructiue sic: sortes nō currit: plato non currit ⁊ sic de alijs. ergo nullus homo currit. Maxima: quicquid remouetur a partib⁹ in q̄titate simul sumptis ⁊ ab eius toto. vel si quelibet singularis non est ve-

ra sua vniuersalis non erit vera. Totum in modo ē vniuersale sūptum sine determinatiōe vt homo. Pars in modo ē vniuersale sumptū cuȝ determinatione nō diminuente: vt homo ē albus: ꝛ eodēmodo sumitur argumētum in hoc toto sicut in loco a genere ad speciem. Totum in loco ē dictō cōprehendens omnem locum aduerbialiter: vt vbiqȝ nusq̄. Pars in loco est dictio cōprehendens aliquem locum aduerbialiter vt ibi hic. Locus a toto in loco est habitudo ipsius ad suam partē ꝛ tenet constructiue ꝛ destructiue. Constructiue sic: deꝰ ē vbiqȝ: ergo deus ē hic. Maxima: cuicūqȝ cōpetit totū in loco ꝛ quelibet eiꝰ pars. Destructiue sic: cesar ē nusq̄. ergo non ē hic: maxima quicquid remouetur a toto in loco ꝛ a qualibet eius parte. Locus a parte in loco ē habitudo ipsius ad suū totum: ꝛ ē semper destructiuus: vt cesar non ē hic: ergo non ē vbiqȝ. Maxima. Cuicūqȝ non cōpetit pars in loco nec eius totum. Totum in tempore ē dictio comprehendens omne tempus aduerbialiter: vt semper nunq̄: pars in tempore ē dictio comprehendens aliquod tempus aduerbialiter: vt nunc: heri: cras. exempla autē sumantur hic sicut a toto in loco.

¶ Primo sciendū est ꝙ locus a partibꝰ totiꝰ in quātitate est habitudo ipsarum partiū in q̄titate ad suū totū. ꝛ tenet tam cōstructiue ꝙ destructiue duabꝰ ꝯditionibꝰ obseruatis. ¶ Prīa conditio est ꝙ ptes sufficiēter enumerent̄ cū illa particula ꝛ sic de alijs: vel non sunt plura. ¶ Scda cōditio est ꝙ nō arguat̄ a pluribꝰ determinatis ad vnā determīatā. vt non sequit̄ caput habet sortes: caput habet plato ꝛ sic de alijs: ergo caput habet oīs hō. Unde arguere a pluribus determinatis ad vnam determīatam est arguere ab ante in quo terminꝰ cōis supponit determīate respectu partiū in q̄titate ad ꝯñs. in quo terminus cōis supponit determīate respectu totiꝰ in q̄titate: sed opȝ tunc ponere relatiuū idētitatis in añte: vt caput habet plato idē caput habȝ sortes ꝛ sic de alijs. ergo caput habet oīs homo sed sicut ꝯñs est falsum ita ꝛ añs. et tenet ꝑ illā maximā quicq̄d dr̄ de partibꝰ totius in quātitate ꝛ de toto: tenet etiā destructiue illis duabꝰ cōditionibus obseruatis tenet per istam maximā quicquid negatur de partibꝰ totius in q̄titate: et de toto in quātitate.

Determinatio est quintuplex

Secundo sciendum est ꝙ totum in modo est terminus cōis sūptus sine determinatione vel sūptus cū paucioribus determīationibꝰ et ps in modo est terīus cōis sūptus cum determinatione vel ampliori determinatione: vt hō albus respectu de ly hō. Uñ quītuplex est determinatio scȝ distrahens q̄ facit terīm stare pro significato minꝰ principali vt pictꝰ respectu de ly hō. alia est alienāo q̄ ꝙ facit terīnꝰ ꝓ nullo suoꝝ significatoꝝ supponit vt irrationale respectu d̄ ly homo. Alia est determīatio diminuēs q̄ facit terminū stare ꝫm ptem minoreȝ vt ꝫm dentes. ¶ alia est ampliās que facit terīm stare vltra exīgentiā copule de p̄senti ꝛ respectu istoꝝ non tenent isti loci. alia est determīatio restringens q̄ facit terīm stare ꝑ paucioribꝰ ꝙ si sibi nō adderetur: vt albus niger ꝛ solū respectu istius tenēt isti loci. vñ locus a toto in mō ad suā ptem tenȝ cōstructiue ꝛ destructiue posita ꝯstātia ptis ꝛ dūmō totū distribuat̄ vt nullꝰ hō currit. ~~g nullꝰ hō currit.~~ g̃ nullꝰ hō albꝰ currit. sed locꝰ a parte in modo tenet cōstructiue dūmodo totū in mō nō distribuat̄. vt bene sequit̄ hō albus currit: ergo homo currit. ꝛ etiam tenet destructiue dūmodo ponatur cōstantia partis ꝛ ꝙ totū nō distribuat̄ vt bene seq̄tur. hō albus est. ꝛ hō albus nō currit. ergo hō non currit. ꝛ ibi videtur sequi ꝙ isti loci nō differūt a loco a toto vl'i ad suā ptem ꝛ a parte subiectiua ad suum totum.

Quid est totum in loco.

Sciendum est tertio ꝙ totum in loco est terminus cōprehendēs oēm locuȝ vt vbiqȝ nusq̄. sed ps in loco est terminꝰ cōprehēdens vnū locū vt alicubi. ꝛ proportionaliter dicatur de toto in tp̄e ꝛ eiꝰ pte. vnde locus a toto in loco est habitudo ipius ad suā ptem. ꝛ tenet tam destructiue ꝙ ꝯstructiue. cōstructiue tenet tribus conditionibus obseruat̄. ¶ Prima est ꝙ totuȝ in loco distribuatur. defectu cuius non sequitur sortes est alicubi: ergo sortes est hic. ¶ Secunda conditio est ꝙ ponatur constantia partis in loco. ideo non sequitur sortes est vbiqȝ: ergo sortes est parisius cum antecedens possit esse verū sine consequente si parisius destrueret̄. ¶ Tertia est ꝙ non arguatur cum his verbis incipit ꝛ desinit: ideo non sequitur sortes incipit esse vbiqȝ: ergo incipit esse hic. ¶ Et proportionabiliter dicatur de loco a toto in tempore. sed nagatiue tenet prima coditione obseruata: scȝ ꝙ arguatur cum distributione totius a loco: sed locus a parte totius in loco tenet destructiue duabus conditionibus obseruatis. ¶ Prima ꝙ arguatur sine distributione. ideo non seq̄tur petrus nō est hic: g̃ nō est alicubi. Scda ꝙ arguat̄

cum constantia partis. ꝛ similiter dicaꝛ de loco a parte in tempore.

Arguitur sic primo nō seqtur sortes est sortes. plato est plato. ꝛ sic de alijs: ergo oīs homo est oīs hō. ¶ Scdo sic. nō sequitꝛ plato est vbiqꝫ: ergo plato est parisius. ꝛ tn̄ arguitꝛ a toto in loco: igitꝛ. ¶ Tertio sic nō seqꝛ imago est hō pictus: g̃ imago est hō. ꝛ tn̄ arguitꝛ per locum a toto in modo. igitur.

Ad primuȝ dicitur ꝙ nō bn̄ arguitur qꝛ oporteꝛ cetera manere paria. iō deberꝫ sic argui. sortes est oīs hō plato est oīs homo ꝛ sic de alijs. ergo oīs hō est oīs homo. Pro quo ponitꝛ talis regula: ꝙ qn̄ in aliqua ꝓpōne ponuntur duo termini supponētes distributiue distributione sigillata: tūc primus debꝫ fieri inductio ad oīa supposita primi termi. ꝛ scd̄us debꝫ manere idē ꝛ postea cū vno supposito primi termini distributi debꝫ fieri inductio ad oīa supposita secūdi termini distributi vt sortes est oīs homo plato est oīs homo. ꝛ sic de alijs. ergo iste hō est iste hō ꝛ iste idem hō est iste homo: ꝛ ille idē hō et sic de alijs: ergo oīs hō est oīs homo. ¶ Ad scd̄m dr̄ ꝙ nō arguitur debite: qꝛ deberet poni cōstantia patris in loco: vel pōt dici sicut dictū est in loco a toto in q̄titate. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ male arguitꝛ quia arguitur cum determinatione distrahente.

Cause diffinitio

Cā ad cui⁹ esse seqtur aliud ſm naturā. Et diuidiꝛ in cāȝ materialē: formalē efficientē ꝛ finalē. Cā efficiēs est a qua p̄mo fit mot⁹ ad hoc ꝙ fiat aliqd vt domificatoꝛ est p̄mus mouens ꝛ op̄ans vt fiat dom⁹. et faber vt fiat cultellus. Loc⁹ a cā efficiēte est habitudo ipsi⁹ cāe efficient ad suū effectum. ꝛ est ꝯstructiu⁹ ꝛ destructiuus. Cōstructiue sic. domificatoꝛ est bon⁹: ergo dom⁹ est bona. Maxima Si cā efficiēs est bona ip̄m qd̄ fit bonum est. Destructiue sic. domificatoꝛ non est bonus: ergo domus nō est bona: maxima cuius causa efficiens nō est bona. ipsum quod fit non est bonū et ecōuerso tenet locus ab effectu ad causam efficientem. Materia est ex qua cum aliquo aliquid fit. et est duplex quedam enim est permanens. ꝛ quedam transiens. Permanens vt in cultello ferruȝ. trāsiens vt in pane farina et aqua et diffinitur etiā sic materia. Materia est que tātū est in potentia. locus a causa materiali est habitudo ipsius ad suū effectum et ē cōstructiuus et destructiuus: constructiuus sic. ferruȝ ē. ergo arma ferrea possunt esse. Maxima posita cā materiali possibile est eius effectus poni: destructiue sic ferrum nō est g̃ arma ferrea non possunt esse: maxima. Remota causa materiali permanēte tantum remouetur et eius effectus. Locus ab effectu cause materialis: tenet cōstructiue sic: arma ferrea sūt: ergo ferrum est. maxima posito effectu cause materialis permanētis ponitur eius causa. Loc⁹ ab effectu cause materialis transeuntis tenet constructiue: vt vitrum vel panis ē: ergo silix vel farina fuit. Materia enī trāsiēs non manet: sed transfertur in aliam materiaȝ. maxima posito effectu materie transeuntis necesse est ipaȝ materiam prefuisse.

¶ Primo sciendum est ꝙ consequenter determinandum est de locis a causa ad effectuȝ ꝛ ecōtra. vnde causa est ad cuius esse sequitur aliud ſm naturam ꝛ nō capitur hic sequitur pro cōsecutione logicali. sed pro consecutōe que est ſm naturam. sic videlicet ꝙ illud sequitur ad aliud hoc modo ſm naturam: quia ſm naturaȝ est posterius ꝛ debet in ista diffinitione intelligi: vel eius intentionem propter causam finalem que non habet, esse reale: sed solum habet esse ſm intentionem: ideo diffinitio sic est intelligenda. causa est ad cuius esse vel intentionem eius sequitur aliud. i. effectus. Et quattuoꝛ sunt cause due intrinsece: scꝫ materialis ꝛ formalis que nō sunt nisi materia ꝛ forma rei: ꝛ sunt due extrinsece. s. efficiens ꝛ finalis. vnde causa efficiēs est a qua primo fit motus in esse supple reali. Et ē duplex scꝫ positiua ꝛ priuatiua. positiua est a q̄ dependet aliquis effectus in esse fieri vel conseruari: priuatiua est que ī positiue nihil influit ad effectum: sed ipsa remota non sequitur effectus. ¶ Et positiua est duplex scꝫ in potentia ꝛ in actu. vt domificatoꝛ dicitur causa domus in potētia. quia habet artem ad faciendum domum: et in actu: vt domificās qui iam actu facit domum.

Sciendum est scd̄o ꝙ locus a causa efficiente ad suum effectum et ecōtra tenet respectu istoruȝ predicatorum est fit vel erit bonum vel malum: ꝛ hoc ſm exigentiam vel habitudinem cause ad effectum. nam si sit causa in potentia arguitur respectu huius verbi pōt poni in consequēte. si vero sit cā in actu arguitur respectu huius verbi fit vel erit. exemplū vt do

mificator est: ergo dom9 pōt esse domificans est: ergo domus fit vel erit domificator est bonus: ergo domus pōt esse bona. negatiue ergo vt domificans nō est: ergo domus nō fit: sed nō sequitur domificator nō est: ergo domus nō est vel pōt esse. Et proportionabiliter dicat de loco ab effectu ad causam efficientem. Aduerte tn̄ ꝙ qn̄ arguit respectu istoꝝ predicatoꝝ bonū et malum requirunt aliq̄ cōditiones: prima ꝙ bonū et malū in añte dicant bonitatē cause efficiētis et in ꝯsequēte bonitatē effectus et nō bonitatē moralem. Secunda cōditio ꝙ domificator operet ſm artem meliori mō quo poterit. Tertia ꝙ nō sit malicia ex parte materie. Quarta ꝙ cā nō habeat aliqd̄ ipedimētū.

Diffinitio materie. Sciendum est tertio ꝙ materia sic diffinitur. materia est ex q̄ cū aliquo aliqd̄ fit. i. totum cōpositū. Pro cuius declaratione est aduertendū ꝙ materia capit dupliciter. vno mō large pro omni illo ex quo aliqd̄ fit. siue illud sit ps illi9 siue nō. Et sic dicim9 ꝙ ferrū est materia cultelli et lapides dom9. Et sic capit materia in istis locis. alio mō capit materia stricte pro omni illo ex quo cū aliquo. i. cū forma substātiali fit aliqd̄. s. totum compositū. Et iterū duplex est materia scz permanēs et transiens. transiēs est q̄ postꝙ

Materia est duplex. res est facta nō amplius manet nomē ei9 vt farina dicit materia trāsiens panis: qr postꝙ panis est fact9 nō pōt esse farina et illa nō est proprie materia. Sed pmanēs est que postꝙ ex ea aliquid factum est retinet nomē et manet vt ferrū dicitur materia cultelli: qr postꝙ cultell9 est factus adhuc remanet ferrū. Et aduerte ꝙ locus a materia ad effectū seu a noīe materie ad nomen effectus debz fieri ſm exigentiā et habitudinem ipsius materie ad effectū. nam in materia transeūte fit respectu istius verbi fuit vel potest. exemplū vt farina nō fuit: ergo panis nō ē vel sic. farina est: ergo panis pōt esse. Sz in materia permanēte fit respectu hui9 verbi pōt vel fuit. exemplū vt ferrū est: ergo cultellus pōt eē. Et proportionabiliter dicatur de loco ab effectu ad causam.

Primo arguit finis est causa et tamen ad eius esse nō sequit aliud: igit. ¶ Secūdo sic locus debet denominari a termino inferēte ſm habitudinē quā habet ad terminū illatū sed dicendo dom9 est bon9: ergo domificator est vel fuit bon9. termin9 inferens nō est causa termini illati: igit. ¶ Tertio sic. si diffinitio materie esset bona. sequeret ꝙ ligna ex quib9 fit ignis essent materia ignis. sz hoc est falsuz: igit.

Ad primū dr̄ ꝙ licz ad esse finis nō sequatur effectus tamē bene ad ei9 intentionē seu cognitionē. Ad secundū dicit ꝙ licet in tali loco termin9 inferens non sit causa termini illati tamē illud pro quo supponit terminus inferēs est causa illius pro quo supponit termin9 illat9 et hoc sufficit vel pōt dici ꝙ tales loci possunt denominari a nomīe cause ad nomē effect9. ¶ Ad tertium dicatur ꝙ ligna sunt materia ignis capiendo materiam large: sed non capiendo materiā proprie et stricte. ¶ Sequitur textus.

Forme diffinitio. Forma est que dat esse rei et conseruat rem inesse. Locus a causa formali est habitudo ipsius cause formalis ad suuz effectum et tz cōstructiue et destructiue. ꝯstructiue sic. albedo est ergo albū est. Maxima posita causa formali ponit et ei9 effectus. Destructiue sic. albedo nō est. ergo albuz nō est. Maxima. remota cā formali remouet et eius effectus. Econtra vero est de effectu cause formalis. Finis ē gratia cui9 aliquid fit. Locus a causa finali est habitudo ipsius ad suum effectum: et est cōstructiu9 et destructiu9. cōstructiue sic. beatitudo ē bona: ergo virtus ē bona. Maxima: cuius finis bonus ē ipm quoqȝ bonū est: destructiue sic. pena non est bona: ergo peccatū non ē bonū. Maxima: cuius causa est mala ipm quoqȝ maluz est. Econuerso aūt est de loco ab effectu cause finalis. Generatio est pgressio a nō esse ad esse. Locus a generatiōe est habitudo ipsius generationis ad suū generatū est cōstructiuus et destructiu9: ꝯstructiue tenet sic. generatio dom9 ē bona: ergo domus ē bona. Maxima cui9 generatio ē bona ipm quoqȝ bonū ē. Destructiue sic. generatio latronum ē mala: ergo latro ē malus. Maxima. cui9 generatio ē mala ipsum quoqȝ generatū malū ē. Ecōuerso aūt de loco a generato. Corruptio ē pgressio ab esse ad nō eē. Locus a corruptiōe ē habitudo corruptionis ad corruptū: et est ꝯstructiu9 et destructiu9. constructiue sic: corruptio antichristi ē bona: ergo antixpus est mal9. Maxima: cui9 corruptio ē bona ipm corruptū malū ē. Destructiue sic: corruptio domus ē mala: ergo dom9 est bona. Maxima cuius corruptio mala ē ipm quoqȝ bonum est. et econuerso ē de loco a corrupto.

¶ Primo sciendū est ꝙ forma est q̄ dat eē rei et ipam cōseruat in esse et dz sic intelligi. forma est

que dat esse rei supple formaliter et intrinsece. et per hoc differt a causa materiali que dat esse materialiter et ipsam cõseruat inesse. Et differt a causa efficiente: et finali supple particulari q̃ nõ ɔseruant rem inesse. Et est duplex. s. substantialis et accidẽtalis. substantialis est q̃ dat esse substantiale seu simplr. vt aia. Accidentalis ē que dat esse accidentale seu ẜm quid. vt albedo nigredo et ꝓprie ẜm illaƺ sumitur locus a causa formali qui fit ꝓprie inter abstractũ et cõcretuƺ puta abstractũ dicitur cã formalis saltẽ in denominando. Unde locus a cã formali seu a nomie cause formalis tenet affirmatiue et negatiue duabus cõditionibus obseruatis: prima est ꝙ circa causam formalẽ nõ sit factũ miraculũ. secunda ꝙ sit sufficiens denominare subiectuƺ vt sic arguendo. albedo circa quã nõ est factũ miraculũ sufficiens denominare subiectũ est. ergo album est. negatiue sic. vt albedo nõ est g̃ album nõ est ¶ Sed locus ab effectu cause formalis seu a nõie effect⁹ cause formalis tenet etiã dupliciter videlicet affirmatiue vt albũ est. g̃ albedo est. et negatiue tenet duab⁹ cõditionibus obseruatis. Prima est ꝙ nõ sit factũ miraculũ. secũda ꝙ causa formalis sit sufficiẽs denominare subm. vt hñ seqr̃. albũ nõ est: g̃ albedo circa quã nõ est factũ miraculũ et que est sufficiẽs denominare subiectum nõ est. et solũ tenent isti loci respectu verbi est secundi adiacentie.

Forma ē duplex.

Sciendum est secundo ꝙ finis est gratia cui⁹ fit aliquid. finis enĩ in intẽtione mouet efficiẽs vt producat aliquid. Sed effectus cause finalis est mediũ ordinatũ ad hmõi finez vt felicitas dicitur finis hominis. et media ordinata ad felicitatẽ dicunt̃ effectus vt virtutes et bone operatiões. Unde locus a causa finali ad suũ effectum et ecõtra solũ tenent respectu istorum predicatoꝝ bonũ et malũ et tenet affirmatiue et negatiue. affirmatiue vt felicitas est bona. g̃ virtus est bona. et hoc quãdo finis nõ põt haberi sine illo effectu: qꝛ si posset esse nõ seqretur: vt nõ sequit̃ creator est bonus: ergo homo ē bonus. maxima: cui⁹ finis bonus est ipsum quoqꝫ bonũ est. negatiue sic. dãnatio nõ est bona: g̃ peccatũ nõ est bonũ. maxima cui⁹ finis nõ ē bonus ipƺ quoqꝫ nõ ē bonũ. Sƺ ab effectu ad cãm finalẽ tenet affirmatiue et negatiue. affirmatiue vt virtus est bona. g̃ felicitas est bona: et hoc quando effectus nõ põt esse sine causa vt creatura est bõa g̃ creator est bon⁹. negatiue sic. peccatum nõ est bonũ: g̃ dãnatio nõ est bona et hoc debet intelligi proprie dummõ arguatur ab efficiẽte ꝑ se. s. sine quo talis finis nõ põt acquiri: qꝛ si arguat̃ ab effectu ꝑ acciñs sine quo talis finis põt acq̃ri nõ valeret vt nõ sequit̃ inebriatio nõ est bona. g̃ sanitas nõ est bona.

Tertio sciendũ est ꝙ gñatio est ꝓgressio. i. mutatio de nõ esse ad esse et corruptio est ꝓgressio. i. mutatio de esse ad non esse. Et sic pƺ ꝙ nõ capit̃ hic ꝓgressio pro motu locali. sed methaphorice ꝓ mutatione. pƺ etiã ꝙ capit̃ hic generatio large pro acquisitiõe rei siue illa res sit substãtialis siue accidentalis. Et aduerte ꝙ locus a generatione ad genitũ: et econtra tenẽt respectu illoꝝ predicatorũ bonũ et malum. et tenent tam affirmatiue ꝙ negatiue. vt generatio domus est bona. g̃ domus est vel erit bona. maxima cui⁹ generatio est bona ipsuƺ quoqꝫ bonũ est. negatiue sic. vt generatio vicij nõ est bona. ergo viciũ nõ est bonũ. Et probabiliter dicatur de loco a genito ad generationeƺ vt domus est bona: g̃ generatio est vel fuit bona. Similr̃ dicatur de loco a corruptione ad corruptuƺ ɔmutãdo bonũ et malũ. exemplũ vt mors xp̃i fuit ma⁹la ergo xp̃s fuit bonus. maxima cui⁹ corruptio est mala ipsum quoqꝫ bonũ est. negatiue sic. mors xp̃i nõ fuit bona. g̃ xp̃s nõ fuit malus. et similit̃ dicat̃ de loco a corrupto ad corruptionẽ: Et aduerte ꝙ bonũ et malũ nõ capiunt̃ ꝓ bono et malo nature. seu modi generatiõis vel corruptiõis sed capiunt̃ pro bono et malo finis. sic ꝙ generatio illius est bona qui consequit̃ finez ad quem generatio ordinatur.

Quid est gñatio.

Arguitur sic primo. nõ sequit̃ albedo est: g̃ paries est. et tamẽ arguit̃ per locũ a cã formali ad suũ effectũ: qꝛ albedo est forma qua paries dicit̃ albus. ¶ Scdõ sic. nõ sequit̃ medicina laxatiua est bona. g̃ sanitas est bona cũ antecedens possit esse verũ sine ɔñte et tamen arguitur ꝑ locũ a cã finali ad effectum. ¶ Tertio sic: nõ sequitur mors xp̃i fuit bona qꝛ per eã redempti sumus: g̃ xp̃s fuit malus. et tamẽ arguit̃ per locũ a corruptione: igit̃.

Ad primum dicitur ꝙ indebite arguitur: qꝛ talis locus solũ fit inter concretũ et abstractũ. ¶ Ad secundũ dicitur ꝙ in tali loco dƺ argui ẜm exigentiã finis ad effectũ: et econtra. vt si finis nõ sit simul cũ efficiente debet argui respectu futuri vt medicina est bona. g̃ sanitas erit bona. ¶ Ad tertiũ dicit̃ ꝙ licƺ mors xp̃i fuerit bona quo ad nos tamẽ fuit mala quo ad ipƺ qꝛ fuit destructiua ipsius xp̃i.

Usus vt hic sumitur est oꝑatio rei siue exercitiũ ipsius: vt equitare est operatio equi. et secare securis. Locus ab vsibus est habitudo ipsi⁹ oꝑationis ad id cuius est operatio siue vsus et est cõstructiuus et destructiuus. ɔstructiue sic equitare est bonũ ergo equus est bonus: maxima: cui⁹ vsus bonus est ipsum quoqꝫ bonum est: destructiue sic. occidere hominez malũ est: ergo occisor est malus: maxima: cuius vsus malus est: ipm quoqꝫ vsitatũ malũ est. econtra est de loco ab vsitato. Coiter accidẽtia sunt duplicia: quedã enĩ sunt que aliqñ se cõ-

sequuntur. et aliquā nō. vt comes et adulter. et ab his nō sumit locus dialeticus sed sophisticus. alia sūt quorū vnū semper sequitur ad aliud vt penitere sequitur ad deliquisse: et ab his sumitur locus dialeticus. et tenet constructiue et destructiue. constructiue sic. iste penitet: ergo deliquit. maxima si coiter accidentiū posterius inest et primū infuit. Destructiue sic. iste nō deliquit ergo nō penitet. Maxima si cōmuniter accidentium prius nō inest. et posterius nō inerit.

Sciendū est primo quod vsus vt hic capitur est operatio ad quā res aliqua per se ordinatur: vt equitare dicitur operatio equi. secare etiā dicitur operatio securis et illud quod ordinatur per se ad talē operationē vocatur vsitatū vt equus dicitur vsitatum de equitare et securis de secare. Et si quis dicat secare est ita bñ et melius ab homine secante: sicut a securi. ergo homo dr ita bene vsitatum sicut securis. Respondetur negando pñam: quia homo per se ordinatur ad talē operationē sicut securis ideo non dicitur ita bene vsitatū. Unde locus ab vsibus est habitudo ipsius vsus ad vsitatū. et tenet affirmatiue et negatiue. respectu istorū predicatorū boni et mali: vt equitare est bonū: ergo equus est bonus: maxima: cuius vsus est bonus ipsum quoque bonū est. negatiue. vt equitare nō est bonum ergo equus nō est bonus. maxima: cuius vsus nō est bonus ipsum quoque nō est bonū. Et similiter tenet locus ab vsitato ad vsum. scilicet affirmatiue et negatiue. Et aduerte quod ille locus dicitur ab vsibus in numero plurali eo quod vnius vsitati possunt esse plures vsus. et nō quia terminus inferens sit pluralis numeri.

Sciendum est secundo quod duplicia sunt cōmuniter accidētia quedā sunt que solū aliquādo et nō semper nec vt plurimū se consequuntur vt magnū esse fortē esse. et in istis sumitur locus sophisticus. Alia sunt que semper et vt plurimum se cōsequuntur vt penitere et peccare. et in istis sumitur locus dialeticus. Et adhuc duplicia sunt: quia quedam sunt que se consequuntur pro eodē tempore. vt interpositio terre dyametraliter inter solē et lunā est eclipsis lune. et in istis arguitur respectu eiusdē copule. Alia sunt que se consequuntur pro diuersis temporibus vt penitere et peccare. et in istis nō arguitur respectu eiusdem copule. vnde locus a coiter accntibus est habitudo vnius coiter accidētiū ad reliquū et tenet affirmatiue et negatiue. affirmatiue: vt petrus penitet: ergo peccauit. negatiue. vt petrus nō peccauit: ergo nō penitet. Et aduerte quod quando arguitur affirmatiue debet accipi posterius pro termino inferēte. et quando arguitur negatiue debet accipi prius pro termino inferente vt peccare est prius quam penitere.

Tertio sciendū est quod multi loci ad istos locos reducuntur. vt dicunt aliqui logici. dicunt enim quod pña que arguitur a tota copulatiua ad qualibet eius partē seorsum intelligitur per locum a toto in quantitate et ad ipsum reducitur et pña qua arguitur a parte disiunctiue ad totam disiūctiuā reducitur ad loca a parte subiectiua ad totū vel. sed hoc nō videtur esse verū. Primo quia tales loci non sunt pñe formales ille aūt pñe sunt formales pñe. Item in locis terminus inferēs nunquam ponitur in pñte quod tū fit in illis pñtijs. sed pña que fit a toto collectiuo ad suam partem reducitur seu intelligitur per locum a toto integrali ad suā partē et eodē mō. scilicet respectu istius verbi est secūdi adiacētis et respectu partis principalis vt bñ sequitur. exercitus est. ergo homo est sed nō sequitur exercitus est. ergo equus est. Et si quis dicat de locis qui fiunt ab añte ad pñs. Rñdetur quod nō distinguitur ab alijs locis.

Arguitur sic primo. secare est finis securis. ergo sic arguēdo secare est bonū: ergo securis est bona. erit locus a cā finali ad suū effectum. Secūdo sic. nō sequitur deus penituit. ergo deus peccauit. Tertio sic plures sunt loci a cōcomitātibus sub a[?] quam enūerati sunt. ergo illa diuisio nō est bona.

Ad primū dicitur quod secare potest cōsiderari dupliciter. vno mō vt est in intētione agētis. et sic pōt dici finis. alio modo vt est operatio actualis ipsius securis. et sic dicitur vsus. dico etiā quod nō habeo pro incōuenienti aliquam pñam formari secundum diuersos locos. Ad secundū dicitur quod penitere pōt capi dupliciter. vno mō large: vt idem est quod displicentiā hēre vel se hēre per modū displicētie et sic dicitur deū penituit. alio mō stricte vt est hēre displicentiā propter peccatū. et sic deū nō penituit. Ad tertiū dicitur quod si sint alij loci reducantur ad illos vel per illos intelliguntur.

Textus.

Sequitur de locis extrīsecis. quid autē sit locus extrinsecus dictum est prius. Locorum aūt extrinsecorum: alius est ab oppositis: alius a maiori. alius a minori: alius a simili: alius a proportione: alius a trāssumptione: alius ab auctoritate. Itē oppositorum quattuor sunt species. scilicet relatio. contrarietas. priuatio: et contradictio. Relatiue opposita sunt quorum alterum sine altero nō pōt esse. Locus a relatiuis est habitudo vnius relatiuorum ad aliud. Et est constructiuus et destructiuus. Constructiuus sic: pater est. ergo filius est: et filius est ergo pater est. maxima posito vno relatiuorū necessario ponitur et reliquū. Destructiue sic. pater nō est. ergo filius nō est et econuerso. Maxima Remoto vno relatiuorum remouetur et reliquū. Locus vero a relatiue oppositis

tenet solũ destructiue sic sortes est pater platonis ergo nō est filius eius. Cōtrarietas est cōtrarioꝝ oppositio vt albi et nigri. cōtrarioꝝ quedam sunt mediata vt albũ et nigrũ inter que sunt medij colores. Quedã vero imediata: vt sanũ et egrũ circa aial. Locus a cōtrarijs est habitudo vnius cōtrariorum ad reliquũ et tenet cōstructiue et destructiue. cōstructiue sic. hoc aial est sanũ: ergo nō est egrum. maxima. Posito vno cōtrarioꝝ remouetur reliquũ destructiue tenet tantũ in cōtrarijs imediatis cũ cōstãtia subiecti: vt hoc aial nō est sanũ ergo est egrũ. maxima Remoto vno cōtrarioꝝ ponitur reliquũ subiecto manẽte. que autẽ sunt priuatiue opposita dictũ est prius.

Regula de loco a relatiuis

¶ Primo sciendum est quod consequẽter determinandũ est de locis extrinsecis. Unde locus extrinsecus est quando terminus inferẽs et illatus, idest importãt nec vnũ denotatur esse in alio secundum aliquẽ modum essendi in. et sunt septem. scilicet ab oppositis. a maiori. a minori. a simili. a proportione a trãsumptione et ab auctoritate. Unde locus ab oppositis diuiditur secundum quod sunt quattuor opposita scilicet relatiua: contraria priuatiua et contradictoria. inter que primo dicendum est de loco a relatiue oppositis. Unde relatiua sunt quoꝝ totũ esse est ad aliud. scilicet habent habitudinem ad aliud vt pater et filius. Unde locus a relatiuis est habitudo vnius relatiui ad reliquum et tenet affirmatiue et negatiue respectu istius verbi est secundi adiacẽtis vel tertij adiacentis. et respectu alicuius transcedentis vt si pater est filius est: si pater nō est filius nō est. maxima: posito vno relatiuoꝝ ponitur et reliquũ. vel destructo vno relatiuoꝝ destruitur et reliquũ. Unde pro loco a relatiue oppositis ponitur talis regula. si vnũ relatiue oppositoꝝ vere affirmetur de aliquo singulari singulariter et vniuoce tento. tunc alteꝝ debet vere negari ab eodem: vt petrus est pater platonis: ergo nō est filius eius.

Sciẽdum est secundo quod cōtraria sũt duplicia scilicet mediata et imediata. Immediata sunt quoꝝ necesse est alterũ inesse suo proprio susceptibili. vt sanũ et egrum respectu aialis. Sed mediata quoꝝ non est necesse alterũ inesse suo proprio susceptibili vt albũ et nigrum. Unde pro loco a cōtrarijs ponũtur alique regule. Prima est quod ab affirmatione vnius cōtrariorum de aliquo subiecto ad negationẽ alterius de eodem subiecto valet cōsequẽtia. dum modo addatur ista particula. in qualibet parte temporis presentis si sit copula presentis. si preteriti preteriti si futuri futuri. vt sortes in qualibet temporis presentis parte est albus: ergo nō est niger: et quod debeat poni ista particula patet: quia nō sequitur sortes fuit albus: ergo nō fuit niger: dato quod heri fuerit albus et ante heri fuerit niger. Secunda regula a negatiua vnius cōtrariorum imediatorum ab aliquo subiecto ad affirmationẽ alterius de eodem subiecto est bona cōsequẽtia ponẽdo constantiam subiecti vt bene sequitur sortes est et nō est sanus: ergo est eger. Notanter dicitur cōtrariorum imediatorum: quia in cōtrarijs mediatis non valet vt nō sequitur sortes est et nō est niger: ergo est albus. et secundum illas regulas fit locus a contrarijs tam mediatis quam immediatis.

Sciendum est tertio quod dubiũ est an secundum illas regulas arguatur affirmatiue vel negatiue sic arguẽdo sortes est albus. ergo nō est niger. Respondetur probabiliter quod magis videtur arguere negatiue quam affirmatiue: quia argumẽtationes videntur accipere denoiationem a consequẽte. ¶ Et aduerte quod locus a contrarijs pōt fieri adhuc vno alio modo quam prius fuerit dictum ponẽdo plura contraria. tam in antecedente quam in consequente. Pro quo ponitur talis regula: si vnum extremum vnius contrarietatis sit verificabile de extremo alterius contrarietatis et reliquum de reliquo. vt iusticia est virtus: ergo iniusticia est vicium et tenet tribus cōditionibus obseruatis. Prima est quod arguatur in predicatis per se: ideo non sequitur album est dulce: ergo nigredo est amarum. Secunda quod ambo extrema vnius contrarietatis nō contineantur sub vno extremo alterius contrarietatis defectu cuius nō sequitur illiberalitas est vicium: ergo prodigalitas est virtus. Tertia quod vbique sit idem genus oppositionis scilicet extremi ad extremum medij ad medium defectu cuius non sequitur illiberalitas est defectus: ergo liberalitas est superabundantia. Et alij addunt aliam cōditionem puta quod ponatur constantia subiecti sed hoc nō est necesse cum arguitur in predicatis per se.

Contraria duplicia.

Arguitur primo secundum ista relatiua pater et filius sumitur locus a relatiuis: ergo nō sumitur locus a relatiue oppositis. Secũdo sic: nō sequitur omnis homo est viuus: ergo nullus homo est mortuus. et tamen arguitur ab affirmatione vnius contrarij ad negationẽ alterius: igitur. ¶ Tertio sic: nō sequitur hec oratio homo albus nō est negatiua: ergo est affirmatiua cum antecedens sit verum et consequens falsum.

Ad primũ dicitur quod relatiua possunt capi dupliciter. vno modo secundum cōuenientiam quam habent adinuicẽ et sic nō sumitur locus a relatiuis. Alio modo pro repugnantia quam habent de eodẽ respectu eiusdẽ. et sic sumitur locus a relatiue oppositis. nam relatiue opposita sunt que nō possunt verificari de eodem respectu eiusdem. ¶ Ad secundum dicitur quod indebite arguitur: quia arguitur a minus amplo ad magis amplũ. ¶ Ad tertium dicitur quod nō bene arguitur quia nō arguitur respectu proprij susceptibilis quia talis oratio homo albus nō est nata esse affirmatiua nec negatiua.

Que aūt sunt priuatiue opposita dictū est prius. Locus a priuatie oppositis est habitudo priuationis ad habitū vel habit⁹ ad priuationē: et tenet cōstructiue vt iste est vidēs: ergo nō est cecus. vel ē cec⁹: ergo non est vidēs: maxima posito vno priuatiue oppositoꝝ circa aliqd subiectū ab eodē remouet reliquū. Destructiue nō tenet nisi cū cōstātia subi ⁊ cū tpe determiato a natura: catulus ei nō dr̄ videns neqꝫ cecus ante nonū diem. Et puer nō dr̄ edentulus ante tpus determiatū a natura. Cōtradictio est oppositio cuius ſm se nō est dare mediū. Locus a cōtradictorie oppositis est habitudo vni⁹ ꝯtradictorie oppositoꝝ ad reliquū vt sortē sedere est verū: ergo sortē nō sedere est falsū: maxīa. si vnū ꝯtradictoriorum est verum: reliquū erit falsum.

Regule de priuatiue oppositis.

¶ Primo sciendum est ꝙ ꝓ loco a priuatiue oppositis ponūtur alique regule. Prima est ab affirmatione vnius priuatiue oppositoꝝ de aliquo subiecto ad negationē alteri⁹ de eodē subiecto: hoc addito in qualibet pte tpis valꝫ ꝯña vt sortes in qualibꝫ pte tpis presentis est vidēs ergo sortes nō est cec⁹. Et similiter fiat in alijs copulis. ¶ Est tñ aduertendū ꝙ si arguamus per istum locū ⁊ ꝑ locū a cōtrarijs ex ꝓpōnib⁹ modalib⁹ debem⁹ cauere ne modus negetur. ideo nō seqtur sortes possibiliter est vidēs: ergo sortes nō possibiliter est cecus: sed sic: ergo sortes possibiliter nō est cecus. ¶ Scđa regula a negatione vni⁹ priuatiue oppositoꝝ ad affirmationē alterius posita cōstātia subiecti susceptibilis ⁊ tpe determīato a natura valet ꝯña vt bñ seqtur sortes nō est videns ⁊ natus est videre: ⁊ hꝫ tēpus determinatū: ergo est cecus: ⁊ hoc maxime in nūero singulari: qz in nūero plurali nō seqtur. non enī seqtur isti nō sunt vidētes. ⁊ nati sunt videre ⁊ hñt tpus determīatum: ergo sunt ceci: qa antecedēs pōt esse verū sine cōsequēte posito ꝙ vnus sit cecus ⁊ alius videns.

Regule de loco a contradictorijs

Sciendū est scđo ꝙ pro loco a contradictorijs ponuntur alique regule. Pria ꝙ a negatione vni⁹ ꝯtradictorioꝝ de aliquo subiecto ad affirmationē alterius est bona ꝯña. vt sortes nō est nō hō. ergo sortes est hō. Et si qs dicat nō seqtur chimera nō est homo: ergo chimera est nō hō: qz añs est verū ⁊ ꝯñs falsum cum subiectū ꝯsequētis ꝓ nullo supponat in ꝓpōne affirmatiua. etiā arguit a ꝓpositione habente plures causas veritatis ad ꝓpositionē habentem tm̄ vnā cām veritatis. ideo nō bñ arguitur. Pro oībus istis dr̄ ꝙ ꝓpositio affirmatiua de ꝑdicato infinito eodē mō dr̄ vera sicut ꝓpositio negatiua de ꝑdicato finito. ⁊ hꝫ tot causas veritatis: ideo ab vna ad aliā etiam valet ꝯña. ¶ Cauendū est tñ ꝙ qñ arguit ab affirmatiua ad negatiuā ꝙ arguat in ꝓpositionib⁹ de inesse et ꝙ totū ꝑdicatū infinitet ⁊ ꝙ copule in antecedente addatur ista particula in qualibet parte temporis presentis preteriti vel futuri ⁊ hoc ſm exigentiam copule.

Tertio sciendū est ꝙ qñ arguitur a negatiua ad affirmatiuā subiecto manēte eodem ⁊ ꝑdicato variato penes finitū ⁊ infinitum valet ꝯña. dūmodo totale ꝑdicatū infinitet: et ꝙ subiectū vel ꝑdicatū añtis nō supponat ꝯfuse tantū vt bñ sequit oīs hō nō est iustus: ergo oīs homo est nō iustus. Dicit notanter dū modo totale ꝑdicatū infinitetur. ideo nō sequitur hō nō est lignū albū. ergo hō est lignū nō albū: dr̄ dum mō nō ponat aliqs termin⁹ supponēs ꝯfuse tantū: ideo nō seqtur cuiuslibet hoīs asinus nō est asin⁹: ergo cuiuslibet hoīs asinus est nō asinus cū antecedēs sit verū ⁊ ꝯñs falsum. ⁊ ꝙ antecedēs sit verū pꝫ. qz ista est vera: cuiuslibꝫ hominis asin⁹ nō est asin⁹. cū sint eiusdē qualitatis ex cōsimilib⁹ termīs eodē mō supponētib⁹.

Arguitur ꝑmo sic. nō seqtur aīa intellectiua sortis mouet: ergo aīa intellectiua sortis nō quiescit. ⁊ tñ arguitur ꝑ locum a priuatiue oppositis: igit. añs ꝓbatur: qz posito ꝙ manus sortis moueat ⁊ pes eius quiescat. tunc antecedens est verum ⁊ ꝯñs falsum. ¶ Scđo sic: non sequitur isti duo nō sunt vidētes demōstrando cecum ⁊ videntē: ergo isti duo sunt ceci. ⁊ tñ arguitur ꝑ locum a priuatiue oppositis: igitur ¶ Tertio sic: nō sequit a hō nō est homo: ergo a homo est nō homo. cū antecedens sit verū et ꝯsequens falsum. ⁊ tamen arguitur per locū a contradictorijs: igitur.

Ad ꝑmum dr̄ ꝙ non sequitur anima sortis quiescit in pede: ergo anima sortis quiescit. ¶ Ad scđm dicitur ꝙ talis locus non tenet in numero plurali vt visum est in textu. ¶ Ad tertium dicit ꝙ nō bene arguit cū subiectum supponat cōfuse tantum: modo dictum est ꝙ cauendum est ꝙ quando arguitur a negatiua ad affirmatiuam variato predicato penes finitum ⁊ infinitū nec subm supponat ꝯfuse tm̄

Sunt autem alia opposita que dicuntur disparata que nō sunt opposita ſm aliquod genus predicte oppositionis: sed sunt diuersa: vt hō ⁊ asinus: ⁊ a talibus sumitur sic argumentū: sortes est homo. ergo nō est asinus. Maxima de quocūqꝫ dicit vnum disparatorum abstractiue ab

illo eodem remouetur τ reliquum. Dicitur notanter abstractiue: q2 si ɔcretiue sumerentur tunc nõ sequeretur. quia nõ sequitur hoc est album: ergo nõ est quantũ: sed bene sequit̃ hoc est albedo: ergo nõ est quantitas. Maius vt hic sumitur ẽ quod supra ponitur alicui in potentia τ virtute. minus est quod ei supponit̃. Locus a maiori ẽ habitudo ipsius maioris ad minus: et est semꝑ destructiu⁹: vt rex non pt̃ expugnare castrũ: ergo nec miles. Maxima: si id quod magis videtur inesse nõ inest nec id qđ minus videtur ineẽ nõ inerit. Locus a minori est hitudo minoris ad maius. τ est semꝑ cõstructiu⁹ vt miles põt expugnare castrũ ergo τ rex. Maxima: si id quod min⁹ videtur inesse inest et id qđ magis videtur inesse inerit. Similitudo est rerum differentiũ eadẽ qualitas. Loc⁹ a simili est habitudo vni⁹ similiũ ad reliquũ et tenet cõstructiue τ destructiue: ɔstructiue sic. sicut risibile ĩest homini: ita hinibile inest equo: sed risibile inest homini vt ꝓpriũ: ergo hinibile ĩest equo vt propriũ: maxia de similibus idẽ est iudiciũ. Destructiue sic. sicut risibile inest homini. ita hinibile inest equo. sed risibile nõ ĩest homini vt genus. ergo nec hinibile inest equo vt genus. maxima. De similib⁹ idem est iudicium.

¶ Sciendũ est primo q̄ disparata que intelligũtur ꝑ opposita sic diffiniuntur. sunt que nõ possunt verificari de se inuicẽ vt homo τ asin⁹. vnde pro loco a disparatis ponit̃ talis regula. ab affirmatiõe vni⁹ disparatorũ đ aliquo subiecto ad negationẽ alterius est bona ɔña. vt bene sequitur sortes est hõ ergo sortes nõ est asinus. τ debet intelligi ista regula in abstractis et cõcretis predicamẽti substantie. q2 in cõcretis accidẽtiũ nõ oportet q̄ valeat: vt nõ sequitur lac est albũ g̃ nõ est dulce cũ añs posset esse verũ sine consequente. sed bñ sequitur in abstractis: vt albedo est dulcedo: g̃ non est nigredo. Ex quo sequit̃ q̄ faciendo istũ locũ a disparatis oportet ponere disparata a parte predicati et nõ a parte subiecti. ideo nõ sequitur albedo ẽ qualitas. g̃ nigredo nõ est qualitas: τ hoc quãdo predicatum nõ singularisat̃: q2 tũc bñ sequeret̃ vt albedo ẽ hec qlitas. g̃ dulcedo nõ est hec qualitas.

De loco a disparatis.

Sciendũ est secũdo q̄ maius capitur dupliciter. vno mõ pro fortiori τ minus pro debiliori. τ sic non capitur hic. alio mõ capitur maius ꝓ illo quod habet maiorem apparentiã inessendi alicui subiecto. et min⁹ ꝓ illo qđ habz minorem apparentiã inessendi subiecto. vt debellare castrum habet maiorẽ apparentiã essendi q̄ debellare ciuitatẽ ceteris paribus. Et debellare prouinciã habet minorẽ apparentiã essendi q̄ debellare castrũ. Unde loc⁹ a maiori tenet destructiue triplr̃. Primo mõ comparando vnũ predicatum duob⁹ subiectis vt rex nõ põt debellare castrũ. g̃ neq̄ miles. Secũdo cõparando duo predicata vni subiecto. vt rex nõ põt debellare castrũ ergo neq̄ villã. Tertio cõparãdo plura predicata plurib⁹ subiectis vt rex nõ põt debellare castrũ ergo miles nõ põt debellare totam prouinciã. Sed locus a minori tenet affirmatiue triplr̃. vno modo cõparando vnũ predicatuz ad duo subiecta. vt miles potest debellare castrũ ergo τ rex. Secundo ɔparando duo predicata vni subiecto vt rex põt debellare ciuitatẽ ergo τ castrũ. Tertio cõparãdo plura predicata plurib⁹ subiectis. vt miles põt debellare prouinciã. ergo rex põt debellare castrũ. et maxime oĩm istorum satis patent in textu.

De loco a maiori et minus

Sciendũ est tertio q̄ similitudo potest capi duplr̃. vno mõ ꝑ ɔuenientia alicui⁹ rei cuz alia re in q̃litate: τ sic dicit̃ q̄ similitudo est rerum differentiuz eadem qualitas. alio mõ capit̃ pro totali apparentia verificationis alicui⁹ predicati de aliquo subiecto τ sic capit̃ hic similitudo. vnde locus a simili tenet affirmatiue et negatiue. et hoc tripliciter. primo mõ cõparando vnũ predicatum pluribus subiectis. vt bene sequitur. sicut sorti ĩest risibile ita platoni inest risibile. sed sorti inest vt propriũ: g̃ platoni inest vt propriũ. Secũdo comparãdo duo predicata vni subiecto. vt sicut homini inest risibile ita et flebile. sed risibile inest homini vt ꝓpriũ: ergo τ flebile. Tertio ɔparando duo predicata duob⁹ subiectis. vt sicut risibile inest homini. ita hinnibile inest equo. sed risibile inest homini vt proprium. ergo hinibile inest equo vt proprium. et tot modis tenet negatiue: cuius exempla satis patent per alia. sed maxima omniũ istorum est ista. de similibus simile est iudicium.

Arguitur sic primo. nõ sequit̃ sortes est homo. ergo sortes nõ est sciens et tamen arguitur per locum a disparatis: igitur. ¶ Secundo sic argui̇t̃. nõ sequitur rex nõ potest portare pondus centũ librarũ ergo neq̄ miles. et tñ argui̇t̃ ꝑ locuz a maiori: igit̃. ¶ Tertio sic. sicut se habet negatiua ad negatiuaz. ita affirmatiua ad affirmatiuam. Sed vniuersalis negatiua infert vniuersalem negatiuã in cõuersione simplici. ergo vniuersalis affirmatiua infert vniuersalem affirmatiuam in conuersione simplici. et tñ argui̇t̃ per locum a simili: igitur.

Ad primum dicitur q̄ non bene ar-

guitur per concretum accidentia. ¶ Ad secundū dicitur ꝙ magis arguitur per locuz a minori. ꝙ a maiori. ideo non bene sequitur. ¶ Ad terciū dicitur ꝙ non bene arguitur quia non arguitur ea parte qua sunt similia.

Textus.

Quid est proportio.

Proportio est rerū differentiū eadez habitudo. Locus a proportione est habitudo vnius ꝓportionabiliuz ad reliquū: vt sicut se hz rector nauis ad nauem. ita se habet rector scolarū ad scolas. sed in naui regenda eligendus est rector nō sorte sed arte: ergo in scolis regēdis eligend⁹ est rector non sorte sed arte. Maxima de ꝓportionalibus idē ē iudiciū. Differt autē iste locus a loco a simili: quia in loco a simili sumitur cōparatio ſm similitudinē inherentie: vt sicut risibile inest homini ita hinnibile inest equo. In loco autē a proportione nō attenditur similitudo inherentie. sed cōparatio habitudis vt sicut se habet rector nauis ad nauē ita se habz rector scolarū ad scolas. Trāssumptio ē duplex. Quedam enī est qn dictio vel oratio vnū significans trāssumiť ad significandū aliō ꝓpter similitudinē aliquā in eis repertam. vt hec dictio ridere transsumiť ad significādū florere cū diciť pratū ridet. Simiľr oratio trāssumiť cū diciť littus arať. i. opera ꝑditur sicut solet dici cū qs inuanū laborat. et hec trāssumptio pertinet ad sophisticuz. Alia est qn nomē magis notuz sumiť ꝓ noīe minus noto: vt si debeat probari ꝙ phūs nō inuidet ⁊ fiat transsūptio ad hoc nomē sapiēs et ista trāssumptio ꝑtinet ad dialeticum. Locus a trāssumptione est habitudo trāssumptionis ad trāssumptū vt sapiens nō inuidet. ġ phūs nō inuidet. Maxima. qcquid alicui cōuenit sub noīe magis noto eidē cōuenit sub nomīe min⁹ noto: differt aūt iste locus a loco a nominis iterpretatione: qꝛ in loco a nominis iterpretatiōe accipiť diffinitio siue expositio nominis: vt si exponať hoc nomē phūs ꝑ hoc qđ est amator sapientie. In loco aūt a trāssumptiōe nō accipiť expositio siue descriptio noīs: sꝫ ꝓ vno noīe min⁹ noto accipiť aliō nomē magis notū. ꝑ qđ faciľr pōt ꝓbari ꝓpositū. ¶ Auctoritas vt hic sumiť ē iudiciū sapietꝭ i sua scia. vñ iste loc⁹ solꝫ dnoiari a rei iudicio. Loc⁹ ab auctoritate ē habitudo auctoritatis ad illō qđ ꝑ eā ꝓbať. Et tꝫ ꝯstructiē solū vt astronom⁹ dicit celū eē volubile. ġ celū ē volubile. Maxima: vnicuiqꝫ experto in sua scientia credendum est.

¶ Primo sciendū est que differētia est inter ꝓportionē et ꝓportionabilitatē: qꝛ ꝓportio est habitudo vni⁹ ꝗtitatis ad aliā existentis eiusdez generis vt habitudo vni⁹ ad duo: et dicitur notanter existentis eiusdē generis: qꝛ ꝗtitates diuersorū generū nō proportionantur adinuicez vt linea et nūerus. sed proportioabilitas est habitudo vel similitudo vni⁹ proportiōis ad aliā que vocatur ab aliquib⁹ proportio proportiōis vt naute ad nauē est ꝓportio et doctoris ad scolas regendas: sed habitudo vel similitudo illarum ꝓportionū vocatur proportionabilitas. Ex quo sequiť ꝙ iste locus proprie debet dici a ꝓportionabilitate et tenet affirmatiue ⁊ negatiue dūmō arguatur quo ad illa in quibus est similitudo et proportio vt sicut se habz nauta ad nauem regendā. ita doctor ad scolas regendas. sꝫ ad nauē regendā debet eligi nauta expertus in arte. ergo ad scolas regēdas debet eligi doctor expertus in arte. Et diciť notāter dūmō arguatur quo ad illa ī quibus est ꝓportio. qꝛ aliter nō sequeretur vt nō sequitur. sicut se habet nauta ad nauē regendā: ita doctor ad scolas regēdas sed nauta ad nauē regendā īdiget remis: ergo doctor ad scolas regendas indiget remis. ⁊ siľr posset argui negatiue. Et aduerte ꝙ iste loc⁹ se habet ad locū a simili sicut inferius ad suuz superius sic ꝙ omnis locus a proportiōe est locus a simili: sed non econtra.

Sciendū est ꝙ per locum supradictum intelligitur alius locus qui vocať locus a transmutata proportione qui fit a comparatione primi ad tertiū ⁊ secundi ad quartū propter cōparationē primi ad secundū et tertij ad quartum in proportionabilitate vt sicut se habz vnū ad duo. ita quattuor ad octo: qꝛ vtrobiqꝫ est proportio dupla: ergo transmutando proportionez sicut se habet vnū ad quattuor ita duo ad octo quia vtrobiqꝫ est proportio quadrupla. Et aduerte ꝙ iste locus proprie tenet in proportionibus quātitatis tam numerorum ꝙ magnitudinū. Etiam videtur ſm aliquos ꝙ teneat in proportionalibus oppositionum vel proportionuꝫ

et de hoc magis videbitur in logics. sed in alijs modis nō tenet vt nō sequitur sicut se habz corpus ad hoc corpus:ita locus ad hūc locū: ergo transmutando ꝓportionē sicut se habet corpus ad locū.ita hoc corp⁹ ad hunc locū:sed corp⁹ nō potest esse sine loco:ergo hoc corpus non potest esse sine hoc loco.

De loco a trāssumptione.

Sciendū est tertio ꝙ transsūptio potest capi dupliciter. vno modo vt est acceptio noīs vel orationis habētis significatū principale ꝓ significato minus principali ꝓpter aliquaz similitudinē inter illa repertam:vt si florere acciperetur pro ridere.ꝛ sic nō est hic ad ꝓpositum. Alio mō capitur vt est acceptio noīs magis noti pro noīe minus noto ipis supponētibus ꝓ eodē vt capiēdo ly sapiens loco huius noīs phūs. et sic sumitur hic. Unde locus a trāssumptione est habitudo noīs magis noti ad nomē min⁹ notū. et tenet affirmatiue ꝛ negatiue eodē mō sicut locus ab interp̄tatione vt sapiens currit:ergo phūs currit:negatiue vt sapiēs nō currit: ergo philosophus nō currit. maxima quicq̄d dr̄ de noīe magis noto:etiā de noīe minus noto:etiā quicquid remouetur a noīe magis noto ꝛ a noīe minus noto. Et aduerte ꝙ iste locus nō est extrinsecus cum terminus inferēs ꝛ terminus illatus supponāt ꝓ eodē. Sed pro loco ab auctoritate

De loco ab auctoritate.

est aduertendū ꝙ auctoritas nō est aliud ꝙ iudiciū sapiētis experti in aliqua scientia de pertinētibus ad suam sciam:ꝛ tenet tantū affirmatiue. exemplū vt aristoteles dicit esse decem predicamēta:ergo decez sunt p̄dicamēta. maxima cuicūqꝫ experto in sua scīa credendum est ꝛ ad istum locū reducitur locus a cōi fama: vt cōmunis fama dicit hoc:ergo sic est. Et aduerte vltra ꝙ iste locus nō est ꝓprie efficax nisi auctoritas sit ab illo qui nō potest mentiri sicut deus.

Arguitur sic primo: non sequitur sicut se habz illa propō nullus homo est animal ad istā nullū aīal est hō:sic se hz illa aliqđ aīal nō est hō ad istam:aliq̄s hō nō est aīal: sed prīa infert scđam ꝑ cōuersionē:ergo tertia infert q̄rtam ꝑ cōuersionē. ¶ Scđo sic: quelibet creatura pōt dicere falsum: ergo pōt mentiri ꝛ deficere in suis auctoritatibus. ꝛ per ꝯñs locus ab auctoritate nō tenet ab auctoritate dicta a creatura. ¶ Tertio sic. locus a trāssumptōe est loc⁹ intrinsecus cum terminus inferens ꝛ termin⁹ illatus supponant pro eodem: ergo male dicitur ꝙ est locus extrinsecus.

Ad primū dr̄ ꝙ ibi nō arguitur ea parte qua tales propōnes habent proportionē adinuicē:sed ea parte qua non cōueniunt: etiaz locus a proportione solum tenet in ꝓportione quātitatiua scꝫ magnitudinis ꝛ nūerorū ꝛ nō in proportione propositionū saltem in cōuertēdo vel opponēdo. ¶ Ad scđm dicitur ꝙ argumenta que fiūt ab auctoritate creature nō sunt multum effectiua virtute illius auctoritatis:sūt tamen aliqualiter ꝓbatiua qđ sufficit. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ locus a trāssumptione est locus intrinsecus:ꝛ intelligitur ꝑ locū ab interpretatione:ꝛ de ipso male determinauit petrus hyspanus ponēdo ipuz inter locos intrinsecos.

¶ Sequitur de locis medijs.

Quid aūt sit locus medius dictū est prius. Locorum mediorum alius a cōiugatis:alius a casibus : ꝛ alius a diuisione. Coniugata ꝛ casus differunt sic; quia vniuocū siue principale siue abstractum qđ idez est:dicitur cōiugatuz cum suo denominatiuo vt iusticia ꝛ iustum.albedo ꝛ albuz. Casus autem dicuntur ea que cadunt a principali:vt iustū ꝛ iuste a iusticia. Et differentiam hanc assignat aristoteles in scđo thopicoꝝ. Locus a coniugatis est habitudo vnius cōiugatorum ad reliquum: vt iusticia est bona:ergo iustum est bonuz. Maxima quicquid conuenit vni coniugatoruz cōuenit et reliquo:ꝛ si vnum coniugatoꝝ inest:inest ꝛ reliquū. Locus a casibus est habitudo vnius casuum ad reliquum:vt iustum est bonum:ergo quod iuste fit bene fit. Maxima. Qđ vni casui conuenit:cōuenit ꝛ reliquo et econuerso sumitur argumentum a casibus ꝛ a coniugatis.

¶ Primo sciendū est ꝙ cōsequēter determinādum est de locis medijs q̄ sunt tres. s. a ꝯiugatis a casib⁹ ꝛ a diuisiōe. vñ ꝯiugata sūt cōcretum ꝛ ei⁹ abstractū vt albedo ꝛ albū. ꝛ dicūtur ꝯiugata q: de ꝑ se significato idē īportant aliter tñ ꝛ aliter q: concretum importat formā sub actuali inherētia ad subiectū:sed abstractū sic nō īportat

De loco a cōiugatis.

Uñ loc⁹ a cōiugatis est hītudo vni⁹ ꝯiugatorū ad reliquū ꝛ tenet tam cōstructiue ꝙ destructiue virtute illius regule si abstractū enūcietur de abstracto:ita cōcretū de cōcreto ꝛ ecōtra : ꝛ hoc in predicationibus essentialibus:quia nō sequitur albuz est dulce:ergo albedo est dulcedo. Et aduerte ꝙ iste locus nunq̄ debet fieri respectu vni⁹ p̄dicati. sed respectu pluriū:iō nō sequit̄ album est coloratū:ğ albedo est colorata. Et si q̄s dicat cōtra:q: bene seq̄tur iustū est bonū:ğ iusticia est bona:ꝛ tñ arguit̄ respectu vnius predicati. dr̄ ꝙ bona accipit̄ loco abstracti scꝫ bonitatis Et aduerte etiaz ꝙ debet intelligi dūmodo nō sit factū miraculū circa formā abstracti. ꝛ ꝙ sit sufficiēs denominare subiectū:q: tūc nō opꝫ illū locū valere:q: ꝯcretū īportat formā sub actuali inherētia ad subm:iō ꝯcretū nūq̄ vꝫ poni nisi for

ma p̄ ip̄m ĩportata actualr̄ inhereat subiectuz.

Sciendū est scd̄o q̄ quādo argui tur p̄ istū locū affirmatiue cauendū est q̄ nō arguatur in vltimate abstractis: ideo nō sequitur hō est aīal: ergo humanitas est aīalitas. Qn̄ vltimate abstractū est qd̄ abstrahit a supposito proprio vt humanitas ⁊ aīalitas ⁊ sic de alijs. ⁊ illa vltimate abstracta nunq̄ possunt de aliquo verificari nisi forte de seipsis. Cauendū est etiam q̄ qn̄ arguit̄ negatiue p̄ illū locū. puta a negatiōe abstracti de abstracto q̄ arguat̄ in abstractis p̄ se: ideo nō sequitur albedo nō est dulcedo: ergo albū nō est dulce. Sed qn̄ arguit̄ a negatiōe concreti de concreto ad negatōem abstracti de abstracto: tenet in oībus concretis siue talia cōcreta sint per se siue nō: vt bene sequitur album nō est dulce: ergo albedo non est dulcedo.

De loco a casibus

Sciendū est tertio q̄ casus dicuntur nomen adiectiuū ⁊ suū aduerbiū vt iustū et iuste. ⁊ dicūtur casus. quia ambo cadunt ab abstracto. vnde loc⁹ a casib⁹ est hitudo vni⁹ casuū ad reliquū ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. affirmatiue vt iustū est bonuz: ergo q̄ iuste fit bene fit. ⁊ solū tenet in p̄dicationibus essentialib⁹ ⁊ ō nō sequit̄ albū est dulce: ergo q̄ albe fit dulciter fit: negatiue vt iustuz nō est viciosum: ergo qd̄ iuste fit nō viciose fit. Et aduerte q̄ qn̄ fit negatiue debet fieri inter illa que nunq̄ de se inuicē verificari possunt: ⁊ dr̄ ille loc⁹ a casib⁹ in numero pluraliter: quia in antecedente ponūtur plures casus.

Arguitur sic primo: non sequitur albū est coloratū: ergo albedo est colorata: ⁊ tn̄ arguit̄ p̄ locū a cōiugatis agit̄. ¶ Scd̄o sic. nō seq̄tur albedo est color: ergo albū est coloratum. posito q̄ albedo sit sep̄ata a subiecto: q: tūc an̄s est verum ⁊ p̄ns falsum. ¶ Tertio sic. nō sequit̄ iust⁹ est liberalis: ergo qd̄ iuste fit liberal'r fit. quia pater potest extrahere pecunias iuste a filio: ⁊ tamen hoc nō fit liberaliter.

Ad primū dicitur q̄ nō bene arguitur: quia ar̄ respectu vni⁹ p̄dicati: ⁊ tn̄ deberet argui respectu diuersoꝝ. ¶ Ad scd̄z dr̄ q̄ talis locus intelligit̄ dū mō circa formā abstracti non sit factū miraculū ⁊ q̄ ip̄a sit sufficiēs denoīare subiectū: ideo quādo arguitur in an̄te debēt p̄pric addi tales cōditiōes. ¶ Ad tertiū dicit̄ q̄ nō bn̄ ar̄ p̄ locū a casib⁹: q: talis loc⁹ solum tenz in cōcretis et aduerbijs per se.

Diuisionū: alia fit per negationem vt sortes ē hō aut nō hō: sed nō ē non homo: ergo est homo: maxima: si aliq̄ duo cōdiuidāt aliquod tertiū posito vno remouetur reliquū. Alia autē fit per negationem: et hec fit sex modis tribus p̄ se ⁊ trib⁹ per accidens. Prima dīo per se ē generis in species vt animaliū aliud hō aliud brutū. Secūda ē totius ĩtegralis in suas partes vt dom⁹. alia pars ē p̄ies. alia tectuz alia fundamentū. Tertia vero ē vocis in significata: vt canis: alius latrabilis: alius piscis marin⁹. alius sid⁹ celeste. Diuisionum vero per accidens. Prima ē subiecti in accidētia. vt aīalium: aliud sanū: aliud egruz. Secūda diuisio ē accidentis in subiecta vt sanoꝝ: aliud brutū: aliud hō. Tertia est accidētis ĩ accn̄tia: vt sanoꝝ: alid̄ calidum aliud frigidum. Locus a diuisione est habitudo vni⁹ ꝯdiuidentiū ad reliquū: ⁊ si sortes est aīal aut est aīal rōnale aut irrōnale: sed nō est irrōnale: ergo rōale. Maxima posito vno mēbroꝝ diuidētiū in aliquo subiecto remouetur reliquuz ⁊ similiter in qualibet alia diuisione.

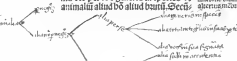
¶ Et hec de locis dicta sufficiant.

Diuisio quot modis capitur.

s Ciendum est primo q̄ diuisio pōt capi dupl'r. vno mō p̄ reali sep̄atione partis a parte quādmodū lignū diuiditur et sic p̄prie nō capit̄ hic. alio mō accipit̄ pro acceptiōe aliquoꝝ q̄ adequate ⁊ a posteriori manifestant aliud quo ad eius potestatē seu cōitatem: ⁊ sic capit̄ hic ⁊ est duplex. q̄dam est que dat̄ p̄ negationē vt aīaliū alid̄ hō aliud nō homo. ⁊ illa est semp̄ bimēbris ⁊ dat̄ p̄ īmediata. alia est diuisio q̄ dat̄ p̄ affirmationē vt aīaliū aliud hō aliud brutum ⁊ illā non opz esse bimēbrem semp̄ nec dari p̄ opposita nec p̄ īmediata. Et diuidit̄ in diuisionē per se ⁊ p̄ accn̄s. p̄ se est triplex. q̄dam est generis in suas sp̄ēs vt aīaliū aliud hō aliud brutum ⁊ ad istā reducit̄ diuisio generis in suas differētias. ⁊ diuisio sp̄ēi in īdiuidua. Alia est toti⁹ integralis in suas partes. vt dom⁹ diuidit̄ in parietē tectum ⁊c. ⁊ ad istaz reducitur diuisio totius essentialis in suas partes vt hō diuidit̄ p̄ corpus ⁊ aīam. Alia est diuisio vocis in sua significata. vt canū alius latrabilis. alius piscis marin⁹. ali⁹ sydus celeste. ⁊ illa dr̄ diuisio equoci in sua equocata. Sed diuisio p̄ accn̄s est triplex scz subiecti in sua accidētia. vt aīalium aliud albū aliud nigrū. Alia est diuisio accidētis in subiecta vt alboꝝum aliud hōs alid̄ equus. alia est diuisio accidētis in accidentia. vt alboꝝ aliud dulce aliud amarum.

Quid est locus a diuisione

Sciendum est scd̄o q̄ locus a diuisione est habitudo vni⁹ diuidentiū ad reliquuz et tenet ꝯstructiue ⁊ destructiue. Pro cuius declaratione ponūtur aliq̄ regule. Prima ab affirmatione diuisi de aliquo subiecto cū negatione alterius mēbri de eodem subiecto vel oīm dep

to vno ad affirmationē alteri⁹ est bona ꝯña: vt fortes est aīal ꝛ nō est irrōnalis. ergo est rōnal. Et dicit notanter vel omniū dēpto vno: q: quādo diuisum hꝫ plura mēbra ꝙ duo: tūc nō seqtur ab affirmatione diuisi ꝛ negatione vni⁹ mēbri ad affirmationē alterius. vt nō sequitur sol est causa caloris ꝛ nō est causa formalis. ergo ē causa materialis. Maxima. si diuisum affirmetur de aliquo subiecto ꝛ vnū, vel oīa dēpto vno negent. de eodē tūc aliud affirmat de eodem.

Sciendum est tertio ꝙ secūda regula est ista ab affirmatiōe diuisi de aliquo subiecto ꝛ ab affirmatione alicu⁹ mēbri de eodeꝫ subiecto ad negationē alterius membri vel aliquoꝝ mēbrorum est bona ꝯña. dū modo mēbra diuidentia nō coincidāt adinuicē: vt fortes est et est rōnalis: ergo nō est irrōnalis. Et dicit notanter dū mō mēbra diuidētia: nō coincidant: q: tunc nō sequeret: vt nō sequit felicitas hūana est bona, ꝛ est delectabilis: ergo nō est honesta. nam illa mēbra honestum ꝛ delectabile q̄ diuidunt bonū possunt coincidere adinuicem.

Arguitur sic primo ens nō diuiditur per nō ens: ergo nulla diuisio dat per negationē: q: in tali alterum extremū est nō ens. cū sit extremū ꝯtradictionis. ¶ Scdo sic. nulla cōsequentia formalis tenet p aliquē locū dialecticum. sed illa est formalis oīe aīal est rōnale vl' irrationale. sed fortes est aīal ꝛ nō est irrōnal: ergo est rōnalis. ¶ Tertio sic: non seqtur fortes est colorat⁹ ꝛ nō est niger: ergo est albus.

Ad primū dicitur ꝙ talis negatio que est alterum mēbrum dicit negatio ꝓsupponens affirmationē: ꝛ cū dicit aīalium aliud hō aliud nō homo sensus est aīalium aliud est aīal quod nō est homo. ¶ Ad scdm respōdetur ꝙ locus a diuisione est locus dialectic⁹ ꝛ dico ꝙ illa ꝯña est formalis ꝛ nō fundata in loco a diuisione. sed in illa regula, a tota disiūctiua cuꝫ negatione vni⁹ partis ad positionē alteri⁹ est bona ꝯña. ¶ Ad tertiū dr ꝙ illa diuisio nō est bona: q: opꝫ negare oīa mēbra dēpto vno si diuisum habeat plura mēbra diuidentia.

¶ Sequitur sextus tractatus.

Sillogismoruꝫ alius est demōstratiu⁹ alius dialecticus alius sophistic⁹ siue litigiosus. Sillogismus demonstratiu⁹ est q̄ ex primis veris ꝛ immediatis est sillogisat⁹ aut ex talibus q̄ per oīe aliqua prima ꝛ vera principiū sue cognitiōis sumpserūt Dialeticus ex ꝓbabilib⁹ est sillogisatus. Sophisticus vt diffinitur ab aristotele in elencbis est qui appareꝫ esse sillogismus ꝛ nō est aut qui ē sillogism⁹ sed nō est conueniens rei.

Silloꝝ diuisio.

Primo sciēduꝫ est ꝙ postq̄ determinatum est de sillogismo dialectico ꝛ locis dialecticis. hic ꝯsequenter in isto sexto tractatu dētermināndum est de sillogismo sophistico q̄ est subiectum huius scientie. ꝛ eius ꝓpria passio ē generatiuū assensus falsi vl' erronei. ¶ Et si q̄s dicat fallacie sunt subm hui⁹ sciē cū talis scīa denoīetur a fallacia. Respōdet ꝙ nō sequitur vū fallacia nō est subm sed est bū ꝯfirmatiua sillogismi sophistici sicut locus est ꝯfirmatiuus argumēti dialetici ꝛ vtilitas hui⁹ sciē est cognoscere defect⁹ sillogismoꝝ sophisticoꝝ. vnō sillogismus sophisticus est q̄ est apparēs ꝛ nō exīs apparens supple bon⁹ vel ꝓbatu⁹ ꝛ nō existēs supple talis qualis apparet. ¶ Et aduerte ꝙ in quolibet sillogismo sophistico siue elēcho sophistico due sunt cāe scꝫ cā apparētie ꝛ cā defectus. cā apparētie est obseruatio alicui⁹ ꝯditionis vel aliquaꝝ ꝯditionū reqsite vel reqsitaruꝫ ad verū elenchū: sed cā defectus est nō obseruatio omniū ꝯditionū reqsitaꝝ ad verū elenchuꝫ et est triplex sillogism⁹ sophistic⁹ scꝫ peccās in materia. peccās in forma. ꝛ peccās in materia et in forma simul. peccās in forma est q̄ non disponit in mō ꝛ figura. sed peccans in materia ē cuius altera p̄missarum est falsa: vel cuius ans nō est ꝓbatiuū ꝯñtis, sed peccās in materia et forma sil' est q̄ nō disponit in mō ꝛ figura: ꝛ cuꝫ hoc altera p̄missaꝝ est falsa vel cui⁹ ans nō est ꝓbatiuū ꝯsequētis dummodo in talib⁹ sit apparentia siue similitudo veri elechi.

Quot sūt cause, in quolibet sillo sophistico.

Sciendum est scdo ꝙ p̄ter sillogismum dialeticū ac sophisticū. q̄ sunt sillogismi cōtracti: est vn⁹ ali⁹ ꝯtract⁹ q̄ dr sillogism⁹ demonstratiu⁹ ꝛ est q̄ ex p̄missis veris ꝛ imediatꝫ est sillogisat⁹ aut ex talib⁹ q̄ per aliq̄ p̄missa vera principiū sue cognitionis sumpserunt. Et in illa diffinitione dat intelligi duplex demōstratio scꝫ ꝓpter q̄d est potissima: ꝛ ē illa q̄ ꝓcedit ex primis veris ꝛ imediatis. i. cui⁹ premisse sūt vere ꝛ imediate. alia est demōstratio nō potissima cui⁹ p̄misse possunt ostendi per p̄missas veras ꝛ imediatas. exemplū primi vt oīe aīal rōnale est risibile oīs hō est aīal rōnale. ergo omnis homo est risibilis: exemplum secūdi vt omnis homo est risibilis. petrus est homo. ergo petrus est risibilis.

Duplex dēmōstratio.

Sciendum est tertio ꝙ scīa que habetur in isto tractatu vocatur scīa sophistica. ¶ Et si q̄s dicat: ꝙ nō est vera scīa. Rūdetur ꝙ scīa sophistica pōt capi dupl'r. vno mō: ꝓ habitu ꝯclusionis acq̄sito per vsum argumētatiōis sophistice cuiōi esset habit⁹ hui⁹ ꝯclusionis. oē sanum est aīal. vrina est sana: ꝙ vrina est aīal: et sic nō est vera scīa. Alio mō capit ꝓ habitu cōclusionis p demōstrationē acq̄sito in qua ꝯclusione demonstratur passio sillogismi sophistici de sillogismo sophistico ꝛ talis est vera scientia

Utrū sci entia sophistica sit scia.

et docet formare argumētationes sophisticas et eas debite soluere. ¶ Circa hoc querit᷑ vtrū bene sequatur sortes fingit se esse sophistam: ergo sortes est sophista. Et videt᷑ ꝙ sic: q2 bene sequitur sortes fingit se esse sophistā: ergo ostēdit se esse talē qualis non est: ergo est sophista q2 sophista est vir copiosus in sapiētia apparēte ꝛ nō existente. Pro solutione supponit᷑ primo quid sit ꝯña. vn̄ ꝯña est habitudo ꝯsecutionis antecedētis ad ꝯñs. ꝛ notāter dicit᷑ habitudo ꝯsecutionis ad differentiaꝫ habitudīs q̄ est ex natura ꝛ habitudo talis ꝯsecutionis est q̄n est impossibile ita esse sicut per añs significatur quin ita sit sicut per ꝯñs significat᷑. Supponit᷑ vlterius ꝙ sophista pōt capi dupl'r. vno modo pro illo qui hꝫ artem sophisticā ꝛ sic nō sequit᷑. alio modo idem est ꝙ apparēs ꝛ nō existens. ꝛ tunc dico ꝙ illa ꝓpositio sortes fingit se esse sophistā cōscando cum sophistis implicat ꝯtradictionē puta ꝙ sit sophista: ꝛ ꝙ non sit sophista. nam ꝓpositiones affirmatiue de fingit exponūtur ꝑ vnā ꝓpōnē affirmatiuā de apparet ꝛ per vnam ꝓpositionē negatiuaꝫ: vt sortes fingit se esse sophistam. id est apparet esse sophistā ꝛ nō est sophista. ꝛ tūc dico ꝙ ꝯña est bona.

Quid sit cōsequētia

Arguitur sic p̄mo. sillogism⁹ sophisticus nō est sillogism⁹: ergo nō est apparēs sillogismus: ꝯña pꝫ per locuꝫ a parte in modo ad suum totū. ¶ Scdo sic: sillogism⁹ sophisticus est generatiu⁹ deceptionis: ergo de ipo non est scientia: ꝛ per ꝯñs nō est subiectum hui⁹ sciē. ¶ Tertio sic: sciētia sophistica nō est vera sciā. sed solū apparēs: ḡ frustra hic determiat᷑ de ea.

Ad p̄mū d̄r ꝙ male arguitur quia arguitur cū determiatione diminuēte. ¶ Ad scd̄m dicit᷑ ꝙ licet generatiuuꝫ deceptionis sit ꝑ isto sillogismi sophistici. nō tn̄ ꝓpter hoc seq̄tur quin de ipso possit haberi scientia tanq̄ de scibili remoto. ¶ Ad tertium patet solutio in tertio notabili.

Quid sit disputatio.

Disputatio est actus sillogisticus vni⁹ ad alterū ad aliqd̄ ꝓpositū ostendendū. Disputationis quattuor sunt spēs scꝫ doctrinalis dialectica temptatiua ꝛ sophistica. Disputatio doctrinalis ē q̄ sillogisat ex ꝓprijs p̄ncipijs vni⁹ cuiusq3 discipline. ꝛ non ex his q̄ vident᷑ r̄ndenti. Et huius disputationis instrumētuꝫ est sillogismus demōstratiu⁹. Disputatio dialectica est q̄ ex ꝓbabilib⁹ sillogisat ꝛ est collectiua cōtradictionū ꝛ ei⁹ instrumentū est sillogism⁹ dialecticus. Temptatiua vero disputatio est que sillogisat ex his q̄ vidētur respōdēti et necesse est cū scire q̄ se simulat habere sciam. Huius aūt disputatiōis instrumentū est sillogism⁹ temptatiuus. Sillogismus tēptatiu⁹ est qui ꝓcedit ex his q̄ vidētur respōdenti: disputatio sophistica est q̄ ꝓcedit ex his q̄ vident᷑ ꝓbabilia ꝛ nō sunt. Huius aūt disputationis instrumentuꝫ est sillogismus sophisticus.

¶ Primo sciendum est ꝙ disputatio est actus sillogisticus vni⁹ ad alterū formaliter vel equiualenter ad aliqd̄ ꝓpositum .i. ad aliquem finem ostendēdum. ꝛ potest capi dupliciter. vno modo large ꝛ sic tunc diffinitur: est actus argumentatiuus ꝛ ꝓbatiuus vel apparēter probatiuus vnius ad alterū ad aliquem finem ostendendum. ꝛ sic disputatio sophistica bene est disputatio. Alio modo capitur stricte. ꝛ tunc est actus argumentatiuus ꝛ probatiuus vnius ad alterum ad aliquem finem ostendendum: ꝛ sūt quattuor scꝫ doctrinalis dialectica temptatiua et sophistica siue litigiosa: quia sunt tot disputationes quot sunt fines intenti ab opponente sed solū sunt quattuor fines: quia vel opponēs intendit generare scientiam in respondente: ꝛ sic est doctrinalis vel opinionem et sic est dialectica vel habere experimentum ꝛ sic est temptatiua: vel vanaꝫ gloriam in hoc ꝙ ducat respondentem ad methan. ꝛ sic est sophistica.

Sciendum est scdo ꝙ pro declaratione disputationis doctrinalis in qua dicitur ꝙ procedit ex proprijs principijs alicuius sciē aduerte ꝙ propria principia alicuius scientie sunt duplicia: scꝫ complexa vt premisse. ꝛ incōplexa ꝛ sunt tria: scꝫ subiectum attributionis illius scientie. diffinitio ꝛ propria passio eius ex quibus componuntur premisse que dicūtur p̄ncipia complexa. ideo principia incomplexa huius scientie sunt sillogismus sophisticus diffinitio ꝛ propria passio eius. sed premisse cōposite ex illis sunt principia complexa. vnde finis disputationis doctrinalis est generare scientiā et finis dialectice est generare opinionem. ꝛ dicitur collectiua contradictionum: quia ꝑ ipsaꝫ potest concludi vtraq3 pars contradictionis nisi sit impossibilis. sed finis tentatiue est habere experientiam de scientia respondentis: ið ipsa procedit ex illis que vidētur esse probabilia respondenti. ¶ Et aduerte ꝙ nō est incōueniēs ꝙ aliqua disputatio dicatur doctrinalis ꝛ tentatiua s̄m tamen diuersos fines. Ex quo patet ꝙ disputationes dicunt᷑ differre ꝑ suos fines.

Que sit ꝓpria p̄ncipia alicuius sciētie.

Sciendum est tertio ꝙ cōsequēter mouetur talis difficultas. an mala consequentia sit cōsequētia. Et arguitur ꝙ sic. mala consequentia habet añs ꝛ ꝯsequēs ꝛ notam illationis: ergo est ꝯña. Item omnis argumentatio est consequentia. mala ꝯsequētia est argumēta

tio: ergo mala ꝯña est cõsequentia. ¶ In oppositũ arguit̃ ꝙ mala argumẽtatio nõ est argumẽtatio: ergo nec mala ꝯña est cõsequẽtia. añs ꝓbatur: quia mala argumentatio nõ hꝫ necessariam illationẽ ꝯñtis ex antecedẽte. ¶ Pro declaratione ponũtur alique ꝓpões. prima ꝯña dicitur de bona ꝯña ⁊ mala: sicut homo dr̃ de hoĩe viuo ⁊ hoĩe picto. s. equiuoce equiuocatiõe a cõsilio. ideo ista est vera de rigore sermõis oĩs consequentia est bona: quia ꝯña in subiecto stat ꝓ cõsequentijs bonis. ¶ Scõa ꝓpositio: sicut illa nõ est ꝯcedenda hõ pictus est homo. ita ista nõ est cõcedenda ꝯña mala est cõsequẽtia. ¶ Tertia ꝓpõ: hitudo necessaria illationis añtis ad cõsequens q̃ formaliter est cõsequentia non fit ab intellectu inferente vnũ ab alio. sed ꝓuenit ex eo ꝙ impossibile est ita esse sicut ꝑ añs significat. quin ita sit sicut per cõsequens significat. ¶ Ad rationes ad primã dico ꝙ ꝯsequẽtia mala hꝫ ãtecedens et ꝯñs et notã illationis. sed nõ hꝫ consequens illius antecedẽtis quod requiritur ad cõsequẽtiam. ¶ Ad scđaꝫ dr̃ ꝙ mala cõsequẽtia proprie non est argumẽtatio ⁊ sicut nõ est argumentatio sic non est cõsequentia.

Arguit̃ sic primo. multe sunt disputationes que non sũt act⁹ sillogistici sicut sũt disputatiões enthymematice. Scđo sic disputato sophistica non est disputa° cũ nõ sit act⁹ ꝓbatiu⁹ igr̃. Tertio sic nulla disputatio infert cõtradictoria ergo male dicitur ꝙ disputatio dialetica est collectiã contradictionum.

Ad primũ dicitur ꝙ ibi capit̃ act⁹ sillogistic⁹ large pro actu argumẽtatiuo. ¶ Ad scđm dicitur ꝙ disputatio sophistica nõ est disputatio capiendo disputationem stricte ⁊ proprie: sed bene capiendo disputationem large. ¶ Ad tertiũ dicitur ꝙ disputatio dialetica nõ dicitur ideo collectiua contradictionuꝫ eo ꝙ inferat contradictoria: quia vel generet opinionẽ de duob⁹ cõtradictorijs: sꝫ qꝛ duo ꝯdictoria saltem possibilia possunt dialetice probari.

Sillogismus sophisticus ordiatur ad quinqꝫ methas: que sunt redargutio: falsum: inopinabile: soloecismus: et nugatio. Est autem metha icõueniens quoddã ad quod opponens sophista nititur videri ducere respõdentem. Redargutio ẽ prenegati cõcessio vel precõcessi negatio in eadeꝫ disputatione vi argumentationis facta. vnde nisi vi argumentatiõis hoc quis faciat non ꝓpter hoc erit redargutus: similr̃ nec in diuersis disputationibus. Falsum: vt hic sumitur est manifeste falsum. nam si sophista ducat respondẽtem ad falsum occultuꝫ non ꝓpter hoc assequitur finem suuꝫ. Inopinabile est quod est ꝯtra opinionem oĩm vel plurĩũ vel maxime sapientum vt matrẽ non diligẽdã esse. Soleocism⁹ est viciũ in cõtextu partium orationis cõtra regulas artis grãmatice factum: vt vir mea. Nugatio est vit⁹ et eiusdẽ ex eadẽ parte inutilis repetitio vt homo hõ currit: dico aũt ex eadẽ parte: quia si in diuersis partib⁹ ideꝫ repetatur nõ esꝫ nugatio: vt homo ẽ hõ: risibile ẽ risibile. Dico aũt inutilis repetitio: qꝛ si idẽ repetat̃ ad maiorẽ exꝑssionẽ laudis affectiõis vl' vituperij: nõ esꝫ nugatio: vt deus de⁹ me⁹. latro latro quo vadis. Iste aũt q̃nqꝫ fines vlteri⁹ ordinãtur ad vnũ finẽ principaleꝫ q̃ est apparẽs sapiẽtia ⁊ nõ exñs. Sophista auteꝫ nõ ducit ad istos fines suũ rñdenteꝫ: nisi ꝑ eos deueniat ad vltimũ finẽ pricipalẽ q̃ est apparẽs sapientia. Et cũ quilibet dꝫ ꝓmeditari suũ finẽ: ideo determiatio finiũ dꝫ ꝓcedere determiationẽ fallaciarum.

¶ Primo sciendum est ꝙ metha põt capi dupliciter. Uno modo proprie ⁊ sic nõ est aliud ꝙ̃ finis vel terminus alicuius spacij ⁊ sic nõ capitur hic. Alio modo capitur transumptiue. ⁊ sic nõ est aliud ꝙ̃ incõueniens ad quod opponens sophista nititur videri ducere suum respondẽtem dato ꝙ nõ ducat: quia opponens sophista vult magis videri ꝙ̃ esse. Et sunt q̃nqꝫ methe. scꝫ metha redargutionis. metha falsi: metha inopinabilis. metha nugationis. ⁊ metha soloecismi. vnde metha redargutionis est preconcessi negatio vel prenegati concessio vi argumẽtationis. ⁊ in eadem disputatione. Dicitur notanter vi argumentationis: quia si concederet idẽ et negaret nõ vi argumentationis nõ diceret̃ esse in metha. Dicitur etiam notanter in eadeꝫ disputatione: quia si hic esset in diuersis tũc nõ duceretur ad metham. sed metha falsi est concessio alicuius manifeste falsi vt concedere ꝙ ignis non est calidus. Et dicitur notanter manifeste falsi: quia si esset falsi occulti non esset in metha falsi.

Metha quot modis capitur.

Sciendũ est scđo ꝙ metha inopinabilis est cõcessio alicuius qđ est contra opinionem sapientũ vel famosorum vel aliquoruꝫ in aliqua scia expertorũ. vel vulgariũ vel illorum de quorum secta est respondens. Ex quo sequitur ꝙ quadruplex est inopinabile: quoddam

Quadruplex est inopinabile.

est contra opinionem sapientū: vt dicere φ deo nō est exhibenda reuerentia aliud cōtra opinionem exptoꝝ in scīa vt dicere ꝯñam malā cē bonam: aliud est cōtra opinionē vulgariū: vt dicere regē non esse felicē. aliud est φ est cōtra opinionē illius quē insequitur respōdēs: sꝫ metha nugationis est alicuiꝰ orationis supflue cōcessio vi argumentationis ꝛ in eadē disputatione. sed metha soloecismi est cōcessio orationis dissone regulis grāmaticalibꝰ vi argumētationis. ꝛc.

Sciendum est tertio φ cōsequenter mouetur talis difficultas vtꝝ diffinitio consequētie bone sit bona. In qua dr̄ cōsequētia bona est cuiꝰ īpossibile est ita esse sicut ꝑ añs significat quin ita sit sicut ꝑ cōsequēs significat. Et videtur φ nō: quia ibi est cōsequētia bona sortes currit: ḡ hō currit: ꝛ tñ possibile est ita esse sicut ꝑ añs significat dum nō est ita sicut ꝑ consequēs significat posito casu φ nullus hō curreat. ¶ In oppositum arguit ꝑ omēs logicos sic diffinientes cōsequētiā bonā. Pro solutione ponunt alique ꝓpōnes. Prima cōsequētia bona ē in qua qualitercūqꝫ ꝑ añs significat quin ita sit sicut ꝑ ꝯñs significat impossibile est esse. patet: quia demōstrata quacūqꝫ cōsequētia bona hec est īpossibilis hoc est ꝛ illud nō est demōstrādo per ly hoc significatū añtis: ꝛ ꝑ illud significatū cōsequētis. Et ꝑ hoc soluitur ratio ante opposi tum ita qñ dicitur īpossibile est ita esse sicut per añs significatur dum non est ita sicut per consequēs significatur pōt capi talis ꝓpō in sensu cōposito vel in sensu diuiso: sensusqꝫ diuisus est in aliquo tpe nō est ita sicut significat ꝑ cōsequēs in quo tpe possibile est ita esse sicut significatur per añs: ꝛ sic est falsa. sed sensus cōpositꝰ ē ille. hec est īpossibilis hoc est ꝛ illud nō est demōstrādo ꝑ ly hoc significatū añtis ꝛ ꝑ illud significatum cōsequētis. Scda propō diffinitio bone cōsequētie debet capi in sensu cōposito ꝛ nō in sensu diuiso: quia alias non esset bona.

Arguitur sic primo: si diffinitio methe esset bona vel diffiniret metha redargutōis vel falsi vel aliqua metha alia: sed nullum illorum est dicendum: igitur. quia tunc non conueniret nisi methe redargutiōis. ¶ Scdo sic. metha nō loqui est metha: ergo videtur φ sint plures φ̄ predicte. ¶ Tertio sic. metha apparens est metha: ergo erunt plures methe.

Ad primū dicitur φ hic diffinit metha que est cōis seu superius ad alias quinqꝫ methas ꝛ nō diffinitur adequate aliqua illarum. ¶ Ad scōm dicitur φ metha non loqui est metha: sed nō est distincta ab aliꝭs. vnde qui nō loquitur dicitur duci ad illā metham ad quam duceretur si loqueretur. ¶ Ad tertium dicitur ponēdo aliquas ꝓpōnes. Prima metha apparens est quando aliquis videtur duci ad aliquā quinqꝫ metharum: licet tamen non ducatur. ¶ Scda propositio: metha apparens ꝛ nō existens non est metha: ergo respondens non potest ad talem ducere cum nō sit in eius potestate facere φ assistentes non crederent.

Fallacia est idoneitas decipiendi faciens credere de ente φ sit nō ens et de nō ente φ sit ens mediāte fantastica visione. Fallacie sunt tredecim quaꝝ sex sunt in dictōe ꝛ septē extra dictōem. In dictōe sunt equiuocatio amphibolia: cōpositio: diuisio: accentus ꝛ figura. ꝛ septē extra dictionem sunt accidēs ſm qd ad simpl'r: ignorātia elēchi: petitio principiꝭ: ꝯñs cā vt cā ſm plures īterrogationes vt vnā. Quod aūt sint sex in dictiōe: probat aristoteles īductōe ꝛ sill'o. Inductōe sic. Equiuocatio fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ: amphibolia fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ ꝛ sic de aliꝭs: ergo oīs fallacia in dictōe fit aliquo istorum sex modoꝝ. Sillogismo sic. oīs deceptio facta ex eo φ eisdē dictionibꝰ vel orōnibꝰ non idē significamus: fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ. sed oīs fallacia ī dictione fit ex eo φ eisdē dictionibꝰ vel orationibꝰ non idē significamꝰ: ergo oīs fallacia in dictōe fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ. Iste sillogismꝰ est in prio mō prime figure. probatio maioris: omīs mlt'iplicitas dictōis fit aliquo istorum sex modorum: sed omīs deceptio facta ex eo φ eisdē dictionibꝰ vł orationibus non idem significamus fit ex multiplicitate dictōis vel orōnis: ergo omīs deceptio facta ex eo φ eisdem dictionibus vel orationibꝰ non idem significamus fit aliquo istorum sex modorum: et hec fuit maior probatio minoris: omnis multiplicitas dictionis fit ex eo φ eisdē dictionibꝰ vel orōnibꝰ nō idē significamꝰ: sed oīs fallacia ī dictōe fit ex multiplicitate dictōis vel orōnis: ergo oīs fallacia ī dictōe fit ex eo φ eisdem dictionibꝰ vel orationibꝰ idē significamus ꝛ hec fuit minor. ꝛ isti duo silli sunt ī prio modo prime figure.

Quid est fallacia.

Fallacia quot modis capitur

¶ Primo sciendũ est ꝙ fallacia capitur dupliciter. vno mõ actiue ⁊ sic cõiter diffinitur ꝙ est idoneitas decipiẽdi faciens credere de non ente ꝙ sit ens ⁊ de ente ꝙ sit non ens mediante fantastica visione. ⁊ dz sic intelligi: fallacia est idoneitas .i. abilitas seu promptitudo ꝑ quã opponens est promptus ad faciendũ ꝙ videatur respõdenti de sillogismo apparẽti ꝙ sit bonus sillogismus mediãte fantastica visione .i. apprehensione alicuius apparẽtis ⁊ nõ existẽtis. alio mõ capit passiue: ⁊ sic diffinit fallacia est deceptio ꝑuenin in arte sophistica per artem sophisticaʒ. Pro cuius declaratione est aduertendũ ꝙ deceptio est assensus falsi ⁊ dissensus veri. Ex quo patz ꝙ aliquid dicitur decipi dupliciter .s. assentiendo falso ⁊ dissentiendo vero. ¶ Et aduerte scdo ꝙ fallacia quãdoqʒ est assensus huius scʒ ꝙ pmisse ꝓbant cõclusionem: ⁊ etiam est assensus cõclusionis false et quãdoqʒ duo assensus .s. quãdo pmisse apparenter probãt cõclusionẽ ⁊ etiã assensus cõclusionis false: vt si aliqua cõclusio alicuius paralogismi est falsa ⁊ pmisse apparẽter ꝓbant cõclusionem illam: tunc homo deciperetur assentiendo ꝙ ille premisse probarent conclusionẽ. ⁊ etiã assentiendo tali conclusioni.

Sciendum est secũdo ꝙ sicut consequẽtie dialetice firmãtur per duos locos scilz per locũ maximã ⁊ ꝑ locũ differentia maxime: ita ꝯñe sophistice. Ex quo sequitur ꝙ duplex ẽ locus sophisticus .s. maxima ⁊ differẽtia maxime. locus maxima est propositio falsa qua ꝓbãtur ꝯsequẽtie sophistice: vt dictio actualiter vna hꝫ tm̃ vnũ significatũ: sed locus differentia maxime est illud quo vna maxima sophistica differt ab alia sicut sunt termini ⁊ habitudo terminorum vt sunt isti termini dictio actualiter vna ⁊ significatum actualiter vnũ. ⁊ iste locus differẽtia maxime potest noĩari per ipsasmet fallacias puta ꝑ fallaciam equiuocationis ⁊ amphibolie ⁊ sic de alijs. Et aduerte ꝙ fallacia vltra acceptiões positas in pꝛio notabili accipitur adhuc vno mõ: scʒ pro ipsamet argumẽtatione sophistica: ita ꝙ quando dicitur nego consequentiam: quia committit fallaciam id est argumentationem .s. sophisticã peccantem sm talem fallaciam.

Sciendum est tertio ꝙ fallacia diuiditur per fallaciã in dictione ⁊ extra dictõem. Unde fallacia in dictione est q̃ sumit causaʒ apparẽtie ex pte dictõis vl orationis: ⁊ sic sũt sex: scʒ falla equiuocationis: amphibolie: cõpõnis: diuisiõis: accẽtus: ⁊ figure dictionis. Sed fallacia extra dictionem est que sum. t causam apparentie ex parte rei significate. ⁊ sunt septem vt patet in textu. ¶ Circa hoc queritur vtrũ oĩs ꝯña bona sit necessaria: ⁊ videtur ꝙ nõ: qꝛ nulla ꝯña est necessaria ⁊ aliqua est bona: ergo nõ oĩs ꝯña bona est necessaria. maioꝛ ꝓbatur. qꝛ nullã ꝯñam impossibile est nõ esse: ergo nulla ꝯña est necessaria. ¶ Pro solutione est aduertendum ꝙ aliqui ponũt duplicẽ ꝯñam scʒ ꝯñam simplicem ⁊ ꝯñam bonam vt nunc: ⁊ est illa cuius im-

An omnis consequentia bona sit necessaria.

possibile est ita eẽ sicut per añs significat. quin ita sit sicut ꝑ cõsequens significatur rebus stantibus vt nũc: sed talis nõ videtur esse cõsequentia. Ideo ponitur alia diuisio ꝙ cõsequẽtiarum quedã est cõditionalis. alia rationalis. ⁊ alia cãlis. Unde cõditionalis est que ꝑ se assumit sequlam ꝯñtis ex añte sm significationẽ totaleʒ: sed rõnalis pꝛeter sequelã cõsequẽtis ex antecedẽte assumit ita esse sicut significatur tam per antecedens q̃ per consequẽs. Ex quo sequitur ꝙ rationalis põt esse bona ꝯñtia ⁊ falsa propositio: vt asinus volat. ergo asinus habet alas. Sʒ causalis preter oĩa illa sumit ꝙ ita esse sicut significat ꝑ añs sit causa essẽdi sicut significatur ꝑ ꝯñs: adeo aliqua causalis põt esse bona ꝯña ⁊ falsa propositio. ¶ Aduerte vltra ꝙ ꝯña nõ dr necessaria eo ꝙ necessario sit. sed qꝛ ꝯñs necessario sequitur ad añs capiẽdo ly necessario scdo intentionaliter: ita ꝙ sit sensus: consequẽs sequtur ad añs in consequẽtia bona ⁊ necessaria: vel potest dici necessaria: quia impossibile est ita eẽ sicut per antecedens significatur quin ita sit sicut per consequens significatur.

Cõsequẽtia quare dr necessaria.

Arguitur sic pꝛimo: fallacia non est nisi argumentatio sophistica: ergo male dicitur ꝙ est idoneitas decipiẽdi. ¶ Scdo sic. ĩpossibile est non ens esse ens: ergo ĩpossibile est credere de non ente ꝙ sit ens. ¶ Tertio sic. omnis fallacia fit per dictiones vel orationes: ergo nulla est fallacia extra dictionem.

Ad pꝛimũ dicitur ꝙ fallacia pter ydoneitatẽ ⁊ deceptionẽ accipit pro argumẽtatione sophistica. ¶ Ad scdm dicitur ꝙ non capitur ibi nõ ens simpliciter: sed capitur nõ ens ꝓ sillogismo apparenti: ita ꝙ fallacia est ꝑ quã credimus de malo sillogismo q̃ sit bonus sillogismus. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ fallacie nõ dicuntur extra dictionem eo ꝙ fiant sine dictionibus. sed quia sumũt causam aparentie non ex parte dictionis sed ex parte rei. ¶ Sequit textus.

Sciendum aũt vt vult alexãder in cõmento supꝛa librũ elẽc hoꝝ triplex est multiplex. Aliud est enĩ multiplex actuale. aliud potẽtiale. ⁊ aliud fantasticũ. Multiplex actuale est qñ dictio vel oratio eadẽ sm substãtiã ⁊ sm modũ ꝓferẽdi diuersa significat dictio vt in equocatõe vt canis: oratio vt in amphibolia vt liber aristotelis. Multiplex potẽtiale ẽ qñ dictio vel oratio eadẽ sm substãtiã. diuersa tamen sm modũ ꝓferẽdi diuersa significat: dictio vt in accẽtu vt populus cuius pꝛima sillaba potest esse breuis vl longa. ⁊ sm hoc diuersa significat oratio vt in cõpositione vel diuisiõe

vt quicquid viuit semper est. Alium habet eũ modũ proferendi prout est diuisa ꝛ put ē cōposita vt postea patebit. De multiplici fantastico videbitur in fallacia figure dictionis. et quia multiplex actuale verioꝛ mō ē multiplex ꝙ potentiale: ꝛ potentia'e ꝙ fantasticũ: ideo pꝛimo dicenduꝫ ē de fallacijs facientibꝰ multiplex actuale ꝙ de alijs ꝛ postea de potentiali: ꝛ vltimo de fantastico. Unde pꝛio dicendum ē de equiuocatione: ꝛ amphibolia ꝙ ð alijs fallacijs in dictione: quia in equiuocatione ꝛ amphibolia ē multiplex actuale: ꝛ per consequens eadē dictio vel oratio ſm substantiam ꝛ ſm modum proferendi: in alijs autem non. In istis enim plus ē de idētitate ꝙ de alijs. Item adhuc pꝛius dicendum ē de equiuocatione ꝙ de amphibolia: quia equiuocatio fit in dictione: āphibolia vero in oratione: dictio autem pꝛioꝛ ē oratione.

¶ Sciendum ē ꝙ fallacia dupliciter sumitur: quādoqꝫ enim fallacia idem est ꝙ causa decipiendi: ꝛ quandoqꝫ idem est ꝙ deceptio facta ex illa causa. et hoc pꝛio mō sumiꝫ hic fallacia.

Triplex est multiplex. ¶ Pꝛimo sciendũ est ꝙ oīs fallacia saltē in dictione fit ſm aliquod multiplex: ideo est aduertendũ ꝙ triplex est multiplex. s. actuale: potentiale: ꝛ fantasticũ. Un̄ multiplex actuale est dictio vel oratio in eadē materia ꝛ forma habens diuersas significatōes vel diuersos sensus. Exemplum de dictiōe vt canis: de oratione: vt inimicos vellē me accipere. vnde materia dictiōis nō est aliud ꝙ littere ꝛ sillabe ꝛ orationis sūt dictiones: sed forma earũ nō est nisi modus ꝓferendi scribēdi vel ordinādi maxime in oratiōe. sed multiplex potētiale est dictio vel oṙo eadeꝫ in materia ꝛ diuersa in forma habens diuersos sensus ꝛ significatōes: exemplũ de dictiōe vt pēdere. naꝫ qñ media est breuis significat dare penaꝫ: sed qñ est lōga significat penā pati. exēplũ de oratiōe vt quicqd viuit semꝑ est q̄ habꝫ diuersos modos ꝓferēdi ꝛ pausandi: ideo hꝫ diuersos sensus: quia pōt fieri pausa post ly viuit. vt dicēdo quicqd viuit: semꝑ est: ꝛ pōt fieri pausa post ly semꝑ. vt dicēdo: qcquid viuit semꝑ: est.

Quid sit multiplex fantasticum. Sciendum est scđo ꝙ multiplex fantasticũ est dictio vel oratio tantũ vnuꝫ significans: cui tñ ex fantasia ꝯsiderātis attribuiꝫ alia significatio seu alius sensus ꝓpter similitudinē quā habet cũ alia dictione: vt papa habꝫ tm̄ vnā significatōem: sed ꝓpter similitudineꝫ quā hꝫ cuꝫ musa sibi attribuiꝫ alia significatio. Ex quo sequitur ꝙ oīs fallacia saltē in dictiōe habet fieri ſm aliqđ multiplex: qꝛ quelibet talis hꝫ fieri mediantibus dictionibꝰ ad placitũ significantibꝰ ꝛ nō mediātibus conceptibꝰ vltimatis ꝛ tota causa est qꝛ in cōceptibus vltimatis nō est aliqđ multiplex seu dictio vel oratio.

Sciendum est tertio ꝙ circa ꝑdicta mouetur talis difficultas: vtrũ ꝯña bona bene diuidaꝫ in ꝯñam materialē ꝛ formalē: ꝛ videtur ꝙ non: quia nulla est ꝯña formalis: igiꝫ: pꝫ qꝛ nulla ꝯña tenet in oībus termīs cōsimili forma arguēdi: quia in nulla ꝯña mūdi ponuntur omnes termini: ergo nulla tenet in oībus terīs. Item oīs ꝯña fit rōne significationis. igitur omnis ꝯña est materialis: añs ꝓbatur: quia in qualibet ꝯña bona requiritur ꝙ impossibile sit ita esse sicut ꝑ antecedēs significaꝫ quin ita sit sicut per ꝯñs significatur: igitur oīs cōsequētia fit ratione significatōis. ¶ Pro solutione est aduertendũ ꝙ vt alias visum est diffinitio ꝯñe formalis cōiter diffinitur de rigore sermonis nō est bona ꝯña: sed aliter debet diffiniri vt hic visuꝫ est: visum est etiā ꝙ quinqꝫ se tenēt ex ꝑte forme cōsequētie: ꝛ ꝑ hoc soluitur pꝛima ratio. ¶ Ad aliam dr̄ ꝙ significatio nullo mō est causa bonitatis cōsequētie formalis cum fiat in oībus terīs quācūqꝫ significationē illi termini habeāt: imo si tales cōsequētie possent esse sine modo significationis non minus essent bone.

Arguitur sic pꝛimo: dictio dꝫ subordinari cōceptui mētali: sed nullus est cōceptꝰ mentalis saltē vltimatꝰ qui sit multiplex cum quilibet talis sit naturalis similitudo vniꝰ rei. ¶ Scđo sic: nulla dictio plura significat: igitur pꝫ quia vel significaret illa copulatiue vel disiūctiue: sed hoc est falsum: quia tunc nulla oṙo in qua poneret talis dictio esset distinguēda cum ipsa esset simpliciter vera vel falsa. ¶ Tertio sic. vnius signi est tantum vnum signatum: igitur est tantum vna dictio.

Ad pꝛimum dicitur ꝙ non quelibet dictio subordinatur vni cōceptui: sed pluribus cuiusmodi est dictio equiuoca ¶ Ad scđm dicitur ꝙ dictio equiuoca importat sua significata indisiunctim ꝛ nō copulatiue vel disiunctiue sic videlicet ꝙ oratio in qua ponitur nō subordinatur mentali copulatiue vel disiunctiue: sed pluribus mentalibus cathegoricis disiunctim captis. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ vnius signi formaliter capti est tm̄ vnũ signatũ: sed nō opꝫ ꝙ vniꝰ signi materialr capti sit tm̄ vnũ signatũ.

Equiuocatio est multiplicitas dictiōis eiusdē ſm subam ꝛ modũ ꝓferēdi vt in h̔ noīe canis. Sciēdũ est ꝙ in q̄libet fallacia est duplex cā: scꝫ ca

apparētie ⁊ cā defect⁹. Cā apparentie in qualibꝫ fallacia est q̄ monet ad credendū id qđ nō est credendū. Cā defect⁹ est q̄ ondit creditū esse falsū. Cā apparētie in equocatiōe est vnitas dictionis eiusdē ꝫm subam ⁊ ꝫm modū ꝓferēdi diuersa significātis. Cā defect⁹ siue falsitatis est diuersitas significatoꝝ: vnitas enī p̄dicta in equocatiōe monet ad credendum qđ nō est scꝫ vnitatē significandi: diuersitas aūt ondit creditū eē falsum. Equocatiōis tres sunt modi. sꝫ primo videndū est q̄d sit fallacia equocationis. vñ fallacia equocatiōis est deceptio ꝓueniēs ex eo ꝙ aliqua dictio manēs vna ꝫm subāꝫ ⁊ ꝫꝫ modū ꝓferēdi diuersa significat. Primus aūt mod⁹ ꝓuenit ex significatiōe vel ꝯsignificatiōe dictiōis. Ex significatiōe sic ꝑalogisaꝛ: oīs canis currit: sidus celeste est canis: ġ syd⁹ celeste currit. Solutio vtraqꝫ p̄missaꝝ ē duplex qꝛ hoc nomē canis est mltiplex equoce significās anīal latrabile syd⁹ celeste ⁊ piscē marinū. ⁊ sic maior vno mō ē v̄a ⁊ alio mō falsa ⁊ silr minor. Vel sic: oē expediēs ē bonū. malū ē expediēs: ġ malū ē bonū. Solutō expediēs dr̄ equoce. vno mō idē ē ꝙ bonū. alio mō idē est ꝙ necessariū qđ accidit in min⁹ malū qđ opꝫ fieri ad euitādū mai⁹ malū. vñ vtraqꝫ p̄missarū ē duplex: qꝛ vno mō ē v̄a: alio mō est falsa. Ex ꝯsignificatōe ꝑalogisaꝛ sic: iste pannus ē de anglia. anglia est terra ergo iste pānus ē d̄ terra. nō sequitur: qꝛ p̄ria est duplex ex eo ꝙ hec prepō de pōt dicere circūstantiā cāe materialis ⁊ sic ē falsa: vel pōt dicere locū: ⁊ originē ⁊ sic ē vera: vel sic In quocunqꝫ ē egritudo ip̄m est aīal sꝫ in humoꝝ iadeq̄tōe est egritudo. ġ humoꝝ inadequatio ē aīal. prima est duplex. quia hec prepō in pōt dicere cām efficientē esse. ⁊ sic ē falsa vl' cāꝫ formalē siue subiectū in quo ē et sic ē vera. similr̄ dicendū ē de minori vl' sic ꝓpriū ē qualitati ꝫm eam simile vl' dissimile dici. sꝫ ꝫm silitudinem dr̄ aliquis similis vel dissimilis. ġ silitudo vel dissilitudo sunt q̄litates qđ falsuꝫ est. imo sunt relatōes. Pria ē duplex eo ꝙ hec prepō ꝫm pōt dicere circūstantiā cāe efficientis: ⁊ sic ē vera: qꝛ due q̄litates eiusdē spēi faciunt vnaꝫ similitudinē. ⁊ sic q̄litas ē causa efficiēs silitudis: si aūt dicat circūstātiā cāe formalis sic ē falsa: qꝛ qualitas nō ē cā formal' silitudis ⁊ ecōuerso dicēdū ē de minori. Silr̄ oē sanū ē aīal: vrina ē sana: ergo vrina ē aīal. vtraqꝫ p̄missaꝝ ē duplex: qꝛ sanū dr̄ de aīali vt de subiecto: ⁊ de vrina vt de signāte vl' iudicāte: de cibo vt de efficiēte de dieta vt de cōseruante ⁊ sic alio ⁊ alio mō sanitas ad hec ꝯpaꝛ Et ꝫm h' hꝫ diuersas significatōes. Ex significatōe sic ꝑalogisaꝛ: quicūqꝫ sanabaꝛ san⁹ ē: laborās sanabaꝛ: ergo laborās san⁹ ē. minoꝛ ē duplex: eo ꝙ h' ꝑticipiū laborans pōt dicere p̄ns tp̄s: ⁊ sic ē v̄a. ⁊ tūc ē sensus: laborās nūc sanabaꝛ. si aūt dicat p̄teritū sic est falsa. ⁊ sic ē sēsus: laborās tūc sanabaꝛ. ⁊ ecōuerso dicēdū ē de ꝯclusione. laborās enī equiuocū ē ad laborātē nūc ⁊ ad laborāteꝫ tūc. Et eodē mō ē hic: quicūqꝫ surgebat stat: sedēs surgebat: ergo sedēs stat. ⁊ eodē mō r̄ndendū ē sicut sunt r̄nsuꝫ ad aliū ꝑalogismū. alio mō pōt fieri ecōuerso qñ dictio pōt teneri material' vl' cōsignificatiē sicut hic. de⁹ ē vbiqꝫ: vbiqꝫ ē aduerbiū: ergo de⁹ ē aduerbiū. Dicēdū ē ꝙ p̄ria est duplex eo ꝙ hec dictio vbiqꝫ pōt teneri materialr̄ vl' ꝯsignificatiō si materialr̄ sic ē falsa. si cōsignificatiē sic est v̄a: sꝫ nō sequiꝛ conclusio. Scōus mod⁹ equocatōis ꝓuenit ex trāssumptione dictōis. Unde transsūptio vt hic sumitur est acceptio dictiōis si-

gnificantis vnū ex impositione ad significādū aliud p similitudinē. Et sʒ istū modū sic forˀ paralogismˀ. quicqd ridʒ hʒ os. pratū ridet. g pratū hʒ os. Pria ē duplex eo q̄ hˀ verbū ridet pt teneri ppꝛie ꝛ ex impōne vel trāssumptiue. si ppꝛie ꝛ sic est vera et nō seqtur ↄclusio: si transsumptiue sic ē falsa ꝛ sic sequiꝛ ↄclusio: hoc em̄ verbuʒ ridere est equocū ad ridere ꝛ ad florere: qꝛ ridere significat ex pria impōne risum ab oꝛe emittere. florere em̄ significat per quandā trāssumptionē florere em̄ et ridere quandā similitudinē hn̄t: qꝛ vtrobiqʒ denotatur gaudium: ꝛ iō ridere trāssumiꝛ ad floꝛes vt vult aristoteles. iō ↄſuentes aliquā similitudinē transferūt. Quicqd currit habʒ pedes. secana currit ergo secana habet pedes: vtraqʒ p̄missarum est duplex: qꝛ hoc verbū currit vel tenetur ppꝛie vel trāssumptiue. currere em̄ et labi assignanꝛ in velocitate motus. sm̄ q̄ currit sumitur pꝛopꝛie sic maioꝛ est vᷓa et minoꝛ falsa. si trāssumptiue tūc ē ecōuerso. Tertiˀ modus ꝓuenit ex eo q̄ aliqua dictio plura significat cōposita: sepata vō vnū solum vt hec dictio imoꝛtale: vno mō dr̄ quasi nō potens moꝛi: ꝛ alio mō dr̄ quasi potēs non moꝛi. Et sm̄ hoc sic formatur paralogismˀ. Om̄e imoꝛtale est perpetuū: sed om̄e potēs nō moꝛi est imoꝛtale: ergo oē potens nō moꝛi est ꝑpetuū. vtraqʒ p̄missarum est duplex: cū hec nomē imoꝛtale sit equiuocum vt dictū est. Item omne incoꝛruptibile est ꝑpetuū: sed omne potens non coꝛrūpi est incoꝛruptibile: ergo oē potens nō coꝛrūpi est perpetuuʒ. vtraqʒ p̄missarum est duplex: eo q̄ incoꝛruptibile vno mō idē ē q̄ nō potēs coꝛrūpi: ꝛ sic incoꝛruptibile est ꝑpetuū. ꝛ sic maioꝛ ē vera ꝛ minoꝛ falsa. alio mō idē est q̄ potēs nō coꝛrūpi: vt p̄mus hō potuit nō coꝛrūpi: ꝛ in hˀ sensu maioꝛ ē falsa ꝛ mioꝛ vᷓa. Et sic soluēdi sūt paralogismi equocatiōis ꝑ distinctionem paralogismoꝝ sm̄ equiuocationē vt priˀ patuit. Recta solutio est mānifestatio sillogismi falsi ꝛ ppt qd est falsus: ꝛ hoc ↄtingit dupl'r: scʒ distiguēdo vel aliquā p̄missaꝝ interimēdo: Scd̄o mō respōdēdū ē ad oēs peccātes in materia ꝛ ad oēs oꝛoes in vtroqʒ peccātes rn̄dendū ē vtroqʒ modo scilʒ distinguendo ꝛ aliquam premissarum interimendo nō sm̄ idē sed sm̄ diuersa.

Quid est equiuocatio. ¶ Primo sciendum est q̄ equocatio est multiplicitas dictionis eiusdē sm̄ subam ꝛ modū ꝓferēdi diuersa significātis id est qn̄ dictio vna plura significat equoce. vt illa dictio canis: vel pōt dici q̄ equocatio nō est nisi acceptio termi equiuoci ꝓ diuersis significatis mediātibˀ diuersis ↄceptibˀ totalibˀ ꝛ nō sinonimis: ꝛ ē duplex scʒ a casu ꝛ a ↄsilio vt alias visum est in antep̄dicamētis: vn̄ fallacia equocationis est idoneitas. i. pꝛōptitudo vel abilitas decipiēdi pꝛouenīēs ex idēptitate dictionis diuersa significātis vel est deceptio ꝓuenīēs ex idemptitate dictionis diuersa significātis: ita q̄ cā apparētie eius est idēptitas dictionis diuersa significantis. nam credimˀ q̄ sicut dictio est vna q̄ significatum eiˀ sit tm̄ vnū. sed cā defectus est pluralitas significatoꝝ: ꝛ ex pte eius sic diffiniꝛ. est deceptio ꝓueniēs ex pluralitate significatoꝝ vnˀ dictionis. Et aduerte q̄ si ista fallacia debeat diffiniri opʒ q̄ diffiniaꝛ tam ex pte cause apparētie q̄ ex pte cause defectˀ vt fallacia equocationis est deceptio ꝓueniēs ex idēptitate dictionis diuersa significantis vel ex pluralitate significatoruʒ eiusdem dictionis: ꝛ eius sunt tres modi vt consequenter videbitur.

Sciendum est scd̄o q̄ primus modus huiˀ fallacie est qn̄ dictio principaliter plura significat sic q̄ in vna p̄missa accipiꝛ ꝓ vno significato et in alia vel in ↄclusione ꝓ alio vt oīs equus est irrōnalis. iudex est equˀ: g iudex est irrōnalis. Similiter quicūqʒ discūt sūt ignari. scientes discūt: g sciētes sunt ignari. Soluūtur isti paralogismi negando ↄñaʒ. qꝛ dictio equoce accipiꝛ in ipsis: nam in maioꝛe primi argumenti ly equus accipiꝛ pro aīali ꝛ in minoꝛi ꝓ iusto ꝛ recto. similiter discūt in maioꝛi accipiꝛ vt idem est q̄ recipere doctrinā. ꝛ in minoꝛi vt idē est q̄ dare doctrinā. Et aduerte q̄ etiam dictiones minˀ principales sunt equoce sicut ꝓpositiones sm̄ q̄ denotāt aliā ꝛ aliam habitudinem. vt qcquid est de anglia est de terra: ille pānus est de anglia. g ille pānus est de terra. similiter qcquid est in hoc coꝛpe est aq̄. sed coloꝛ est in hoc coꝛpe: g coloꝛ est aq̄. Soluunꝛ negan

do ꝯsequentiã: q2 ille ꝓpositiões accipiuntur in
maio2i et in minori ſm aliã et aliã habitudinẽ
Sed ſecũdus modus prouenit ex eo ꝙ dictio ſi-
gnit vnũ pncipal'r et aliõ trãſſumptiue ſeu min⁹
principal'r vt ſanũ principal'r ſignit aĩal hñs ſa-
nitatẽ et min⁹ principaliter ſignit ſignũ ſanita-
tis. et ideo ſic paralogiſatur. omne ſanũ eſt ani
mal: vrina eſt ſana: ǵ vrina eſt animal. Soluitur
negãdo ꝯñam. nam ſanũ aliter accipitur in ma
io2i et in minori.

Sciendum eſt tertio ꝙ tertius mo
dus huius fallacie eſt quando dictio ꝑ ſe ſum-
pta vnũ ſignit et ſumpta cum alia plura ſignifi-
cat vt mortale ſignit potẽs mori. ſed quãdo po-
nitur cũ in dicendo ĩmortale tunc duo ſignit. nã
vel ly in negat actũ tantũ. et tunc valet tantum
ſicut potens nõ mori vel negat actũ et potẽtiã
ſimul. et ſic valet tm̃ ſicut nõ potens mori. et ſʒ
hoc paralogiſatur omne ĩmortale eſt perpetuũ
potens nõ mori eſt ĩmortale: ergo potẽs nõ mo
ri eſt perpetuũ. Soluitur diſtinguendo maio2ẽ
eo ꝙ ly in. in maiori põt negare actum et poten
tiam. et ſic maior eſt vera et minor falſa: vel po
teſt negare actũ tm̃ et tunc maior eſt falſa ꝛ mi-
nor vera vel põt ſolui negando ꝯñam: q2 ĩmor-
tale equiuoce accipiꝭ ĩ maiori ꝛ in minori. ¶ Cir
ca hoc queriꝭ vtrũ omnis ꝯña ſit bona. cuius ex
oppoſito ꝯñtis infertur oppoſitũ antecedentis
et arguiꝭ ꝙ nõ: q2 ſibi eſt bona ꝯña. chimera eſt.
ǵ nulla chimera ẽ. et tamẽ ex oppoſito ꝯñtis nõ
infertur oppõm añtis cum ſit idẽ cũ ãcedẽte.
Pro ſolutiõe ponunꭍ alique ꝓpões. Pꝛĩa eſt
ꝙ per oppoſitũ intelligiꝭ ꝯtradictoriũ. ſcd̃a pro
poſitio non ex cuiuſlibet bone ꝯñe ꝯtradictorio
ꝯſequentis infertur oppõm antecedẽtis q2 mlꝭ
te ſunt bone ꝯñe quarũ cõtradictoria ꝯña non
ſunt. Tertia ꝓpõ nulla ꝯſequentia eſt bona niſi
ꝯſequentia quã arguiꝭ ex oppoſito ꝯñtis ad op
poſitũ antecedentis ſit bona. Quarta ꝓpõ. ex
cuiuſlibet bone ꝯñe ꝯtradictorio ꝯſequentis ꝑt
inferri oppoſitũ antecedẽtis. Quinta ꝓpoſitio
cuiuſlibet bone ꝯñe ꝯtradictoriũ ꝯſequentis re
pugnat antecedẽti. vnde ꝓpões dicunꭍ repu-
gnare que ſic ſe habent ꝙ impoſſibile eſt ita eẽ
ſicut per vnã adequate ſignificaꭍ quin ita ſit ſi
cut ꝑ aliã adequate ſignificatur. Ex quo ſequiꭍ
ꝙ nõ eſt incõueniẽs idẽ repugnare ſibiꝑi. Sex
ta ꝓpõ eſt ex cuiuſlibet boni ſillogiſmi contradi-
ctorio ꝯcluſionis cũ altera ꝑmiſſarũ inferꭍ oppo
ſitum alteri⁹ ꝑmiſſe. Septima ꝓpõ. ǭcquid ſeq
tur ad ꝯñs bone ꝯñe. ſequiꭍ ad eius antecedẽs
Octaua ꝓpõ. ǭcquid antecedit ad antecedens
antecedit ad conſequens.

Arguitur ſic primo iſta vox homo
plura ſignit. ǵ eſt dictio equiuoca. Scd̃o ſic. iſta
ꝓpõ omnis canis currit eſt ſimpl'r negãda cum
ly canis diſtribuaꭍ pro oĩ ſuppoſito. ǵ nõ eſt di-
ſtinguenda. Tertio ſic. iſte paralogiſm⁹ fit ſm
equiuocationẽ quicũqȝ ſanabatur ſanus eſt la-
borans ſanabatur: ǵ laborãs ſanus eſt. et tamẽ
nõ fit ſm aliquẽ triũ modorũ: igitur.

Ad primũ dicꭍ ꝙ iſte terminus hõ
et quilibet termin⁹ cõmunis duo ſignit. vnũ de
ſignificato primario ꝛ adeq̃to puta humanitatẽ
et aliud de ſignificato ſcd̃ario ꝛ inadequato pu
ta ſortẽ petrũ. ſed non ſignificat illa equiuoce.
¶ Ad ſcd̃ʒ dicitur ꝙ ly canis bene diſtribuitur
pro oĩbus ſuis ſuppoſit: ſʒ nõ diſtribuiꭍ vna di
ſtributione: ſʒ plurib⁹. ¶ Ad tertiũ dꝛ ꝙ de hoc
eſt difficultas. dicũt aliq̃ ꝙ fit ſm primũ moduʒ
equiuocatioĩs et ꝙ prim⁹ modus fit etiã quã
do arguiꭍ a magis amplo ad minus amplũ. aliq̃
dicunt ꝙ nõ eſt paralogiſm⁹ in dictõe. q2 poteſt
habere cauſam apparentie extra dictionẽ puta
in mẽte ꝛ dicũt ꝙ ẽ ꝑalogiſm⁹ accidentis.

Textus.

Quid eſt fallã amphibolie

Amphibolia eſt multiplicitas ora
tionis eiuſdem ſm ſubſtantiaʒ et ſm
modũ proferendi diuerſa ſignifican
tis. Fallacia autẽ amphibolie eſt de-
ceptio prouenĩẽs ex idẽtitate oratio
nis eiuſdẽ ſm ſubam ꝛ ſm modũ pro
ferẽdi diuerſa ſignificãtis. Cauſa ap
parentie eſt identitas orõnis eiuſdẽ
ſm ſubaʒ et ſm modũ proferẽdi. Cã
falſitatis eſt diuerſitas ſignificato2ꝝ
Et dꝛ amphibolia ab amphi qđ ẽ du
biũ et bole ſentẽtia quaſi dubia ſentẽ
tia. Amphibolie tres ſunt modi. Pri
mus mod⁹ ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua orõ
pĩcipal'r plura ſignificat vt liber ari
ſtotelis. Hec eñi orõ eſt duplex. vno
modo ideʒ eſt ꝙ liber editus ab ari-
ſtotele. alio mõ idẽ eſt ꝙ liber poſſeſ
ſus ab ariſtotele. Et formaꭍ ſic para
logiſm⁹: ǭcquid eſt ariſtotelis poſſi-
deꭍ ab ariſtotele iſte liber ẽ ariſtote-
lis. ǵ poſſidetur ab ariſtotele vtraqȝ
premiſſaꝝ eſt duplex vt dictũ eſt. Se
cundus mod⁹ amphibolie ꝓuenit ex
tranſſumptõe orõnis. Tranſſumptio
aũt orationis eſt qñ oratio proprie ſi
gnificans vnũ trãſſumiꭍ ad ſignificã
dum aliud ꝑpter aliquã ſimilitudinẽ
repertam in ipſis vt littus araꭍ: trãſ
ſumitur ad operaʒ perdi. Et formaꭍ
ſic paralogiſmus quicq̇d aratur ara
tro ſcinditur. littus aratur quando in
docilis docetur. ergo quando indoci
lis docetur litt⁹ aratro ſcindiꭍ. Mi-
nor eſt duplex. quia littus arari ſigni

ficat proprie terrā scindi. transsumit aūt ad operā ꝑdi. et est similitudo in hoc qꝫ qui littus arat operam ꝑdit et frustra laborat. Tertius modus amphibolie prouenit ex eo qꝫ aliqua oōo ꝯposita plura significat. separata vero vnū solum. vt seculū scit hec enim oratio est duplex. significat em̄ qꝫ aliquis sciat seculū vel qꝫ seculū habeat scientiā de aliquo: et ideo ista oratio est duplex ex eo qꝫ verbū scit pōt ordinari cū hoc qđ est seculum a parte ante: ⁊ sic est vera. ⁊ sic nō sequit conclusio vel a parte post et sic est falsa: et sic sequitur cōclusio. Similiter qcqd scit hoc scit. q: hec dictio hoc supponere potest huic verbo scit vel apponere Simılr hic quoscūqꝫ vellē me accipere vellē qꝫ acciperēt me pugnātes vellē me accipere: g vellem qꝫ pugnātes acciperēt me: maior ē duplex quia hec dictio me pōt ordinari cum isto verbo accipere a parte ante. ⁊ sic est vera et nō sequit conclusio vel a parte post et sic est falsa et sequit cōclusio. Similr ista dictio pugnantes pōt supponere vel apponere. Similr hic quicquid videt aliquis hoc videt colūnā aliquis videt: g colūna videt: maior est duplex vt dictū est in alijs. Similiter hic quicunqꝫ sunt epī sunt sacerdotes: asini sunt epī: ergo asini sunt sacerdotes vtraqꝫ premissarum est duplex ex eo qꝫ hec dictio epī pōt esse noīatiui casus vl genitiui. Quod aūt deceptio facta ex diuersitate casus faciat āphibolıā pz: q: casus datus ē dictiōi ad hꝰ vt ordinet cuz alia dictiōe. Sz ordiatio dictiōis cum dictiōe facit āphibolıā. ⁊ nō equocationē hꝰ em̄ pz ab aristotele formāte ꝑalogismos āphibolie ꝑz diuersitatē casus: ⁊ ñ equocatiōis. Sciēdū ē qꝫ aristoteles ponit tres modos ꝯmunes equocatiōis et amphibolie. Primus mod⁹ ē qñ dictio vel oōo plra ꝑncipaliter significat: dictio vt canis: oratio vt liber aristotelis. Secund⁹ mod⁹ ē qñ sic soliti sumus dicere ꝑm trāssumptionē. Trāssumptio in dictiōe: vt ridere in oōne vt littus arat. Tertius mod⁹ ē qñ ꝯpositū plura significat separatim vero vnū soluz. Exemplū in equiuocatiōe vt i his dictiōib⁹ imortale icorruptibile. Exēplū in amphibolia: vt in ista oratiōe seculū scit. In oībus em̄ istis cōpositūz plura signt separatī vero vnū solū. Querit de distinctiōe istoꝝ triū modoꝝ cō muniū quoꝝ prim⁹ ē quātū ad equiuocationem qñ vnū nomen ꝑncipalr plura significat: scd̄s ꝑuenit ex trāssumptione. Terti⁹ ē qñ vnū nomē ꝯpositū plura signt simplex vero vnū solū vt immortale icorruptibile ⁊ hoc totū verū Sz tūc obijcit deceptio ꝑueniens ex cōsignificatiōe dictiōis nō ꝯtinetur sub aliquo istoꝝ triū modoꝝ in equocatiōe. Vbi grā sicut in hꝰ sillo qcunqꝫ sanabat san⁹ ē: laborās sanabat g laborās san⁹ ē: nō ꝯtinet sub tertio mō q: laborans nō est dictio ꝯposita nec sub secūdo: q: hec dictio laborans nō tenet trāsūptiē nec sub ꝑmo: q: ꝑm⁹ ꝑuenit ex ꝑncipali significatione: sed hec dictio laborās nō signt ꝑncipalr tps. sz ex ꝯnti ꝑ accidētia: g illa deceptio facta in cōsignificatiōe nō ē sub aliquo istoꝝ triū modoꝝ. Solutio deceptio facta ex ꝯsignificatiōe dictionis nō ꝯtinet sub ꝑmo mō equocationis. Ad hꝰ qꝫ obijcit qꝫ prim⁹ mod⁹ ꝑuenit ex ꝑncipali significatōe dicēdū est qꝫ ꝑncipal significatio appellat hꝰ quicqd ex eadez impōne iportat ꝑ dictionē sz ex eadē impōne significat qlibz dictio significationē ⁊ sua accña Ille em̄ q̄ iposuit hoc nomen lapis ad significādū lapidē sub tali gnē sub tali nūero iposuit. ⁊ sic eadē impōne iposuit ipositor: q: hꝰ dictō laborās iportat suū significatū ⁊ ꝯsignificatū ⁊ sic d alijs vl dicēdū ē qꝫ ꝑncipal significatio ponitur i ꝑmo mō equiuocationis

et āphibolie ad remouēdū trāsumptionē in eis: q2 trāsūptio significat ꝑ dictionē nō ꝑncipal'r: vt ridere nō ꝑicipal'r significat florere ſ3 trāsūptie ꝑ quādā similitudiem. vt h̄ dictio laborās significat pn̄s tp̄us ꝛ ꝑteritū iperfectū. Itē q̄rit q̄re deceptio facta ex q̄busdā accidētib' facit eq̄uocationē ꝛ ex q̄busdā āphibolia: solutio. Dico q̄ q̄dā sūt accn̄tia q̄ cōsequūtur dictionē nō absolute: ſ3 put ē ordīabil' cū alia dictōe: sic casus nūe' ordinātur ꝑ dictiōes adiuicē ꝑ talia accn̄a: ma. e si diceret hoies currit: q2 ibi n̄ ē debit' nūer' nec debit' cāus ꝛ ōceptio ex talib' accn̄tib' ē deceptio in orōe ꝛ sic ē āphibolia ꝛ n̄ in equocatiōe. Sz sūt alia accn̄tia absoluta q̄ ꝯūtur dictionē ꝑ se: vt tp̄us et gen': ꝛ ꝑ talia accn̄tia nō ordinantur dictiōes adiuicē: q2 sic bn̄ dr̄ bō currit: ita bn̄ dr̄ bō currebat. vn̄ lz tēpus varie manet tn̄ eadē ꝯstructio et iō nō ꝯstruūt mediāte tp̄e, ꝛ sic deceptio ex talib' accn̄tib' fit in dictōe ꝛ ita in equocatione ꝛ nō i āphibolia.

¶ Primo sciendū est q̄ amphibolia capit dupliciter. vno mō large ꝑ omi oratione habente sensū dubiū. Alio mō capit stricte ꝑ omi orōe hn̄te sensum dubiū ꝑueniēs ex multiplicitate actuali orōnis multiplicis. ꝛ nō dictionis equoce. ꝛ sic capit hic. ꝛ pōt sic diffiniri. amphibolia est multiplicitas orōnis amphibolice eadē in materia ꝛ forma hn̄s diuersos sensus vel diuersa significata nō ꝑuenientes ex multiplicitate dictionis equoce. Vn̄ fallacia amphibolie est idoneitas decipiēdi ꝑueniēs ex idēptitate orōnis diuersa: vel diuersos sensus hn̄tis. Passiue etiā pōt diffiniri sicut fallacia equocationis. vn̄ apparēt se ei' est idēptitas actualis dictiōis orōnis multiplicis. sed cā defect' est multiplicitas sensuū illi orōni correſpōdētiū nō ex ꝑte dictōis equiuoce. sed ex parte orōnis multiplicis.

Sciendū est scdo q̄ ipius fallacie amphibolie sūt tres modi sicut ipius fallacie eq̄uocationis. Prim' ꝑuenit ex eo q̄ aliq̄ oratio q̄ ꝑmo plures sensus h3. sic q̄ in vna ꝑmissarū accipiat ꝑ vno ꝛ in alia vel in ꝯclusione ꝑ alio et fm̄ istū modū sic ꝑalogisat. quoscūq3 vellem me accipere. vellē q̄ acciperēt me. ſ3 inimicos vellē me accipere. g° vellē q̄ īimici acciperēt me. Vn̄ dict' ꝑalogism' soluit ꝑ hoc q̄ ly me in vtraq3 ꝑmissaꝝ ꝯstruit' ante vel post vel in vna a parte ante ꝛ in alia a ꝑte post. Vn̄ q̄n ꝯstruit āt sensus est de q̄buscūq3 vellē me accipe vellē q̄ acciperēt me. ꝛ sic maior est falsa. ſ3 a ꝑte post tunc minor est falsa. ꝛ est sensus. īimicos vellē me accipere. i. de inimicis vellē q̄ acciperēt me. ꝛ tūc istis duob' modis ꝯn̄a est bona: ſ3 si tertiū puta q̄ in vna cōstruat a parte ante ꝛ in alia a parte post nō valet ꝯn̄a. ſ3 ꝯmittit fallacia āphibolie.

Scd̄us modus ꝑuenit ex eo q̄ aliq̄ orō significat plura vel h3 plures sensus vnū ꝑmo ꝛ ꝑncipaliter. ꝛ aliū min' ꝑncipaliter siue attributiue: et tunc vel in vna ꝑmissarū capit ꝑ significato principali ꝛ in alia seu in cōclusione ꝑ significato min' principali ꝛ fm̄ istū modū sic ꝑalogisatur. q̄cūq3 haurit aq̄s cribro est iuxta aq̄s: ſ3 scolaris sine libro haurit aq̄s cribro: g° scholaris sine libro est iuxta aq̄s: modus soluēdi est distinguēdo istam. haurit aq̄s cribro: q2 vel capit in miore ꝛ in maiore eodē mō. ꝛ sic bn̄ seq̄tur: sed sicut cōclusio est falsa ita aliq̄ ꝑmissaꝝ vel non capiēdo eodē mō in vtraq3. s. in maiori ꝛ in minori ꝛ tūc nō seq̄tur sed cōmittit ista fallacia.

Tertio sciendū est q̄ tertius mod' hui' fallacie ꝑuenit ex eo q̄ aliq̄ orō ꝑ se sumpta vnū significat. sed iūcta cū alia h3 diuersas significationes. vt hec orō hoc videt h3 tm̄ vnā significationē. s. hec res videt ſ3 iūcta isti q̄cq̄d aliq̄s videt h3 diuersas significatiōes. vn̄ ly hoc pōt teneri dupl'r. vno mō in nōiatiuo casu ꝛ sic est sensus q̄cquid aliq̄s videt hoc videt. i. quācūq3 rez aliq̄s videt illa res videt. vel pōt teneri in acc̄o casu ꝛ sic est sensus quācūq3 rez aliq̄s videt illā rez videt. Et fm̄ hoc sic ꝑalogisat. q̄cquid aliq̄s videt hoc videt parietē aliq̄s videt ergo paries videt. modus soluēdi est. distinguēdo illā hoc videt: q2 ly hoc pōt teneri in nōiatiuo casu vel acc̄o vt visum est. ¶ Circa hoc q̄rit verū illa regula in qua dr̄ q̄ q̄cquid seq̄tur ad ꝯn̄s bone ꝯn̄e seq̄tur ad eius an̄s sit bona. ꝛ arguit q̄ nō: q2 nō seq̄tur ad oēm ꝓpōnem eē veram seq̄tur aliq̄ ꝓpōnē esse verā ꝛ ad aliquā ꝓpōem esse verā seq̄tur hoiem esse asinū: q2 ad illā esse verā tu es asin' seq̄tur te esse asinū: g° ad oēm ꝓpōem esse verā seq̄tur te esse asinum. Rn̄detur q̄ regula est bona: ꝛ ad rōez dr̄ q̄ maior est vera tam in sensu cōposito q̄ in sensu diuiso. ꝛ mīor in sensu cōposito est falsa ſ3 in sensu diuiso est vera. ſ3 tūc nō seq̄tur ꝯclusio: vnde sensus cōposit' mīoris est ille ad talē ꝓpōnem aliqua ꝓpositio est vera sequitur te esse asinū. sed sensus diuisus est ad aliquam propositionē puta ad istā tu es asin' seq̄tur te esse asinū.

Arguitur sic primo in multis fallacijs est dubia snia: g° fallacia amphibolie nō est distincta ab alijs. ¶ Scd̄o sic: fm̄ multiplicitatem hui' orōnis. ep̄i sunt asini fit fallacia amphibolie sic ꝑalogisando. quicūq3 sunt ep̄i sunt hoies. asini sunt ep̄i. g° asini sunt hoies ꝛ tn̄ ꝑuenit ex ꝑte dictionis sc3. de ly ep̄i. Tertio sic. oīs orō: l' tn̄ vnū significat. sc3 cōpositionē p̄dicati cū subo: g° fm̄ nullā fit fallacia āphibolie.

Ad primū dr̄ q̄ amphibolia pōt capi dupl'r. vno mō large τ alio mō stricte vt visū est in pmo notabili. ¶ Ad scđm dr̄ q̄ talis multiplicitas nō pueniт ex pte de ly epi fm se sed ex pte illius termini epi in ordine ad alios terminos. ¶ Ad tertiuz dr̄ q̄ oratio nō significat cōpositionē pdicati cū subo: sz bñ verū est q̄ talis cōpositio denotat p illud verbum est.

s Eqtur de fallacijs facientibus multiplex potētiale. s. de cōpōne diuisione τ accētu: τ prius de cōpōne q̄ de alijs: q2 palogismi fiunt efficatiores fm cōpōnē ad finē sophisticū q̄ est appares sapia τ nō exn̄s: τ iō pri⁹ dicēduz est de cōpōne q̄ de alijs. Cōpō ē eoꝝ q̄ dn̄t diuidi falsa vnio. Diuisio vō est eoꝝ q̄ dn̄t cōponi falsa diuisio. Fallacia cōpōnis est ydoneitas decipiendi pueniēs ex identitate orōnis vni⁹ τ eiusdē fm materiā τ fm situm magis debitū ptib⁹ in orōne positis. Cā apparētie hui⁹ fallacie est orō diuisa hn̄s idēptitatē in materia cū orōe cōposita. Cā falsitatis siue defect⁹ est diuersitas sensus cōpositi a diuiso. Notandū q̄ qn̄ orō est vā in sensu diuiso τ falsa in sensu cōposito. tūc ē fallacia cōpōnis: dr̄ tñ orō cōposita qn̄ determiatio determiat illd deteriabile qd magis apta nata est deteriare et silr dr̄ orō cōposita qn̄ dictōes ordinant fm sitū magis debitū: τ dr̄ orō diuisa qn̄ determians determiat illud determiabile qd nō est magis apta nata determiare vl qn̄ dictiones ordinant fm situz mime debitū. Vn̄ sumit hec orō grā exēpli: qcqd viuit semp est. in ista orōne sūt duo determiata. s. hoc verbū viuit: τ hoc vbuz est. τ est vna deteriatio. s. semp. si ergo hec deteriatio. s. semp dtermiat hoc verbū ē qd ponit a pte pdicati sicut dr̄ orō cōposita: q2 tūc determiatio determiat deteriabile qd magis apta nata est deteriare: q2 illud verbuz est ponit in situ deteriato. s. in pdicato. Si aūt deteriat hoc verbuz viuit: sic dr̄ diuisa: q2 deteriat illud determiaile qd est min⁹ apta nata deteriare: q2 illud verbū viuit nō ponit in situ deteriato ipius vbi: τ tūc dictiones ordināt fm sitū min⁹ debituz. Isti⁹ fallacie duo sunt modi. Prim⁹ modus puenit ex eo q̄ aliqd dictum pōt supponere p se toto vel p pte sui. Et fm istū modū palogisat sic: quēcūq3 possibile est ābulare possibile ē q̄ ipe ābulet: sedentē possibile ē ambulare. ergo possibile est q̄ sedēs ambulet. Ad hoc dicēdū est q̄ mior est duplex: q2 si hoc dictū sedentē ābulare supponat p se toto huic pdicato possibile est. i. sedēs sedēdo pōt ābulare: tunc hec cōposita est falsa. sicut etiā ē ipossibile dicere q̄ sedēs ābulet. Si aūt istud dictū supponat pro pte sui: tūc ē diuisa τ vā τ nō seqtur pclo τ est sensus sedentē possibile ē ābulare. i. sedēs nūc hz potentiaz vt postea ābulet: τ silr quēcūq3 est possibile scribere possibile est q̄ ipe scribat: nō scribentē scribere est possibile. ergo possibile est q̄ nō scribēs scribat. Dicendū est ad istū palogismuz sicut ad prim. Scđs mod⁹ puenit ex eo q̄ aliq dteriatio pōt referre diuersa: τ penes istū modū palogisat sic q̄cūq3 litteras scit nūc didiscit eas: sz iste antiqu⁹ grāmatic⁹ scit litteras ergo nūc didiscit eas. dicendū q̄ maior est duplex: q2 hec deteriatio nūc pt determiare hoc vbū didiscit τ sic est cōposita τ falsa τ seqtur cōclusio vl pōt deteriare hoc vbū scit: τ sic ē diuisa τ vā τ nō seqtur pclusio. Silr hec qd vnū soluz pōt ferre plra pōt ferre: sz quod nō pōt plura ferre pōt vnum ferre. ergo quod nō pt plra ferre pōt plura ferre. Dicendū q̄ maior est duplex: q2 hec deteriatio solū pōt determiare hoc vbuz pōt sic maior est falsa cōposita: τ ē sēsus q̄ illud qd nō pōt ferre vnū cū alio pōt ferre plura

vel pōt deteriare h̄ verbū ferre ⁊ ē sensus ver⁹ ⁊ ꝑpō diuisa vera sub h̄ sensu qḋ pōt iā facere vnū solū ⁊ ferre nō pl'a ꝑt pl'a ferre. Siłr tu scis tm̄ tres hoīes currere posito casu ꝙ sex currāt ⁊ nescias de trib⁹ h̄ est duplex: qꝛ hec dictio tm̄ pōt deteriare hoc v̄bū scis: vł currere. si deteriat hoc verbū currere sic ē ꝯposita ⁊ falsa: si scis tūc est diuisa ⁊ v̄a et ꝑalogisaꝛ sic. tu scis tm̄ tres hoīes currere. posito casu ꝙ sex currāt. s3 q̇cq̇d sciꝛ est verū: ḡ tm̄ tres hoīes currere verū est. maioꝛ ē duplex vt iam dictū est. De fallacia diuisionis. Quid sit diuisio dictū est p⁹. Fallacia diuisiōis est idoneitas decipiendi ꝓueniēs ex eo ꝙ oꝛo aliq̄ ꝯposita ē vera ⁊ diuisa falsa vna ⁊ eadē manens ſm materiā differēs ſm formā diuersa signt q̄ crediꝛ esse v̄a in sensu diuiso. eo ꝙ veritatē h3 in sensu ꝯposito. Cā apparētie hui⁹ fallacie ē oꝛo ꝯposita hn̄s idētitatē in materia cū oꝛone diuisa vel cā apparētie est idētitas oꝛonis eiusdē ſm subā ⁊ ſm situm minus debitū. Cā defect⁹ est diuersitas sensus diuisi a sensu cōposito. Isti⁹ fallacie duo sūt mōi. Prim⁹ modus ꝓuenit ex eo ꝙ aliq̄ ꝯiunctio pōt copulari inter terminos vel inter ꝑpōnes ⁊ ſm istū modū ꝑalogisatur sic. Quecunq3 sunt duo ⁊ tria sūt duo ⁊ sunt tria q̇nq3 sūt duo ⁊ tria: ḡ q̇nq3 sunt duo ⁊ q̇nq3 sunt tria. Ad hoc dicendū est ꝙ minoꝛ est duplex: qꝛ hec ꝯiunctio et. pōt ꝯiungere ⁊ copulare inter terminos vel inter ꝑpōes. si inter terīos sic est vera ꝯposita. ⁊ ē sensus duo et tria sił iuncta faciūt q̇nq3 si inter ꝑpōes: sic est falsa ⁊ diuisa: ⁊ est sensus ꝙ duo sunt q̇nq3 ꝑsone ⁊ ꝙ tria sūt q̇nq3 ꝑsone qḋ ē fals3. Siłr ē h̄ q̄cūq3 sūt duo ⁊ tria sūt ꝑia ⁊ īparia: q̇nq3 sūt duo ⁊ tria: ḡ q̇nq3 sūt paria ⁊ īparia dicēdū est ꝙ minoꝛ est duplex qꝛ ibi pōt esse copulatio inter terminos ⁊ sic est vera et ꝯposita: ⁊ est sensus. quinq3 sunt duo ⁊ tria insił cōiuncta. vel ibi est copulatio inter propositiones et sic est falsa ⁊ diuisa. et est sensus quinq3 sunt duo et q̇nq3 sunt tria qḋ est falsū. Siłr hic. oē aīal est rōnale vel irrōnale. sed non omne animal est rationale. ḡ omne aīal ē irrōnale. Dicendū ꝙ maioꝛ est duplex eo ꝙ ista cōiunctio vel potest ꝯiungere inter terminos ⁊ sic est vera ⁊ ꝯposita vel inter ꝑpōnes ⁊ sic est falsa ⁊ diuisa. Siłr hic. oē aīal vel est sanū vł est egrū. vel hic. oīs subā ē corpea vł incorpa. vel hic oīs linea est recta vł curua. vñ oēs iste sunt vere qñ ꝯiunctio cōiungit inter terminos ⁊ sunt cōposite. Sed sunt false qñ ꝯiunctio cōiungit inter oꝛones ⁊ ꝑpōnes ⁊ diuise. qꝛ ꝯiunctio ꝑ se ⁊ primo ē ꝯiunctiua ꝑtiū oꝛonis ex ꝯnti ipa cōiūgit oꝛonē cū oꝛone. Scd'us modus hui⁹ fallacie diuisionis ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua deteriatio pōt referri ad diuersa: vt hic quo vidisti hūc ꝑcussū ꝑcussus est. sed oculo vidisti hūc ꝑcussum ergo oculo ꝑcussus est. dicendū est ꝙ minoꝛ est duplex. qꝛ iste ablatiu⁹ oculo pōt determiare hoc ꝑticipiū ꝑcussus. et sic est diuisa ⁊ falsa et ē sensus tu vidisti hunc ꝑcussū oculo ⁊ sic seq̇tur ꝯclusio vel pōt deteriare hoc verbū vidisti: ⁊ sic est cōposita ⁊ vera et tunc ē sensus. tu vidisti cū oculo hūc ꝑcussū: sed tunc non sequiꝛ conclusio.

¶ Primo sciendū est ꝙ postq̄ determinatū est de fallacijs que fiunt ſm multiplex actuale consequenter determinandū est de fallacijs que fiūt ſm multiplex potētionale. et primo de fallacia compositiōis et diuisionis. Unde cōpositio ſm quā fit fallacia cōpositionis (sꝫ dictionū) acceptio ſm vnionē eorū adinuicē ſm quā faciunt sensum falsum que si acciperentur ſm eorū diuisionē faceret sensum verū. Sed diuisio est cōponendoꝝ separatio hoc est ꝙ ibi est diuisio qñ termini accipiunꝛ ſm separationē quā habent adinuicē ſm quā faciunt sensum falsum qui si acciperentur ſm eoꝝ vnionē facerent sensū verū. Unde fallacia compositionis est idoneitas decipiendi proueniēs ex identitate orationis ꝯpo-

site false et diuise vere.i.fallacia cōpositiōis fit quando arguit a sensu diuiso vero ad sensuz cōpositum falsum. Causa apparentie est identitas orationis ɔposite cū diuisa. sed cā defectus est diuersitas sensuū orationis ɔposite cuz diuisa. Sed fallacia diuisiōis est idoneitas decipiēdi proueniens ex identitate orationis diuise false et cōposite vere. hoc est fallacia diuisionis cōmittitur qñ arguit a sensu ɔposito vero ad sensum diuisum falsum. Causa apparentie est eius idoneitas orationis diuise cū cōposita. sed causa defectus est diuersitas sensuū illaruz orationum scȝ composite et diuise.

Secundo sciendū est ꝗ ipsius fallacie cōpositionis et diuisionis possunt assignari tres modi. Primus modus fit penes orationez compositaz et diuisam in quibus ponunt modi verificabiles de tota ꝓpōne. vt sunt possibile impossibile ꝛc. vnde qñ tales modi se tenēt ex parte subiecti vel predicati faciūt ɔpositam. sed qñ se tenent ex parte copule faciunt diuisam vt sedentē possibile est ambulare. ꝛ tūc est fallacia cōpositiōis: sed quādo arguit a diuisa vera ad cōpositā falsam est fallacia cōpositionis vt sic arguendo quēcunqȝ possibile est ambulare possibile est vt ambulet. sedentē possibile est ambulare ergo possibile est ꝗ sedēs ambulet ibi arguitur a diuisa vera ad cōpositā falsam. Et ad faciēdū fallām diuisionis ponat īpossibile loco de possibile. vt quēcunqȝ īpossibile est ambulare impossibile est ꝗ ambulet. sed īpossibile est sedentem ambulare. ergo sedentē īpossibile est esse ambulātē. Modus soluendi est negando ɔñam: qꝛ ɔmittitur fallacia diuisionis arguēdo a sensu ɔposito vero ad sensum diuisum falsuz: vel pōt solui distinguendo premissas in quib9 ponitur modus penes sensum ɔpositum et diuisum. Scđs modus fit penes orationē ɔpositam vel diuisam in qua ponitur ɔiunctio vel aduerbiū potens facere ꝓpōnem cathegoricā vel ypotheticā. vnde si faciat cathegoricā est ɔposita. si ypotheticaz est diuisa. vt quecūqȝ sunt duo et tria sunt paria et imparia. sed quinqȝ sunt duo et tria: ergo qnqȝ sūt paria ꝛ imparia. potest solui distinguendo premissaz in qua ponitur ɔiunctio. vnde est regula generalis ꝗ quādocūqȝ aliqua ɔiunctio vel equialens sicut aduerbiū ponitur inter terīos tunc illa pōt distingui fm istū modū: qꝛ vel potest cōiungere inter terminos: ꝛ tunc est cathegorica: vel inter ꝓpōnes et sic est ypothetica ꝛ hoc fit ꝓpter assistentes ne videatur duci respōdens ad illam fallaciam

Sciendū est tertio ꝗ tertius mod9 fit penes orationē ɔpositā vel diuisam ī qua ponitur dictio que pōt ɔstrui cū multis ɔstructibilibus cū hoc tamē magis cōuenienter cū vno ꝗ cum alio. vnde si ɔstruatur cū illo cū quo magis conuenienter ꝫ cōstrui facit sensum compositū sed si cū illo cū quo minus cōuenienter debȝ cōstrui facit sensum diuisum. Vnde determinatio magis ɔuenienter construitur. cū determinabili ꝓcedente ꝗ̄ sequente. et cū ꝓpinquiori ꝗ cū lōgiori. vt quicquid viuit semꝑ est: si ly semper cōstruatur cū ly viuit facit sensum ɔpositū: sed si cū ly est facit sensum diuisum. ¶ Ex quo sequitur ꝗ ille modus debet solui ꝑ distinctionem illius premisse in qua ponitur talis dictio que pōt cōstrui cū multis ɔstructibilib9. ¶ Circa hoc ꝗritur vtrum illa regula generalis ī qua dicitur ꝗ: quicquid repugnat ɔsequēti repugnat antecedenti sit vera. et videtur ꝗ nō: quia animal ē cōsequens ad hominē. ꝛ tamē sibi repugnat et specie specialissimā et tñ nō repugnat homini: igitur. Respondetur ꝗ regula est vera. Et pro solutione est aduertēdū ꝗ antecedens capitur dupliciter. vno modo pro termino inferente et consequens pro termino illato et sic nō capitur in illa regula. Alio modo capitur pro ꝓpositiōe que antecedit et consequens pro ꝓpositione ꝗ sequitur et sic capitur in regula.

Arguitur sic primo iste fallacie nō fiunt fm aliquod multiplex. ergo nō sunt in dictione. añs patet: qꝛ fiunt preter orationē cōpositam ꝛ diuisam. sed tales non habent diuersos sensus qꝛ cōposita nō habēt nisi sensum cōpositum. ꝛ diuisa diuisum. ¶ Scđo sic. iste falle nō sunt in dictiōe. qꝛ nō sumunt causam apparētie ex parte dictionis sed orōnis. ¶ Tertio sic. iste falle habent eandē causam apparētie cū identitate orationis: ergo nō distinguuntur.

Ad pmū dr ꝗ cōposita habent tantum vnū sensum: et etiam diuisa. ideo de rigore sermonis nulla talis est distinguenda: dicuntur tamē multiplices: quia capiunt in sensu ɔposito ꝛ diuiso ne quis videatur redargui ab assistētibus. ¶ Ad secunduz dicitur ꝗ quādo dicitur falla in dictione. ly dictione capitur large vt se extendit ad orationē. ¶ Ad tertiū dicit ꝗ non est eadē causa apparētie. nam cā apparentie fallacie cōpositionis est identitas orationis cōposite cū diuisa. sed cā apparētie fallacie diuisionis est identitas orationis diuise cū cōposita.

s equitur de falla accentus. Accent9 est certa lex vel rla ad eleuandū vel deprimendum sillabā vniuscuiusqȝ dictionis. ꝛ iste accentus diuiditur in accentuz grauē acutum et circūflexum. Grauis ē qui deprimitur in fine. Acutus accentus ē qui in fine eleuatur vel acuit. Circūflexus est qui acuit et deprimit simł vel circūflex9 ē q̇ pcedit ab ymo et pcedit in altū. ꝛ finalr tendit in ymum vt hierusalē. Falla accent9 est idoneitas decipiēdi pcedēs ex multiplicitate dictiōis eiusdē fm subam diuerse ꝫ modū pferēdi diuersa signtis. Cā apparētie hui9 falle ē vnitas dictio- De falla accent'.

mis ẜm materiã vel ẜm substantiã so-luz. Cã defectꝰ ē diuersitas significa toꝝ. Istiꝰ fallacie duo sunt mōi. Pri-mus modꝰ puenit ex eo ꝙ aliq̃ dictio pōt pferri diuersis accidētibus: vt hic oīs pplus ē arbor. gens est popu lus. ergo gens ē arbor. Dicendū ē ꝙ maior est duplex: q2 pria sillaba huiꝰ dictionis pplus pōt pferri lōga: ꝛ sic est vera: ꝛ nō sequit̃ cōclusio: vel pōt eē breuis ꝛ sic est falsa ꝛ sequit̃ ꝯclu-sio. Silr̃ hic oīs ara ē in tēplo: stabu-luz porcoꝝ ē ara: ergo stabulū porco rum ē in tēplo. Dicendū hic sicut priꝰ Silr̃ hc: quicq̃d amatur hamo capit̃ mulier amatur: ergo mulier hamo ca pitur. Dicēdū ē ꝙ maior ē duplex: iō ꝙ hec dictio amat̃ pōt pferri cū aspi ratione vel sine aspiratōe: si prio mō sic ē vera ꝛ nō sequit̃ ꝯclusio. si scdo mō sic ē falsa ꝛ seq̃tur ꝯclusio: vel sic quoscūq3 viros iustū ē pēdere dignū ē penã pati: sed iustos viros iustuz ē pēdere: ergo iustos viros dignum ē penã pati. vñ vtraq3 premissaꝝ ē du-plex eo ꝙ hͤ dictio pēdere pōt pferri media longa vel media breui. Scdus modꝰ puenit ex eo ꝙ aliq̃ vox pōt eē dictio vel oratio: vt hic tu es qui es: sed quies ē requies: ergo tu es requi es. dicendū ē ꝙ maior ē duplex eo ꝙ quies pōt esse dictio vel orō. si sit di-ctio tūc ē falsa ꝛ sequit̃ cōclusio. si sit orō sic ē v̾a ꝛ nō seq̃tur cōclusio. silr̃ hic: quicq̃d fecit deꝰ inuite fecit deꝰ coacte: sed deꝰ fecit vinū inuite. ergo deꝰ fecit vinū coacte. Dicēdū ē ꝙ ma ior ē duplex eo ꝙ inuite pōt eē oratio vel dictio: si dictio sic ē vera. ꝛ nō seq̃ tur ꝯclusio: vel pōt esse orō: ꝛ sic ē fal-sa ꝛ sequit̃ ꝯclusio. Silr̃ hic. quicunq3 habet dilectōem supernã habet dile-ctionē dei. vsurarius habz dilectōez supernã. ergo vsurarius habet dile-ctōem dei. Dicendum hec dictio sup̾nam pōt capi dupliciter. Uno modo vt est dictio: ꝛ sic minor est falsa. ꝛ se quitur cōclusio. alio mō pōt esse orō: ꝛ sic ē vera: ꝛ nō sequitur conclusio. Silr̃ hic: metuo longeuas pereūte no cte lidia dormis. vnde hec dictio me tuo potest esse dictio vl̃ oratio.

¶ Primo sciendū est ꝙ quattuor sunt acciden-tia sillabe. s. tempus: aspiratio: numerus littera rum: ꝛ accētua. ꝛ penes tria: scz tēpus: aspiratio nem: ꝛ accentū pōt fieri fallacia. ¶ Aduerte tñ ꝙ accētus pōt capi dupl̃r. vno mō stricte ꝛ sic ē modulatio vocis penes eleuationē vl̃ depressio nem in diuersis eius ptibꝰ. alio mō capit̃ large vt nō distiguit̃ cōtra alia tria accidētia: ꝛ sic est modus significatiuꝰ pferēdi vel scribēdi dictio-nem incōpleram. Dicitur notāter significatiuꝰ propter eleuationē vel depressionē dictionuz in cantu vel melodia. nam talis non dr̃ accentus. Dicitur notāter dictionē incōpletā pter cōpo-sitionē ꝛ diuisionē. vñ fallacia accētus est idonei tas decipiēdi puenīēs ex idētitate materiali di ctionis diuerse ẜm moduz pferendi diuersa si-gnificātis. Causa appentie est idētitas dictiōis in materia. sz cã defectꝰ ē plr̃alitas significatoꝝ. Quot modis capit̃ accentus

Sciendū est secūdo ꝙ ipsius falla cie cōīter assignātur duo modi. Primꝰ puenit ex eo ꝙ aliqua dictio pōt regi ẜm diuersos accē tus: vt oīs populus est arbor gens est populus: ergo gens est arbor. Similr̃ quecūq3 dignū ē pē dere dignū est penã pati. sed iustū dignū est pē-dere: g̃ iustū dignum est penã pati. Similr̃ oīe malū est pomū: prauū est malū: ergo prauuz est pomū. Modus soluēdi est prio ad primū distin guendo de ly pplus. Nam pria de pplus potest esse breuis vel longa in vtraq3 p̾missaꝝ vel in cō clusione: ꝛ sic nō cōmittit̃ fallacia aliqua vel in vna pōt esse breuis ꝛ in alia longa. ꝛ sic cōmitti tur hec fallacia. Silr̃ dicatur de media de pen-dere. nam si sit breuis significat dare penã: si lō ga significat sustinere penam. Silr̃ dicat̃ de pri ma de malū. nam qñ est lōga idē est ꝙ pomū: et qñ est breuis idē ē ꝙ prauū ꝛ ad illū modū redu citur modꝰ puenīēs ex variatione aspiratōis: vt quicq̃d amat̃ hamo capit̃: petrus amatur: er go petrus hamo capitur. Soluitur p distinctio-nem p̾missaꝝ. nam vel ly amatur in vtraq3 scri-bitur cum aspiratione vel sine aspiratione. ꝛ sic nō cōmittit̃ fallacia: vel in vna cum aspiratione ꝛ in alia sine aspiratione: ꝛ sic cōmittit̃ hec falla-cia. vnde hamo scriptū cū aspiratione significat capere pisces cum hamo. i. cum tali instrumēto: sed sine aspiratione idem est ꝙ diligo.

Sciendū est tertio ꝙ secūdus mo-dus huius fallacie puenit ex eo ꝙ aliqua vox materialr̃ pōt esse dictio vel oratio: vt quies su perna inuite: vnde quies potest esse nomen vel orō ꝯposita ex illo relatiuo q̃ ꝛ illo v̾bo es. silr̃ in uite pōt eē aduerbiū significãs id qḋ coacte: vel

potest esse oratio cōposita ex illa ꝓpositiōe in et ablatiuo vite: q̄ significat tm̄ sicut vinea: etiam supna pōt esse oratio cōposita ex ꝓpōne super et illo ablr̄ō na. et tunc valet tm̄ sicut sup pecunia: vel pōt esse dictio: et tunc valet tm̄ sicut celeste: et fm̄ hoc pōt sic palogisari quicq̄d de⁹ facit inuite facit coacte. sed de⁹ facit racemos inuite: g̊ racemos facit coacte: modus soluēdi est distinguendo de ly inuite: quia vel in vtraqꝫ p̄missa accipit vt vna dictio vel vt vna oratio: et sic non est fallacia. vel in vna vt dictio et in alia vt orō: et sic cōmittit hec fallacia: simil'r dicatur de alijs. Aduerte etiā q̄ fallacia pōt fieri ex diuersa accentuatione dictionis penes eleuationē vel depressionez: vt si dn̄s ironice dicat seruo suo. o q̄ bonus famulus es tu: et si seru⁹ inferat: g̊ debeo bene p̄miari: tūc ɔmittitur hec fallacia. Ex quo sequitur q̄ possunt assignari tres modi hui⁹ fallacie. ¶ Circa hoc queritur vtrum ad ipossibile sequat quolibet simpl'r. et videt q̄ nō: quia nō sequitur de⁹ nō est: g̊ deus est: q2 in qualibet bona ɔn̄a dz esse habitudo rerū significatarꝫ p añs et ɔn̄s: sed nulla est talis habitudo: igitur. ¶ Pro responsione est aduertendū q̄ aliqua ꝓpō dicitur esse impossibilis dupl'r. s. formal'r sicut copulatiua cōposita ex partibus ɔtradicētib⁹: vt sortes currit: et sortes nō currit: alia est ipossibilis material'r. s. ratione habitudinis terminoꝝ vt hō est asinus. Tunc ponitur talis propōtois consequētia cui⁹ añs est ꝓpō ipossibilis siue formal'r siue material'r est bona. Et ad rōnez dicit q̄ nō opꝫ ad bonā ɔn̄am q̄ sit habitudo reꝝ significatarum: sed sufficit q̄ sit habitudo añtis ad ɔn̄s. sic videlicet q̄ ipossibile est ita esse sicut p añs significat quin ita sit sicut p ɔn̄s significatur.

Utrum ad ipossibile seqꝫ quodlibꝫ simpliciter (margin)

Arguitur primo sic: non est aliqua fallacia penes accidentia littere: ergo nō debet fieri penes accidentia sillabe. ¶ Secundo sic. si esset fallacia accentus maxime esset sic arguēdo: omne malum est pomū: peccatum est malū: ergo peccatum est pomū: sed hoc non: quia ibi ē fallacia equiuocationis: igitur. ¶ Tertio sic: superna aliter scribitur quando est dictio et quando est orō. igitur nō est eadē dictio fm̄ materiā.

Ad prim dr̄ negando consequentiam: quia non est simile de accidētibus sillabe vel littere. ¶ Ad secundū dicit q̄ malū nō pōt facere fallam equiuocatiōis: q2 nō significat diuersa fm̄ materiam et formā et modum proferendi. ¶ Ad tertium dicitur q̄ bene probat q̄ superna nō facit fallaciam accentus in scripto: sed non probat q̄ non facit fallaciam accentus in voce.

Sequitur de fall'a figure dictiōis

Fallacia figure dictionis vltimo ponitur inter fallacias in dictione quia facit multiplex fantasticum. Figura enim est que terio vel terminis clauditur termino. vt circulus. terminis: vt triāgulus quadrāgulus. Et similitudinarie fall'a figure dictiōis est similitudo dictionis cum dictione penes finalē terminationez in parte nō idē signte. et facit multiplex fantasticum. Est aūt multiplex fantasticū qn̄ aliqua dictio signt vnum et videtur significare aliud propter similitudinē quā habet in parte cuꝫ alia dictione vt videre significat passionē et videt significare actionem propter hoc q̄ est simile huic verbo agere. Cā apparētie hui⁹ fallacie est sil'itudo dictionis in p̄te cū alia dictione nō idez significāte. Cā defect⁹ hui⁹ fallacie ē diuersitas eoꝝ q̄ vidētur esse similia. Ista aūt silitudo fit tribus modis: scꝫ voce significatiōe et suppōne. et fm̄ hoc tres sunt modi hui⁹ fallacie. Prim⁹ modus ꝓuenit ex sili terminatione dictiōis cū alia dictiōe vt q̄licūqꝫ est musa talis est poeta: sꝫ musa est femi generis. ergo poeta est femi generis. Dicenduz q̄ nō seq̄tur: q̄a si aliq̄ sint eiusdē termiatiōis q̄ sint ꝓpterea eiusdez generis. sil'r h. ois aq̄ est hūida: fluuius est aq̄. ergo fluui⁹ est hūida: dicendū q̄ nō opꝫ q̄ si fluuius sit aq̄ q̄ ergo q̄cq̄d dicat de aq̄ q̄ hoc etiā dicat de fluuio sub eadez termiatione: vel sic ois hō est albus mulier est hō: ergo mulier ē alb⁹. vn̄ in oibus p̄dictis palogismis masculinū interp̄tatur fem̄n. aut si forme t̄ sic palogismus. musa et poeta sil'r terminant: sꝫ musa est fei generis: ergo et poeta: tūc non est ibi fallacia figure dictiōis: sꝫ fallacia ɔn̄tis a cōiter accn̄tibus vt postea patebit. Scd̄s modus ꝓuenit ex mutatiōe vnius p̄dicamēti in aliud vl' qn̄ vna spēs vni⁹ p̄dicamēti mutatur in aliā spēm vt h̄ q̄cq̄d heri emisti hodie comedisti. carnes crudas heri emisti: ergo carnes crudas hodie comedisti. dicenduz q̄ nō seq̄tur: q2 q̄cquid dicit rez de p̄di-

camēto sube: crudū dicit rē de pdicamento q̄litatis. ꝛ sic pcedit̄ d̄ vno pdicamēto in aliud. Silr̄ h̄ q̄cq̄d heri vidisti hodie vides. ſʒ vidisti heri album: ergo albū hodie vides. dicendum ꝙ nō seq̄tur: q2 albū significat p modū q̄litatꝭ: q̄cquid vero dicit rem de pdicamēto sube. Silr̄ do tibi solū denariū: ſʒ solum denariū nō habeo. ergo do tibi qd̄ nō habeo. dicendum ꝙ h̄ dictio solū dicit relationē. q2 vt hētur in scdo elenchoꝝ solū dr̄ q̄si nō cum alio. ꝛ h̄ dictio qd̄ dicit subam ꝛ sic pceditur a relatiōe ad subam. Similiter est h̄. Aliq̄s dat cito equū ſʒ nō hʒ cito equū. ergo aliq̄d dat cito qd̄ nō hʒ: dicendū ꝙ nō seq̄tur: q2 cito dat modū actus siue q̄litatē et qd̄ dicit subam: ꝛ sic pceditur a q̄litate ad subam. Silr̄ h̄: sic pceditur ab vna spē vni⁹ pdicamēti ad aliā vt quantoscūq3 digitos heri habuisti hodie habes decē digitos heri habuisti: ergo decē digitos hodie habes: posito ꝙ vnū amiseris. dicendū ꝙ nō seq̄tur. q2 h̄ dictio quātoscūq3 dic̄ quantitatem ɔtinuā: ꝛ h̄ dictio decē dicit quātitatē discretā. Tertius modus pueniꝫ ex diuersa suppōne termi vt homo est spēs: ergo aliq̄s hō est species. Et h̄: hō est dignissima creaturarum ergo aliq̄s hō est dignissima creaturarū. h̄ ē processus a simplici suppōne ad psonalem: silr̄ hic. omis homo est aīal. ergo oīs hō ē hoc animal: silr̄ h̄: aīal est sortes aīal est plato: ꝛ sic de alijs. ergo aīal est oīs hō. hic fit pcessus a pluribꝰ determiat̄ ad vnā determiatam: ꝛ iste modꝰ solet appellari vniuocus: q2 ille terminus aīal vniuocē ꝛ equaliter sic se hʒ ad oīa supposita. vn̄ in qualibet premissaꝝ supponit p vno in ɔclusione vero p pluribꝰ ꝛ sic variat̄ eius supposito. Et intelligendū est ꝙ in pdictis quale q̄d iterptatur hoc aliq̄d. i. cōe vel vl̄e iterp̄tatur singulare: si ei aīal est hoc aliq̄d. tūc sic arguit̄. aīal est sortes aīal est plato. ꝛ sic de alijs ergo aīal est omis homo est bonū argumentū sicut h̄ sortes currit plato currit: ꝛ sic de alijs. ergo omis homo currit. Similiter h̄: nō seq̄tur q̄n fit pcessus ab īmobili suppōne ad mobilem. vt oīs homo est aīal. ergo omis homo est hoc aīal. ꝛ sic de alijs. Hos tres modos ponit aristoteles dicēs ꝙ figura dictionis fit q̄n iterp̄tatur nō idem vel diuersum vt masculinū feīn vel neutrū vl̄ ecōuerso ꝛ rursus quid interpretatur quale vel q̄ntum. iterum quando cōmune interpretatur singulare vel hoc aliquid.

¶ Primo sciendū est ꝙ finaliter determinandum est de fallacia figure dictionis inter fallacias in dictione. Et aduerte ꝙ hic nō capit̄ dictio stricte. sed large p omi signo ad placitū instituto siue sit dictio simplex siue orō. ¶ Aduerte vltra ꝙ figura dictiōis nō est aliud q̄ silitudo vni⁹ dictionis cū alia ipis differētibus in materia capiēdo semꝑ large dictionē. Aduerte vltra ꝙ fallacia figure dictiōis est idoneitas decipiēdi pueniēs ex silitudine dictionis cum dictione in pte nō idē significāte. Cā apparentie est silitudo dictionis cū dictione pꝑter quā credit̄ ꝙ ille dictiones cōueniāt in significato. vel in mō significādi vel aliqua pprietate. Cā defectus est dissimilitudo significatoꝝ vel cōsignificationū illaꝝ dictionū. ꝛ ei⁹ cōiter assignātur tres modi. Primꝰ est credendo ꝙ dictiōes vel ppōnes similes in voce vel in scripto habeant siles significationes. vel modos significandi vel pprietates. exemplū de dictione vt musa est femi generis: g̃ ꝛ papa. verberare est agere: g̃ sentire est agere. exemplū de orōne. vt cuiuslibet ɔtradictionis altera ps est vera: g̃ altera pars cuiuslibet ɔtradictionis est vera. Modus rn̄dendi ad oms palogismos est negando ɔn̄am: q2 nō oȝ pꝑter similitudinē dictionum vel ppōnū in voce vel scripto inferre silitudinē in significatiōe vl̄ mō significādi vl̄ pprietate. Tres sūt modi fallacie figure dictionis.

Sciendū est scdō ꝙ scdus modus huiꝰ fallacie ē q̄n sub termō distributiō vni⁹ pdicamēti subsumit̄ terminꝰ alteri⁹ pdicamēti vt quicq̄d heri emisti hodie comedisti: ſʒ crudum heri emisti: ergo crudū hodie comedisti. similit̄ quotienscūq3 fuisti parisius fuisti hō ſʒ bis fuisti parisius. ergo bis fuisti hō. Primꝰ soluit̄ negādo ɔn̄am q2 sub termīo distributiuo substantie subsumit̄ terminꝰ pdicamēti q̄litatis. sed scds soluit̄ negando ɔn̄am: q2 sub termīo pdicamē

ti qñ sumit terminꝰ pdicamēti quātitatis. vnde quotiēscūq3 aliqñ est distributiuū pdicamenti qñ valēs tm̄ sicut quādocūq3. aliqñ est distributiuū quātitatis discrete denotās interruptionē tpis ⁊ tūc nō esset aliq̄ fallacia. sed maior esset falsa sic etiā ille medius qñ sub termīo distributiuo vniꝰ pdicamēti vniꝰ speciei subsumitur terminꝰ eiusdē pdicamēti. lz alteriꝰ speciei vt quātoscūq3 digitos heri habuisti hodie habes decē3 digitos heri habuisti. ergo decē3 digitos hodie habes posito casu q pdideris vnū: soluitur negādo ꝯñam: qꝛ sub termīo quātitatis ꝯtinue subsumitur terminꝰ quātitatis discrete.

Sciendum est tertio q cōsequēter ponit tertiꝰ modus huius fallacie q̄ ꝓuenit ex varia mutatione supponis ⁊ hoc ꝯtingit tripl'r. Primo qñ variat genꝰ supponis. puta quādo arguit a simplici ad ꝑsonalē vel ecōtra vl a materiali ad ꝑsonale3 vel ecōtra. vt nullus hō est spēs. hō est homo: ergo hō nō est spēs. Scdo ꝯtingit qñ arguit a suppone cōfusa tm̄ ad deteriātam vel discretam: manēte codē signo ꝯfusiuo vt oīs hō est aīal: ergo aīal est oīs homo. Tertium ꝓuenit arguēdo a pluribꝰ determiātis ad vnā determiātam. vt caput h3 sortes caput h3 plato sic de alijs: ergo caput h3 oīs homo. qd autē sit arguere a pluribus determiātis ad vnā determinatā visum est in locis. Et oēs isti ꝑalogismi soluūtur negando ꝯñam: qꝛ variat suppositio. vel arguit a pluribꝰ determiātis ad vnam determiātā. Et aduerte q ille modꝰ posset intelligi ꝑ primū: lz forte nō ita manifeste. Circa hoc qrit vtrū necessariū seqtur ad qdlibet. et arguit q nō: qꝛ nō seqtur petrus currit. ergo petrꝰ nō fuit rome dato q nō fuerit. ⁊ tm̄ ꝯñs est ꝓpō necessaria cū sit ꝓpositio de ꝑterito vera. Rūdet ponēdo aliqs ꝓpōnes. Pria. duplex ē ꝓpōne necessaria. s. sm̄ materiā ⁊ formā: sm̄ formā est disiūctiua cōposita ex ꝑtibꝰ ꝯdicētibꝰ vt sortes currit vl sortes non currit. sm̄ materiā est necessaria rōne habitudīs termīoꝝ vt hō est aīal. et talis est duplex sc3 necessaria simpl'r: vt hō est aīal: ⁊ necessaria sm̄ qd vt sunt ꝓpōnes de preterito vere. ⁊ tales nō op3 seq̄ ad quodlib3. Secunda ꝓpō: omīs ꝯña curꝰ ꝯñs est ꝓpositio necessaria sm̄ formā vel sm̄ materiam: qua est necessaria simpliciter est bona ꝯsequētia.

Arguitur sic pmo. nulla est fallacia figure orōnis: ergo nulla est fallacia figure dictionis. cum non videat maior rō de vna q de alia cum orōnes habeāt ita bene similitudinē sicut dictiones. Scdo sic: fallacia figure dictionis sumit cām defectus ex parte significatoꝝ: ergo nō est fallacia in dictiōe. Tertio sic: fallacia figure dictiōis nō est in dictiōe: ergo male assignatur: añs p3: qꝛ nō fit sm̄ aliquod multiplex: qa hoc est3 sm̄ multiplex fantasticum quod nō est verum multiplex sed apparens.

Ad pmū d2 q quando d2 fallacia figure dictionis. ibi capit dictio large ꝓ omni signo ad placitum significāte. Ad scdm negatur ꝯña: qꝛ fallacie nō capiūt suas denoīationes vel distinctiones ex ꝑte cause defectꝰ: s3 ex parte cause apparētie. Ad tertium d2 q fallacia figure dictiōis est in dictiōe. ⁊ fit sm̄ mltiplex fantasticū: qꝛ l3 nō sit verū multiplex est tamē multiplex apparens qd sufficit. vñ qñ d2 q triplex est multiplex ibi capitur mltiplex large siue sit verū siue apparēs. Textus.

Sequitur de fallacijs extra dictionem. que sunt septē scil3 accidens sm̄ quid ad simpliciter. Ignorātia elēchi petitio principij. ꝯñs nō causa vt causa sm̄ plures interrogationes vt vnam. Differunt iste fallacie a fallacijs in dictione: qꝛ fallacie in dictiōe hūt cām apparentie ex ꝑte vocis: s3 fallacie extra dictione3 hūt cām apparentie ⁊ defectus ex ꝑte rei ⁊ non ex ꝑte vocis ⁊ ꝓpter hoc dicūtur extra dictione3. Inter has primo dicēdum est de fallacia accn̄tis: vñ accidens ꝓut hic sumitur idem est qd extraneum in ꝑte idem ⁊ in ꝑte diuersū vt h̄ homo est spēs sortes est homo: ergo sortes est spēs: hō ci est in ꝑte idem cu3 spē: sc3 qñ accipitur pro re vl'i: ⁊ in ꝑte est diuersum a spē: sc3 qñ sumitur pro suppositis. Notandum q in fallacia accn̄tis sunt ista tria. s. accidens res subiecta ⁊ attributum Exemplū vt homo est spēs. sortes ē homo: ergo sortes est spēs. hoc medium homo est res subiecta: ⁊ minor extremitas est accidens ⁊ maior extremitas est attributū. Cā apparentie est conuenientia aliquorum duorum in aliquo tertio sm̄ partem: siue est partialis idētitas aliquorū duorum. Causa defectus est diuersitas eorūdē. huiꝰ fallacie tres sunt modi: Primꝰ modus prouenit ex eo q aliquid vere predicatur de aliquo subiecto. Et propter hoc creditur dici de accidente eius a quo est diuersu3 vel quando aliquid primo attribuitur rei subiecte in ꝑmissis: ⁊ postea

attribuit̃ ei⁹ accidēti in conclusione: vt hic hō est spēs: sortes est hō. ergo sortes est spēs. Dicēdū ꝙ nō valet: qꝛ ille terius spēs qui est attributū assignat̃ in eē sorti qui est accidēs eo ꝙ dr̃ de hoie qđ ē res subiecta. Silr̃ hic aial est gen⁹: hō est aial: ergo hō ē genus. Silr̃ hic oē es est naturale: statua est es: ergo statua est naturalis: nō sequit̃ qꝛ naturale vere ꝑdicatur de ere: ꝛ ꝓpter h̔ attribuitur in cōclusione statue qđ nō est verꝫ. Silr̃ hic. Cognosco corꝛstū: corꝛstus ē veniens: ergo cognosco venientē. Dicendū ꝙ non opꝫ ꝙ si cognoscas corꝛstū fm̃ se ꝙ ꝓpter hoc cognoscas sub illo accidēte: qđ ē veniens. Scđus mod⁹ ꝓuenit ex ꝑticulari idētitate aliquoꝝ duorū i aliquo tertio vel qñ aliqđ cōe ꝑdicat̃ de aliqb⁹ duob⁹ cū quib⁹ ē in ꝑte idē ꝛ i ꝑte diuersuꝫ: ꝛ ꝓpter hoc illa duo creduntur eē eadē iter se: vt hic sortes ē hō: plato ē hō: ergo sortes ē plato. Silr̃ hic hō ē aial: equ⁹ est aial: ergo equ⁹ ē hō. Dicēdū ē ꝙ nō opꝫ ꝙ si aliq̄ duo ꝯueniāt in aliquo tertio ꝙ ꝓpter h̔ ꝯueniāt iter se. Tertius modus ꝓuenit qñ ex duob⁹ aliqbus diuisim sūptis male īfert̃ aliquod coniunctum fm̃ accidēs: vt iste ē alb⁹ ꝛ ē monachus: ergo ē alb⁹ monach⁹: similit̃ hic. Iste canis est pater ꝛ ē tuus: ergo ē pater tuus: nō seq̄tur: quia licet illa ꝯueniant in aliquibus fm̃ partē: tamē fm̃ partem aliam differunt. Et sciendum ꝙ nō licꝫ inferre ex diuisis cōiunctum vt habetur in secundo periarmenias quando predicātur diuersa accidētia sibiinuicē ꝑ accidēs conuenientia: sicut albū esse monachum.

Similiter quādo duo predicant̃ quorum scđm intelligitur in pri̇o vt vl̃e i suo specialiori: vt iste est hō ꝛ est aial ergo est hō animal: quia animal intelligitur in homine sicut albū in homīe albo. Sed in omnibus alijs licꝫ ex diuisis inferre cōiunctum. Un̄ notādūꝫ est ꝙ quādo aliqua duo accidētia ꝑdicātur de aliquo quoꝝ primū in subiecto est per alterū et nō per se ex talibus diuisim captis nō licet īferre cōiunctum vel ccōtra. vt iste est albus ꝛ est monachus. ergo est albus monachus. nā albedo nō est in subiecto fm̃ habitū: similiter ex cōiunctis nō licꝫ inferre diuisum qñ illa coniunguntur diminuūtō ratiōe alterius vt iste hō est mortu⁹: ḡ ē homo mortu⁹. In omīb⁹ aūt alijs lꝫ ex ꝯiūctis inferre diuisuꝫ: sꝫ illđ vltim argumētū fac̃ fallaciā fm̃ q̄d ad simplr̃. Accñs sic diffinit̃ ab aristotele. Accñs ē qđ ē extraneū in ꝑte idē ꝛ in ꝑte diuersū. Scđꝫ accñs ꝓo fiūt ꝑalogismi qñ idē silr̃ fuerit assignatū ī esse rei subiecte et accidēti. vt hō ē spēs sortes ē hō: ḡ sortes ē spēs: hō ei fm̃ ꝙ sibi ꝯuenit esse spēm aliter cap. t̃ a mō ꝑ quē cōuenit sorti ꝛ platoni: qꝛ ꝯuenit ei eē spēm vt est essentia q̄dā cōis ꝑdicabilis de plurib⁹ vt ꝓut est in plurib⁹ sic est in sorte ꝛ platone ꝛ sic sortes est accñs: hō ꝓo res subiecta ꝛ spēs significat̃ vtrisqꝫ ī esse. Un̄ accñs nō sumitur hic vt diffinitur a porphirio sed vt dictum est. Accñs diffinit.

Ostq̄ determinatum est de fallacijs in dictione q̄ sumūt cām apparētie ex parte dictionis. ꝯsequēter determinanduꝫ est de fallacijs extra dictionē q̄ sumūt cām apparentie ex ꝑte rei significate vel q̄ pñt fieri ꝑ cōceptus vltimatos naturaliter significātes: ꝛ sunt septem vt supra visum est. Primo videndum est de fallacia accidētis. Pro cuius declaratiōe est aduertendū ꝙ in fallacia accidētis nō capit̃ accidens vt distinguit̃ contra substantiam nec ꝓut est vnum ꝑdicabile. sed capit̃ pro medio. ita ꝙ in fallacia accñtis sunt tria. s. medium qđ dr̃ accidēs ex eo ꝙ aliqñ in sillogismo dr̃ accidere. i. ꝑdicari de aliqua extremitatum. scđm est res subiecta q̄ est minor extremitas. tertiū est attributū qđ ē maior extremitas que dr̃ attributū eo ꝙ attribuit̃ extremitati de qua in ꝯclusione ꝑdicatur. Un̄ fallacia accidentis est idoneitas decipiēdi ꝓueniens ex eo ꝙ ꝓpter coniunctionem extremitatum cum medio in premissis creditur illas extremitates coniungi inter se in conclusione vel prouenicns ex eo ꝙ ꝓpter diuisionē extremitatū vl̃ alicui⁹ ex

tremitatis cum medio creditur illas extremitates diuidi inter se in cōclusione. Causa apparētie hui⁹ fallacie ꝑ sillogismis affirmatis ē vnio extremitatū cum medio in ꝑmissis indebite ordinatis: sed causa defect⁹ est separatio illaꝝ extremitatū inter se: sed in ꝑalogismis negatiuis cā apparentie est separatio extremitatū cū medio in ꝑmisso indebite ordinatis. sed causa defect⁹ est vnio illarum extremitatum inter se vel cum aliquo alio tertio.

Tres modi fallacie accidentis.

Sciendū est scđo ꝙ tres sunt modi gñales hui⁹ fallacie: prim⁹ prouenit ex eo ꝙ credimus ꝙ sicut extremitates cōiungātur cū medio ꝙ cōiungātur inter se in cōclusione. ⁊ fm istū modū peccāt oēs ꝑalogismi qui cōcludunt cōclusionē affirmatiuā: vt aīal est hō: asinus est aīal: ergo asinus est hō. Soluitur negādo ꝯñaz: qꝛ arguitur ex puris ꝑticularibus affirmatiuis: etiā oīs hō est aīal: oīs asinus est aīal: ꝗ oīs asinus est hō. Soluit̄ negādo ꝯñam: qꝛ arguit̄ ex puris affirmatiuis in scđa figura: ⁊ silr dicatur de alijs ꝑalogismis. Scđus mod⁹ fit credendo ꝙ ꝓpter diuisionē extremitatū cum medio in ꝑmissis etiā debeāt diuidi in ꝯclusione. ita ꝙ iste modus se extēdit ad paralogismos negatiuos. ita ꝙ oīs ꝑalogism⁹ negatiuus qui est indebite dispositus fit fm istam fallaciā: ⁊ fm istū modū vt arguendo ex puris negatiuis: etiā minore negatiua in prima ⁊ tertia figuris: vt nullus hō est color. nulla albedo est hō: ergo nulla albedo est color. soluit̄ negādo ꝯñam: quia arguitur ex puris negatiuis: ideo oēs ꝑalogismi qui vocantur cōbinationes inutiles in quibus cōcluditur conclusio negatiua peccāt fm istū modū: ⁊ in quib⁹ ꝯcludit̄ ꝯclusio negatiua fm primū modū.

Sciendum est tertio ꝙ terti⁹ modus hui⁹ fallacie cōmittit̄ ex eo ꝙ aliqua extrema diuisi cōiungūtur cum aliquo medio in premissis ꝓpter qđ credit̄ ꝙ ipā de eodē tertio coniunctim ꝑdicetur in cōclusione: vt sortes est alb⁹ et est monachus: ꝗ est albus monach⁹: ita ꝙ qñ arguitur a diuisis ad cōiuncta indebite vel a cōiunctis ad diuisa etiā indebite fit iste terti⁹ modus. ¶ Circa hoc q̄rit̄ vtrū ꝯña qua arguitur a diuisis ad cōiuncta valeat. Respondetur ꝙ est bona tribus cōditionib⁹ obseruatis. pria est ꝙ diuisa se habeāt sicut determinatio ⁊ determinabile. ideo nō seq̄tur sortes est ambulans ⁊ ē musicus. ergo est ambulās music⁹. scđa ꝙ determinatio nō capiat̄ equiuoce seu ꝙ nō variet̄ appellatio: ideo nō sequit̄ ille canis est pater ⁊ est tuus: ergo est pater tuus. Tertia est ꝙ non fiat nugatio: ideo nō seq̄tur sortes est hō ⁊ est bipes: ergo est hō bipes. Etiā requirūtur aliq̄ ad arguēdū a cōiunctis ad diuisa. Pria ꝙ nō sit repugnantia in adiecto .i. ꝙ nō sit determinatio alienans: vt nō seq̄tur adam est hō mortu⁹: ꝗ est hō ⁊ ē mortuus. scđa ꝙ talis determinatio nō sit ampliatiua: ideo nō sequit̄ chimera est ens imaginabile: ergo est ens ⁊ est imaginabile. tertia ꝙ non variet̄ appellatio seu ꝙ determinatio nō capiat̄ equiuoce: ideo nō sequitur sortes est bon⁹ faber. ergo est bonus ⁊ est faber. quarta ꝙ nullus terminus sit equiuoc⁹: ideo nō sequit̄ hō est canis latrabilis: ergo hō est canis ⁊ latrabilis.

Arguitur sic primo: nulla ē fallacia substātie: ergo nulla ē fallacia accidētis. ¶ Secundo sic: ista fallacia fit ꝑ ꝑalogismos in quib⁹ ponūtur termi ad placitū significatiui: ꝗ nō extra dictionē. ¶ Tertio sic: ista ꝯña iste est albus et est monachus: ꝗ est albus monachus: peccat fm fallaciā figure dictōis. eo ꝙ hꝫ silitudinē in voce ⁊ in scripto. ꝗ nō peccat fm istā fallaciam.

Ad primū dicitur negando ꝯñaz qꝛ nō capit̄ ibi accidēs vt distinguit̄ ꝯtra substātiam. ¶ Ad scđm dicitur negādo ꝯñam qꝛ non dicūtur fallacie extra dictionē eo ꝙ nō fiant per dictiones: sed qꝛ non sumūt causam apparentie ex ꝑte dictiōis: sed ex ꝑte rei significate. ¶ Ad tertiū dr̄ negādo ꝯñam: qꝛ non est inconueniens eundē ꝑalogismū peccare fm plures fallas: imo peccare fm fallaciā in dictōe ⁊ extra dictionez.

Sequitur de falla fm quid ad simpliciter dictū fm q̇d appellat̄ hic determinatio diminuēs de rōne vel de esse cui adiungit̄ vt cum dico hō mortu⁹: mortu⁹ eīm diminuit de rōne hoīs. dictū simplr appellat̄ aliq̇d nō diminutū vt hō. Falla fm q̇d ad simplr ē idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex appentī ꝯueniētia dicti fꝫ q̇d ad dictū simplr Cā appentie hui⁹ falle est cōueniētia hui⁹ dicti qđ est fm q̇d ad illud qđ est simplr ⁊ ecōuerso. Cā falsitatꝭ est diuersitas significatoꝝ. Fit āt hec falla tot mōis quot mōis contigit addere alicui determiatōez diminuentē. Prio mō fm ꝑtē i mō: vt ille ē hō mortuus: ergo ē hō: nō sequit̄ quia mortuuz diminuit đ rōne hoīs: ⁊ hic chimera est ens opiabile: ergo chiera ē ens: nō seq̇tur qꝛ opiabile diminuit đ rōe hui⁹ qđ ē eē. Scđo mō fm ꝑtē itegralē: vt ethiops ē alb⁹ fm dētes: ergo ē alb⁹. Tertio mō i his q̄ sūt ad aliq̇d vt diuitie ñ sūt bone male vtēti: ergo diuitie nō sūt bone: nō sequit̄ lꝫ eīm diuitie cōparate ad aliq̇d ñ sint bone: tñ i se sūt bone. Quarto mō i his q̄ fm locū sūt: vt bonū ē mactare p̄rem iterualis: ergo bonū ē mactare p̄rez suū: vł sic. bonū est vti dieta in locis egrotatiuis:

ergo bonū est vti dieta. Quinto modo in his que sunt fm tēpus vt bonū est ieiunare ī quadragesima: ergo bonum ē ieiunare: vl' sic. Expedit alicui mederi quādo egrotat: ergo expedit alicui mederi: nō sequitur quia licet expediat mederi fm quid non tn̄ simpliciter. Sciendū ē aūt q in istis icipiendū ē ad cōtradictionem: vt si aliquis respondens dicat q nō expedit mederi: et opponens assumat q expedit quādo egrotat nō cōtradicitur: sz stat ī fallacia fm quid ad simpliciter. Et sciendū q eadez ē fallacia si ex eo qd est fm q inferatur simpliciter et econuerso: et intelligendum est q ista fallacia quādo fit ab esse fm quid vt in pluribus fit affirmatiue: sed quando fit a dicto simpliciter vt in pluribus arguitur negatiue.

¶ Sciendū est primo q dictū fm quid pōt capi dupliciter. vno mō largerꝫ sic est terminus sūptus cū aliquo addito vel maiori addito respectu sumptus sūpti sine addito vel pauciori addito vt ly homo albus respectu de ly hō: sed dictū simplr̄ large captū est terīnus sūptus sine addito vel minori addito. vt ly hō respectu de ly hō albus. et sic non est ad propositum. Alio modo capitur dictum fm quid stricte de quo est hic ad propositum et sic est terminus sumptus cuz determinatione distrahente diminuēte vel alienente vel pro maiori addito respectu sumpsius sūpti sine tali determinatione vel minori determinatione vt hō pictus respectu de ly homo. et de istis determinationib' visum est in loco a toto in modo. sed dictum simplr̄ stricte captuz est terminus sūptus sine determinatione vel pauciori determinatione respectu sumpsius sūpti cū determinatiōe: distrahente. ampliāte: diminuēte vl' alienāte. vnde fallacia a fm quid ad simpliciter est idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex apparenti inclusione dicti simpliciter in dicto fm quid. sed causa apparētie est apparens inclusio dicti simpliciter in dicto fm quid propter quam credimus q dictum simpliciter sequitur ad dictum fm quid. sed causa defectus est non sufficiens inclusio illorum dictorum inter se.

De fallacia fz qd ad simpliciter.

Sciendū est secūdo q ipsius fallacie sunt duo modi. primus est arguendo a dicto fm quid ad dictum simpliciter et fit multis modis. primo arguendo a dicto fm quid ad dictum simpliciter cum determinatione āpliante. vt chimera est ens imaginabile: ergo est ens: secūdo arguendo cū determinatione distrahente vt imago est homo pictus. ergo imago est hō 3° arguendo cū determinatione diminuēte non denominā te maiorem ptem vel non denominā te sibi certam partem: qz nō esset determinatio diminuēs. Exemplum vt sortes est albus scd'm dentes: ergo sortes est albus. vellē esse in luto cū centū scutis: ergo vellē esse in luto. Fit etiam quando arguitur cum determinatione potente plura determinare diuisim. et iste est bonus faber. ergo est bonus. Et mod' soluendi paralogismos est negare consequētiam dicēdo q arguit a dicto fm quid ad dictuz simpliciter. Secund' modus est arguendo a dicto simpliciter ad dictum fm quid vt sortes nō est homo ergo nō est homo pictus: et debet solū fieri iste mod' negatiue et hic magis ꝓprie sicut locus a toto in modo ad suam partem. vt imago non est homo. g nō est homo pict' et potest fieri tot modis sicut primus mod'. exempla satis patere possunt ex supradictis in alio modo.

Sciendum est tertio q circa hoc queritur vtrum ex possibili possit sequi īpossibile in bona ꝯña. et videtur q sic: sic arguendo occurrēs est asin' oīs hō ē currēs: g oīs hō ē asin': añs ē possibile ꝯñs īpossibile igr̄. et q añs sit possibile patet: quia ambe partes sunt possibiles. ergo antecedens est possibile. consequentia patet: quia totū nō est aliud q sue ptes: hic etiam videt sufficere ad possibilitatē copulatiue. Pro solutione ponuntur alique proposiones' prima propositio. questio querit de impossibili simplr̄ et non fm quid. quia ad possibile bene potest sequi īpossibile secundum quid vt tu fuisti heri rome. ergo tūc non fuisti parisi' posito q tu nō fueris rome et q tu fueris parisius añs est possibile et ꝯñs impossibile fm quid. scd'a propositio ad possibile nūq sequitur impossibile simpliciter. Et ad rationez dicitur q añs est impossibile: qz est vna tota copulatiua cuius partes sunt incōpossibiles adinuicem. ideo ipa est īpossibilis. et cū dicitur ad possibilitatem copulatiue sufficit partes esse possibiles negatur sed requiritur ptes esse cōpossibiles. vnde ptes dicūtur esse cōpossibiles que sic se hñt q dū ita est sicut significatur per vnam eē. possibile est ita eē sic significatur per aliā. et hoc in sēsu cōposito vt hec est possibilis. hoc est et istud est demonstrando per hoc significatū vnius ꝓpōnis et illud significatū alterius propōnis. et nō dicūtur cōpossibiles: qz de ipis existentibus verificatur possibile.

Verū ex possibili possit sequi impossibile.

Arguitur sic primo: non est aliqua fallacia a simplr̄ ad fm quid: ergo nō est aliqua fallacia a fm quid ad simplr̄. ¶ Scd'o sic. paralogismi fallacie fm quid ad simplr̄ nō distinguūt cōtra paralogismos fallacie figure dictionis. nam sic arguendo homo est hō pictus: ergo homo est hō. cōmittitur fallacia figure dictionis credēdo illā ꝯñam esse bonā ꝓpter silitudinē quā hz cuz ista hō est homo alb': g hō est homo. ¶ Tertio sic. bene sequitur sortes est simus fm nasum: ergo

go est cimus. τ tamen arguitur a dicto ſm quid
ad dictum ſimpliciter ragitur.

Ad primū dicitur ꝙ ſicut eſt falla
cia a ſm quid ad ſimplr. ita etiam a dicto ſim
pliciter ad dictum ſm quid que ſufficiēter itelli
gitur per primā: ideo nō fuit neceſſe eā enume
rare. ¶ Ad ſcōm dicitur ꝙ nō eſt inconueniens
aliquos paralogiſmos fieri ſm fallaciā figure di
ctionis τ ſm fallaciā a ſm quid ad ſimpliciter
ꝓpter diuerſas cauſas apparētie. ¶ Ad tertiū
dr ꝙ bene arguit a dicto ſm q̄d ad ſimpliciter
capiendo ſm quid large τ non proprie.

Elenchus eſt ſillogiſmꝰ ɔtradicto
Quid eſt elenchus rius vniꝰ τ eiuſdē nomis tantum: nec
etiā rei tantū: ſed nōis τ rei ſimul: nō
ſinonimi: ſed eiuſdē τ ex his que da
ta ſunt de neceſſitate nō cōnumerato
eo ꝙ erat in principio ad idē ſm idē
ſimiliter τ in eodē tpe. Elenchus ē ſil
logiſmus ɔtradictoriꝰ. i. ſillogiſmus
cōcludēs cōtradictoriā ꝓpōnis date
a reſpōdente. In diffinitione elēchi q̄
dā ponunt rōne ſillogiſmi: vt ex his
q̄ data ſunt ex neceſſitate accidere: ꝑ
qḋ remouet fallacia accidētis: τ po
nitur nō cōnumerato eo ꝙ erat in pri
cipio. per qḋ remouet petitio princi
pij vt poſtea patebit. Alia ponunt rō
ne cōtradictionis vt vniꝰ τ eiuſdē. i.
vnius ſubiecti τ vniꝰ ꝑdicati. vnū niſi
eſſet idē ſubiectū et idē ꝑdicatum nō
eēt cōtradictio: vt ethiops eſt niger:
ethiops nō ē niger ſm dentes ex quo
nō idē ꝑdicatū. ideo nō eſt contradi
ctio: τ ſilr hic nullus hō mortuus cur
rit: τ q̄dā hō currit nō eſt cōtradictio
q2 nō eſt ibi idē ſubiectū. Itē ſm idē
ad idē. ſilr τ i eodē tpe ponunt rōne
cōtradictōis. Et cōtra iſtas quattu
or ptes peccat h fallacia q̄ dr ignorā
tia elēchi ſm ꝙ ē vna de tredecī falla
cijs. Alio mō accipit generalr τ tunc
ſic diffinit. Ignorātia elēchi ē viꝰ de
fectꝰ gnālr ad quē reducūt oēs alie fal
lacie oñdēdo quō peccāt ɔ iſtas pti
culas vt poſtea patebit. Iſte ei ꝑticu
le nō nōis tm̄: nec rei tm̄: ſz nōis τ rei
ſimul nō ſinonimi τ ſic de alijs. ponūt
rōne ſilli τ nōe ɔdictōis: q2 iſte exi
gūt ꝙ nomē ſit vnū τ res vna τ ꝙ nō
ſit nomē ſinonimū. vñ nō ē ibi ɔdictiō
marcꝰ currit τ tulliꝰ n̄ currit: nec ē ibi
ſillus oīs gladiꝰ ſcidit. quodā iſtrumē
tū ē enſis ḡ quodā iſtrumētū ſcidit.
Falla ignorātie elēchi ē idoneitas de
cipiēdi ꝓueniēs ex appētī obſuatōe
pticularū diffinitōis elēchi q̄ ɔueniūt
rōne ɔdictōis tm̄. ſ. ad idē ſm idē: ſilr
in eodē tpe. Cā appētie huiꝰ falle ē cō
uenientia dictoꝝ ſm q̄d ad dicta ſim
plicit. Cā falſitatis ē diuerſitas eoꝝ ūd
Cñ huiꝰ falle tres ſūt mōi. Primꝰ mo
dꝰ ē ɔ hāc pticulā ad idē vt duo ſunt
duplū vniꝰ: et nō ſūt duplū triū: ḡ ſūt
duplū τ nō duplū: τ i vtraqꝫ ꝑmiſſaꝝ
nō ſumit duplū ad idē: τ ideo non ſeq
tur. Scōus modꝰ peccat ɔ illā pticu
lā ſm idē vt h ē duplū illi ſm latitudi
nē: τ nō ē duplū ſm lōgitudinē. ergo
ē duplū τ n̄ duplū. nō ſeqt q2 duplū n̄
ſumit ſm idē lz ſumat reſpectu eiuſd
Tertiꝰ modꝰ peccat ɔ illā pticulā ſilr.
vt hō ē ſpēs: nullꝰ hō ē ſpēs: ergo idē
eſt ſpēs τ nō ſpēs: nō ſeqtur: q2 ibi nō
ē ɔtradictio i premiſſis: q2 ille terius
hō n̄ ſuppoit ſilr: q2 i vna ſuitur ꝑ ſu
is iferiorībꝰ. i alia nō: ſz ꝑ ſe toto vl
ꝑ ſua forma. Quartꝰ modꝰ peccat cō
tra hāc pticulā i eodē tpe: vt manꝰ mea
ē clauſa i h iſtāti. τ nō ē clauſa i h iſtā
ti: ergo ē clauſa τ nō clauſa. nō ſeqtur
q2 nō eſt i eodē tēpore. Differt āt hec
fallacia ſm quid ad ſimplr: q2 i illa eſt
proceſſus ab vno ſm quid ſumpto ad
vnum ſūptum ſimplr: vt hec ē duplū
ſm longitudiem: ergo ē duplum. i iſta
vero eſt ꝓceſſus a duobus ſm q̄d ſū
ptis ad duo ſūpta ſimpliciter: vt hoc
eſt duplum illi ſm longitudinem τ nō
ſm latitudinem. ergo eſt duplum et
non duplum.

¶ Primo ſciendū eſt ꝙ elēchus eſt argumenta
tio probatiua cōcluſionis cōtradictorie vel con
trarie poſitioni reſpondentis. Ex quo ſequitur
ꝙ ad elenchū tres cōditiōes requirūtur. ¶ Pri
ma ꝙ ſit argumētatio: ideo mala cōſequētia nō

est elēchus. ¶ Scḋa q̄ sit ꝓbatia. iō silli ⁊ ꝯñe ꝓcedentes per p̄missas falsas vel ex minꝰ notis non sunt elenchi. ¶ Tertia cōditio q̄ sit probatiua cōclusionis cōtrarie vel cōtradictorie positioni respondētis. Ex quo sequit̄ q̄ ad verū elēchum requirūtur oēs cōditiones reqsite ad verā argumētatōem q̄ sunt q̄ sit vnꝰ ⁊ eiusdem nō noīs tm̄ nec rei tm̄: sed nomīs et rei simul et eiusdē ex hisque victa sunt de necessitate accidere. ⁊ p̄ primas cōditiones remouētur oēs fallacie in dictione q̄ nō sunt respectu eiusdē noīs et rei simul. Silr ad verum elenchū requirūtur oēs ꝯditiones requisite ad argumentationez ꝓbatiuā nō cōnumerādo illa q̄ sunt in p̄ncipio. s. in añte seu q̄ nō arguat̄ i sinonimis neqꝫ falsis: neqꝫ ex minꝰ notis. Silr requirunt̄ ꝯditiones requisite ad veram cōtradictionē que sunt quattuor scꝫ ad idem ꝭm idez silr ⁊ in codē tēpore et omnes ille cōditiones exprimūtur in diffinitiōe que solet poni de elēcho. Elenchꝰ est sillogismꝰ probatiuus ꝯdictionis vnīꝰ ⁊ eiusdē: nō nomīs tm̄ nec rei tm̄: sed noīs ⁊ rei simul: nō sinonimi: sed ex his q̄ dicta sunt d̄ necessitate accidere nō cōnumerando qḋ erat in principio ad idem ꝭm idem similiter ⁊ in eodem tempore.

Sciendum est scḋo q̄ ignorantia elenchi pōt capi duplr. vno modo large ꝓ omissione alicuiꝰ cōditionis requisite ad verum sillogismū ꝓbatiuū ⁊ ad verā cōtradictionem. Alio mō capitur stricte ꝓ omissione alicuiꝰ particule seu cōditionis requisite ad veram cōtradictionem. Et similr fallacia ignorātie elēchi pōt capi duplr. Uno mō large ⁊ sic est idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex apparēti obseruatione oīm cōditionū requisitaꝝ ad verū elēchū. s. ad argumentationē ꝓbatiuam ⁊ cōtradictōem: ⁊ sic nō est fallacia distincta ab alijs: sed est oēs alie fallacie ⁊ sic nō capitur hic. Alio mō capitur stricte et sic est idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex apparenti obseruatione quattuor p̄ticularū seu conditionū requisitarum ad veram contradictionē ꝓpter quā apparentiaꝫ credimus q̄ discursus sit bonus ⁊ ꝓbatiuus ⁊ nō est. Causa apparentie est apparens obseruatio illarū quattuor conditionū: sed causa defectus est omissio illarū cōditionū vel vnius illarū cōditionū ⁊ sic est fallacia distincta ab alijs: ⁊ ꝭm illas quattuor particulas seu cōditiones sunt eius quattuor modi. Primus fit ex eo q̄ nō arguitur ad idem: vt aer est supra terrā et nō est supra celum: ergo est supra et nō supra. Secundus fit ex eo q̄ nō arguitur ꝭm idē vt sortes videt ꝭm oculū et nō videt ꝭm aures. ḡ videt et nō videt.

Sciendū est tertio q̄ tertius modꝰ fit ex eo q̄ nō arguit̄ similr vt iste homo est indiuiduū: et hō nō est indiuiduū. ḡ homo est indiuiduū ⁊ non est indiuiduuꝫ. Quartus modꝰ fit ex eo q̄ nō arguit̄ pro eodē tempore: vt sortes currit pro media parte vnīꝰ hore et nō in alia dimidia parte: ḡ currit et nō currit. Modus soluēdi omnes istos paralogismos est negādo ꝯñam qꝛ sit fallacia ignorātie elenchi omittēdo aliquam cōditionē requisitā ad verā ꝯdictionē. ¶ Circa hoc querit̄ vtrū ex vero sequatur falsum in bona ꝯña: et videt̄ q̄ sic. nam illa ꝯña est bona nō si homo est animal hō est asinus. ⁊ tm̄ añcedens est veꝝ et ꝯñs falsuꝫ: igitur. ⁊ q̄ sit bona ꝯña pꝫ quia sua ꝯdictoria est mala ꝯña. igit̄ ipsa est bona ꝯña. Pro respōsione ponunt̄ alique ꝓpōnes. Prima ex vero potest sequi falsum qꝛ ex eo q̄ ē vel pōt esse verū: potest sequi falsum. Secunda ꝓpō ex vero non sequitur falsum nisi ꝯcedatur q̄ vna et eadem ꝓpositio vocalis pōt esse simul vera et falsa: sicut diceret̄ de ista nō deus est. nā si ly nō sit negatio negans est falsa. si aūt negatio infinitans est vera ⁊ tunc posset ꝯcedi ex vero sequi falsum: hoc tenendo cū idem sequatur ad idem. et tūc cōceditur ex vero multiplici nō tamē in sensu in quo est verum sequitur falsuꝫ. ¶ Ad rōem d̄r q̄ añs nō est verū cuꝫ sit negatiua equalēs illi nullus hō est. vel pōt dici sicut dicunt aliq̄ q̄ negatio non cadit supra totum seques. ⁊ tūc dicit q̄ cōditionalis vera negatiua nō est bona ꝯña: sed solū significat q̄ sua opposita nō est bona consequentia.

Arguitur sic primo fallacia ignorantie elēchi est cōis oībus fallacijs: igit̄. nō est distincta ab alijs. ¶ Scḋo sic nulla est fallacia ignorātie sillogismi: ḡ nulla dꝫ eē fallacia ignorantie elenchi cū nō videat̄ maior rō de vno q̄ de alio cū ita bn̄ ꝯtingat obmittere cōditiones sillogismi sicut ꝯditiones ꝯditionis. Tertio sic: ille q̄ ignorat elenchū nō decipit̄ circa elenchum: ergo nulla est fallacia elenchi.

Ad prim patet solutio in secūdo notabili. Ad scḋm d̄r q̄ multe sūt fallacie ignorantie sillogismi q̄ licꝫ nō nominātur tali noīe tñ noīant̄ alio noīe saltē vna q̄ vocatur fallacia accidētis q̄ peccat ꝯtra ꝯditiones boni sillogismi. Ad tertiū d̄r q̄ duplex est ignorātia. s. negationis ⁊ ꝭm talem nulla est fallacia. alia est praue dispositionis ⁊ est assensus propositiōis false presupponēs aliquam noticiam ⁊ ꝭm talem committitur ista fallacia.

Petere id quod est in p̄ncipio est qñ cōclusio q̄ dꝫ ꝓbari sumit̄ in p̄missis cū ergo idē sub eodē noīe nō pōt seip̄m ꝓbare vt hō currit: ergo hō currit. in talibꝰ em̄ est petitio principij: ſꝫ talis argumētatio est ridiculosa nec cadit sub arte nec est petitio huiꝰ qḋ est in p̄ncipio. Aliud est em̄ petere principiū ⁊ petere illud quod erat in principio. Quia petere principium est quando petitur idem sub eodem nomīe: vt homo currit: ergo homo currit. ⁊ isto modo nulla est fallacia: qꝛ nō cōtinetur sub aliqua specie argumentationis: nec

Quid est petere p̄ncipiam.

sm veritatē: nec sm apparētiam. sed talis petitio principij peccat contra sillogismū simpliciter dictū. Sed petere illud qđ est in principio est quādo idem petitur sub diuerso nomine: vt animal rōnale currit: ergo hō currit: vel sic. Petere illud quod ē in pricipio ē qñ minus notū sumit̃ ad probationē magis noti. Causa apparentie huius fallacie ē diuersitas cōclusionis cum p̄missis. Causa falsitatis est diuersitas eorūdem. Petitur aūt illud qđ ē in pricipio quīq3 modis vt p3 p octauū thopicoꝝ. Primo modo qñ diffinitū petit̃ in diffinitione ꝛ ecōtra: vt si dubitaret̃ vtrū hō currat vel nō currat fiat argumētū: aīal rōnale currit: ergo hō currit. nulla ē ibi probatio: qꝛ qñ alteꝝ dubitat̃ necesse est alterū dubitari: ꝛ ita si sumat̃ vnū ad ꝓbandū aliud pctm̄ ē. Scđus modus ē qñ ꝑticulare petit̃ i vli: vt null⁹ hō currit: ergo sortes nō currit: vel si aliq̄s debeat ꝓbare ꝙ oīm ꝯrioꝝ est eadē disciplia ꝛ assumat oīm oppositoꝝ est eadē disciplia. ergo oīm ꝯriorum ē eadē disciplia: hic petit̃ cōclusio i p̄missis. Tertius mod⁹ ē qñ vl̃e petit̃ i ꝑticularib⁹: vt si aliq̄s debeat ꝓbare ꝙ oīm oppositoꝝ est eadē disciplia: ꝛ sumat istā: oīm ꝯdictorioꝝ: cōtrarioꝝ: ꝛ sic de alijs: ē eadē disciplina: ergo omniū oppositoꝝ ē eadē disciplina: vel sic: sortes currit: plato currit ꝛ sic de alijs: ergo oīs hō currit. Quartus modus est quando coniunctū petitur in diuisis vel econtra vt si aliquis debeat probare ꝙ medicina est disciplina sani et egri: ꝛ dicatur sic. medicina est disciplina sani ꝛ medicīa est disciplina egri. ḡ medicina est disciplina sani ꝛ egri. Quītus modus est qñ vnū relatiuoꝝ petitur in alio: vt si quis debeat ꝓbare ꝙ sortes sit pater platonis. probet̃ sic. plato est filius sortis. ḡ sortes est pater platonis. Non sequitur quia hoc assumitur quod est ꝓbandū. Sciēdū ē ꝙ hec falla nō impedit sill'm īferentē: s3 probantē. ꝛ ita falla cōpōnis peccat ꝯ sill'm dialeticū inq̄tū dialetic⁹ est.

¶ Sciendū est primo ꝙ petitio pricipij est duplex. s. statim ꝛ nō statim. statim est acceptio alicuius propōnis ad ꝓbandā seipsam. vt petrus currit. ḡ petr⁹ currit ꝛ sm talē nulla sumit̃ falla quia nulla est apparētia ꝙ idē probet seipm nisi hū tū euidenti⁹ infert aliud ꝙ idē seipsu3. iō talis ꝯña est euidentissima. s3 petitio principij nō statim est acceptio alicui⁹ ꝓpōnis ad ꝓbandū aliā ꝓpōnem eque notā vel magis notā. vt oīe aīal rōnale currit: ḡ petr⁹ currit. vñ fallacia petitionis p̄ncipij est idoneitas decipiēdi ꝓueniens ex apparēti ꝓbabilitate ꝯñtis ex añcedēte Sed cā apparētie ē apparēs ꝓbabilitas ꝯñtis ex antecedente ꝓpter quā credimus ꝙ antecedens sit notius ꝯñte. Causa vero defectus est p̄missas vel añs nō esse notius vl' notiores ꝯñte.

Sciendum est scđo ꝙ ipsius fallacie ꝓprie sunt tres modi. Prim⁹ ꝓuenit ex eo ꝙ maior nō est notior ꝯñte. vt oīe hñs materiam est corruptibile. asin⁹ est hñs materiā3: ḡ asinus est corruptibilis. maior ibi nō est notior ꝯsequēte. cū multi dicāt celu3 habere materiā et esse incorruptibile. Scđs modus ꝓuenit ex eo ꝙ minor nō est notior cōclusione vt q̄cquid multiplicat suas species est visibile. s3 lux multiplicat suas spēs: ḡ lux est visibilis. Terti⁹ modus ꝓuenit ex eo ꝙ añs seu nulla p̄missaꝝ est notior ꝯsequēte: vt illud aīal qđ inter alia aīalia h3 nobilissimā figurā est nobilius. hō est huiusmodi: ḡ hō est aīal nobilius. Modus soluendi oīs istos ꝑalogismos est dicendo ꝙ petitur principium: qꝛ conclusio nō ꝓbatur per p̄missas ꝛ nō negando cōsequentiam.

Tertio sciendū est ꝙ circa hoc queritur vtrum ꝯña sit bona in qua arguit̃ a ꝓpōne habente plures cās veritatis ad ꝓpōne3 habentem pauciores cās veritatis. ꝛ videt̃ ꝙ sic: nam bñ seqtur non sortes currit ꝛ plato disputat. ḡ plato nō disputat. vel sortes nō currit. et tñ arguit̃ a ꝓpōne hñte plures cās veritatis. nam negatiua h3 plures cās veritatis ꝙ affirmatiua. Pro rñsione ponūtur alique ꝓpōnes. Prima cā veritatis alicui⁹ ꝓpōnis vt ad ꝓpositu3 sufficit. est illud ad qđ sequit̃ ita esse sicut significat̃ p illā ꝓpōnem significatione totali. Ex quo sequit̃ ꝙ ꝓpō h3 tot cās veritatis quot h3 ꝓpōnes ad quas pōt debite seq̄. Ex quo sequit̃ ꝙ ꝓpō indefinita de termīo coī nō distributo h3 plures cās veritatis ꝙ ꝓpō de termio cōi distributo. vt illa: hō currit h3 tot cās veritatis quot sunt supposita hoīs. sed ista oīs hō currit h3 tñ vnā cām veritatis s3 ꝙ oēs singulares ei⁹ sunt vere. Scđa ꝓpositio. ꝓpositio negatiua h3 duas causas veritatis s3 ꝙ subie

ctum pro nullo supponit et ꝙ subiectum et ꝑdicatum nõ supponit pro eodez. Tertia ꝓpositio omnes ꝓpões inferẽtes se adinuicẽ habent eq̃les causas veritatis. Ex quo sequit̃ ꝙ affirmatiua aliquãdo habet tot causas veritatis sicut negatiua et maxime in ypotheticis ⁊ in ꝓpõnibus de predicatis īfinitis. ⁊ ꝑ hoc soluit̃ ratio.

Arguitur sic primo non est aliqua falla petitionis finis: g̃ nõ est aliq̃ falla petitionis pricipij. ¶ Scđo sic. vbi nõ ẽ cã apparẽtie ibi nõ est falla: sed in petitiõe pricipij nõ est causa apparẽtie: q2 nõ appaꝫ ꝙ idẽ possit probare seipsum. ¶ Tertio sic: paralogismi in quibus est petitio principij nõ peccant in materia neq3 in forma: igit̃. ꝙ nõ peccent in forma notũ est. ⁊ ꝙ non in materia patet: q2 premisse nõ sunt false.

Ad primũ dicitur ꝙ principiũ ibi capitur large pro ꝯñte qͥ intendit probare opponẽs ⁊ dr̃ principiũ: q2 principaliter intenditur ab opponẽte ⁊ illud etiã dicitur finis: q2 ẽ ꝑmo intentum ab opponẽte. iõ ista falla põt dici fallacia finis. ¶ Ad secundũ dicit̃ ꝙ bene ꝓbat ꝙ ẜm petitionẽ principij statim nõ sumitur fallacia. sed nõ probat de petitiõe principij nõ statim. ¶ Ad tertium dr̃ ꝙ ꝑalogismi non dicũtur solũ peccare in materia eo ꝙ altera ꝑmissarum vel ambe premisse sint false sed etiã q2 añs non probat ꝯsequentiam.

De fallacia cõsequẽtis dicendũ est ẜm ꝯñs fiunt paralogismi eo ꝙ credimus ꝯñam cõuerti que nõ cõuertitur. Falla ꝯsequentis est idoneitas decipiendi prouenjens ex apparẽtia cõsequentis cõuerse que nõ cõuertitur.

Quid est falla consequẽtis

Causa apparẽtie hui⁹ falle est cõuenientia vni⁹ ꝯñe vere ad aliã nõ verã. Causa falsitatis est diuersitas earũdez. Et sciendũ ꝙ bene tenet argumẽtum a positiõe antecedentis ad positionẽ ꝯsequẽtis. Hui⁹ falle tres sunt modi. Prim⁹ modus est qñ arguitur a destructiõe añtis ad destructionez ꝯñtis. vt si hõ est: aial est. g̃ si hõ nõ ẽ aial nõ est vel a põne ꝯñtis ad põnez añtis. vt si mel ẽ: rubeũ est: g̃ si rubeũ est: mel ẽ. Ad istũ enĩ modũ reducunt̃ oẽs praue argumẽtatões ab īferiori ad superi⁹ destructiue. Vñ quotiẽscũ ꝙ fit ꝓcessus ab īferiori ad superius cũ distributiõe superioris: vt ois hõ currit. g̃ oẽ aial currit ibi ꝯmittit̃ ista falla. vel nullus hõ currit: g̃ nullũ aial currit. Scđs mod⁹ solet poni ab īsufficienti inductione singulariũ: vt sortes est aial: ⁊ ecõuerso. plato ẽ aial et ecõuerso: g̃ ois hõ ẽ aial ⁊ econuerso hic enumerant̃ oẽs singulares illius ois hõ est aial et nõ hui⁹ oẽ aial ẽ hõ q̃ significant ꝑ ꝓpõnez hui⁹ qđ ẽ ecõuerso ad hãc ois hõ ẽ aial. Terti⁹ modus ꝯuenita cõiter accñtib[illegible] dicũtur coiter accidentia que se aliqñ ꝯsequunt̃ ⁊ aliqñ nõ. vt ille ẽ compcptus ergo est adulter. Simil̃r hic. Musa ⁊ poeta similiter terminant̃. sed musa ẽ femi gñis: g̃. ⁊ poeta. nõ sequit̃: q2 idẽtitas gñis ⁊ teriationis aliqñ se ꝯsequunt̃ ⁊ aliqñ nõ eo ꝙ nõ est in omnibus: sed in aliquib⁹. Si aliquis dicat ꝙ in hoc vltimo tertio modo nõ tenet ecõuerso. vñ ibi nõ ẽ ꝯña. Dicendũ est ergo ꝙ ẜm quosdaꝫ sumit̃ ꝯña coiter ad ꝯñam necessariã. ⁊ ꝓbabilem. ⁊ in istis nõ sumitur ꝯña necessaria sed ꝓbabilis: tal̃r aũt ordinãt̃ isti modi ab aristotele isto modo ordinato.

¶ Sciendũ est primo ꝙ ꝯñs potest capi dupliciter. vnõ modo large et sic consequẽs est ꝓpositio q̃ denotat̃ sequi ex alia mediãte nota illationis siue debite sequat̃ siue nõ. alio mõ capit̃ ꝓprie et sic est ꝓpõ que debite sequit̃ ex alia mediante nota illatõis: vnde ad fallam ꝯñtis semper sunt due ꝯñe: quarũ prima est bona et scđa mala. creditur tñ cõuerti cum prima ꝓpter qđ creditur esse bona sicut prima. vnde falla ꝯñtis est idoneitas decipiendi proueniẽs ex apparenti cõuertibilitate scđe ꝯñquẽtie cũ prima ꝓpter quod credit̃ scđa ꝯña esse bona. Ex quo sequit̃ ꝙ causa apparẽtie hui⁹ fallacie est apparens cõuertibilitas secunde ꝯñe cum prima. sed cã defectus est nõ cõuertibilitas illarũ adinuicez. Et aduerte ꝙ illa fallacia dicit̃ melius fallacia cõsequentis ꝙ antecedẽtis quia paralogism⁹ causans fallam est deceptorius. modo deceptio nõ latet ita in añcedẽte sicut in ꝯñte. Ex quo ꝑꝫ ꝙ nõ debet poni aliqua fallacia antecedẽtis.

Sciendum est secundo ꝙ a tota cõditionali quattuor modis possumus arguere vt alias visuꝫ est. primo a põne antecedẽtis ad põnem ꝯñtis: vt si homo currit aial currit. sed hõ currit: g̃ aial currit et tunc debite arguit̃. Scđo a destructione añtis ad destructionẽ ꝯñtis. vt si homo currit aial currit. sed nullus hõ currit. ergo nullũ aial currit. ⁊ sic indebite arguit̃ ⁊ ꝯmittitur ꝑm⁹ mod⁹ hui⁹ falle. Tertio a destructione ꝯñtis ad destructionẽ añcedẽtis. vt si hõ currit aial currit. sꝫ nullũ aial currit. g̃ null⁹ hõ cur

rit. et tūc debite argr̃. Quarto a põne ꝯsequē tis ad positionē antecedentis vt si hõ currit animal currit. sꝫ animal currit. ergo homo currit. et tūc indebite arguitur et ꝯmittit̃ secundus mod⁹ hui⁹ fallacie. Ex quo sequit̃ ꝙ duo sūt modi generales hui⁹ fallacie. et nõ plures. ¶ Et aduerte ꝙ destruere aliquā ꝑpõnem nõ est aliud ꝙ ꝯtradictoriū illius assumere. sed ponere aliquā ꝑpositionem nõ est aliud ꝙ ipsam resumere sine aliq̄ variatione. et modus soluendi illos ꝑalogismos est negādo ꝯsequentiam quia cõmittitur fallacia consequentis.

Sciendū est tertio ꝙ circa hoc queritur vtrū ꝯsequentia qua arguitur a positione antecedētis ad positionē ꝯn̄tis sit bona ꝯsequētia. et videt̃ ꝙ nõ quia nõ sequit̃ nõ si hõ currit asinus currit. sꝫ hõ currit: ergo asinus currit. et tñ arguitur a positione antecedētis ad positionē consequētis: igit̃. ¶ Pro solutiõe est aduertendum ꝙ illa ꝯn̄a qua arguitur a positione antecedentis ad positionē cõsequētis in cõditionali intelligitur in affirmatiua conditionali. et nõ in negatiua. de negatiua tamē est diuersitas. naꝫ dicunt aliqui ꝙ negatio in tali negatiua solum negat coniunctionē principalē ita ꝙ quando dicitur nõ si homo currit asinus currit. sensus est nõ sequitur ꝙ si hõ currit asinus currit et tamē est alia opinio que tenꝫ ꝙ negatio negat omēs copulas sequentes et ista ē rationabilior. ita ꝙ quādo dicit̃. nõ si homo currit asin⁹ currit. sensus est. si nullus hõ currit. null⁹ asinus currit.

Arguitur sic primo. nõ est ponēda aliq̄ fallacia anced̄etis ergo neqꝫ ꝯsequētis. ¶ Secundo sic. fallacia debet denominari a termino inferēte sicut locus dialetic⁹. ergo magis debet dici fallacia antecedētis ꝙ ꝯsequentis. ¶ Tertio sic. omnis falla est fallacia consequētis: ergo nõ est distincta ab aliis: añs probatur. q2 fallacia cõsequētis nõ est nisi deceptio: sed deceptio habetur a consequēte: igitur.

Ad primū patet solutio in primo notabili. ¶ Ad secūdū dr̃ ꝙ nõ est simile de argumentis dialeticis et sophisticis. nā sophistica denominantur a termino illato vbi dialetica denominantur a termino inferēte. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ talis fallacia nõ dicit̃ precise fallacia consequentis eo ꝙ deceptio causetur ex consequente: sed q2 creditur scd̄a ꝯn̄s ꝯuerti cū prima que tamē non conuertitur.

Sequitur de fall'a ꝺm nõ causam vt cām. Ad cui⁹ euidētiā sciendū ē ꝙ duplex est sill'us. s. ostēsiuus et ad ipossibile. Ostensiuus est q̇ hꝫ vnā solā cõclusionē. Sill'us vero ad ipossibile est qñ aliq̇d sillogistice ducit̃ ad ipossibile et ꝑpter hoc iterimit̃ aliq̇ ꝑmissaꝝ q̄ erit cā illi⁹ impossibilis. Cū iste sillogism⁹ sp̄ hꝫ duas ꝯclusiones. vt cū dicit̃ est ne hõ asin⁹. hoc cõcesso. Cõtra. null⁹ asin⁹ est aīal rõale mortale homo ē asin⁹. ergo hõ nõ ē aīal rationale mortale: sed hoc est ipossibile: ergo et ista hõ est asin⁹. et ille sill'us est in quarto mõ ꝑme figure. Sciendū ē eñi ꝙ nõ causa vt cā semper fit in sillogismis ad ipossibile. Fall'a aūt ꝺm non cāꝫ vt cām fit qñ non cā ponit̃ vt cā et ꝑpter hoc apparet sequi ipossibile et illõ qd̄ apparet esse cā interimit̃ vt si queratur est ne brunell⁹ hõ: quo ꝯcesso. Contra null⁹ asinus ē aīal rõnale mortale. sꝫ hõ ē asinus. et brunellus ē hõ. ergo hõ nõ ē aīal rationale mortale. hoc aūt ē ipossibile. ergo brunell⁹ nõ ē hõ. In hac eñi dicta argumētatiõe ē nõ cā vt cā. q2 interimit̃ id qd̄ apparꝫ eē cā et non est. s. brunellus est homo. Cā apparētie hui⁹ fall'e ē ꝯuenientia hui⁹ qd̄ apparet eē cā et nõ ē cū eo qd̄ est cā. Cā falsitatis ē diuersitas eorūdem. tale eñi exemplū ponit aristoteles hui⁹ fall'e. sunt ne aīa et vita idem quo concesso. Contra mors et vita sūt contraria: sed mors est corruptio: ergo vita generatio et per consequens viuere est generari: sed hoc est impossibile: q2 q̇cq̇d viuit nõ gñat̃ sꝫ gñatū est: ergo aīa et vita nõ sunt idē. Hec ꝯclusio peccat ꝺm cām vt cām. ex hoc eñi ꝙ aīa et vita sunt idē nõ sequit̃ ipossibile: et ita nõ dꝫ iterimi. sꝫ ita mors et vita sunt ꝯria. q2 i oib⁹ his id qd̄ nõ est cā appet eē cā q2 cõmunicat i teris cū aliqb⁹ ꝑpõnib⁹ ex q̇bus sequit̃ impossibile. Ex istis pꝫ ꝙ ista fall'a nõ fit in sill'o ostēsiuo. vt oīs hõ currit. sortes est hõ. et sol ē i cancro. ergo sortes currit hic nõ est fall'a nõ cause vt cause. q2 hec propositio sol est in cancro non ē causa neqꝫ apparet esse causa sicut apparet in sill'o ad impossibile.

¶ Sciendū est primo ꝙ causa in sill'o dr̃ esse ꝑmissa faciēs aliq̇d ad illationē ꝯclusiõis. qua remota nõ sequit̃ ꝯclusio. sed non cā est premissa nihil faciens ad conclusionē qua remota non Quid est cā in sillogismo.

minus seqtur cõclusio apparẽs tñ aliqd facere vt ois asin⁹ est rudibilis. oĩe aial est asin⁹ ois hõ est anial: g̃ hõ est asinus. p̃missa cã est omne aial est asinus. s3 p̃missa nõ cã est ois asin⁹ est rudibilis. qr ipa remota nõ min⁹ seqtur cõclusio. Vñ fallacia fm nõ cã3 vt cãm est idoneitas decipiẽdi puenies ex eo q̃ non p̃missa cã appa ret facere ad illationẽ ɔclusionis pp̃ter qδ creditur q̃ sicut cõclusio est falsa: ita ⁊ illa p̃missa nõ causa. Cã apparẽtie est apparẽs illatiuitas illius nõ cause ad ɔclusionẽ pp̃ter qδ creditur q̃ sicut cõclusio est falsa ita ⁊ illa nõ cã. Cã defectus est nõ illatiuitas illi⁹ ad ɔclusionem.

Sciendum est scδo q̃ ad faciendũ palogismos hui⁹ fallacie op3 facere duos pces sus. prim⁹ est sillogistic⁹ vel apparẽter vel vere. scδus q̃ fit in inferẽdo falsitatẽ nõ cause ex falsitate ɔclusionis. ideo fere fiũt sicut sillogismi ad impossibile. Vñ hui⁹ fallacie tres sũt modi fm q̃ p̃missa nõ causa põt tripl'r ɔuenire cũ ɔclusione. Prim⁹ fit qñ p̃missa nõ cã ɔuenit in subiecto cũ ɔclusione vt ois asin⁹ est rudibilis. oĩe aial est equ⁹ ois asin⁹ est aial: g̃ ois asinus est equ⁹: ɔclusio est falsa: g̃ aliq̃ premissarũ ⁊ nõ nisi ista. ois asinus est rudibilis. Scδus mod⁹ ɔuenit ex eo q̃ p̃missa nõ cã ɔuenit cũ ɔclusione in p̃dicato vt oĩe anial rõnale est hõ. aliq̃s asin⁹ est rõnalis. aliqδ rõnale est hõ: g̃ aliq̃s asinus est hõ: ɔclusio est falsa: g̃ altera p̃missarum et nõ nisi illa. aliqδ rõnale est hõ. Tertius modus ɔuenit ex eo q̃ p̃missa nõ cã ɔuenit cũ cõclusione in subiecto ⁊ p̃dicato vt nullu3 insensitiuũ est aial. aliq̃s hõ est insensitiu⁹ ⁊ aliqδ anial nõ est hõ: g̃ aliq̃s hõ nõ est aial. ɔclusio est falsa: g̃ aliqua p̃missarũ. ⁊ nõ nisi ista. vt appet. aliquod aial nõ est homo. Modus soluendi est dicendo q̃ cõmittit̃ ista fallacia: qr interimitur nõ premissa causa loco premisse cause.

Tertio sciendũ est q̃ circa hoc q̃ritur vtrũ ista ɔña sit bona tu credis p̃cise q̃ aliquis hõ decipit̃: g̃ aliq̃s hõ decipit̃ qδ nõ pbatur. qr aliquo casu possibili añs põt esse verum sine ɔñte: g̃ posito q̃ nullus ali⁹ a te decipiatur tũc añs est verũ ⁊ ɔñs falsum. qr ɔdictoriũ eius est verũ: sc3 q̃ nullus hõ decipit̃: qr nullus ali⁹ a te decipit̃ ⁊ tu nõ deciperis: qr tu credis p̃cise sicut ⁊c. ¶ In oppositũ arguit̃: qr oppositũ ɔñtis nõ stat cum antecedẽte: igit̃. Ad rõem rñdet̃ q̃ casus nõ est admittẽdus quo ad scδam parte3 sc3 q̃ tu credis p̃cise q̃ aliq̃s hõ decipit̃: qr credendo q̃ aliq̃s hõ decipit̃ credis q̃ aliq̃s hõ credit aliq̃d vel aliq̃lr̃ sed credẽdo q̃ aliq̃s hõ credat aliq̃d vel aliq̃liter tu nõ credis p̃cise q̃ aliquis hõ decipiat̃: g̃ de primo ad vltimum si tu credis precise q̃ aliquis decipitur tu credis p̃cise q̃ homo non decipiatur.

Arguitur sic primo nõ est aliqua fallacia fm nõ effectum vt effectũ: g̃ nulla est fallacia fm nõ cãm vt cãm. ¶ Scδo sic: qr ois fallacia est fallacia fm nõ cãm vt cãm: g̃ nõ est distincta ab aliis: añs pbatur: qr in oĩ fallacia añs appet inferre seu pbare ɔclusionẽ ⁊ tñ nõ pbat igit̃. ¶ Tertio sic. palogismi q̃ fiunt fm illam fallaciam non peccant: igitur. antecedens probatur: qr tales sunt sillogisati.

Ad p̃mũ dr̃ q̃ põt esse aliqua fallacia fm nõ effectũ vt effectum l3 nõ noiet̃ tali nomine tamen q̃libet põt illo noĩe noiari ex eo q̃ aliq̃s credit q̃ ɔclusio sit effect⁹ premissarũ ⁊ tñ nõ est. ¶ Ad scδm dr̃ q̃ capiẽdo nõ cãm large pro quocũq3 antecedẽte q̃ appet esse cã illatiua vel pbatiua ɔclusionis ⁊ tñ nõ pbat: tũc q̃libet fallacia posset dici fallacia fm nõ cãm vt cãm: sed nõ capiẽdo nõ causa stricte. ¶ Ad tertium põt dici q̃ sunt sillogisati quãtũ ad formã non tamen quantum ad materiam vel põt dici q̃ tales paralogismi cõp'ectiue quantũ ad scδm pcessum sunt sillogisati. ¶ Textus.

Propositio plures est illa in qua plura p̃dicãtur de pluribus vl' plura de vno vl' vnum de plurib⁹ vt sortes currit ⁊ disputat: vl' sic est ne h̃ ⁊ hic hõ demonstrato sorte ⁊ brunello: vel sortes ⁊ plato currunt ⁊ disputant. Quid est ppõ plures.

Propositio aũt vna est in qua vnum p̃dicat̃ de vno: ⁊ hoc q̃drupliciť siue vnu3 numero vt hõ est risibilis: siue vnũ spẽ: vt sortes est hõ: siue vnũ genere vt sortes est aial siue vnum fm pri⁹ ⁊ posteri⁹. vt hõ est ens. aial est sanũ. siue p̃dicat̃ plura ex q̃b⁹ fit vnũ vt hõ est aial rõnale mortale. Scδm plures interrogatiões fiũt palogismi qñ ad interrogationẽ plures dat̃ vna rñsio. Cã apparentie hui⁹ fallacie est vnitas interrogatiõis cõplexe. Cã falsitatis est pluralitas ipius duo sunt modi hui⁹ fallacie. Prim⁹ mod⁹ est qñ plura in singulari numero subijciunt̃ vel p̃dicant̃: vt h̃ est ne hic ⁊ h̃ hõ demõstrato sorte ⁊ brunello. si dicat̃ sic. ergo brunellus est hõ. si nõ: ergo sortes nõ est hõ: non bene eñ respondit q̃ facit respõsionẽ vnã ad interrogationes plures. sed deb3 respõdere verum est pro vno ⁊ falsũ pro reliquo. Scδus modus est quãdo plura in plurali nũero subijciunt̃ vel p̃dicant̃ vt sũt ne ista bona vl' nõ

bona demōstratis bono ꝛ nō bono: si dicit bona. ergo bonum est malū: si nō bōa: ergo bonū nō ē bonū. debuisset eīn rn̄dere: bonū est bonū ꝛ maluꝫ est malū. Si aūt cōcedat aliq̄s bō dari diffinitiones simili mō in singulari et in plurali. vt cecū est aptū natū videre ꝛ nō videt. ꝛ ceca sunt apta nata videre ꝛ nō vident. nō effugiet redargutionē demōstrato vno ceco et altero vidēte: ꝛ dicat̄ sic. Sunt ne illa ceca vel nō ceca. Si ceca ergo illd̄ est cecū demonstrato vno, vidēte: nō eīn dicebat illū esse cecū ꝛ illū esse vidētē sed dabat vnā respōsionē eo ꝙ ꝯcessit ꝙ sillis daret̄ diffinitio in singulari nūero ꝛ in plurali. Post h̄ autez reducendū est omēs fallacias ad ignorantiā elēcbi. Reducere aūt oēs ad ignorātiaꝫ elencbi est oñdere q̄liter q̄libꝫ falla peccat ꝯtra aliquā ꝑticulā ī diffinitiōe elēcbi positā aut rōne silli aut ꝯdictōnis: sic eī dr̄ia aduenīēs generi ꝯstituit spēm: ita rō ꝯdictionis aduenīēs sillogismo ꝯstituit elencbū. vn̄ q̄cquid est in elencbo aut est in eo rōne ꝯdictionis aut rōne sillogismi. dicit eīn aristoteles ꝙ diuidendū est oīs sillogismos apparentes ꝛ elēcbos. aut oēs reducendū est ad ignorantiā elencbi. Equocatio et āphibolia ꝛ figura dictionis reducūtur ad ignorātiā elencbi eo ꝙ duplex esse impedit sillogismū ꝛ ꝯdictionē. Compō. diuisio: accētus: reducūtur ad ignorantiā elencbi. in eo ꝙ nō est oro eadeꝫ vel idē nomē sꝫ differens. opꝫ aūt hoc, scꝫ nomē ꝛ rōem esse eadem quēadmodū ꝛ reꝫ si debeat esse elēcbus. Qui v̄o sm accn̄s fiunt manifesti sūt diffinito sillogismo q: fiūt cōtra ꝑticulā in diffinitiōe elēcbi positā. scꝫ necesse est aliud accidere ꝑ ea q̄ posita sunt ꝛ ꝯcessa. Et sm hāc fallaciā q̄ est sm accn̄s artifices ꝛ sciētes sepe ab inscijs redarguūtur facientib⁹ sillogismos ꝯtra sapiētes, nā sm accn̄s faciūt sillogismos apparentes. Qui v̄o fiūt sm q̄d ad simplicit̄ reducūtur ad ignorantiā elēcbi: qm̄ de eodē nō est affirmatio et negatio: vt etbiops ē alb⁹ sm dentes ergo est alb⁹. Manifesti sūt aūt sillogismi q̄ prius dicti sunt ꝛ quales nūcupant q̄ vero fiunt sm id qd̄ petit̄ in principio: ꝛ nō cām vt cām: peccāt manifeste cōtra diffinitionē sillogismi: q: in sillogismo opꝫ seq̄ aliud de necessitate qd̄ non erat in pncipio: ꝛ sic opꝫ ꝙ ꝑmisse sint cāe cōclusionis sillogismi. Qui v̄o sm cōsequens reducūtur sic ꝛ illi q̄ fiūt sm accn̄s. Qui v̄o sm plures interrogatiōes vt vnā: reducunt̄ eo ꝙ peccāt cōtra vnitatē ppōnis. ibi enim nō sumit̄ ppō vna: ꝛ ꝑ ōns nec ppō: naz eadē est diffinitio vni⁹ rei ꝛ rei vt hōis ꝛ vni⁹ hōis. sic autē est in alijs: vn̄ ppō vna vnum de vno affirmat sed nō est ita in ppōne plēs in q̄ ꝑdicātur pl̄a de vno vel vnū de plurib⁹ ꝛ ppter hoc peccāt cōtra vnitatem ppōnis. Item oīs fallacie in dictiōe ꝛ sm q̄d ad simpl̄r reducūtur ad ignorantiā elencbi eo ꝙ peccant cōtra cōtradictionē. Oīs aūt fallacie extra dictionē reducūtur in hoc ꝙ peccāt cōtra diffinitionem sill̄i.

Quomodo reducuntur omnes fallacie ad ignorantiam elenchi.

Sciendum est primo ꝙ sicut ppō diuiditur in ppōneꝫ vnā ꝛ ppōem plures: ita ꝛ īterrogatio. vn̄ ppō dr̄ vna dupl̄r vno mō ppꝛie siue stricte in qua enunciat̄ vnus termin⁹ simplex singularis nūeri vniuoce tent⁹ de termīo simplici singularis nūeri vniuoce tēt: vt sortes est sortes. alio mō large p ppōne in qua ꝑdicātur plura de vno vl̄ vnū de plurib⁹ vel plura de plurib⁹ explicite vl̄ implicite ꝛ hoc ꝯiunctim. Etiā ppō dr̄ plures dupliciter. vno mō ppꝛie ꝛ est in qua ꝑdicat̄ vnuꝫ de plurib⁹ vel plura de vno vel plura de pluribus explicite vel īplicite ꝛ hoc incōiunctiꝫ. alio mō capit̄ large p ppōne in qua ꝑdicat̄ vnū de pluribus vel plura de vno vel plura de plurib⁹ siue ꝯiunctiꝫ siue incōiunctiꝫ: ꝛ hoc mō hꝫ q̄nq͛ modos. Prim⁹ q̄n in ea ꝑdicat̄ vnum de pluribus vel plura de vno vel pl̄a de pluribus explicite vel implicite ꝛ incōiunctiꝫ vt canis currit. Secūdus est quando in ea predicat̄ vnum de

Propositio dicitur modis duobus vna.

pluribus vel plura de vno vel plura de pluribꝰ explicite et incōiunctim vt sortes est albꝰ niger et ꝑm illos duos modos proprie nō fit illa fallacia neq3 debet dari vna responsio sed magis debz distingui. Tertiꝰ fit quādo plura ꝑdicantᷣ de vno vel vnū de pluribꝰ coniunctim ꝑ modum determinatiōis et determinabilis. vt sortes est homo albus. Quartus fit qñ plura predicantᷣ de vno vel vnū de pluribꝰ et hoc cōiunctim vt sortes est homo albꝰ et iustus. Quintus modꝰ fit quādo predicatᷣ terminꝰ numeri singularis vel subijcitur: et ad istos tres modos pōt dari vna responsio: qꝛ sunt propositio vna. vel propter assistentes pōt dari duplex respōsio vt demōstrato vno ceco et vno vidēte. si queratᷣ vtrū isti sint ceci vl videntes. Respōdetur ꝙ ille est cecus demonstrato ceco ꝛ ille est videns demōstrato vidēte.

Sciendū est secūdo ꝙ ista fallacia est idoneitas decipiēdi prouenīēs ex similitudine interrogatiōis plures cū interrogatione vna causa apparētie est similitudo interrogationis plures cū interrogatōe vna ꝓpter quā creditur ꝙ sicut ad interrogationē vnā datur vna respōsio. ita ad interrogetionē plurea. causa defectꝰ est dissimilitudo earundez et eius pñt esse tres modi. Primꝰ quādo in interrogatōe subijciuntur plura vel ꝑdicantur plura cōiunctim ꝛ ī singulari vt est ne sortes vel brunellus hō si detur vna respōsio affirmatiua dicēdo ꝙ tunc vere infertur: ꝗ brunellus est hō si dicat ꝙ nō apparenter infertur. ꝗ sortes nō est hō. Secūdus modꝰ prouenit qñ in interrogatione subijciuntᷣ plura vel predicantᷣ plura in plurali numero ꝛ cōiunctim vt si demostretur vnꝰ cecus et vnꝰ videns et queratᷣ sunt ne isti ceci aut vidētes: si dicatur sunt vidētes tunc infertur. ꝗ cecus est videns. si dicatᷣ ꝙ sunt ceci tunc infertur. ꝗ videns est cecꝰ si dicatur ꝙ nō tunc apparēter infertᷣ. ꝗ vidētes nō sunt videntes: modus soluendi est respōdēdo duabus responsionibꝰ.

Sciendū est tertio ꝙ tertius modꝰ huius fallacie fit penes diffinitionē vt ista diffinitio est bona cecū est animal nō videns tūc taliter qualiter natum est videre si credatᷣ ꝙ tunc ceca bene diffiniantur dicēdo ceca sunt animalia nō vidētia tunc taliter qualiter nata sunt videre cōstituitur iste modus sed debet dici ceca sunt animalia quoꝝ neutrū videt. tūc taliter q̄liter natum est videre. ❡ Circa hoc queritᷣ vtrū valeat ista ꝯsequentia isti nō sunt videntes. ergo iste nō est vidēs et iste nō est videns demonstrato ceco et vidente. ꝛ videtur ꝙ sic quia propositio de isti equiualet copulatiue saltem si capitur diuisiue. In oppositum arguitur. nam antecedens est verū et consequens falsuz. quia videns nō est non videns. vnde demonstrato ceco et vidente verū est dicere ꝙ illi duo non sunt videntes: quia sunt videntes vel non videntes. sed nō sunt videntes. ergo sunt nō videntes: et vltra nō sunt videntes. ergo sunt nō videntes ab affirmatiua de ꝑdicato infinito ad negatiuā de predicato finito. tunc dico ꝙ illa ꝓpositio isti nō sunt vidētes equiualet disiunctiue vel copulatiue negatiue cum sua ꝯtradictoria equiualeat copulatiue affirmatiue.

Arguitur sic ꝑmo nō est aliqua fallacia ꝑm plures responsiones. ergo neq3 ꝑm plures interrogationes. ❡ Secundo sic talis fallacia fit per dictiones ad placitū significantes: ergo nō est extra dictionē. ❡ Tertio sic. ista fallacia et etiā iste fallacie extra dictionē sumūt cāz apparētie ex ꝑte dictionuz ergo sunt in dictiōe.

Ad primum dicitur ꝙ nō est simile nā possunt bene dari plures respōsiones vni interrogationi, ꝓpter maiorem euidentiā et tamē non ꝯtingit dare vnā responsionē ad īterrogationē plures. ❡ Ad secundū negatur ꝯsequentia sed oportet addere fit per dictiones et nō pōt fieri nisi per dictiōes ad placitū significantes: ꝗ est in dictione. ❡ Ad tertiū dicitᷣ ꝙ fallacie extra dictionem sumūt cām appentie ex parte rei significate vel intentionis seu cōceptus sic videlicet ꝙ si videatur sumi ex parte vocis hoc nō ē nisi mediante re significata vel intētione seu cōceptu. ideo tales fallacie possunt bene fieri sine dictionibꝰ q̄admodū nō possunt fieri fallacie in dictione quia nunq̄ possunt fieri nisi in dictiōibus neq3 sumunt suam cām apparētie nisi mediantibꝰ dictionibꝰ vel in ipsis dictiōibꝰ.

Incipit septimꝰ tractatꝰ de suppōnibꝰ.

[T]erminorum que dicuntur quedaz dicūtur cū cōplextione vt hō currit. Quedā vero sine complextione vt hō. qꝛ est terminus incōplexus. Terminus vt hic sumitᷣ ē vox significās vl'e vel particulare, vt homo vel sortes. Terminoꝝ aūt incomplexoꝝ vnusq̄sq3 aut significant substantiā: aut qualitatē: aut q̄titatē aut ad aliq̄d: aut agere: aut pati: aut vbi aut situs: aut habitꝰ. Significatio vt hic sumitᷣ est rei per vocē ꝑm placitū representatio. q̄re cuz oīs res aut sit vniuersalis aut particularis oportet dictiōes nō significantes vniuersale vl' ꝑticulare nō significare aliq̄d et sic nō essent termini vt hic sumitur terminus vt signa vniuersalia vl' ꝑticularia. Significationum alia est rei substantiue et hec fit ꝑ nomen substātiuū. vt homo. alia est rei adiectiue: ꝛ hec fit per nomen adiectiuū. vel per verbū: vt currit vel albus que nō ē ꝓprie significatio substantiua vel adie

Quid est terminꝰ.

ctiua. sed significat aliquid substantiue vel adiectiue. Et significare aliq̄d adiectiue vł substātiue sunt modi vocum. quia adiectiuatio et substātiuatio sunt compotes modi et differētie rerū que significantur: ⁊ non significationes. Nomina vero substātiua dicū tur supponere: sed nomina adiectiua vel verba dicuntur copulare.

Quot sint passiões termioꝝ.

Iste est tractatus paruoꝝ logicalium in quo determinandū est de passionibus terminorū et cōmuniter assignātur quinqꝫ scꝫ. supponibilitas. ampliabilitas. restringibilitas. appellabilitas. et distribuibilitas. ⁊ dicuntur passiones termini: quia soli termino cōueniūt. ideo subiectuꝫ istiꝰ tractatus est terminus. nam illud est subiectū alicuiꝰ sciē tie cui ꝯueniunt adequate passiones q̄ue in illa scientia tractantur sed terminꝰ est hmōi igitur hoc capiendo terminū secūde intētionaliter vt diffiniebatur in quarto tractatu ī quo dicitur. Terminus est in quē resoluitur ꝓpō vt in subiectū ⁊ p̄ dicatū. Posset tamē aliquis dicere ꝙ ille passiones nō cōueniunt omni termīo. iō est aduertenduꝫ ꝙ terminꝰ potest capi tripliciter. vno mō ꝓ omni illo quod pōt esse copula vel extremū ꝓpositionis cathegorice vel determīatio extremi vł copule. et isto mō vna ꝓpositio potest dici terminus: qꝛ potest esse extremū ꝓpositionis. vt hec ē vera homo currit est ꝓpositio. ibi totū hoc homo currit est subiectuꝫ. Alio mō accipitur pro omni illo quod nō est cōplexū oratiōale siue sit cathegorema siue sit sincathegorema. ⁊ isto mō signa et negatiōes possunt dici terminꝰ. et istis duobꝰ modis nō capitur hic. alio mō capitur stricte ꝓ oī illo quod significatiue sumpto ex sua significatione qua actu habꝫ pōt esse subiectū vel predicatū propositionis ⁊ sic ibi proprie capitur terminus quando dicitur ꝙ est subiectū huiꝰ tractatus qꝛ tali cōueniūt passiones supradicte. ⁊ licꝫ iste tractatus dicatur tractatus supponum ampliationū ⁊c̄. nō est intelligēdū ꝙ suppō vel ampliatio sint subiectū. sed magis sunt ꝓprietates accidentales subiecti huius tractatus scilicet ipsius termini.

Sciendum est secundo ꝙ triplices sunt termini scꝫ mētales vocales et scripti. Vocales sunt qui ab auditu corporali ꝑcipi possunt. ⁊ ex istis fiunt ꝓpositiones vocales. ⁊ tales significant ad placitū subordinantur in significādo terminis mētalibus ꝓprie dictis ita ꝙ illa que naturaliter ⁊ p̄rio significantur per terminos mētales proprie dictos significantur secūdario q̄ ad placituꝫ per huiusmodi termīos vocales. Termini scripti sūt termini ad placitū instituti quos oculo corporali videre possumus: et ex istis fiunt ꝓpositiones scripte. ⁊ eodē modo se habēt ad terminos mentales vltimatos sicut termini vocales. Terminꝰ mentales sunt duplices scꝫ ꝓprie dicti seu vltimati q̄ naturalr significāt res quas termini vocales vel scripti ad placitū significāt et tales proprie nō sunt nisi noticie actuales rerum vt noticia actualis lapidis diceretur huiusmodi cōceptus. Alij sunt improprie dicti seu nō vltimati qui naturaliter significāt terminos vocales vel scriptos. ⁊ cū hoc significāt ad placitum illa que termini vocales vel scripti ad placitum significant. vt notitia huius vocis significatiue homo significat naturaliter illā vocem homo ⁊ ad placitū illa que significat iste terīnus homo ad placitū. et de istis satis visuꝫ est in primo tractatu et etiā de ꝓpositiōe mentali. Item terminorū quidā sunt secūde intētionis et quidā prime intentionis. Terminꝰ prime intētionis est q̄ significat rem nō causatam ꝑ actum ꝯparatiuū nostri intellectus. sed terminꝰ secūde intētiōis est qui significat secundā intentionē que nō est nisi respectus rōnis causatus per actū compatiuum nostri intellectus ⁊ hmōi sunt omnes logicales et grāmaticales. Item terminorū ad placitū significantiū. quidā est absolutus et alius est cōnotatiuꝰ. vnde terminꝰ absolutus est terminus qui nihil cōnotat vt sunt termini p̄dicamēti substātie vt bos homo. sed cōnotatiuus ē q̄ vltra illō pro quo supponit aliquid importat sub habitudine essentiali vel accidētali vt album nigrum et habet duplex significatū .s. formale et materiale. materiale est illud pro quo supponit Formale est illud qō ꝯnotat talis terminus: vt album supponit pro re alba et cōnotat albedinē seu ꝯnotat ipsam rem habere albedinē.

Sciendū est tertio ꝙ adhuc terminorū ad placitū significantiū quidā sunt cathegorematici. quidam sincathegorematici. et quidam partim sincathegorematici. et partim cathegorematici qui dicuntur mixti. Cathegorematici sunt duplices scꝫ ratione significationis qui significant aliquid vel aliqua ex institutione. Alij sunt cathegorematici ratiōe officij qui significatiue sumpti possunt esse subiectum vel predicatum vel pars subiecti vel predicati vel copula vel pars copule. vt homo animal. Etiaꝫ sincathegorematici sunt duplices scilicet ratione significationis qui impositi sunt ad significandum non aliquid vel aliqua sed aliqualiter: id est modum accipiendi terminum in propositione vt omnis nullus. Alij sunt ratione officij qui significatiue sumpti non possunt esse subiectum copula vel predicatum nec pars subiecti predicati vel copule. Et dicitur notanter significatiue sumpti quia si sumerentur materialiter possent esse subiectum vel predicatum. sed terminus mixtus est qui impositus est ad significandum aliquid vel aliqua et aliqualiter. vel cui in mente correspondet aggregatum ex cathegorematico ⁊ sincathegorimatico. Et aduerte ꝙ vltiare abstracta dicuntur termini partim cathegorematici. et partim sincathegorematici. q̄admodum humanitas aīalitas. nam humanī

tas includit illud sincathegorema per se primo modo vel necessario. qn̄ em̄ dicitur humanitas currit sensus est humanitas p se primo mō currit qđ est falsum. nam cursus p se p̄io mō nō cōuenit humanitati. ⁊ sic p3 ꝙ de talib⁹ abstractis nihil potest predicari nisi ꝙ conuenit ipsis in p̄imo modo dicēdi per se. ¶ Circa istud queritur de hoc sophismate om̄e cecū est aīal videns posito casu ꝙ sint duo ceca ⁊ nō plura quoꝝ vnū videat sortes ⁊ reliquū plato: ⁊ nullus sit quin videat illa duo: tunc p̄bbatur sic sophisma. illud cecum est aīal videns. ⁊ illud cecū est aīal vidēs et nō sunt plura ceca: ergo om̄e cecū est animal videns. ¶ In oppositū arguiᷓ: om̄e cecū ē aīal videns: ergo oīs res ceca est aīal vidēs. p3 ꝯña quia ly cecū supponit pro re cum sit adiectiuū. Respōdetur ꝙ ly cecum pōt esse noīatiui casus vel accusatiui casus. si sit noīatiui casus sophisma est falsum: si sit acc̄ sophisma est verū: ⁊ est sensus ꝙ oēm rem cecam est aīal videns.

Arguitur sic p̄io: supponibilitas non cōuertitur cum termīo cum multi sint termini qui nō possunt supponere. ꝗ terius non est subiectū hui⁹ tractat⁹. ¶ Scđo sic. si esset aliqs terminus sincathegorematic⁹ seq̄retur ꝙ aliqs termin⁹ esset significatiu⁹ qui nihil significaret sed hoc est falsum: igiᷓ. ¶ Tertio sic. idem terminus pōt dici cathegorematic⁹ ⁊ sincathegorematicus: ergo illa diuisio termīnō est bona: antecedēs probaᷓ: q2 si adiectiuum teneatur pure adiectiue est terminus sincathegorematicus: et substantiue est cathegorematicus.

Ad primū dicitur ꝙ supponibilitas cōuertitur cum termīo proprie capto: puta cum termino qui significatiue sumpto potest eē subiectū vel p̄dicatum propōnis. ¶ Ad secūdū dicitur cōcedendo totum argumentu3: quia ad terminū esse significatiuū nō requiritur ꝙ significet aliq̄d: sed sufficit ꝙ significet aliqualiter. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ nō est incōueniens eundem terminū esse cathegorematicū et sincathegorematicum f̄m diuersas acceptiones.

Suppositio est acceptio termini substātiui pro aliquo. Differunt autē suppositio ⁊ significatio: quia significatio fit per impositionem vocis ad sigificandum rem: suppositio ē acceptio termini iam significantis rem p aliquo: vt cū dicitur homo currit iste terminus homo tenetur stare p sorte platone: ⁊ sic de alijs. Unde significatio prior ē suppositione ⁊ in hoc differunt: quia significatio ē vocis. suppositio vero est termini iam cōpositi ex voce ⁊ significatione. ergo supponere et significare non sunt idem: sed differunt per locum a cōiugatis. Itē significatio ē signi ad signatum. suppositio vero ē supponētis ad suppositum: ergo suppositio non est significatio. Copulatio ē acceptio termini adiectiui pro aliquo.

¶ Sciendum est primo ꝙ suppositio sic diffinitur: suppositio est acceptio termini in propositōe nati accipi pro aliquo vel aliquib⁹ de quo vel de aliquib⁹ talis termin⁹ nat⁹ est verificari mediante copula talis propōnis. vn̄ i hac diffinitōe poniᷓ suppositio pro diffinito: ⁊ ponitur acceptio loco generis nō ꝙ sit verū genus: sed magis causa. nam suppositio causaᷓ mediāte acceptione termini: pro aliquo vel aliquib⁹. Dr̄ notāter in propositione: quia termini extra propōnem nō supponunt. Dicitur notanter nati accipi: quia ad hoc ꝙ termini supponāt non oportet ꝙ actu pro aliquo accipiātur. sed sufficit ꝙ sint nati accipi. id est ꝙ sint in potētia p̄pinqua: vt accipiantur pro aliquo vel aliquib⁹. Et sic pat3 ꝙ termini in libris scriptis circa quos nullus aduertit q̄ sunt p̄tes p̄pōnis scripte supponūt. Dr̄ notāter p alīquo propter terminos singulares: vel aliquib⁹ p̄pter termīos cōes vel termīos collectiuos qui supponūt p plurib⁹. Diciᷓ notāter de quo vl̄ de quib⁹. i. de cui⁹ significati p̄noīe vel de quorum significatoꝝ pronoībus vel noīe adequate significante rem pro qua supponit: qđ d3 sic ītelligi. ad hoc ꝙ termin⁹ supponat pro aliquo nō requiritur ꝙ verificetur de illo pro quo supponit: q2 termin⁹ nō verificaᷓ de re. sed sufficit ꝙ verificetur de p̄noīe demōstrāte illā rem vel pronoīb⁹ demōstrātibus illas res vel de noīe significāte adequate illud p quo supponit: vt ens qđ non est demōstratū currit: subiectū supponit p aliq̄ re nō demōstrata. ⁊ volo ꝙ sit lapis. tūc illō subiectū non potest verificari de lapide neq3 de pronomine demōstrante lapidē: quia tunc falsificaret propositionē: vt dicendo hoc est ens qđ non est demonstratum: sed debet sic dici lapis ē ens quod non est demonstratum. Dicitur notanter mediāte copula quod debet sic intelligi. mediāte copula talis propositionis vel mediante copula respectu cuius termini teneātur eque ample et eque stricte vt creans necessario est deus: sic debet ostendi: hoc possibiliter est creans et non sic hoc necessario est creans: quia tunc propositio esset falsa.

Diffinitio supp'positionis

Sciendum est scđo ꝙ terminus q̄ debet supponere saltē personaliter vel simpliciter debet significare aliq̄d vel aliqua. Ex quo sequitur ꝙ terminus significans precise aliqualiter non potest supponere personaliter. Unde si terminus sit nomen oportet ꝙ significet aliquid vel aliqua substantiue: ex quo sequitur ꝙ adiectiua adiectiue tenta non supponunt nomina tamen obliqua substantiuoꝝ vel adiectiuoꝝ substantiuoꝝ supponūt ⁊ verificātur de illis

pro quibus supponunt mediāte recto. et si careant recto supplēdus est talis rectus. Sed quereret aliquis quid dicendum est de pronominibus. dr̄ q̄ pronomina sunt duplicia quedam sūt primitiue speciei: et quedaʒ deriuatiue. de primitiuis dicitur q̄ si ponātur sine relatis vel demōstrabilibus supponunt. vt ego curro. ly ego supponit et sic verificatur hic est ego ille disputat. ly ille supponit et sic verificatur hoc est ille. et similiter de alijs. sed quando sumūtur cuʒ relatis vel demōstrabilibus non supponunt q: tūc sunt pura sincathegorematica. vt ego petrus curro. ly ego nō supponit: petrus disputat et ille petrus legit ly ille nō supponit et sic de alijs dicatur. Sed de deriuatiuis dicitur q̄ semper supponūt siue sumantur cum relatis vel demōstrabilibus siue nō. aliter tn̄ et aliter: nā quando sumuntur sine relatis vel demonstrabilibus supponunt pro re possessa: vt hoc est meuʒ hoc est tuū: tam ly meū q̄ ly tuuʒ supponūt p̄ re possessa. sed qn̄ sumūtur cū relatis vel demonstrabilibus tūc supponūt pro possessore vel saltem referūt vel demōstrāt possessorem vt meus asinus currit. ly meus supponit p̄ possessore scʒ pro me. et dʒ verificari p̄ suū primitiuū siue in recto siue in obliquo: vt asinus mei currit. De verbis dicit̄ q̄ supponūt vt ego curro legere est agere: similr̄ pticipia sumpta sine substantiuis supponunt vt sum legens. Sed de aduerbijs dicitur q̄ aduerbia pure cathegorematica habētia significata de eorum pronoībus verificabilia supponūt: vt hodie: heri: illic. et talia debent verificari s̄m noīa substantiua: vt hodie s̄m istud cōplexuʒ hodierna dies sed de cōiunctionibus dicit̄ q̄ nulla cōiunctio cōiunctionalr̄ capta supponit: sed de p̄positione dr̄ q̄ aliq̄ p̄positiones supponūt et aliq̄ nō. vt ante sine casuali supponit et dʒ verificari p̄ tp̄s. sed de interiectionibus dicit̄ q̄ interiectio interiectionaliter capta bene supponit vt dicendo ve tibi. ly ve supponit: et similiter de multis alijs.

Sciendum est tertio q̄ termini extra ppositiōem nō supponūt: quia suppositio est inuenta ad inquirendū veritatem vel falsitateʒ ppositionū: mō talis inquisitio nō pōt fieri nisi in ppōne. Sed si quis dicat aliq̄s terminus supponit extra illā ppōnem petrus currit: ḡ extra propositionē. negat̄ ōn̄a q: ly extra facit terminum sequentē supponere cōfuse et distributiue Et si quis dicat nōne illa est vera terminus pōt supponere extra propositionē dicit̄ q̄ pōt capi dupliciter. vno mō in sensu cōposito et sic est falsa et est sensus. hec est possibilis terminus extra propositionē supponit. alio mō in sensu diuiso. et sic est vera. et est sensus terminus extra ppositionem positus pōt supponere. et hoc si ponatur in ppositione. Ex quo sequit̄ q̄ differētia est inter significationē et supp̄onem. nā significatio conuenit termino tā in ppōne q̄ extra ppositioneʒ sed nō suppositio. vnde significatio nō ē nisi respectus rōis signi ad signatū. sed significare est instrumētalr̄ representare aliq̄d vel aliq̄ vl̄ aliqualr̄ potētie cognitiue eā vitaliter īmutando. vnde vitaliter īmutare potentiā est eam perceptiue īmutare. Circa hoc querit̄ de hoc sophismate plures sunt nō videntes q̄ vidētes posito casu q̄ sint decē quoꝝ nouē sint vidētes et alter cecus. quod sit verū ꝓbatur q: isti decē nō sunt videntes. ḡ sunt nō videntes. et vltra sunt non videntes. ḡ plura sunt nō vidētes. In oppositum arguit̄: q: nouē sunt vidētes. et tn̄ vnū cecus ergo plures sunt vidētes q̄ nō videntes. Rn̄detur ad sophisma q̄d est verū puta q̄ plures sūt nō vidētes q̄ vidētes. Et ad īprobationē dr̄ q̄ male ɔcludit̄ sed deberet sic concludi. ḡ plures sunt vedētes q̄ ceci.

Arguitur primo in illa propositione homo nō est asinus homo supponit pro homine: et tamē nō potest verificari de pronomine demonstrante hominē mediante copula talis propositionis: quia nō sequitur hoc nō est homo demonstrando homineʒ. Secundo sic. in illa ppositione homo est pictus. ibi homo supponit pro imagine: et tamē nō potest verificari de pronomine demonstrante imaginē. Tertio sic: in ista propositōne creans necessario est deus ibi ly creās supponit pro deo: et tamen nō pōt verificari de ꝓnoīe demonstrante deum.

Ad primū dicitur q̄ terminus semper debet verificari mediante copula affirmata et nō negata. Ad scd̄m dicitur q̄ in tali ppositione ly homo supponit tam pro significato principali q̄ minus principali: ideo est distinguenda vt alias visum est. dicunt tamen aliqui q̄ precise supponit p̄ imagine: et tunc debet sic verificari hoc est homo pictus addendo illi termīo hō: vt vniformiter teneat̄. Ad tertium dicitur q̄ patet solutio in primo notabili.

S Suppositionum alia cōis alia discreta. Suppō cōis est q̄ fit p̄ termīn cōeʒ vt hō aīal. Discreta est q̄ fit per termīn discretū vt sortes. vel p̄ termīn cōem cū ꝓnoīe demōstratiuo vt iste homo q̄ est terminus discretus. Itē suppositionuʒ cōium alia naturalis alia accn̄talis. Suppō naturalis est acceptio termini cōis p̄ oībus his p̄ q̄bus aptum natū est pticipari vt iste terminus hō p̄ se sumptus supponit p̄ oībus hoībus tam q̄ sunt q̄ erunt et qui fuerunt. Accn̄talis suppō est acceptio termi cōis p̄ oībus his p̄ q̄bus exigit suū adiunctuʒ vt hō currit. h̄ iste terminus hō supponit p̄ oībus hoībus p̄sentibus: et cū dr̄ hō fuit vel hō currit

Suppositionum diuisio.

supponit ꝑ ꝑteritis ꝛ cū dr̄ hō erit vel hō curret supponit ꝑ futuris. et sic hȝ diuersas suppōnes ſm diuersitatem eoꝝ q̄ ei adiungunt. Accñtalium suppōnum alia simplex alia ꝑsonalis. Suppō accñtalis simplex ē acceptio termi cōis ꝑ re vl̄r significata ꝑ ip̄m terim vt cū dr̄ hō est spēs aīal est gen⁹: ibi iste termin⁹ hō supponit ꝑ hoīe in cōi ꝛ nō ꝑ aliquo iferiori: ꝛ iste termin⁹ aīal supponit pro aīali in cōi ꝛ nō ꝑ aliquo iferiori: et silr̄ dicendū est de quolibet terīo cōi vt risibile est ꝓprium rōnale est dr̄a albū est accñs. Itē suppōnuȝ simplicīū alia est termi cōis in subiecto positi vt hō est spēs ibi iste termin⁹ hō hȝ simplicē suppōneȝ: q2 solū supponit ꝑ natura spēi: alia est termi cōis in ꝑdicato ꝓpōnis affirmatiue: vt ois hō est aīal. Ibi iste termin⁹ aīal in ꝑdicato positus simplicē hȝ suppōnē q2 solum supponit ꝑ natura generis alia est termi cōis positi post dictionem exceptiuā: vt oē aīal ꝑter hominē est irrōnale: ibi iste termin⁹ hominē simplicē hȝ suppōem: q2 nō lȝ fieri descensuȝ sub ip̄o. vn̄ nō seq̄tur oē aīal ꝑter hoīem est irrationale: ergo omne animal ꝑter hūc hoīem ē irrōnale: et quo ibi est fallacia figure dictiōis ꝓcedēdo a suppōne simplici ad ꝑsonalē. Silr̄ hō est spēs: ergo aliq̄s hō est spēs. Et silr̄ hō ois homo est aīal: ergo omis hō est hoc aīal. In oībus em̄ istis fit ꝓcessus a simplici suppōne ad ꝑsonalē. ꝙ autē min⁹ in ꝑdicato positus simplicē habeat suppōnem patet: q2 cū dr̄ oīum oppositoꝝ eadē est disciplina. nisi ille termin⁹ disciplina simplicē haberet suppōem sic fieret descēsus sub ip̄o ꝛ esset falsa. Nulla em̄ ꝑticularis disciplina est oīm cōtrarioꝝ: medicina em̄ nō est oīm ꝯtrarioꝝ. sed soluȝ sani ꝛ egri grāmatica nō est oīm cōtrarioꝝ sed solū ꝯgrui ꝛ incōgrui. logica veri ꝛ falsi. ꝛ sic de aliis.

Primo sciendū est ꝙ postq̄ determinatuȝ est de suppositione diffinitiue nūc cōsequēter determinandū est de ea diuisiue. ¶Vn̄ suppōnum. Alia est mixta alia non mixta. Suppositio mixta est acceptio termini cōis cōplexi. cui⁹ vna pars suppōit alio genere suppōnis q̄ alia: vt dicendo iste termin⁹ hō est dictio dissillaba ibi terīnus supponit ꝑsonaliter: ꝛ hō materialiter: pōt tn̄ aliquando fieri suppositio mixta qn̄ quelibet ꝑs termini cōplexi suppōit eodem genere suppositionis: ꝛ tunc sic diffinit est acceptio termini complexi q̄ vltra acceptioneȝ suaꝝ partiū nō accipit vnica acceptione vt cuiuslibet hoīs asin⁹ currit. Ex quo seq̄tur ꝙ aliquis termin⁹ nō dr̄ isto modo supponere mixtī q2 partes supponūt alio ꝛ alio genere suppositionis: sed q2 termin⁹ cōplexus vltra acceptionem partiū nō accipit vnica acceptione. ¶Vn̄ regula est ꝙ quādocūq3 determiātio ꝑcedit determinabile: si signū ꝑcedens nō sit eiusdeȝ casus cū determinabili. tunc talis termin⁹ supponit mixtim vt pȝ in exēplo prius dicto. Sed suppō nō mixta est acceptio terī incōplexi siue ꝯplexi cui⁹ vna pars nō accipit aliter q̄ alia vt homo currit. ¶Et est triplex scȝ materialis simplex ꝛ ꝑsonalis. vn̄ suppō materialis est acceptio termini ꝑ suo significato nō vltimato vel suis significatis nō vltimatis ſm ꝯceptū ſm quem nō accipit vltimate. ¶Pro quo est aduertenduȝ ꝙ duplex est significatū scȝ vltimatū ꝛ nō vltimatuȝ vn̄ significatū vltimatū est illud qđ vltimate significat ꝑ terminū significantē ad placitū vltiate vel naturaliter ꝓprie. Sed significatū nō vltimatū est ip̄emet termin⁹ vel ali⁹ sibi similis in voce vel in scripto vel equalēs in mente. Ex quo seq̄tur ꝙ termin⁹ vocalis vel script⁹ dicit significare ad placitū dupl'r. Uno mō vltimate. alio mō nō vltimate: vltimate significat illđ ad qđ est impositū ad significandū. sȝ termin⁹ vocalis dr̄ significare ad placitū nō vltimate scriptuȝ sibi sinonimū: ꝛ script⁹ dr̄ significare nō vltimate vocē sibi sinonimā. ¶Possunt etiā dici significare non vltimate conceptum vltimatum mediante quo terminus vocalis vel scriptus significat suum significatum.

Sciēduȝ est scđo ꝙ suppositio materialis est duplex scȝ discreta ꝛ cōis. Discreta est acceptio termi in ꝓpositione materialiter supponētis sumpti cū ꝓnoīe demōstratiuo primitiue spēi vt hoc ly hō est dictio dissillaba. ibi ly homo supponit materialiter ꝛ discrete. Sed communis est acceptio termini in propositione materialiter supponētis sine signo singularisante sumpti. Et est duplex scȝ determiāta et cōfusa. determiāta est acceptio termi in ꝓpōne materialiter ꝛ cōiter sub quo grā forme potest fieri descēsus disiūctus vt sortes est dictio dissillaba. Sed confusa est duplex scȝ confusa tm̄

Quid est suppositio mixta

Suppō materialis ē duplex

et confusa ⁊ distributiua. Cōfusa tantū est acceptio termini in ꝓpositione materialiter ⁊ cōiter supponētis sub quo grā forme pōt fieri descensus copulatus vel disiūctus vt omne nomen est ly homo. ibi ly hō supponit materialiter cōfuse tm̄. Sed ↄfusa ⁊ distributiua est acceptio termini in ꝓpositione materialiter ⁊ cōiter supponētis sub quo grā forme pōt fieri descensus copulatiu⁹. vt omē ly hō est nomē. ibi hō supponit ↄfuse ⁊ distributiue materialiter. Sꝫ suppositio simplex est acceptio termini in ꝓpone pro suo significato p̄mario ⁊ adequato respectu p̄dicati vel subiecti ponētis dr̄iam inter superius et inferius vt hō est spēs hō cōuertit̄ cū risibili ibi hō supponit simpliciter ⁊ est duplex scꝫ cōis et discreta. Cōis est acceptio termini cōis in ꝓpositione ꝓ suo significato p̄mario vel adeq̄to vt hō est spēs. Discreta est acceptio termini discreti ꝓ suo significato respectu p̄dicati ponentis dr̄iam inter ip̄m ⁊ superius vt sortes ē indiuiduū. Ex quo seq̄tur falsitas illoꝝ q̄ dicunt q̄ subiecta istaꝝ ꝓponum hō est dignissima creaturaꝝ. bos est vtilissimus aratro supponūt simpliciter qđ falsum est. sed supponūt ꝑsonaliter et de rigore sermonis sunt false. Et de ista suppositione ponunt̄ aliq̄ regule. Prima nullus termin⁹ supponēs simpliciter pōt inferre suū superius. neq; suum inferi⁹. vt nō sequit̄ homo ↄuertit̄ cum risibili: ergo sortes ↄuertit̄ cum risibili. sed ↄmittit̄ fallacia figure dictionis. Secūda regla nullus termin⁹ cōis sumptus in numero plurali vel cū signo vl̄i vel ꝑticulari vel singularisante supponit simpliciter: ideo subiecta istaꝝ ꝓ̄onum nō supponunt simpl̄r. hoīes sunt spēs: nullus homo est spēs omīs homo est spēs. aliq̄s homo est spēs nullus modus sciendi est subm̄ in logica: sed supponūt ꝑsonaliter.

Sciendū est tertio q̄ pro declaratione suppositionis est aduertendum q̄ duplex est descensus scꝫ diuisiuus ⁊ arguitiu⁹. diuisiu⁹ qui fit ꝑ diuisionem. vt dicendo aīalium. aliud rationale aliud irrationale. sꝫ descēsus arguitiuus est ↄñā formalis in qua arguit̄ ab aliquo termīo cōiter sumpto ad eius inferiora virtute suppositionis ceteris tamē terminis tam cathegorematicis q̄ sincathegorematicis manētib⁹ et debet fieri talis descensus ꝑ inferiora in supponēdo de quib⁹ alias visum est in quinto tractatu. Et iste descensus arguitiu⁹ est quadruplex. scꝫ copulatiu⁹. copulatus. disiūctiu⁹ ⁊ disiunct⁹. Copulatiuus est quādo in descendēdo infertur vna copulatiua composita ex singularibus termini sub quo fit descēsus vt omīs homo currit. ergo iste homo currit: iste homo currit ⁊ sic de alijs. sed descensus copulatus ē quo in descendendo infertur vna cathegorica de extremo copulato composita ex omnibus singularibus termini sub quo fit descensus vt nullum caput habet omīs homo. ergo nullū caput habet iste homo ⁊ iste homo. ⁊ sic de alijs. Sed descensus disiūctiuus est quo in descendendo infertur vna disiūctiua composita ex oībus singularibus termini sub quo fit descensus vt homo currit: ergo iste homo currit: vel iste homo currit ⁊ sic de alijs. Descensus disiūctus est quo in descendēdo infertur vna cathegorica de extremo disiūcto composita ex omnibus singularib⁹ termini sub quo fit descensus: vt omīs homo ē aīal: ergo oīs homo est hoc vel hoc vl̄ hoc anīal et sic de alijs. Et est duplex descensus scꝫ sufficiens ⁊ insufficiens. vnde ad sensum sufficientem tres conditiones requirunt̄. Prima q̄ enumerantur omnia singularia. Secūda q̄ fiat taliter qualiter debet fieri: vnd̄ sic debet fieri sub termino supponēte confuse ⁊ distributiue fit descensus copulatiuus ⁊ sub termino supponēte confuse tantum ratione signi confusiui generalis fit descensus disiūctus vl̄ copulatus. sꝫ sub termino supponēte determinate fit descensus disiūctiuus. ¶ Tertia conditio q̄ ecōtrario valeat ascensus. defectu cuius ibi nō est bonus descensus omīs homo currit. ergo iste homo currit vl̄ iste homo currit: quia ascensus nō infert vniuersalem. nō eīn sequitur iste homo currit. vel iste homo currit ⁊ sic de alijs: ergo omīs homo currit. vnde ascensus est consequentia qua arguitur ab inferioribus in supponendo ad superius. Sed descensus insufficiens est qui caret vna illarum conditionū ⁊ debet seruari in descensu q̄ ponatur constantia subiecti maxime in continentibus. ¶ Circa hoc queritur de hoc sophismate secana est terminus discretus probatur quia secana est nomen ꝓprium: ergo est terminus discretus. Improbatur sic. nulla aqua est terminus discretus. secana est aqua: ergo secana non est terminus discretus. Item nullus terminus cōmunis est discretus: sed secana est terminus cōmunis: ergo nō est terminus discret⁹. Minor probatur: quia sophisma est vna propositio indefinita: ergo subiectū est terminus communis. Ad sophisma respondetur q̄ ipsum est verum: ad primaꝫ improbationem negatur consequentia. cōmittitur eīn fallacia figure dictionis variando suppositionē. Ad scđam dr̄ q̄ secana est terminus cōmunis si materialiter accipiatur ⁊ discretus si ꝑsonaliter ⁊ significatiue accipiatur.

Arguitur sic primo subiectum huius ꝓpositionis petrus currit est ꝓpositio supponit materialiter ⁊ tn̄ nō est acceptio termini igitur. ¶ Scđo sic. subiectum huius ꝓpositionis ens est dictio monosillaba supponit materialiter ⁊ tamē accipitur ꝑ inferioribus ad ens quia iste terminus ens est inferius ad ens. ¶ Tertio sic: subiectum huius ꝓpositiōis homo est dignissima creaturaꝝ supponit simpl̄r. et tamē nō accipitur respectu p̄dicati ponētis dr̄iam inter superius ⁊ inferius: igitur.

Ad primum dicitur q̄ ibi est acceptio termini capiendo terminum large vt se extendit ad omne illud quod potest esse extre

mū ꝓpōnis. ¶ Ad scḋm dicit q licet ens accipiatur pro suis inferiorib⁹: nō tū ẜm ɔceptū vltimatū: sed ẜm ɔceptū nō vltimatū. ¶ Dr ad tertium negādo q subm illi⁹ ꝓpōnis supponat simpliciter. sed supponit ꝑsonalr̄ ⁊ est falsa.

Personalis autē suppositio ē acceptio termini cōmunis pro suis inferioribus: vt cum dicitur homo currit iste terminus homo supponit ꝓ suis inferioribus.

¶ Primo sciendū est q suppō ꝑsonalis est acceptio termi in ꝓpōne pro suo significato primario vł significatis suis scḋarijs vel pro suo significato materiali. respectu ꝑdicati non ponentis differentiam inter superius ⁊ inferi⁹. Et dr̄ notāter ꝓ suo significato primario: nam quilibet terminus cōis vniuoc⁹ hʒ duplex significatū. s. primariū ⁊ scḋariū. vñ iste termin⁹ hō de significato primario significat humanitatē. ⁊ de significato scḋario significat sortē petrū ⁊ sic de alijs. ¶ Et est talis suppō duplex. s. cōis ⁊ discreta. Cōis est acceptio termī cōis cōiter tenti in ꝓpōne pro significato primario vel significat⁹ scḋarijs: vt hō currit: hō est aīal. sed discreta est acceptio termī discreti vel cōis discrete tenti in propositione ꝓ suo significato respectu predicati non ponentis differentiā inter ipsum ⁊ suum superius: vt sortes currit: sortes est hō. ¶ Et aduerte q aliqui preter istas suppōnes ponūt suppōnem naturalem propter propōnes necessarias. sed propter hoc nō est ponēda. nam veritas talium propositionū necessariarū neque potest saluari per suppositionem ꝑsonalē sicut per naturalē. Unde est aduertendū q copula in propositionibus necessarijs absoluitur a tempore. ideo tam subiectū q predicatum in ipsis stant indifferenter pro presentibus preteritis ⁊ futuris: vt homo est aīal: adam est aīal tam subiectum q predicatū supponunt indifferēter pro presentibus preteritis et futuris. Et si quis petat quare melius fit talis absolutio cōnotationis in propositionib⁹ necessarijs q contingentib⁹. Dicitur q hoc est propter necessariam habitudinem extremorum ad inuicem: habent enim termini propositionū necessariarum talem habitudinem conuenientie. vnde ad cōpositionem extremorū talium ꝓpositionū necessario seqtur cōformitas seu veritas talis ꝓpositionis ad terminos. ideo quādocūqȝ extrema taliū ꝓpositionū cōponuntur adinuicem propositiōes cōstitute ex ipsis sunt semper vere. ⁊ hoc est q dicit q ad veritatē taliū ꝓpositionū necessariarū nō reqritur q extrema supponant pro aliquo existēte. sed sufficit q supponant pro aliquo cognito. ideo quādocūqȝ intellectus cōponit istā ꝓpositionē homo est animal adam est homo. semper talis ꝓpositio est vera. Et aduerte q copulā absolui a ɔnotatione temporis nihil aliud est q ipsam absolui a suo effectu qui est facere stare terminū pro presentibus ⁊ talē absolutionem cōnotationis potest habere copulā in suppositiōe personali. ideo non est necesse ponere suppōnem naturalē.

Sciendum est secūdo q pro declaratione suppositionis personalis discrete ponitur talis regula. Omnis termin⁹ supponēs siue materialr̄ siue simpliciter siue personaliter discrete tent⁹ supponit discrete. q si terminus nō teneretur discrete licʒ esset singularis tunc non supponeret discrete vt dicendo sortes est terminus discretus: ibi ille termin⁹ sortes licet sit singularis nō tamē supponit discrete. Unde terminus dicit accipi discrete qui accipitur taliter q ratione talis acceptionis sibi repugnat supponere pro plurib⁹ diuisim ⁊ vniuoce vel ꝓ aliquo cōmunicabili plurib⁹. Unde multis modis pōt terminus teneri discrete. pmo quando est nomen ꝓprium significatiue sumptum. vt sortes currit. scḋo quādo est terminus cōis sumptus cum ꝓnomine demonstratiuo pmitiue spēi. vt iste homo currit. ⁊ dr̄ notanter pmitiue spēi: q si esset deriuatiue non supponeret discrete. vt meus asinus currit. tertio quādo termin⁹ cōis restringitur per nomē ꝓprium vel ꝑ aliqḋ suplens vicem eius. vt ens quod est sortes currit. Quarto quādo sunt plēs termini singulares singulariter tenti vt sortes plato cicero currūt totum hoc supponit discrete. quintomodo qñ talis terminus est ꝓnomē primitiue spēi sumptum sine substantiuo vt ego curro. Ex istis patet q subiectum huius ꝓpositionis ens qḋ est sortes currit supponit discrete: quia illi subiecto repugnat ex modo sue significationis supponere pro pluribus ratione illius termini sortes qui significatiue sumptus non potest supponere pro pluribus. Et si quis arguat. iste terminus ens qui est principalior pars illius complexi est terminus cōmunis ⁊ potest supponere pro pluribus. ergo tale subiectum non supponit discrete. ¶ Respondetur negando consequentiam. nō eciā sequitur principalis pars subiecti est terminus comunis. ergo totuʒ subiectum supponit cōiter. Et si qs iterum dicat. iste sunt vl̄es omne ens qḋ est sortes currit. nullum ens quod est sortes currit. ergo subiecta sunt termī cōes. ⁊ ꝑ ɔñs nō repugnat eis supponere ꝓ pluribus. Respondet ponendo q tales sint vl̄es sed sunt simplr̄ singulares: licʒ tamen habeant modum et figuram ꝓpositionis vniuersalis. Et si quis iteruʒ replicet: quia termino singulari singulariter capto non potest congrue addi signum vniuersale. ergo iste nō erunt congrue. omne ens quod est sortes currit. ⁊ nullum ens quod est sortes currit. Respōdetur q termino singulari incompleto ⁊ singulariter tento nō potest congrue addi signū vl̄e tamen bene termino singulari complexo cui⁹ vna pars est terminus comunis.

Tertio sciendū est q de suppositione hui⁹ subiecti. iste hō vel asin⁹ currit est difficultas. tū breuiter rñdet q vel illud ꝓnomen iste demōstrat totū subiectuʒ ⁊ sic supponit di

feret et tūc talis ꝓpō est singularis ⁊ est sensus iste existēs hō vel asin⁹ currit: vel demōstrat solam primā ꝑtem subiecti. ⁊ tūc dr̄ ꝙ totū subiectum supponit cōiter: ⁊ tūc est ꝓpō mere indefinita nō obstāte ꝙ prīa ps supponat discrete. nā subiectū isti⁹ ꝓpōnis sortes vel plato currit supponit cōiter: ⁊ tñ q̄libet ps supponit discrete. Et si qs dicat q̄re subiectū prime nō supponit suppositione mixta: cū vna ps supponat discrete et alia cōiter. Respōdet ꝙ ratio est: qr totū subiectum potest accipi vnica acceptione alia a suis ꝑtibus. ideo dr̄ facere vnā suppōnem. sed subiectum hui⁹ sortes ⁊ plato currūt supponit discrete: qr ex modo sue acceptōis repugnat sibi supponere ꝓ plurib⁹. ¶ Circa hoc q̄ritur de hoc sophismate oēs apl̄i dei sunt duodecim. ⁊ ꝙ sit verum ꝓbatur: quia maximus numer⁹ aploꝝ est numer⁹ duodenari⁹: ḡ oēs apl̄i dei sunt duodecim: improbat qr cōtradictorium hui⁹ est istud. nō oēs apl̄i dei sunt duodecim. sed illa est vera qr equiualet isti: aliqui apl̄i dei nō sunt duodecim. Respōdetur ꝙ ly oēs pōt teneri dupliciẗ. vno mō distributiue: ⁊ tūc denotat p̄dicatū propositionis verificari de quolibet de quo subiectum est verificabile in numero plurali: et tunc singulares ei⁹ sunt iste. isti apostoli dei puta petrus ⁊ paulus sunt duodecim. alio mō tenetur collectiue: ⁊ tunc denotat ꝙ p̄dicatū cōuenit oībus simul sumptis ⁊ nulli seorsum. ⁊ tunc talis ꝓpō est vera ⁊ est indefinita. ⁊ toti subiecto nō repugnat p̄dicari de plurib⁹: nam si cras adhuc essent tres apl̄i ista eēt vera: quindecim apostoli sunt apostoli dei. Et aduerte ꝙ si ly oēs tenetur collectiue facit terim sequētem supponere cōfuse tantū sub quo debet fieri descēsus copulatus: vt sub isto subiecto apl̄i dei dz sic descēdi: ḡ isti apl̄i dei ⁊ isti apl̄i dei ⁊ sic de alijs sunt duodecim. Dicit̄ ḡ ad sophisma ꝙ si ly omēs teneat̄ collectiue sophisma est verum: si distributiue sophisma est falsum. Et ad rōnē dicitur ꝙ ille bene equipollēt si oēs capiat̄ distributiue: ⁊ ambe sunt vere: sed si teneat̄ collectiue nō eq̄pollent.

De h so: phisma: omēs apostoli dei sunt duodeci,

Arguitur sic primo. in ista propositione hō currit: ibi hō supponit discrete: et tñ nō est acceptio termī discreti igit̄: añs ptz qr sibi repugnat ex mō sue significationis supponere ꝓ plurib⁹: quia sibi repugnat supponere pro duob⁹ lapidib⁹. ¶ Scđo sic dicēdo chimera currit ibi est acceptio terminī cōis cōiter tenti: ⁊ tñ nō supponit cōiter: igitur. ¶ Tertio sic. subiectum hui⁹ ꝓpōnis hō rudibilis currit: tenetur discrete cū sibi repugnet supponere ꝓ pluribus ratione talis acceptionis: et tamen non supponit discrete: igitur.

Ad primū dicitur ꝙ iste terminus repugnat facit terminū sequētem rectum ab eo supponere cōfuse ⁊ distributiue: ideo nō sequit̄ repugnat supponere ꝓ duob⁹: ḡ ꝓ plurib⁹: quia tūc argui̇̄ ab iferiori ad superius cū distributiōe superioris. ¶ Ad scđm dr̄ ꝙ aliq̄s terminꝰ dr̄ cōmunis dupliẗ. vno mō in significādo, qr iste terminꝰ est significatiu⁹ pluriū vnī voce ⁊ diuisim: et sic chimera est bene terius cōis. alio mō i supponēdo: qr sibi ex mō sue significatōis nō repugnat supponere ꝓ plurib⁹: ⁊ sic nō est terminus cōis. ¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ tali subiecto ex mō sue significatōis repugnat supponere ꝓ plurib⁹: qr significat rem taliter eē qualr̄ ipossibile est esse.

Termi: nus quot modis di cit cōis.

Item ꝑsonaliū suppōnum alia est deteriata alia cōfusa. Deteriata suppositio est acceptio teri cōis idefinite supti vl̄ cū signo ꝑticulari deteriatus: vt hō currit vel aliq̄s hō currit. Et dr̄ vtraq̄ illaꝝ deteriata: qr lz in vtraq̄ istaꝝ iste terius hō supponat ꝓ hoie taz currēte q̄ nō currēte: tñ ꝓ vno solo hoie currēte vera dr̄. Et qr aliud est supponere ⁊ aliud est locutionem eē verā ꝓ aliquo vel falsā: igitur in p̄dictis vt dictū est iste terius hō supponit ꝓ oī hoie tam currēte q̄ nō currēte: lz reddat locutionē veraz ꝓ currēte solo. Mō aūt in vtraq̄ istarū sit deteriata suppō ptz: qr cum dr̄ aīal est sortes vel aīal est plato et sic de alijs: ergo aīal est ois hō: ibi ē fallacia figure dictionis a plurib⁹ determinatis ad vnā deteriatā. Et iō iste terius aīal idefinite posit⁹ hz determinatā suppōnem: ⁊ silr̄ cū signo ꝑticulari. Cōfusa suppō ē acceptio teri cōis ꝓ plurib⁹ mediāte signo vl̄i: vt cū dr̄ ois hō est aīal: ibi iste termin⁹ hō supponit pro plurib⁹ mediante signo vl̄i: quia supponit pro quolibet suo supposito. ¶ Item supōnum confusaꝝ alia est cōfusa necessitate signi vl̄ modi: ⁊ alia necessitate rei: vt cum dr̄. ois hō est aīal: ibi iste termin⁹ hō mediante signo vniuersali cōfundit̄ siue distribuitur pro quolibet supposito. ⁊ iste terminus animal a ꝑte predicati positus confunditur necessitate rei. Et cum vnusquisq̄ homo suaz habeat essentiā: ideo hoc verbum est necessitate rei tenetur ꝓ tot essentijs ꝓ quot hoibus tenetur iste terminus homo: ⁊ cū vnicuiq̄ hoi insit sua aīalitas: ideo iste terminus aīal necessi-

tate rei tenetur ꝓ tot aīalibus ꝓ quot hoībus iste termin⁹ hō: ꝛ ꝓ quot eē̄n tijs hoc verbū est. vnde iste termin⁹ hō debet supponere ꝯfuse mobiliter et distributiue: sed cōfuse ꝛ distributiue tenetur: quia teneť ꝓ oī hoīe: mobiliter vero q꞉ lꝫ fieri descensum sub eo ꝓ quolibet suo supposito: vt omis hō est aīal: ergo sortes ē aīal. sed iste terminus aīal dꝫ cōfundi imobilr̄: q꞉ nō lꝫ fieri descēsum sub eo vt oīs hō est aīal: ergo oīs hō est hoc aīal. Ibi eñ fit ꝓcessus a simplici suppōne ad ꝑsonalem: sicut hic hō est dignissima creaturarū: ergo hic hō vel aliq̇s hō: vel rosa est pulcherrimus florū: ergo aliqua rosa. Sed differūt in hoc quia in istis est simplex̄ suppō ex ꝑte subiecti: in illa vero ex ꝑte p̄dicati. licet videať oppositū esse qd̊ sup̱ius dictū est ꝙ in hac ꝓpōne omis hō est aīal: iste termin⁹ aīal in p̄dicato posit⁹ simplicē hꝫ suppōnem cū pꝛi⁹ dr̄ ꝙ habꝫ cōfusaꝫ. Ad hoc dicēdū est ꝭm quosdam ꝙ q꞉ gen⁹ p̄dicať de plurib⁹ differentib⁹ spē iste termin⁹ aīal quādo teneť ꝓ ipo in cōi qd̊ est gen⁹ sic habꝫ simplicē suppōnem. Scdm autē ꝙ ipsa natura cōis ipsius generis multiplicatur ꝑ supposita hoīs sic dicitur habere cōfusam suppōnem nō mobiliter sed imobiliter. Suppositio autē cōfusa imobiliter potest cuꝫ simplici nō ꝭm idē sed ꝭm diuersa vt dictū est. Unde ꝭm hoc dicēdum est ꝙ suppositio ꝯfusa mobiliter nō pōt simul esse cum simplici: nec ꝭm idem nec ꝭm diuersa vt dictū est. Sed ego credo impossibile esse terminū cōem in predicato positum habere simplicem suppositionē ꝛ cōfundi mobiliter vel immobiliter signo vniuersali existente in subiecto affirmatiuo. vt oīs hō est aīal ꝛ sic ď alijs cōsimilib⁹. q꞉ vt vult pozphiri⁹: oē qd̊ p̄dicať ď aliquo aut est maius eo aut est equale ei de quo p̄dicatur ꝛ intēdit de p̄dicatione per se. sed in hac ꝓpōne oīs homo ē aīal est p̄dicatio ꝑ se ꝛ nō predicať eq̄le. ergo maius nō accidētale: ergo substātiale vel essentiale: ergo genus vel differētia: nō differētia ergo gen⁹: sꝫ natura generis multiplicata mobilr̄ vl̄ imobilr̄ nō ē gen⁹: ergo cū dr̄ oīs hō est aīal cū ibi p̄diceť gen⁹ nō esset possibile terīm cōeꝫ multiplicari mobiliter vel imobiliter: quia significat naturā generis q̄ iam actu nō eēt genus sicut si hō cōfundereť mobiliter vel imobilr̄: iam nō eēt spēs. Itē hoc idē videť ꝑ aristotelem in pꝛio thopicoꝝ dicentē: ꝙ oē qd̊ de alio predicatur aut predicať conuersim de eo aut nō. si cōuersim est diffinitio vel ꝓpꝛiū. Si aūt nō cōuersim predicatur de re aut cadit in diffinitionē rei aut non. Si nō tūc est accidēs. Si cadit in diffinitionē rei: aut est gen⁹ aut differētia: nō differētia: ergo gen⁹. Et intendit aristoteles ꝙ ibi sit recta predicatio ꝛ spēs subijciať ꝭm se vl̄ multiplicatur: sed in hac ꝓpōne hō ē aīal ē recta predicatio ꝛ subijciť hō ꝛ nō eq̄le predicať neqꝫ accidēs: ergo genus. Quare nō est possibile terminū cōeꝫ in predicato positū cōfundi mobilr̄ vel imobilr̄. Itē totū vl̄e qd̊ est gen⁹ et totū in q̄titate ex opposito se hn̄t. Sed totū in q̄titate ē duplex quoddam est totū in q̄titate ꝯpletū vt vbicūqꝫ cōfundiť termin⁹ cōis mobilr̄: vt oīs hō est aīal. Aliud ē totū in q̄titate incōpletū ꝛ diminutiuū: vt vbicūqꝫ cōfundiť terius cōis imobilr̄: ꝛ mltiplicať terius cōis simplr̄: ergo si impossibile ē totū in q̄titate eē gen⁹ incōpletum hmōi nō erit ipossibile terīm cōem in p̄dicato positū cōfundi mobilr̄ vl̄ imobiliter vt dicebať. Item ꝯparatio illa ꝭm quā iferiora reducūť ad superiora opposita ē ꝯparationi ꝭm quā superiora reducūť ad sua iferiora. sed

ſm primã ſumitur cõe in rõne cõis: ſʒ ſm ſcdam ſumit̃ cõe multiplicatũ ſiue cõfuſũ. Cũ ergo terius cõis vt ſic ſit in rõne generis nõ ei poſſibile ipʒ m̃ltiplicari iq̃tũ binõi. Et hec q̃ttuor argumẽta ſũt ɔcedẽda. Eã aũt ꝓpter quã mouebant̃ facil' eſt ad ſoluẽdũ q̃tũ eſt vna: q2 cũ dr̃ oĩs hõ eſt aĩal cũ vniuiq3 hoĩ reſpõdeat ſua aĩalitas ſiue ſua eẽntia cũ nõ poſſit eẽ hõ qui ſit aĩal. Ideo dixerũt ꝙ iſte termin⁹ aĩal tenet̃ ꝓ tot aĩalib⁹ ꝓ quot hoĩb⁹ hõ: ꝙ ãt in illo argumẽto nulla ſit apparẽtia p3: q2 cũ dr̃ oĩs hõ eſt albus neceſſe ẽ ꝙ tot aĩalitates nõ ĩtelligantur in ſubiecto quot ſũt hoĩes in quibus tenet̃ hõ. vñ nihil eſt dicere ꝙ h3 illas aĩalitates a p̃dicato cũ ibi p̃dicet̃ albũ. Vñ dicendũ ꝙ hõ logice loquẽdo nõ naturalr̃ ex aĩali ꝛ rõali cõponit̃: iõ de ſe h3 illaꝝ aĩalitatũ multiplicationẽ: vñ cũ dico ſic oĩs hõ eſt alb⁹ nullo mõ h3 illas aĩalitates a p̃dicato cuʒ ibi p̃dicet̃ alb⁹ vt dictũ eſt Sic ãt eſt in ꝓpoſito cũ ibi p̃dicet̃ genus de ſpẽ: vt oĩs hõ eſt aĩal. In hac ei ꝓpõne ſubijcit̃ hõ ĩ quo ĩtelligitur multitudo illaꝝ aĩalitatũ ꝛ predicat̃ hoc gen⁹ aĩal qð nullo mõ ɔfunditur mobilr̃ vel ĩmobilr̃ ſed ſtat ibi natura ſiue ꝓ eſſentia ipſi⁹ generis cõis de plurib⁹ p̃dicabilis. vñ aĩal predicat̃ ꝛ aĩal ĩtelligit̃ ĩ ſubiecto ſicut hic oẽ aĩal rõnale ẽ aĩal. Silr̃ dico ꝙ hoc verbũ ẽ nõ cõfundit̃ mobilr̃ vel ĩmobilit̃: q2 ꝙ aĩal eẽt vel exiſteret in hoc hoĩe hoc h3 ſubiectũ de ſe anteꝙ in ꝓpõne ſubijciat̃ predicato eẽntiali vel accidẽtali. Et ꝓpter hͦ deſtruim⁹ quãdã diuiſionẽ factã. ſ. cõfuſaꝝ ſuppoſitionũ alia ẽ ɔfuſa neceſſitate rei: alia eſt cõfuſa neceſſitate modi ſiue ſigni: dicim⁹ eñi ꝙ oĩs cõfuſio ſit neceſſitate ſigni vel modi: vt cum dr̃ oĩe aĩal rõnale ẽ aĩal: iſte terius aĩal in ſubiecto poſit⁹ tenet̃ neceſſitate ſigni pro oĩni animali qð eſt homo. Similr̃ hic oĩs homo eſt animal: iſte terminus homo tenetur pro oĩni homine ꝛ nõ ſolum pro homine: ſed etiam pro omni animali qð eſt homo; et ideo tot intelliguntur animalitates quot humanitates naturaliter loquẽdo: quia eadem eſt humanitas in quolibet individuo hominis ſm viam logicorum. et non ſm viaʒ nature: ſic homo in cõmuni idem eſt. vnde ꝙ ſit hec animalitas vel illa hoc eſt ratione materie. In via enim nature humanitas mea differt ab humanitate tua ꝑ ſe ꝛ anima mea per quam cauſatur humanitas tua in te. Et propter hoc ſignum confundit hominem: non tamen confundit animal in cõmuni. ſed animal cõtractum ad hominem per ſuas differentias. Unde ſequitur ꝙ oĩs cõcluſio ſit neceſſitate ſigni vel modi.

Et ſic eſt finis ſuppoſitionum Petri hyſpani ꝛ hoc quo ad terminos abſolutos.

¶ Sciendum eſt primo ꝙ ſuppoſitio determinata eſt acceptio termini in propoſitiõe pro ſuo ſignificato vl' ſuis ſignificatis ſcd'arijs ſeu inferiorib⁹ diſiunctiue id eſt ſub quo põt fieri deſcẽſus ꝑ ꝓpõnem diſiunctiuã. Unde deſcẽdere diſiunctiue ſub aliquo termino nõ eſt aliud ꝙ ex ꝓpoſitione in qua ponit̃ termin⁹ ſuppõnẽs determinate inferre ꝓpõnem diſiunctiuã in qua ponũtur ſingularia cõtenta ſub termĩo ſuppõnẽte determinate. vnde ꝓ declaratiõe iſtius ſuppoſitiõis ponũtur alique regule. ¶ Prima: omnis terminus cõis cõiter tẽtus ſupra quẽ nõ cadit ſignũ cõfuſiuũ nõ impeditũ ſupponit determinate. vt hõ currit: quidã hõ currit. Dicitur notanter cõiter tentus: quia ſi teneret̃ diſcrete non ſupponeret determinate vt iſte hõ currit. Dicitur etiã notãter ſupra quẽ nõ cadit ſignũ cõfuſiuũ: quia tunc talis terminus nõ ſupponeret determinate. Unde ſignũ cõfuſiuũ eſt ſignũ faciẽs termĩ ſequenteʒ cui addit̃ ſupponere cõfuſe tñi vel confuſe ꝛ diſtributiue. vt ſunt iſta ſigna: oĩs nullus nõ tãtum preter. Sed illud dicitur ſignũ non cõfuſiuũ qð nõ facit terminũ ſupponentẽ ſupponere cõfuſe tñi vel cõfuſe ꝛ diſtributiue: vt aliquis alter quidã reliquus. ¶ Scda regula: ſubiectum propõnis indefinite cui nõ p̃ponit̃ aliqð ſincathegorema ſi ſupponat ſupponit determinate reductiue ꝛ non proprie. Et dicit̃ notãter ſi ſupponat propter ta

Quid eſt ſuppoſitio terminata.

les ꝓpōnes chimera currit ſcocetuus diſputat que ſunt indefinite: ꝛ tamē ſubiecta non ſupponunt determinate. Dicit notāter cui nō ꝑponit aliqḋ ſincathegorema ꝓpter tales ꝓpōnes oēm equū videt hō ꝛ tm̄ homo currit que ſunt indefinite: ꝛ tn̄ ſubiecta eaꝝ nō ſupponūt determinate ſed cōfuſe tantū. Dicitur notāter reductiue ꝛ nō ꝓprie: q2 aīa terius cōis ipoꝛtat ſua ſignificata ſcðaria ſeu inferiora indiſiunctim: ergo ſi debeat accipi copulatiue vel diſiūctiue hoc eſt per aliqḋ ſignū limitās intellectū ad ſic accipiēdū terim ꝛ nullū ponit in ꝓpoſitione idefinita cui ſubiectū ſupponit determīate igitur. ſed ſubiectum ꝓpōnis pticularis ſupponit determīate ꝓprie: ꝛ q2 eadē eſt cā veritatis ꝓpōnis pticularis et indefinite: quia eidē ꝓpōni opponūtur. ꝛ hoc maxime rōne ſuppoīs termioꝝ. ideo ſuppoſitio ſubiecti indefinite reducitur ad ſupponem ſubiecti pticularis. Ex iſto ſequitur differētia inter proponem indefinitā ꝛ pticularē. nam ſubiectū particularis ſupponit determinate ꝓprie. ꝛ ſubiectū indefinite cui nō ꝑponit aliquod ſincathegorema ſupponit determinate reductiue.

Sciendum eſt ſcðo ꝙ ſuppoſitio confuſa diuidit in cōfuſa3 ꝛ diſtributiuā ꝛ confuſam tm̄. vn̄ ſuppō pſonalis cōfuſa ꝛ diſtributiua eſt acceptio termi cōis cōiter tenti ꝓ omnibus ſuis ſignificatis ſcðarijs vel īferioribus copulatiue: vt oīs homo currit: ibi iſte terminus homo ſupponit cōfuſe ꝛ diſtributiue. ¶ Pro cuius declaratione ponūtur alique regule. Prima. oīs termin⁹ cōis cōiter tētus ſuppones materialit vel pſonalr̄. cui imediate addit ſignū vl̄e affirmatiuū nō īpeditū ꝛ ſincathegorematice ſūptū ſupponit cōfuſe ꝛ diſtributiue. vt omnis hō currit. Dicitur notāter cui imediate additur ſignū quia ſi adderet ſolū mediate: tunc talis nō ſupponeret cōfuſe ꝛ diſtributiue: ſed magis cōfuſe tantū: vt cuiuſlibet hoīs aſinus currit. ly aſinus ſupponit cōfuſe tantum. Dicitur notāter nō impeditū: q2 ſi impediret per negationē vel ꝑ aliquod equiualens. tūc talis terminus nō ſupponeret confuſe ꝛ diſtributiue: vt nō oīs hō currit ibi hō nō ſupponit cōfuſe ꝛ diſtributiue. ſed determīate. Dr̄ notāter ſincathegorematice captum q2 ſi nō teneret ſincathegorematice ſ3 materialiter: tūc talis termin⁹ nō ſupponeret ꝯfuſe ꝛ diſtributiue. vt oīs hō eſt totum in ꝗtitate. ibi ille terminus hō nō ſupponit cōfuſe ꝛ diſtributiue. ¶ Secunda regula quilibz termin⁹ ſuppones cōmuniter ſequēs negationē negantē vel ſignu3 negatiuū poſitum ſupra ipſum dummō nō īpediatur ꝛ ſignificatiue accipiatur ſupponit confuſe ꝛ diſtributiue. Dicitur notāter poſitū ſupra terminū: q2 ſi negatio nō ferat ſupra terminu3 tunc talis termin⁹ nō ſupponeret ꝯfuſe ꝛ diſtributiue vt hō qui nō currit ēſt animal. ibi ly animal nō diſtribuit q2 negatio nō cadit ſupra ip3. Dicitur notāter dūmō nō impediatur. q2 ſi impediretur nō faceret terminū ſtare cōfuſe ꝛ diſtributiue. Et aduerte ꝙ negatio pōt impediri multis modis. Prio ꝑ aliā negationē vt non hō nō eſt animal. ſcðo ꝑ ſignū diſtributiuū vel per aliqḋ equiualēs. vt null⁹ hō eſt oē aīal. etiam ꝑ terminos includētes negationē ſicut ſunt ꝯparatiui et ſupelatiui. etiā īpeditur per ſignū ſpeciale ꝯfuſiuū vt nō ꝓmitto tibi equū: ly equum nō ſupponit diſtributiue diſtributiōe ꝯpleta l3 bene icōpleta. ¶ Et aduerte ꝙ duplex eſt negatio ſc3 negatio negās et infinitans. negans eſt que negat copulam et denotat diuiſionez ꝑdicati a ſubiecto ꝛ diſtribuit omnē terminū ſequētē ſiue mediatū ſiue īmediatū. ſed negatio infinitans ſolū fertur ſupra ſubiectū vel predicatū. ꝛ ſolu3 diſtribuit terim cui īmediate additur ꝛ eſt ſemꝑ pars ſubiecti cui additur. ¶ Et ſi quis ꝗrat an in iſta propōne hō nō eſt aſinus. ꝛ deus eſt. de⁹ diſtribuat. Pro ſolutione ponūtur alique ꝓpoſitiones. prima negatio noīalis poſita in principio ꝓpōnis ypothetice ſolum negat copulam prime cathegorice ꝛ nō negat ſcðam cathegoricam vt nullus homo currit ꝛ deus eſt. ly nullus ſolum cadit ſupra primā copula3. ꝛ ſupra extrema pertinētia ad illam copula3. Scða ꝓpoſitio negatio negans aduerbialis poſita in pricipio ꝓpoſitionis ypothetice negat oēs copulas ſequētes ꝛ diſtribuit termīos pertinētes ad illas copulas vt nō homo currit ꝛ deus eſt. ibi deus ſupponit diſtributiue: q2 equalet iſti nullus de⁹ eſt. Tertia ꝓpoſitio negatio negans aduerbialis nō poſita in principio ꝓpoſitionis ypothetice. ſed immediate ante copulam ſolum negat illam copulam ꝛ extrema illius copule. vnde in iſta ꝓpoſitione homo nō eſt aſin⁹ ꝛ deus eſt, ly nō: non cadit niſi ſupra primam copulam: ideo deus nō diſtribuitur.

Sciendum eſt tertio ꝙ pro maiori declaratiōe ponūtur alique regule. ¶ Prima termin⁹ infinitatus cōiter tentus ſupponit confuſe ꝛ diſtributiue vt nō hō currit. ibi hō ſupponit confuſe ꝛ diſtributiue. vnde differentia eſt inter terminū infinitū ꝛ terminū infinitatū. nam terminus infinitus eſt aggregatum ex termino finito ꝛ negatiōe infinitante. vt nō homo. ſed terminus infinitatꝰ eſt termin⁹ cui addit negatio infinitans. vt nō homo. ibi hō dr̄ terminus infinitatus ꝛ talis cōiter tentus ſupponit cōfuſe ꝛ diſtributiue niſi impediat: q2 ſi impediret nō ſupponeret confuſe ꝛ diſtributiue. vt dicendo nihil quod eſt nō homo currit ibi homo non ſupponit diſtributiue: quia non licet fieri deſcenſum copulatiuum ſub eo. ¶ Et ſi quis dicat dicendo non homo currit ibi homo infinitatur. ꝛ tamen non ſupponit confuſe ꝛ diſtributiue: quia ſub eo non poteſt fieri deſcenſus copulatiuus: quia hic non eſt bonus deſcenſus non homo currit. ergo non iſte homo currit ꝛ non iſte homo currit: quia deſcenſus d3 eſſe a ſuperiori ad inferiora: hic aūt arguit ab īferiori ad ſuperiora: q2 ly nō iſte homo eſt ſuperi⁹ ad ly nō hō cū de pluri

bus predicetur. Respōdetur ꝙ ly hō supponit cōfuse ꝛ distributiue. ꝛ ꝙ sub eo pōt fieri descensus. Et quādo arguit ibi arguit ab inferiori ad superius: dicitur ꝙ cōparādo non hō ad totum hoc nō iste hō arguit ab inferiori ad superi⁹: sz cōparando hō ad ly iste hō arguit a supiori ad inferius. ¶ Scd̄a regula: quilibet termin⁹ supponens cōiter materialr vel psonaliter sequens cōparatiuū cōparatiue tentū: rectus ab eo ex vi cōparatōis dū mō nō ipediatur supponit cōfuse ꝛ distributiue: vt sortes est fortior hoīe: sortes est fortissim⁹ hoīm. tam ly hoīe ꝙ ly hoīm supponit cōfuse ꝛ distributiue. Dicitur notanter sequens: quia si talis terminus nō sequeret cōparatiuū vel suppelatiuū. tūc nō supponeret confuse ꝛ distributiue: vt asinus est hoīe fortior. ibi hoīe nō supponit cōfuse ꝛ distributiue. Dicitur notanter rectus a cōparatiuo vel suppellatiuo ex vi cōparationis. quia si nō regeretur ex vi cōparationis nō supponeret cōfuse ꝛ distributiue vt sortes est fortior manu leone: ibi ly manu nō supponit ꝯfuse ꝛ distributiue. Dicitur notanter dū mō nō impediatur: quia si impediretur non supponeret confuse ꝛ distributiue: vt musca est fortior omni aīali ibi ly animali nō supponit cōfuse ꝛ distributiue. ideo ista est vera musca est fortior omni animali vbi ista est falsa musca est fortior animali. ¶ Circa hoc querit de hoc sophismate cuiuslibet hoīs asin⁹ currit posito casu ꝙ quilibet hō habeat duos asinos vnū currētem ꝛ alium quiescentē: quod sit verum probat quia istius hoīs asinus currit: ꝛ istius hominis asinus currit: ꝛ sic de alijs: ergo cuiuslibet hoīs asinus currit. Improbatur sic: alicuius hoīs asinus non currit: ergo sophisma est falsum: cōsequentia tenet per legem contradictoriarum. ¶ Scd̄o sic. cuiuslibet hoīs asinus non currit: ergo sophisma est falsum: aīs patet inductiue et tenet cōsequentia per legem contrariarum. ¶ Tertio sic: ista est vera nullius hominis asinus currit: ergo ista est falsa cuiuslibet hoīs asinus currit. antecedens pz inductiue: ꝛ cōsequētia probatur per legem contrariarum. Respondetur ad sophisma quod est verum. Ad primā improbationem dicitur ꝙ iste non sunt cōtradictorie: quia ille terminus asinus remanet indistributus in vtraqz. modo regula est ꝙ oīs terminus distribuibilis in vna cōtradictoriarū nō distributus dz distribui ī alia dūmō talis terminus nō sit accept⁹ vnica acceptione cū sua determinatione: vt visuz est in capitulo de ꝯtradictorijs. Ad secundā dr̄ ꝙ nō sunt ꝯtrarie sed sic oz dare cuiuslibz hoīs nullus asin⁹ currit. Ad tertiā dicitur ꝙ ista est falsa: nullus hoīs asin⁹ currit: qꝛ ibi ly asinus distribuit ꝛ dz sic induci. ꝗ istius hominis iste asinus nō currit. ꝛ istiusmet hoīs iste asinus nō currit.

Arguitur sic pⁱo in ista ꝓpositiōe omni tpe. aīal oīs hō est ly tempore sequit imediate signū vl̄e et tn̄ nō supponit ꝯfuse ꝛ distributiue qꝛ sub eo nō potest fieri descensus copulatiuus: qꝛ illa est falsa isto tēpore aīal oīs hō ē. ¶ Secundo sic. in ista oīs sol lucet ly sol sequit immediate signū vl̄e affirmatiuū nō impeditū et tn̄ nō supponit confuse et distributiue. qꝛ sub eo nō licet fieri descensus copulatiuus cū nō habeat supposita. ¶ Tertio sic in ista ꝓpositione nullū caput habet omnis homo nō videtur qualiter supponat predicatū. Primo non supponit confuse et distributiue: qꝛ supra ipsum cadunt duo signa distributiua. nec ꝯfuse tm̄ nec determinate cū sub eo nō liceat fieri descensus disiunctiu⁹ neqz disiunctus.

Ad primuz dicitur ꝙ ad hoc ꝙ sub tali termino tpe fiat descensus debz pⁱo resolui in istam. oī tpe omnis hō est animal. nam in descensu cauēdū est ꝗ termi in descēdentib⁹ sub quibus nō fit descēsus teneant vniformiter sicut in descensu. ¶ Ad scd̄m dr̄ ꝙ licet nō fiat descēsus sub ly sol hoc tn̄ sibi nō repugnat rōne sue significationis qḋ sufficit. ¶ Ad tertium dr̄ ꝙ tale pdicatum supponit ꝯfuse tm̄ ꝛ sub eo debet fieri dscēsus copulatiu⁹. vn̄ nō opz ꝙ semꝑ sub termino supponēte cōfuse tantum fiat descensus disiūctiuus sed pōt fieri copulatus

¶ Seqtur de suppositione psonali.

Primo sciendū est ꝙ pro maiori declaratione supponis psonalis ꝯfuse ꝛ distributiue ponūtur alique regl̄e. quarū prima est ꝙ oīs termin⁹ cōis cōiter tentus supponēs materialiter vel psonaliter sequēs terminū includentē negationē explicite vel implicite dūmodo ille termin⁹ nō impediat ꝛ cū eo ꝯstruat supponit cōfuse ꝛ distributiue. vt iste caret visu ibi iste ablatiu⁹ visu supponit cōfuse ꝛ distributiue rōne illius dictionis caret. similiter rudibilitas repugnat homini. ibi homini supponit cōfuse ꝛ distributiue. similiter isti termi priuatus spoliat⁹. cecus. ignoro. nescio. nego vel eoruz similes faciūt terminū sequētem cū eis constructum supponere cōfuse ꝛ distributiue dūmodo nō impediat p aliud signū. Scd̄a regula ꝙ terminus sequēs istā dictionē extra. vel istā dictionem sine immediate p modū casualis illi⁹ ꝓpositionis dūmodo nō impediat supponit cōfuse et distributiue. vt iste est extra domū. ibi ly domum supponit cōfuse ꝛ distributiue: etiam iste est sine pedibus ly pedibus supponit confuse ꝛ distributiue. Tertia regula. termin⁹ cōmunis existens predicatum ꝓpositionis exclusiue supponit cōfuse ꝛ distributiue. dūmō nō impediat vt tantum animal est homo. ibi ly homo supponit confuse ꝛ distributiue. ꝛ subiectum supponit confuse tantum. puta ly animal. Ex quo sequitur ꝙ illud signum tantum agit in subiectū et predicatum saltem instrumentaliter. alia tamen ꝛ alia ratione. ¶ Et si quis dicat: ly anial in exponētibus nō supponit confuse tantum: ergo neqz in ipsa exponibili. negatur consequētia ꝛ cum ꝓbatur: quia termini in propositionibus equiualentibus debent supponere eodem modo. dicitur ꝙ verum est in equiualentibus

in significando sed nõ in ꝑpositionibus equiua lentibus in inferẽdo cũ nõ sunt ꝑpositio exponi bilis ⁊ sue exponentes. ¶ Ex quo sequitur ꝙ ꝑpo sitiones exponibiles nõ sunt ypothetice sed ca thegorice. ¶ Quarta regula aduerbia similitudi nis vt ita sic sicut et sic de alijs. faciunt termĩos sequentes supponibiles ⁊ distribuibiles suppo nere cõfuse et distributiue. et hoc si talis termi nus sequatur imediate et regatur a tali aduerbio in ratione cõpationis. vt sortes est ita albus sic asinus. ibi ly asinus supponit ꝯfuse ⁊ distributiue.

Sciendũ est secundo ꝙ iste dictio nes differt differẽs ⁊ diuersum et consimiles in cludentes in se negationẽ faciunt ablatiuos sequẽ tes rectos ab eis mediante ista prepõne a vel ab distribuibiles supponẽtes nõ impeditos suppo nere confuse et distributiue vt sortes differt ab asino. ly asino ibi supponit cõfuse et distributiue Et notanter ponuntur iste particule puta ꝙ po natur post et ꝙ regatur ab eis mediante prepo sitiõe a vel ab supponẽtes distribuibilis: qꝛ si nõ seruarentur talis regula nõ esset vera. ¶ Secũda regula. aggregatũ ex recto ⁊ obliquo sequẽs im mediate signũ vle non precedente obliquo sup ponit ꝯfuse et distributiue vt quilibet asinus ho minis currit. vnde oẽs logici cõueniũt in hoc. ꝙ totũ aggregatũ supponit cõfuse et distributiue sed de ly hominis disconueniũt. nam dicunt ali qui ꝙ ly hominis supponit cõfuse ⁊ distributiue alij dicũt ꝙ supponit cõfuse et distributiue. ⁊ ad huc isti duo diuersificantur: qꝛ dicunt aliqui ꝙ sup ponit distributiue simpliciter. ita ꝙ talis ꝑpositio quilibet asinus hominis currit. equiualet isti q̃ libet asinus cuiuslibet hominis currit. alij dicũt ꝙ supponit distributiue sm quid. qꝛ ibi ly asinus restringitur ꝑ ly hominis ⁊ etiã ly hominis re stringitur ꝑ ly asinus. ad standũ precise pro ho minibus habentibus asinos. ¶ Et ex ista regula se quitur alia regula ꝙ determinatio et suũ deter minabile eodẽ mõ supponũt. vt omnis homo al bus currit. ibi totũ hoc homo albus supponit cõ fuse et distributiue. ¶ Tertia regula. terminus su pra quẽ cadit dictio exceptiua supponibilis et di stribuibilis supponit confuse et distributiue dũ modo virtus dictiõis exceptiue nõ ipediatur ꝑ aliquã negationẽ. vt omne aĩal preter hominez est irrationale ibi ly hominem supponit confuse et distributiue. ¶ Quarta regula terminus supra quẽ cadit dictio reduplicatiua supponibilis ⁊ di stribuibilis. supponit cõfuse et distributiue dũ modo virtus dictionis reduplicatiue non impe diatur. vt omnis homo inquantum animal rationa le est risibilis ibi ly animal rationale supponit cõ fuse et distributiue.

Sciendum est tertio ꝙ suppositio confusa tantuz est acceptio termini cõmunis in propositione pro omnibus suis suppositis disiũ ctim vel copulatim. et dicitur notanter disiunctim vel copulatim: quia sub termino supponente cõ fuse tantũ: aliquando fit descensus disiunctus. vt omnis hõ est animal sub ly animal fit descẽ sus disiunctus: et aliquãdo descensus copulatus vt nullum caput habet omnis homo. sub ly ho mo fit descensus copulatus et aliquãdo nullus fit descensus ꝑpter appellationem. vt cognosco venientẽ. ly venientẽ supponit confuse tantum et sub eo proprie nõ fit descensus. Et aduerte ꝙ de ea ponuntur alique regule. ¶ Prima cuiuslibet propositionis vniuersalis affirmatiue si predi catũ supponat supponit cõfuse tantũ nisi impe diatur vt omnis hõ est animal. ¶ Secunda regu la. subiectũ ꝑpositiõis exclusiue affirmatiue cõ muniter captũ et nõ impeditũ supponit cõfuse tantum vt tantũ homo est animal. hõ supponit cõ fuse tantũ. ¶ Et aduerte ꝙ dicit aliqui ꝙ ista regula intelligitur dummodo talis ꝑpositio exponatur gratia alietatis quia si exponeretur gratia plu ralitatis tunc supponeret determinate tantum vt tantum quinqꝫ sunt predicabilia. ibi ly quin qꝫ supponit determinate. ¶ Tertia regula. omnis terminus supponẽs cõmuniter sequens mediate signũ vniuersale affirmatiuũ non impeditũ ca dens supra copulã propositionis supponit con fuse tantũ. vt omni tempore homo currit. ibi hõ supponit cõfuse tantuz. et hoc debet intelligi vt dicunt aliqui. nisi talis terminus sit determinatio posita in eodẽ extremo cuz termino distributo. quia tunc supponeret cõfuse et distributiue: vt quilibet hominis asinus currit: sed de hoc iam satis visum est. Et dicitur notãter cadãs supra eandem copulã quia si non caderet nõ suppone ret cõfuse tantũ vt sortes videns omnẽ equum est currẽs ibi ly currẽs nõ supponit ꝯfuse tantũ sed determinate. ¶ Circa hoc querit de hoc so phismate omne aĩal videns omnẽ asinũ est hõ posito casu ꝙ solũ sint tres asini in mũdo quos quilibet homo videat et solũ homo videat illos tres asinos et q̃libet asinus videat seipsuz. tũc probatur ꝙ sit verũ quia sua ꝯtradictoria est fal sa igitur est verũ. improbatur sic quia si esset ve rum sequeretur ꝙ sub illo termino asinum qui supponit cõfuse et distributiue posset fieri descẽ sus copulatiuus. sed hoc est falsum igitur. minor probatur quia tũc descendentes essent false vbi descensa esset vera quia descendẽtes sunt iste oẽ animal videns hunc asinuz est homo. et oẽ aĩal videns hunc asinum est homo. sed oẽs iste sunt false. quia asinus est videns hunc asinum. et tñ non est homo. Respondetur ꝙ sophisma est ve rum et dicitur ꝙ male descenditur. Unde notan dum est ꝙ q̃cunqꝫ fit descensus debemus caue re ꝙ termini sub quibus nõ descenditur accipia tur pro tot in descendentibus sicut in descensa ⁊ ideo dico ꝙ debet sic descendi omne aĩal vidẽs omnem asinũ et hũc asinum est homo et omne animal videns omnẽ asinũ et hunc asinũ est hõ et sic de alijs. ¶ Et per hoc etiã soluitur simile so phisma. omne animal quod nõ est homo est ir rationale sed debz sic descẽdi sub ly homo omne animal qđ nõ est homo. et iste hõ est irratiõale ¶ Similiter debz descendi sub ly ente in ista propo sitione omne differẽs ab ente nõ est. sic etiã de bet descendi sub termino posito post dictionem

exceptiuā et dictionē reduplicatiuam: vt omne animal preter hominē est irrationale sub ly hominem debet sic descendi etiam dicēdo omnis homo ingtum rationalis est risibilis sub ly rationalis debet sic descendi.

¶ Arguitur sic primo in ista propositione homo nō est animal: animal supponit cōfuse et distributiue. et tamē sub eo nō licet fieri descensus copulatiuus quia descendētes essent vere et descensa falsa. ¶ Secūdo sic. ista est vniuersalis. ōīs hō vel asinus currit et tamē subiectum ei⁹ nō supponit cōfuse et distributiue: igr. ¶ Tertio sic in ista ꝓpositiōe sortes qui nō est asinus est currens: ly currens sequitur negationem: et tamen non supponit confuse et distributiue: igitur.

Ad primū dicitur ꝙ sic debz descēdi. ergo homo et ide homo nō est hoc animal: et sic de alijs. et sic vna descendentium erit falsa. ¶ Ad secūdū dicit̄ ꝙ multociēs patuit solutio. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ illa regula debet intelligi dūmō illi termini pertineāt ad eandē copulam supra quā cadit negatio.

¶ Sequitur de suppositiōe ꝯfusa tm̄.

Sciendū est primo ꝙ pro maiori declaratione suppositiōis ꝯfuse tantū ponuntur adhuc alique regle. prima termin⁹ cōis sumpt⁹ cōmuniter sequens dictionē importantē actum anime interiorē rectus a tali dictiōe in quē trāsit actus importatus p talē dictionem supponit cōfuse tantū dūmō in tali dictiōe nō includatur negatio vt cognosco. desidero. appeto. intelligo scio. contemno. etiā eorū participia. Et dicitur notanter sequēs qz si precederet non oportet ꝙ supponat cōfuse tātū vt hominē cognosco. ly hominem nō supponit cōfuse tantū. Dicitur notanter dictionē importantē actū interiorem anime quia dictiōes importantes actum sensus exterioris nō faciūt terminū sequentē supponere cōfuse tantum: vt video lapidē. ibi lapidē nō supponit ꝯfuse tantū. sed determinate. Dicitur notanter rectus a tali dictione in quē trāsit actus quia si nō regeretur a tali dictiōe tunc nō supponeret confuse tantū. vt cognosco hominē intellectu. ibi intellectu nō supponit cōfuse tantum. sz determinate: quia supra eū nō trāsit actus hui⁹ verbi scio. Dicitur notanter dummō talis dictio nō includat negationē. quia tunc nō supponerz cōfuse tantū sed cōfuse et distributiue ꝓpter negationem inclusam in tali dictione. vt ignoro lectionem. ¶ Aduerte etiā ꝙ ista tria verba. s. ꝓmitto. obligor. et requiro faciūt terminos sequētes cōmuniter sumptos rectos ab ipis supponere cōfuse tantū: vt promitto tibi equū. ad equitādum requiritur equus ibi equū et equus supponūt confuse tantū. ¶ Aduerte vltra ꝙ tales casus recti a talibus dictionibus et etiā prioribus importantibus actum interiorē aīe in suis contradictorijs supponūt cōfuse et distributiue distributione incōpleta. vnde ille terminus dicit̄ supponere distributiue distributione incōpleta qui sic se habz ꝙ remoto signo distributiuo supponit cōfuse tantum ratiōe sig̃ specialis ꝯfusiui et sub tali potest recte fieri descensus mixtus. ¶ Vnde descensus mixtus est qui fit partim copulatiue et partim disiunctiue. vt bis non bibi vinum. ergo non bis bibi hoc vinum vel hoc vinū et non bis bibi hoc vinum vel hoc vinum vel hoc vinū. Ex quo sequitur ꝙ nō est idem dicere ego nō promitto tibi equū et nullū equū tibi ꝓmitto. quia vna est vera et alia falsa neqz termini supponūt vniformiter: nam in ista nullū equū tibi promitto ly equū supponit confuse et distributiue distributione cōpleta et est vera naz si signum distributiuū remoueatur ly equum supponit determinate. sed in ista ego nō promitto tibi equum. ly equū supponit distributiue distributione incōpleta quia si signum distributiuuz remoueatur puta ly nō supponit confuse tantum ratiōe signi specialis cōfusiui quod impedit negatio distributiua distributione ꝯpleta.

Sciendū est secundo ꝙ secunda regula talis est. terminus supponēs cōmuniter sequens copulatum ex terminis de predicamēto vbi. ꝑpredicamento quādo supponit confuse tātum nisi impediatur. ⁊ hoc si in tali copulato illa cōiunctio et teneatur diuisiue ⁊ nō complexiue. et ratio huius regule est. quia tunc talis propositio est resolubilis in copulatiuā. vt parisius et rome venditur piper. resoluitur in istam parisius venditur piper et rome vendit̄ piper. Aduerte etiā ꝙ non solum copulatum istorū predicamentorū facit terminū sequentem supponere confuse tantum sed etiam copulatum ex terminis cuiuscunqz predicamenti vt homo ~~currit~~ et asinus est animal. ibi animal supponit confuse tantum. dummodo ly et capiatur diuisiue. nam si staret complexiue tunc non supponeret cōfuse tantum. sed magis determinate et esset falsa. ¶ Alia regla terminus cōmunis communiter tentus supponens sequens nomen adiectiuum numerale vel aduerbium numerale in eadem propositione rectus a verbo a parte post determinato per tale aduerbium vel nomen numerale ex vi transitionis dummodo coniunctio inclusa in istis numeralibus capiatur diuisiue supponit confuse tantum vt bis cantaui missam. ter bibi aquam: triplex est materia propositionum: duplex est suppositio. omnes isti termini supponunt confuse tantum. puta tam ly missam ꝙ ly aquam ꝙ ly materia et suppositio. Et dicitur notanter sequens quia si precederet nō supponeret confuse tantum. Dicitur etiam rectus qz si non regeretur a tali verbo mediante tali aduerbio vel adiectiuo non supponeret confuse tantum: vt sortes qui bis bibit vinū est animal ibi ly animal non supponit confuse tantum sed determinate. Dicitur notanter ex vi transitionis. quia si non regeretur ex vi transitiōis: tūc non supponeret ꝯfuse tm̄. vt bis cantaui missaz gr̄a dei. ibi ly gratia nō supponit ꝯfuse tm̄ sz determinate. Dr notanter dū modo talis dictio in

cludat coniunctionem q̄ teneat diuisiue: q2 si tene-retur copulatiue nō oporteret φ supponeret etiā cōfuse tantū ꝛ ratio huius regule est: q2 tales propositiones equalent vni ypothetice copulatiue cōposite ex duabus cathegoricis q̄ nō possunt verificari ꝓ vna ꝛ eadem re. Alia regula omis terminus equalens orationi composite ex signo vniuersali affirmatiuo ꝛ termino cōi facit terminum sequētem supponere cōfuse tantū vt vbi-qꝫ semper infinitū eternū. vt semper fuit homo ibi homo supponit cōfuse tantū ab eterno fuit mūdus ibi mundus supponit cōfuse tantum.

Sciēdū est tertio φ alia regula talis est terminus cōiter tentus sequēs obligor vel eius participiū rectus ab ipso supponit cōfuse tantum vt ego sum obligatus in aliqua hora dicere missam: ibi hora supponit cōfuse tantum. Alia regula qñ paria signa distributiua ferunt super terminum cōiter tentum quorum quodlibet ipm distribueret remoto reliquo id est deposito reliquo talis supponit confuse tantū vel determināte. Et dicitur notanter quādo signa sūt paria: quia si essent imparia: tunc nō oporteret vt nō nullus homo nō est animal: ibi aīal distribuitur: & notanter distributiua: q2 de alijs non opꝫ. dicit notāter dū modo ferant super primū terminum q2 si nō ferant tūc nō oportet vt oīs homo est oīe aīal ibi aīal distribuit. Dicit notanter cōmuniter tentum ꝛ supponentē: q2 si nō teneat cōiter ꝛ nō supponeret tūc nō oporteret. Et aduerte φ si talia signa sint in ꝓpositione particulari indefinita vel singularia tunc in pluribus terminis supra quē ferunt illa duo signa supponit determināte: vt sortes nō est oīs homo ly homo supponit determināte. sed si sint in ꝓpositione vli tunc supponit cōfuse tantū vt nullus homo est oīe animal ibi ly aīal supponit confuse tantū. Debet etiā regula intelligi dū modo alterū signorū sit signū restrictiōis et distributionis: q2 tunc nō oportet. vt nullum aīal videns omnē hoīem currit: ly hoīem distribuitur: q2 ly oēm est signum distributionis ꝛ restrictionis simul. Circa hoc queritur de hoc sophismate parisius ꝛ rome vēditur piper. ꝓbatur: q2 exponētes eius sunt vere scꝫ iste parisius vēdit piper: ꝛ rome vēditur piper: ergo sophisma est verū. ¶ In oppositū arguit: q2 ista est vera nullū piper vēditur parisius ꝛ rome: ergo sophisma falsum: patet ɔña: ꝑ legem contradictoriaꝝ. Item ɔuertēs sophismatis est falsa: ergo et ipm sophisma: aña patet: q2 ɔuertens est ipsa piper vēditur parisius ꝛ rome. Respondet φ sophisma est verū ꝛ ly piper supponit confuse tantū: vt visum est in regulis suppositionū. ¶ Ad rōnes. Ad primā dicit φ illa nō est sua cōtradictoria sed ista parisius ꝛ rome nō venditur piper. Et dicunt aliqui φ ly piper nō distribuit: q2 negatio impeditur per illud copulatiū et vniformiter dicunt de oībus terminis respectu signorum spālium cōfusiuorum. sed isti destruūt duas regulas logicales. Prima φ terminus distribuibilis sequēs negationē distribuit nec videtur impediri per illud copulatiū neqꝫ ꝑ alia signa confusiua cū talia nō habeant vim distribuēdi. ¶ Secūda regula quā destruūt φ terminus distribuibilis nō distributus in vna cōtradictoriarum debet distribui in alia nisi sit determinatio vnica acceptione accepta. ideo aliter dicit φ ly piper distribuit distributione incōpleta de qua superius visum est. Ad scdam dicit φ illa non est sua ɔuertens: sed ista piper vendit parisius vel rome: q2 terminus importans multitudinē copulatiue in couersa ꝓpositione debet in ɔuertente dicere illā multitudinem disiunctiue.

Arguitur sic primo subiectum huius propositionis sortes vel chimera currit supponit ꝛ tamen nō videtur quomodo supponat nō discrete quia subiectum tenetur cōmuniter nec cōmuniter quia subiectum supponit pro vno solo scilicet pro sorte. ¶ Scdo sic: subiectū propositionis indefinite debet supponere determinate. sed exclusiua affirmatiua de termino cōi cōmuniter tento est indefinita: igit. ¶ Tertio sic. ista est incōgrua homo ꝛ asinus est aīal ergo animal nō supponit confuse tantum: antecedens patet: q2 duo singularia cōiuncta ꝑ coniunctionem copulatiuā equalent vni plurali.

Ad primū dicitur ponendo talem regulam. omne disiunctū cuius partes precise nō accipiuntur pro eodem singulari supponit cōmuniter vt sortes vel petrus currit. sortes vel chimera cantat ꝛc. Et dicitur notanter cuius partes nō accipiuntur pro eodem singulari: quia tunc nō supponeret cōmuniter sed discrete vt sortes vel homo albus currit: demonstrādo ipsummet sortem. sed copulatum ex terminis singularibus semper supponit discrete vt sortes ꝛ plato currunt. sed copulatum ex termino singulari ꝛ termino cōmuni supponit cōmuniter vt sortes ꝛ homo currunt ibi supponit cōmuniter pro sorte ꝛ platone: ꝛ etiam pro sorte ꝛ cicerone ꝛc. ꝛ per hoc patet solutio ad rationem cum arguebatur subiectum supponit pro vno solo. dicitur φ verum est. ergo supponit discrete. negatur consequentia. quia ex modo sue impositionis vel modi significandi nō repugnat sibi supponere pro pluribus. ¶ Ad secundum dicitur φ ista est falsa omne subiectum propositionis indefinite supponit determinate. nam ista est indefinita omnem equum videt homo: ꝛ tamē subiectum non supponit determinate sed confuse tantum etiam exclusiua affirmatiua est indefinita. ꝛ tamen subiectum non supponit determinate sed confuse tantum vt visum est. ¶ Dicitur ad tertium negando φ dicta locutio sit incongrua: ꝛ hoc capiēdo ly ꝛ diuisiue. ꝛ ad dictū commune φ duo singularia coniuncta ꝑ istam coniunctionem ꝛ equiualent plurali: verū est si ly ꝛ capiatur cōplexiue ꝛ nō si capiat diuisiue.
¶ Sequitur tractatus relatiuorum.

r

Elatiuum est duplex vno modo relatiuū est cuius eē est aliud quodāmodo se habere et sic relatiuū est vnū de decem pdicamētis. Aliud est relatiuū quod est ante late rei recordatiuum: qz vt vult priscianus in maiori suo volumie. Relatio est ante late rei recordatio vt sortes currit q mouet ibi hoc relatiuū q facit recordatiōez siue relationē de sorte q est res ante lata. Omissis aūt relatis sm pprium modum de relatiuis: scd'o mō h intēdim9. Relatiuoz aūt q̄dam sunt relatiua subē vt q ille et similia. Quedaz vero sunt relatiua accñtis vt talis qlis tātus q̄tus. Relatiuū aūt subē ē quod refert eandē rez in nūero cum suo antecedēte. vt q ille. Item relatiuorum subē q̄dam sūt relatiā diuersitatis vt alius. Et est illud qd refert eādem rem in nūero et supponit p alio vt sortes currit et alius disputat. q̄dā vero identitatis vt q ille idem. Relatiuum aūt subē identitatis est qd refert et supponit p eodez in numero p quo supponit suuz aīns: vt sortes currit q disputat: ibi hoc relatiuum q refert sortē et supponit p sorte. Relatiuoz subē idētitatis q̄dam sunt noīa vt q̄s q̄dam: q̄dam sunt pnoīa vt ille idem. Itē relatiuoz pnoim idētitatis q̄daz sunt reciproca vt sui sibi se cuz suo possessiuo: vt su9 sua suū. alia nō reciproca vt ille idem. Relatiuū aūt reciprocū dr nō q sit patiens: sed q̄a ponit modū patiētis supra substantiam agentē: qz aliud est patiēs et aliud est modus patiētis qd patz p hoc q ntūs pōt esse patiēs vt sortes pcutitur sed nō pōt habere modū patientis: vnde mod9 patiētis semp est in obliqs: et sic pz q aliud est patiēs et aliud modus patientis. Si q̄raf q̄d addatur supra patiens p relatiuum reciprocū. Dicendū est q addit identitatem subē et ponit eam sub mō patiētis. vt sortes iubet se. ibi subā q prius erat agēs ponif sub mō patiētis vt in hoc pnoīe se. vñ reciprocū pōt sic diffiniri. Reciprocū est qd significat subam agentē sub mō patientis vel sic reciprocū est idē quod sui ipsius passiuū. et ideo hoc relatiuuz sui significat p modū patiētis in quē dr trāsire actus verbi. noīatiu9 autē significat p modū agentis. Itez si queratur q̄re hoc pnomē sui sibi se caret ntīo. Dicendū est q solutio pz ex premissis: qz agēs nō pōt significare patiēs siue sub mō patiētis nisi in obliqs: sed ntūs dicit modū agētis: et iō natura noīatiui repugnat nature huius pnoīs sui. et iō nō pōt habere nominatiuū. Ex pdictis pz q relatiā idētitatis referūt eandē rez sub eodem aīte et semp supponūt p eadez re in nūero. Et ex hoc pz q maior est certitudo p relatiuī idētitatis q̄ p suuz aīns loco relatiui positū. vt hō currit hō disputat: qz dubiū est vtrū de eodez hoīe dicaf. Sz cū dr hō currit et idē disputat certū est q de eodē homie dicaf: hoc em̄ pz p priscianū dicentem in maiori suo volumie: q cuz dicitur. Aiax venit ad troiaz. et aiax fortiter pugnauit. dubiū est an de eodem aiace dicaf. an de diuersis. Sz cum dr aiax venit ad troiam et idem fortiter pugnauit: de eodez aiace in nūero statim intelligif. Et sic pz q̄ maior est certitudo p relatiuū idētitatis q̄ p suū aīns loco talis relatiui positum. Solet aūt dubitari circa relatiā idētitatis. vtrū deceptio facta ex diuersa relatione fiat sm equocationem vel sm amphiboliam vel sm aliquā aliā fallaciā vt dicendo hō videt asinum q est rōnalis ibi hoc relatiuum q pōt referri ad hūc terīm qui est hō vel ad terīm q est asinus: et sic sūt ibi diuerse relationes et ergo sm

aliquos solet sibi cōuenienter assigna
ri equiuocatio. Sed cōtrariū arguit
hoc nomē qui sm ꝙ est relatiuū signi
ficat rem vnā equalr̄ se habentē ad il
lud quod significat per modū substā
tie vt color qui est in corpe locus qui
cōtinet rem locatā et sic de alijs. ergo de
ceptio facta ex diuersa relatōe nō fa
cit equiuocationē. Itē hoc nomē q̄ sz
ꝙ est nomen significat substantiā in-
finitā. sed ista substātia infinita apta
est finitari tam p vnū aliis ꝙ per aliū
ergo cū illa substantia infinite sumpta i
se sit vna et pōt referre quodlibet aliis
ergo significatio hui⁹ relatiui erit v-
na. q̄re sequitur ꝙ ibi non erit equiuo
catio. Itē ratio cuiuslibet relatiui sm
ꝙ relatiuū est tm̄ vna. hec scz res an-
te lata vl' rei an̄ late recordatiuū. ergo oē
relatiuū sm ꝙ relatiuū pticipat vnū
nomē et vnā rōnem. ergo relatiuū est vni
uocū inq̄tū est ante late rei recordati
uū. ergo pticularia relatiua vt q̄ ille ⁊
alius inq̄tuz sunt relatiua suoꝝ ancē-
dentiū nō sunt equiuoca. Si aliq̄s ob
ijciat ꝙ hoc relatiuū qui alteri⁹ est rō
nis sm ꝙ tenetur in hoc añte hō et al-
teri⁹ sm ꝙ tenet in hoc añte asin⁹ vt i
predicta oratione. ergo est cōe ⁊ habz
rationes diuersas ergo ē equiuocum
Dicendū ꝙ h' argumētū nō valet. Nā
simil'r posset pbari ꝙ quodlibz vniuo
cum esset equocū: vt aial esset equocū
sm ꝙ ē hō: vel sm ꝙ ē in hoīe et aliā hz
rōnem sm ꝙ est equus vel sm ꝙ est in
equo. ⁊ sic hoc nomē aial aliā habz ra
tionē hic ⁊ ibi. et est cōe nō tm̄ equiuo
cum sed vniuocū. Soluendū est breui
ter ꝙ sicut vniuoca dicunt habere eā
dem rōnez: nō sm se sz in vniuoco vni
uocāte: vt hō bos equus: et similia in
aiali. Simil'r oia relatiua dicunt hr̄e
rōnē eandē nō sm se: sz i referēte siue
in relatiōe ⁊ etiā hñt idē nomē. iō vni
uocant in eo sz ille obijciebat d' ratio
nib⁹ relatiuoꝝ sm se. Vn̄ pdictas ob

iectōes ab ista ꝯcedim⁹ ⁊ iō ꝯcedim⁹
ꝙ deceptio facta ex diuersa relatiōe
nō ē sm equiuocationē. Itē illa dece-
ptio ē i ordinatōe dictionū inter se ergo
est i orōne q2 ordiatio dictionū nihil
aliud ē ꝙ orō. ergo nō ē equocatio cū eq̄
uocatio solū fit in vna dictiōe. Itē ꝙ
ibi nō sit āphibolia pbat vbicūqz fit
amphibolia ibi ē ꝯstructio vni⁹ cum
alio vt in h' exēplo liber aristotel' quo
ad primū moduz. quo ad scdm vt hic
litt⁹ arat: quo ad tertiū vt i h' scit secu
lū. Et sz h' pz iductiue p oēs modos
amphibolie ꝙ vbicūqz est āphibolia
ibi ē ꝯstructio vni⁹ cū vno tm̄. sz vbi
cunqz sunt diuersa relatiua nō ē ꝯstru
ctio vni⁹ cū vno tm̄ imo vni⁹ cū diuer
sis. ergo deceptio facta ex diuersa rela-
tiōe nō facit āphiboliā. Itē vbicunqz
est deceptio ex eo ꝙ aliq̄ dictio pt re
ferri ad diuersa ē cōpō vel diuisio: sz
deceptio ex diuersa relatōe est ex eo
ꝙ aliq̄ dictio pt referri ad diuersa. ergo
deceptio ex diuersa relatione ē cōpō
vel diuisio ⁊ h' idē ꝯcedim⁹. Sequit d'
relatiuis diuersitatis. relatiuū diuer
sitatis ē qđ supponit p alio ab eo qđ
refert vt sortes currit ⁊ ali⁹ disputat
ibi hoc relatiuū ali⁹ refert sortē ⁊ sup
ponit p alio a sorte. ⁊ ita facit recor-
dationē de sorte. De relatiuis aūt di
uersitatis talis dat r'la. Si relatiuuz
diuersitatis addat supiori fit inferi⁹
et si addat inferiori fit supius. verbi
gr̄a. cū dr̄ aliud ab aiali: ergo aliud ab hoīe
ibi ē loc⁹ a spē ad gen⁹ siue a pte sub-
iectiua ad suū totū vl'e q2 in hac ppōe
aliud ab aiali h' relatiuū diuersitatis
aliud cū addit aiali qđ ē supi⁹ ad ho-
minē facit ipm inferi⁹ et in hac aliud
ab hoīe addit iferiori. s. hoī. ⁊ ergo facit
ipm supi⁹. ⁊ ergo aliud ab aiali ē inferius
ad aliud ab hoīe: ⁊ iō ibi ē loc⁹ a spē si-
ue a pte subiectia. De relatiuis idēti
tatis dat r'la ab antiquis. Nulla ppō
icboat a relatiuis idētitatis hz ꝯdi-

ctoriã. Et assignat talẽ causam q2 cũ
dr̃ oĩs hõ currit τ ille disputat hoc re
latiuũ ille hʒ respectũ ad hʼ aũs hõ. ꝓ
pter dependẽtiã sue relatiõis. ſʒ cuʒ
negatio aduenit ꝓpõni incboate a re
latiuo dicẽdo sic. ille nõ disputat. tũc
negatio negat verbũ qd̕ sequit̃ τ non
negat respectũ relatõis quẽ hʒ ad aũ
cedẽs. g̊ negatio nõ negat totũ q̇cq̇d
affirmatio affirmat. g̊ nõ ꝯdicit. ſʒ cũ
hoc fit in q̃libet ꝓpõne ĩcboata a rela
tiuo sequit̃ ꝙ nulla ꝓpõ incboata a re
latiuo hʒ ꝯdictoriã. ſʒ ꝯ hoc obijcitur
quicq̇d ꝯtingit affirmare ꝯtingit τ ne
gare de quolibet supposito: ſʒ verbuʒ
ꝯtingit negare de quolibʒ supposito
g̊ et ꝯtigit affirmare de quolibet sup
posito qd̕ est dictio relatiã. g̊ quelibʒ
propõ incboata a relatiuo hʒ ꝯdicto
riã. Itẽ quelibet ꝓpõ siue enunciatio
que est vna hʒ ꝯtradictoriã. ſʒ ꝓpõ in
cboata a relatiuo dũmõ ibi nõ sit ali-
qua dictio equoca neq3 plura subijciã
tur neq3 predicant̃ est vna ꝓpõ. ergo
ꝓpõ incboata a relatiuo hʒ ꝯdictoriã
Itẽ dicit aristoteles in p̃mo ꝑyarme
nias: circa affirmationẽ τ negationẽ
ꝙ vni affirmationi vna ẽ negatio op
posita τ ecõuerso. vna negatio vni af
firmatõi ẽ opposita. ergo affirmatio
ni ĩcboate a relatiuo negatio vna est
opposita. Qd̕ cõcedim⁹ dicentes p̃-
dictã r̃lam esse falsaʒ. Ad rõnes eoꝝ
r̃ndemus ꝙ relatiuũ cõparat̃ ad aũs
et ꝯpatur ad verbũ cui subijcit̃ vñ cũ
affirmatio τ negatio sint orõ affirma
tiua vł negatiua alicui⁹ de aliquo vł
alteri⁹ ab aliquo hoc est predicati ð
subiecto. Et iõ sicut pʒ ꝑ diffinitionẽ
predictã affirmatiõis τ negationis af
firmatio τ negatio respiciũt tm̃mõ cõ-
paratiõẽ subiecti ad p̃dicatũ. g̊ in ꝓ
põne incboata a relatio tm̃ mõ sumi
tur ꝯtradictoriũ ꝑ ꝯpationẽ relati ad
verbũ cui subijcit̃ τ nõ per cõparatio
nẽ relatiui ad aũs q2 ille respect⁹ nõ
est ibi propter naturã affirmationis
nec propter dependẽtiaʒ subiecti est
inq̃tum subiectũ sed propter depen
dentiã eius quod est subiectũ: dicen-
dum tamẽ est subiectũ: q2 aliud ẽ sub
iectum inq̃tuʒ subiectũ τ id quod est
subiecti. τ aliud est p̃dicatũ τ illud qd̕
est predicati τ sic quicq̇d affirmatur
in ꝓpositione incboata a relatiuo ne
gatur in sua ꝯtradictoria: q2 cõtradi
ctoria istius ille disputet τ ista nõ il-
le disputet negatiõe preposita relati
uo. De relatiuo idẽtitatis nõ recipro
co talis datur regula. Oẽ relatiuũ
idẽtitatis nõ reciprocũ habet eandẽ
suppositionem quã habet suũ antece
dens vt cũ dicit̃ omnis hõ currit τ il
le est sortes. hoc relatiuuʒ ille suppo-
nit pro oĩ hoĩe: quia sensus est omis
hõ currit τ ille est sortes. i. omnis hõ
est sortes. Dico aũt nõ reciprocũ: q2
cũ dicit̃ oĩs hõ videt se nõ est sensus
oĩs hõ videt omneʒ hoiem vnde loco
hui⁹ relatiui se nõ lʒ ponere suuʒ aũs
loco aũt alteri⁹ lʒ ponere. Uiso de re
latiuo subẽ dicẽdũ ẽ de relatio accñtꝭ
Relatiuũ aũt accñtis ẽ qd̕ refert ean
dẽ rẽ ꝑ modũ denoĩatiõis: vt tale q̃le
τc. vnde hec ẽ dr̃a relatiui subẽ ad re-
latiuũ accñtis: q2 relatiuũ subẽ refert
rẽ vniuocã ꝑ modũ qd̕q̇d ẽ vt albedo
q̃ est in pariete color q̇ ẽ ĩ corꝑe. Re
latiuuʒ aũt accñtis est qd̕ refert rem
suã ꝑ modũ denoĩatiõis vt sortes est
alb⁹ τ talis ẽ plato. Alia aũt dr̃a dat̃
eorũdẽ quia relatiuũ substãtie refert
idẽ in numero: relatiuũ vero accñtis
refert idẽ in spẽ. vt sortes ẽ alb⁹ τ tal̃
est plato. q2 idẽ in numero nõ põt eẽ
in diuersis subiectꝭ ſʒ bñ idẽ spẽ. Re-
latiuoꝝ aũt accñtis aliud est relatiuũ
idẽtitatis vt tal̃: aliud vo diuersitatꝭ
vt alter. Relatiuũ accidẽtis identita
tis est quod refert eãdẽ qualitatẽ in
specie et supponit pro eadẽ in spẽ vt
sortes ẽ alb⁹ τ tal̃ ẽ plato. Relatiuuʒ

autem accidentis diuersitatis est qđ refert eandem qualitatem in specie. sed supponit pro alia diuersa in specie: vt sortes est albus ⁊ alterius modi est plato. Differt autem relatiuum substãtie idẽtitatis a relatiuis accidentium idẽtitatis: quia relatiuũ idẽtitatis substãtie refert candẽ substãtiam in nũero. relatiuũ aũt idẽtitatis accidentis nõ refert idem accidẽs in numero: sed solũ idẽ accidens in specie. Relatiuoꝝ idẽtitatis accidentis aliud est relatiuum qͣlitatis cõ tinue vt tantus: aliud vero qͣtitatis discrete vt tot quot. Item relatiuoꝝ nũe roꝝ quedã sunt noĩa: vt totidẽ: quedã sunt aduerbia vt totiẽs. ¶ Sciẽdum ꝙ talis: tantus: tot: totiens: totidem possunt dici relatiua: reditiua: et demõstratiua. relatiua vt si ad pñtes referãtur. demõstratiua: vt cũ dicim᷒ demõstrando mare tale rubeũ. demõstrando herculez talis fuit plato. Si aũt non referantur ad presentes siue per demõstrationẽ rerum presentiũ: tunc sunt reditiua: quia redeũt interrogatione precedẽte: vt qualis ẽ plato talis est sortes. relatiua qͥ siue in terrogatõe pferunt: vt talis ẽ sortes qͣlis est plato. ⁊ qͥ ad noĩa adiectiua dicũtur spãliũ accidentiũ vt ethiops est niger ⁊ talis est coruus: ⁊ sortes fuit albus et talis fuit plato.

Relatiuũ ẽ duplex

¶ Sciendum est primo ꝙ relatiuum est duplex scꝫ grãmaticale ⁊ logicale. de logicali visum est in predicamentis: ⁊ de istis cuiusmodi sunt pater ⁊ filius simile equale nõ est ad propositum: quia talia relatiua habẽt talem suppositionẽ sicut alij termĩ absoluti: ideo solũ videndũ est de relatiuis grãmaticalib᷒. Unde relatiuũ grãmaticale põt capi dupliciter. vno mõ prime intentionaliter. alio mõ scđe intẽtionalr. prime intẽtionaliter est: termin᷒ mẽtalis vocalis vel scriptus scđario notificãs rem prius notificatã per suũ añs: ⁊ hoc est ꝙ dr̃ ꝙ relatiuũ est rei ante late recordatiuũ. vt sortes currit et ille mouetur. ibi ille est relatiuũ grãmaticale: quia scđario notificat rem scꝫ sortẽ prius notificatam: sed scđe intentionalr est respectus rationis qui attribuitur termĩo mẽtalĩ vocali vel scripto qui scđario notificat rem prius notificatã ꝑ suũ antecedẽs. ¶ Et aduerte ꝙ in isto tractatu nihil aliud volumus videre nisi qualiter talia relatiua grãmaticalia supponant. Pro cuius declaratõe est aduertendũ ꝙ talia relatiua grãmaticalia aliquãdo in orõne sunt pura sincathegoremata limitãtia terĩm vel conceptum supra quẽ cadunt ad standũ relatiue: ⁊ tunc talib᷒ in mente non correspõdet nisi actus referẽdi qui fit quãdo in referendo ponitur cum suis relatis vt sortes currit et ille sortes disputat. et tunc dicuntur relatiua referentia tantum: ⁊ de talibus non queritur suppositio: quia talia non supponunt cum sint pura sincathegoremata: aliquando sunt partim cathegoremata et sincathegoremata: quibus in mente correspondet aggregatum ex actu referendi et conceptu: et hec est quando in referendo ponuntur sine suis relatis: vt sortes currit ⁊ ille disputat. ibi ille tenetur ptim cathegorematice ⁊ ptim sincathegorematice: ⁊ tũc dicitur relatiuũ referẽs ⁊ relatum simul: ⁊ de talibus qͤritur qualiter supponãt: ⁊ dicitur referẽs et relatum simul eo ꝙ supplet vicẽ relatiui referentis et relati. vnde relatiuum relatum ꝓprie est antecedens iunctum ĩmediate suo relatiuo: vt sortes currit ⁊ ille sortes disputat. ibi ille est relatiuũ referẽs ⁊ sortes relatiuũ relatũ. ⁊ totũ simul dicitur relatiuũ referẽs ⁊ relatũ simul: ⁊ qꝛ quando relatiuũ ponitur sine tali antecedente supplet vicẽ illorum duorum: ideo dicitur relatiuum referens ⁊ relatum simul.

Relatiuoꝝ grãmaticaliũ diuisio.

Sciendum est scđo ꝙ relatiuorum grãmaticalium quedã sunt substantie ⁊ quedã accidentis. Relatiuũ substãtie est qđ in referendo suũ antecedẽs nõ cõnotat aliquã dispositionem accidẽtalem adiacere rei pro qua supponit suũ antecedens neqꝫ alicui rei cõparate rei antecedentis: vt suus sui ille ipse. Ex quo sequitur ꝙ nõ dicitur subẽ eo ꝙ referat substantiaꝫ: quia indifferẽter põt referre substãtiam ⁊ accidens. sed dr̃ substantie: qꝛ nõ cõnotat aliquã dispositionẽ adiacere rei ꝑ qua supponit suũ añs neqꝫ rei cõparate rei antecedentis. Sed relatiuũ accidentis est qđ in referẽdo suũ añcedẽs cõnotat aliquã dispositionem adiacere rei pro qua supponit suũ añs vel rei cõparate rei antecedentis vt dicẽdo sortes est albus ⁊ talis est plato. ibi ly talis est relatiuum accidẽtis: ⁊ refert ly sortem: et cõnotat aliquam dispositionẽ accidentalẽ adiacere sorti ⁊ platoni qui cõparatur sorti: ⁊ ideo dicitur accidẽtia: quia cõnotat aliquã dispõnẽ tali vl' tali rei adiacere. Item relatiuorũ substãtie aliud est idẽtitatis vt idem sui: aliud diuersitatis vt alterũ aliud reliquũ. Unde relatiuũ substantie idẽtitatis est qđ refert antecedens precise pro illo vel illis pro quo vel quibus tale añs capitur. Sed relatiuũ diuersitatis est quod importat aliam vel alias res ꝙ suum antecedens importet: vt sortes currit ⁊ reliqu᷒ disputat: ibi reliquus importat aliã rem ꝙ sortes. Istẽ relatiuorũ idẽtitatis. qđã sunt reciproca vt idẽ sui: et

quedā nō reciprocū. vnde relatiuū reciprocum est qđ in referendo suum aňs existēs totale subiectum propositionis. vł pars principalis denotat actum importatū per verbū trāsire immediate in rem pro qua supponit suū antecedēs: ⁊ tūc ponitur in eadē cathegorica cum suo antecedēte: vt sortes diligit se: ibi denotatur ꝙ actus importatus ꝑ ly diligit in est ipi sorti. sed relatiuū non reciproca referunt suū antecedēs existēs totale subiectū vel ps principalis subiecti nō denotans actum importatū per verbum immediate trāsire in rem pro qua supponit suū antecedēs: et nō ponūtur in eadē cathegorica cum suo antecedente: ⁊ talia quādoqꝫ tenētur demōstratiue: quādoqꝫ relatiue. ⁊ quandoqꝫ indefinite. demōstratiue quādo non precedit aliquis terminus ad quē referūtur: vt ille sortes currit. relatiue quādo precedit aliquis terminus ad quē referātur: vt dicēdo sortes currit ⁊ ille mouet. idefinite quando nullā rem certam importāt: vt dicendo qui fuerit audax expugnet castrum.

Sciendū est [illegible] ꝙ de suppositione relatiui substātie idētitatis nō reciproci ponūtur alique regule. ¶ Prima: relatiuū idētitatis substātie nō reciprocū referens relatione ꝑsonali suppōnēs in ꝓpositione ipothetica copulatiua supponit solū ꝓ illo vel illis pro quo vel quibus verificatur ꝓpositio sui antecedentis. Et dicitur notāter referēs relatione ꝑsonali: quia si referret relatione simplici non opꝫ: vt femina clausit portam q̄ reserauit: ibi ly que nō supponit pro illo ꝓ quo verificatur ꝓpō sui aňtis. nā femina in antecedēte supponit pro eua. ⁊ ly que pro qualibet alia muliere. vnde relatio personalis est quādo relatiuū idētitatis substātie supponit ꝓ eadē re in nūero cum suo antecedente: sed relatio simplex est quādo nō supponit ꝓ eadem in numero cum suo antecedente: sed solū in specie: vt in predicto exemplo. ¶ Et aduerte ꝙ in ista regula nō est cōtrouersia inter doctores. vt dicendo asinus est animal ⁊ illud est homo: ibi istud relatiuū illud supponit solū ꝓ illo vel illis de quibus verificatur propositio sui antecedentis scꝫ ista asinus est animal que solum verificatur pro animali quod est asinus: ideo ista copulatiua est falsa. ⁊ est sensus asinus est aīal: et illud aīal qđ est asinus est hō ⁊ illud ē falsū. et tamē si supponeret pro illo pro quo supponit suū antecedens sic scꝫ ꝙ loco eius licet ponere suū antecedēs esset vera: q₂ sensus esset asinus est animal ⁊ aīal est hō. ⁊ sic illa copulatiua esset vera qđ est ꝯtra modū cōcipiēdi hoīm ſm quē debēt fieri iste ꝓprietates logicales. Ex istis sequitur ꝙ relatiuū substātie idētitatis reciprocū supponit vbi suū antecedēs nō supponit: vt antixp̄s non est et ipse erit. ibi ly ipse supponit pro antixp̄o ⁊ tamē iste terminus antixp̄s in antecedēte non supponit. Sequitur secūdo ꝙ in ꝓpositiōe mere cathegorica de presenti in qua nullū ponitur ampliatiuū supponit pro illo quod nō est sed fuit vel erit. vt hic antixp̄s erit et ille non est. ibi ille supponit pro antixp̄o qui erit. quia ꝓ eo verificatur ꝓpō sui aňtis. Et aduerte etiam ꝙ relatiuū nō sup ponit in ꝓpositione copulatiua duob⁹ modis antecedēte supponēte. Primo quā relatiuū restringitur ꝑ aliquid. ita ꝙ ꝓ nullo pōt capi. licet ꝓpositio sui aňcedētis pro aliquo verificetur: vt sortes est hō et ipse existēs asinus currit. ibi ly ipse nō supponit ꝓpter illam restrictionē existēs asin⁹. Scđo quā ꝓpō sui aňcedētis est falsa: vt hō est asin⁹. et ille est rōnalis. ibi ille pro nullo supponit q₂ si supponeret. supponeret pro illo pro quo verificat ꝓpō sui antecedētis. scꝫ talis pro nullo verificatur igit. Et si quis dicat vnde venit ꝙ relatiuū aliter refert aňs in ꝓpōe copulatiua q₂ restricte ipsum refert et aliter in ꝓpōne disiunctiua vł ꝯditionali vbi nō refert restricte. Respondetur ꝙ ꝓuenit ex modo concipiendi hoīm qui inclinant naturali inclinatione ad assentiendū vero ⁊ dissentiendum falso. ¶ Circa hoc querit ꝺ hoc sophismate aliquod enūciabile est falsum ⁊ idem necessario est verū. ꝓbatur: q₂ ēst vna copulatiua cui⁹ ambe ptes sunt vere: igit. de prima notum est. de scđa ꝓbatur: q₂ aliqđ idem necessario est verū. vt patet per equiualentiam ꝓpositionum: improbatur q₂ impossibile est idem enūciabile simul esse verum ⁊ falsum. Respondetur ꝙ idem pōt capi dupliciter. vno modo relatiue ⁊ sic sophisma ē falsum: q₂ scđa pars est falsa ⁊ est sensus. idem enūciabile quod est falsum est verum vł potest teneri indefinite ⁊ ly necessario noīaliter est datiui casus ⁊ sic verum est: ⁊ est sensus aliquod enūciabile quod est idem cū necessario est verū.

Arguitur sic primo si relatiuum secundario faceret noticiā rei seq̄retur ꝙ sibi correspōnderet ꝯceptus antecedentis. sed hoc est falsum: q₂ dicendo sortes currit ⁊ ille sortes disputat illi relatiuo ille nō correspōdet nisi act⁹ referendi cum sit purū sincathegorema. ¶ Secūdo sic: tale relatiuum est purū sincathegorema: ergo nō supponit: nec valet dicere ꝙ vt est relatiuum pure referēs nō supponit sed vt supplet vicem relatiui referētis ⁊ relati simul. Cōtra: q₂ sic equiualet aggregato ex sincathegoremate ⁊ cathegoremate. ergo non supponit. q₂ ¶ Tertio sic. nihil est in mente qđ supplet vicē relatiui referētis ⁊ relati simul: ergo nullū erit relatiuū mentale. antecedens probatur: quia in mente omnia exprimuntur.

Ad primum dicitur ꝙ relatiuo referenti tantū correspondet actus referendi. scꝫ tale ꝓprie nō est relatiuū sed relatiuo qđ supplet vicem aggregati ex relatiuo referente ⁊ relato simul bñ correspondet ꝯceptus antecedētis. ita ꝙ quādo dicitur ꝙ relatiuum facit scđario noticiam id est excitat potentiam ad formādum ꝯceptum de antecedente ⁊ per hoc soluitur tertia ratio. ¶ Ad scđm dicitur ponēdo aliqs ꝓpositiones. Prima relatiuum idētitatis pu-

re referens nõ supponit:q2 est purum sincathegorema. Scða. relatiuum idẽtitatis substantie nõ reciprocum supplens vicem relatiui referentis et relati simul supponit. ¶ Et ad rõnem dicitur q verum est quãdo a tali sincathegoremate ꝑpositio capit suam q̃titatem sed quando nõ capit tunc tale aggregatum ex vno sincathegoremate et cathegoremate põt supponere et tunc illud sincathegorema põt esse pars subiecti. ¶ Ad tertiam patet solutio.

¶ Sequuntur alique regule de relatiuis.

Sciendum est primo q scða regula est talis nõ opz q relatiuũ substãtie idẽtitatis nõ reciprocũ supponẽs positum in ꝑpositione ypothetica ꝯditionali precise supponat ꝑ illo vel illis ꝑ quo vel q̃bus verificat ꝑpositio in qua ponit suum añs:q2 ista ꝑpositio cõiter negatur deus nõ est si ipe est omnipotens:et tñ si illud relatiuũ ipe solum supponeret ꝑ illo vel illis pro quo vel q̃bus ꝑpositio antecedentis verificat ipa esset vera cum sensus ei9 esset de9 nõ est. si ipe deus q̃ nõ est. est oĩpotens modo ille sensus est verus cum sit bona ꝯña:q2 añs est ꝑpositio impossibilis mõ oĩs conditionalis cuius añs est impossibile est vera. similit diceret de ista sortes est asinus si ipe est rõnalis: q2 sensus est sortes est asinus si ipe sortes est asinus est rõnalis. Tertia regula relatiuum substãtie idẽtitatis non reciprocũ supponẽs in ꝑpositione ypothetica disiũctiua nõ soluz supponit ꝑ illo vel illis pro quo vel quib9 verificatur ꝑpositio sui antecedẽtis sed pro omĩ illo ꝑ quo supponit suũ antecedens: ista cõiter ꝯceditur sortes currit vel ipe q̃escit. et tñ si illud relatiuum ipe supponeret p̃cise pro illo pro quo ꝑpositio antecedẽtis verificat illa esset falsa supposito q sortes nõ curreret:q2 esset vna disiunctiua cuius vtraq3 pars esset falsa cum sensus esset talis sortes currit vel ipe sortes qui currit quiescit modo hoc est falsum similiter ista communiter conceditur sortes est asinus vel ipe est homo. et tñ si illud relatiuũ ipe supponeret precise pro illo ꝑ quo ꝑpositio antecedentis verificatur:tũc ipa est falsa cum sensus eius esset talis. sortes est asinus vel ipe sortes qui est asin9 est homo. ille sensus est falsus. et similiter diceretur de multis alijs. ¶ Ex istis sequit primo q in copulatiua affirmatiua loco relatiui nõ licz ponere añs: q2 ꝑpositio de antecedente loco relatiui posito esset vera que eẽt falsa si relatiuũ poneret: vt ista est falsa. asinus est aĩal. et sortes est illud. et tamẽ illa est vera asinus est animal et sortes est animal. Sequitur scðo q in disiunctiua et conditionali loco relatiui: licet ponere antecedens, vt homo currit vel ipse quiescit. Similiter, idem est dicere sortes est homo si ipse ẽ asin9. et dicere sortes est hõ si sortes ẽ asin9.

Sciẽdum est scðo q ad videndum qua suppositione supponat relatiuum ponũtur alique regule. Prima relatiuum substãtie idẽtitatis habens pro antecedente terminum discrete tentũ dũ modo illud relatiuum sit primitiue spẽi supponit discrete vt sortes currit et ille mouetur ibi illud relatiuuz ille supponit discrete et loco talis relatiui licet ponere antecedens. Scða regula:relatiuũ substãtie identitatis nõ reciprocũ supponens cõiter supponit illa suppositione qua supponeret termin9 absolut9 communiter tentus in tali loco positus vt hõ currit vel ipe mouet̃ ibi illud relatiuum ipe suppõit personaliter determinate:q2 si loco eius poneretur suum añs tale antecedens supponeret determinate: similiter cũ dicit homo currit et oĩs ille mouetur ibi ly ille supponit confuse et distributiue:quia si loco illius poneret suum añs:tale supponeret confuse et distributiue. Ex quo pater q relatiuum substãtie identitatis nõ reciprocum variat suã suppositionẽ per additionẽ vel remotionẽ signoꝝ distributiuorum sic̃ et alij termini. Et si quis dicat q hoc est cõtra regulã cõem omniũ logicorum dicentium q relatiuuz substãtie identitatis nõ reciprocũ supponit eodem mõ sicut suũ antecedens. Respondetur q illa regula est vera quãdo antecedẽs et relatiuũ accipiũtur sine signo ꝯfusiuo ẽ q nõ sit aliquid impediens. Tertia regula relatiuũ substantie identitatis reciprocũ ꝑmitiue spẽi supponit eadem spẽ suppositionis sicut suum añs et etiam pro illo vel illis pro quo vel quibus suum añs supponit. tamen est differentia:q2 sub relatiuo substantie idẽtitatis reciproco supponẽte cõfuse et distributiue fit solum descensus sigillatim ideo loco relatiui substãtie identitatis reciproci nõ licet ponere suum añs: vt loco istius relatiui se in ista ꝑpositione oĩs homo videt se non licz ponere añs eius cum tali spẽ suppositiõis sic dicendo oĩs homo videt oẽm hominez:quia prima põt esse vera scða existente falsa. Sed nõ descendere sigillatim est quãdo sub termino supponẽte cõiter ꝑ pluribus posito a parte predicati nõ fit descensus quin etiam fiat sub subiecto sic q singulare qð sumitur sub p̃dicato debet correspõdere singlari sumpto sub subiecto vt omnis homo videt se:sic debet descendi:ergo sortes videt se et plato videt se et c. Sed de suppositione relatiui suus est aduertendum q istud relatiuum suus ponitur in propositione cum termino significante rem possessaz vł sine tali termino. Si cũ tali termino hoc est dupliciter. q2 vel ponitur in eadem cathegorica et tunc supponit sicut suum antecedens puta pro possessore. vt sortes equitat suum equuz:ibi ly suũ supponit discrete pro ipo sorte. si in alia cathegorica tunc supponit sicut supponeret termin9 absolutus cõmuniter tentus loco eius positus vt sortes currit et suus equus equitat: ly suus supponit determinate pro possessore: si vero ponatur sine termino significante rem possessam supponit sicut supponeret terminus absolutus loco eius positus pro re possessa vt omnis homo habet suum. ibi suum supponit confuse tantum pro re possessa.

Sciendū est tertio q relatiuū substantie diuersitatis nunq supponit pro illo pro quo verificatur ppositio sui antecedentis vt sortes currit et reliquus disputat: ibi ly reliquus nō supponit pro illo pro quo verificatur ppositio sui antecedētis. Et aduerte q tale relatiuū diuersitatis si supponat supponit sicut terminus absolutus cōmuniter tentus supponeret si loco eius poneretur et variatur eius suppositio fm aliam et aliā additionem signi. vt homo currit et alius disputat ibi ly alius supponit determinate sortes currit et iste alius disputat ibi alius supponit discrete. Aduerte tamē q tale relatiuū diuersitatis stat in duobus casibus nō supponere. pmo quādo aņs eius non supponit vt antixpus currit et alius scribit ibi alius nō supponit: qr de nullo ente verū est dicere q sit alius ab antixpo: qr tunc sequeret antichristum esse. vt patz exponēdo. scđo qr aņs supponit p quolibz ente mūdi: vt oīe ens est et aliud currit ibi aliud nō supponit: qr nullū est ens mundi qđ sit ab oīni ente mundi aliud. Relatiuum accidentis est duplex scz identitatis et diuersitatis identitatis est qđ natum est supponere pro re simili vel equali illi rei pro qua verificatur propositio sui antecedētis vt sortes est albus et talis est plato. sed diuersitatis est qđ natum est supponere p re dissimili vel inequali pro qua verificatur ppositio sui antecedentis vt sortes est albus et alterius modi est plato et quodlibz tale pōt esse duplex scz reciprocū et nō reciprocum reciproca supplent per ista complexa se taliter calificatum vel se aliter calificatum vt sortes videt se taliter calificatum sicut plato sortes vidz se aliter calificatum q sit plato. Unde pro suppositione oīm istorū ponūtur due regule. Prima nūq relatiuū accidētis supponit p illo vel illis p quo vel quibus verificatur ppositio sui antecedētis: sed pro re simili vel equali vel dissimili vel inequali p qua verificat ppositio sui antecedentis. Scđa regula. suppositio relatiui accidētis variatur fm aliā et aliam additionez signi. nam si addat signum vle supponet cōfuse et distributiue vt sortes est albus et talis est plato. ibi talis supponit determiāte sortes est albus et oīs talis est homo. ibi talis supponit ɔfuse et distributiue. ¶ Circa hoc querit de hoc sophismate oīs hō est aīal et risibile. est illud pbatur. nam est vna copulatiua cuius vtraq pars est vera. de prima notum est. de scđa pz. nam hoc relatiuū illud supponit determiāte. ergo est vera. nā ad eius veritatez sufficit verificatio vnius singularis. improbat sic. risibile supponit determiāte: signet ergo aliqđ suppositū eius et sic ē sortes tunc est falsa oīs hō est aīal. et sortes est ille. ergo sophisma est falm. Rñdet q ipm est verū et negat: qr ista sit falsa oīs hō est aīal. et sortes est ille. et si arguit: qr nō sequit oīs hō est aīal et sortes est ē ille: ergo plato ē aīal et sortes ē ille. Rñdetur q ɔña nō valet: qr arguit a termīo supponēte determiāte ad ipm supponentē discrete et p idem pōt solui illud. aliqs hō est et oīs homo est ille et est verū et ly ille supponit ɔfuse tantū nec sequit aliqs hō est et oīs ille: ergo iste hō est. et quilibet hō est ille vel iste homo est. et iste homo est ille: quia arguitur a termīo supponēte confuse tantum ad ipsum supponentem discrete tantum.

Arguitur sic primo in ista ppositione sortes est currens et illud est hō ibi illud ē relatiuū substāne idētitatis, et tamē nō supponit p illo pro quo verificat ppositio sui antecedentis: qr tunc supponeret determiāte qđ falsum est. ¶ Scđo sic: in ista ppositione sortes est dictio plata a iohāne et illud est dissillabuz. ibi illud est relatiuū substantie idētitatis: et tn̄ nō suppōit p illo p quo verificat ppositio sui antecedētis: qr tūc supponeret materialiter qđ est falsum: qr ibi tenet relatiue. Tertio sic: in ista antixpus nō est et ille erit ibi ille est relatiuum idētitatis. et tn̄ nō supponit pro illo p quo verificatur ppositio sui antecedentis: qr ampliatur vbi antecedens nō ampliatur.

Ad primuz respondet q supponit discrete. qr sensus eius est sortes est currens. et illud currens qđ est sortes est hō. ¶ Ad scđm dicit q supponit materialiter relatiue: qr includit in se relatiuū referens significatiue et cum hoc includit relatiuum relatū materialiter acceptum. dicunt tn̄ aliq q supponit psonaliter. ¶ Ad tertium dicit q relatiuū substātie idētitatis nō debet ampliari neq restrīgi ad supponendū pro aliqbus nisi pro illis p quibus verificatur ppositio sui antecedentis vel denotat verificari. potest tn̄ bn̄ supponere pro illis ample antecedente non ampliato immo antecedēte non supponente.

Personalis suppositio ē acceptio termini cōis p suis inferiorib9 cuius alia est determiata: alia confusa. vt prius patuit. Itez psonaliū suppositionū alia est restrictiua alia āpliatiua. et ita āpliatio et restrictio hn̄t fieri circa supponē psonalē. Restrictio est coartatio termini cōis a maiori supponē ad minorē vt cū dr hō albus currit hoc adiectiuū albus restrigit hoiem ad supponendū tantū pro albis. Ampliatio est extensio termini cōis a miori supponē ad maiorē. vt cū dr hō pōt esse antixps iste terminus hō nō suppōit solū p his q erunt. vn̄ ampliatur ad futuros. Dico autē terminū cōis: qr terminus singularis vt sortes nō ampliatur neq restringit Ampliationū alia fit per verbū vt p

Quid est suppō personalis.

hoc verbū pōt vt hō pōt eē antixp̄us alia fit ꝑ nomē vt hoīem eē antixp̄m est possibile: alia fit per participiuꝫ: vt hō potens est esse aial: alia per aduerbiuꝫ: vt homo necessario est aial: hō eīn nō solū āpliat̃ ꝑ presenti tempore: sed etiā ꝑ futuro: ⁊ ideo sequit̃ alia diuisio ampliatōis scꝫ ꝙ ampliationū: alia fit respectu suppositorum vt hō pōt eē antixp̄us: alia fit respectu temporū: vt hō necessario est aial vt dictū est. ¶ Circa predicta queritur vtrū hoc sophisma ipossibile pōt esse verū: si verū vel falsum: ꝙ sit verū probatur: quia illud qđ est vel erit impossibile pōt eē verū: sꝫ antixp̄m non fuisse post tēp⁹ suū est ipossibile ⁊ mō pōt eē possibile ⁊ verū. ergo ipossibile potest esse verum. Contra: quicquid potest esse veruꝫ est possibile. sed impossibile pōt esse verum: ergo impossibile ē possibile in tertio mō prime figure: sed cōclusio ē falsa: ergo aliqua premissaꝝ. non maior. ergo minor. sꝫ hec ē pria: ergo prima ē falsa. Solutio prima simpliciter ē falsa. hec scꝫ impossibile pōt esse verum ⁊ sophisma peccat contra fallaciam accidentis: quia cum dico id quod ē vel erit impossibile duo dico scꝫ subiectū illi⁹ possibilitatis: ⁊ illam ipossibilitatem siue ipsum possibile: sed illđ quod est vel erit est res subiecta ⁊ impossibile accidit ei: et posse esse verum assignatur inesse vtriqꝫ sicut hec antixp̄ꝫ nō fuisse erit possibile. sꝫ antixp̄m nō fuisse potest esse verū ergo ipossibile pōt esse veruꝫ nō valet quia antixp̄m non fuisse est res subiecta: ⁊ iposibile est accidens ⁊ posse esse verū assignatur inesse vtriqꝫ. De ampliatōe que fit ratione suppositoruꝫ. talis datur regl̃a Terminus cōmunis supponens verbo habenti vim ampliādi a se vel ab alio ampliatur ad ea que p̄nt esse sub forma termini supponentis vt homo potest esse anima: hic iste terminus homo nō solum supponit pro presentibus: sed etiaꝫ ampliatur ad omnes qui erunt. dico aūt de se: quia hoc verbum pōt de se habꝫ vim ampliādi. dico aūt ab alio: qꝛ hoc ꝑticipiū potēs et hoc nomē possibile dant virtutem ampliandi verbo cui adiunguntur. vt hō ē potēs eē aial: vel aial possibile ē esse albū ⁊ sic de aliis. De āpliatione aūt q̄ fit rōne tp̄is tal' dat̃ regl̃a. Termin⁹ cōis supponēs vl' apponēs verbo habente vim ampliādi quo ad tēpus supponit pro his qui sūt q̄ erūt vel qui fuerunt vt homo necessario est animal: ibi tam homo ꝙ aial tenet ꝑ his qui sunt ⁊ qui erunt.

¶ Primo sciendum est ꝙ ampliatio est acceptio termi in ꝓpōne ꝑ suo significato vel suis significatis respectu signi vel equiualentis importantis diuersas differentias tēporis disiunctim in ordine ad terminū supponentem respectu pluriuꝫ differentiaꝝ tēporis diuisim. vñ in ista diffinitione ponit̃ acceptio sicut in diffinitione suppōnis. Dicitur notanter in ꝓpositiōe qꝛ termini extra ꝓpositionē nō ampliāt̃. vnde ad hoc ꝙ termin⁹ amplietur opꝫ ꝙ supponat. ideo termini nō supponētes ꝓprie nō ampliātur. Dicitur notanter ꝑ suo significato ꝓpter terminos singulares vt dicendo petrus curret. ibi ille termin⁹ petrus ampliatur ⁊ tamen non suppōit pro plurib⁹ significatis. ⁊ talis ampliatio vocat̃ ampliatio temporuꝫ ⁊ nō significatorum. Unde ampliatio tēporuꝫ est qñ terminus accipitur ꝑ plurib⁹ differētiis tēporuꝫ q̄ acciperetur si nō ampliaret̃ respectu quaꝝ seorsuꝫ verificat̃. Sed ampliatio suppositoꝝ est quando termin⁹ accipitur ꝑ pluribus suppositis q̄ acciperet̃ si nō ampliaretur ⁊ tali ampliatōe ampliātur termini cōes vt homo fuit. Dicitur notanter respectu signi importantis ⁊c. ad denotandum illud per quod fit ampliatio. Quām ampliatio instrumētaliter fit ꝑ terminos ⁊ pricipaliter ꝑ intellectū. Sūn illud signū dꝛ importare diuersas dr̃ias tēpoꝝ qđ est tale ꝙ rōne ipsius intellect⁹ accipit terim in ordine ad diuersas dr̃ias tēpoꝝ. Sūn tres sunt dr̃ie tēporum. s. presens preteritū ⁊ futurum. ⁊ possunt poni adhuc due: scꝫ possibile ⁊ imaginabile. Sūn terminorum ampliatiuoꝝ q̄dam āpliāt terminos a parte ante positos. vt verba p̄teriti ⁊ futuri tēporis ⁊ eoꝝ ꝑticipia. q̄dā āpliāt terminos post se positos vt sūt v̄ba significatia actū iteriorē aīe. vt intelligo cognosco. q̄dā āpliāt tā a p̄te ante q̄ a p̄te post vt possibile ipossibile. Ex quo sequit̃ ꝙ aliq̄ termī dicitur āpliare rōne tēpo-

Quid est āpliatio.

ris: vt isti termini qui important aliquā differē-tiam tēporis aliam a p̄senti: et tales termini ampliant a parte ante terminos et nō a parte post: cuius ratio est intellectus qui vult q̄ virtus eorum feratur ante et nō a parte post: alij termini ampliant rōne significationis quorum significatio pōt cōuenire tā rebus existētibus q̄ nō existentibus: vt sunt termini importātes interiorē anime. Et dicit notāter diuisim. vnde ille terminus dr̄ importare diuersas differentias tēporū diuisi qui iportat tales differētias ac si loco eius poneret vnū disiūctum importās illas differētias. Dicitur notanter in ordine ad terminū supponentē respectu pluriū differentiarum tpis diuisim. nam si terminus nō possit accipi respectu illarum differentiarum tpis diuisim: tūc proprie nō ampliat. ideo ibi nō ē ampliatio antirps erit: quia nō pōt accipi respectu differentie tpis p̄ntis et futuri seorsum. Ex quo sequitur q̄ nō quilibet terminus qui accipitur respectu verbi futuri temporis vel preteriti ampliatur: licet bene accipiatur respectu diuersarum differentiarum temporum disiunctim.

Sciendum ē scdo q̄ ad hoc q̄ aliqs terminus a parte subiecti amplietur respectu copule de preterito vel cōsimilis duo requirūtur. primo q̄ talis terminus habeat suppositū vl̄ supposita sibi correspondēs vel correspōdentia tā in ordine ad copulā de p̄senti q̄ ad copulā de preterito: propter cuius defectū dicendo adam fuit: ibi adam nō ampliat. scdo q̄ talis terminus a pte subiecti nō restringat propter cuius defectū dicendo q̄ est hō fuit aial: ibi homo nō ampliat: quia restringitur per illā implicationē qd̄. ¶ Et aduerte q̄ terminus nō dr̄ ampliari in ppōne eo q̄ plura significet q̄ si nō ampliaret: quia terminus vbicūq̄ ponatur semp eque multa significāt: qr vbicūq̄ ponat siue in ppōne siue extra: siue cū ampliatione siue nō: semp subordinat eidem cōceptui mentali: sed talis cōceptus semp eq̄liter significat: qr signat naturaliter. ¶ Aduerte etiam q̄ terminus dicit ampliari rōne significati vel significatorum: et etiā rōne suppōnis. i. q̄ terminus non ampliat nisi habeat significatū vel significata et q̄ supponat. Ex istis sequit q̄ ampliatio se tz ex parte materie ppōnis: quia se tenet ex pte forme significatorum: et etiā se tenet ex parte forme ppōnis: qr terminus nō ampliatur in propositione nisi accipiatur in ordie ad diuersas copulas importantes diuersas differentias temporis. et tunc ponuntur alique regule. ¶ Prima est: quilibet terminus supponēs positus a parte subiecti respectu copule principalis vel verbi includentis copulam principalē preteriti temporis: vel respectu participij preteriti temporis quod est predicatuz: vel adiectiuum principalis predicati habens cōsignificatuz vel significata sibi correspondentia in ordine ad tempus presens et preteritum ampliatur ad supponendum pro significato vel significatis qd̄ est vel fuit. Dicit notanter supponens: quia terminus non supponens non ampliatur. Et dicitur notāter positus a parte subiecti: quia si poneretur a pte p̄dicati nō sic ampliaretur. Dicitur notāter respectu copule principalis vel verbi includentis copulam pricipalē: quia nō opz q̄ amplietur respectu copule minus principalis: vt dicēdo, homo qui fuit est ibi iste terminus hō non ampliatur. Dicitur notāter respectu participij rc. quia si tale participium nō esset predicatū vel adiectiuū principalis predicati non ampliaretur. vt dicēdo homo videt asinuz genitū: ibi homo nō ampliatur qr genitum nō est predicatū neq̄ adiectiuū principalis predicati: qr vidēs est principale p̄dicatum. ¶ Ex oībus istis sequit q̄ iste propōes sunt concedende: virgo fuit meretrix. nam sensus est qd̄ est virgo vel qd̄ fuit virgo fuit meretrix. puer fuit senex: viuū fuit mortuum: preteritū fuit futurum: generandū fuit mortuū: et sic de alijs.

Sciendum est tertio q̄ scda regula est talis: quilibet terminus supponens positus a parte subiecti respectu verbi futuri tēporis quod est copula principalis vel includēs copulam principalem vel respectu participij futuri temporis qd̄ est predicatum vel adiectiuum principalis predicati habens significatum vl̄ significata sibi correspondentia pro tempore presenti et futuro ampliatur ad supponenduz p significato quod est vel erit nisi restringatur ad vnam differentiā temporis: et omnes iste particule declarātur sicut in littera p̄cedenti. Ex ista regula patet q̄ oēs iste sunt concedende: albuz erit nigrum cum sensus eius sit q̄ albū qd̄ ē vel qd̄ erit: erit nigrū: similiter meretrix erit virgo. similiter mortuū est generādū: et sic de similibus. ¶ Tertia regula: quilibet terminus supponens captus respectu huius verbi pōt: vel respectu istorum modorum scz possibile contingens: ipossibile et necesse: prime intentionaliter et sincathegorematice captorum supponit pro eo qd̄ est fuit vel erit vel potest esse: dū modo habeat significatum vel significata correspondens vel correspondētia pluribus differentijs temporum. Et dicitur notanter in littera prime intētionaliter et sincathegorematice captorū: quia si tales modi caperentur scdē intentionaliter put faciunt propositiones modales cōpositas non ampliarent. ¶ Quarta regula: quilibet terminus positus a parte subiecti respectu predicati qd̄ est nomen verbale terminatū in bile: vel in tiuū iportans aptitudinē ampliatur pro eo qd̄ est vel pōt eē. dū mō nō restrīgat ad vnā dr̄iam tpis: vt hō est amabilis: hō est amatiuus. ly hō āpliat p eo qd̄ est vel pōt eē. Dr̄ notāter iportās aptitudinē: qr si nō iportaret tūc nō haberet vim ampliādi vt sunt isti teri cubile sedile et sic de alijs. ¶ Quinta regula: q̄libet terius rectus ab istis v̄bis significat āpliat v̄ificat mediāte ista p̄pōne p āpliatur ad supponēdū ad quinq̄ dr̄as tpm: vt dicēdo hō suppōit p hoīe: ppō v̄ificat p hoīe q̄ ē q̄ fuit erit pōt eē vl̄ imagiat eē. Et dr̄ notāter rectus mediāte ista p̄pōne p: qr aliter nō āpliaret: vt dicēdo propō verificatur pro hoīe: ibi ppō non am-

pliatur. ¶ Circa hoc queritur de hoc sophisma te hō est mortuus: ꝓbatur q: qd̄ est vel fuit homo est mortuus: ergo hō est mortuus. Improbat nullus hō qui est: est mortuus: oīs homo est hō qui est: ergo nullus hō est mortuus. Item oīs hō est viuus. ḡ nullus hō est mortuꝰ: tenet ɔña a cōtrarijs. Ad sophisma respōdet q ipm ē verum. ꝛ ad primā rōnem dr̄ negando ɔñam: quia arguit a minꝰ amplo ad magis amplū cum distributione magis ampli. Pro cuꝰ declaratione ponūtur aliq̄ regule. ¶ Prima: arguendo a magis amplo ad minꝰ amplū cum distributōe magis ampli: ꝛ posita ɔstantia minꝰ ampli est bona ɔña: vt bene sequit oīs hō fuit albus ꝛ hō est. ḡ hō qui est fuit albus. ¶ Scda regula arguendo a magis amplo ad minꝰ amplū sine distributōe magis ampli nō valet ɔña: vt nō sequit homo fuit albus: ergo hō qui est fuit albus. ¶ Tertia regula arguendo a minꝰ amplo ad magis amplum sine distributione magis ampli est bona ɔña: vt bene sequit hō qui est fuit albꝰ: ergo homo fuit albus. ¶ Quarta regula: arguēdo a minus amplo ad magis amplum cum distributōe magis ampli nō valet ɔña: vt nō sequit oīs homo qui est fuit albꝰ: ḡ oīs hō fuit albꝰ. ¶ Ad secundam rōnem negat ɔña. Ad ꝓbatione dr̄ q non debite arguitur a contrarijs: quia termini non tenentur eque ample.

Arguitur sic primo. vnus terminus non dicitur agere in aliū termin: igitur vnus terminus non dicit ampliare aliū terminū. ¶ Secūdo sic. copula p̄teriti ꝛ copula futuri sunt simplices copule: ergo nō habēt vim ampliādi magis q̄ copula p̄sentis. ¶ Tertio sic. si regule supradicte essent bone seqret q ista eēt vera. iustꝰ dānabitur: cum sensus eius sit qui est vel erit iustus dānabitur. sed ɔñs est falsum: quia ꝓpō vera de futuro debet habere vel saltē pōt habere aliquā de presenti veram: sed nunq̄ ista erit vera iustus dānabitur.

Ad primū dicitur q vnus terminꝰ non dicitur ampliare alium eo q agat in alium terminū. sed quia intellectus mediante tali termino accipit alium terminum ample pro suis significatis. ¶ Ad scdm dicitur q talis copula ē simplex ꝛ q̄tum est de se nō habet virtutem ampliandi subiectum: sed ampliat ex bonitate modi intelligendi: ꝛ cōis modi cōcipiēdi ipius itellectus sic accipiētis subiectū in ordine ad diuersas differētias tēporū. ¶ Ad tertium dicitur q non debet sic reduci ad vnam de presenti: sed si hoc dānatur demonstrādo g ly hoc illud ꝓ quo supponebat ly iustus. Unde ad sciendum qualiter propositiones de preterito ꝛ futuro debeant reduci ad vnam de presenti ponuntur alique regule. ¶ Prima: si in propositione de preterito vel de futuro ponatur aliqua determinatio preteritionis vel futuritionis tales determinatōes debēnt dimitti reducendo eas ad vnam de presenti: vt ego fui heri sic reducitur: ego sum ego bibam cras: sic reducitur ego bibo. ¶ Scda regula. si tales ꝓpositiones sint de copulato extremo reducuntur per plures propositiones incōiunctim sumptas: vt adam ꝛ noe fuerunt: sic reducitur adam est: noe est. ¶ Tertia regla: si in talibus propositionibus ponatur terminus numeralis debet reduci per plures propositiones fm exigentiam numeri: vt helena peperit decē filios. sic reducitur helena parit istum filiū. helena parit istum filiuz ꝛ sic de alijs. ¶ Quarta regula. si tales propōnes cōstituantur ex terminis com rarijs vel repugnantibus si tales ꝓpositiones sint particulares vel idefinite loco subiecti debet poni pronomē demonstratiuū demōstrans illud pro quo supponebat subiectum: vt albū erit nigruz: sic reducitur hoc est nigrū: sed si tales sint vniuersales debent reduci per plures singulares successiue possibiles: ꝛ hec est vera oīs hō morieẗ qn̄ vnus solus hō morietur.

¶ Sequitur adhuc vna regula.

Sciendum est primo q quinta regula talis est. ablatiuus precise exprimēs significatum termini ampliatiui rectꝰ a parte post a tali termino ampliatiuo ampliatur ad tot differētias tēporum ad quot talis dictio pōt ampliari dūz mō nō restringatẗ: vt hō est amabilis amore ibi amore ampliatur pro amore qui est vel q̄ potest esse. ¶ Sexta regula. terminus positus respectu dictionū iportantiū actum interiorē aīe rectus a parte post a tali dictione dū modo in illum terminū trāseat actus talis dictionis ampliaẗ ad supponendum ꝓ eo qd̄ est fuit erit potest esse ꝛ imaginaẗ esse. Dicunt etiam aliqui similiter de verbis importantibus actus sensus exterioris q ampliant terminū pro tempore p̄senti: ꝛ ad modicum tempus preteritum: vt audio sonum: ibi ampliatur ad sonuz qui est ꝛ qui statim ante fuit. ¶ Septima regula. terminus supponens positus a parte ante respectu istius termini prius importantis prioritatem temporis ampliatur pro eo quod est vel fuit nisi impediatur: vt homo est prior asino. ibi ille terminus homo ampliatur pro eo quod est vel fuit. Et dicitur notanter importantis prioritatem temporis: quia si importaret aliam prioritatem puta nature vel ordinis vel honoris non ampliaret. Sed terminus positus a parte post rectus ab eo ampliatur pro eo quod est vel erit: vt homo est prior asino: ibi asino supponit pro eo quod est vel erit: ꝛ per oppositum dicatur de posterius. ¶ Nam terminus positus a parte ante ampliatur pro eo qd̄ est vel erit: dū modo denotetur precedere et terminus sequens pro illo qd̄ est vl' fuit dū modo denotetur sequi ꝛ q posterius importet posterioritatem ipis: vt homo est posterius asino: homo ampliatur pro eo qd̄ est vel erit: et asino pro eo qd̄ est vel fuit. ¶ Octaua regula. terminus supponens captus respectu verbi importantis mutationem acquisitam ampliatur pro eo qd̄ est ꝛ imediate post hoc erit: dū modo significatuz illius termini denotetur acquiri: vt asinus generatur: ibi ly asinus supponit pro eo

quod est ⁊ imediate post hoc erit. sed terminus captus respectu verbi importātis mutationem deperditiuā ampliatur ad supponendum ꝓ eo qđ est vel imediate antea fuit: vt asinus corrūpitur. ibi asinus supponit pro eo qđ est vel pro eo qđ imediate ante hoc fuit. ¶ Nona regula. terminus qui est subiectum huius verbi incipit ampliatur ad supponēdū ꝓ eo qđ est ⁊ imediate post hoc erit: vt homo incipit eē: ibi homo ampliatur ad supponendum pro homine qui est ⁊ imediate postea erit. sed terminus qui est subiectum illius verbi desinit ampliatur ad supponēdum pro eo quod est vel immediate ante fuit: vt homo desinit esse: ibi homo ampliatur ad supponendum pro homine qui est vel qui imediate ante hoc fuit: ⁊ debent iste due regule intelligi in rebus durantibus plusꝙ per instans. Sed aduerte ꝙ terminus ampliatꝰ importat illa ad que ampliatur ſm exigentiam suppositionis: vt si supponit determinate importat illa disiunctiue. si confuse ⁊ distributiue importat illa copulatiue ⁊ sic de alijs. Aduerte tamen ꝙ propositiones in quibus ponūtur termini ampliatiui debent exponi disiunctim hoc est per propositionez cathegoricā de disiuncto extremo in qua differētie tꝑales disiunctim accipiuntur.

¶ Et hec de ampliatione.

Quid est restrictõ

Restrictio est coartatio termi cōmunis a maiori suppōne ad minorē: vt dictū ē prius. Restrictionū autem alia fit per nomē: vt homo albus: iste terminꝰ hō nō supponit ꝓ nigris neqꝫ pro medio colore coloratis: sed restringitur ad albos. Alia fit ꝑ verbū vt homo currit: iste terminus hō supponit pro p̄sentibꝰ tantū. Alia fit per participium: vt cū dicitur homo currens disputat: ille terminꝰ homo supponit pro presentibus. Alia fit ꝑ implicationē: vt cum dicitur hō qui ē albus currit: hec implicatio qui ē albꝰ restringit hoīem ad albos. Itē restrictionum factarū per nomē: alia fit ꝑ īferius superiori appositum: vt aīal homo currit: ille terminus aīal tantū supponit pro aīalibꝰ q̄ sunt homīes. Alia fit ꝑ dr̄iam aduenienti generi que ē essentialis cum sit constitutiua rei: vt cum dicitur animal rōnale: hic animal supponit ꝓ rationalibus aīalibus. Alia fit per adiectiuum accidentis: vt cum dr̄ homo albꝰ: iste terminus homo supponit tantum ꝓ albis hoībus. De restrictiōe facta per nomē cōiter sumptum tales dātur regule. Omne nomen nō diminuēs nec habens vim ampliādi adiunctum ex eadem ꝑte termīo magis cōi restringit ip̄m ad supponendū ꝓ his ad que exigit sua significatio: vt ꝑꝫ in exemplis predictis: vt hō ꝑ suā significationem restringit aīal ad aīalia q̄ sūt homīes: vt cum dr̄ aīal hō ⁊ albus restringit hoīem per suā significatōem ad hoīs albos: vt cum dr̄ homo albꝰ. Dico aūt nō diminuēs ad remouēdū noīa diminuentia rōnem adiuncti: vt mortuus vel corruptus ⁊ silia q̄ non restringunt sed potius destruunt adiunctum. Dico autē non habens vim ampliandi ad remouendum dictōes ampliatiuas: vt potēs pōt possibile que non restringunt: sed potius ampliant. Et sciendum ꝙ minus cōmune semper restrigit magis cōe. vt cū dr̄ homo albus currit: quia hō reperitur in albis hoībus et nigris: ⁊ medio colore coloratis: albus aūt non. Unde quo ad hoc ꝙ homo est magis cōe ⁊ albus minus cōmune: ⁊ sic albꝰ restrigit hoīem: sed ſm ꝙ albus reperitur in hoībus lignis lapidibus et brutis, homo aūt non. vt sic albus est magis cōmune ⁊ homo minus cōe. ⁊ sic homo coartat album ad albedinez existentem in hoībus: cum dicitur hō albus currit. ⁊ sic vtrūqꝫ coartat alterum ſm diuersa. Item de termino restricto talis datur regula. Si signum vl̄e adueniat termīo restricto non distribuit ip̄m nisi ꝓ his ad que restringit. Cum eīm dico oīs hō albꝰ currit. ibi hō restrīgitur ad albos ⁊ non pōt distribui nisi ꝓ albis. Itē ꝺ restrictōe daẗ regula talis. Nihil positū a parte predicati potest restringere termī cōem positū a parte subiecti quo ad principalem eius significationem: vt

homo ē albus: iste terminꝯ albꝯ in p̄⸗
dicato positus nō potest restringere
hominē in subō positū ad albos quia
si restringitur ad albos: ḡ per regulā
precedentē. s. si signum vl'e aduenerit
termino restricto solū restribuit ipm
pro his ad que restringitur: vt in pro
posito bene distribueret solū pro al⸗
bis hominibꝯ. et sic istiꝯ ꝑpōnis ōis
homo est albus sensus eīꝫ. ōis hō al
bus est albus. ḡ si vna erit vera reliq̄
erit vera. ꝛ si vna est falsa reliqua erit
falsa. quod tamen est falsum. ergo cū
dicitur omnis homo est albꝯ iste ter
minus hō non restringitur. ꝛ sic patꝫ
illa regula. dico aūt quo ad principa⸗
lem eius significationē quia predica
tum restrīgit subiectum quo ad signi
ficationē que est genus vt cum dicit̄
cignus est albus iste terminꝯ cignus
restringitur ad mares et nō ad mulie
res: et sic albus restringit ipsum quo
ad significationē que est genus et nō
quo ad suam significationem. Item
de restrictione facta per implicatio⸗
nem talis datur regula. Omnis ipli
catio imediate ꝯiuncta termīo cōi re
stringit ipm sicut suū adiectiuū: vt cū
dicit̄ hō qui est albꝯ currit: iste terīus
hō restringit ad albos ꝑ hanc iplica⸗
tionē scꝫ qui est albꝯ. Item de eadem
restrictione talis datur regula. Quo
tienscūqꝫ signū vniuersale ꝛ implica
tio ponūtur in eadē locutiōe duplex
est oratio ex eo ꝙ signū pōt precede⸗
re implicationē: ꝛ sic dstribuit terīm
cōem pro quolibet supposito cum di
citur ōis hō currit qui est albus. Itē
implicatio pōt prius aduenire ꝛ re⸗
stringere terīm cōem. ꝛ tunc signum
postea adueniens nō distribuit ipm
nisi ꝑ his ad q̄ restringit̄: vt ōis hō q̄
est albus currit: ꝛ tūc equiualet huic.
ōis homo albꝯ currit. ¶ Seq̄tur de
restrictiōe facta ꝑ verbū de qua plu⸗
res dantur regule. Quaꝝ p̄ria talis
est: terminus cōis supponēs vel ꝯppo
nens verbo presentis tp̄is simpliei⸗
ter sumpto nō habēte vim ampliādi
neqꝫ ex se neqꝫ ex alio restringitur ad
supponēdū ꝑ his qui sunt sub forma
termi cōis supponētis. Dico aūt ter⸗
mini cōis: q̄ꝛ terīus discretꝯ neqꝫ re⸗
strigit̄ neqꝫ āpliat̄. Dico aūt verbū p̄
sentis tp̄is ad remouēdū alia verba
alioꝝ tempoꝝ: q̄ꝛ terīus cōis aliā hꝫ
suppōnē cū eis. Dico aūt simpl'r sum
pto ad remouēdū ꝟba sumpta cū ꝑti
culis diminuētibus vt est opinabi⸗
le ꝛ inopinabile. Dico aūt nō hn̄te vi
ampliādi ad remouendū verba āplia
tiua vt pōt. dico autē neqꝫ ex se neqꝫ
ex alio ad remouendū ꝟba habentia
vim ampliādi ex alio vt puta ex ꝯiū⸗
cto sicut hoc ꝟbū est. cum d̄ꝛ est pōt
esse. Dico aūt ꝙ sub foꝛa teri suppo⸗
nētis: q̄ꝛ hō supponit ꝑ his q̄ sūt sub
hūanitate ꝛ aīal q̄ sunt sub aīalitate
vt cum d̄ꝛ hō est aīal. Item alia dat̄
regula. Terminꝯ cōis supponēs vel
apponēs ꝟbo de p̄terito simpliciter
sumpto: nō habente vim ampliandi
nec ex se nec ex alio restrīgit̄ ad sup⸗
ponendū ꝑ his q̄ sūt vel fuerunt sub
foꝛa termi supponētis: vt cuꝫ d̄ꝛ hō
fuit aīal iste terminꝯ hō supponit ꝑ
his q̄ sunt vl' fuerunt hoīes. ꝛ aīal ꝑ
his q̄ sunt vl' fuerūt aīalia. Itēꝫ alia
dat̄ regula. Terminꝯ cōs supponens
vel apponēs ꝟbo de futuro etiā sup
ponit ꝑ his q̄ sunt vl' erunt sub foꝛa
termi supponētis. s. ꝑ eis q̄ sunt vel
erūt in futuro vt hō erit aīal. Ex p̄di
ctis p̄ꝯ ꝙ verbū restringit̄ quo ad si
gnificationē q̄ ē tp̄s ꝛ ṅ quo ad signi
ficationē p̄cipalē. Circa p̄dicta q̄ri
tur de hoc sophismate oīe aīal fuit
in archa noe. Probatur hō fuit in ar
cha noe equꝯ fuit in archa noe ꝛc. er
go oīe aīal fuit in archa noe. Cōtra
oīe aīal fuit in archa noe. sed cesar
fuit animal; ergo cesar fuit in archa

noe quod est falsum:ergo aliqua pre-
missarum est falsa:nō minor.ergo ma
ior::qđ aūt prima sit falsa patʒ p quē
dam regulā que dicit ꝙ terius cōis
supponēs vel apponēs verbo de pte
rito simplr sumpto restringit ad sup
ponendū pro his qui sunt vel fuerūt
sub forma termi supponētis. Itē alia
est regula.ꝙ si signū vle aduenat ter
mino restricto distribuit ipm p oibꝰ
illis ad que restringebat: ergo cū di-
cit oē aial fuit in archa noe: iste ter-
minus aial supponit pro oīi anima
li qđ fuit in archa noe: que nō fuerūt
oia in archa noe: ergo pria est falsa.
Itē ad idē in hac ppōne oīe aial qđ
tūc fuit:fuit in archa noe: iste termi-
nus aial restrigitur magis ꝙ in ista
oꝛone:oē aial fuit in archa noe: cū in
prima plura supponātur: sed iste ter
minus aial restringitur ad ea q̄ fue-
runt tūc in illo tpe ppter multiplica-
tionē ibi positā:ergo si solū illa q̄ fue
runt in pterito fuerūt in archa noe.ꝛ
nō plura opʒ ꝙ hec sit falsa:oīe aial
fuit in archa noe cum in ea plura aia
lia supponūtur. Solutio. quidā dicūt
ꝙ hec oē aial fuit in archa noe ē du-
plex eo ꝙ pōt fieri distributio p sin-
gulis generū vel p generibꝰ singulo-
rum. primo mō est falsa. scdo mō ē ve-
ra.qꝛ qñ fit distributio p singulis ge
nerū:tūc est distributio p singulis in
diuiduis q̄ sub eodē genere ꝛ sub ea-
dē spē ꝯtinēt:tūc opʒ ꝙ oia idiuidua
contēta sub animali fuissent in archa
noe quod est falsuʒ. Sed cū fit distri
butio pro generibus singuloꝛuʒ tunc
solum est distributio pro generibꝰ vl
speciebus sed nō fuit aliqua species
animalis que nō fuit in archa noe et
illo modo est vera. Sed huic solutio
ni nō acquiesco. qꝛ spēs animalis nō
fuit per se in archa noe. sed tm̄ indiui
duum: vnde illo tempore non habuit
veritatē nisi pro singulis generū id ē
pro indiuiduis et nō pro generibus
singuloꝛū. vnde dico ꝙ propositio ē
falsa et concedo omnes rationes ad
ductas ad hoc.ꝛ probatio peccat sm
consequens ab insufficienti inductio
ne qꝛ nō accipit omnes partes distri
butionis que sunt sub subiecto istius
ppōnis omne aial fuit ī archa noe
Solet etiam queri vtrū similr restrin
guntur termini in ppositiōe affirma
tiua ꝛ negatiua. Dicunt aliqui ꝙ non
quia esse restringit ad existens. et nō
esse ad nō exñs.ergo nō p eodē fit re
strictio in affirmatiua ꝛ negatiua.
Item videt ꝙ ois negatiua in q̄ esse
negat simplr est falsa si silr restrin-
gant termi in ppōne negatiua ꝛ affir
matiua:qꝛ in hac ppōne rosa est iste
terminꝰ rosa restringit ad existens ꝛ
si in hac rosa nō est similiter restrin-
gatur ad exñs tūc est sensus ꝙ rosa
q̄ nō est:est ꝛ hec est falsa:ergo h̄ ro-
sa nō est:ꝛ sic quelibʒ negatia in qua
esse negat esset simplr falsa qđ falsū
est:ergo videtur ꝙ nō:similr restrin
guntur termini in ppōne affirmatia
et negatiua:sed pbatur ꝙ silr restrin
gantur:qꝛ si in hac ppositione hō est
iste terminꝰ homo restringit ad exi-
stēs:ꝛ in hac nullus hō est ad nō exi-
stēs:ergo vtraqʒ est vera:qꝛ de exñti
bus vere pdicat esse:ꝛ de nō exñtibꝰ
remouetur esse: ergo ꝯdictorie sunt
simul vere qđ est īpossibile. ergo illud
etiā ex quo seqtur īpossibile scʒ ꝙ nō
silr restrīgantur termī in affirmatia
et negatia. Itē regula est ꝙ oē vbū
simplr sumptū nō hñs vim amplian
di nec a se nec ab alio restrīgit terīm
supponētez quo ad cōsignificationē
que est tps ꝛ nō quo ad significatio
nem:ergo tps est cā restrictionis il-
lius. Sed idē tps est in affirmatia ꝛ
negatia sibi opposita vt rosa est:nul
la rosa nō est:ergo eadē est cā restri-
ctiōis in vtraqʒ ꝛ ergo p eodē fit re-

strictio in vtraq3 ⁊ hec argumēta cō-cedimus. Ad illud qd̓ primo obijcit̄ ē dicēdū ꝙ esse nō restringit ad existēs et nō esse restringit ad nō existens si-cut nec hoc verbū curro ad currētes: quia nullū verbū restringit sibi termi num supponentē quo ad significatio nem; sed quo ad ꝯsignificationē q̄ est tempus. Unde nō restrīgit ad suppo sita exn̄tia sed presentia. Supposita em̄ presentia possunt esse in aliquib⁹ terminis tam exn̄tia q̄ꝫ nō existentia Ut cum dico enunciabile est enūcia-bile supponit tā ꝑ exn̄tibus q̄ꝫ nō exi stentibus. Oīa aūt enūciabilia q̄ sūt falsa in p̄senti sunt in presentia. sʒ nō existentia: q2 nullū falsum ē. ⁊ sic non restrīgit ad existētia sʒ ad p̄sentia cū idē temp⁹ sit vtrobiq3 qd̓ est cā restri ctionis. Ad aliā dicēdū est ꝙ duplex est forma teri cōis. quedā est q̄ salua tur in reb⁹ exn̄tib⁹ tm̄ vt humanitas que ē forma hoīs ⁊ aīalitas que ē for ma aīalis ⁊ in talib⁹ oīa supposita ꝑ sentia sunt exn̄tia. Alia ē forma teri cōis que saluat̄ taʒ in reb⁹ exn̄tib⁹ q̄ꝫ non existētib⁹ vt enūciabilitas que ē forma enūciabilis: q2 quedā sunt enū ciabilia exn̄tia vt deū esse et oīa vera et talia sunt nō exn̄tia vt hominē esse asinū ⁊ oīa falsa. ⁊ in talib⁹ nō restrin gitur termin⁹ cōis ad existētia. sed re stringitur tā ad existētia q̄ꝫ ad nō exi stentia. Un̄ istı⁹ ꝓpōnis rosa nō ē nō est sensus rosa que ē non ē. sed est sen sus. rosa aliter sumpta q̄ꝫ in presenti nō est. Solet aūt poni ꝙ quedā restri ctio fit ab vsu. vt cū dicit̄ nihil ē in ar cha q̄uis sit plena aere. q2 iste termi nus nihil supponit ab vsu pro rebus solidis siue firmis ⁊ rex pro rege pa trie ⁊ magister legit pro magistro ꝓ-prio. Solet etiā poni ꝙ quedā restri-ctio fit per trāsitionē verbi vt cū dici tur sortes pascit hominē iste termin⁹ nō supponit ꝑ alio a sorte virtute trā-sitionis verbi: q2 dans ⁊ recipiens de bēt esse diuersa. ⁊ ideo si aliqn̄ sint ea dem hoc tm̄ est ꝑ accn̄s: quia per h̓ ꝙ idem subiectū ē vtriusq3 sicut idem ē dux et comes fm accidēs. Un̄ dicunt ꝙ nō sequit̄ sortes pascit seipsum: et ipse est hō. ḡ pascit hominē. q2 est fal lacia accidētis: q2 hoc ꝓnomen se nō potest supponere pro diuersis a sor-te sed hō bene potest.

¶ Primo sciendū est ꝙ restrictio ē acceptio ter mini in ꝓpositiōe pro paucioꝛib⁹ significatis vl̄ paucioꝛib⁹ differētijs tpm̄ q̄ꝫ in ꝓpositiōe in qua si nō restringeretur acciperet̄ vt hō albus currit ibi hō accipit̄ solū pro hominib⁹ albis ⁊ est du-plex restrictio. s. aliena ⁊ nō aliena: aliena ē que fit respectu copule rōne cui⁹ termin⁹ accipit̄ ꝑ aliquib⁹ suis significatis pro quib⁹ pōt suppone re et nō pro oībus: vt hō est albus per illā copu lam est hō restringit̄ ad standū solū ꝑ presenti-bus. i. pro hominib⁹ qui sunt. sed restrictio non aliena est que fit respectu alicui⁹ termini q̄ non est copula. rōne cui⁹ termin⁹ aliter supponit pro paucioꝛib⁹ suis significatis q̄ꝫ supponeret si tal̄ terminus sibi nō adderet̄ vt hō albus currit ibi hō restringit̄ ad hoīes albos. ⁊ de istis ponūtur alique regule. Prima adiectiuū restringit suuʒ substātiuū fm exigētiā talis adiectiui dūmodo tale adiectiuū addat̄ imediate substātiuo vt hō albus currit. ly hō restringit̄ pro albis tm̄. Et di citur notāter dūmō imediate addatur substāti uo quia si in diuersis extremis poneret̄ substan tiuū et adiectiuū nō esset restrictio. Secūda r̄la aduerbiū restringit verbū fm exigentiaʒ ipsius aduerbij. vt hō currit velociter. ly currit restrin gitur pro currentibus velociter. verbū etiam re stringitur per casum rectū ab eo a parte post. vt homo bibit vinum. ibi bibit restringitur pro bi-bentibus vinū. Tertia regula pronomē demon stratiuuʒ primitiue speciei restringit terminum cui additur pro eo quod demonstrat vt iste ho-mo currit. Iteʒ obliquus rectus ab alio casu re stringit eū pro illis pro quibus cōpetere potest vt capa sortis est nigra. ibi ly capa restringit̄ ad standū precise pro capa sortis.

Sciendū est tertio ꝙ quarta regula est talis copula presentis tēporis restringit sub iectum et predicatuʒ pro illis qui sunt et hoc in propositionibus cōtingentibus in quib⁹ nō po-nitur copula neq3 terminus ampliatiu⁹. quia in necessarijs propositionibus hoc nō est verum vt alias visuʒ est. Quinta regula implicatio restrī git terminū cui additur fm exigentiaʒ talis im plicationis. vt ens quod est erit. ibi ens restrigi tur ad presentia. Aduerte tamē ꝙ totum subie ctum ampliatur pro his qui sunt et erunt rōne illius copule erit. Et aduerte ꝙ ad hoc ꝙ aliqs terminus possit restringere aliū oportet ꝙ dica

tur vel quod possit dici de aliquibus suppositis illius termini et de aliqu. b9 non. ideo si omnis homo esset albus & nullus niger: ibi proprie nõ esset restrictio homo albus currit. ¶ Circa hoc queritur de hoc sophismate aliud a nigro erit nigrum. & videtur q sit verum. quia bene sequit nihil aliud a nigro erit nigrũ. sed omne albũ est aliud a nigro: ergo nullũ albũ erit nigrum. ꝯsequena est falsum. g aliqua premissarum. nõ minor: ergo maior et per cõsequẽs sua cõtradictoria erit vera que est sophisma scz aliud a nigro erit nigrum. ¶ In oppositum arguitur: q: in dicta ꝑpositione ly nigro ampliatur pro omni nigro. quod est vel erit. sic q ad eius veritatẽ requiritur verificatio tam pro omni qd est q pro omni illo quod erit scz q nec est nigrũ neqz erit nigrũ ita q sit sensus illud quod nec est nigrum neqz erit nigrũ. erit nigr. quod falsum est. ideo respõdetur ad rationẽ ante oppositum negando consequentiã quia ibi arguitur a minus amplo ad magis amplũ cum distributione magis ampli.

Arguitur sic primo nullus terminus potest restringi. g nullus terminus põt ampliari. patet ꝯsequẽtia quia nõ videtur maior ratio de vno q de alio. antecedens patet: quia pauci vel nulli logici determinant de restrictiõe. ¶ Secundo sic. si aliquis termin9 ampliaret maxime esset predicatum in ꝑpositione de preterito vel futuro. sed hoc est falsum: quia predicatũ in talibus ꝑpositionibus stat precise fm exigentiaz copule. ¶ Tertio sic. si aliquis termin9 ampliaretur maxime esset subiectũ huius propositiõis sortes iuuenis fuit disputatur9. quod est falsum quia termini ~~restringentes~~ debent se impedire adinuicem sicut signa distribuentia.

Ad primũ dicitur q multi fecerũt mentionem de restrictione et dato q non fecissent mentionem satis poterat intelligi per ampliationem. ¶ Ad secundũ dicitur negando cõsequentiã quia verbum preteriti vel futuri temporis non habet vim nisi a parteañ. ideo predicatum stat precise fm exigentiam illius copule vnde si sint due stabit fm exigentiã illarũ duaꝶ vt homo est vel erit albus. ibi album supponit pro illo quod est et erit. ¶ Ad tertium dicit q termini ampliatiui non impediunt se adinuice ideo subiectum in ista ꝑpositione sortes iuuenis fuit disputaturus ampliatur ad supponẽdũ tam pro illo quod est fuit & erit. ita q est sensus qd e fuit vl' erit sortes iuuenis fuit disputatur9

Appellatio est acceptio termini p re existẽte. Dico autẽ pro re existẽte: q: termin9 significãs nõ ens nõ appellat. vt cesar vl' antixps vl' chimera &c. Differt aũt appellatio a significatiõe & suppõne q: appellatio est tantũ de re existẽte. sz suppositio & significatio sũt tam pro re existente q pro re nõ existẽte. vt antixps sigt antixpm et supponit ꝓ antixpo sz nõ appellat hõ enĩ significat hoiem & de natura sua supponit tam pro existẽtibus q ꝓ nõ existẽtib9 hoibus appellat aũt tm hoies existẽtes. Appellationũ autẽ alia est termĩ cois vt hõ. alia est terĩ discreti vl' singularis vt sortes. Terminus singularis idez significat supponit & appellat. s. rem existentẽ vt petrus vel iohãnes. Itẽ appellationũ terĩ cois alia est termĩ cois pro re in coi vt quãdo terminus communis simplicẽ habz suppositionem vt cum dicitur homo est species animal est genus & tunc termin9 idez supponit significat & appellat vt hõ significat hoiez in coi: & supponit ꝑ homine in coi & appellat hominez in coi alia aũt e appellatio terĩ cois ꝑ suis inferiorib9 vt qñ termin9 cois ꝑsonalẽ hz suppositionẽ: vt cũ dicit hõ currit tunc hõ non idẽ sigt supponit & appellat. sed sigt hoiem in coi & supponit pro particularib9 hoib9: et appellat ꝑticulares hoies tũ existentes.

¶ Primo sciẽdũ est q duplex est appellatio. s. formalis et rationis. Unde appellatio formalis est acceptio termini connotatiui in ꝑpositione pro suo significato formali tanq adiacẽti vl' nõ adiacenti vel denominãti alteꝶ fm aliquã differentiã tẽporis. vt hõ est albus. ibi albus appellat albedinẽ adiacere illi rei pro qua supponit. Ex quo sequit q appellatio formalis solũ cõuenit terĩs cõnotatiuis. vnde termin9 cõnotatiu9 est qui de significatione formali sigt suũ significatũ formale per modũ adiacentis vel nõ adiacentis rei pro qua supponit. Et aduerte q duplices sunt termini cõnotatiui. quidam sunt positiui qui cõnotant aliquid per modum alteri adiacentis. vt albũ nigrũ. alij sunt priuatiui qui cõnotant aliquid per modũ alteri nõ adiacẽtis. vt cecũ supponit pro oculo & cõnotat visuz per modum nõ adiacentis oculo. similiter pauꝑ supponit pro sorte ꝯnotãdo bona exteriora ~~nõ adiacẽdo~~ sibi adiacere. Et aduerte q terminus connotatiuus habet duplex significatum. s. materiale et formale. materiale est illud pro quo supponit formale est quod principaliter importat vel illud quod connotat alteri adiacere vel non adiacere vt significatũ materiale albi ẽ sortes formale est albedo. Et aduerte q de connotatione ter

Appellatio est duplex.

mini diuersitas est inter doctores. dicunt enim aliqui q terminus ɔnotat significatū materiale τ nō formale. Alij dicūt econtra q connotat significatum formale. τ supponit pro materiali. Et aduerte q iste termin⁹ albū dupliciter accipitur. vno mō pure adiectiue: τ tūc hʒ significatum formale tm̄. significat enī solum albedinē nō tñ eodeʒ mō sicut albedo: qr albū significat albedinē sub modo actualis inherētie ad subiectū. sed albedo significat albedinē p modum per se stantis. Sed qñ capit substātiue hʒ significatum materiale τ formale. alius est termin⁹ absolutus q̄ absolute significat suū significatū nō ɔnotando aliq̄d alteri adiacere vel nō adiacere vt hō bos leo. Tūc p declaratione appellationis formalis ponūtur aliq̄ regule. Pria terminus appellatiu⁹ aliter appellat suuʒ significatum formale qñ solitarie ponitur tanq̄ subiectum vel p̄dicatū τ aliter qñ ɔiungitur cuʒ alio termīo: qr qñ per se ponit appellat suū significatum formale adiacere rei p qua supponit: vt albū currit ibi albū appellat albedineʒ adiacere rei p qua supponit. Sed qñ ponit cum alio termīo hoc est dupl'r vel ille terminus est absolutus: τ tunc appellat suū significatuʒ formale adiacere rei p qua termin⁹ absolutus suppōit vt homo albus currit. ibi albus appellat albedinem adiacere rei p qua supponit homo. vel talis termin⁹ est ɔnotatiuus τ tūc appellat suum significatū adiacere vel nō adiacere rei appellate per aliū terminū. vt fortes est albus monachus. ibi albus appellat suū significatū formale adiacere rei q̄ ɔnotatur per illū terminū monachus. modo iste termin⁹ monachus appellat habitum monachalē. ideo quādo dr iste est monachus albus sensus est iste est monachus hñs habitum albū. Similiter iste terminus tuus in ista ppositione iste canis est tuus aliter appellat q̄ in ista iste canis est pater tuus: qr in pria appellat tanq̄ possessorem canis. τ in scda appellat te tanq̄ genitum a cane.

Scdo sciendum est q qñ duo termini appellatiui quoꝝ vnus determinat alteꝝ et ponuntur a parte eiusdem extremi τ se tenēt ad idem extremū ita q determiabile p̄cedit et determinatio sequit appellant sua significata formalia adiacere vel nō adiacere p eodē tempore verbi precise. vt ego pcutio magistrū ibi a parte predicati ponūtur illi duo termini scilicet pcutiens magistrum τ vnū determiat alterum ideo ad veritatem talis ppositionis requirit q pcussus sit magister quādo eum pcutio. Alia regula qñ in ppositione ponūtur duo termi cōnotatiui a parte eiusdeʒ extremi mutuo se determinantes τ se habentes adinuicē sicut substantiuum τ adiectiuum tūc termin⁹ qui se hʒ per modum adiectiui appellat suum significatum formale adiacere vel nō adiacere ɔnotato alterius se habentis per moduʒ substantiui vt fortes est albus monachus. ibi ly duo termini scʒ albus τ monachus se habent sicut substantiuum τ adiectiuum τ sicut termini ɔnotatiui. ideo albus appellat suuʒ significatum formale adiacere cōnotato illius termini monachus. Alia regula terminus ɔnotatiuus seu appellatiuus nō ampliatiuus appellat suum significatum formale s̄m exigentiam ampliationis vel restrictionis. ita q si terminus stet pro p̄sentibus appellat suum significatum tm̄ pro tempore presenti vt album currit: ibi album appellat albedinem adiacere rei tm̄ pro tempore p̄senti. Sʒ si terminus amplietur ad presentia τ futura: tunc appellat suuʒ significatum adiacere vl' nō adiacere tam pro tempore presenti q̄ futuro vt album erit fortes. ibi album appellat albedinem adiacere forti pro tempore presenti vel futuro et est sensus illud quod in tempore presenti habet albedinem vel in tempore futuro habebit albedinem erit fortes. Et dicitur notāter dum modo non sit ampliatiuus: quia si esset ampliatiuus nō eodem modo appellaret. vt adam est genitus: ibi ille terminus genitus non appellat generationem passiuam pro tempore presenti sed pro tempore preterito similiter dicendo antixpus est generandus. Ex istis sequitur q magna est differentia inter istas ppositiones album fuit fortes τ fortes fuit alb⁹ nam in prima album appellat albedinem adiacere pro tempore presenti τ preterito. sed in scda appellat albedinem adiacere solum p tēpore preterito. ideo vna pōt esse vera τ reliqua falsa. Etiam est differentia inter istas duas propositiones crudum hodie comedisti τ hodie comedisti crudum. nam sensus prime est rem que habet cruditatem vel que habuit cruditatē hodie comedisti. sed sensus scde est hodie comedisti rem habentem cruditateʒ p tempore comestionis. ideo vna pōt esse vera τ alia falsa et veritas τ falsitas istarum nō cognoscuntur nisi p appellatiōes. ideo sunt nobis necessarie appellationes ad discernendum veritatem vel falsitatem multarum propositionum. vnde ista est vera sanctus in celo erit peccator. sensus enī est qui in tempore presenti habens sanctitateʒ in celo vel in tempore futuro erit peccator. Etiā iste possunt concedi pater erit fortes quādo fortes non erit pater. pater manebit iohannes: quando iohannes nō manebit pater.

Sciendum est tertio q terminus dicitur dupliciter appellare suam rationē. vno modo dicitur appellare suam rationem formalem sub disiunctione ad oēs rationes ɔueniētes rei. vt ibi venientem cognosco. ibi venientē appellat suam rationem formalem sub disiunctione ad omnes alias rationes conuenientes suo significato. ideo ad veritatem talis propositionis sufficit q ego habeam aliquam noticiā de veniente siue illa noticia sit propria noticia venientis siue hominis siue animalis siue aliqua alia conueniens venienti. ¶ Alio modo termin⁹ dr appellare suā rationē ppriā vt cognosco venietēʒ. vñ ad h̄ q ista sit v̄a req̄rit q ego

habeā propriā noticiā. fm quā aliqa dr. veniēs et de ista appellatione ponit talis rla. termin⁹ sequēs dictionē importantē actū interiorē ante rectus a tali dictione terminās actum importatum p talē dictionē appellat p̄cise suā ppriā rationē fm quā talis termin⁹ significat vt cognosco venientē: ly venientē appellat ppriā rōnem fm quē ille termin⁹ veniēs significat. ¶ Circa hoc qrit de hoc sophismate. sortes est magnus cleric⁹ posito q sortes sit parz sciēs: et sit magn⁹ corpore quo facto pbat sic: sortes est magn⁹ et est clericus. g est magn⁹ clericus. Improbat: qr magn⁹ appellat magnitudinē scie esse in sorte. ergo sophisma est falsuz. Ad rōem dr negādo ꝯñam: qr in añte magn⁹ appellat magnitudinē corporis: et in ꝯseqnēte magnitudinē scientie.

Arguitur sic primo: si regule essent vere seqretur q ista nō hn̄ ꝯuerteret albū fuit sortes: g sortes fuit alb⁹: qr ibi variat appellatō sed hoc est falsuz: igit. ¶ Scdo sic. si terminus appellaret suū significatū formale appellarz oē vel aliqd. nō oē vt notū est: neqz aliqd: qr nō videt maior rō de vno q de alio. Tertio sic. si termin⁹ appellaret suū significatū formale: tūc ista esset vera albuz currit. posito casu q solum ethiops currat. et ethiopi adiacet albedo.

Ad primū dicitur q talis nō hn̄ cōuertit: sz aliter debet ꝯuerti vt videbit in ꝯuersionib⁹. ¶ Ad scdm dr q termin⁹ semp appellat suū significatū formale aliqn̄ magis ample aliqn̄ min⁹ ample. ¶ Ad tertiū dr negādo ꝯsequentiam: qr licet ethiopi adiaceret albedo. tñ illa nō est insufficiēs denoiare subiectum.

Distributio est multiplicatio termi cōis p signū vle facta. vt cuz dr oīs homo iste termin⁹ distribuit siue cōfunditur p quolibet suo inferiori et per hoc signū oīs et sic est ibi multiplicatio: dico aūt termi cōis: qr termin⁹ singularī nō pōt distribui. Vñ iste sunt incōgrue oīs sortes oīs plato et sic de alijs: et sic ibi est soloecismus per ptes orōnis. Signorū vniuersalium alia sūt distributiua sube vt oīs nullus alia sūt distributia accidentium vt qlis quātus. Signum aūt distributiuū sube distribuit res se habētes per modū eius qd est qd vt oīs nullus: vt cum dr oīs albedo oīs nigredo. Suba aūt cōiter sumit ad res cuiuslibet generis vt cum dr signum distributiuum substantie. signum distributiuuz accn̄tī est quod distribuit res se hn̄tes p modū accn̄tis: vt p modū qualis vel quāti vt qlíscūqz qtuscūqz. Item signoꝝ distributiuorū sube alia sunt distributiua ptium integraliū vt totus. alia sunt distributiua ptium subiectiuaruz vt oīs nullus. Item signoꝝ distributiorum ptium subiectiuaꝝ alia sunt distributiua duoꝝ vt vter: neuter: alia sunt distributiua pluriū vt oīs null⁹ et similia. Horum aūt signoꝝ primo dicenduz est de signis distributiuis substātie et inter hec primo de hoc signo oīs. Sciendū q omis in plurali nūero dupl̄r sumitur: vno mō collectiue vt oēs apostoli dei sunt duodecim nō seqt: g isti apl̄i dei sūt duodecim demonstratis aliqbus de ipsis. Alio mō sumit distributiue vt ōm omnes homies naturaliter scire desiderant. et tūc qritur qd significat hoc signum oīs: et videt q nihil significet: qr oīs res aut est vl̄is aut pticularī sed hoc signū oīs non significat rem vl̄em vel pticularem: ergo nullā rem significat. Item ad idem oīs neqz est pdicabile de vno neqz de plurib⁹: ergo nec est vl̄e nec particulare: et sic nihil significat. sed cōtra ab eo q res ē vel nō est oratio dicitur vera vl̄ falsa: ergo si oīs nihil significet ppter appositionē vel remotionē eius non causabitur veritas vl̄ falsitas in oratione sed hec est vera aial est homo. ergo et hec omē aial est homo qd est falsum: ergo et prima scz q omis nihil significat. Solutio ad dubium dicitur q omis nō significat vniuersale sed vniuersaliter: qr facit terminū cōmunē suū stare p omnibus suis inferioribus: vt omis homo currit: et sic omis significat aliquam rez. Sz duplex est res: qr quedam est res subijcibilis vel pdicabilis vt homo animal currit disputat: et sic est veruz q omis nihil significat: qr quelibet ta-

lis res aut est vlis. aut particularis Alia est res que ē dispositio rei subijcibilis vel predicabilis et talem rez sigt hoc signū ois et tam ab ista re ꝙ ab alia causatur veritas vel falsitas in oratiōe. Obijcit autē ꝙ ois nō sigt dispositionem rei subijcibilis quia in sillogismo mediū dꝫ reiterari cū suis dispositionib⁹ in minori ꝓpositiōe: g debem⁹ sillogisare sic. ois hō est aīal sortes est ois hō: ergo sortes est aīal qꝛ ois est dispō in maiori ꝓpōne: g dꝫ reiterari i minori qd est falsuꝫ. g ois nō ē dispō subiecti. Solutio. sicut pater duo dicit. s. illud qd est pater ꝛ pater in ꝯtū pater. simlr subm duo dicit. s. illud qd est subm et subm inꝙtū subm ꝛ ƒm hoc duplex ē dispō subiecti quia quedaꝫ ē dispō illi⁹ rei qd est subm. vt albus niger. ꝛ sic de alijs dispositiōib⁹ accidētalibus ꝛ iste debēt reiterari in minori ꝓpositione cū medio. Alia est dispositio subiecti. s. subiecti inꝙtum subiectū videlicꝫ in ordie ad ꝑdicatū vt omis nullus et oia signa tam vniuersaliā ꝙ particularia et talis dispositio nō debet reiterari cū medio in minore ꝓpositione: qꝛ est respectiua: disponit enim subiectum in ꝯparatione ad predicatū vt cū dicitur ois hō albus currit. ista dispositio albus debet reiterari: in minori ꝓpositione cū medio cuꝫ sit dispositio eius quod est subiectū: quia est absoluta. Ista aūt dispositio omis non dꝫ reiterari: qꝛ est respectia subiecti ad predicatū ꝛ ita subi inquātū subꝫ est. Vñ debem⁹ dicere sic. omis homo albus currit. sortes ē hō alb⁹: ergo sortes currit. ꝛ non sortes est ois homo albus. Habito quid significet hoc signum ois ꝛ cuius dispositionē significet. Cōsequēter qritur vtrū ois exigit tria appellata. Et videtur ꝙ sic qꝛ ois ꝑfectio est i trib⁹: vt hꝫ primo celi et mundi. ꝛ sic oē perfectū est in tribus: sed omne ꝛ perfectū ideꝫ sunt vt habetur ibidē. g omne est in trib⁹: ergo omnis vult habere tria appellata Ad idem dicit aristoteles in eodē loco ꝙ de duobus viris nō dicimus omnes: sed de tribus viris dicim⁹ omēs ergo omnis vult hēre tria appellata Sed cōtra: in qualibet demōstratiōe sunt ꝓpositiones vl'es: sed demōstrationes fiunt de sole et luna. ergo opꝫ dicere ois sol ois luna. sed sol non hꝫ nisi vnicū suppositū. ꝛ simlr luna. ergo ois nō vult habere tria appellata Ad idē oē priuatū lumine a terre obiectu deficit. hec ꝓpō est ꝯcessa cū habeat ab auctorib⁹. sꝫ oē priuatū lumine a terre obiectu nō habet nisi vnicū suppositū. s. hāc lunā singularē. g ois nō vult habere tria appellata. Ad idē hoc signū ois sigt quoniā vl'iter: sed hoc qd dico quoniaꝫ vniuersaliter est modus proprius vlis propriū auteꝫ diuersificatur ƒm diuersitatē sui subiecti: vt si hō est diminutus et risibile est diminutum. et si est homo mortuus risibile est mortuū: sꝫ vl'e aliquādo saluatur in plurib⁹: vt hō equ⁹. aliquādo in vno tm̄: vt sol luna. g omnis vult hēre qñqꝫ tria appellata et qñqꝫ nō: imo vnū tm̄. Ad idē duplex est forma: quia quedā est forma materie: vt anima est forma corporis: ꝛ ista forma est pars et nō predicat de eo cui⁹ est pars. alia ē forma q̄ est forma ꝑdicabilis: ꝛ sic oīa superiora vt genera et species. ꝛ differētie dicunt forme inferiorū: vt homo equ⁹: ꝛ sic de alijs. et īdiuidua hui⁹ forme predicabilis sūt materia eius. g cū forma neutro predictorū modorū suā excedit materiaꝫ nec excedit ab ea nullū excedit sua īndiuidua nec excedūt ab eo. g cū omis dicat adequationē vl'ium cū suis indiuiduis: vt ois hō tunc opꝫ ꝙ sol hēat nisi vnicū suppositū vt vere dicat ois sol quod cōcedimus dicēdo ꝑdictas

propositiones esse veras: et quod omnis nō semper exigit tria appellata: sz qū adiungit terīo cōi habenti plura supposita tunc exigit plura appellata qū vero adiungitur termino habenti solum vnū suppositū tunc exigit solum vnū appellatū. Ad illud quod primo obijciebat quod ois perfectio est in trib⁹ dicitur quod verū est; et hec tria sunt: scz sub̄a rei. virt⁹ ei⁹. et operatio ei⁹. Et hec tria tangit aristoteles sub breuibus verbis cuz dicit natura apta nata sic facit. per hoc eñi quod dicit natura tangit substātiā rei et per hoc quod dicit apta nata tangit virtutē eius. et p hoc quod dicit sic facit tangit operationē debitā ei. similiter hoc signuz omnis hz sub̄am signi vl̄is et virtutē q̄ est distribuere et operationē ei⁹ qū distribuit et in his trib⁹ est pfectio ei⁹. Ad secū dum dicēdū est quod hō et hoies differūt qz hō dicit istā spēm sm se que est de plurib⁹ predicabilis. sz hoies in plī numero nō dicit spēm sm se. sed multiplicatā actu sm materiā indiuiduorum numero diuersā. vñ ois in plurratione multitudinis facte facit distributionē per diuersas materias et vult habere tria appellata. sz ois in singulari nūero ex quo recipit spēm sm se et nō materiā indiuiduoz exigit essentiaz aptā natā predicari de pluribus siue actu participet de pluribus siue de vno. ideo exigit tria appellata aut vnū solū sm naturā vl̄em cui adiungitur. q̄dā tamē dicunt quod ois vult hēre tria appellata ad min⁹ et dant talē rōnem. Quotiēscūqz signū vl̄e additur terīo cōi nō habēti sufficiētiā appellatoz recurrit ad nō ens vt cū dicitur ois fenix ē: qz ly fenix nō habz nisi vnicū suppositū. iō recurrit ad nō existētes fenices. et iō cū dr ois fenix est solus est vn⁹ fenix qui ē est. et duo fenices qui nō sunt sunt: et iō dicunt has duas ppōnes esse falsas. quidā fenix nō est: et ois fenix est. et nō esse ɔtradictorias: qz i negatiua supponit fenix qui ē et in affirmatiuis supponuntur duo fenices qui nō sunt. et sic nō ē idē subiectū in vtraqz. Hoc aūt pōt multipliciter iprobari quia hec inconuenientia sequunt ex falso quod supponunt qz supponūt quod ois semp vult habere tria appellata quod superi⁹ ostēsum est eē falsuz. Propterea vult aristoteles quod ppō in qua subijcitur vl̄e vniuersaliter sumptuz alicui predicato contradicat illi ppōi negatiue in q̄ subijcitur vl̄e non vl̄iter sumptum eidē predicato: sed iste sūt tales. omis fenix est: quidā fenix nō est. g̊ sunt cōtradictorie qd̄ tamē ipsi negant: ergo regula eoz est falsa. Item ad idē alia regula talis est. termin⁹ cōmunis supponēs vel apponēs verbo presentis temporis simpliciter sumpto non habenti vim āpliādi nec a se nec ab alio restringitur ad supponendū pro his qui sunt sub forma termini supponētis; ergo cum dicitur omnis fenix: ly fenix restringitur ad supponenduz p fenice tantum qui est cum ipsius nō sit nisi vnicum suppositū. ergo per illam regulā prius datā si signum vniuersale adueniat: et non distribuit ipsum nisi pro vnico supposito. ergo regula eorū est falsa et supra falsuz fundatur quod cōcedimus. Circa predicta queritur d̊ hoc sophismate omis homo est et quodlibet differens ab illo est non homo. probatio: hec est vna copulatiua cuius vtraqz pars est vera. ergo ip̄a est vera. improbatio omnis homo est: et quodlibet differens ab eo est non homo: sortes est homo: ergo quodlibet differens a sorte ē nō homo qd̄ est falsum: quia hec est vna copulatiua cuius altera pars est falsa: ergo ipsa est tota falsa. Solutio p̄ma est simpliciter vera, et improbatio peccat penes fallaciam consequētis; qz ly drñs ab oī hoīe in minus est q̄ drñs a sorte; quia differēs ab omni

homine supponit solū pro alijs reb⁹
ab hoīe sed differēs a sorte supponit
p eisdē: et etiā p alijs hoībus a sorte.
vt bene sequitur differēs ab omī ho
mine: ergo differēs a sorte: et est loc⁹
a parte subiectiua ad suū totū: sed si
huic ppōni differēs ab omī hoīe ap⸗
ponat signū erit p̄cessus ab inferiori
ad superi⁹ cū distributōe: et sic incidit
fallacia ꝯñtis in improbatione: et sm
vnū pcessum: quia duplex est pcessus
ab oī pbatione: qz bene sequit ois hō
est: ergo sortes est: et est loc⁹ a toto in
q̄titate: sz nō sequit hoc est differēs
ab oī hoīe: ergo differens a sorte. sed
est falla ꝯñtis: sicut hic ois hō est: er⸗
go omē aīal est. Item q̄ritur de h⁹ so⸗
phismate: ois hō et alius homo sunt:
probatio sortes et ali⁹ hō sunt: plato
et alius hō sunt: et sic de alijs: g omis
hō et alius hō sunt. Improbatio: ali⁹
est relatiuū diuersitatis substātie: er
go supponit p diuerso ab hoīe: sz non
est alius hō ab omī hoīe: ergo prima
est falsa. Solutio pria est simplr fal⸗
sa: et probatio peccat sm fallaciam fi
gure dictionis a plurib⁹ determiatis
supponib⁹ ad vnā determiatā: qz iste
terinus alius habet determiatā sup⸗
positionē in premissis et in conclusio⸗
ne. Itē pbatio peccat sm fallaciā ac⸗
cidētis: quia licet sortes et plato et sic
de alijs inferāt oēm hoīem sm se: nō
tū sub hac copulatione q̄ est oīs et ali
us hō sunt: vt cum dicitur omnis hō
et alius hō sunt sicut cognosco coru⸗
scum sm se: nō tū sub hoc accidēte qd
est venire. vñ talis datur regla. Quo
tienscūq; aliud sequit siue cōuersim
siue nō: si aliquid cōueniat vni quod
non cōueniat alteri: et per illud cui cō
uenit inferatur de eo cui non cōuenit
semper est fallacia accidentis: verbi
gratia: homo est: ergo substātia est et
spēs cōuenit hoī et nō substātie: ideo
si per hoīem inferat spēs de substan⸗
tia est fallacia accidētis; vt homo est
species: ergo substātia ē. spēs: simil̄r
hic risibile est propriū: ergo homo est
propriū. Horū aūt q̄ cōsequūtur: que
dā ꝯsequūtur cōuersim vt hō et risibi
le: alia nō vt hō et substātia. Dicto de
hoc sophismate: restat dicere de isto
oīs hō est oīs hō: probatio sortes est
sortes: plato est plato: et sic de alijs:
ergo omnis hō est omnis homo: et vt
vult boetius nulla ppō est verior illa
in qua p̄dicatur idez de seipo: sed sic
est hic: quia oīs hō predicatur de oī
hoīe: ergo nulla est verior ista: et p cō
sequēs est vera. Improbatio sua con
tradictoria est vera. s. illa quidam hō
nō est oīs hō: ergo ipa est falsa. Item
ad idē oīs hō est oīs hō. sz sortes est
hō: ergo sortes est oīs hō: silł'us est i
darij: cōclusio est falsa: ergo aliq̄ pre⸗
missaꝝ: nō minor. ergo maior. sed ma
ior est sophisma: ergo est falsū. Solu
tio prima est simpliciter falsa. et pba
tio peccat sm cōsequens ab insuffici
enti emuneratione singularum: quia
cum illis quas assumit debet assume
re has a parte subiecti sortes est oīs
homo: plato est omnis homo: et etiaz
istas a parte predicati omnis homo
est sortes: omnis homo ē plato: et sic
de alijs q̄s dimittit. et sic peccat sm
cōsequēs ab insufficiēti enumeratōe
singularum. Ad aliud dicitur q̄ ibi
idē non predicatur de seipso: sed pre
dicatur omnis homo de homine sum
pto pro qualibet sui parte. Sequitur
de hoc signo nullus qd̄ significat qm̄
vniuersaliter negatiue: Unde signifi⸗
cat idem sicut hoc signum omnis cū
negatione postposita: et ideo oīs non
et nullus equipollēt. De h⁹ signo null⁹
talis dat regula. Quotiēscūq; hoc si
gnū null⁹ imediate adiūgit terīo cōī
cōfundit ipm mobiliter et distributi⸗
ue: simil̄r terminum cōem sibi adiū⸗
ctum mediate: vt nullus homo est ai̅

nus. Unde potest fieri descensus sub subiecto sic: ergo sortes nõ est asinus nec plato: ⁊ sic de alijs. ⁊ etiā sub predicato. Scd̃m predicta q̄ritur de hoc sophismate: nullus hō est oīs hō: probatur sic: sortes nõ ē oīs hō: plato nõ est oīs hō ⁊ sic de alijs: ergo p̄ria est vera: vel sic sua ꝯtradictoria ē falsa. s. ista: quidā hō ē omnis hō: ergo ē vera. Contra ibi predicat̃ oppositū de opposito: ergo locutio est falsa. Solutio prima ē vera: ⁊ ad improbationē respondet̃ ꝑ interēptionē: quia ibi non predicatur oppositum de opposito sed remouetur oīs hō ab hoīe sūpto pro quolibet suo supposito ⁊ hoc est verū. ¶ Sequitur de hoc signo nihil quod significat idē ꝙ nullus: sed īcludit in se terminū recipientē suam distributionem: quia nihil est signū vl̄e cum negatione. ⁊ res est terminꝰ recipiens eius distributionē. Scd̃m p̄dicta queritur de hoc sophismate nihil videns est aliquid vidēs. Probatur sic: nõ habēs rem videns est aliq̄d videns: quia nõ vidēs sortē ē vidēs platonē: nõ illā rem videns ē aliq̄d vidēs et sic de alijs. ergo nihil vidēs est aliquid vidēs: ergo p̄ria ē vera. Contra ibi p̄dicat̃ oppositū d̾ opposito: ergo locutio ē falsa. Quidā distingūt nihil vidēs ē aliq̄d videns eo ꝙ hec dictio nihil potest eē accusatiui casus: ⁊ est sensus: nullā rem videns est aliq̄d videns: vel p̄ot esse noīatiui casus, ⁊ est sensus nulla res vidēs est aliq̄d videns ⁊ ꝺm hoc ponūt āphibolīā ex ꝑte casus: ſ3 hoc nõ soluit: q2 in vtroq3 sensu est falsa. Sed alij hāc distinguunt iterū nihil vidēs eo ꝙ negatio in hoc termīo nihil p̄ot negare ꝑticipium primo positū: ⁊ est sensus: nullam re3 vidēs est aliq̄d vidēs: ⁊ sic est diuisa vel p̄ot negare hoc verbū est: ⁊ tunc est sensus q̄libȝ re3 vidēs nõ est aliq̄d vidēs: ⁊ sic est cōposita ſ3 hoc nõ soluit: q2 in vtroq3 sensu est falsa cū opposita ponātur circa ide3. Solutio dicendū est ꝙ p̄ria simpliciter est falsa. ⁊ ꝓbatio peccat contra fallaciā figure dictiōis a pluribꝰ determiatis ad vnā deteriatā huiꝰ termi vidēs: q2 in p̄missis h3 suppōne3 determiatā ⁊ ī ꝯclusione sil̾r vel peccat ꝺm fallaciā accn̄tis. q2 q̄uis videre cōicat̃ oībus ꝺm se nõ tñ ꝺm ꝙ vnitur in hoc toto nihil vidēs. vñ totum accidit ꝑti ⁊ esse vidēs aliq̄d assignatur inesse vtriq3. Sciendū est ꝙ oēs p̄misse sūt duplices: q2 negatio p̄ot deteriare v̾bū vl̾ ꝑticipiū vt dictū ē prius vñ antiq̄ posuerūt p̄missas eē duplices ꝓpter tale3 r̄lam qua3 dabāt. Quotienscūq3 negatio ⁊ distributio includūtur in vno terīo ad q̄dcūq3 refert̃ vnū ⁊ reliquū vñ cum distributio posita in obliquo nõ possit in p̄dicta orōne attingere verbū ita neq3 negatio. Ite3 idē est iudicium de istis sophismatibꝰ: nullum caput hñs est aliq̄d caput hñs. A nullo hoīe differēs est ⁊ ab aliquo hoīe differēs est ⁊c. Seq̄tur de signis distributiuis duoꝝ ⁊ talia sunt neuter et vterq3. Et differūt a p̄dictis q2 oīs nullus ⁊ sil̾ia distribuunt pro oībus indiuiduis termi cōis sed vterq3 et neut̃ distribuūt solū ꝓ duobꝰ ꝑ demōstrationē vt vterq3 istoꝝ neuē istoꝝ. Scd̃m p̄dicta q̄rit̃ de hoc sophismate ab vtroq3 istoꝝ enunciatū est veꝝ posito ꝙ sortes dicat deū esse: plato vero dicat hoīe3 esse aīal ⁊ ambo dicant sil̾ hoīem esse asinū: ⁊ illi duo demōstrātur ꝑ hoc ꝓnomē istoꝝ. Probatio a sorte enūciatū est verum. A platone enūciatū est verum: ergo ab vtroq3 istoꝝ enūciatū est verū. Contra ab vtroq3 enūciatū est verū. sed nihil enunciatum est ab vtroq3 istoꝝ nisi hoīem esse asinū. ergo hoīe3 esse asinū est verum quod est falsum

Solutio prima est vera ꝛ ꝓbatio peccat fm fallaciā accn̄tis sicut habet ab aristotele h̄ ꝓpō ponitur esse x̄a oim̄ cōtrarioꝝ eadē est disciplina: ꝛ tamē nulla ꝑticularis disciplina est oium ꝯtrarioꝝ sed disciplina cōiter sumpta. vn̄ h̄ est fallacia accn̄tis oim̄ contrarioꝝ̄ eadē est disciplina: sꝫ nulla est disciplina nisi hec vel illa ꝛ sic de alijs: ergo oim̄ ꝯꝛ̄ioꝝ h̄ eadē est disciplina vel ista qd̄ est falsum. Silr̄ hic hō est spēs. sed nullus est hō nisi sortes vel plato ꝛ sic de alijs: ergo sortes est spēs vel plato ꝛ sic de alijs ꝛ sic ē fallacia accn̄tis in ꝓposito q2 h̄ dictio enūciatū est: ꝛ h̄ dictio verū tenet ꝓ ipō in cōi ꝛ sic vtrobiq3 istorum enunciatū est veꝝ. vn̄ enūciatū nō tenetur ꝓ ꝑticulari enunciato ab vtroq3. vn̄ ꝑticulare enunciatum ab vtroq3 accidit enunciatio in cōi sicut ꝑticulare inferius accidit suo supꝰiori ꝛ veꝝ assignatur vtriq3 iesse ꝛ appellatur supꝰius h̄. oīne qd̄ est maius siue sit essentiale siue accn̄tale. q̇daꝫ tamē dicūt q̄ pr̄ia est simplr̄ falsa ꝛ dicūt q̄ enunciatū accipit ꝓ ꝑticulari enūciato ab vtroq3 ꝛ silr̄ verū pro ꝑticulari: ꝛ ꝓbatio peccat fm fallaciā figure dictiōis a pluribꝰ determinatis ad vnā determīatā huiꝰ teri enūciatum ꝛ huiꝰ termī verū. sꝫ pr̄ia solutio melior ē. Seq̄tur de hoc signo neuter qd̄ significat idē q̄ vterq3 cū negatione sibi p̄posita. Vn̄ sicut nullus de se hꝫ distributionē ꝛ negationem silr̄ ꝛ neuter sꝫ neuter est distributiuū duoꝝ tm̄. Iteꝫ q̄ritur de hoc sophismate neutrū oculū hn̄do tu potes videre: ꝓbatio: dextrū oculū nō habēdo tu potes videre: sinistrum oculū nō habēdo tu potes videre. ergo pr̄ia est vera. Cōtra neutrū oculū hn̄do tu potes videre: ergo si neutꝝ oculū hēs vl̄ dū neutꝝ oculū habes tu potes videre qd̄ ē falsuꝫ. ꝯn̄a pꝫ: q2 gerūdia teriata in o hn̄t resolui ꝑ dū vl̄ ꝑ si ꝑ q2. sꝫ vtroq3 mō est falsa g̃ prima falsa est. Solutio prima est falsa ꝛ ꝓbatio peccat fm fallaꝫ accn̄tis q2 posse videre cōuenit ꝑtibꝰ fm se. s. ꝓut sunt diuise: sꝫ nō ꝯuenit eis ꝓut sunt vnite in suo toto: vn̄ hoc pꝫ per primā rl̄am cū ad ꝑtes sequat totum vt potestas vidēdi ꝯuenit ꝑtibus ꝛ nō toti. iō si ꝑtes inferātur de toto ibi est fallacia accn̄tis. Habito de signis distributiuis partiū subiectiuaꝝ: ꝯn̄ter q̄ritur vtrū negatio habeat vim distribuēdi siue cōfundēdi et videt q̄ sic: q2 aristoteles in p2io ꝑyarmenias dicit q̄ ille cōtradicūt hō est iustꝰ nō hō est iustus: ergo altera est vl̄is cū subijciat terīnus cōmunis: sꝫ nō nisi hec nō hō est iustꝰ: ergo ille terminꝰ homo distribuitur sed nō est ibi aliq̄d a quo distribuit nisi negatio. ergo distribuit a negatiōe. Cōtra si negatio habeat vim cōfundēdi. ergo sicut ista est incōgrua oīs sortes currit. silr̄ hec non sortes currit quod est falsuꝫ. q2 q̄uis signū distributiuū nō possit addi termino singulari tm̄ negatio bene pōt addi. Item vbicūq3 est distributio ibi est terīnus cōis sumptus vl̄r. ergo opꝫ q̄ ibi sit dictio significās quonīā vniuersaliter sꝫ signū vl̄e significat q̄m̄ vniuersaliter tantūmodo negatio vero nō. g̃ negatio nō hꝫ vim distribuendi. qd̄ concedimꝰ dicentes q̄ negatio nō cōfundit. sed negat hoc quod post se inuenit. vn̄ cum adiūgitur termino cōi negat ipm̄ sed ad negationeꝫ superioris seq̄tur negatio cuiuslibet inferioris eo q̄ destructo superiori destruit quodlibet eiꝰ inferius ergo negatio nō cōfūdit sꝫ negat qd̄ post se inuenit siue sit vl̄e siue ꝑticulare. Solutio aūt pꝫ ad hoc q̄ obijcitur: q2 q̄ hec est vl̄is nō homo est iustus hoc nō est ꝓpter naturam di

stributiõis existẽtis in negatione sz hoc est. q2 negatur hõ in cõi quo remoto remouetur quodlibet ei9 inferius. Jtez solet poni quedã distributio aptitudinis. vt oĩs homo timet in mari. i. aptus natus timere in mari. Jtem solet poni distributio accomoda vt celũ tegit omĩa p̃ter seipm et deus creauit oĩa alia a se. sed ista duo genera distributionis non sunt ita propria sicut alia.

Quid est distributio.

¶ Primo sciendum est q distributio est acceptio termini cõmuniter sumpti p oĩbus suis significatis copulatiue. ꝛ sunt duo in distributione scz distribuens qd est signum ꝛ distributum qd est ipe terminus. Unde signoꝝ distribuentium q̃dam sunt distribuentia indifferenter substantie ꝛ accidẽtis: vt oĩs nullus. q̃dam sunt distribuentia accidentis tantũ vt qualelibet q̃tũlibet. Jtem signoꝝ distribuentiũ q̃dam sunt distribuentia plurium vt oĩs nullus quilibz vnusquisq3 ꝛ q̃dam duoꝝ vt vterq3 neuter. Et istorum q̃dam sunt affirmatiua. ꝛ q̃dam negatiua. vñ signum vl'e est inuentũ vt faciat terminum cui addit stare p oĩbus suis significatis copulatiue. Et aduerte q oĩs differt ab istis: quilibz et vnusq̃sq3: q2 omis nõ potest addi nisi termino simili casui sed q̃libet ꝛ vnusquisq3 possũt addi indifferenter noĩatiuo vel genitiuo plurali vel singulari vt quilibet hominum vnusq̃sq3 hoim.

Difficultas de hoc signo ois.

¶ Et aduerte vltra q de hoc signo omis sunt alique difficultates. Prima vtrum oĩs possit distribuere terminũ cui additur p generibus singuloꝝ. i. pro speciebus indiuiduorum sic q nõ distribuat pro indiuiduis illarum specierum. Pro cui9 solutione est aduertendũ q illõ signũ dicitur p̃prie distribuere pro speciebus generum q̃n se includit illum terminũ specie vel genere cum actu distributiuo sicut est illud signum quotlibet quod põt distribuere p speciebus indiuiduoꝝ ꝛ pro indiuiduis specieꝝ vt quotlibet partes continui sunt in cõtinuo: nam si distribuat pro indiuiduis specieꝝ illa ẽ falsa: q2 ly partes distribuitur pro oĩbus partibus continui. sed si distribuat p speciebus indiuiduoꝝ ppositõ est vera ꝛ est sensus de qualibet specie numeri partes sunt in cõtinuo. ꝛ tunc ly partes nõ distribuit. imo est r'la gñalis q qñ terim9 dr distribui p speb9 generũ: nũq̃ ille terim9 virtute illi9 distribuit. iõ aliquẽ terim distribui p speb9 nõ ẽ aliõ q̃ ipz substãtiuũ signi distribuẽtis accipi p specieb9 idiuiduoꝝ. Ex istis sequit q solũ sincathegorema mixtum dr distribuere p spẽb9 indiuiduoꝝ ꝛ nõ quodlibet sed solũ illud qd includit in se illum terminũ specie vel genere. tõ licet ista signa nũq̃ vbicũq3 semp sint mixta. tñ nõ distribuunt p spẽbus indiuiduoꝝ: q2 nõ includũt istũ terim specie vel genere cum actu distributiuo. stributiuo. ꝛ quia proprie illud signum omnis vel omne non est signum mixtum saltem includẽs illum terminum specie vel genere. ideo de rigore sermonis non distribuit terminum pro speciebus indiuiduoꝝ. ¶ Ex quo sequitur q ista de rigore nõ est concedenda. omne animal fuit in archa noe. ꝛ quando dicitur q sancti concesserunt. dicitur q ipsi concesserunt multas propositiones ad sensum fm quem ipsi acceperunt q̃ tamen de vi sermonis sunt false. ideo concesserunt istam omne animal fuit in archa noe. ad istum sensum de qualibet specie animalis perfecti necessary ad substentat ionem vite homĩs fuit aliquod indiuiduum in archa noe.

Sciendum est secundo q alia difficultas ẽ. vtruz hoc signum omnis in singulari numero possit teneri col'lectiue. Ad quã respondetur breuiter q non licet bene in numero plurali ꝛ tunc accipitur equiuoce. Alia difficultas quid significet hoc signum omnis. Respondetur q significat quoniam vniuersaliter: id est denotat terminum supra quem cadit accipi p omnibus suis significatis. Alia difficultas. vtrum hoc signũ oĩs exigit tria appellata. i. vtrũ hoc signũ oĩs nõ possit addi termino nisi talis terminus actu h̃eat tria significata. Rñdet q nõ immo si esset tñ vn9 hõ adhuc ista est 9grua ꝛ v̾a oĩs hõ est. Etiã oĩs fenix est. oĩs luna est nec est allegãda auctoritas aristotelis. p̃mo de celo q de tribus dicim9 omẽ: q2 nõ loq̃tur ibi ad tale ppositũ. Quita difficultas vtrũ oĩs sit ps subiecti vl' p̃dicati. Rñdet breuiter ponendo talẽ r'lam: q qñcũq3 signũ vl'e vl' p̃ticulare ponit inter ptes subiecti vel p̃dicati sp ẽ ps vt sortes exñs omĩs hõ currit. ibi oĩs ẽ ps subiecti. sortes est vidẽs oẽ inequũ ibi ẽ ps p̃dicati. Et aduerte. q qñ signũ vl'e vl' p̃ticulare est ps subiecti vel p̃dicati virt9 ei9 terĩat in illũ terim cui addit. vñ nũq̃ signũ vl'e ẽ ps subiecti vl' p̃dicati nisi ponat inter ptes subiecti vl' p̃dicati. nisi tota virt9 eius termĩaret ad illũ terim vt in ista. hõ est oĩs hõ. ibi oĩs est ps: q2 virt9 eius totaliter termĩat ad terim cui addit. Uñ põt haberi p r'la q omẽ signũ est ps teri cui imediate addit si virt9 eius totaliter terĩet ad illũ terim sicut est negatio infinitãs ꝛ signũ collectiuũ. ¶ Sz restat videre d̃ isto signo nemo. vñ nemo ẽ signũ p̃tiz cathegorema ꝛ p̃tiz sincathegorema. valẽs tñ sic nõ hõ. ¶ Sz illõ signũ nihil ẽ etiã p̃tim cathegorema ꝛ p̃tim sincathegorema. valẽs tñ sicut non ens vt nihil currit. i. nõ ens currit: ita q icludit negationẽ ꝛ istũ terim ens. ¶ Et aduerte q negatio. inclusa in eo põt eẽ negatio negãs vl' negatio infinitãs ꝛ p h̃ soluit illõ sophisma: nihil ꝛ chimera sũt fratres. vñ si negatio iclusa in ly nihil sit negatio negans. sophisma est verum ꝛ est sensus nullũ ens ꝛ chimera sunt fratres. sed si sit infinitans sophisma est falsuz ꝛ est sensus non ens ꝛ chimera sunt fratres. ꝛ p hoc etiã soluitur illud nihil predicat d̃ omi hoĩe. Ex hoc pz differentia inter nihil ꝛ nullus. nam proprie nullus

nō dicitur signū negatiuū sed negatio. nam ad hoc ꝙ aliqd sit signū negatiuū reqrit̄ ꝙ sit ꝑtim cathegorema ⁊ ꝑtim sincathegorema. i. ꝙ includat negationē cū aliquo cathegoremate.

Sciendum est tertio ꝙ ista duo signa scʒ vterqȝ ⁊ neuter sunt signa distribuentia duoꝝ. i. denotāt ꝙ termin⁹ cui addunt̄ distribuatur tm̄ ꝓ duob⁹: ⁊ differūt inter se: q₂ vterqȝ est signū affirmatiuū: ⁊ neuter est signū negatiuū. et signa ꝑticularia eoꝝ sunt alter ⁊ vter. alter tamē aliqñ est signū ꝑticulare ⁊ aliqñ relatiuū diuersitatis. ¶ Aduerte etiā ꝙ ista duo signa scʒ vterqȝ ⁊ neuter cū suo distribuibili requirūt pronomē demōstratiuū duoꝝ tm̄. vñ si demōstretur tres aut quattuor dicēdo vterqȝ istoꝝ hoim currit. talis non est ꝓpria: etiā quādo addunt̄ terīs cōībus sine tali ꝓnoīe: tūc tales ꝓpōnes nō sūt ꝓprie: vt dicēdo vtrūqȝ oculuʒ habēdo tu potes videre: talis de virtute sermonis non est ꝓpria. ¶ Et aduerte ꝙ a ꝓpōne in qua ponitur vterqȝ ad ꝓpōnem in qua ponitur hoc ꝓnomē isti loco de vterqȝ est bona ꝯña ⁊ ecōtra: vt bene sequitur: vterqȝ istoꝝ currit. ergo isti currūt ⁊ econtra isti currūt: ergo vterqȝ istoꝝ currit: ⁊ hoc capiēdo ly isti diuisiue: ⁊ tm̄ nō complexiue. ¶ Pro quo est aduertendū ꝙ isti accipit̄ du pl̄r. vno mō diuisiue qñ ꝓpō in qua ponit̄ equiualet vni copulatiue. sed tenet̄ ꝯplexiue qñ ꝓpō in qua ponitur equiualet vni cathegorice de copulato extremo et debemus cognoscere qñ ꝑdicatū ꝯuenit illis pro quib⁹ supponit subiectū seorsum. sed quando ꝑdicatū nō cōuenit cuilibet: tūc tenetur complexiue. ⁊ per hoc soluuntur multe ꝯñe. vt si arguatur: vterqȝ istoꝝ portat lapidē: ergo isti portant lapidē ⁊ vltra: ergo lapis portat̄ ab istis. et hoc est falsum: q₂ nullus lapis portat̄ ab ipsis. posito casu ꝙ ambo portāt lapidē vnū. Respondetur ꝙ illa est falsa illo casu posito vterqȝ istoꝝ portat lapideʒ: quia singulares eius sunt false. Dico scđo ꝙ nō valet ꝯña: quia dicēdo isti portant lapideʒ ibi capitur complexiue. mō a ꝓpositione de vterqȝ ad ꝓpōnem de isti capiendo ly isti cōplexiue nō valet ꝯña. ¶ Circa hec querit̄ de hoc sophismate ab vtroqȝ istoꝝ enunciatum est veꝝ. posito casu ꝙ sortes dicat deū esse. ⁊ platō dicat hoīem esse. ⁊ ambo dicāt simul hoīeʒ eē asinū. probatur a petro enūciatū est verū ⁊ a platone enunciatū est verū. ergo ab vtroqȝ enunciatum est verū. Improbatur sic: nullū enunciatuʒ ab vtroqȝ istoꝝ est verū. ergo ab vtroqȝ istoꝝ enūciatum nō est verū. Respondetur ꝙ sophisma ē verū. Et ad improbationeʒ dicitur ꝙ ꝯmittitur fallacia figure dictionis. nā in ista ab vtroqȝ istorum enunciatuʒ est verū: ly enunciatū supponit confuse tantū. vt dicendo nullum enunciatū ab vtroqȝ ibi supponit confuse et distributiue et est vera. sed cū vltra infertur. ergo ab vtroqȝ istorū enunciatum nō est verum ly enunciatū supponit confuse tantum ideo arguitur a distributiua ad confusam tantum. Ex quo sequitur ꝙ ꝓpositio in qua vterqȝ ponitur in predicato nunq̄ potest esse vera vt ista est falsa. vterqȝ istoꝝ est vterqȝ istoꝝ: quia descendētes sunt false. s. ergo iste est vterqȝ istoꝝ ⁊ iste est vterqȝ istorū. Et si quis improbet: q₂ bñ sequit̄ iste istoꝝ est iste istorum et iste istoꝝ est iste istorū. ergo vterqȝ istorum est vterqȝ istorū. Respondetur negādo ꝯsequētiaʒ q₂ ad hoc ꝙ inductio sit bona oportʒ ꝙ quando inducitur sub subo idē predicatū manere. similiter posset solui illud sophisma. vterqȝ istorum est homo vel asin⁹ posito ꝙ sint duo quoꝝ vnus sit homo et alius asin⁹. Probatur. iste est homo vel asinus ⁊ iste est homo vel asin⁹. ergo vterqȝ istoꝝ est hō vel asin⁹. Improbat̄ vterqȝ istoꝝ est hō vel asinus. ergo vterqȝ est hō. vel vterqȝ est asinus. Respondet̄ ꝙ sophisma est verū. ⁊ est ꝓpō de predicato disiuncto. ⁊ ad improbationē negat̄ ꝯña: q₂ arguitur a ꝓpositione cathegorica de extremo disiuncto ad ꝓpositionem disiunctiuam.

Arguitur sic primo dicendo omnis homo et asinus currit. ibi omīs nō distribuit totum subiectum, ergo male dicitur ꝙ omnis est signum distributiuum. ¶ Scđo sic. in ista omīs vel aliquis homo currit illud signum omīs nō distribuit ly hō: ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. ab vtroqȝ istoꝝ enunciatum est verum. ergo enunciatum ab vtroqȝ istorum est verum per cōuersionem: sed ꝯñs est falsum ergo ⁊ antecedens.

Ad primum dicitur ponendo taleʒ regulā ꝙ qñ istud signū omīs vel aliqđ aliud signū vl̄e affirmatiuū addit̄ alicui copulato tūc nūq̄ pōt distribuere totū copulatū. q₂ illud copulatum equalet plurali numero. sed oīs non pōt addi nisi termīo singulari. ideo ista oīs hō et asinus currūt est mixte q̄titatis ⁊ nūq̄ debʒ distingui: sʒ ista distinguit̄ oīs homo vel asinus currit. ¶ Ad scđm dr̄ ꝙ talis est mixte q̄titatis. ⁊ si q̄s dicat oīs ꝓpositio de subiecto simplici est simplicis q̄titatis: sʒ ista est hmōi: igitur. Rñdetur ꝙ maior debʒ intelligi nisi tali simplici subiecto addat̄ disiunctiuʒ vel copulatum ex plurib⁹ signis diuersaꝝ virtutū. ¶ Ad tertiuʒ dr̄ ꝙ non bñ conuertitur: q₂ arguitur a confusa tm̄ ad determinatam manente eodem signo cōfusiuo. ideo nō valet consequentia.

obiectio.

Solutio.

Sequitur de hoc signo totus est qđ ē distributiuuʒ ꝑtium integraliū: vt hō totus sortes ē alb⁹. Est eīm sensus sortes ꝑm quālibet sui ꝑtem est alb⁹. Vñ ad istā totus sortes ē albus imediate seqtur ista sortes ꝑm quālibʒ sui ꝑteʒ est alb⁹ ad quā seqtur qlibet ꝑs sortis est alba. Probatio q₂ in hac totus sortes est albus sortes subiicit̄ albedini ꝑm se, sʒ ꝑtes sūt in suo tota sub forma toti⁹: ergo nō subiiciuntur albedini nisi per totum

et sic per prius sequitur hec: sortes
sm q̄libet ptem sui ē albus ꝛ postea
illa q̄libet ps sortis est alba. Item in
hac totus sortes ē albus: tot⁹ subijci
tur albedini in rectitudine: partes aūt
in obliq̄tate: quia ī eo qḋ ē totū ptes
intelligunᷓ in obliquis: ꝛ in eo qḋ est
ps totū sumiᷓ oblique qḋ pꝫ ꝑ diui-
sionē eius qḋ est totū. vt dom⁹ est ex
pariete tecto et fundamēto et sortes
est ex partib⁹: ergo illud qḋ est totum
dat itelligere ptes obliquas: ergo ad
hāc totus sortes est albus īmediate
sequitur hec sortes sm q̄lꝫ sui partez
est albus ꝛ īmediate sequiᷓ ista que-
libet ps sortis est alba. Itē ad ideꝫ: il-
lud quod est ps nō habet esse nisi ab
eo quod est totū: q2 nō hꝫ ꝑfectionem
nisi ab eo: ergo nō subijcitur alicui ni
si per totū: ergo totū pri⁹ subijciᷓ: er-
go ad hanc totus sortes est alb⁹ īme-
diate sequiᷓ sortes sm q̄libet sui ptē
est alb⁹ ꝛ īmediate q̄libet ps sortis ē
alba. ¶ Circa predicta q̄riᷓ de hoc
sophismate: tot⁹ sortes est minor sor
te. probatio: q̄libet ps sortis ē minor
sorte: ꝛ sortes sm q̄libet sui ptē ē mi-
nor sorte: ergo totus sortes ē minor
sorte. Cōtra: tot⁹ sortes ē mior sorte.
ergo sortes ē mior sorte. Solutio pri-
ma ē ꝰa. s. hec tot⁹ sortes ē minor sor
te ꝛ ꝓbatio peccat sm accidēs: q2 in
ista tot⁹ sortes ē mior sorte ꝓdicatuꝫ
attribuiᷓ partib⁹ quib⁹ vere ꝯuenit.
sorti aūt nō vere ꝯuenit: ꝛ ideo hec ē
simplr̄ falsa: sortes ē minor sorte: ꝛ iō
si partes inferāt esse minorē sorte de
toto siue de sorte erit falsa accidētis
per vnā regulā supradictā. vn̄ totus
sortes est res subiecta ꝛ sortes acci-
dit ei: ꝛ est minor sorte assignaᷓ vtri-
q3 inesse. Etiā improbatio peccat sm
quid ad simplr̄: q2 ista tot⁹ sortes est
mior sorte nō ponit sortē sm se. sꝫ sm
suas partes. ꝛ iō ponit sortē sm quid
esse miorē sorte, ita cū simplr̄ iferaᷓ:
ergo sortes est mior sorte peccat sm
q̄d ad simplr̄ sicut sortes sm pedē est
mior sorte: g̊ sortes ē mior sorte. Iteꝫ
in q̄busdā seq̄tur tot⁹ sortes: g̊ sortes
vt tot⁹ sortes ē alb⁹: g̊ sortes ē alb⁹ ꝛ
in q̄busdā nō. Queriᷓ ī quib⁹ ē ꝛ in q̄
bus nō. Dicēdū ē ꝙ sūt q̄dā accidētia
q̄ idifferenᷓ ꝯueniūt pti ꝛ toti: vt alb⁹
niger: calidū frigidū: augeri minui: et
in talibus bn̄ sequiᷓ tot⁹ sortes: g̊ sor-
tes. Alia sūt accidētia q̄ ꝯueniūt pti-
bus ꝛ nō toti: vl' ecōuerso toti ꝛ nō p
tib⁹: vt totalitas: mioritas: ꝑuitas: et
ī talib⁹ nō sequiᷓ tot⁹ sortes: g̊ sortes.
¶ Seq̄tur ḋ signis distributiuis ac-
cidētiū iter q̄ ꝑio dicēdū ē de signis
distributiuis q̄litatꝫ. Dr̄ aūt signū di
stributiuū q̄litatꝫ qḋ distribuit res se
hn̄tes ꝑ modū qualitatꝫ: vt qualelibꝫ
cui⁹ ꝑticulare est aliqualibꝫ. Sed tūc
obijciᷓ si accidēs mltiplicetur multi-
plicato subiecto: ergo cū signa distri-
butia substātie distribuāt siue multi-
plicēt subiectū opꝫ ꝙ mltiplicēt siue
distribuāt ipm accn̄s: g̊ signa distri-
butia accn̄tiū supfluūt. Ad ḃ dicēdū
est ꝙ duplex ē mltiplicatio accn̄tis:
q2 q̄dā ē mltiplicatio accn̄tis sm nūe
rū: ꝛ hec fit ꝑ signū distributiuū sub-
stātie: vt oīs hō alb⁹ currit. Alia ē ml'
tiplicatio sm spēꝫ: ꝛ hec fit per signa
distributiua accn̄tis: vt q̄lelibꝫ currit
id est res hn̄s q̄lēcūq3 q̄litateꝫ currit.
¶ Circa ꝓdicta q̄ritur de ḃ sophis-
mate. Quodlibet qualelibet de quoli
bet tali scit ipm esse tale quale ipsum
est. posito ꝙ sortes sciat grāmaticaꝫ
logicā rhetoricam: ꝛ plato et cicero
similiter: ꝛ sciāt se habere eas: ꝛ sint
alij tres hoīes: quoꝝ vnus sciat logi
cā alter grāmaticā: ꝛ alius rhetoricā
et isti nesciāt se habere eas: ꝛ de alijs
nihil sciāt: ꝛ alij sciāt de se ꝛ de istis
et nō sunt plures hoīes neq3 plr̄es q̄li
tates. Probatio ḃ q̄lelibet de quoli-
bet tali scit ipm eē tale q̄le ipm est: et

sic de scdo et tertio: et nō sūt plura qua lelibet: ergo qdlibet qualelibꝫ de quo libet tali scit ipsū esse tale quale ipm est. Cōtra qdlibet qualelibet ꝛc. ergo qdlibet grammaticū de quolibet tali scit ipsū esse tale quale ipm est. Solutio pria est vera et iprobatio peccat sm fallaciā ꝯñtis ab inferiori ad superius cū distributōe supioris: quia qualelibet supponit tm̄ p tribꝰ. s. pro tribꝰ primis: sed grāmaticꝰ supponit p eisdē et etiā p aliquo q̄ habet grammaticā tm̄: et ita grāmaticū est implꝰ q̄ qualelibet. Unde si apponat̄ signū vl'e distributiuū sic qdlibꝫ q̄lelibꝫ ꝛc. ergo qdlibet grāmaticum fit ꝯñs vt hic ois hō: g̃ oē aial: et similr̄ i vltimo vt de quolibet qualelibet: ergo d̄ quolibet grāmatico cū dicit de quolibet tali. ¶ Seqtur de signis distributiuis q̄titatis: et sunt illa q̄ distribuunt res se habētes per modū q̄titatis vt quotiēscūq; q̄tuscūq;. Et sm hoc q̄ri tur de hoc sophismate: quotienscūq; fuisti parisius totiēs fuisti hō. Probatio vna vice fuisti parisiꝰ et illa vice fuisti hō: alia vice fuisti parisiꝰ et illa vice fuisti hō et sic de alijs: ergo quotiēscūq; fuisti parisius totiēs fuisti hō. Improbatio quotienscunq; fuisti parisius totiēs fuisti hō: sed bis fuisti parisius: ergo bis fuisti hō: qd falsū est qr hec dictio bis iportat iterruptionem eiꝰ cui adiūgit̄. s. actꝰ eēndi hominē nō fuit iterruptꝰ in te. Solutio pria est falsa. Ad pbatōem aūt respondendū ē p iterruptōem: qr scda ps copulatiue ē falsa. s. illa vice fuisti hō: qr adhuc nulla vice fuisti hō eo q̄ nōdū vita fuit teriata vt iterū icipcres viuere et postea teriaret̄ qd tm̄ reqritur ad hoc q̄ bis fuisses hō sicut bis icipit cursus et bis teriatur ad h' q̄ aliqs bis currat. Et nota q̄ bis nō iportat iterruptōem tpis: sed tm̄ actꝰ illiꝰ cui adiūgitur. Ad terminū aūt sequitur interruptio: si aūt formaretur sic paralogismꝰ: quandocūq; fuisti parisius fuisti hō: sed bis fuisti parisius: ergo bis fuisti homo. Pria est vera: et improbatio peccat sm fallaciā figure dictōis ex mutatōe predicamēti: quia qñcūq; ē in predicamēto qñ. et bis in predicamēto q̄titatis: quia est de genere q̄titatis discrete. ¶ Seqtur de infinito qd quinq; modis dicitur. Prio mō dr̄ ifinitū quod nō pōt ptrāsiri vt vox dr̄ iuisibilis q̄tum ad visum: qr ē iuisibilis eo q̄ nō est apta nata videri. alio mō dr̄ infinitū quod habet trāsitū ipfectū eo q̄ nondū est teriatū tm̄ aptū natum ē teriari vt dū aliqs trāsit spaciū et nundum puenit ad suū finē. Tertio mō dr̄ ifinitū sm appōnem vt numerꝰ augmētabil' est in ifinitum appōne vnitatis vel alterius numeri. Quarto mō dr̄ infinitū sm diuisionē vt cōtinuū: oē autē cōtinuū diuisibile ē in ifinitū. Un̄ sic diffinit̄ ab aristotele in quarto phisicorum. Cōtinuū ē diuisibile in semper diuisibilia. Alio mō dr̄ ifinitū vtroq; mō. s. p appōnē diuisionē vt tps: sic cōtinuū ē diuisibile in ifinitū in diuisiōe: et cū pꝰ vnū tps veniat aliud tps sic p appōnē vniꝰ tpis ad aliud ē finitū. Ex quo ad has tres vltias significatiōes diffinit̄ sic infinitū. Infinitū est cuiꝰ q̄titatē accipiētibꝰ semp est extra sumere: vt si post vltimā partē linee accipiat̄ alia. post altera tertia et nūq̄ possit attigi teriꝰ eiꝰ: ideo linea dr̄ infinita. Solet aūt poni q̄ infinitū qñq; sumit̄ p termio cōi: et tunc ista ppō ifinita sunt finita equiualet huic aliqua infinita sunt finita: quandoq; sumit̄ p signo distributio: et tūc illa equipollet huic quo ad distributionem quolibet plura sunt infinita. Et probatur sic: vno plura sunt finita: duobus plura sunt finita: tribꝰ plura sunt finita et sic de alijs: ergo quo-

libet plura sunt finita: ⁊ sic dicitur facere interscalarē distributionē; vel interruptā vel disiunctiuā: quia hec dictio plura in p͛ia ꝑpōne supponit ꝑ duobus ⁊ deinceps in scđa ꝑ tribus et sic gradatim ⁊ scalariter ascendendo: ⁊ sic ista ōrō quolibet plura facit distributionē interscalarē: q͛ ꝑ alijs supponit hoc quod dico quolibet et pro alijs hoc ꝙ dico plura ſm numerum ascendendo vt dictū est. ¶ Circa predicta q̄ritur de hoc sophismate: infinita sunt finita. Probatio duo sunt finita tria sunt finita ⁊ sic in infinitum: ergo infinita sunt finita. Improbatio: ibi predicatur oppositū de opposito: ergo locutio est impossibilis. Potest etiaʒ sic probari quelibet plura sunt finita: ergo infinita sunt finita. Solutio quidā distingunt eo ꝙ finitū est equiuocū ad īfinitū quo ad nos et ad īfinitū simpliciter. Unde si sumatur infinituʒ quo ad nos prima potest esse vera: ⁊ nō predicatur opposititum de opposito: quia infinite quo ad nos sunt stelle ⁊ arene maris que nō sunt infinite simpliciter. Si aūt sumatur infinitū simpl͛r est simplicit͛ falsa: ⁊ predicatur oppositum de opposito. alij autē distingunt eo ꝙ infinitum pōt esse termin⁹ cōis: ⁊ sic prima est falsa: vel pōt esse dictio sincathegorematica importās in se distributionē sicut dictū est: ⁊ sic ponūt eā esse verā. Sed neutra istarū solutionuʒ valet: quia si remoueat͛ vtraqȝ distinctio: ⁊ sumat͛ īfinitū simpl͛r: ⁊ ſm ꝙ est termin⁹ cōis adhuc remanet ꝓbatio ⁊ improbatio huius sophismatis. Unde dicendū est ꝙ p͛ia simpl͛r est falsa: ⁊ probatio peccat ſm q̇d ad simpl͛r: q͛ infinitū appōne est infinitū quodā mō: ⁊ nō simpl͛r. Uñ cū accipit ꝑtes numeri ſm appōnē: vt duo ⁊ tria non accipit infinitum simpliciter: sed quodā modo siue ſm quid: et ideo non potest ex his inferri infinitum simpliciter.

¶ Sciendū est primo ꝙ totus pōt capi dupl͛r. vno mō cathegorematice. alio mō sincathegorematice. cathegorematice dupl͛r. vno mō vt idē est qđ aliquid nō existēs ps alterius. ⁊ sic de illō qđ nō est pars alicui⁹ pōt dici totū: ⁊ sic cōcedit͛ ista totū qđ est in mūdo ē in oculo meo posito ꝙ sit festuca. alio mō capitur vt idem est ꝙ ens habens partes. ⁊ sic omē ens qđ habet partes dicitur totū. alio mō capitur sincathegorematice. ⁊ hoc dupl͛r. vno mō vt idem est ꝙ omē: ⁊ tūc ista propō do tibi totum qđ habeo. exponitur sic. do tibi cōsītallud ens qđ habeo. Alio mō accipitur vt cōiter vtimur eo. ⁊ tūc idē est sicut q̄libet ps. et tunc ista ꝓpō tot⁹ sortes ē minor sorte tm̄ valet sicut q̄libet ps sortis q̄titatiua ē minor sorte et sic ē vera ⁊ ē vl͛is: ⁊ tūc totus ē signū includēs terim sue distributīōis. s. ps q̄titatiua: ⁊ totū subiectū illius ꝓpōis ē totū illud cōplexū ps q̄titatiua sortis. Adhuc tertio mō accipit͛ ptim cathegorematice: ⁊ ptim sincathegorematice. ⁊ sic tm̄ valet sicut aliq̄d ⁊ nihil ip̄ius quin ip̄m. ⁊ sic conceditur ista aīa ē tota in toto. ⁊ in qualibet eius ꝑte q̄ sic exponitur: aīa rōnalis ē in toto ⁊ nihil ipsius ē quin sit in toto. Aduerte vlteri⁹ ꝙ ꝯñr dicēdū ē de signis accidentiū. Et primo de isto q̄lelibet. vñ qualelibet pōt capi in neutro genere. et tūc includit istū term̄ ens. ⁊ cum hoc de quaslibet qualitate. ⁊ sic tūc ē distinguenda: quia vel ly ens ꝑcedit distributionē. ⁊ sic talis ē indefinita vel sequitur. ⁊ sic illa ē vl͛is: ⁊ tunc ly ens supponit cōfuse tm̄: vt qualelibet currit pōt habere duplicē sensum: vnus ē ſm ꝙ ly ens precedit distributionē: ⁊ tūc ē sensus ens habens de qualibet qualitate currit: ⁊ sic ē indefinita ⁊ nō habz cōtrariam. ali⁹ sensus est ſm ꝙ ly ens sequit͛ distributionē: ⁊ tūc sensus ē de qualibet qualitate ens habēs currit. ⁊ sic ip̄a pōt dici vl͛is saltē ſm figurā distributionis: ⁊ pōt habere contrariam. alio mō ponitur in masculino vel feīno genere: ⁊ sic distribuit ly qualitatem nō simpliciter: sed ſm quid. i. restricte ſm terminuʒ cui additur: vt qualiscūqȝ ē plato talis ē sortes: ⁊ ē sensus de q̄cūqȝ q̄litate hʒ plato. de ol tali hʒ sortes. ¶ Et aduerte ꝙ ꝓp͛ie ista signa magis dicunt͛ equalētia alicui ꝯplexo ꝙ dicantur signa: lō ip̄is pōt addi aliud signū vt q̄libet qualelibet currit. ⁊ sil͛r dicatur de isto signo q̄titercūqȝ dūmō cōmutet͛ qualitas in q̄titatē. ita ꝙ sicut qualelibet ē distributiuū q̄litatis: ita q̄tūlibȝ ē distributiuū q̄titatiʒ.

Sciendū est scđo ꝙ consequenter dicendum est de isto signo quotienscunqȝ. vnde quotiensciuqȝ distribuit terminum pro temporibus mēsurantibus actus interruptos. Et huiusmodi tp͛a importantur per hec aduerbia bis ter: quater ſm ꝙ determinant verbum ratione tēporis cōnotati per ip̄m: per istā enī ꝓpōnē bis fuisti hō significatur ꝙ aliquādo fuisti homo. et quādoqȝ post nō fuisti hō: ⁊ iterū fuisti hō. Et g

istam vna vice fuisti hō significatur ꝙ fuisti hō. et post modū non fuisti hō. Et si quis arguat si hoc esset verū hec esset falsa bis duo fuerūt quattuor: q: esset sensus aliquādo duo fuerunt quattuor ꝛ post modū nō fuerūt quattuor. ꝛ iterū fuerunt quattuor hoc est falsum: igitur. Respondetur ꝙ ista ꝓpō bis duo fuerūt quattuor est multiplex eo ꝙ illud aduerbiū bis pōt determinare hoc verbū fuerūt: ꝛ sic ē sensus duo fuerūt quattuor. ꝛ sic est falsa. ꝛ bene valet ꝯña: vel pōt determinare ly duo: ꝛ tunc est vera ꝛ nō valet ꝯña. quia talis cōsequentia nō valet nisi qn̄ talia aduerbia determināt verbū rōne tpis. ꝛ p hoc pōt faciliter solui illud sophisma. Quotiēscūq3 fuisti parisius fuisti hō: qḋ pōt sic probari in a fuisti parisius. ꝛ tunc fuisti hō. in b. fuisti parisius et tunc fuisti hō. ꝛ sic de alijs partibꝰ tpis in quibus fuisti parisius: ergo quotiēscūq3 fuisti parisius fuisti hō: sed improbat̄ sic: quotiēscūq3 fuisti parisius totiēs fuisti hō. sed bis fuisti parisiꝰ. ergo bis fuisti hō: cōclusio est falsa: ergo aliqua premissarum: non minor. ergo maior. et ꝙ conclusio sit falsa p3: quia bene sequitur bis fuisti homo: ergo aliquādo fuisti hō ꝛ postea nō fuisti hō: ꝛ iterū fuisti hō: sed hoc ē falsum: igitur. Dico ergo ad sophisma qḋ est falsum. Ad ꝓprobationem dico ꝙ nō valet ꝯña: sed cōmittit̄ fallacia ꝯñtis ab insufficienti enumeratiōe. vñ ad hoc ꝙ valeat ꝯña op3 addere in añte iterruptionē tpis sic arguēdo: in a. fuisti parisiꝰ: ꝛ tūc fuisti homo. ꝛ quandoq3 post nec fuisti parisius nec fuisti hō. ꝛ iterum fuisti parisius ꝛ fuisti homo. ꝛ similiter de alijs: ꝛ tunc bene sequeretur cōclusio sed sicut cōsequens est falsum ita ꝛ antecedens. ¶ Sed restat dicere de hoc signo quotlibet qḋ est signū distributiuū q̄titatis discrete. ꝛ includit intra se istū terminū specie pro termino sue distributionis. ex quo p3 ꝙ sensus huius ꝓpositionis quotlibet entia sunt finita est iste: de q̄libet specie numeri entia numerata sūt finita: ita ꝙ ly entia numerata supponit cōfuse tm̄: ꝛ hoc totū spē numeri supponit distributiue. ꝛ sic distribuit p spēbus īdiuiduoꝝ: aliqn̄ etiam distribuit p indiuiduis spērū vt visum est superius.

Sciendum est tertio ꝙ iste terminus infinitū pōt capi dupliciter. vno mō cathegorematice. alio mō sincathegorematice. cathegorematice accipit̄ dupliciter. vno mō quādo p se ponitur sine substantiuo vt infinitū currit. ibi infinitū capitur cathegorematice saltē quo ad officiū. Et talis ꝓpō potest dici indefinita ꝛ sic patet ꝓprie ꝙ dicendo infinita sunt finita. ꝙ ly infinita capitur cathegorematice. licz multi accipiant sincathegorematice valens tm̄ sicut quelibet plurima. Et tunc dico ꝙ est vl'is alio mō vt attribuit̄ magnitudini seu numero vel multitudini. ꝛ tunc tm̄ valet sicut extensa sine termino seu fine et hoc qn̄ attribuit̄ magnitudini. vl' valet tm̄ sicut multitudo cuiꝰ nō est vltima vnitas et hoc qn̄ attribuitur multitudini: vnde ista propositio linea est īfinita sic exponitur. linea est extensa sine fine ꝛ ista multitudo est infinita. sic exponitur multitudo reꝝ nō ꝯnumerata cuiꝰ non est dabilis vltima vnitas. alio mō capitur sincathegorematice. ꝛ hoc dupl'r. vno mō vt attribuit̄ magnitudini: alio mō vt attribuitur multitudini magnitudini et hoc dupl'r. vno mō vt tm̄ valet sicut hoc cōplexum aliq̄ntum. ꝛ nō tantū q̄n maius. et sic ista ꝓpositio corpus est infinitū. sic exponitur. corpus est aliq̄ntū ꝛ nō tantū quin maius. ꝛ fm̄ hoc cōceditur ista infinitū pondus pōt sortes portare: eoque tātum val3 sicut ista pōdus pōt sortes portare ꝛ nō tm̄ quin maius: alio mō capit̄ vt tantū valet sicut hoc cōplexū aliq̄ntum ꝛ tantūlibet maius. ꝛ fm̄ hoc negatur ista infinitum pondus sortes potest portare. quia sensus est aliq̄ntū pondꝰ sortes pōt portare. ꝛ q̄ntūlib3 maius sortes potest portare. ¶ Alio modo capit̄ sincathegorematice. vt attribuitur m'titudini et hoc dupliciter. vno modo vt tantum valet sicut hoc complexum duo tria quattuor ꝛ sic de alijs sine statu. ꝛ isto modo ista ꝓpositio infinite ptes sunt in continuo exponitur sic. due partes. tres partes quattuor partes. ꝛ sic de alijs sunt in continuo. ꝛ sic conceditur illa propositio. Alio modo capitur vt tantum valet sicut hoc cōplexum aliquot ꝛ nō tot quin plura ꝛ tūc ista propositio infinite partes sunt in continuo exponitur sic. aliquot partes sunt in continuo et nō tot quin plures: ꝛ isto modo negatur illa propositio. Et sic patet ꝙ omnis propositio in qua ponitur ille terminus infinitum est distinguēda saltē si accipiat̄ cū substātiuo: q: p̄t capi cathegorematice vl' sincathegorematice ꝛ vtroq3 mō distinguēdū est. ¶ S3 quereret aliquis quomodo supponit iste terminus magnitudo in ista propositione infinita est magnitudo. Dicitur ꝙ si infinita capiatur cathegorematice. tunc supponit determinate. sed si capiatur sincathegorematice tunc supponit confuse tantū. ¶ Sed dicendo infinitum pondus sortes pōt portare capiendo infinitum vt tm̄ valet sicut aliquantum ꝛ q̄ntumlibet maius. tunc ille terminus infinitum distribuit pro speciebus contentis sub ly pondus de genere q̄titatis ꝛ proportionabiliter dicatur de alijs. Et aduerte ꝙ a ꝓpositione de infinito in sensu diuiso mediante possibili affirmato ad aliā de sensu composito ceteris pibus nō valet ꝯña vt nō sequit̄ in infinitas ptes ꝯtinuū possibile est esse diuisum. ergo possibile est in infinitas ptes ꝯtinuū esse diuisum. dicit̄ tm̄ aliq̄ ꝙ añs est falsum sicut ꝛ cōsequēs. ¶ Circa hoc queritur de hoc sophismate quotlibet ptes numeri sunt in continuo. Pro cuius declaratione supponitur ꝙ ly quotlibet in sophismate potest distribuere ly partes pro indiuiduis: ꝛ tunc sophisma est propositio cathegor'ica vniuersalis affirmatiua. ꝛ subiectū est ly partes ꝛ predicatum est in continuo vel entia in continuo. ꝛ subiectum supponit distributiue pro quibuscūq3 ptibus ꝛ p̄dicatum confuse tm̄ pro omnibus entibus. ꝛ conuertitur per accidens. ergo entia in continuo sunt partes ꝛ

eſt ſu materiā cōtingenti et cōtradictoria eī⁹ eſt
iſta. nō quotlibȝ partes numerī ſunt in cōtinuo
vel ly quotlibȝ diſtribuit pro ſpeciebus ſingulo
rum ⁊ ſic ꝓpoſitio ē cathegorica affirmatiua mi-
xte q̄titatis et tūc ly quotlibet eſt ſincathegore
ma mixtum ⁊ valet tantum ſicut de qualibȝ ſpē
numeri ꝑtes ſunt in ꝯtinuo et ſubm eſt h̄ de ſpē
numeri partes ⁊ cōtradictoria eſt illa de ſpecie
nnmeri nulle ꝑtes ſunt in cōtinuo et in iſto ſen-
ſu eſt verū. ⁊ ſic dicunt multi ꝙ illud ſignū oīe
poteſt diſtribuere ꝓ ſpeciebus ſinguloꝝ. ⁊ ſic cō
cedunt illā oē aīal fuit in archa noe.

Arguitur ſic primo iſta ſigna q̄tū
libet qualelibet equiualent oratiōi. ꝗ nō ſunt ſi
gna. añs patȝ: quia qualelibet valet tantū ſicut
de qualibet ſpē qualitatis ens habēs. Scd̄o ſic
iſti ſigno qualelibet pōt addi aliud ſignū. ꝗ nō
videt ꝙ ſit ſignū diſtributiuū. Tertio ſic iſte ter
minus infinitū nō facit ꝓpoſitionē vlēm: ꝗ non
videtur ꝙ ſit ſignū diſtributiuū: et per ꝯñs male
determinatur hic de eo.

Ad primū dicitur ꝙ talia ſigna ma
gis debent dici equalētia ſignis vel aliquib⁹ cō
plexis q̄ dicant ſigna. ideo pōt addi aliō ſignū
quia nō ſunt ꝓprie ſigna. ⁊ per hoc ſoluitur ſe
cūda ratio. ¶ Ad tertiū dicit ꝙ ſi ly infinitum
capiat ſincathegorematice pōt facere ꝓpoſitio
nem vlēm vt patet in fine notabilis precedētis
de iſta infinitū pondus ſortes pōt portare.

Tertius de exponibilibus.

Propō exponibilis eſt propoſi-
tio habens obſcurū ſenſuȝ expoſitio
ne indigētē ꝓpter aliq̄d ſincathegore
ma in ea īplicite vel explicite poſituȝ
in aliq̄ dictione vt in hac tm̄ hō ē aīal
ſortes īcipit eē alb⁹: infinita eſt linea
et ſic de alijs. Pro quo ſciēdū ē ꝙ ea
q̄ faciūt ꝓpōnem exponibileȝ ſunt in
multiplici differētia: q2 q̄dā ſūt ſigna
excluſiua vt tm̄ ſolū: q̄dam exceptiua
vt p̄ter niſi: q̄dā reduplicatiua vt inq̄
tum ſm: quedā ꝟo īportāt īceptioneȝ
vel diffinitionē: vt īcipit definit: q̄daȝ
īportāt priuatōeȝ finis vt īfinitū. que
dā īportāt exceſſū ꝯpatiui ⁊ ſuppella
tiui grad⁹. q̄dā ꝟo diſtīctōem vt dif-
fert aliud ab. ⁊ ſic de alijs: q̄dā ꝟo im
portāt ſpecialē modū diſtributōis vt
tot⁹ q̄libet ⁊ ſic de alijs. Vñ ꝓpter il-
la ꝓpō reddit obſcura ſic ꝙ idiget ex
pōne. Et iō dicitur facere ꝓpōnē ex-
ponibilē q̄re de ipis videndū eſt ꝑ or
dinē. Et p̄rio de excluſiuis. ¶ Sequi
tur de ſignis excluſiuis. vñ ſigna ex-
cluſiua ſunt q̄ ex ſua cōſignificatione
excluſionē īportāt ⁊ a quib⁹ reddit ꝓ
poſitio excluſiua: vt ſunt iſte dictōes
ſol⁹: vnic⁹: tm̄: tantūmō: dūtaxat: ⁊ ſic
de alijs. Hec aūt ſigna q̄nqȝ excludūt
gr̄a alietatis ⁊ q̄nqȝ gr̄a pluralitatis
et q̄nqȝ ponuntur in orōne ſine nega-
tione: ⁊ q̄nqȝ cum negatiōe precedē
te aut ſequēte. De iſtis aūt dātur ta-
les regule. Prima eſt ꝙ ꝓpō excluſi-
ua ſine negatione exponit ꝑ vnam co
pulatiuā affirmatiuā cui⁹ prima ꝑs
eſt p̄iacens excluſiue. ⁊ ſcd̄a pars ē
negatia importās negationē p̄dica-
ti de oibus alijs a ſubiecto. vt tantū
hō currit. i. hō currit. ⁊ nihil aliō ab
hoīe currit: vel tm̄ apl̄i dei ſunt duo-
decim. i. apl̄i dei ſūt duodecim ⁊ non
ſunt plures q̄ duodecim. Scd̄a rl̄a
eſt ꝙ ꝓpō excluſiua hui⁹ generis in-
fert copulatiuā cōpoſitā ex duabus
exponētib⁹ ſiue cōponētib⁹ ⁊ quod-
libȝ eaꝝ ſeorſū ⁊ nō ecōtra vt tm̄ hō
currit: ergo hō currit. ⁊ nihil aliō ab
hoīe currit. Tertia rl̄a ē ꝙ ab exclu-
ſiua affirmatia ad vl̄em de terminis
trāſpoſitis eſt bōa ꝯña, ſi fiat exclu-
ſio gr̄a alietatis ⁊ nō ecōtra: vt tātū
aīal eſt hō: ergo omīs hō eſt animal
Quarta rl̄a ē ꝙ excluſiua ꝯdictoria
p̄oris exponit ꝑ diſiūctiuā affirma-
tiuā de ꝑtib⁹ ꝯdicentib⁹ prioris ex-
cluſiue. vt iſta nō tm̄ hō currit: id eſt
nullus hō currit: vl̄ aliq̄d ab homīe
currit: pȝ ex virtute ꝯdictiōis: q2 vtro
biqȝ ſeruat oppō ꝯtradictionis. Et
hoc etiā pȝ q̄liter in eis valeat ꝯña.
Quīta rl̄a eſt excluſiua in q̄ ponitur
vna negatio ſequēs excluſionē expo
nitur ꝑ vnā copulatiuā affirmatiuā
cui⁹ p̄ria ꝑs eſt negatia p̄iacēs: alia
eſt affirmatiua in qua p̄dicatum af-
firmatiue enūciatur de quolibȝ alio
vt tantū accidens nō ē ſubſtātia id
eſt accñs nō ē ſuba ⁊ oē aliō ab acci

dente est substantia. Et per hoc pz q̃liter ɔtradictio ei⁹ est exponẽda ⁊ q̃liter valeat ɔña in exclusiuis.

¶ Sciendũ est primo q̄ sequitur tractatus exponibiliũ.i. ꝓpositionũ habẽtiũ sensum obscurum ꝓpter aliquod signũ in eis positũ cĩmõi sũt tantũ hõ currit. oĩs homo preter sortẽ currit. vñ ꝓpõ exponibilis ꝓprie capta de qua est hic ad ꝓpositũ est ꝓpositio habẽs sensum obscurũ ratione alicui⁹ signi ĩ ea positi. vt solus homo currit et talis solet vocari exponibilis: ⁊ ꝓpõ p quã veritas seu sensus talis ꝓpositõis manifestatur dicitur ꝓpõ exponens: propõ exponẽs vl̃ ẽ vna copulatiua vel vna disiũctiua. Ex quo sequit̃ q̄ exponere ꝓponem nõ est aliud q̃ sensum ꝓpositionis obscure ratiõe alicui⁹ signi vel per ꝓpositionẽ sibi equiualentẽ exprimere seu declarare vt ista copulatiua hõ currit ⁊ nulla res que nõ ẽ hõ currit. declarat istã tm̃ hõ currit. Et aduerte q̄ multiplicia sunt signa. quedã faciũt ad varietatẽ q̃titatis ꝓpositionũ vt signa vl̃ia vel particularia et singularisantia ⁊ etiã negatio negãs nam dicẽdo nõ homo currit. si ly nõ sit negatio negans ipsa est vl̃is ⁊ nunq̃ tal̃ negatio negãs aduerbialis est pars extremi eui additur saltez si in principio ꝓpõnis ponatur. sz si sit negatio infinitans nõ variat q̃titatez ꝓpositionis licet ipsa faciat terim sequentẽ supponere ɔfuse ⁊ distributiue. vnde sicut ista est indefinita hõ currit: ita et ista hõ nõ currit capiẽdo ly nõ infinitanter. et totale subm est totũ hoc nõ hõ. q̄ dicitur termin⁹ infinit⁹ qui termin⁹ infinitus supponit pro oĩ illo de quo nõ põt verificari termin⁹ finitus vt nõ hõ supponit ꝓ oĩ illo qđ nõ est homo et tunc ly non est pars subiecti. Ex quo sequitur q̄ ꝓpositio in qua ponit̃ ista negatio nõ in principio est distinguenda eo q̄ põt esse negatio negans vel infinitãs: ⁊ p talem distinctionẽ soluũtur multa sophismata. primo istud non hõ p̃dicatur de oĩ hoĩe: vñ si ly nõ sit negatio negãs est vera. ⁊ est sensus nullus hõ p̃dicat̃ de omni hoĩe sed si sit infinitãs tũc est falsa ⁊ est sensus iste termin⁹ nõ hõ predicatur de oĩ hoĩe ⁊ est falsa: q2 ista est falsa petrus est nõ hõ: ⁊ per hoc etiã solet solui istud: quattuor sunt p̃dicabilia ⁊ vnũ: et nõ plura q2 quattuor sunt pdicabilia ⁊ vnũz. sed vnũ nõ est plura: g̃ quattuor sũt p̃dicabilia et nõ plura: soluit̃. nam in ista quattuor sũt predicabilia ⁊ nõ plura. ly nõ põt esse negatio negans vel infinitãs. si infinitãs est vera ⁊ sensus est. quattuor sunt p̃dicabilia ⁊ aliquod qđ ẽ nõ plura. ⁊ tũc est vna ꝓpositio cathegorica de predicato copulato. si sit negatio negãs tũc est falsa ⁊ est sensus. quattuor sunt p̃dicabilia ⁊ non sũt plura q̄ q̃ttuor ⁊ sic ẽ vna copulatiua. Similiter pñt fieri sophismata de ista negatõne nullus. vt nullo hoĩe currẽte tu es asin⁹. ⁊ q̄ sit verus q2 cõtradictoria ei⁹ est falsa. sz ista alia patz: q2 cõtradictoria ei⁹ est falsa. sz ista alia patz: q2 cõtradictoria ... q2 cõtradictoria cũ prima sit vl̃is negatiua ⁊ alia pticularis affirmatiua. Rñdet̃ q̄ ista nullo homĩe currẽte tu es asinus ẽ vna

ypothetica. ideo ꝓprie nõ est quãta. ⁊ similiter ista aliquo homĩe currẽte tu es asinus: vnde ponitur talis regula. quelibet ꝓpõ de ablatiuo absolute tento gr̃a cõsecutionis est ypothetica cõditionalis causalis vel temporalis. ita q̄ talis vocalis nullo hoĩe currẽte tu es asin⁹: sole lucẽte. dies est. ii. bordinat̃ vni conditionali causali vel tẽporali. ideo contradictoria isti⁹ nullo homine currẽte tu est asinus. est hec nõ nullo homine currẽte tu es asinus. Etiã signa tõne quorum ꝓpõnes de q̃bus hic tranctandũ est sunt exponibiles. nõ variant quantitatẽ ꝓpositionis sicut ista tm̃ homo currit est indefinita. licet subiectum nõ supponat eodem mõ vt alias visuz est.

Sciendum est scđo q̄ incidit vna difficultas vtrũ ꝓpõnes exponibiles sint cathegorice vel ipothetice. ⁊ videtur q̄ sint ipothetice: quia equiualent ⁊ exponũtur p ipotheticas. igitur sunt ipothetice. Pro solutione est aduertendum q̄ alique ꝓpõnes dicuntur equiualere dupl̃r. vno mõ in significando. alio mõ in veritate ⁊ falsitate seu in cõsequendo. vñ ille ꝓpositiones dicũtur equiualere in significãdo q̃ sunt sinonime q̃ sic se habẽt q̄ subordinãtur vni propositioni mentali vel plurib⁹ sinonimis. ⁊ sic iste equiualent marcus currit ⁊ tullius currit. Sed in veritate ⁊ falsitate ꝓpõnis dicitur equiualere dupl̃r. vno mõ materialr̃ q̃ sic se hñt q̄ vtraq̄ est illatiua alteri⁹ in ɔña materiali sicut indefinita ⁊ vl̃is in materia naturali. alio mõ formaliter q2 vtraq̄ est illatiua alterius in ɔña formali: ⁊ isto mõ equiualẽt ꝓpõnes equipollẽtes fm regulas equipollẽtiar̃ ⁊ nõ equipollẽt p2io mõ quia captis istis duab⁹ ꝓpõnib⁹ nõ quilibet hõ nõ currit: ⁊ aliquis hõ currit nõ subordinantur eidẽ mentali. nam p2ĩa subordinat̃ mentali in q̃ ponũtur due negatões. ⁊ scđa subordinat̃ mẽtali in qua non ponitur negatio. ¶ Istis positis ponitur talis propositio. propositiões exponibiles sunt cathegorice alias nõ haberem⁹ aliquã exclusiuã vel exponibilẽ mẽtalẽ: etiam mẽtalis que correspõdet propõni copulatiue nõ exponeret per mẽtalem correspõdentẽ exclusiue: quia esset eadẽ mẽtalis. ⁊ sic copulatiua vocalis non exponeret exclusiuã vocalem nisi mẽtalis clariexponat mẽtalẽ. Et ad ĩprobationẽ dicitur q̄ equiualẽt in veritate vel in inferẽdo sed non in significando. Et si quis vlterius dicat q̄ de equiualentibus idez est iudiciũ. dicitur q̄ verum est quo ad veritatem ⁊ falsitatẽ sed nõ quo ad alias proprietates. ¶ Sed restat ibi paruũ dubiũ vtrũ vniuersalis equiualeat formaliter vni ipothetice. ¶ Pro respõsione ponũtur alique propositiones. Prima aliqua propõ vl̃is formalit̃ equiualet vni ipothetice: vt pz de vl̃i in qua ponũtur ista signa vterq̄ neuter. vñ ista vterq̄ istorum currit equiualet ipothetice sc3 isti. iste currit ⁊ iste currit. Secunda propositio. non quelibet vniuersalis equiualet formaliter ipothetice vt pz de illis in quibus ponitur tale signũ oĩs nullus quilibet ⁊ hoc quando ponũtur cũ terīs

vt dicendo quilibet homo currit. Et dicit notāter cū terminis rectis quia i terminis obliquis potest bene formalr equiualere vt quilibet istorum currit. ista ppō probatur: qr ppō vlis pōt esse vera cui⁹ oēs singulares sunt false: vt ponēdo casuz q sint tm̄ tres propōnes .s. ista ois ppō singlaris est falsa. Et iste due singlares .s. h singlar ē falsa ⁊ h singlarē ē fl̄a demōstrando p ly hec ipsamet ppōnes singulares ⁊ hoc tenēdo q ppōnes falsificantes seipsas sunt cathegorice de quibus alias magis videbit tūc vlis est vera ⁊ singulares false. qr falsificāt seipsas. patet etiā ppō: qr vlis potest esse possibilis vbi alique singulares erunt possibiles: ponēdo casum q aliq homines currāt ⁊ aliqui asini currāt: tunc ista ē possibilis omne currēs est asin⁹: qr qualitercūq per ipsam significat esse possibile est ita esse: tm̄ alique singulares eius sunt ipossibiles. Et si qs dicat ista vlis quilibz homo currit equiualet uni ypothetice. aliquis hō currit. ⁊ nō est aliquis q nō currat. Respondet q nō equiualet formalr qr ppō ypothetica nō dicit formalr equiualere cathegorice nisi ista ypothetica sit clarior q cathegorica. mō ista ypothetica nō ē clarior q ista vniuersalis cathegorica.

Tertio sciendū est q inter propositiones exponibiles primo videndū est de exclusiuis. vnde ppō exclusiua est propositio exponibilis ratiōe signi exclusiui vt tantum hō currit. Signa exclusiua sunt hec. tm̄. solus. vnicus. dūtaxat et similia. Unde hec dictio tm̄ potest capi dupl̄r. vno mō relatiue vt dicēdo istud lignuz est bipedale et tantum est illud. et sic non est ad propositū. sed quādo capitur exclusiue. Similiter solus pōt capi dupliciter. vno mō cathegorematice vt tm̄ valet sicut solitari⁹ et sic nō facit ppositionē exponibilē. sed dicit negationem associationis. vt solus sortes currit. i. sortes nō associatus currit. aliomodo capitur sincathegorematice et sic tantū valet sicut tantū. Aduerte q ista dictio vnicus solum denotat exclusionem a specie de qua est subiectū ppositionis vt cum dicitur vnicus homo currit .s. vnus homo currit et non plures homines currunt. Ex isto patet solutio huius sophismatis. vnicus hō currit. posito casu q vnus homo currat et nō plres et cum hoc multi equi currant. Secundo sequitur q hec est vera vnica femina est in paradiso et tamen ista est falsa sola femina est in paradiso. Aduerte q dictio exclusiua aliquādo determinat subiectum et sic facit ppositionem d subiecto excluso. et aliquando predicatum. et tunc facit ppositionem de excluso predicato. et aliquando totam propositionem et tunc facit propositionem exclusiuaz. vnde si determinet subiectum tunc denotat q predicatum dicit de subiecto sumpto cum dictione exclusiua vt tantum homo est animal. si ly tantum determinet soluz subiectum tunc sensus est aliquid quod est tantum homo est animal vel illud quod est homo

Tantum et mōis capitur,

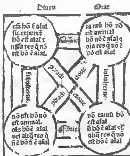
non est non homo est animal. Et sic conceditur ista tantum duo sunt predicabilia id est aliqua que sunt tantum duo sunt predicabilia: vt genus et species que sunt tantum duo sunt predicabilia. sed quando determinat predicatuz tūc potest capi dupl̄r scilicz pprie⁊ improprie. pprie qn̄ denotat q pdicatū dicitur de subiecto ⁊ q oē illud a quo remouetur predicatuz remoueatur a subiecto vel q oppositum predicati remoueatur a subiecto vt homo est tantum animal significatur q homo est animal. et nō est aliud ab animali vel significatur q homo est animal et non est nō animal. Ex isto sequitur vna regula q a propositiōe cathegorica affirmatiua ad propositionem de predicato excluso est bona ꝯsequētia vt bene sequitur homo est albus. ergo homo est tantum albus ⁊ hoc capiendo tantū proprie non tamen dico q sit formalis: quia in diuinis forsitan nō teneret. vt nō sequitur essentia diuina est pater. ergo essentia diuina est tantum pater. Sed iproprie potest teneri dupliciter. vno modo quando additur verbo adiectiuo vel termino conn otatiuo si verbo tunc excludit omne aliud verbum iportans actionem vel passionez a subiecto vt sortes tantum currit. sensus ē. sortes currit et nullū aliuz actuz facit. si predicato cōnotatiuo tunc illa dictio excludit ratiōe alietatis vel alteritatis. vt sortes est tantū albus: si excludat ratiōe alietatis tunc sensus est. sortes est albus et nō est aliud ab albo. vl̄ sortes est albus et nō est albus. et tunc capitur pprie. Sed si excludat ratiōe alteritatis: tunc sensus est: sortes est albus ⁊ non est aliter calificatus et tunc capitur improprie. Ex quo sequitur q quando dictio exclusiua additur verbo adiectiuo vel pdicato connotatiuo tunc est distinguenda. quia ly tantum potest capi proprie vel improprie: Sz quando determinat totam propositionem. aliquando capitur proprie. aliquando improprie. proprie quando excludit predicatum ab omni illo quod non est subiectum siue sit intrinsecuz siue extrinsecum. Et hoc modo propositio exclusiua de est secūdo adiacente potest esse impossibilis sex modis. Primo dicitur ipossibilis quando additur termino concreto importanti formā distinctaz a subiecto pro quo supponit talis terminus cōcretus. vt tantum album est illa est impossibilis quia si album est oportet albedinem esse. Secundo quando additur toti integrali vt tantum domus est: quia si domus est oportet ptes eius esse. et etiam quando additur toti essentiali. Tertio quando additur termino significanti rem diuisibilem vt tantum albedo est: qr si albedo sit oportet vnum suorum graduum esse. Quarto quando additur termino relatiuo pmi et secundi modi relatiuorum. vt tantum pater est. quia si pater est oportet filium esse. Quinto quando additur termino numerali importanti numerum. vt tantū duo sunt. Sexto qn̄ additur termino collectiuo vt tantum populus est

q2 si populus est op3 hoiem esse. aliqñ tñ pôt capi improprie qñ determinat totam propõnem. Primo qñ addit termĩo cõi distributo. vt tantum oĩs hõ currit. ibi tantũ pôt capi ppriẽ & improprie: si ppropriẽ tũc denotat exclusionem predicati ab oĩ illo de quo verificat terminꝰ cui addit dictio exclusiua. si impropriẽ tunc denotat predicatũ remoueri a quolibet alio terio sumpto cu3 signo pticulari vt tantũ oĩs hõ currit. ergo q̃dam asinꝰ nõ currit. Scdo qñ dictio exclusiua addit termĩo habẽti ptea vt tantum domꝰ est alba. talis est distinguẽda: q2 vl' ibi est exclusio ppriẽ dicta: & tunc est falsa vel pôt esse exclusio impropriẽ dicta & tũc denotat pdicatũ remoueri a quolibet extrinseco subiecti: & tunc pôt esse vera. Tertio qñ dictio exclusiua addit termĩo nũerali vel termĩo supponẽti pro aliq̃ multitudine sicut est terminꝰ nũeri pluralis vl' terminꝰ collectiuꝰ tũc oĩs sunt impossibiles si sit exclusio ppriẽ dicta & hoc si pdicatu3 possit cõuenire partibꝰ: quia si nõ possit cõuenire partibus: tunc posset esse possibilis vt tantum quattuor homines trahunt nauem.

Arguitur sic primo si esset aliqua ppositio exponibilis tũc fieret rõne alicuius signi vel termĩ exponibilis sed hoc est falsum q2 talia signa nihil faciũt ad veritatẽ vel falsitatẽ ppõnis cũ non significẽt. ¶ Scdo sic: si essent aliqua signa faciẽtia ppõnem exponibilẽ esset affirmatiua vel negatiua: sed nullũ illoꝝ est dicendum: igit. ¶ Tertio sic: ista dictio tantũ est aduerbiũ: sed aduerbiũ semꝑ natũ est determinare verbum: igitur. nõ potest determinare subiectum vel predicatum.

Ad primũ dr̃ q̃ talia signa nihil significant sed bene significant aliqualiter & hoc sufficit ad hoc q̃ faciãt ad veritatẽ vel falsitatẽ ppositionis. ¶ Ad scdm dr̃ q̃ talia signa sunt signa specialia distincta ab alijs signis. ideo nõ op3 q̃ sint affirmatiua vel negatiua: tamẽ aliq̃ pñt esse affirmatiua & aliqua negatiua. ¶ Ad tertium dicitur q̃ bene verum est q̃ aduerbiu3 determinat verbu3 siue mediate siue ĩmediate. sed nõ op3 q̃ semꝑ determinet ipm ĩmediate.

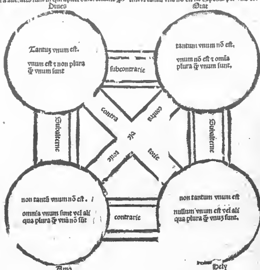
Primo sciendum est q̃ pro expositione propositionum exclusiuarum quattuor sunt consideranda sc3 subiectum principale copula principalis. predicatum pricipale & signũ exclusiuũ. vnde omnis propositio exclusiua in qua signum non negatur semper debet exponi copulatiue sed in qua signum negatur debet exponi per vnam disiunctiuam. vnde exclusiuarum quedam sunt in quibus nulla ponitur negatio vt tantum animal est homo quedã sunt in quibus negatio immediate ponitur ante copulam: vt tantum animal nõ est homo. alie sũt in quibus vna negatio preponitur toti propositioni & alia negatio ponitur immediate ãte copulam vt nõ tantum animal nõ est homo. vnde pro expositione exclusiuarum gratia alietatis in quibus nulla ponitur negatio ponitur talis regula. omnis propositio exclusiua in qua nulla ponitur negatio exponibilis gratia alietatis debet exponi per vnam copulatiuam affirmatiuam cuius prima pars est preiacens. secunda est vna negatiua in qua negaturꝰ predicatũ principale de subiecto composito ex transcendente & isto termino qui est mediante negatione vt tantu3 animal est homo sic exponitur animal est homo & nullum ens quod non est anĩal est homo. Exemplum quando subiectum distribuitur vt tantum omne animal est homo. Exponitur sic: omne anĩal est homo & nullum ens quod non est omne animal est homo. & potest intelligi ista propositio per istam dictione3 diues intelligendo per vocales qualitatem & quantitatem propositionum exponentium. ¶ Secũda regula: omnis propositio exclusiua exponibilis gratia alietatis in qua negatio preponitur signo exclusiuo debet exponi per vnam disiunctiuam affirmatiuam compositam ex partibus contradicentibus illis .vel propositionibꝰ ex quibus exponitur exclusiua affirmatiua de eisdem terminis in qua nulla ponitur negatio: vt non tantum animal est homo. sic exponitur. nullum animal est homo. vel aliqua res que nõ est animal est homo: ecce quomodo exponentes huius contradicunt exponentibus istius tantum animal est homo.

¶ Tertia regula. propositio exclusiua in qua negatio preponitur copule esse exponibilis gratia alietatis exponitur per vnam copulatiua3 affirmatiuã cuiꝰ prima ps est p̃iacens & in scda affirmat p̃dicatũ principale de terĩo trãscẽdente sumpto cũ subo principali mediante hec cõ

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SEVILLA

plero qd nō est. Exemplū vt tm̄ aīal nō est hō. sic exponit aīal nō est hō. τ oīs res que non est aīal est hō. Exemplū quādo subiectū distribuitur vt tm̄ oīs hō est aīal. sic exponit. oīs hō nō est aīal. τ oīe ens qd nō est oīs hō est aīal. τ expositio taliuȝ exclusiuaꝝ qn̄ subm nō distribuitur pōt intelligi p istam dictionē orat. Quarta regula. oīs ꝑpositio exclusiua exponibilis gr̄a aliētatis in qua ponūtur due negationes vna in principio τ alia ante copulā exponit p vnam disiūctiuā affirmatiuā cōpositā ex ptib' ꝯdicētibus copulatiue p quā exponit ꝑpō exclusiua in qua negatio ꝑponit tm̄ copule. Exemplū vt nō tm̄ aīal nō est hō. sic exponitur oīe aīal est hō vel aliqua res que nō est aīal nō est homo.
¶ Et aduerte ꝙ sicut exclusiue que exponunt gr̄a alietatis sunt in q̄druplici differētia: sic ꝑpōnes exclusiue exponibiles gr̄a pluralitatis sunt in q̄druplici differētia. nam q̄dam sunt in q̄bus nulla negatio ponit τ talis dȝ exponi per vnā copulatiuā affirmatiuā cuius ꝑma ps est ꝑiacēs. secūda est negatiua vlis in qua plura negant. τ tales ꝑpōnes sunt qn̄ dictio exclusiua additur termīo numerali. vt tm̄ vnum est. sic exponit vnum est τ nō plura ꝙ vnū sunt. τ talis expositio pōt intelligi p istam dictionē diues. q̄dam sunt in q̄bus negatio ponit ante signum exclusiuū. vt non tm̄ vnum est τ talia dȝ exponi per vnā disiūctiuā de ptibus cōtradicētib' copulatiue exponētis ꝑpositionē in qua nulla negatio ponit. vt ista nō tm̄ vnum est sic exponit nullum vnū est vel aliqua plura ꝙ vnum sunt. q̄dam sunt in q̄bus ponit negatio ad copulam tm̄: vt tantū vnū nō est sic exponit per vnā co

Amo

Dely

pulatiuā affirmatiuā cuius prima pars debz eē preiacens: secūda dz esse affirmatiua affirmans plura vliter vt tantū vnū nō est sic exponit vnū nō est ⁊ omnia plura ꝙ vnū sunt et talis expositio potest intelligi per istam dictionē dona. quedam sunt in quib⁹ negatio ponitur ante signuz et ante copulā. ⁊ talis exponitur per vnā disiunctiuā de partib⁹ ꝯtradicentib⁹ copulatiue exponentis ꝓpositionē in qua negatio ponitur ante copulam vt ista nō tm̄ vnū nō est sic exponitur oē vnū est vel aliq̄ plura ꝙ vnū nō sunt. ¶ Aduerte tamen ꝙ omnis exclusiua in qua dictio exclusiua addit termino nūerali est distinguenda quia pōt exponi gratia alietatis et pluralitatis si gratia alietatis exponit sicut alie. si gr̄a pluralitatis exponit fz ea q̄ dicta sunt vt ista nō tātum vnū est potest exponi gratia alietatis et sic exponitur sicut ista tantū homo est aīal vel gr̄a pluralitatis ⁊ tunc exponit sicut visum est.

Sciendū est secundo ꝙ cōsequēter videndū est de suppositiōe terminorū ꝓpositionum exclusiuarū: ⁊ ponunt alique regule. Pr̄a cuiuslibet ꝓpōnis exclusiue exponibil gr̄a alietatis in qua dictio exclusiua nō negat subz supponit cōfuse tantū dūmō sit terminus cōiter tētus et ꝙ nō addatur signū vl̄e: vt tm̄ aīal est hō ly animal supponit ꝯfuse tantū. Et dicit notanter termin⁹ communiter tentus quia alias non oporteret illū terminū supponere cōfuse tantuz dicitur notanter dūmōdo nō addatur signum vniuersale quia tunc supponeret cōfuse et distributiue vt tantum omnis homo est animal ibi hō supponit confuse ⁊ distributiue. Dicitur notāter dūmodo dictiōi exclusiue non addatur negatio quia tunc supponeret cōfuse et distributiue. vt nō tantū animal est homo. Dicitur notanter exponibilis gratia alietatis quia si exponeret gratia pluralitatis supponeret determinate. et predicatum ꝯfuse tantum sub quo licet fieri descensus copulatus vt tantuz quinqꝫ sunt predicabilia. ibi quinqꝫ supponit deteriāte et predicatuz cōfuse tantū. sed predicatū propositionis exponibilis exclusiue gratia alietatis supponit confuse et distributiue si sit terīn⁹ cōmuniter tent⁹ et dummō nō sit īpeditus per negationem vel ꝑ aliquod aliud signum. vt tantum animal est hō ibi homo supponit confuse et distributiue. et ꝑ istam regulaz faciliter potest cognosci qualiter supponant termini ꝓpositionū exclusiuarū in q̄bus ponitur negatio. et faciliter etiā potest cognosci q̄ntitas illarū ꝓpositionum. nam si subiectuz supponat confuse tantum ipsa est indefinita vt tantū animal est homo. si supponat cōfuse et distributiue ipsa est vniuersalis. vt tantū omne animal est homo vel nō tantum animal ē homo. Sed de conuersione talium propositionuz ponuntur alique regule. quarū prima est. omnis exclusiua affirmatiua ī qua nulla ponitur negatio conuertitur in vniuersalem affirmatiuaz de terminis transpositis remota dictione exclusiua. bene enim sequitur tantū animal est homo. ergo omnis hō est animal. Et aduerte ꝙ ibi proprie nō est cōuersio sed magis dz dici cōsecutio vnius ꝓpositionis ad alīā. nam pr̄a est indefinita que nō cōuertitur in vl̄em sed si ꝓprie debeter ꝯuerti sic conuerteret tantū aīal est hō. ḡ hō est aīal ꝑ ꝯuersionē simplicē. Secūda regula ꝓpositio negatiua exclusiua in qua dictio exclusiua nō negatur ꝯuertitur in vl̄em affirmatiuam de terminis transpositis cui⁹ subiectum est terminus infinitatus vt bene sequit tantū substātia nō est accidēs. ḡ oīe nō accidēs ē substātia. Tertia regla ꝓpositio exclusiua cui negatio additur signo exclusiuo tantuz ꝯuertitur in particularez negatiuā mutando terminos finitos in terminos infinitos. vt non tantū aīal est homo ꝯuertitur in istā nō homo nō est nō aīal. Quarta regula ꝓpō exclusiua in q̄ ponunt due negationes ꝯuertit in exclusiuā in q̄ ponunt due negatiōes. vt ista nō tm̄ asin⁹ nō est lapis ꝯuertit in istā: ḡ nō tm̄ lapis nō est asinus. et vide quō oēs iste ꝯuersiones magis dicunt ꝯsecutiones illarū ꝓpōnum ꝙ ꝓprie conuersiones nisi capiēdo ꝯuersionē large. Sed pro ꝯñtys que fiunt in istis exclusiuis ponunt aliq̄ regule. Prima ab exclusiua ad t⁹ totalē exponentē est bona ꝯñā et etiā ecōtra. vt bñ sequit tm̄ aīal est homo. ḡ animal est hō. ⁊ nulla res que nō est aīal est hō et etiā ecōtra. Aduerte tm̄ ꝙ quando dictio exclusiua nō negat. tūc ab exclusiua ad q̄libet partē ei⁹ exponētē seorsum est bona ꝯñā. sz nō ecōtra vt bñ sequit tm̄ aīal est hō. ḡ aīal est hō Sz qñ dictio exclusiua negat tūc non valet ꝯñā ad q̄libet ꝑtē exponentez seorsum vt nō seq̄t nō tm̄ aīal ē hō. ḡ nullū aīal est hō licet bñ econtra valeat. vt bene sequit nullū aīal est homo: ḡ nō tm̄ aīal est hō. Scđa regula ab exclusiua affirmatiua exponibili gr̄a alietatis ad suā vl̄em affirmatiuā de terīs trāspositis et ceteris partibus manētib⁹ est bona ꝯñā. vt bñ sequit tantū aīal ē hō. ḡ oīs hō est aīal. Similr ecōuerso bene sequit oīs hō est aīal. ḡ tm̄ aīal ē hō. ⁊ debet intelligi regula dūmō totale subm̄ ill⁹ vl̄is distribuatur etiā distributione ꝯpleta ⁊ ꝑfecta: qꝛ si totale subm̄ nō distribueret nō oporteret cōsequentiā valere: vt nō sequit tm̄ currens ē asinus hoīs ḡ cuiuslibz hoīs est asin⁹ currēs neqꝫ ecōtra. Dicit etiā si subz distribuat distributione cōpleta ⁊ ꝑfecta qꝛ alr non oporteret ꝯñam valere vt nō sequit oīs essentia diuina ē pater ḡ tm̄ pater est essentia diuina. nisi ly essentia diuina distribueret distributiōe ꝯpleta ⁊ perfecta in qua fit descensus tā in terminis ꝙ extra terminū. tā in nūero ꝙ extra numerū. ō qua alias visum est. Dicit notāter exponibilis gr̄a alietatis. qꝛ si exponeret gr̄a pluralitatis nō oporteret ꝯñam valere vt nō sequitur. tantū duodecī sunt ap̄li dei. ḡ oēs apostoli dei sunt duodecim capiēdo oēs distributiue: qꝛ si caperet collectiue esset bona ꝯñā. sz nō virtute illius regule. debz etiam intelligi regula dūmō nō varietur aliq̄ proprietas logicalis quia si varietur nō oporteret cōsequētiā valere. vt nō sequitur tantuz

animal fuit album. ergo omne album fuit aīal cū ibi arguatur a minus amplo ad magis amplū cū distributiōe magis ompli.

Sciendum est tertio q̄ pro maiori declaratiōe ponunt̄ alique regule. Prima quādo dictio exclusiua additur terīo copulato vl̄ disiuncto tūc est multiplex exclusio eo q̄ potest fieri exclusio circa totū terminū vel circa vnam partē eius. i. potest denotari q̄ predicatū remoueatur ab omni illo de quo nō potest verificari totū disiunctū vel copulatū vel denotat̄ predicatum remoueri ab illo quod nō dicitur vna pars copulati vel disiuncti ⁊ f̄m hoc soluitur istud sophisma tantū verū ⁊ falsum opponunt̄ quod p̄t sic probari. tantū verū opponitur falso: ḡ tantū verum ⁊ falsum opponunt̄. ꝯsequentia tenet: q2 iste que cōuertuntur verū opponitur falso. ḡ tantū verū et falsum opponuntur. ergo addita dictione exclusiua ambabus adhuc cōuertuntur. In oppositū arguitur: q2 bonū ⁊ malū opponuntur: ergo ad sophisma respōdet̄ p̄ distinctionez quia potest fieri exclusio circa totum copulatuz vel circa partē eius. si fiat circa totū copulatuz sophisma est falsum et sigt̄ q̄ tantuz verū ⁊ falsum sunt opposita. si aūt fiat exclusio circa p̄mā partē eius tunc sophisma est veruz ⁊ est sensus tātū verū est aliquid quod opponit̄ falso. Etiā posset solui istud sophisma tantū sortes vel plato est albus posito q̄ solus plato sit albus: si enī fiat exclusio circa totū subiectū disiunctum sophisma est verū. et exponitur sic. sortes vl̄ plato est albus. ⁊ nulla res que nō est sortes vel plato est alba. Si aūt fiat exclusio circa p̄mā partez disiuncti tunc sophisma est falsum. ⁊ tunc sic exponitur sortes est aliquid quod vel plato est albuz. ⁊ nulla res que nō est sortes est aliq̄d quod vel plato est albū. ¶ Secūda regula quādo due determinatiōes ponunt̄ in eadē oratiōe: oratio est multiplex: eo q̄ p̄ot indicari per vnam vel aliā sicut hec est distinguēda sola necessaria necessario sunt vera ~~et nulla alia a necessarijs necessario sunt vera.~~ si aūt sit modalis tunc est falsa et significat q̄ hec est necessaria tantū necessaria sunt vera quod falsum est: q2 cōtingentia etiā sunt vera. s3 si sit exclusiua ipsa est vera: q2 significat q̄ necessaria necessario sūt vera ⁊ nulla alia a necessarijs necessario sunt vera. Similiter de ista ad solū sortē currere sequit̄ hominē currere. si sit exclusiua est falsa. si conditionalis est vera. ¶ Tertia regula quotiēscunq3 in eadē oratiōe ponuntur due dictiōes exclusiue oratio est multiplex eo q̄ p̄ot exponi per vnaz vel per aliā. vt ista solū genitiuū p̄cedit sol⁹ nominatiuus eo q̄ p̄ot exponi p̄ ly solū positū in obliquo. et tunc est sensus genitiuū sol⁹ p̄cedit nominatiu⁹ et nullā rē q̄ nō est genitiu⁹ p̄cedit sol⁹ nominatiuus si aūt exponat̄ p̄ ly sol⁹. sic exponit̄. nominatiu⁹ solus p̄cedit genitiuū. ⁊ nulla res que nō est nominatiu⁹ casus p̄cedit solū genitiuū. mō p̄ma exponentiuz est falsa: igit̄. Per hoc p̄ot solui hoc sophisma solis trib⁹ sola duo sunt pauciora, probat̄ sic trib⁹ sola duo sunt pauciora et nullus alijs a trib⁹ sola duo sūt pauciora. Improbat̄ sic. solis trib⁹ sola duo sunt pauciora. ḡ solis tribus duo sunt pauciora. cōsequens est falsum. ꝯña tenet ab exclusiua ad suam p̄iacentē. falsitas consequētis patet quia nō solum trib⁹ duo sunt pauciora sed etiā alijs tribus puta a quattuor. Respondet̄ distinguēdo quia vel exponitur f̄m primam exclusionē. ⁊ sic est verū vel f̄m secundam et sic est falsum. Posset etiā solui tale sophisma possibile est sortem videre tm̄ omnē hominē nō videntē se. posito casu q̄ tantū sint tres homines non videntes se ⁊ q̄ sortes videat tantū illos tres. Breuiter dicit̄ ad sophisma q̄ est simpliciter impossibile includēs duo ꝯtradictoria scz ista sortes videt se ⁊ sortes nō videt se. vt p3 exponēdo. Aduerte finalr̄ q̄ sicut est aliqua exclusiua de subo excluso. sic etiā de copula exclusa vt hō tantū est animal et est sensus homo est animal ⁊ hō nō est nō animal.

Arguitur sic p̄mo dictio exclusiua includit negationē ergo subiectū exclusiue non supponit cōfuse tantū: sed confuse ⁊ distributiue. ¶ Secundo subiectū exclusiue debz supponere sicut in exponentib⁹: sed in exponentib⁹ non supponit cōfuse tantū igit̄. ¶ Tertio ꝯuersiones que fiunt in exclusiuis nō videntur fieri f̄m aliquā regulā conuersionū igitur.

Ad primū dicit̄ q̄ signū exclusiuuz nō includit negationē sed est signū speciale habēs vim oppositā signo vl̄i affirmatiuo. ¶ Ad scd̄m negat̄ ꝯña. q2 nō o3 q̄ teri supponāt eodē mō in exponētib⁹ sicut in exposita cū tales nō equiualeāt in significādo. s3 solū in veritate et in cōsequendo. ¶ Ad tertiū dicit̄ q̄ proprie tales conuersiones debent magis dici consequentie seu consecutiones propositionum q̄ proprie conuersiones.

Textus.

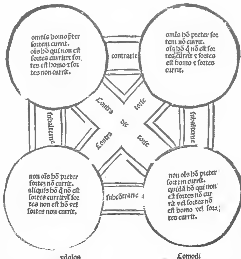
Sequitur de dictionibus exceptiuis. Dicunt̄ autē dictiōes exceptiue que significāt exceptionē alicui⁹ cōtenti sub aliquo distributo cmōi sūt p̄ter p̄terq̄. ⁊ sic de alijs de quib⁹ tales dātur r̄le. Prīa ē q̄ ois exceptio fit a toto in q̄titate seu a terīo sūpto sub signo vl̄i. Est aūt totū in q̄titate terīn⁹ coīter sūpt⁹ cū signo vl̄i vt ois hō p̄ter sortē currit. Scd̄a r̄la ē q̄ dictio exceptiua non īpedita facit terīm coēz sup̄ quē cadit īmediate supponere simplr̄: vt oē aīal p̄t hoīez est irrationale: ibi hoīem supponit simplicit̄. Tertia r̄la est q̄ r̄lis affirmatia exceptiua exponit̄ copulatiē p̄ tres cathegoricas exponētes q̄r̄ p̄ria affirat p̄

dicatum de subiecto sumpto cũ aliud ab. scḋa affirmat predicatuꝫ de terĩo excepto. tertia est negatiua in qua p̄dicatum negatur de termino excepto vt om̄e aĩal preter hoiem est irrationale: ista exponitur sic. omne animal aliud ab homine est irrationale: homo ē aĩal ⁊ homo non ē irrationalis. Quarta regula est ꝙ vniuersalis negatiua exceptiua exponitur copulatiue per tres propōnes in quarũ prima predicatum negatur de subiecto sumpto cum aliud et ab. in scḋa affirmatur subiectum de termĩo excepto. in tertia affirmatur vniuersaliter predicatum de termino excepto: vt hic nullũ animal preterꝙ homo est risibile: exponitur sic: nullum aĩal aliud ab homine est risibile: homo est animal: et om̄is hō est risibilis. Ex his patet qualiter sue cōtradictorie sunt exponēde ⁊ q̄liter valeat ꝯña in ipis.

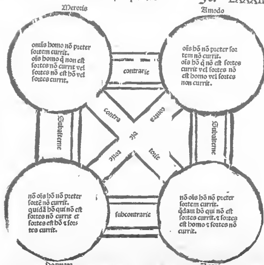
Quid est ppō exceptiua.

¶ Sciendũ est primo ꝙ postꝙ visum est de propositionib⁹ exclusiuis videndũ est de propōnibus exceptiuis. vñ ꝓpositio exceptiua est ꝓpositio exponibilis ratione signi exceptiui. vnde signa exceptiua sunt ista p̄ter p̄terꝙ nisi: ⁊ differunt inter se: quia ly preter additur actō. ⁊ pōt poni tam in ꝓpōne affirmatiua ꝙ negatiua: sꝫ ly preterꝙ additur noĩatiuo: ⁊ similiter potest poni tam in propōne affirmatiua ꝙ negatiua: sed ly nisi additur noĩatiuo ⁊ nō ponitur cōmuniter nisi in ꝓpōne in qua ponitur negatio. et dicũtur ista exceptiua quia excipiũt illũ terminũ cui adduntur a principali p̄dicato. ¶ Et aduerte ꝙ hec dictio preter capitur multipliciter. vno mō negatiue vt idē est ꝙ sine: vt sortes currit p̄ter platonē. i. sine platone. alio mō capitur abstractiue vt octo p̄ter tria sunt quinqꝫ. tertio mō capit̄ additiue vt sortes soluit hospiti p̄ter expensas. i. cũ expēsis. quarto mō capit̄ pure exceptiue: ⁊ sic ꝯstituit propōnem exceptiuā et habꝫ virtutē distribuēdi terĩm cōem imediate sequētē supra quā cadit vt visum est in suppositionib⁹. Siĉr nisi pōt teneri dupl̄r. vno mō illatiue. alio mō exceptiue. vñ qñ tenet̄ illatiue includit istam cōiunctionē si. ⁊ istā negationem nō: ⁊ facit propōnem cōditionalē: vt nisi homo moueret̄ hō nō curreret: nullus legit parisi⁹ nisi sit magister: sensus est si nulli⁹ hō sit magister: si sit magister: nullus legit parisi⁹. ¶ Et nota ꝙ dictio exceptiua nō pōt addi ꝓprie alicui termĩo nisi illud ad qḋ fit exceptio sumat̄ cũ signo vlī. Vñ ad hoc ꝙ ꝓpositio exceptiua sit ꝓpria: reqritur pmo ꝙ illud ad qḋ fit exceptio sit termin⁹ cōis sumptus cum signo vlī: vel ꝙ sit termin⁹ distribut⁹. Ex quo sequitur ꝙ ista ꝓpō nō est ꝓpria nec vera nec falsa: aliqs hō p̄ter sortē currit capiēdo ly p̄ter exceptiue: quia illa dictio preter ex suo mō significandi nō pōt addi alicui nisi illud ad qḋ fit exceptio sit terĩus cōis sumpt⁹ cum signo vlī. Seqt̄ scḋo ꝙ iste nō equiualēt nō oīs hō preter sortez currit: ⁊ aliqs homo p̄ter sortē nō currit: quia ista nō est vera nec ꝯgrua. Tertio sequit̄ ꝙ ly oīs et ly quidā non: nō semp faciūt ꝓpōnes equipollere. scḋo requirit ꝙ termin⁹ a quo fit exceptio habeat plura supposita. tertio requirit̄ ꝙ verificetur de termino excepto. ideo ista nō est ꝓpria oīs asinus p̄ter equum currit. Quarto requirit̄ ꝙ verificet̄ de alio q̄ꝫ de excepto. ideo ista nō est ꝓpria: oīs hō p̄ter rationale currit. Unde ꝓpositionũ exceptiuaꝝ quedā sunt in quibus nulla ponitur negatio: alie sunt in quib⁹ negatio cadit supra signũ exceptiuũ: et tales exponuntur disiũctiue ⁊ alie copulatiue. Vñ ꝓpōnuꝫ exceptiuarũ quedā sunt in quib⁹ nulla ponit̄ negatio: quedā in quib⁹ p̄ponit̄ negatio toti propositiōi. quedā in quib⁹ dictio exceptiua nō negat̄ ly p̄ponatur negatio: vt nullus hō p̄ter sortez currit. quedam est in qua ponũtur due negatiōes quarum vna cadit supra signum exceptiuum: ⁊ alia non: vt nullus hō p̄ter sortē currit. Alie sunt in quibus negatio imediate ponit̄ ante dictionē exceptiuā: vt om̄e aĩal nō p̄ter hoiem currit. quedaꝫ in quib⁹ negatio vna p̄ponit̄ toti propōni. ⁊ alia imediate p̄ponitur signo exceptiuo: vt non om̄e aĩal nō p̄ter hoiem currit. quedā in quib⁹ ponũtur due negationes: vna imediate ante dictōeꝫ exceptiuam: ⁊ alia immediate ante copulam. vt homo non preter sortem non currit. quedam in quibus ponuntur tres negationes. quaruꝫ vna preponitur toti propositioni. ⁊ alia imediate p̄ponitur dictioni exceptiue. ⁊ alia imediate preponitur copule. vt non omnis homo non preter sortem non currit. in qualibet istarũ: preter copulam ⁊ signum vniuersale sunt quattuor scilꝫ terminus a quo fit exceptio. ⁊ est principale subiectum ⁊ dictio exceptiua ⁊ dictio supra quā cadit dictio exceptiua que vocatur dictio excepta. quarto est ibi predicatuꝫ principale: vt oē aĩal preter sortez currit. ibi ly animal est terminus a quo fit exceptio. ⁊ preter est dictio exceptiua. et sortem est dictio excepta: ⁊ currit principale predicatum. Et aduerte ꝙ iste dictiones exceptiue qñqꝫ faciũt ꝓpōnem exceptiuā: qñqꝫ propōneꝫ de excepto subiecto: qñqꝫ de excepto p̄dicato: vt sortes verberat oēm hoiem p̄ter sortem.

Sciendũ est scḋo ꝙ p expōe ꝓpōnum exceptiuaꝝ ponunt̄ aliq̄ r̄le. Pria: oīs propositio exceptiua affirmatiua in q̄ nulla ponit̄ negatio expōit̄ p vnā copulatiuā affirmatiuā cui⁹ pria ps ē ꝓpō vl̄is i q̄ p̄ncipale p̄dicatũ affirmatur de terĩo a quo fit exceptio sũpto cũ ly qḋ nō est: ⁊ termĩo excepto. In scḋa pte affirmat̄ terminus a quo fit exceptio de terĩo excepto vl̄r

sumpto: et in tertia si sit termin⁹ cōis predicatū principale remouetur de termīo excepto vl'iter sumpto. vt omē aīal p̄ter hoīem est irrationale: sic exponit omē aīal qđ nō est hō est irrationale et oīs hō est aīal: et nullus hō est rōnalis. Et talis expositio pōt significari per istam dictionem amate. Sed cōtradictoria eius dz exponi p vnam disiunctiuā cōpositā ex partib⁹ cōtradicētiu⁹: vt nō omne aīal preter hoīem est irrationale: exponitur sic: aliquod aīal qđ nō est hō est irrationale: vel aliqs hō nō est aīal: vel aliquis hō est irrationalis: et talis expositio pōt significari per istam dictionē comodi. Sed propō exceptiua in q negatio non cadit supra signū exceptiuum sed supra copulā principalem exponitur per vnam copulatiuā affirmatiuā cōpositam ex tribus cathegoricis in quarum prima predicatū principale remouetur de subiecto vl'iter sumpto cōposito ex termīo a quo fit exceptio et termino excepto et ly qđ nō est. et in scđa affirmat termin⁹ a quo fit exceptio de termino excepto vl'iter sumpto si sit terminus cōis. et in tertia affirmatur predicatum principale de termīo excepto vl'iter sūpto si sit termin⁹ cōis: vt oē aīal p̄ter hoīem non est irrationale. sic exponit. omē aīal qđ non est hō nō est irrōnale. et omnis hō est aīal: et oīs homo est irrationalis: et talis expositio potest significari per istam dictionem peccata. Sed eius cōtradictoria debet exponi per vnam disiunctiuā affirmatiuam compositam ex partibus contradicētibus partibus copulatiue per quam exponitur talis prima propositio: vt nō omne animal p̄ter hoīem non est rationale: exponitur sic. aliquod animal qđ nō est homo est irrationale: vel aliqs homo non est animal: vel aliquis hō est irrationalis. et expositio talis potest significare p istam conditionē idolos. Sed omīs propō exceptiua negatiua in qua negatio immediate p̄ponit si-

gno exceptio. exponit̄ p ꝓpōem disiūctiuā affirmatiuā cōpositā ex trib⁹ cathegoricis. cui⁹ prima pars est ꝓpositio vl̄is in qua p̄dicatū principale negat̄ de termīo a quo fit exceptio sumpto cū ly quod nō est ⁊ termīo excepto ⁊ secūda pars est ꝓpositio p̄ticularis in qua terminus a quo fit exceptio negat̄ de termīo excepto. ⁊ tertia ps est p̄ticularis affirmatiua in qua p̄dicatū p̄ncipale affirmat̄ de termīo excepto. vt omne aīal nō p̄ter hoīem est irrōnale. sic exponit̄ omne aīal qd̄ nō est hō nō est irrōnale vel aliq̄s hō nō est aīal vel aliq̄s hō est irrōnalis: ⁊ talis expositio significatur per istam dictionē meroris. sed ꝓpositio exceptiua sibi cōtradictoria exponitur p copulā affirmatiuā cōpositā ex p̄tibus ꝯtradicētibus p̄tibus disiūctiue p quā exponit̄ talis exceptiua. vt nō oīe aīal nō p̄ter hoīem est irrōnale. exponit̄ sic. aliqd̄ aīal qd̄ nō est hō est irrōnale. ⁊ oīs hō est aīal. ⁊ nullus hō est irrationalis: ⁊ talis expositio significat̄ per istaz dictionē vitare. sed ꝓpositio exceptiua affirmatiua in qua vna negatio imediate p̄ponitur signo exceptiuo ⁊ alia copule exponit̄ p disiūctiuam affirmatiuā cōpositā ex tribus cathegoricis. quarum prima est vl̄is affirmatiua in qua principale predicatum affirmetur de subiecto cōposito ex terīo a quo fit exceptio ⁊ termīo excepto ⁊ ly qd̄ nō est. ⁊ scd̄a est p̄ticularis negatiua in qua termin⁹ a quo fit exceptio negat̄ de terīo excepto. ⁊ tertia ps est p̄ticularis negatiua in qua p̄ncipale p̄dicatū negat̄ de terīo excepto vt oīe aīal nō p̄ter hoīez nō est irrōnale. sic exponit̄ oīe aīal qd̄ nō est hō est irrōnale vel aliq̄s hō nō est aīal vel aliq̄s homo nō est irrōnalis. ⁊ talis expositio significat̄ p istā dictiōez amodo. sed ei⁹ ꝯdictoria exponit̄ p copulā affirmatiuā cōpositā ex p̄tib⁹ ꝯdicētibus illi⁹ disiunctiue. vt nō oīe aīal nō p̄ter hoīem non est irrōnale. exponit̄ sic aliqd̄ aīal qd̄ nō est hō nō est irrōnale. ⁊ oīs homo est aīal. ⁊ omnis homo est irrationalis: ⁊ talis expositio significat̄ per istam dictionem dogmata.

Sciendū est tertio q̄ p maiori declaratione ponūtur aliq̄ regule quaꝝ prima est Dictio exceptiua nunq̄ negat̄ nisi negatio im

mediate cadat supra eā vel supra signū vl'e:vt in ista. nullus hō p̄ter sortem currit: ibi dictio exceptiua nō negat. lȝ negatio p̄cedat eā. ista em̄ equalet isti oīs hō p̄ter sortē nō currit: in q̄ dictio exceptiua nō negat: ⁊ si q̄ratur cā istius regule. Dico ꝙ nō est aliud ꝙ mod⁹ intelligendi in ista tn̄ ꝓpōne nō nullus hō p̄ter sorte currit ibi dictio exceptiua negat. Ex ista regula seq̄tur ꝙ oīs ꝓpō exceptiua siue affirmatiua siue negatiua in qua dictio exceptiua negat ꝑ negationem negantē dū mō talis negatio cadat supra signū. vt nō nullus hō p̄ter sortē currit p̄iacens est ista nō nullus hō currit. nō oīs hō preter sortem currit: p̄iacēs est ista ꝑticularis non oīs hō currit. vn̄ ꝓpō p̄iacens est ꝓpō q̄ remanet dēpto signo exceptiuo. Ex isto etiā seq̄tur ꝙ nō semꝑ ꝓpositio exceptiua est vl'is. imo q̄n̄ ꝙ est indefinita vel ꝑticularis. Ex isto etiaȝ pȝ q̄titas oīm ꝓpōnum exceptiuaꝝ. nam ꝓpositiones exceptiue sunt talis q̄titatis cui⁹ sunt preiacētes pars. ¶ Scd̄a regula aliq̄ sunt ꝓpōnes vl'es q̄ sunt cōtrarie. ⁊ tn̄ nō hn̄t aliquas subcōtrarias q̄ sunt indefinite vel ꝑticulares fm̄ totale subm: lȝ hn̄ habeāt particularē fm̄ partez principalē subiecti. vt iste oīs hō preter sortem currit. nullus hō p̄ter sortē currit nō hn̄t aliq̄s indefinitas vel ꝑticulares fm̄ totale subm q̄a essent iste aliq̄s hō preter sortē currit vel aliq̄s homo p̄ter sortē no currit qḋ est falsum. nā iste nō sunt ꝓprie neq̄ vere neq̄ false. sed ꝑticulares istaꝝ sunt iste aliq̄s hō alius a sorte currit. vel aliq̄s hō alius a sorte no currit. Et si q̄s dicat vl'is ⁊ ꝑticularis debēt esse eiusdez subiecti. Rndet ꝙ nō opȝ ꝙ sint eiusdē subi totalis. sed sufficit ꝙ sint eiusdē subiecti fm̄ partem principalē eius subiecti. vn̄ totale subiectū hui⁹ ꝓpositionis oīs hō p̄ter sortem currit est totum hoc homo p̄ter sorte. sed p̄ncipalis ps est hō. Et sic patet ꝙ descēdendo sub termio distributo ꝓpōnis exceptiue nō opȝ ponere in singularib⁹ dictionē exceptiuā: sed loco ei⁹ poneret alius vel aliud vt descēdēdo sub termio distributo hui⁹ ꝓpositiōis oīs homo p̄ter sortē currit sic descēditur: ergo iste homo ali⁹ a sorte currit. ¶ Sed circa ista mouēde sunt alique pue dubitatiōes Prima quomodo supponūt termini in ꝓpositione exceptiua. Respondet primo ꝙ termin⁹ seq̄ns dictionē exceptiuā supponit confuse et distributiue. si sit terminus cōiter sumpt⁹. sub quo dȝ fieri descēsus sicut visū est in suppōnib⁹ vel vt dicūt aliq̄ nō p̄t fieri descēsus sub eo q̄n p̄us fiat descēsus sub terīo principali subiecti: vt omne aīal preter hoīem currit sub ly hominem nō debet fieri descensus: nisi prius fiat sub animali: vt sic dicendo. ergo hoc animal aliud ab hoc homīe currit: ⁊ hoc animal aliud ab hoc homine currit semper demonstrādo per ly hoc aliud animal ab animali rationali: sed alij termini supponunt sicut in sua preiacente fm̄ exigentiam regularum suppositionum. Sed pro conuersione talium propositionum exceptiua rum est aduertenduȝ ꝙ nulla exceptiua formaliter conuertitur in aliam exceptiuam non em̄ sequitur omnis homo preter sortem currit: ergo aliquod currens preter sortem est homo. cū talis conuertens non sit proprie: sed ad debite conuertendum oportet mutare dictionem exceptiuam in ly aliud ab: vt omne animal p̄ter hominem est irrationale debet sic conuerti. ergo aliquod irrationale aliud ab homine est animal. similiter nullus homo preter sortez currit ergo nullum currēs aliud a sorte est homo.

Arguitur sic primo ad vniuersalē sequitur particularis: ergo bene sequitur omnis homo preter sortem currit: ergo quidam homo preter sortez currit. ¶ Secundo sic in hac propositione nullus homo preter sortem currit dictio exceptiua negatur: ergo male dictuȝ est ꝙ talis debet exponi copulatiue. antecedens patet: quia negatio precedit dictionem exceptiuam. Tertio sic: si exceptio semper fieret a termino sumpto cum signo vniuersali sequeretur ꝙ exceptiua non haberet contradictoriam hoc est falsum: igitur. consequentia patet: quia contradictoria vniuersalis semper est particularis ergo cum in tali nō possit poni exceptio sequit ꝙ nō poterit esse contradictoria alterius.

Ad primum dicitur concedendo antecedens et negando consequentiam: quia illa que infertur non est sua particularis. sed est ista quidam homo alius a sorte currit. Ex quo sequitur ꝙ particularis alicuius exceptiue non est exceptiua nec etiam sua contradictoria est exceptiua si sumatur cum signo particulari. ¶ Ad secundum patet solutio: quia licet negatio precedat dictionem exceptiuam nō tamen cadit supra eam. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ exceptiua vniuersalis nō habet contradictoriā in qua ponitur dictio exceptiua nisi preponat negatio toti propositioni. vnde contradictoria huius omnis homo preter sortem currit est aliqua istarum aliquis homo alius a sorte nō currit vel non omnis homo preter sortem currit: equipollet huic aliquis homo preter sortez nō currit: sed magis ista aliquis homo alius a sorte non currit: ⁊ ad regulam equipollentiarum dicitur ꝙ intelligenda est, seruata proprietate sermonis. ¶ Textus.

Sequitur de dictionibus reduplicatiuis dicuntur autez dictiones reduplicatiue que importāt rationez fm̄ quam aliquid alteri attribuitur vt inquātum, scd̄m ꝙ ea ratione qua et sic de alijs, de quibus dātur tales regule. Prima est ꝙ dictio reduplicatiua presupponit aliquod predicatum inesse alicui subiecto et denotat illud super quod cadit immedia

te esse causam inherētie illius. Scḋa est ꝙ dictio reduplicatiua semꝑ fertur ad predicatum ⁊ nūꝗ̄ reduplicat ipm. Tertia est ꝙ propositio reduplicatiua affirmatiua exponitur per q̄ttuor exponentes affirmatiuas quaꝝ prima affirmat predicatuꝫ principale de subiecto. scḋa auteꝫ affirmat reduplicatiuum de subiecto. tertia vero affirmat predicatū principale de reduplicato. quarta est vna causalis in cuius antecedente ponitur dictio super quam cadit reduplicatio de aliquo trauscendente: ⁊ in consequente predicatū principale affirmaṫ de relatiuo illius trāscendentis: vt hic hō inq̄tum rōnalis est flebilis.i.hō ē flebilis ⁊ hō est rōnalis: ⁊ oē rōnale est flebile: ⁊ q2 aliquid ē rationale ē flebile. Quarta rēa est ꝙ ꝓpō reduplicatiua in qua poniṫ negatio post dictionē reduplicatiuam exponitur copulatiue ꝑ quattuor exponētes quarum prima negat predicatū de subiecto. scḋa affirmat reduplicatū de subiecto. tertia negat vniuersalr̄ predicatum principale de reduplicato. quarta est vna causalis in cu⁹ antecedente affirmaṫ reduplicatio de suo transcēdente ⁊ in cōsequēte negaṫ ꝑdicatum de relatiuo illius trāscendentis: vt hic nullus hō inq̄tum rōnalis est rudibilis.i.null⁹ hō est rudibilis: oīs homo est rationalis ⁊ nulluꝫ rationale est rudibile. ⁊ quia aliquid est rōnale ipsum nō est rudibile. Ex quo patꝫ per legē ꝯtradictoriarum qualiter exponende sunt cōtradictorie istarū et qualiter valeat ꝯn̄a in ipsis.

¶ Primo sciendū est ꝙ ꝓpositio reduplicatiua est ꝓpositio exponibilis ratiōe signi reduplicatiui. vnde signa reduplicatiua sunt ista inq̄tum fm̄ q2 ꝗ̄: ⁊ sic de aliis. Unde ista signa possunt capi dupliciter. vno mō aduerbialr̄ vt cū diciṫ sortes currit inq̄tum potest et sic nō faciunt ꝓpositionem reduplicatiuā. alio mō tenentur ꝯiūctionaliter ⁊ hoc duplr̄. vno mō specificatiue quan-

Quid est ꝓpositio reduplicatiua.

do specificant ⁊ determināt ratione sub qua ꝑdicatū inest subiecto vt cū diciṫ diligo sortē inq̄tum scolaris. ens inq̄tū ens est subiectuꝫ metaphisice. homo inq̄tū species predicatur de pluribus differētib⁹ numero. Et aduerte ꝙ aliqui dicūt ꝙ quādo tales dictiones teneṅ sic specificatiue nō possunt addi nisi termino qui sequitur verbū vel participiū significans actū aīe .iō dicunt ꝙ ibi inq̄tum in ista ꝓpositiōe ens inq̄tum ens est subiectū metaphisice de rigore sermonis nō teneṫ specificatiue. Alio mō tenentur reduplicatiue et hoc triplr̄. primo vt faciūt ꝓpositionē de subō reduplicato. scḋo vt faciūt ꝓpōnem de predicato reduplicato. tertio vt faciūt ꝓpositionē reduplicatiuā. exēplū primi. vt aliq̄d ꝙ est hō inq̄tū ratiōale est risibile. exemplū secundi. vt risibile est hō inq̄tum rationale. exemplū tertij vt oīs hō inq̄tū rationalis est risibilis. ¶ Et aduerte ꝙ quando faciunt propositiones de extremis reduplicatis tunc proprie sūt partes illorum extremorum. sed quando faciunt propositionem reduplicatiuaꝫ tunc proprie nō sunt partes extremorum. Aduerte etiā ꝙ quādo faciunt propositiones reduplicatiuas capiuntur adhuc multis modis. Vno modo cōditionaliter seu concomitanter ⁊ tunc vltima exponens debet esse conditionalis. alio modo capiuntur causaliter: ⁊ tunc vltima exponens debꝫ esse vna causalis. alio modo capiuntur vt denotant immediationem predicati principalis cū termino reduplicato. ita ꝙ tunc denotatur predicatum principale predicari immediate d̄ termino cui additur signum reduplicatiuum. et tunc exponendo talem propositionem debet vltra alias ꝓpositiones addi vna propositio puta ista et sunt immediate se habentia. alio modo capiuntur vt important conuertibilitatem predicati principalis cum termino reduplicato: ⁊ tunc ista est falsa: sortes inq̄tum homo est animal: ⁊ tunc debet addi ista ꝓpositio ista sūt conuertibilia. ⁊ hoc in exponendo tales propositiones. alio modo capiuntur vt denotant alietatem rationis predicati principalis a ratione termini reduplicati: ⁊ tunc in exponendo debet addi ista propositio terminus reduplicatus et predicatum principale habent diuersas rationes. Et illo modo videtur cepisse philosophus in primo priorum vbi dicit ꝙ omnis propositio est intelligibilis in qua signum reduplicatiuum additur predicato reduplicans ipm. et isto modo ista est falsa homo est animal inq̄tum animal. Ex omnibus istis patet ꝙ propositio in qua ponitur signum reduplicatiuuꝫ est distinguenda fm̄ illas diuersas acceptiones.

Sciendum est scḋo ꝙ in qualibꝫ ꝓpositione reduplicatiua quattuor incidunt scꝫ principale subiectum principale ꝑdicatū reduplicatio ⁊ terminus supra quē cadit reduplicatio. Et aduerte ꝙ oīs ꝓpō reduplicatiua in q̄ si

gnum reduplicatiuum non negatur, exponi per vnā copulatiuā: sed illa in qua signū reduplicatiuū negatur dz exponi p vnam disiunctiuam. Et pro expōne taliū ponitur aliq̄ rl'e. ¶ Pria ois propo reduplicatiua in qua nulla ponitur negatio exponitur p vnā copulatiuā affirmatiuā cōpositā ex tribus cathegoricis et vnā ypotheticā in quarum prima affirmatur predicatum principale de principaliori pte subiecti: et in secunda affirmatur terminus cui preponitur signum reduplicatiuum de principaliori subiecto. et in tertia affirmatur principale predicatum de termino cui additur signum reduplicatiuū vliter accepto. et quarta est vna conditionalis in cui⁹ prima parte terminus cui preponitur signū reduplicatiuū affirmatur de subiecto trāscendēte et in secunda parte affirmatur predicatuz principale de relatiuo identitatis sube hñte pro suo añte illud transcendēs. et hoc si talis propositio exponatur gratia cōcomitantie: sed si exponeretur gratia causalitat; quarta propō deberet eē vna causalis cōposita ex cōsimilibus partibus cōditionalis. Sz reduplicatiua cōtradictoria debet exponi per disiūctiuaz compositā ex partib⁹ cōtradicētibus ptibus talis copulatiue. Exemplum primi: vt omnis hō inq̄tum rationalis est risibilis exponitur sic. oīs homo est risibilis et oīs homo est rationalis ꝛ oīe rationale est risibile. ꝛ si aliquid est rationale illud est risibile: et hoc si exponatur gratia cōcomitātie. Et si exponeret̄ gratia cause: tunc quarta esset ista. ꝛ quia aliquid est rationale illud est risibile. Et aduerte ꝙ si ꝓpositio reduplicatiua sit vl'is: tunc due prime exponētes erunt vl'es: ꝛ si pticularis particulares. Tertia tñ semp debz esse vl'is: ꝛ quarta semp est vna cōditionalis vel causalis: ꝛ talis expositio significat̄ p istā dictionez adamasci si reduplicatiua sit vl'is: sed si sit pticularis significatur per hanc dictionem viciasti. Et opposite dictiones debent poni ad exponendum contradictorias. ¶ Scđa regula talis est: propō reduplicatiua negatiua in qua signū reduplicatiuū non negatur: exponit̄ per vnaz copulatiuā affirmatiuam in cuius p ima pte predicatum principale negatur de subiecto principali: ꝛ in secunda parte terminus cui additur signum reduplicatiuum affirmatur de subiecto principali. et in tertia negat̄ principale p̄dicatū de termīo reduplicato vl'iter accepto. ꝛ quarta est vna cōditionalis vel causalis in qua termin⁹ reduplicatiu⁹ affirmatur de termino transcendente in prima parte illius propōnis: ꝛ in scđa pte negat̄ predicatum principale de relatiuo substantie illi⁹ trāscendētis: vt oīs homo inq̄tum rōnalis non est risibilis: sic exponit̄: oīs hō nō est risibilis. ꝛ oīs homo est rationalis. ꝛ nullū rōnale est risibile. ꝛ si aliquid est rationale ipz nō est risibile. Et hoc si sit reduplicatio ꝯcomitantie: vel quia aliquid est rationale ipm non est risibile. ꝛ hoc si fiat reduplicatio gratia cause et expositio taliū ꝓpositionum significatur per istam dictionem oetrabendo. Sed cōtradictoria talis propōnis debz exponi p vnam disiunctiuā de ptibus cōtradicētibus partib⁹ copulatiue per quas exponitur talis propositio. vt non omnis homo inq̄tum rōnalis non est risibilis. ꝛ talis expositio potest significari per istam dictionē simonia. ¶ Tertia regula: propositio reduplicatiua negatiua in q̄ vna sola negatio īmediate preponit̄ signo reduplicatiuo exponitur per disiunctiuā affirmatiuam ex quattuor ꝓpōnibus cōpositā. in quarū prima p̄dicatū principale negatur de subiecto: et in scđa terminus reduplicat⁹ negatur de subiecto: ꝛ in tertia p̄dicatum principale negat̄ de reduplicato pticulari' sumpto. ꝛ quarta est vna cōditionalis vel causalis negatiua: in cui⁹ pria parte reduplicatū affirmatur de subiecto trāscēdente. ꝛ in scđa parte predicatū principale affirmatur de relatiuo substantie illius transcendētis: vt omnis homo nō inq̄tum rationalis est risibilis: exponitur sic. oīs homo nō est risibilis vel omnis homo non est rationalis. vel aliquod rationale non est risibile. vel non si aliquod est rationale ipsum est risibile. ꝛ hoc si sit reduplicatio gratia cause ꝛ expositio talis propositionis significatur per istam dictionē penthecoste. Et contradictoria eius exponitur per vnam copulatiuam affirmatiuā cōpositam ex partibus cōtradicentibus partibus illius disiūctiue. et pōt significari per istam dictionē viciasti. ¶ Quarta regula: omnis ꝓpositio reduplicatiua affirmatiua in qua ponūtur due negationes vna immediate ante signum reduplicatiuū: ꝛ alia immediate ante copulam exponitur per disiunctiuam affirmatiuam cōpositam ex quattuor propositionib⁹: quarū in prima predicatum principale affirmatur de subiecto principali. ꝛ in scđa termin⁹ reduplicat⁹ negat̄ de subiecto principali: ꝛ in tertia predicatum principale affirmatur de termino reduplicato. ꝛ quarta est vna conditionalis vel causalis negatiua. in cuius pria pte reduplicatum affirmatur de subiecto transcendente. ꝛ in scđa parte predicatum principale negatur de relatiuo substantie illius transcendentis: vt omnis homo non inq̄tum rationalis nō est risibilis: exponitur sic. omnis homo est risibilis vel omnis homo non est rationalis: vel aliquod rationale est risibile vel non: si aliquod est rationale ipsum non est risibile vel nō: quia aliquod est rationale ipsum non est risibile: et talis expositio potest significari per istam dictionem rarefio: sed contradictoria eius debet exponi per copulatiuam affirmatiuam compositam ex partibus contradicentibus partibus dicte disiunctiue: vt ista non omnis homo non inquātum rationalis non est risibilis: ꝛ expositio eius potest significari per istā dictionem Romupeta.

Sciendū est tertio ꝙ pro maiori declaratione propositionum reduplicatiuarum ponuntur alique regule. ¶ Prima: reduplicatiua ad suam preiacentem est bona consequentia: vt bene sequitur. nullus hō inq̄tuz rōnalis est asinus: ergo nullus homo est asinus. ꝓbatur

quia ab exposita ad qualibet exponentiũ est bo
na ꝯña: ꝛ hoc qñ exponitur copulatiue: sed pre-
iacens reduplicatiue semꝑ est altera exponen-
tium igitur: ꝛ hoc qñ reduplicatio nõ negatur:
q2 si negaretur exponeretur disiũctiue. ¶Ex ista
regula sequitur ꝙ ista ꝓpositio est falsa. logic⁹
in q̃tum logic⁹ nõ est grãmaticus: etiã ista nul-
lus pater inq̃tum pater est fili⁹: nullũ simile in-
q̃tum simile est dissimile. nullũ agens inq̃tum
agens est patiens. ¶Ex ista regula põt videri ꝙ
multe ꝓpões tam in phĩa ꝙ in theologia cõce-
duntur ꝙ tñ de virtute sermonis nõ sunt vere: sed
solũ ad intellectũ dicẽtiũ. sicut tales oĩs crea-
tura inq̃tum est in mẽte diuina est vita eterna

Adamasci

omnis homo inq̃tum ra-
tionalis est risibilis.

omnis homo est risibilis et
oĩs homo est rationalis et
omne rationale est risibile
et quia aliquid est rationa-
le ipsum est risibile

Detrahendo

omnis homo inq̃tum ra-
tionalis non est risibilis.

nullus homo est risibilis
ꝛ oĩs homo est rationalis
ꝛ nullũ rõnale est risibile
ꝛ quia aliquod est rõnale
ipsum non est risibile.

contrarie

Contra rie
dic
Contra rie

subalterne

subalterne

Simonia

non omnis homo inq̃tum
rationalis nõ est risibilis.

aliquis homo est risibilis
vel aliquis homo non est
rationalis vel aliquod ra-
tionale ẽ risibile vel quia
oẽ rõnale ẽ ipm ẽ risibile.

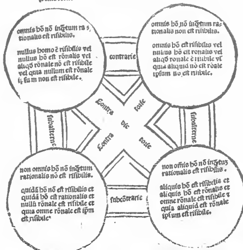
subcõtrarie

Conodore

non oĩs homo inq̃tu3
rationalis est risibilis.

aliquis homo non est ri-
sibilis vł aliq̃s hõ nõ est rõ-
nalis vł aliqð rõale nõ ẽ
risibile vł si aliquid est rõ-
nale ipsũ nõ est risibile.

et est ꝑpetua. Similr talis actus malus inq̃tũ
malus nõ est a deo sed a sola creatura. ¶Scða
regula: oĩs reduplicatiua siue affirmatiua siue
negatiua in qua dictio reduplicatiua nõ negaẗ
debet exponi ꝑ vnã disiunctiuã affirmatiuã: sed
in qua dictio reduplicatiua nõ negaẗ debet ex-
poni ꝑ vnã copulatiuã. vnde multe regule pos-
sent adhuc poni scʒ qualiṫ arguiẗ in istis redu-
plicatiuis ab inferiori ad supius vel ecõtra: sed
quia tales sunt faciles: ideo omittũtur. ¶Sed de
suppõe teriorum ꝓpõnum reduplicatiuarũ po
nitur talis regula: subiectũ ꝛ predicatũ ꝓpõnis
reduplicatiue supponũt eodẽ mõ sicut in piaces-
te: vt in ista oĩs hõ inq̃tum rõnalis est risibilis:
subiectũ ꝛ ṗdicatũ supponunt eodẽ mõ sicut in
ista oĩs hõ est risibilis. sed terminus supra quã
cadit dictio reduplicatiua supponit cõfuse ꝛ di-
tributiue nisi ĩpediaẗ. ¶Dicunt tñ aliqui ꝙ talis
termin⁹ respectu subiecti supponit cõfuse tãtũ
sed respectu ṗdicati cõfuse ꝛ distributiue: sʒ hic
nõ est multũ ꝓbabile: q2 nõ opʒ terios eodẽ mõ
supponere in exposita sicut in exponentib⁹ cum
tales ꝓpões non equiualeant in significando.
sed solũ in inferendo. ¶Sed ꝑ cõuersione ta-
lium ꝓpõnum ponũtur due pue regule. Quarũ
prima est nulla reduplicatiua siue affirmatiua
siue negatiua ꝯuertiẗ formalr in reduplicatiuã
vt ista oĩs hõ inq̃tum rõnalis est risibilis nõ cõ
uertitur in istã: ꝙ risibile inq̃tum rõnale est hõ.
¶Scða regula: oĩs reduplicatiua siue affirma

tiua siue negatiua cōuertit formaliter in vnā non reduplicatiuā capiēdo sbm reduplicatiue pro pre-dicato conuertētis et capiendo pro subiecto ag-gregatū ex predicato ppōis reduplicatiue et ter-mino reduplicatiuo mediante hoc pnoīe quod: vel cum hoc toto aliquid quod que propō pt di-ci de reduplicato subiecto. vt ista oīs homo inquā-tum rationalis est risibilis. ergo aliquod quod inquantum rationale est risibile est homo. Similiter ista nullus homo inquantum rationalis est asinus. sic cōuertitur. nihil qđ inquantuz rationale est asinus est homo et pportionabiliter dicat de aliis.

Arguitur sic primo hec nō est reduplicatiua sortes bibit inquantum pt et tñ in ea poni-tur dictio reduplicatiua igitur. ¶ Secūdo sic. iste due equipollent. oīs homo inquantum rationa-lis nō est asinus et oīs homo non est asinus in-quātum est rationalis. et tñ in vna reduplicatio negatur et in alia non. ergo negatio reduplicatio-nis nihil facit quo ad affirmationem vel nega-tionez propositionis. ¶ Tertio sic: si ad dāduz cōtradictorias sufficeret ferre negationem ad re-duplicationem sequeretur qđ iste due cōtradice-rēt aīal inquantuz est homo est risibile. et aīal nō inquantum est homo est risibile. sed hoc est fal-sum quia ambe sunt simul vere.

Ad primum patet solutio in primo notabili. Ad secunduz distinguitur ista oīs ho-mo non est asinus inquantum rationalis eo qđ hec negatio nō pōt solū negare verbum et hoc mo-do ille due equipollēt vel negat verbum et redu-plicationem. et tūc nō equipollēt. ¶ Ad tertiuz dicitur qđ ad hoc qđ alique propōes reduplicati-ue cōtradicāt non sufficit qđ reduplicatio neget in vna et non in alia. sz cū hoc requiritur qđ ter-mini ecōtrario supponant in vna et in alia.

Sequitur de incipit et desinit pro quorum expositione notandum est qđ rerum quedam sunt quarū totum eē in instanti et simul acquiritur vt ho- De incipit et desinit

mo vel binarius: siue sit mediante aliqua mutatione successiua precedēte: vt in ꝓductōe naturali siue nul'a mutatione precedēte vt in creatione angeli. Alie vero sunt quarū esse acquiritur successiue ⁊ ꝑs post ꝑtē vt sūt res nature ꝑmanētis: vt albū nigrū quarū denoīatio depēdet a dominio supra cōtrariū sicut album ⁊ nigrum et calidū. ⁊ etiā res nature successiue vt motus ⁊ tēpus. ⁊ similr aliquarū rerum quarum esse deꝑditur totū simul ⁊ in instāti. Aliarū aūt quarū totum esse deperditur successiue: ⁊ fm has dictiones ponūtur quattuor regule. Prima est ꝙ propositiones de incipit rerum quarum esse totū simul acquiritur exponūtur per vnam copulatiuam: cuius prima pars ē affirmatiua de presenti: scđa negatiua de preterito. vt homo incipit esse. i. homo nūc ē ⁊ imediate ante non fuit.
Scđa regula ē ꝙ propositiōes de incipit rerū quarū esse acquiritur successiue exponūtur per vnam copulatiuam cuius pria ꝑs ē negatiua de ꝑsenti ⁊ scđa affirmatiua de futuro: vt hic sortes icipit eē alb⁹. i. sortes nūc nō ē alb⁹ ⁊ imediate p⁹h erit alb⁹. vel sic mot⁹ icipit eē. i. mot⁹ nūc nō est. ⁊ īmediate p⁹ erit. Tertia regula ē ꝙ ꝑpositiones de desinit rerū quarū esse acquiritur totum simul exponuntur per vnam copulatiuam cuius prima pars est affirmatiua de presenti. secunda: negatiua de futuro. vt sortes desinit esse homo. id est sortes est homo ⁊ immediate post non erit homo. Quarta regula est. ꝙ propositiones de desinit rerum quarum esse deperditur successiue exponuntur copulatiue per vnam negatiuam de presenti et aliam affirmatiuā de preterito vt hic sortes desinit esse albus. id est sortes nūc non est albus: et immediate ante hoc fuit albus. Ex predictis patet qualiter contradictorie istarū sunt exponende et qualiter valeat cōsequentia in istis.

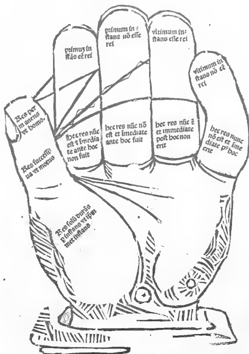
Sciendū est primo. ꝙ ꝑpositionū de incipit et de desinit quedā sunt in quib⁹ hoc verbū esse seu verbū infinitiui modi sequēs hoc verbū incipit vel desinit manet affirmatū vt sortes īcipit esse sortes incipit currere. sortes desinit bibere Et in istis ꝑpositionibus intelligēda sunt que consequēter dicentur alie vero. sunt in quibus hoc verbum esse seu verbū infinitiui modi negatur vt sortes īcipit nō esse. sortes desinit nō currere. vnde ista sortes incipit non esse equiualet isti sortes desinit esse. ⁊ eodē modo debet exponi: et hoc fm cōiter loquētes. Et aduerte ꝙ pro expositione talium ꝑpositionū videndū est ꝙ duplices sunt res: quedā sunt ꝑmanētes ꝙ fm naturam eax determināt sibi oēs partes esse simul ⁊ adequate pro eodem tempore. vt homo lapis equus. alie sūt successiue quibus fm naturam repugnat habere oēs partes simul pro eodem tempore. vt tempus motus cursus. Aduerte tamē ꝙ res potest dici successiua dupliciter. vno mō quo ad esse vt motus tempus cui repugnat simul habere omēs suas partes. Alio modo dr successiua quo ad ꝓductionem que successiue pōt acquiri sicut qualitates sensibiles vt albedo nigredo caliditas frigiditas que naturaliter successiue acq̄runt̄ ⁊ tamen cū hoc habent oēs suas partes simul. ⁊ tales propositiones de reb⁹ ꝑmanētibus ꝓprie debent exponi sicut res que non possunt habere suas partes. nisi tales res per aliquā potentiam in instanti ꝓducerent̄: quia tunc deberēt exponi tales ꝑpōes sicut ꝑpōnes de reb⁹ ꝑmanentib⁹.

Res que modis dicitur successiua.

Aduerte vlterius pro expositione taliū ꝑpositionum ꝙ quadruplex est instans scz ꝑmū instans esse rei. primum istans nō esse rei. vltimum instans esse rei. vltimū instans nō esse rei Unde primū instans esse rei est instans in quo verum est dicere hec res est ⁊ immediate ante hoc nō fuit: sed primū instans nō esse rei est instans in quo verum est dicere hec res nūc nō est et ante hoc immediate fuit. sed vltimū instans esse rei est illud instans in quo verū est dicere hec res est ⁊ immediate post hoc nō erit: sed vltimū instans nō esse rei est illud instans in quo verū est dicere hec res nūc nō est ⁊ immediate post hoc erit. vnde res permanētes habent duo instantia. scz primū instans esse rei. ⁊ primū instans nō esse rei. sed res successiue etiam habēt duplex instans scilicet vltimum instans nō esse rei et primum instans non esse rei.

Instans est quadruplex.

Aduerte vlterius ꝙ preter res que dicte sunt: quedam sunt res que solum durant per instans: cuiusmodi sunt mutata esse in motu ⁊ instantia in ipso tempore ⁊ talia etiam habent duo instantia scilicet primum instans esse rei ⁊ vltimum instans esse rei: licet tamen multi negēt tales res solū durantes ꝑ instans. Seq̄tur figura

Sciendũ est secũdo q̃ pro exposi-tione ꝓpositionũ de incipit et de desinit ponũ-tur alique regule. Quaꝝ prima est ꝓpõ de icipit in rebꝰ ꝑmanentibꝰ ĩ q̃ nulla ponit negatio expo-nitur p vnã copulatiuã cuiꝰ pria ps est affirma-tiua: ⁊ scda negatiua de preterito vt sortes inci-pit esse sic exponitur. sortes nũc est et immedia-te ante hoc nõ fuit. hõ incipit esse: sic exponitur homo nũc est et idẽ imediate ante hoc nõ fuit. ¶Sed ꝓpõ in qua negatio ponitur ante incipit ex-ponitur per vnã disiunctiuã de partibꝰ ꝯtradicẽ-tibus partibus copulatiue: vt sortes nõ incipit esse. sic exponitur sortes nũc nõ est vel imediate ante hoc fuit. Secũda regula ꝓpositiões de inci-pit in rebꝰ successiuis in quibꝰ negatio nõ poni-tur. exponitur p vnã copulatiuã cuiꝰ prima ps est negatiua de presenti. ⁊ secũda affirmatiua de futuro: vt sortes incipit currere: sic expont. sor-tes nũc nõ currit et immediate post hoc curret.

motus incipit esse sic exponitur motus nūc non est: et idē imediate post hoc erit. et illa ī qua negatio ponitur ante incipit exponit᷑ per disiunctiuā de partibus ꝯtradicentibꝰ vt sortes non incipit currere sic exponitur sortes nunc currit vel imediate post nō curret. Sed quereret aliquis quō exponunt᷑ ꝓpositiones de incipit et de desinit in quibꝰ negatio ponit᷑ ante infinitiuū. Respōdet᷑ ꝙ ꝓpō de desin t in qua negatio ponit᷑ ante infinitiuū exponitur ꝑ vnā de incipit in qua nulla ponitur negatio. vt ista sortes desinit nō esse. exponitur sicut ista sortes incipit esse. et illa de incipit in qua negatio ponitur ante infinitiuū exponitur sicut vna de desinit in qua nulla ponit᷑ negatio vt sortes icipit nō esse. exponitur sicut ista sortes desinit esse. Ex quo sequitur ꝙ a ꝓpōne de incipit in qua negatio ponit᷑ ante infinitiuū ad vnā de desinit. in qua nulla ponit᷑ negatio valet ꝯnā. et etiā ab vna de desinit ī qua negatio ponitur ante infinitiuū ad vnā de īcipit in qua nō ponitur negatio est bona ꝯnā vt bene sequit᷑. sortes desinit nō esse. ergo sortes incipit esse. Tertia rl̄a propositio de desinit in qua nl̄la ponitur negatio siue in rebus successiuis siue in rebus ꝑmanentibꝰ exponitur ꝑ vnā copulatiuā affirmatiuā cuius prima pars est affirmatiua de preterito et secūda negatiua de presenti sumpta cum relatiuo idētitatis vt hō desinit esse sic exponit᷑ homo īmediate ante hoc fuit. et idē nunc nō est. motus desinit esse sic exponit᷑: motus īmediate ante hoc fuit et idē nunc non est. Et si quis dicat nonne bene sic exponitur hō nunc nō est et īmediate ante hoc fuit. Respōdetur ꝙ nō: quia staret oppositā esse verā et exponentē falsam. naz ista semꝑ est falsa homo nō est. cū sua cōtradictoria sit vera. s. oīs hō est. Et simil᷑r dicunt aliqui ꝙ ꝓpō de incipit in rebꝰ successiuis de subiecto coī debet exponi ꝑ copulatiuā cuiꝰ prima pars erit affirmatiua de futuro et secūda negatiua de presenti. vt motus incipit esse: sic exponit᷑ motus īmediate post hoc erit et idē nunc nō est quia dicunt ꝙ ista est falsa motus nūc nō est: et sua cōtradictoria est vera. s. omnis motus nūc est. Quarta rl̄a a propōne de incipit vel de desinit ad totā exponentē est bona ꝯnā et ecōtra. sȝ si exponatur copulatiue ad alterā partem exponentiū valet ꝯnā. sed nō ecōtra. sed si exponat᷑ disiunctiue tunc ad alterā partē nō valet consequentia. licet bene ecōtra. et eodē modo potest dici in oībus exponibilibꝰ. Quinta regl̄a arguēdo ab inferiori ad superius mediante hoc verbo incipit et desinit dūmodo inferius et superius ponantur a parte predicati nō valet cōsequētia vt nō sequitur sortes incipit esse albus: ergo sortes incipit esse coloratus. cū antecedēs possit eē verū ꝯsequēte existente salso. posito ꝙ sortes ꝑus fuerit niger. Dicitur notāter in regula dummodo arguat᷑ a parte predicati: quia si superiꝰ et inferius ponantur a parte subiecti tunc bene valet cōsequentia. vt bene sequitur sortes incipit esse. ergo homo incipit esse. Similiter albū incipit esse. ergo coloratū incipit esse. Sexta regula arguēdo ab hoc verbo incipit vel desinit cū aliq̄ determinatiōe ad ꝓpositionē in qua ponitur hoc verbū incipit cū aliqua determinatione verbi infinitiui modi in qua dimittitur illa determinatio nō valet ꝯnā vt non sequitur sortes incipit esse albus. ergo sortes incipit esse nec sequit᷑ sortes desinit eē albꝰ. ergo desinit esse. Septia regula a ꝓpositione de incipit vel de desinit in q̄ post illud verbū incipit vel desinit ponitur dictio sumpta cuȝ signo vl̄i ad ꝓpositionē in qua dimittitur tale signū nō oportȝ ꝯnām valere. vt nō sequit᷑. sortes incipit scire omnē ꝓpositionē. ergo sortes īcipit scire ꝓpositionē. nam potest stare ꝙ sortes incipiat scire omnē ꝓpositionē et nihil incipiat scire posito casu ꝙ sint tantū tres ꝓpositiones inter quas sortes tantū vnā sciat et alie due designāt esse. tunc sortes incipit scire omnē ꝓpositionem et tamen nihil incipit scire. etiā sortes pōt incipere esse oīs homo. et nō incipere esse homo. vt posito ꝙ alij homines a sorte corrumpant᷑. tunc illa esset vera sortes incipit esse oīs homo. similiter sortes pōt desinere scire omnē ꝓpositionē et nihil desinere scire.

Sciendū est tertio ꝙ adhuc ponuntur alique regule. Prima quādo subiectum ꝓpositionis de incipit vel desinit est quodāmō copulatū tunc debet resolui in vnā ypotheticā: et tunc quelibet pars illiꝰ ypothetice debȝ exponi vt sortes et plato incipiunt currere si illa ꝯiūctio et capitur diuisiue tunc illa debȝ resolui in istaz sortes incipit currere et plato īcipit currere. et tūc quelibet illaꝝ dȝ seorsum exponi. sed si illud cōiunctū caperetur cōplexiue talis debet exponi sine resolutiōe. Similiter si sint de subiectis pluralis nūeri tunc debēt resolui in ꝓpositiōes singularis numeri: et tunc quelibet illaꝝ dȝ exponi. Et ꝑ hoc soluit᷑ istud sophisma. in istis scolis incipiunt esse viginti scolares posito casu ꝙ ꝑ totam diē fuerint decē et nouē. et tunc ꝑmo intrat vnꝰ qui sit vicesimus. Tunc ꝓbat᷑. in istis scolis sunt viginti scolares et īmediate ante hoc nō fuerunt viginti scolares in istis scolis. ergo in istis scolis incipiūt esse viginti scolares. Tm̄ īprobat᷑ tm̄ vnꝰ scolaris incipit esse in istis scolis. ergo nō viginti. Itē in istȝ scolis īcipiūt eē viginti scolares ergo in istis scolis incipiūt esse plures scolares ab inferiori ad superiꝰ. Itē in istis scolis īcipiūt esse viginti scolares. ergo in istis scolis incipit esse numerꝰ scolariū. Respondet᷑ ꝙ sophisma est verum casu posito et ad primā īprobationē dicitur ꝙ non sequitur: sed bene sequeretur. ergo non plures scolares incipiunt esse. ¶ Ad secundaȝ et tertiā dicit᷑ negādo ꝯsequentiā quia tales cōsequētie in istis verbis incipit et desinit nō valēt vt visum est. Similiter propositiones vniuersales debent resolui in suas singulares: et tunc q̄libet singularis debet exponi seorsum. ¶ Secūda regula a propositione de incipit et de desinit in qua aliqua determinatio postponitur illi verbo incipit vel desinit et verbo infinitiui modi ad propositionez in qua talis determinatio prepo

nitur nō valet ꝯsequētia vt nō sequitur. sortes incipit esse alb⁹. ergo albū incipit esse sortes. ¶ Et si quis dicat bn̄ sequitur hoc incipit esse sortes demōstrando illud pro quo albū supponebat. ergo etiā bene sequitur albū icipit esse sortes ꝑ locū a cōuertibilibus. Respōdetur ꝙ tribus casibus a cōuertibilibus nō valet ꝯn̄ia. Primo in suppositione simplici vt nō sequitur. homo est species ergo risibile est spēs. Secundo quādo verbo additur aliqd̄ sincathegorema. idō nō sequitur hō est per se scdō modo risibilis. ergo homo est per se et scdō mō rationalis. Tertio mō nō valet in multis ꝓpositionibus de preterito ꝛ de futuro. vel de terminis cōnotatiuis preteritum vel futurū cuiōi sunt ista verba incipit ꝛ desinit. Sed de suppositiōe ponitur talis regula. termini talū ꝓpōnum supponunt sicut in preiacēte. naz si sit vniuersalis affirmatiua termin⁹ sequēs infinitiuū supponit cōfuse tantū. Si negatiua supponit cōfuse ꝛ distributiue. si nō sit vl̄is neqꝫ negatiua supponit determinate nō tamē est intelligendū ꝙ talis terminus supponat determinate vel ꝯfuse pro p̄sentibus tm̄. sed pro presentibus preteritis ꝛ futuris. Ex quo sequitᷣ ꝙ si sortes incipiat esse albus et primo fuerit niger hec est falsa sortes incipit habere colorē. si tamē acciperetur pro colore qui est presentialr̄. tunc eēt vera. qꝛ hec est vera sortes incipit habere colorē qui est. Ex quo pꝫ ꝙ nō sequitᷣ sortes est coloratus ꝛ prius nō fuit coloratus colore qui est. ergo incipit esse coloratus: qꝛ coloratū non solum ampliatur ad colorē qui est. sed etiā ad colorem qui fuit. ideo ad hoc ꝙ hec sit vera. sortes icipit esse coloratus oportet ꝙ imediate ante hoc non fuerit coloratus: neqꝫ colore qui est: neqꝫ colore qui fuit. Dicunt tamē aliqui ꝙ termin⁹ positus post infinitiuū nō supponit vnica suppositione quia in vna exponentiuz supponit determinate et in alia supponit cōfuse ꝛ distributiue alias argueretur a nō distributo ad distributū: quia dicēdo sortes incipit esse albus. ly albus supponit deteriate ꝛ in vna exponētiū ꝯfuse ꝛ distributiue.

¶ Sed ꝓ ꝯuersione taliū ꝓpōnū est aduertendum ꝙ ꝓpōnes de incipit ꝛ desinit nō ꝯuertuntur in similes. sicut ista sortes incipit eē alb⁹ nō cōuertitur sic. ergo albū incipit esse sortes. quia posito casu ꝙ sortes nūc sit albus ꝛ prius nō fuerit albus. an̄s est verum ꝛ ꝯn̄s falsum. quia ad hāc ꝓpositionē albū incipit esse sortes. sequitur ista ergo albū incipit esse demōstrādo sortē. ad hoc ꝙ hmōi ꝓpositiōes debite ꝯuertantᷣ oportz addere toti predicato hoc totuz aliquid qd̄ est vel nihil qd̄ est in negatiuis. Exemplū sortes icipit esse albus. cōuertitᷣ sic aliquid qd̄ est incipiens esse albū est sortes. Alteri⁹ aduerte ꝙ ꝓpositiones de incipit in rebus successiuis debēt cōuerti in ꝓpositionē de futuro sicut ista motus incipit esse. debet sic cōuerti. aliquid qd̄ incipit esse erit motus. ꝛ ꝓpositiōes de desinit in eisdē reb⁹ debēt cōuerti per ꝓpositiōes de preterito sicut illa mot⁹ desinit esse. ergo aliquid qd̄ desinit eē fuit motus. Et etiā ꝓpositiones de desinit in rebus permanentibus. sicut sortes desinit esse. ergo aliqd quod desinit esse fuit sortes. Aduerte finaliter ꝙ ꝓpōnes de generatᷣ ꝛ de fit in ꝑmanentibus exponuntur eodē mō sicut ꝓpositiones de incipit vt sortes fit. sic exponitur: sortes nunc est: ꝛ imediate ante hoc nō fuit. sed in successiuis vbi idez est totaliter esse et fieri sufficienter exponitur ꝑ vnā propositionē d̄ presenti. vt ista motus fit sic exponitur motus est. Sed propositiones de moritur corrumpitur. exponuntur sicut ꝓpositiōes de desinit. vt homo moritur sic exponitur homo ante hoc fuit. ꝛ idem nunc non est. sed ꝓpositio de isto ꝯplexo factum est. exponitur per duas d̄ preterito vnā affirmatiuā et aliam negatiuam vt ista celū factum est. sic exponitur: celū fuit: et celū nō semper fuit ꝛ hoc capiendo ly sēp large vt se extendit ad ꝑpetuū et nō stricte vt se extēdit ad tempus. qꝛ tunc esset impossibilis cū tempus non possit esse sine celo. similiter ista sortes factus est albus. sic exponitur sortes fuit albus et sortes nō semper fuit albus. sz ꝓpōes de hoc verbo fiet exponuntᷣ per duas de futuro ꝑ vnam negatiuā et aliā affirmatiuā: vt antixp̄s fiet: sic exponitur. antixp̄s erit et nō semper erit. sortes fiet albus sortes erit albus. et sortes nō semper erit albus. sed propositio in qua ponitur ly īmediate exponitur per vnā copulatiuam cuius prima pars est preiacens. et in secunda apponitur illi preiacenti hoc totuz nullū erit instans inter ipsuz. vt ista immediate post diē iudicij erit nox sic exponitur post diem iudicij erit nox. et nullū erit instās post diē quin inter ipsuz ꝛ diē sit nox.

Arguitur sic primo.

incipit et desinit sunt vreba presentis tp̄is. ergo nō includūt preteritū et futurū. et per ꝯsequēs nō debent exponi per ꝓpositionē de preterito ꝛ futuro. ¶ Secundo sic. ista ꝓpositio sortes incipit esse nō potest exponi fm̄ aliquā predictarū regularū. ergo illi regule insufficiēter ponuntur. ¶ Tertio sic incipit ꝛ desinit includunt negationē. ergo distribuunt terminos sequentes.

Ad primū d̄r ꝙ licet

incipit et desinit ex ꝯsignificatione non includant tempus p̄teritum et futurū. sed solum consignificant presens tp̄s: tn̄ vl̄ ratione principalis significaīōis incipit em̄ significat inceptionē rei. cui⁹ duo sūt termini. s. pn̄s ꝛ p̄teritum in ꝑmanētib⁹ ꝛ pn̄s ꝛ futurū in successiuis. desinit vero significat desitionem rei. cui⁹ etiā sunt duo teri. s. pn̄s ꝛ preteritū. ¶ Ad secundū d̄r ꝙ predicte rl̄e solū intelligunt de ꝓpōnibus de presenti pōt tamē ex eis sufficienter hēri modus exponēdi illas de preterito. aut futuro: ista em̄ sortes incipit esse. sic exponitᷣ sortes in aliquo instāti p̄terito fuit ꝛ imediate an̄ illud nō fuerat. etiā ista antixp̄s icipit eē sic exponitᷣ aliquo instāti futo erit ꝛ imediate ante hoc nō erat. ¶ Ad tertiū negatur consequentia: quia hec verba solū distribuunt terminos cū quibus construuntᷣ modo tales termini sequētes infinitiuū nō construuntur cum illis sicut in ista sortes incipit esse albus ly albus non

construitur cū ly incipit sȝ cum hoc v̾bo esse.

Seq̇tur de differt aliḋ ab de q̇bus dātur tales rl̃e. Pria ē ꝙ differt aliud ab et diuersuȝ ꝯuenit tm̄ entibus nam vt dr̄ q̄rto metaphisice nec non ens enti, nec ens nō enti, est idē vl̓ diuersuȝ. Scḋa rl̃a est ꝙ abl̇tūs reci⁹ ab istis dictionib⁹ mediāte a vel ab distribuit̾ si sit distribuibilis nisi habeat aliud ipedimētuȝ. Tertia rl̃a ē ꝙ ꝓpō dc differt affirmatia exponit̾ ꝑ tres exponētes affirmatiuas in q̄rum pria affirmatur hoc v̾bū est de eo qḋ differt. in scḋa affirmatur idcȝ de eodem a quo differt. tertia negat vnū̄ alloꝝ de alio. vt hō differt ab asino. i. hō ėst τ asin⁹ est τ hō nō est asinus. Quarta rl̃a ꝙ ꝓpō negatiua de differt debȝ exponi ꝑ vnā disiūctiuā de ꝑtibus ꝯdicētibus vt sortes non differt ab asino. i. sortes nō est vl̓ asinus nō est: vl̓ sortes est asin⁹ τ valēt ꝯūe in istis sicut in p̄cedentib⁹. Seq̇tur de noie infinito cuius so!ēt assignari q̄daȝ distinctiōes. Pria est ꝙ infinitū q̄nꝗ tenet̾ negatie τ ē illud qḋ nō est finitū neꝗ aptū natuȝ finitari vt deus. Alio mō p̄t ꝑuatie capi et est illud qḋ nō est finitū tn̄ est aptum natū finitari, vt mot⁹ nōdū ꝑfectus τ infinit⁹ τ illḋ est triplex. s. infinituȝ ꝑ appōnēȝ vt in nūeris. Aliḋ ꝑ dictionē tm̄ vt in ꝯtinuis: aliḋ ꝑ vtrūꝗ vt tp̄s: scḋa distictio est de ifinito q̄ p̄t distigui q̄lȝ modoꝝ p̄cedentiuȝ q2 aliḋ dr̄ ifinitū in actu qḋ est q̄tuȝ nō teriatū aliḋ ē ifinitū in potētia, vt sūt ꝯtinua. aliḋ ē ifinituȝ quo ad nos et nō s̾m reȝ. Tertia distictio ꝙ ifinitum vnomodo capitur catbegorematice put est q̄titas rei subiecte vel p̄dicate vt cum dicitur mūd⁹ est infinitus, aliomodo sincatbegorematice nō put dicit qualitatem rei sȝ equaliter se habet ad subiectuȝ in ordie ad predicatuȝ τ sic est distributio subiecti τ signum distributim, et de his dantur q̄dam regu. e. Prima est ꝙ infinitum sincatbegorematice captuȝ positum in subo facit terīm cōem sequētē stare ꝯfuse tm̄: vt ifiniti hoies currūt. ibi hoies suppōit cōfuse ñ tm̄ mobilit̾. Scḋa rl̃a ē ꝙ ꝓpō de ifinito sincatbegorēatice capto exponit̾ per vnā copulatiuā. cui⁹ pria ꝑs affirāt p̄dicatū ḋ subo supto sub aliq̄ q̄tita te cōtinua vl̓ discreta. τ scḋa negat p̄dicatū in eē tali subo s̾m debitā q̄titatē: vt ista ifiniti hoies currūt q̄ sic expōit̾ aliq̇ hoies currūt et ñ tot q̇n ples duob⁹ vl̓ trib⁹. vl̓ sic. hoies aliq̇ currūt τ nō q̇lȝ ples. Tertia rl̃a ē ꝙ ꝓpō de ifinito capto catbegorēatice expōit̾ ꝑ vnā copulatiuā cui⁹ prima affirāt q̄titatē de subo. τ scḋa negat terīm illi⁹ quātitatꝭ. vt h̾ linea ē ifinita. i. linea ē quāta τ nō hȝ teriȝ sue q̄titatꝭ: τ hoc ē si ifinitū sit i p̄dicato sȝ si in subo pria affirāt p̄dicatū ḋ subo quātū τ scḋa negat terīm illi⁹ q̄titatis. vt h̾ aliqḋ corp⁹ ifinitū ē albū. i. aliqḋ corp⁹ quātū ē albū τ idē corp⁹ nō hȝ teriȝ sue quātitatꝭ. Et nota ꝙ opȝ negare terīm illi⁹ q̄titatꝭ s̾m quē dr̄ ifintū: ita ꝙ si sit ifinitū in actu negād⁹ ē terīn⁹ illi⁹ q̄titatꝭ τ si sit in potētia. ita ꝙ sit ifinitū s̾m quātitatem potētialē τ nō s̾m actualē negād⁹ est terīn⁹ q̄titatꝭ potētial̓ τ nō q̄titatis actual̓ siue sit ifinitū s̾m appōēm vl̓ dictionēȝ. Seq̇t̾ de hoc signo totus: Pro quo sciēdū ē ꝙ hoc sincatbegorema tot⁹ pōt capi cōiter ꝑ oi illo qḋ hȝ ꝑtes vn̄ cōponit̾. alio⁰ capit̾ magis ꝓpr̄. e ꝑ oi illo qḋ ex oib⁹ suis ꝑtib⁹ ē ꝑfectū sic dom⁹ dr̄ tota qḋ est cōpleta τ his duob⁹ modis tot⁹ tenet̾ significatie. Tertio mō capit̾ sincatbegorematice. ꝑ a͛t icludit signū distributim. vt h̾ tot⁹ sortes ē alb⁹: τ sic nō dicit quale sit subm sȝ qualiter se habet ad predicatum τ hoc mō reddit

ꝓpōem exponibilē de quo danꝛ due rl̃e. pria est ꝙ totus distribuit terim cui adiungitur ꝓ q̄libꝫ ꝑte integrali cius vt tot⁹ sortes est albus id est q̄libet ꝑs sortis est alba. Scd̄a rl̃a ꝙ ꝓpositio affirmatiua de toto exponitur ꝑ vnā̄ cathegoricā trāsumēdo ly tot⁹ in hoc qd̄ est ꝭm q̄libꝫ sui partem vt totus sortes est mior sorte. i. sortes ꝭm q̄libꝫ sui ꝑteꝫ est minor sorte. Preterea notandū est ꝙ hec signa qualibꝫ quātūlibet nō ꝓprie faciunt ꝓpōnes exponibiles sꝫ faciūt distributionē absolutā ꝭm modū reliquoꝝ signoꝝ sicut sunt ista oīs q̄libet sꝫ cōtrahunt ad deteriatuꝫ gen⁹ predicamētale. vt quātūlibet distingunt ꝑ q̄titate cōtinua ꞇ tm̄ valet sicut hn̄s oēm quātitateꝫ ꝯtinuā. et q̄lelibet ꝑ oīm q̄litate. ꞇ tm̄ valet sicut hn̄s oēm q̄litateꝫ: ꞇ sic dicūtur mētaliter cōplexa quoꝝ ꝓpōnes fiūt per cōpositionē. Seq̄tur de ꝯparatiuis et suppellatiuis de q̄b⁹ dātur tales rl̃e: pria ē ꝙ ꝓpō hn̄s cōparatiuū ꝓprie captū ꞇ nō abusiue exponiꝛ copulatie ꝑ tres exponētes; quaꝝ pria affirmat positiuū de re excedente. secūda affirmat eundē de re excessa. et tertia affirmat excessuꝫ de re excedēte respectu rei excesse. vt h̄ sortes est albior asino. exponiꝛ sic sortes est albus asin⁹ ē alb⁹ ꞇ sortes ē mag̃ alb⁹ q̄ asin⁹ vl̃ negādo eq̄litatē forme in eē excesso respectu rei excedētis vt h̄ sortes ē alb⁹: asin⁹ est alb⁹. sꝫ asin⁹ nō est eq̄ alb⁹ sicut sortes. Scd̄a rl̃a est ꝙ suppellatiu⁹ distribuit teriꝫ cōmunē sequentē q̄ significāt rē excessiuaꝫ vt leo est fortissim⁹ aīaliū: aīaliū distribuiꝛ. Tertia rl̃a est ꝙ suppellatiu⁹ ꝓprie tētus vult gtm̄ significanteꝫ rē excessaꝫ ꝯuenire rei excedenti ꝓpꝫ: q2 h̄ est īpropria locutio leo ē fortissim⁹ lincū: q2 linx de leone oīno nō ṽificaꝛ. Quarta rl̃a ē ꝙ ꝓpō de suppellatio ꝓprie capto exponiꝛ copulatie ꝑ tres exponētes. q̄ꝝ pma affirmat positiū de re excedēte ꞇ scd̄a affirmat eūdē de re excessa ꞇ tertia negat vl̃r excessuꝫ de re excessa ꝑ respectū ad rē excedētem vt h̄ rosa ē pulcerrim⁹ flos floꝝ. i. rosa est pulcra. ꞇ oīs flos ē pulcer. ꞇ nullus flos est pulcrior rosa. si ṽo suppellatiuus teneaꝛ affirātiue tertia exponēs dꝫ eē affirātia affirmās excessū d̄ re excedēte ꝑ respectū ad rē excessā acceptū vl̃r. vt dicēdo rosa ē pulcrior oīm flore. ꞇ oēs ꝓpōes d̄ maxio ꞇ mīmo. ꞇ sic d̄ alijs suppellatis his duobus mōis pn̄t expōi: dūmō ponaꝛ gtūs īportās rē excessā: ꞇ si ñ pōiꝛ ille gtūs dꝫ omitti scd̄a exponēs vt h̄ sortes ē fortissim⁹. i. sortes ē fort ꞇ null⁹ ē fortior ip̄o. Et ꝯūe istaꝝ dn̄t exponi per disiūctiuas d̄ ꝑtib⁹ ꝯtradicētib⁹

¶ Sciendū est p̄mo ꝙ ꝯn̄r videndū est de expōnibus ꝓpōnuꝫ de differt diuersum seu differēs et alter. vn̄ ꝓpō de differt ē ꝓpō exponibilis rōne dictiōis īportātis alietatē vt sūt iste dictiones differt aliꝰ alteꝝ diuersuꝫ a vel ab. vn̄ hoc signū alter q̄nq; capiꝛ relatie vt vn⁹ illoꝝ currit et alter q̄escit. Alio mō capiꝛ idefinite ꞇ sic ē signū ꝑticlare hui⁹ signi vl̃is vterq;. alio° vt dicit diuersitatē vl̃ drīam inter res significatas per terīos positos a ꝑte añ ꞇ a ꝑte p⁹ vt sor ē alter ab asino. ꞇ sic capiꝛ h̄. vn̄ ꝓpōes de differt pn̄t diuersificari eodē mō sic ꝓpōes mere cathegorice. nā q̄dā sūt de subo singlari. q̄dā de subo cōi q̄dā affirmatie. q̄dā negatie. vn̄ exponēdo ꝓpōnes de differt dꝫ in scd̄a exponēti pōi illō cōplexū sil̃ tpe. etiā dꝫ caueri ꙩ terīn⁹ distribuibil q̄ nō distribuiꝛ ī expōibili nō distribuaꝛ in exponēte sic dicēdo leo ab hoīe differt si ly hoīe non distribuiꝛ etiā ñ dꝫ distribui in exponētib⁹ suis Vn̄ ꝓ expōne ꝓpōnū de differt poniꝛ talis rl̃a. Oēs ꝓpōes de differt in q̄b⁹ nō pōiꝛ negatio exponūtuꝛ copulatie ꝑ tres exponētes q̄ꝝ pria affirmat h̄ ṽbū est scd̄m adiacēs de eo ꙩ differt. scd̄a affirmat idē. i. de eo a quo differt ꞇ tertia ē negatia in q̄ negaꝛ illud a quo differt de eo qd̄ differt vt sor. differt ab hoīe. sic exponiꝛ sortes est ꞇ sil̃ tpe hō est ꞇ sortes nō est hō. Sꝫ ꝯdictoria talis ꝓpōis dꝫ exponi ꝑ disiūctiuā de ꝑtibus ꝯdicētib⁹ vt sortes nō differt ab homine: sic exponitur. sortes non est vel simul tempe nullus homo est: vel sortes est homo. Et similiter possunt dari exēpla de preterito ꞇ futuro. exemplū vbi terminus rectus a ly differt non distribuitur

vt homo ab asino differt. exponitur sic. hō est: et simul tempore asin⁹ est. ⁊ idē hō asinus nō est. Sed peteret aliquis quō debet exponi ista hō⁊ homo differūt a se inuicē. dicit̄ ꝙ debꝫ exponi sicut ista hō ab hoīe dfť. ⁊ etiā ista sortes et plato differūt a se inuicē: vt sortes est et simul tp̄e plato est. et sortes ꝗ plato nō est. Aduerte ꝙ si in ꝑpositionibus de preterito vel futuro sit termin⁹ cōmunis nō distributus tunc in tertia exponente a pte subiecti dꝫ poni relatiuū substātie identitatis vt ista hō differt a platone sic exponitur homo erit ⁊ simul tēpore plato erit et idē hō nō erit plato posito casu ꝙ cras null⁹ sit homo nisi sortes et post cras nullus sit hō nisi plato ⁊ nūꝙ post sit aliquis hō tunc hec est falsa. hō differt a platone ⁊ tamē si in tertia exponente nō poneretur relatiuū substātie idētitatis erit vera. ¶ Secunda regula arguēdo a ꝑpōne affirmatiua de differt ad totā eius exponentē ⁊ ad ꝗlibet eius partē principalē est bona ꝯn̄a. ¶ Tertia regula a qualibet exponēte ꝑpositionis de differt ad ꝑpositionē negatiuā de differt est bona ꝯn̄a sꝫ nō ecōtra. Quarta regula arguēdo ab inferiori ad superius quādo superius et inferius ponuntur post differt mediante ista ꝑpōne a vel ab nō valet ꝯn̄a vt nō sequitur sortes differt ab asino. ergo sortes differt ab animali. Et dicitur notāter dūmodo ponatur post: qꝛ si ꝑponeretur posset esse bona ꝯn̄a: ⁊ vt bene sequit̄ sortes differt ab asino ergo hō differt ab asino. Sed arguēdo a superiori ad inferius posita ꝯstantia inferioris est bōa ꝯsequentia. vt bene sequit̄ lapis differt ab aīali et hō est. ergo lapis differt ab homine: qꝛ ex opposito cōsequētis infert̄ oppositū antecedentis ¶ Sed arguēdo a toto in ꝗtitate ad suam partem signo ꝑcedente nō valet ꝯsequētia vt nō sequit̄ sortes differt ab omni homine. ergo sortes differt a sorte. etiā a parte in modo ad suū totū vbo etiā precedēte non valet ꝯn̄a. vt non sequitur sortes differt ab homine albo: ergo sortes differt ab hoīe. ¶ Et aduerte ꝙ de suppositiōe terminoꝝ taliū propositionū satis dictū est in suppositionibus Sed de ꝯuersiōe dicitur ꝙ hmōi propositiones debent cōuerti sicut ille de inesse dūmō fiat de preciso predicato precisum subiectum quod faciliter pōt fieri facta expositiōe hui⁹ verbi ī hoc verbū est ⁊ suū participiū sicut ista sortes differt ab homine. debet sic exponi. sortes est differens ab homīe. ⁊ sic cōuerti differēs ab hoīe ē sortes.

Sciendū est secūdo ꝙ de expositione propositionū de infinito et huius signi totus satis visum est in tractatu distributionū. ideo de eis nihil dicet̄. ideo videndū est de expositiōe ꝑpositionū cōparatiui et suppellatiui grad⁹. Un̄ est aduertendū ꝙ cōparatiuus aliqn̄ tenetur positiue vt sortes est hō doctior. id ē sortes est doct⁹ Simil̄r spēs predicat̄ de plurib⁹: id ē de multis alio mō capitur partitiue. vt sortes ē doctior hominū. et tunc ly hominū supponit cōfuse ⁊ distributiue sicut supponeret dicēdo sortes ē doctior homine. et istis duob⁹ modis nō capitur in ꝑposito. Alio modo capitur cōpatiue et hoc multis modis. vno modo impropriissime videlicet quādo forma ꝯpatiui nō ꝯuenit neqꝫ rei excesse neqꝫ rei excedēti vt fornicatio est melior adulterio et debet exponi ꝑ formā oppositā forme importate ꝑ ꝯparatiuū: ideo talis sic exponitur fornicatio est mala et adulteriū est malū. ⁊ fornicatio nō est ita mala sicut adulteriuꝫ. Simil̄r de illis dicendū est. melius est perdere digituꝫ ꝙ caput ¶ De duob⁹ malis minus malū magis est eligēdū Alio mō capit̄ improprie qn̄ forma īportata ꝑ ꝯpatiuū cōuenit rei excedēti et nō rei excesse. vt deus est melior dyabolo et sic exponit̄ de⁹ ē bonus et dyabol⁹ nō est bon⁹. Alio mō capit̄ ꝓprie qn̄ ambo extrema. s. res excedēs ⁊ res excessa cōueniunt in forma ẜm quā fit ꝯpatio vt sortes est melior platone. Pro cui⁹ expositiōe ponit̄ talis regula. propō affirmatiua in qua termin⁹ significans rem excessaꝫ sequit̄ ꝯpatiuū exponitur ꝑ vnā copulatiuā cōpositā ex trib⁹ cathegoricis. ī quarū prima denotatur positiuū ꝯpatiui grad⁹ affirmari de re excedēte sumpta cū sua dispōne in secūda denotatur idē positiuū dici affirmatiue de re excessa vniuersaliter sumpta. et tertia ē negatiua negās positiuū sumptū cū ista dictiōe ita. de re excessa in ordine ad rem excedentē. vt sortes est fortior asino. sic exponit̄ sortes est fortis. ⁊ oīs asinus est fortis et nullus asinus est ita fortis sicut sortes si aūt ꝑpō fuerit vl̄is debꝫ dici in vltima. ⁊ null⁹ asinus est ita fortis sicut oīs hō et in ista vltīa iste termin⁹ hō supponit eodē mō sicut in exposita. s. distributiue et hoc virtute triū signoꝝ distributiuoꝝ. Sed ꝯdictoria tal̄ debet exponi ꝑ vnā disiunctiuā de partibus contradicētibus et in ista expōne cauendū est ne terminus qui nō distribuitur in exponibili nō etiā distribuat̄ in exponēte. vt sortes est hoīe fortior sic exponitur sortes est fortis: hō est fortis. ⁊ hō nō est ita fortis sicut sortes. Et si ꝑpō de ꝯpatiuo sit negatiua et negatio nō cadat super ꝯpatiuū talis ꝑpositio debet exponi copulatiue. vt ista fortior hoīe sortes non est. sic exponit̄ fortis sortes nō est et oīs hō fortis nō est. Sed si quereret aliquis quō dꝫ exponi ista ego vidi meliorem hominē ꝙ plato. Respōdetur ꝙ sic. hō quē ego vidi est bon⁹. ⁊ hō quē plato vidit est bonus et nullus hō quē vidit plato est ita bon⁹ sicut ille quē ego vidi. Sed ꝑ expōne de suppellatiuo est aduertendū ꝙ suppellatiuus aliquādo exponitur affirmatiue et aliqn̄ negatiue. pro quo ponitur talis rl̄a. Oīs ꝑpō de suppellatiuo ꝓprie capto exponitur ꝑ vnā copulatiuā cōpositaꝫ ex trib⁹ cathegoricis. quaꝝ prīa affirat positiuū de re excedēte. scd̄a de re excessa: ⁊ tertia affirmat excessum de re excedēte in ordine ad rē excessam: vt rosa est pulcerrim⁹ florū. sic exponit̄. rosa est pulcra ⁊ omis flos est pulcer et rosa est omī flore pulcrior. et hoc si exponatur affirmatiue. sed si exponatur negatiue. tertia negat excessum de re excedēte: ⁊ idē exemplū pōt poni sicut ꝑ prius ⁊ tūc tertia exponēs dꝫ esse ista null⁹ flos est pulcrior rosa et expō est bona si genitiuus sequens

De expositione ꝑpositionū de suppellatiuo.

suppellatiuū ponatur sine signo vlī si autē poneretur cū signo vlī et precedat adhuc expositio esset bona. sed si sequatur suppellatiuū debz poni in ablatiuo sumpto cū signo vlī ꝛ sequēte cōparatiuū: vt ista rosa est pulcerrimus oīm florū sic exponitur rosa est pulcra aliquis flos est pulcer et rosa est pulcrior omni flore. sed si genitiuꝰ precedat suppellatiuū tunc debet fieri tertia exponens ẜm exigentiā suppositiōis illius termī sed cōtradictorie taliū ꝓpositionū debent exponi ꝑ disiunctiuas de partibꝰ ꝯdicentibus.

Sciendū est tertio ꝙ supellatiuus aliquādo ponit̄ sine genitiuo plurali ꝛ tunc ꝓpositio est exponēda ꝑ duas ꝓpositiōes quaꝝ vna est affirmatiua ꝛ alia negatiua: vt ista fortes est fortissimus: sic exponitur fortes est fortis et nihil est ita forte sicut fortes. De suppōne aūt terminoꝝ propōnum de cōparatiuo ꝛ suppellatiuo satis dictū est in tractatu suppositionū. sed de conuersione taliū ꝓpōnuz ponitur hec regula ꝙ pro subiecto cōuertētis dz capi cōparatiuus vl' suppelatiuus cū hoc cōplexo aliquod qđ est et hoc in affirmatiuis et nihil quod est in negatiuis vt ista fortes est fortior oī animali. sic ꝯuertitur aliquid qđ est fortius omni animali est fortes ꝛ ita dicat̄ de suppellatiuo. Et si quis querat de qualitate ꝛ q̄ntitate taliū ꝓpositionū. Respondetur ꝙ sumenda est sicut in alijs cathegoricis. Sz ꝑ expositiōe ꝓpōnum de signis collectiuis est aduertendū ꝙ signoꝝ quedā sunt vniuersalia que ẜm visum semꝑ accipiunt̄ distributiue et nunꝙ collectiue sicut singuli vterqꝫ neuter. ꝛ quedaz accipiunt̄ collectiue tm̄ vt cunctus vniuersus vt patz in litteris notarioꝝ sic scribentiū vniuersis et singulis mandamꝰ. sed illud signū oīs in plurali nūero pōt capi indifferenter collectiue ꝛ distributiue vt multociēs visum est. quādo tn̄ capitur collectiue tunc capit̄ multipliciter. vno mō vt tantū valet sicut hoc cōplexū tota collectio. ꝛ sic ista ꝓpō omnes apostoli dei sunt duodecim. sic exponitur tota collectio apostoloꝝ dei ē duodecim. Alio mō vt tantū valet sicut hoc ꝯplexū maxima multitudo vel maximus numerꝰ. ꝛ sic ista ꝓpō oēs aplī dei sunt duodecim sic exponit̄ maxia mltitudo aploꝝ dei ē duodecī. vl' maximus nūerus aploꝝ dei ē numerꝰ duodenarius Tertio mō capit̄ vt tm̄ valet sicut hoc aggregatum nulli quin sit de nūero istoꝝ ꝛ tūc exponit̄ ꝑ vnā copulatiuā bimēbrē sic aplī dei sunt duodecim. ꝛ nulli sunt aplī dei quin sint de nūero istorum ꝛ negatiua opposita tali ꝓpōni debet exponi ꝑ vnā disiunctiuā de ptibus ꝯtradicētibꝰ. Et de hoc ponunt̄ alique regule. Prima arguendo a ꝓpositione de signo collectiuo ad ꝓpōnem iā sufficiēter exponentē ē bona ꝯña ꝛ eꝫ. ¶ Scđa rl'a arguēdo a ꝓpōne de signo collectiuo ad eiꝰ ꝑiacentē ceteris paribꝰ ē bona ꝯña: sz non eꝫ vt bñ sequit̄ oēs aplī dei sunt duodeciz. g̃ aplī dei sunt duodecim. Ex quo sequit̄ ꝙ ista ē falsa oēs duo aplī dei sūt duodecī qꝛ ad eā sequit̄ ꝙ duo aplī dei sunt duodecī. Sz de q̄ntitate huiꝰ ꝓpōis oēs aplī dei sunt duodecim et de suppōne terminorum satis visum est in suppōnibꝰ. ¶ Finalr̄ videndū est de expōne ꝓpōnum de ita et de sicut.

Pro cuiꝰ declaratiōe est aduertendū ꝙ ista dictio ita aliqñ est aduerbiū affirmatiuū vt cū dr̄ ita faciā aliqñ est aīs vt cū dr̄ ita est sicut dicit plato aliqñ est relatiuuz vt cū dr̄ sicut fortes currit ita facit plato. Alio mō capit̄ vt mediāte ipa cōparant̄ aliq̄ res in aliq̄ ꝓprietate simili vt fortes est ita doctꝰ sicut plato. Etiaz sicut pōt capi multiplr̄ pr̄o explicatiue. scđo vt importat apparentiā et de eo sic nō ē ad ꝓpositū. alio mō vt est aduerbiū mediāte quo ꝯpant̄ aliq̄ plura ī aliq̄ ꝓprietate. vñ ꝓpō de ita vel de sicut nō dz exponi ꝑ omnīo simil'r vel equiualenter: qꝛ posito casu ꝙ fortes sit diues d'centū scutꝭ in pecunijs et plato in mercantijs. vñ ista est v̄a fortes ē ita diues sicut plato. et tñ hec ē falsa fortes ē diues oīno simil'r plato: sz si ita ꝛ sicut dicāt oīmodaz similitudinē tūc talis ꝓpō sic exponit̄ fortes est diues et plato ē diues ꝛ plato nō est magis neqꝫ minꝰ diues ꝙ̄ fortes: sz si nō dicāt oīmodā similitudinē nec negant excessum rei significate per sequēs extremū supra rem significatā ꝑ p̄cedēs extremū in illa ꝓprietate in q̄ fit ꝯparatio tūc ista ꝓpō fortes ē ita fortꝭ sicut plato sic exponit̄ fortes ē fortis ꝛ plato ē simul fortꝭ ꝛ plato nō ē fortior forte. vñ in ꝓpōnibꝰ de p̄terito ꝛ de futuro in scđa ꝓpōne dz addi ista p̄ticula in eodē tpe p̄ aīs vt ista fortes erit ita sapiēs sicut plato exponit̄ sic. fortes erit sapiēs ꝛ plato in eodē tpe p̄dce erit sapiēs. ꝛ fortes nō erit nec magꝭ nec minꝰ sapiēs ꝙ̄ plato. ꝛ h̄ si dicat totalē similitudinē ꝛ de h̄ ponunt̄ aliq̄ rl'e. ꝯña ab īferiori ad supiꝰ ꝑ ponēdo ly ita vl' sicut nō valz ꝯña. vt non seq̄t fortes ē ita fortꝭ sic̄ plato. g̃ ē ita fortis sicut aliq̄s hō. qꝛ aliq̄s hō distribuit̄ vt visum ē in suppōnibꝰ: sz a supiori ad īferiꝰ posita ꝯstantia īferioris bñ valz ꝯña. vt bñ seq̄t fortes ē ita fortꝭ sicut aīal. g̃ ē ita fortꝭ sicut hō qꝛ ar̄ a supiori ad īferiꝰ cū distributiōe supioris. Scđa rl'a a ꝓpōe affirmatiua de ita vl' sic̄ ceterꝭ paribꝰ ad ꝓpōnē negatiuā d' ꝯpatiuo g̃du extremis ꝯuersis formal'r valz ꝯña. vt bñ seq̄t fortes ē ita fortꝭ sic̄ plato g̃ plato nō ē fortior forte. Tertia a ꝓpositione affirmatiua d' ꝯpatiuo ad affirmatiuā de ita vel sic̄ respectu eorūdē extremoꝝ nō conuersoꝝ ceteris paribꝰ valz ꝯña vt bene sequit̄ hō est fortior homine: ergo fortes est ita fortis sicut homo.

¶ Circa hoc queritur de hoc sophismate deus est ita bonus sicut dyabolus ꝙ̄ sit veꝝ probatur quia ꝯtradictoria eiꝰ est falsa. s. nullus deus est ita bonus sicut dyabolus saltē prima facie non videtur esse negāda. Improbat̄ quia vna exponens est falsa: scz ista dyabolus est bonꝰ: ergo sophisma est falsum. Respondetur ꝙ si ly sicut capiatur proprie tūc est falsa et sua cōtradictoria est vera: sed nō est asserenda corā vulgaribꝰ qui ignorāt naturas terioꝝ. si vero ly sicut capiatur improprie sicut vulgariter capit̄. secūda est vera et nō ē exponēda nisi sit ꝑ duas ꝓpōes sicut ꝓpō de comparatiuo abusiue capto, vt deus est

dicit̃ ista de [illegible]
lere isti omne aial [illegible]
videtur multum probabile [illegible]
natum non importat illa absolute [illegible]
naliter aliq̃ oproteret dicere nullã esse propõem
de conditionato subiecto quia tale subiectũ om
ne aĩmal si est rudibile subordinaretur isti subie
cto mẽtali om̃e aĩal rudibile. vel huic omne ani
mal qd̃ est rudibile. ⁊ s̃m istas diuersas opiones
aliter ⁊ aliter põt descendi. ¶ Alia regula. qñ
subiectũ alicuiꝰ ꝓpõis supponit suppõe mixta
rõne alicuius cõiunctionis vel aduerbij sic ꝙ ta
lis propõ est mixte q̃titatis: tunc proprie sub ta
li subiecto nõ debet fieri descẽsus vnus median
te, quo descendatur sub quolibet termino: vt in
ista propõne oĩs homo ⁊ asinus currũt: subiectũ
supponit suppositione mixta: ⁊ est mixte q̃tita-
tis ⁊ nõ est distinguenda: quia ly omis ꝓprie nõ
põt distribuere totũ subiectũ vt visum ẽ in tra-
ctatu de distributionibꝰ. ideo nõ debet fieri vnꝰ
descẽsus sed duo. primo descendendo sub ly hõ
copulatiue sic: ergo iste hõ ⁊ asinus currũt ⁊ sic
de alijs. scd̃o descendendo sub ly asinꝰ. ergo oĩs
hõ ⁊ iste asinꝰ currit. vel oĩs hõ ⁊ iste asinus cur
rit. Ex quo sequitur ꝙ multe sunt ꝓpõnes non
singulares sub quarũ subiectis nõ põt fieri des-
census. Unde sensus talis ꝓpõnis oĩs hõ ⁊ asi
nus currit: e iste de om̃i illo de quo verũ est dice
re ꝙ ipm̃ est hõ: ⁊ de aliquo de quo verũ est dice
re ꝙ ipm̃ est asinꝰ de illo veruz est dicere ꝙ ipm̃
est currẽs: vel põt sic exponi: oĩs hõ est aliq̃d ꝙ
et asinꝰ ẽ currẽs: ꝯsimiliter dicat̃ de ista oĩs hõ vel
asinus currit q̃admodũ dictum est in summulis
¶ Alia regula sub termino supponente cõfuse.
tm̃ fit descensus disiunctus vel copulatus. dum
mõ appellatio nõ impediat vt visum est vel dũ
mõ talis terminꝰ sic supponẽs ꝯfuse tm̃ nõ exp̃
mat descensum alteriꝰ terĩ supponẽtis confuse
tm̃ nam dicẽdo. oĩs hõ est hoc aĩal vel hoc aĩal
totũ illud p̃dicatũ qd̃ est vnũ totale disiunctum
supponit ꝯfuse tm̃ et tm̃ sub eo nõ potest fieri de
scensus quia tale predicatũ exprimit descensuz
illius predicati animal in ista propõne oĩs hõ ẽ
aĩal aliter oporteret esse ꝓcessum in infinitũ in
descendẽtibus. Qualiter fiat descensus disiun-
ctus vel copulatus sub terĩo supponente confu
se tantũ: et qñ appellatio impedit illũ visum est

Tabula

Finis tabule.

Completum fuit accuratissimeq̃ emendatũ fm lecturam nouissimã magistri petri Tatareti presens summularũ opusculum decimaoctaua Januarij. Anno ab incarnatione dñi. M.ccccc.

Diuisio suppositionum

Suppositionũ terminorum ad placitũ significantiũ alia est

- proprie dicta
  - materialis
    - mixta
    - non mixta simplex
  - personalis
    - discreta
    - cõmunis
      - determinata
      - confusa
        - confusa tñ
        - cõfusa ⁊ distributiua
- Impropriedicta
  - Anthonomatica
  - Sinodochica
  - Methaphorica

Determinata
communis
confusa
confusa tantum
cõfusa ⁊ distributiua
discreta
communis
discreta

... parte quod debite descendentes sibi tunc supponente consequentie tantum terminus requiritur ...
vicante supponat consequentie sentitur et hoc sive maneat distributio in parte / est in suppo...
prædicto ... sicut in quo descensus supportat consequentia tantum respectu tunc distributio ...
infiratio parte aliqua parte descensu manente distributione sufficit quod separatio ...
ad quodlibet singulare termini distributi sit in quod singularum infiratio ...
disiuncte. Ergo ista consequentia est vale vel invale demonstrando brunellum sicut
est vale vel invale et infiratio ~~[illegible]~~ ex parte demonstrando ...
at est vale vel invale et infiratio ex parte sicut quod impossibile est aliqua ex ...
et ... quod ... supponat illud descendendo sive consequentia tantum ...
tio ex aliqua ... supportat sed non supportant nisi ex illo ex qua aliqua pars suppo...
retur infiratio ex aliqua parte

i18564719

336

157